

Sisukord

- II EÜ asutamislepingu / Euratomi asutamislepingu kohaselt vastu võetud aktid, mille avaldamine ei ole kohustuslik

OTSUSED

Komisjon

2009/608/EÜ:

- ★ Komisjoni otsus, 24. aprill 2007, riigiabi kohta, mida Belgia on andnud ettevõtjale Inter Ferry Boats (C 46/05 (ex NN 9/04 ja ex N 55/05)) (teatavaks tehtud numbri K(2007) 1180 all) ⁽¹⁾ 1

2009/609/EÜ:

- ★ Komisjoni otsus, 4. juuni 2008, riigiabi C 41/05 kohta, mida Ungari andis elektrienergia ostulepingute kaudu (teatavaks tehtud numbri K(2008) 2223 all) ⁽¹⁾ 53

2009/610/EÜ:

- ★ Komisjoni otsus, 2. juuli 2008, riigiabi C 16/04 (ex NN 29/04, CP 71/02 ja CP 133/05) kohta, mida Kreeka rakendas ettevõtja Hellenic Shipyards suhtes (teatavaks tehtud numbri K(2008) 3118 all) ⁽¹⁾ 104

2009/611/EÜ:

- ★ Komisjoni otsus, 8. juuli 2008, meetmete C 58/02 (ex N 118/02) kohta, mida Prantsusmaa on rakendanud ettevõtte Société Nationale Maritime Corse-Méditerranée (SNCM) kasuks (teatavaks tehtud numbri K(2008) 3182 all) ⁽¹⁾ 180

Hind: 38 EUR

⁽¹⁾ EMPs kohaldatav tekst

ET

Aktid, mille pealkiri on trükitud harilikus trükikirjas, käsitlevad põllumajandusküsimuste igapäevast korraldust ning nende kehtivusaeg on üldjuhul piiratud.

Kõigi ülejäänud aktide pealkirjad on trükitud poolpaksus kirjas ja nende ette on märgitud tärn.

II

(EÜ asutamislepingu / Euratomi asutamislepingu kohaselt vastu võetud aktid, mille avaldamine ei ole kohustuslik)

OTSUSED

KOMISJON

KOMISJONI OTSUS,

24. aprill 2007,

riigiabi kohta, mida Belgia on andnud ettevõtjale Inter Ferry Boats (C 46/05 (ex NN 9/04 ja ex N 55/05))

(teatavaks tehtud numbri K(2007) 1180 all)

(Ainult prantsus- ja hollandikeelne tekst on autentne)

(EMPs kohaldatav tekst)

(2009/608/EÜ)

EUROOPA ÜHENDUSTE KOMISJON,

võttes arvesse Euroopa Ühenduse asutamislepingut, eriti selle artikli 88 lõike 2 esimest lõiku,

võttes arvesse Euroopa Majanduspiirkonna lepingut, eriti selle artikli 62 lõike 1 punkti a,

olles kutsunud huvitatud isikuid üles esitama märkusi vastavalt eespool nimetatud artiklitele

ning arvestades järgmist:

1. MENETLUS

1.1. Juhtumid NN 9/04 ja N 55/05

(1) 12. augusti 2003. aasta kirjaga, mis registreeriti Euroopa Komisjonis 20. augustil 2003 (TREN/A(03)27718) teatasid Belgia ametiasutused asutamislepingu artikli 88 lõike 3 kohaselt päästmis- ja ümberkorraldusabist, mille Société Nationale des Chemins de Fer Belges (edaspidi „SNCB”) andis 7. aprillil 2003. aastal sõlmitud raamlepingu alusel oma tütarettevõtjale Inter Ferry Boats (edaspidi „IFB”).

(2) 13. oktoobril 2003 (D(03)17546) palus komisjon Belgia ametiasutustel esitada täiendavaid andmeid. 12. detsembril 2003 toimus Belgia ametiasutustega selleteemaline kahepoolne kohtumine. Kohtumise käigus esitati komisjonile IFB ümberkorralduskava.

(3) Belgia ametiasutused vastasid komisjoni kirjale 7. jaanuari 2004. aasta kirjaga, mis registreeriti komisjonis 13. jaanuaril 2004 (TREN/A(04)10708). Kirjast nähtub, et teatatud abi oli välja makstud. Seepärast registreeriti juhtum numbri all NN 9/04. 30. aprillil 2004 toimus teine kohtumine. 15. juuni 2004. aasta kirjaga, mis registreeriti komisjonis 21. juunil 2004 (TREN/A(04)23691) saatsid Belgia ametiasutused täiendavaid dokumente, mida komisjon oli kohtumisel saata palunud.

(4) 26. jaanuari 2005. aasta kirjaga (D(05)100339) palus komisjon Belgia ametiasutustel esitada täiendavaid andmeid ning need esitati 25. märtsi 2005. aasta kirjaga, mis registreeriti komisjonis 30. märtsil 2005 (TREN/A(05)7712).

(5) 28. jaanuari 2005. aasta kirjaga (SG(2005)A1133) teatasid Belgia ametiasutused komisjonile SNCB kavatsusest suurendada täiendavalt IFB omakapitali, mida ei olnud ette nähtud lepingus, millest oli teatatud 12. augustil 2003. Komisjon registreeris selle juhtumi teatisena numbri all N 55/05.

- (6) 29. märtsi 2005. aasta kirjaga (D(05)106199) palus komisjon Belgia ametiasutustel esitada täiendavaid andmeid ning need esitati 28. aprilli 2005. aasta kirjaga, mis registreeriti komisjonis 3. mail 2005 (SG(2005)A(05)4155).
- (7) 31. mai 2005. aasta kirjaga (D(05)111096) palus komisjon Belgia ametiasutustel esitada täiendavaid andmeid ning need esitati 30. juuni 2005. aasta kirjaga, mis registreeriti komisjonis 1. juulil 2005 (TREN/A(05)16598).
- (8) 16. septembril 2005 toimus komisjoni ja Belgia ametiasutuste vaheline töökohtumine. Kohtumise käigus palus komisjon Belgia ametiasutustelt täiendava teabe edastamist ning teave edastati 21. oktoobri 2005. aasta kirjaga, mis registreeriti komisjonis 24. oktoobril 2005 (TREN/A(05)27067).
- (13) 30. novembri 2006. aasta kirjaga, mis saabus komisjoni 5. detsembril 2006 ning registreeriti numbri all TREN/A/39219, edastasid Belgia ametiasutused käesoleva juhtumi kohta kirja Karel Vinck'ilt. Kirja saatsid Belgia ametiasutused eesmärgiga kinnitada oma väidet, et käesoleva juhtumi raames vaadeldavaid SNCB otsused ei ole seostavad Belgia riigiga, vaid üksnes SNCBga.
- (14) 5. veebruari 2007. aasta kirjas (D(07)302095) palus komisjon Belgia ametiasutustel esitada täiendavat teavet. Belgia ametiasutused esitasid teabe 6. veebruari 2007. aasta kirjaga, mis registreeriti komisjonis 7. veebruaril 2007 (A(07)24246), 8. veebruari 2007. aasta kirjaga, mis registreeriti komisjonis 9. veebruaril 2007 (A(07)23613), 13. veebruari 2007. aasta kirjaga, mis registreeriti komisjonis 15. veebruaril 2007 (A(07)24201) ning 15. veebruari 2007. aasta kirjaga, mis registreeriti komisjonis 16. veebruaril 2007 (A(07)24362).

1.2. Juhtum C 46/05

- (9) 7. detsembri 2005. a kirjaga teavitas komisjon Belgiat oma otsusest algatada asjaomaste abimeetmete suhtes asutamislepingu artikli 88 lõikes 2 sätestatud menetlus.
- (10) Komisjoni otsus menetluse algatamise kohta avaldati *Euroopa Liidu Teatajas* ⁽¹⁾. Komisjon palus huvitatud kolmandatel isikutel esitada märkused kõnealuse meetme kohta, kuid ühtegi märkust ei saanud.
- (11) Belgia vastas menetluse algatamise kirjale 14. veebruari 2006. aasta kirjaga, mis registreeriti komisjonis 15. veebruaril 2006 numbri all TREN/A/13934. Sama 14. veebruari 2006. aasta kirjaga võttis Belgia tagasi oma 28. jaanuari 2005. aasta teatise.
- (12) 1. juunil ja 25. juulil 2006 toimusid komisjoni talituste ja Belgia ametiasutuste vahelised töökohtumised. Belgia ametiasutused edastasid komisjonile täiendavat teavet 29. juuni 2006. aasta kirjaga, mis registreeriti komisjonis samal päeval numbriga TREN/A/25806, 20. septembri 2006. aasta kirjaga, mis registreeriti samal päeval numbri all TREN/A/32665 ning 16. ja 21. novembri 2006. aasta e-kirjadega, mis registreeriti numbrite all TREN/A/37638 ja TREN/A/37981.
- (15) 15. märtsi 2007. aasta kirjas (D(07)306248) ning 16. märtsil 2007 toimunud töökohtumisel kutsus komisjon Belgia ametiasutusi esitama täiendavat teavet. Belgia edastas teabe 30. märtsi 2007. aasta kirjas, mis registreeriti komisjonis samal päeval (A(07)28411).

2. PÄÄSTMIS- JA ÜMBERKORRALDUSABI ÜSIKASJALIK KIRJELDUS

2.1. IFB päästmist ja ümberkorraldamist käsitleva raamlepingu pooled

2.1.1. IFB

2.1.1.1. Äriühingu kirjeldus

- (16) IFB on Belgia õigussüsteemi kuuluv aktisasetls. 89,03 % selle äriühingu aktsiakapitalist kuulub SNCB-le. Teised aktsionärid on CNC Transports, mille kapitalist kuulub 93,8 % SNCFile (7,41 %), ICF (2,08 %) ja EWS (English Welsh and Scottish Railway – 1,22 %).
- (17) IFB asutati 1. aprillil 1998 järgmise kolme äriühingu ühinemisel: Ferry Boats SA, Interferry SA ja Edmond Depaire Ltd. „raudtee” osakond. Belgia esitatud äriregistri väljavõtte kohaselt oli tegemist omandamise läbi toimunud ühinemisega, kus Ferry Boats SA omandas Inferry SA, misjärel ühendati juba ühinenud ühinguga Edmond Depaire SA. IFB kannab seega 1923. aastal asutatud Ferry Boats'i õigussubjektsust.

⁽¹⁾ ELT C 159, 8.7.2006, lk 2.

- (18) IFB on tegev eelkõige kahes valdkonnas: raudtee- ja kombineeritud vedude logistika (IFB Logistics) ning kombineeritud vedude maismaaterminalide käitamine (IFB Terminals). Ettevõtja tegevust on üksikasjalikult kirjeldatud ametliku uurimismenetluse algatamise kirja punktides 16–29.
- (19) Nimetatud tegevusvaldkondadele tuleb lisada osalused ja tütarettevõtted, mis on või olid IFB-l mere- ja maismaaterminalide käitavates ning vedudega tegelevates Belgia ja välismaa äriühingutes. Osalusi ja tütarettevõtteid on üksikasjalikult kirjeldatud ametliku uurimismenetluse algatamise kirja punktides 30 jj. Belgia teatas komisjonile, et mõned menetluse algatamise kirjas esitatud faktilised andmed ei olnud kas päris korrektsed või on sellest ajast alates muutunud. Pärast menetluse algatamist muutunud faktilisi asjaolusid on kirjeldatud järgmistes punktides. Muus osas viidatakse menetluse algatamise otsusele (punktid 30–49).
- (20) IFB osalused Belgia terminalides. IFB on loobunud osalusest Zeebrugge terminalis. Menetluse algatamise kirja punktis 39 märgitakse, et IFB müüs oma osaluse äriühingule OCHZ. Tegelikult müüs IFB oma osaluse Hesse-Noord Natie'le, kellega koos ta seda terminali käitas.
- (21) Menetluse algatamise kirja punktis 41 märgitakse, et IFB-l on 16,76 % osalus äriühingus Dry Port Mouscron-Lille. Belgia teatas komisjonile, et pärast 29. juunil 2006 toimunud äriühingu omakapitali suurendamist, milles IFB ei osalenud, ning pärast uue erainvestori – DELCA-TRANS – kapitaliosalusse lisandumist vähenes IFB osalus 11,07 %-le.
- (22) IFB osalused Prantsusmaa terminalides. 2006. aasta sügisel müüs IFB oma 30 % osaluse äriühingus Nord France Terminal International OU (edaspidi „NFTI-ou“) CMA-CGM-le. Selle tehingu järel on IFB-l Prantsusmaal ainult üks 2 % suurune osalus äriühingus CNC Transports, mis on vahepeal ümber nimetatud Naviland Cargoks.

2.1.1.2. Asjaomased turud ja IFB turuosad

- (23) Menetluse algatamise otsuses (punktides 50–54) leidis komisjon, et IFB Logistics'i tegevuse puhul tuleb eristada kahte eri kaubaturgu, s.o ekspedeerimis- ja logistikaturgu. Need turud määratleti riigisiseste turgudena ning IFB Logistics'i turuosa suuruseks arutati 2–5 %.
- (24) Mis puutub terminalide turgu, siis eristati menetluse algatamise otsuses (punktid 55–59) maismaa- ja mereterminalide. Vahepeal on IFB loovutanud kogu oma osaluse

mereterminalides. Huvitatud isikud ega Belgia ei ole menetluse algatamise otsuses sisalduvale määratlusele vastu vaieldnud.

- (25) Raudteekaubavedude turg on nimetatud kahe turuga seotud turg. Alates 2003. aastast on see turg Belgiasse suunduvatele ja Belgiast lähtuvatele rahvusvahelistele kaubavedudele avatud vastavalt nõukogu 29. juuli 1991. aasta direktiivile 91/440/EMÜ ühenduse raudteede arendamise kohta⁽²⁾. Rahvusvaheliste kaubavedude avamist täiendas Belgia kaubavedude siseturu avamine 1. jaanuaril 2007, mis on sätestatud direktiivis 91/440/EÜ ning mis toimus Belgias 13. detsembril 2005. aasta dekreedil alusel.

2.1.2. SNCB

- (26) SNCB asutati Belgia 23. juuli 1926. aasta seaduse alusel Belgia riikliku raudteeühingu loomise kohta⁽³⁾. Alates 14. oktoobrist 1992⁽⁴⁾ on tegemist riigi osalusega iseseisva äriühinguga ning avalik-õigusliku aktsiaseltsiga⁽⁵⁾.
- (27) Belgia riik muutis 1. jaanuaril 2005 SNCB struktuuri. CNCB jagati kolmeks eri äriühinguks:

— SNCB Holding – valdusettevõtte, millele kuuluvad 100 % osalused mõlemas ülejäänud äriühingus, milleks on:

— Infrabel, mis tegeleb raudteeinfrastruktuuri haldamisega ning

— uus SNCB, mis on veoteenust osutav raudteettevõtte.

Belgia riigile kuulub 100 % osalus SCNB Holdingus.

- (28) SNCB juhtorganid on haldusnõukogu, juhatus ja tegevjuht. Haldusnõukogusse kuulub 10 liiget, sealhulgas tegevjuht. Haldusnõukogu liikmed nimetab kuningas ministrite nõukogus läbi arutatud otsusega.

⁽²⁾ EÜT L 237, 24.8.1991, lk 25.

⁽³⁾ Moniteur belge, 24.7.1926.

⁽⁴⁾ Sel kuupäeval jõustus 30. septembri 1992. aasta dekreet Belgia riikliku raudteeühingu esimese halduslepingu heakskiitmise ja selle ühinguga seotud meetmete kehtestamise kohta (Moniteur belge, 14.10.1992).

⁽⁵⁾ Vastavalt 21. märtsi 1991. aasta seadusele teatud riiklike majandusettevõtete reformi kohta (Moniteur belge, 27.3.1991).

- (29) Belgia valitsust esindab haldusnõukogus valitsuse asjur. Valitsuse asjur võib pöörduda Belgia ametiasutuste poole avalike ülesannete täitmisega mittehaakuva haldusnõukogu otsuse tühistamiseks, kui see otsus „kahjustab [...] avalike ülesannete täitmist” (seaduse artikli 23 teine lõik).

2.2. IFB finantsraskused aastatel 2001 ja 2002

- (30) Esmalt tuleb analüüsida finantsraskuste algseid põhjusi ja seejärel kirjeldada IFB ja SNCB juhtkondade reaktsioone.

2.2.1. Finantsraskused

- (31) Peamised IFB finantsraskused tulenevad IFB osalusega Prantsusmaa ettevõtjate, mis kõik asusid Dunkerque'i sadamas, finantsraskustest 2001. ja 2002. aastal. Finants-

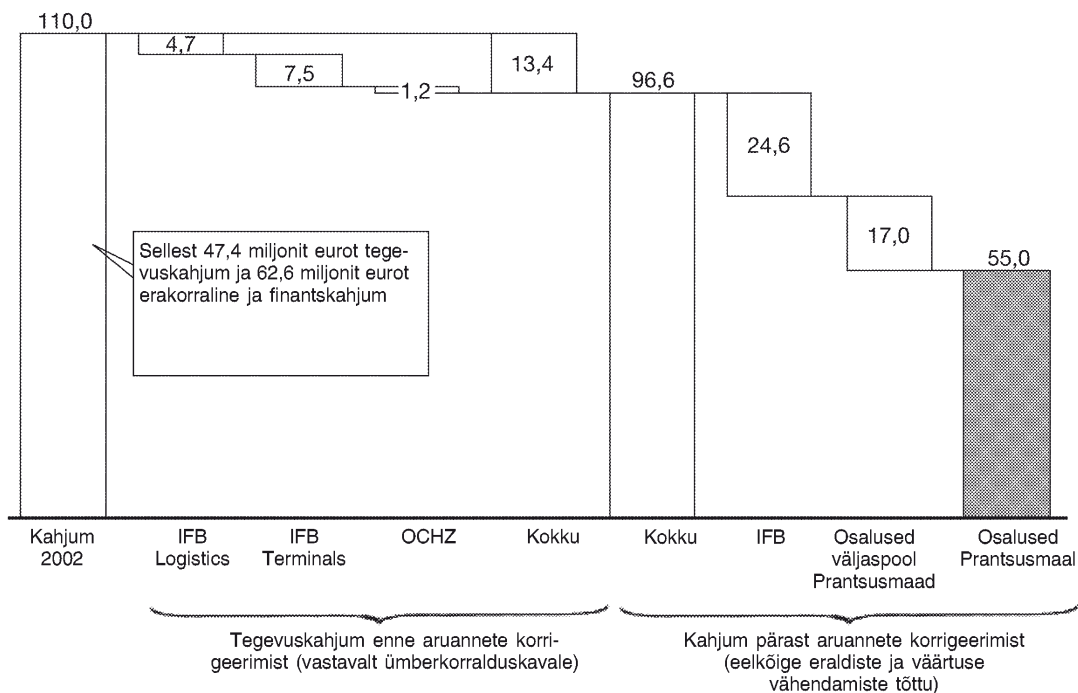
raskustest olid mõjutatud ka IFB Logistics ja IFB Terminals, mis jäid 2002. aastal kahjumisse.

- (32) Nagu nähtub jooniselt 1, oli IFB kogukahjum 2002. eelarveaastal 110 miljonit eurot. Enne raamatupidamisaruannete korrigeerimist oli IFB Logistics'i tegevuskahjum 4,7 miljonit eurot ja IFB Terminals'i oma 7,5 miljonit eurot (kokku 12,2 miljonit eurot). Sellele lisandub OCHZ osalusest tingitud 1,2 miljoni euro suurune tegevuskahjum. See 13,4 miljoni euro suurune kahjum moodustas 12 % kogu kahjumist. 2002. aasta kahjumisumma 96,6 miljonit eurot tulenes väärtuse vähendamistest ja eraldistest seoses raamatupidamisaruannete korrigeerimisega, mis oli vajalik ettevõtjal Prantsusmaal ja Belgias tekkinud probleemide tõttu. 75 % väärtuse vähendamistest ja eraldistest oli seotud IFB osalustega. Sellest omakorda 76 % hõlmas osalusi Prantsusmaal.

Skeem 1

2002.aasta kahjumi jagunemine

(Miljonites eurodes)

Allikas: IFB ümberkorralduskava, 24.3.2003 IFB Controlling

2.2.2. IFB ja SNCB juhtkondade reaktsioon

- (33) Alates 2000. aasta lõpust ei tasunud IFB arveid, mida SNCB talle raudteeteenuste eest esitas. 2001. ja eelkõige 2002. aastal jätkas IFB maksmata jätmist ning SNCB aktsepteeris seda. Nii oli IFB-l 2003. aasta jaanuari lõpus kokku 63 miljoni euro eest SNCB-le tasumata arveid. Arvete tasumata jätmine ongi põhjus, miks IFB suutis vaatamata tõsistele finantsraskustele siiski tegevust jätkata.
- (34) 21. mail 2002 tõdes IFB haldusnõukogu, et alates 2000. aasta lõpust kantud kahjumi tõttu on omavahendid vähenenud niivõrd, et moodustavad vähem kui pool aktsiakapitalist. Vastavalt Belgia äriseadustiku artiklile 633 kutsus IFB kokku IFB aktsionäride erakorralise üldkoosoleku.
- (35) Üldkoosolekul tutvustas SNCB kui enamusaktsionär oma kavatsust toetada IFB-d tegevuskulude katteks antava 2,5 miljoni euro suuruse rahalise ettemaksega. SNCB kavatsuse kiitis heaks SNCB haldusnõukogu. Tänu nimetatud kavatsusele otsustasid aktsionärid esialgu IFB tegevust jätkata ning nõudsid, et IFB haldusnõukogu töötaks välja täieliku ümberkorralduskava, mis hõlmaks ka tütarettevõtjaid ja terminalide käitamist.
- (36) SNCB haldusnõukogu käsitles IFB olukorda 19. juuli 2002. aasta koosolekul. IFB tegevjuht tutvustas kontserni olukorda ning seejärel võttis haldusnõukogu vastu järgmise otsuse: „Haldusnõukogu nõustub 2,5 miljoni euro suuruse rahalise sissemaksega, et tagada IFB-le vajalikud rahalised vahendid ja IFB tegevuse jätkumine kuni 2002. aasta oktoobrini (summat käsitatakse ettemaksena kapitali tõenäolise suurendamise puhuks).”
- (37) 2002. aasta teise poolaasta jooksul tegi SNCB pärast haldusnõukogult heakskiidu saamist IFB-le kokku 250 000 euro eest ettemakseid järgmiselt:
- 6.8.2002: väljamakse summas 1 000 000 eurot;
 - 17.9.2002: väljamakse summas 1 000 000 eurot;
 - 30.9.2002: väljamakse summas 500 000 eurot.
- (38) Nimetatud ettemakse intressimäär oli 3,1% ning see maksti täielikult tagasi 2003. aasta juulis. Tagasimaksmine toimus kahes järgus:
- 15. juulil 2003 tagastas IFB ettemaksest 1 500 000 eurot, millele lisandusid intressid summas 40 422,04 eurot;
 - 23. juulil 2003 tasus IFB SNCB-le ülejäänud 1 000 000 eurot, millele lisandusid intressid summas 26 833,35 eurot.
- (39) 19. septembril 2002 palus IFB tegevjuht kahel audiitoril koostada eriaruanne, et hinnata ettevõtte finantsolukorda. Lähtudes aruande järeldustest, mis esitati 4. detsembril 2002 IFB-le ja seejärel SNCB-le, andis SNCB haldusnõukogu 20. detsembril 2002 põhimõttelise nõusoleku IFB kapitali suurendamiseks. 24. detsembril 2002 andis ettepanekule nõusoleku ka IFB aktsionäride erakorraline üldkoosolek.
- (40) IFB juhatus töötas välja IFB ümberkorralduskava, kasutades selleks nõustaja McKinsey abi. Ümberkorralduskava, mida kirjeldatakse üksikasjalikult käesoleva otsuse punktides 73–86, kiitis IFB haldusnõukogu heaks 23. märtsil 2003.
- (41) Seejärel sõlmisid kahe äriühingu (IFB ja SNCB) juhtkonnad äriühingute vahel 7. aprillil 2003 IFB ümberkorraldamise raamlepingu, milles määrati kindlaks IFB päästmise ja ümberkorraldamise üksikasjad. IFB aktsionäride teisel erakorralisel üldkoosolekul andsid IFB aktsionärid nõusoleku IFB tegevuse jätkamiseks raamlepingu alusel.
- 2.3. SNCB ja IFB vahel 7. aprillil 2003 sõlmitud IFB ümberkorraldamise raamlepingus sisalduvad päästmis- ja ümberkorraldusmeetmed**
- (42) Raamlepingu artiklis 2 on sätestatud, et poolte vahel kokku lepitud abimeetmed viiakse ellu kahes etapis – päästmisetapis ja ümberkorraldusetapis.
- 2.3.1. Päästmisabi eraldamise tingimused ja kord
- (43) Raamlepingu artiklis 3 on sätestatud järgmine päästmisabi:
- 5 miljoni euro suurune tagastatav ettemakse;

- kuni 15 miljoni euro suurune krediit ja
- IFB 63 miljoni euro suuruse võla SNCB-le tagasimaksimise ajutine pikendamine
- (44) Abimeetmete kestuseks määrati 12 kuud, ent siiski pikendati meetmeid vaikimisi mõlemapoolsel kokkuleppel kuni omakapitali suurendamiseni.
- (45) Tagastatava ettemakse ja krediidisummade intressimäär oli võrdne komisjoni poolt riigiabi suhtes kohaldatava intressi viitemääraga. Intressid otsustati arvata ümber kapitaliks ning maksta välja ettemakse põhisummaga samal ajal.
- (46) 63 miljoni eurot suuruselt võlalt otsustati arvestada 5,4 % lepingulist viivist. Intressid otsustati arvata ümber kapitaliks ning maksta välja samal ajal põhivõlaga.
- (47) 2002. aastal oli võlgadest ja krediidist tulenev IFB intressivõlg SNCB ees 2,2 miljonit eurot, 2003. aastal 3,9 miljonit eurot, 2004. aastal 4,7 miljonit eurot, 2005. aastal 5,2 miljonit eurot ning 2006. aastal suureneb võlg eeldatavasti 4,4 miljonile eurole.
- (48) Lepingu artiklis 7 on sätestatud, et IFB loobub SNCB vastu oma võlgade aegumisele tuginemisest.
- (49) Kõik abimeetmed viidi ellu vahetult pärast raamlepingu sõlmimist 7. aprillil 2003. Siiski ei ole IFB kasutanud tagastatavat ettemakset.
- 5 miljoni euro suuruse tagastatava ettemakse ümberarvestamine omakapitaliks;
- kuni 15 miljoni euro suuruse krediidi kasutatud osa ümberarvestamine omakapitaliks [...]
- 63 miljoni euro suuruse [...] võla ümberarvestamine omakapitaliks;
- vajaduse korral ja poolte sellekohase kokkuleppe korral täiendav omakapitali suurendamine [...].”
- (51) Omakapitali sel viisil suurendamisele seati raamlepingu artiklis 5 sätestatud edasilükkav tingimus, milleks oli Euroopa Komisjoni poolt riigiabi eeskirjade kohase heakskiidu andmine. Artikkel 5 on sõnastatud järgmiselt:

„SNCB [...] lepingujärgsete kohustuste tekkimine sõltub järgmisest edasilükkavast tingimusest. Pooled taotleavad, et Belgia riik teataks raamlepingust võimalikult kiiresti Euroopa Komisjonile. Samuti taotleavad pooled, et juhul kui Euroopa Komisjon peaks leidma talle antud teabe pinnalt, et [raamleping] kujutab endast riigiabi (EÜ asutamislepingu artikli 87 tähenduses), esitaks Belgia riik [raamlepingu kohta] EÜ asutamislepingu artikli 88 lõike 3 kohase teatise. Selleks et võimaldada Euroopa Komisjonil võtta seisukoht, ei hakata [raamlepingut] ühelgi juhul täitma enne 15 tööpäeva möödumist Euroopa Komisjonile teatise esitamise päevast. Kui Euroopa Komisjon leiab, et [raamlepingut] saab käsitleda üldise riigiabina, ei pöörata lepingut täitmisele enne, kui Euroopa Komisjon on kõnealuse abi otseselt või kaudselt heaks kiitnud ning täitmisel lähtutakse heakskiitmisotsuses väljendatud piirangutest ja tingimustest.

2.3.2. Ümberkorraldusabi eraldamise tingimused ja kord

- (50) Raamlepingu artiklis 4, mis kannab pealkirja „Ümberkorraldusabi eraldamise kord,” on sätestatud järgmiselt:

„Pooled kinnitavad oma kavatsust võtta alljärgnevad meetmed, niivõrd kui need on kooskõlas poolte haldusnõukogude, Belgia riigi ja vajaduse korral Euroopa Komisjoni heaks kiidetud ümberkorralduskavaga ning tingimusel, et IFB aktsionärid need heaks kiidavad:

Kui Euroopa Komisjon peaks leidma, et [raamlepingu näol] on kas täielikult või osaliselt tegemist riigiabiga ning juhul kui selline abi kuulutatakse ühisturuga kokkusobimatuks, arutavad pooled heas usus IFB suhtes täiendavate meetmete võtmise võimalikkust, ilma et tekiks kohustust selliseid täiendavaid või kohandatud meetmeid ellu viia, kui abi andmise asjaolusid peetakse absoluutselt põhjendamatuteks.”

(52) Belgia tsiviilõiguse kohaselt kehtib leping edasilükkava tingimuse ilmunisel tagasiulatuvalt.

oma 28. jaanuari 2005. aasta teatise, milles nad olid komisjoni teavitanud SNCB ja IFB kavatsusest viia lisaks raamlepingu artiklis 4 sätestatud tegevusele läbi täiendav kapitali suurendamine 5 miljoni euro võrra, mida tehti nii, et SNCB omandas 47 % osaluse äriühingus TRW mitterahalise sissemaksena ⁽⁶⁾.

(53) Vastuses menetluse algatamise kirjale teatasid Belgia ametiasutused komisjonile, et kui komisjon raamlepingu heaks kiidab, suurendatakse omakapitali täpselt nii, nagu pooled lepingus kokku leppisid. Omakapitali suurendatakse 95,3 miljoni euro võrra järgmiselt:

(56) Artiklis 4 sätestatud ümberkorralduskava edastati komisjonile 12. detsembril 2003. aastal Belgia ametiasutustega toimunud kohtumisel. Selle elluviimist alustati juba 2003. aastal ning see viidi lõpule 2005. aasta alguses.

(EUR)	
Krediidi ümberarvestamine omakapitaliks	15 miljonit
IFB poolt SNCB-le tasumisele kuuluvate võlgade ümberarvestamine omakapitaliks	63 miljonit
Krediidi ja võlgade aastatel 2002–2006 (2006. aasta vaid osaliselt) kogunenud intresside ümberarvestamine omakapitaliks	17,3 miljonit
Kokku	95,3 miljonit

(57) Ümberkorralduskava koosneb kahest osast ning on seotud kahe eri strateegiaga ühelt poolt kontserni Prantsusmaa tütarettevõtete suhtes ning teiselt poolt IFB tegevuse suhtes Belgias. Prantsusmaa jaoks valitud strateegia seisneb kõigist osalustest täielikus loobumises, samas kui Belgia suhtes valitud strateegia seisneb äriühingu ümberkorraldamises, et võimaldada sel oma tegevust jätkata.

(54) Belgia ametiasutused teatasid komisjonile, et omakapitali suurendamine ei hõlma kõiki 2006. aastal kogunenud intresse, et tagada IFB võlgade ja omakapitali omavahelise osakaalu vastavus konkurentide keskmisele võlgade ja omakapitali omavahelisele osakaalule ega oleks sellest kõrgem. Samuti ei hõlma see tagastatavat ettemakset, kuna IFB seda võimalust ei kasutanud.

2.3.2.1. Osaluse loovutamine Prantsusmaa terminale käitavates tütarettevõtetes

(58) Nagu on selgitatud käesolevas otsuses ja üksikasjalikumalt menetluse algatamise kirja punktides 30 jj, müüs IFB oma osakud Prantsusmaa äriühingutes. Toiming lõpetati 2006. aasta novembris toimunud NFTI-OU osaluse müügiga.

(55) Vastuses menetluse algatamise kirjale teatasid Belgia ametiasutused komisjonile ka sellest, et nad võtavad tagasi

(59) IFB osaluste loovutamine Prantsusmaa tütarettevõtetes maksis kokku 39,1 miljonit eurot. Alltoodud tabelis kajastatakse selle summa jagunemist viie tütarettevõtte lõikes. Järgmistes punktides selgitatakse üksikasjalikumalt finantseerimisvajadust ja eri äriühinguid käsitlevaid arve.

⁽⁶⁾ IFB-l on selles äriühingus juba 0,9 % osalus, mis käitab Antwerpeni, Zeebrugge, Oostende'i, Charleroi'i, Liège'i, Brüsseli, Etge'i, Genki ja Muizen'i terminale ning pakub kaubaronge 11 liikmesriigis.

Prantsusmaa osalustest loobumisega kaasnenud kulude kokkuvõte

(miljonites EUR)

	ACIMAR	NFTI-OU	IFB FRANCE	DPD	KÕIK OSALUSED KOKKU
Nõuete väärtuse vähendamine	3,9		0,8	2,8	7,5
Osaluse väärtuse vähenemine		16,7	0,1	5,1	22,0
Omakapitali suurendamine		1,7			1,7
Kulu kokku	3,9	19,5	0,8	7,9	31,1
30.6.2006 seisuga kogunenud intressid					+ 7,7
Jooksevkonto kõikumine 9.2002–12.2002					+ 0,5
SSTD müügist saadud lisandväärtus					- 0,2
Prantsusmaa äriühingutes osalusest loobumise kogukulu					39,1

a) *Finantseerimisvajadus*

(60) Tabel on koostatud raamatupidamisarvestuse 27. septembri 2002. aasta seisul alusel. Selles eristatakse järgmisi summasid:

- 31,1 miljonit eurot, mille võrra vähenes nõuete ja osaluste väärtus ning suurendati NFTI-ou kapitali 1,7 miljoni euro võrra;
- 7,7 miljonit eurot intresse, mis kogunesid 2002. aasta lõpust kuni 30. juunini 2006 kasutatud tagastatava ettemakse osalt ning ajatatud võlgadelt, mida kasutati osalustest loobumise rahastamiseks;
- SSTD müügist saadud lisandväärtus - 0,2 miljonit eurot;
- 0,5 miljonit eurot, mis vastab raamatupidamisaruande 27. septembri 2002. aasta seisul ning 31. detsembri 2002. aasta seisuga kajastuva tegeliku kahjumi vahelisele erinevusele.

(61) 0,5 miljoni euro suurune summa kajastab vahendite liikumist IFB ja tema Prantsusmaa osaluste vahel 27. septembrist 2002 kuni 2002. aasta lõpuni ning käesolevas tabelis tuleb see ära tuua selleks, et oleks võimalik omavahel suhestada tegelikku raamatupidamislikku kahjumit 2002. aasta lõpu seisuga ning kogu finantseerimisvajadust, mis on arvatud 27. septembri 2002. aasta seisuga. IFB finantseerimisvajaduse puhul ei tule selle summaga arvestada ning Prantsusmaa äriühingute

osalustest loobumisega seotud IFB finantseerimisvajadus on seega 38,6 miljonit eurot.

(62) IFB Prantsusmaa osaluste loovutamiseks vajalikud finantsvahendid andis SNCB. IFB kasutas 30,9 miljonit euro ulatuses oma vabu vahendeid, mis tekkisid tal tänu 15 miljoni euro suuruse ajutise krediidi saamisele ja 63 miljoni euro suuruse võla tagasimaksmise edasilükkamisele. Finantseeringust 7,7 miljonit eurot vastab eespool nimetatud summa eest tasumisele kuuluvatele intressidele vastavalt 7. aprilli 2003. aasta raamlepingule, milles sätestatakse, et intresse ei maksta enne põhivõla tasumist (või arvestatakse need samaaegselt põhivõlaga ümber kapitaliks).

b) *Acimar*

(63) Äriühingu Acimar kogu käive tuli äriühinguga Arcelor sõlmitud veolepingust. Lepingu kehtivusaeg lõppes 31. detsembril 2005, IFB 2002. aasta teise poolaasta auditi teostamise ajal oli sellest lepingust tulenev aastakahjum [...] (*). Kuivõrd uued lepinguläbirääkimised Arceloriga luhtusid, otsustas SNCB kuulutada välja Acimari pankroti ning taotleda tervendamismenetluse alustamist. IFB-l oli Acimari vastu tagastamatuid nõudeid 3,9 miljoni euro väärtuses, mis moodustab osalusest loobumise kulu.

c) *NFTI-ou*

(64) NFTI-ou näol oli tegemist äriühinguga, mida kontrollisid ühiselt IFB ja Port Autonome de Dunkerque; äriühing käitas terminale Dunkerque'i samas ning SNCB otsustas osaluse selles ühingu loovutada osakute müümise teel.

(*) Konfidentsiaalne teave.

- (65) Osalusega NFTI-ou-s kaasnes IFB-le varem sõlmitud garantiikirja kohaselt kohustus kanda oma osalusele vastav osa äriühingu kahjumist. Lisaks oli IFB andnud tagatise 2,9 miljoni euro suurusele pangalaenule, mille äriühing oli võtnud pangast [...].
- (66) Äriühingus osalusest loobumiseks leppis IFB Port Autonome de Dunkerque'iga kokku garantiikirjast tulenevatest kohustustest vabanemises. Vastutasuks eraldas IFB 1,7 miljonit eurot NFTI-ou kapitali suurendamiseks, mida oli vaja selleks, et äriühing saaks oma tegevust jätkata, ning loovutas osa oma aktsiakapitalist Port Autonome de Dunkerque'le sümboolse hinna 1 euro eest. Selle tehingu järel jäi IFB-le üksnes 30 % aktsiatest.
- (67) Seejärel otsisid IFB ja Port Autonome de Dunkerque IFB osalusele [...] ülevõtja, ning leidsid selle – CMA-SGM. Arvestades müügihinda, oli osalusest loobumise kulu IFB jaoks kokku 18,5 miljonit eurot, millest 1,7 miljonit eurot oli seotud kapitali suurendamise tehinguga ning 16,7 miljonit eurot tekkinud kahjumiga.

d) IFB France

- (68) IFB France (millest sai siis AGEF) loovutati NFTI-ou-le [...], mis tähendas 0,1 miljoni euro suurust kahjumit. Kuna IFB loobus samal ajal osalusest NFTI-ou-s, siis oli NFTI-ou-le loovutamise tagajärjeks IFB France osaluse müük. Enne müüki tuli IFB-l loobuda oma nõuetest IFB France'i vastu väärtuses 0,8 miljonit eurot. Niisiis oli IFB France'i osalusest loobumise kogukulu 0,9 miljonit eurot.

e) Dry Port Dunkerque

- (69) IFB osalus Dry Port Dunkerque'is sarnanes osalusega NFTI-ou-s: sõlmitud oli garantiikiri, milles oli seatud IFB-le kohustus katta äriühingu tegevuskahjum.
- (70) Sellest osalusest loobus IFB likvideerimise teel ning müüs samal ajal maha osa Dry Port Dunkerque'ile kuulunud osakutest, s.o 8,6 % suuruse osaluse NFTI-ou-s. Vastupidiselt NFTI-ou olukorrale, ei saanud IFB partnerid asjaomase juhtumi puhul äriühingu tegevuse jätkamist nõuda.

- (71) IFB ei saanud rahuldada oma nõudeid Dry Port Dunkerque'i vastu (summas 2,8 miljonit eurot) ning pidi kandma oma osaluselt tekkinud kahjumi (5,1 miljonit eurot). Seega oli likvideerimise kogukulu 7,9 miljonit eurot.

f) SSTD

- (72) SSTD oli kasumlik äriühing. Pärast oma põhikliendi kaotamist ning strateegilist otsust väljuda Prantsuse turult, otsustas IFB selle 2005. aasta alguses ära müüa, mis tõi kaasa väikese kasumi.

2.3.2.2. Ümberkorralduskava Belgias toimuva tegevuse jätkamiseks

- (73) Koos nõustaja McKinsey'ga töötas IFB välja ümberkorralduskava Belgias toimuva tegevuse jaoks. Ümberkorralduskava hõlmas kahte osa:

— IFB Logistics'i tegevuse ümberkorraldamine,

— IFB Terminals'i tegevuse ümberkorraldamine.

Ümberkorralduskava põhiidee oli IFB tegevuse jätkumine üksnes põhitegevusvaldkonnas, s.o logistika- ja Belgia terminalide käitamise valdkonnas, ning põhitegevusala majandusliku elujõulisuse seisukohast tarnetutest valdkondadest kas loobuda või need müüa. Siinkohal tuleb kirjeldada ümberkorralduste finantstulemusi ning tulemuste saavutamiseks võetud eri meetmeid (üldmeetmed, logistikategevust käsitlevad meetmed, terminalide käitamisega seotud meetmed, investeringud).

a) Ümberkorraldamise finantstulemused

- (74) Ümberkorralduskavas nähti ette, et pärast kulumist tulenevaid korrigeerimisi, väärtuse vähendamisi ning riski- ja kulueraldiste katmist („tegevuslik rahavoog”) saadakse alljärgnevad finantstulemused, mis enamjaolt vastasidki saavutatud tulemustele.

(miljonit EUR)

	2004	2005	2006 (1. poolaasta)	Ümberkorralduste ajal kokku
Tegevusliku rahavoo prognoos	3,9	4,3	2,35	10,550
Tegevusliku rahavoo tulemus	4,875	3,079	2,475	10,429

(75) IFB finantstulemuste prognoos põhines peamiselt järgmistel asjaoludel, mis olid IFB-le ümberkorralduskava vastuvõtmise ajal teada:

- „Railbarga” liikluse koondamine ühte terminali ja mahtude oluline suurendamine. „Railbarga” liikluse koondamine võimaldas tegevuse optimeerimist ja tulu suurendamist, kuna senini kolmandate isikute osutatud laadimisteenuseid oli nüüd võimalik teha kontsernisiselt. Lisaks oli IFB saanud uue olulise kliendi – CSAV – kes kavatses anda alates 2004. aastast tellimusi mahuga 50 000 TEUd.
- personali ja majanduskulude märkimisväärne vähendamine. Asjaomaseid meetmeid kirjeldatakse üksikasjalikumalt käesoleva otsuse punktides 78–83;
- Cirkeldyck'i raudteeterminali käitamist käsitlev uus leping, milles oli võimalik näha olulist vastastikkust koostööd MSC Home Terminal'i piiräärse terminaliga.
- Muizeni terminali mahu suurenemine tänu Unilog'iga sõlmitud uuele lepingule.
- alates 2000. aastate algusest silmapaistvalt kasvanud ühendvedude turu väga positiivsed üldised prognoosid;

b) Võetud ümberkorraldusmeetmed

Üldised meetmed

- (76) Ettevõtte tasandil uue kollektiivlepingu sõlmimine ja töösisekorraeeskirja muutmine võimaldasid saavutada madalamate kulude juures (alates 1. oktoobrist 2003 vähendati nädalavahetustel töötamise ja meeskonnatöö tasusid) suurema tööhõive (1. jaanuarist 2004 on aastane tööpäevade arv suurenenud 13 võrra).
- (77) Haldus- ja äriteenused koondati Berchemisse, mis võimaldas sulgeda Gandis asunud ettevõtte ja vähendada Zeebrugges asuva ettevõtte võimsust.
- (78) Need meetmed aitasid piirata vajalikul määral töötajate hulka, et vähendada IFB üldkulusid kokku umbes 2,55 miljoni euro võrra aastas⁽⁷⁾. Tegelikult vähendas IFB

⁽⁷⁾ Aastase tööpäevade arvu suurendamisega kaasnes kulude vähenemine umbes 0,6 miljonit eurot aastas, haldus- ja äriteenuste koondamine Berchemisse tõi kaasa kulude vähenemise umbes 0,2 miljonit eurot aastas ning personali vähendamine 35 täistööajale taandatud ametikoha võrra tõi kaasa kulude vähenemise 1,75 miljonit eurot aastas.

personali 210 täistööajale taandatud ametikohalt⁽⁸⁾ 2002. aasta septembris 175 täistööajale taandatud ametikohale 2006. aasta alguses, mis tähendab 17 % vähendamist. Vähendamise üksikasjad on järgmised:

- vahetult (mitte tütarettvõtete kaudu) käitatavates terminalides vähenes töötajate arv 110-lt täistööajale taandatud ametikohalt 2002. aasta septembris 96 täistööajale taandatud ametikohale 2006. aasta alguses, mis tähendab 13 % vähenemist.
- IFB logistikateenuste puhul vähenes töötajate arv 60-lt täistööajale taandatud ametikohalt 2002. aasta septembris 49 täistööajale taandatud ametikohale 2006. aasta alguses ehk 19 % võrra;
- turunduse ja müügiga tegelevate ja muude kesktsandi toetavate ametiülesannetega töötajate (rahandus-, personalihaldus jne) vähenes 40-lt täistööajale taandatud ametikohalt 2002. aasta septembris 31 täistööajale taandatud ametikohale 2006. aasta alguses ehk 23 % võrra.

Logistikategevuse ümberkorraldamine

- (79) Ümberkorralduskavas nähti ette järgmised üheksa meetet, mis pidid võimaldama saavutada 5,7 miljoni euro suuruse säästu.

Meetmed	Tulu
1. Palgakulu vähendamise mõju	[...]
2. Konsultatsiooniteenused ja teenuste väljastpoolt tellimine	[...]
3. Väärtuse vähendamised ja erakorraline kulum	[...]
4. North European Network'i mittekasumlikest filiaalidest loobumine	[...]
5. Tavavedude mahtude vähendamine	[...]
6. Vagunite hoolduse reservide korrigeerimine	[...]
7. Ühendvedude kasv	[...]
8. Railbarga lepingu läbivaatamine (hindade tõstmine ja toote ümberkujundamine)	[...]
9. Agenditasude suurendamine	[...]
10. Üldkulude vähendamine	[...]

- (80) Ümberkorralduskava elluviimise käigus, mis lõppes 2004. aasta lõpus, võeti veel kaks täiendavat meetet:

- Cirkeldijck'i terminali puhul tõsteti laadimisteenuste hinda;

⁽⁸⁾ Täistööajale taandatud ametikoht.

— trajektoore analüüsiti laialdasemalt ning korrigeeriti neid koostöös klientidega.

IFB Terminals'i tegevuse ümberkorraldamine

(81) IFB Terminals'i tegevuse ümberkorraldamine, mis lõppes 2005. aastal, pidi hõlmama 7 meetet, mida on üksikasjalikumalt kirjeldatud menetluse algatamise otsuse punktides 103–107.

(82) Lisaks algselt kavandatud meetmetele teostas IFB Logistics oma raudteetoodete kohta põhjaliku analüüsi, kust ilmnis mittekasumlike teenuste olemasolu, mille osutamise IFB seepeale lõpetas.

(83) Teiste teenuste puhul nähtus analüüsist vajadus tehniliste parenduste järele. Need parendused tehti, eelkõige ühendkonteinerredude sektoris.

Ümberkorralduskavas ette nähtud investeeringud

(84) Mainhub'i, ent ka Zomerweg'i ümberkorraldamisega kaasnes [...] investeeringuvajadus, eelkõige seoses [...] asendusinvesteeringute ning [...] muude mitmesuguste investeeringutega.

2.4. Ülevaade põhjustest, mis tingisid menetluse algatamise 7. detsembril 2005

(85) Belgia leidis esitatud teatistes, et kõnealused abimeetmed ei kujuta endast riigiabi, kuna nende võtmine ei ole seotud Belgia riigi tegevusega ning kuna SNCB tegutses igal juhul turumajandusliku erainvestorina.

(86) Komisjon soovis uurida, kas 63 miljoni euro suuruse võla tagasimakse tähtaja pikendamine ning põhivõla ning sellest tulenenud 11 miljoni euro suuruste intresside ümberarvestamine kapitaliks võiks kujutada endast riigiabi. Küsimus oli selles, kas SNCB käitumist saab seostada selle omaniku ehk Belgia riigiga ning küsimuses, kas SNCB ikka tegutses nii, nagu oleks tegutsenud erainvestor turumajanduse tingimustes.

(87) Samuti tekkis küsimus, kas 5 miljoni euro suuruse tagastatava ettemakse tegemine ning 15 miljoni euro suuruse

krediidi andmine, 15 miljoni euro suuruse krediidi ja sellega seotud 2,5 miljoni euro suuruste intresside kapitaliks ümberarvestamine ning 5 miljoni euro ulatuses lisakapitali suurendamine SNCB mitterahaliste osakute sissemakse näol TRW-sse kujutavad endast riigiabi.

(88) Kuivõrd tegemist oli likviidsuse parandamisega, kahtles komisjon selles, kas selline abi saab päästmisabina olla ühisturuga kokkusobiv, kuivõrd abi anti enam kui 12 kuuks.

(89) Komisjonil tekkis kahtlusi ka küsimuses, kas kogu abi saab olla ühisturuga kokkusobiv ümberkorraldusabina.

(90) Kaheldi selles, kas käesoleva juhtumi puhul on ajaliselt kohaldatavad 1999. aasta „Ühenduse suunised raskustes olevate äriühingute päästmiseks ja ümberkorraldamiseks antava riigiabi kohta”⁽⁹⁾ (edaspidi „1999. aasta suunised”) ning 2004. aasta dokument „Ühenduse suunised raskustes olevate äriühingute päästmiseks ja ümberkorraldamiseks antava riigiabi kohta”⁽¹⁰⁾ (edaspidi „2004. aasta suunised”) ning selles, kas abi andmisest konkurentidele tekkinud ebasoodsate tagajärgede võimalikuks leevendamiseks võetud meetmed olid piisavad, kas abi andmisel piirduti rangelt miinimumiga ning kas IFB omafinantseering ümberkorraldusabis oli küllaldane.

(91) Belgia esitas märkused 14. veebruari 2006. aasta kirjas, mida täiendati 29. juuni, 20. septembri, 16. novembri ja 21. novembri 2006. aasta kirjadega.

(92) Oma vastuses kordas Belgia oma seisukohta, et kõnealused meetmed ei kujuta endast riigiabi, kuna neid meetmeid ei ole võtnud Belgia riik ning et SNCB tegutses nii, nagu oleks tegutsenud erainvestor turumajanduse tingimustes.

(93) Seejärel leidis Belgia, et kui kõnealused meetmed kujutavad endast riigiabi, tuleb nende hindamiseks võtta aluseks 1999. aasta suunised, mitte aga 2004. aasta suunised. Edasi leiab Belgia, et meetmed on päästmis- ja ümberkorraldusabina ühisturuga kokkusobivad.

⁽⁹⁾ EÜT C 288, 9.10.1999, lk 2.

⁽¹⁰⁾ ELT C 244, 1.10.2004, lk 2.

3. BELGIA MÄRKUSED

- (94) Belgia seisukohta võib võtta kokku alljärgnevalt.

3.1. Belgia märkused menetluse kohta

- (95) Belgia ametiasutused teavitavad komisjoni oma kirjas, et neil on kahtlusi uurimise kestuse küsimuses. Nende hinnangul on neil õiguspärane ootus päästmisabi ajutise jätkamise õiguspärasuse suhtes kuni komisjon teeb ümberkorralduskava kohta lõpliku otsuse.
- (96) Belgia ametiasutuste sõnul oli 12. augusti 2003. aasta teatise (registreeritud komisjonis numbri all NN 9/04) ja 28. jaanuari 2005. aasta teatise (registreeritud komisjonis numbri all NN 55/05) eesmärk anda komisjonile kogu teave, et võimaldada komisjonil kontrollida, kas SNCB poolt IFB suhtes võetavad meetmed kujutavad endast asutamislepingu artikli 87 lõike 1 mõistes riigiabi või mitte. Belgia ametiasutused on komisjonil palunud neid teatise asutamislepingu artikli 88 lõike 3 kohaste teatistena käsitleda üksnes juhul, kui need meetmeid oleks nimetatud riigiabiks.
- (97) Belgia ametiasutused märgivad eelkõige 12. augusti 2003. aasta teatise kohta, et selles ei tunnistatud, et IFB suhtes võetud päästmis- ja ümberkorraldusmeetmete näol on tegemist riigiabiga ning sellest tulenevalt ei saa päästmis-meetmeid käsitleda riigiabina, millest ei ole teatatud. Belgia ametiasutused leiavad, et tegemist ei ole abiga, millest tuleb asutamislepingu artikli 88 lõike 3 mõistes komisjonile ette teatada ja mille rakendamine oleks enne lõpliku otsuse tegemist keelatud.
- (98) Samasugust seisukohta väljendavad Belgia ametiasutused ka 28. jaanuari 2005. aasta teatise suhtes, milles Belgia teavitas komisjoni kapitali täiendavast suurendamisest 5 miljoni euro võrra.

3.2. Asutamislepingu artikli 87 lõike 1 kohase riigiabi puudumine

3.2.1. Riigi vahendite puudumine

- (99) Belgia leiab, et ei IFB päästmis- ega ümberkorraldusmeetmeid ei rahastatud riigi vahenditest. SNCB rahastas neid meetmeid eranditult omavahenditest ning ei kasutanud mingil moel riigi vahendeid.

- (100) Belgia arvates ei ole asjaolu, et SNCB on riigi osalusega äriühing komisjoni 25. juuni 1980. aasta direktiivi 80/723/EMÜ (liikmesriikide ja riigi osalusega äriühingute vaheliste finantssuhete läbipaistvuse kohta)⁽¹¹⁾ artikli 2 mõistes piisav leidmaks, et kõnealuseid SNCB rahastatud meetmeid on rahastatud riigi vahenditest. Belgia leiab, et eristada tuleb SNCB omavahendeid, mis on saadud tegevusega seotud tulust ning SNCB-le avaliku teenuse osutamise eest antavaid riigi subsidiume. Kuivõrd riigi subsidiumid ei olnud piisavad selleks, et rahastada kõiki avaliku teenuse osutamise seotud kulusid, leiab Belgia, et SNCB poolt riigi vahendite kasutamine IFB suhtes võetud meetmete rahastamiseks on välistatud.

- (101) Belgia leiab, et SNCB vara ei kuulu Belgia riigile, vaid on mõeldud SNCB äriliste eesmärkide täitmiseks. Seetõttu leiab Belgia, et tegemist ei ole avaliku võimu kandjale kuuluva varaga, nagu võiks järeldada Stardust Marine'i kohtuasjas tehtud otsusest⁽¹²⁾.

- (102) Viimaks leiab Belgia, et IFB suhtes võetud meetmetest tingitud SNCB omavahendite vähenemine ei saa tekitada riigile mingisugust „kahju”⁽¹³⁾, kuna mingil juhul ei ole tegemist vahenditega, mis oleksid muidu laekunud riigieelarvesse.

3.2.2. Mitteseostatavus Belgia riigiga

- (103) Mis puutub 2,5 miljoni euro suuruse rahalise ettemakse tegemisse 2002. aasta teisel poolaastal, leiavad Belgia ametiasutused ka siin, et SNCB otsus selle ettemakse tegemise kohta ei ole seostatav Belgia riigiga.

- (104) Selle kinnitamiseks toob Belgia järgmised argumendid:

— Strateegilise otsuse korraldada IFB ümber, selle asemel, et kuulutada välja pankrot, võttis vastu sõltumatult SNCB juhatus. Eelkõige ei hinnatud IFB tulevikku 2001. aastal Belgia valitsuse poolt äriühingu ABX kohta tellitud uuringutes, ning seda ei käsitletud ka 2002. aastal Belgia ministrite nõukogu poolt ABXiga seotud otsuste vastuvõtmisel.

⁽¹¹⁾ EÜT L 195, 29.7.1980, lk 35.

⁽¹²⁾ Euroopa Kohtu 16. mai 2002. aasta otsus kohtuasjas C-482/99: Prantsusmaa vs. komisjon (C-482/99, EKL 2002, lk I-4397), nn „Stardust Marine'i” otsus.

⁽¹³⁾ Esimese Astme Kohtu 27. jaanuari 1998. aasta otsus kohtuasjas T-67/94: Ladbroke Racing, EKL 1998, lk I-1 punkt 109, mida on kinnitatud Euroopa Kohtu 16. mai 2000. aasta otsusega kohtuasjas C-83/98 P: Ladbroke Racing, EKL 2000, lk I-3271, punkt 48.

- IFB-le ettemakse tegemise otsustas SNCB juhatus. Belgia mõonab, et juhatus otsustas anda selle meetme arutamiseks SNCB haldusnõukogule, ent leiab, et rahalise ettemakse tegemine ei nõudnud SNCB haldusnõukogu heakskiitu, kuna haldusnõukogu poolt juhatusesele antud volituste kohaselt oli juhatusesele lubatud võtta SNCB-le kuni 2,5 miljoni euro suuruseid kohustusi.
- Ettemakse ei olnud osa ümberkorralduskavast või muust kavast või meetmest, mis oleks antud arutamiseks Belgia riigile või millega seoses oleks Belgia riigiga mingilgi moel konsulteeritud.
- Muud tegurid, nagu ettemakse suhteline väiksus ja ajutine iseloom kinnitavad samuti järeldust, et ettemakse tegemist ei saa seostada Belgia riigiga.
- (105) Mis puutub SNCB esitatud arvete tasumata jätmisse IFB poolt, siis märgivad Belgia ametivõimud, et SNCB haldusnõukogule ei teatatud sellest asjaolust enne kui 2002. aasta detsembris, ehk siis, kui võeti vastu IFB kapitali suurendamise põhimõtteline otsus.
- (106) Lisaks leiavad Belgia ametiasutused, et Belgia riigiga ei saa seostada haldusnõukogu, juhatusese või tegevjuhi tegevust ega tegevusetust, olenemata sellest, kas see toimus enne või pärast raamlepingu sõlmimist. Nende väitel ei ole Belgia riik mitte kuidagi seotud („Stardust Marine'i” kohtuotsuse mõistes) SNCB otsustusprotsessiga IFB-le abi andmiseks.
- (107) Belgia ametiasutuste sõnul on SNCB poolt IFB-le antud abi näol tegemist abiga, mis eraldati SNCB tütaretevõtjale, mis ise avalikke teenuseid ei osutanud ja mis ei olnud ka SNCB avaliku teenuse täiteülesannetesse kuidagi kaasatud. IFB tegevus oli seega eranditult äriiline ja väljaspool igasugust avalike ülesannete täitmist. IFB tegevus ei allu seega Belgia ametiasutuste sõnul riigi kontrollile, kuna avalike ülesannete täitmisega mitteseotud küsimustes peavad Belgia ametiasutused austama SNCB iseotsustusõigust.
- (108) Seoses valitsuse asjuri rolliga väidavad Belgia ametiasutused, et neile ei ole IFB toimikut kunagi esitatud ning sellest tulenevalt ei olnud neil pädevust sekkuda, arvestades, et valitsuse asjur ei ole kunagi IFB suhtes võetavate meetmete kohta märkusi teinud ega sellele küsimusele kuidagi reageerida kavatsenud. Lisaks väidavad Belgia ametiasutused, et nad ei ole mingil moel sekkunud SNCB otsustusprotsessi seoses IFBga ei raamlepingu sõlmimisele eelnenud ajal ega hiljem.
- (109) Seoses menetluse algatamise kirjas (punktides 143–150) komisjoni välja toodud kolme näitajaga, milleks olid ümberkorralduskava esitamine kinnitamiseks Belgia riigile, ajakirjanduses ilmunud artiklitest nähtuv Belgia valitsuse tõsine surve SNCB-le 2003. aastal ning raamlepingu ulatus, sisu ja tingimused, leiavad Belgia ametiasutused, et need asjaomased näitajad ei ole piisavad, et tuvastada seostavatus Stardust Marine'i kohtuotsuse mõistes.
- (110) Ümberkorralduskava kinnitamise kohta Belgia riigi poolt leiavad Belgia ametiasutused, et selle raamlepingu sättega ei antud Belgia võimudele mingisugust pädevust otsustada ümberkorralduskava sisu üle, vaid tulenes SNCB soovist, et riik edastaks ümberkorralduskava ja raamlepingu komisjonile.
- (111) Ajakirjanduses ilmunud artiklite kohta leiab Belgia valitsus, et neist ei nähtu mingil moel, et Belgia valitsus oleks kõnealusesse asjasse sekkunud ning seda järgmistel põhjustel:
- 19. mail 2003 väljaandes La Libre Belgique ilmunud artiklis selgitab SNCB pressiesindaja, et IFB küsimuses ei ole komisjonilt veel rohelise tule andmist taotletud, kuna „föderaalvalitsus ei ole oma sõna veel öelnud”. Belgia valitsuse sõnul mõeldakse kommentaarides üksnes seda, et Belgia riik „teatab” komisjonile IFB-le eraldatavast abist;
 - 18. detsembril 2002 väljaandes La Libre Belgique ilmunud artiklis (veebilehel www.cheminots.be ilmunud versioonis) mainitakse Karel Vincki järgmiselt: „Ta nõuab äriühingu juhtimiseks piisavat otsustamisvabadust”. Belgia ametiasutuste sõnul on väide seotud üksnes SNCB avaliku teenuse osutamise ja sellega väljendatakse mõtet, et Belgia ametiasutuste pädevuses on seaduses sätestatud vahendite ehk halduslepingu kaudu püstitada koos SNCB-ga avaliku teenuse eesmärgid, ent eesmärkide täitmisega seonduvad küsimused kuuluvad SNCB haldusnõukogu pädevuse.

(112) Viimaks esitasid Belgia ametiasutused komisjonile vaatlu-sealusel ajal SNCB tegevjuhina tegutsenud Karel Vincki kirjaliku avalduse, milles ta kinnitab, et Belgia ametiasu-tused ei olnud käesoleva menetluse esemeks oleva päästmis- ja ümberkorraldusabiga, mille SNCB eraldas IFB-le, kuidagi seotud. Karel Vincki 17. novembril 2006. aastal allkirjastatud kirja sai komisjon 5. detsembril 2006.

(113) Raamlepingu ulatuse, sisu ja tingimuste suhtes jäävad Belgia ametiasutused oma seisukoha juurde, mille koha-selt ei olnud vaatamata sellele, et tegemist oli IFB tuleviku suhtes oluliste ümberkorraldusmeetmetega, nende päde-vuses käesolevas asjas ei heakskiidu andmine ega sisuline kontrollimine ning neil ei olnud ka õigust nõuda asja-omasest küsimuses nendega nõupidamist.

3.2.3. Turumajanduses tegutseva erainvestoripõhimõte

(114) Belgia leiab, et lähtudes komisjoni mõttekäigust ABX Logistics'i asjas ⁽¹⁴⁾ tehtud otsuses, tuleb komisjonil eraldi

analüüsida esiteks neid vahendeid, mille SNCB andis IFB-le Prantsusmaa tütarettevõtetes osalustest loobumise rahastamiseks ning teiseks neid vahendeid, mille SNCB andis IFB-le tegevuse jätkamiseks Belgias.

3.2.3.1. Prantsusmaa äriühingute osalus- test loobumine

(115) ABX Logistics'i asjas tehtud otsuses kinnitas komisjon, et juhul kui ABX France ei oleks olnud võimeline ise osalus-
test loobumise kulusid kandma, oleks SNCB võtnud
kulud enda kanda ning käitunud seega nagu „turumajan-
duses tegutsev arukas erainvestor”.

(116) Belgia leiab, et sama järeldus tuleb teha ka kulude suhtes, mis tekkisid IFB loobumisega Prantsusmaa äriühingutest. Belgia püüab näidata, et iga äriühingu puhul valis IFB kõige vähem kuluka lahenduse.

(117) Acimari kohta esitas Belgia järgmise tabeli:

Acimar – Tervendamine ja likvideerimine

Finantsolukord aastal 2002

(miljonites EUR)

	2001	2002
Käive		
Maksustamiseelne tulu (EBIT)		
Bilansimaht (31.12.)		
Omakapital (31.12.)		

Alternatiiv- lahenduste kulud

(miljonites EUR)

	Lepingu täitmine	Tervendamismenetlus
Raha äravool 1.1.2003–31.12.2005		
Nõuete väärtuse vähenemine 31.12.2002		
Kokku	– 14,7	– 3,9

Kommentaariid

- Luhtusid 2002. aastal tehtud katsed vaadata läbi lepingutingimused; leping kehtis kuni 31.12.2005
- Lepingu täitmisega oleks kaasnenud märkimisväärne iga-aastane raha äravool
- Neil asjaoludel oli tervendamismenetluse kõige vähem kulukas lahendus
- Tervendamismenetluse kestel kannab tegevuskahjumi klient
- Acimari tegevus lõpetati 1.9.2003

⁽¹⁴⁾ 7. detsembri 2005. aasta otsus asjas K(2005) 4447 (ELT L 383, 28.12.2006, lk 21).

(118) NFTI-ou kohta esitas Belgia järgmise tabeli:

NFTIou – Loovutamine

Finantsolukord aastal 2002

(Miljonites EUR)

	2001 (*)	2002
Käive		
EBT		
Bilansimaht (31.12.)		
Omakapital (31.12.)		

(*) 1.5.2001–31.12.2001.

Alternatiiv-lahenduste kulud

(Miljonites EUR)

	Jätkamine	Osaline müük
Omakapitali suurendamine + ING nõude rahuldamine		
Tervendamiskava		
Korrigeeritud raha äravool (aastane CH – 3,7 miljonit EUR) (100 % kinnituskiri)		
Osaluse väärtuse vähenemine		
Nõuete väärtuse vähenemine 31.12.2002		
Müügihind (1 EUR) – 30 %-line osalus		
Kokku	– 36,2	– 18,5

Kommentaariid

- Garantiikirja kohta oli IFB-l kohustus katta jooksevkontovõlg
- IFB oli taganud NFTIou pangalaenu, mida ING tagasi nõudis
- Neil asjaoludel leppis IFB teise aktsionäri, Port Autonome de Dunkerque'iga kokku, et
 - suurendatakse NFTIou omakapitali, millest osa märgib IFB
 - IFB vabastatakse kinnituskirjast tulenevatest kohustustest ning Port Autonome de Dunkerque võtab kohustuse otsida omandaja sellele osaluse osale NFTIou-s, mis jäi IFB-le pärast ühe osa loovutamist sümboolse hinna eest Port Autonome de Dunkerque'le ja mis moodustab 30 % (osa, mis kuulus IFB-le DPD kaudu).
- Ülejäänud 30 % osaluse müük on praegu käimas.

(119) Belgia teatas komisjonile, et kuivõrd NFTI-ou tegevuse jätkamine näis perspektiivis kasumlik, siis ei olnud kunagi kavas kuulutada välja NFTI-ou pankrotti. Belgia sõnul nähtub selle äriühingu elujõulisus 2. novembril 2006 toimunud IFB 30 % osaluse müümisest CMA-CGM-le [...] ning jooksevkonto ettemaksena antud krediidisummade täielikust tagasimaksmisest.

(120) IFB France'i (millest sai hiljem AGEF) kohta esitas Belgia järgmise tabeli:

IFB France (AGEF) – Loovutamine NFTI-ou-le

Finantsolukord aastal 2002

(miljonites EUR)

	2001	2002
Käive		
EBT		
Bilansimaht (31.12.)		
Omakapital (31.12.)		

Alternatiiv-lahenduste kulud

(miljonites EUR)

	Liquidation	Transfert NFTIou
Nõuetest loobumine		
Osaluse väärtuse vähenemine		
Aktsiate ülekandmisest saadud tulu		
Töösuhetest tulenevad kohustused (14 täistööajale taandatud töötajat)		
Kokku	– 1,7	– 0,8

Kommentaariid

- Arvestades sundlõpetamise või pankrotiavalduse esitamise ohtu, leppis IFB PAD-ga kokku IFB France'i osaluse loovutamises NFTIou-le ning selles, IFB loobub oma nõudest
- Ettevõtja likvideerimisega oleksid kaasnenud palju suuremad kulud (osaluse väärtuse vähenemine, oht, et asutaja ja/või ainsa tegeliku juhina tuleb asuda täitma likvideeritava ettevõtja kohustusi)

(121) Dry Port Dunkerque'i kohta esitas Belgia järgmise tabeli:

Dry Port Dunkerque (DPD) – Likvideerimine ja osaline müük

Finantsolukord aastal 2002

(miljonites EUR)

	2001	2002
Käive		
EBT		
Bilansimaht (31.12.)		
Omakapital (31.12.)		

Alternatiiv-lahenduste kulud

(miljonites EUR)

	Jätkamine	Likvideerimine ja osaline müük
Ajakohastatud sularaha väljavool (aastane CH – 0,5 miljonit eurot) (100 % kinnituskiri)		
Nõuete väärtuse vähenemine		
Osaluse väärtuse vähenemine		
Kokku	– 10,4	– 7,9

Kommentaariid

- Garantiikirjast tulenevalt on IFB-l kohustus katta DPD tegevuskahjum
- Pärast osalusest loobumist NFTIou-s otsiti ostjat osalusele DPD-s, ent ei leitud
- IFB leppis kokku DPD likvideerimises, müües seejuures sümboolse hinna eest 8,6 %lise osaluse NFTIou-s

(122) SSTD kohta esitas Belgia järgmise tabeli:

SSTD: Loovutamine

Taust:

- IFB- oli 50 %-line osalus
- SSTD kasumlik tegevus jätkus kuni 2005. aasta alguseni
- 2004. aasta lõpus kaotas SSTD oma põhikliendi (kellega seondus 40 % tema käibest)
- Selle kaotus ajendas SSTD osalust loovutama
- Osalus müüdi 2005. aasta alguses ning sellest saadi üliväike tulu (mõjult positiivne, ent finantseerimisvajaduse seisukohast tähtsusetu)

(123) Belgia ametiasutused leiavad kokkuvõttes, et IFB valis Prantsusmaa tütarettevõtete puhul kõige vähem kuluka lahenduse.

3.2.3.2. IFB Belgia ettevõtete ümberkorraldamine ja tegevuse jätkamine

(124) Ka IFB Belgia ettevõtete ümberkorraldamise ja tegevuse jätkamise rahastamise küsimuses leiab Belgia, et SNCB käitus nii, nagu oleks teinud turumajanduses tegutsev arukas erainvestor/võlausaldaja, kuna alternatiivse lahenduse – Belgia ettevõtete tegevuse lõpetamise – finantstulemus oleks SNCB jaoks suurema kulukuse tõttu olnud tunduvalt vähem atraktiivne.

(125) Selgitamaks IFB Belgia ettevõtete tegevuse lõpetamisega tekkida võinud kulusid ning kulusid, mis kaasnesid tegevuse jätkamisega pärast omakapitali suurendamist, esitas Belgia alljärgnevad arvutused.

a) SNCB netokulud IFB pankrotistumise korral 2003. aastal

(126) IFB 31. detsembri 2002. aasta bilansi alusel määras Belgia IFB ajakohastatud puhasväärtuse. Belgia ametiasutuste sõnul koosnes IFB põhivara, mis oleks 2003. aasta jaanuaris pankrotiavalduse esitamise korral kuulunud realiseerimisele, materiaalsest põhivarast ja finantspõhivarast (osalused).

(127) Materiaalse põhivarana toob Belgia ära 6,9 miljonit eurot. Sellist arvestust põhjendab Belgia viitega uuringule „Bankruptcy auctions: costs, debt recovery, and firm survival”⁽¹⁵⁾, milles järeldatakse, et kõigi nõuete rahuldamise määr oleks pankroti korral olnud 33 %. Varast saadava summa arvestuse puhul korrutas Belgia selle määra IFB bilansis kajastunud materiaalse põhivara kogusummaga 20,9 miljonit eurot (mis ei hõlma pooleliolevat põhivara summas 1,9 miljonit eurot).

(128) Finantspõhivara (osaluste) puhul lähtus Belgia väärtusest 1,9 miljonit eurot, mis vastab nende bilansilisele tervikväärtusele IFB bilansis seisuga 31. detsember 2002.

⁽¹⁵⁾ Karin S. Thorburn, Tuck School of Business Administration of Dartmouth College, avaldatud väljaandes Journal of Financial Economics (#58, 2000), koostatud 263 Rootsi ettevõtte kohta teostatud analüüsi põhjal.

(129) Käibevara väärtust hindab Belgia järgnevalt:

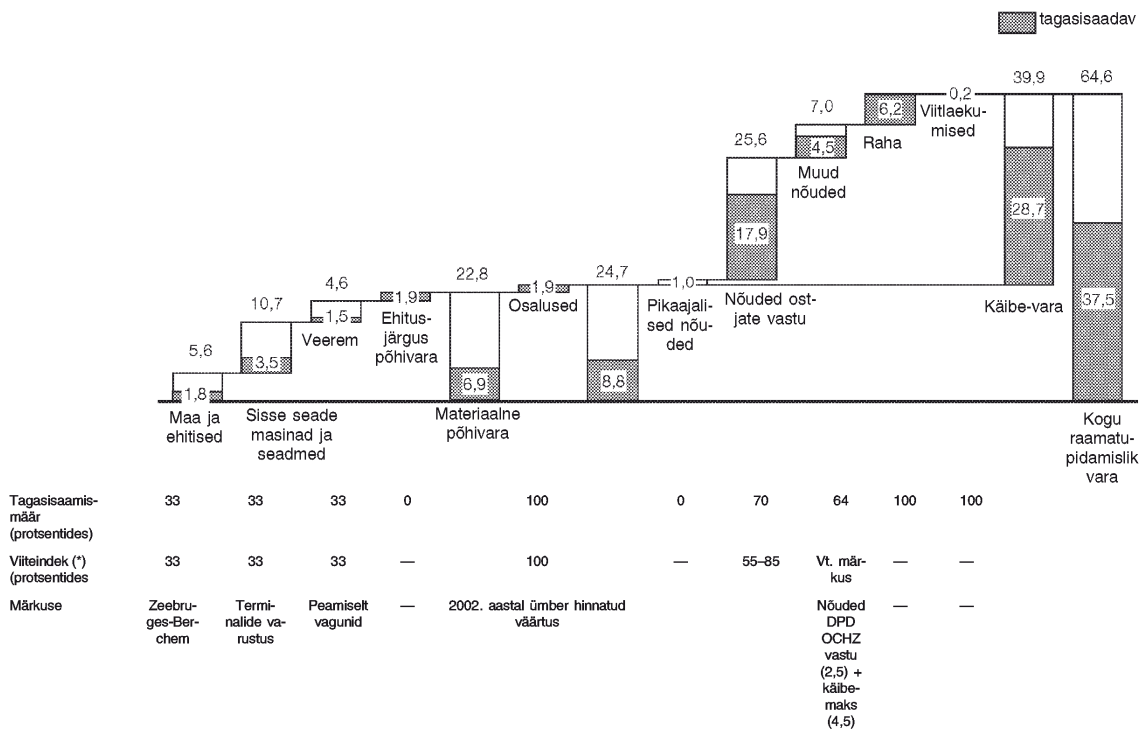
- IFB nõuded äriklientide vastu: 25,6 miljonit eurot, millest 18 miljonit on eeldatavasti tagastatavad, mis tähendab, et lühiajaliste nõuete tagasimakse määr on 70 %; see määr põhineb uuringus „Liquidation of Ormet Corporation”⁽¹⁶⁾ välja toodud keskmisel;
- IFB muud nõuded: 7 miljonit eurot, millest 4,5 miljonit on eeldatavasti tagastatavad. 7 miljoni euro suuruse summa saab jagada kaheks: 2,5 miljoni euro ulatuses nõudeid tütarettevõtete DPD ja OCHZ vastu ning 4,5 miljoni euro ulatuses käibemaksunõudeid. Käibemaksunõuete tagasimakse määr on eeldatavasti 100 % ning kahe tütarettevõtte vastu olevate nõuete sama määr on 0 %;
- sularaha ning tekkepõhised kohandamised: kokku 6,4 miljonit eurot, mis on täiel määral tagasi saadav.

(130) Kõiki neid tagasimaksemäärasid arvestades oleks IFB likvideerimise/pankroti korral olnud võimalik sisse nõuda kokku 37,5 miljonit eurot, nagu näidatud joonisel 2.

Skeem 2

Vara sissenõudmine

(Miljonites EUR)

(*) Aluseks on teatav tagatistega seotud tagatud laenu tagasisaamise määrad ning K.S. Thorburn'i artikkel

Allikas: Jurisprudence Etas-Unis; K.S. Thorburn (2000), „Bankruptcy auctions: costs, debt recovery, and firm survival”, Journal of Financial Economics

⁽¹⁶⁾ (Ormet Corporation esitas pankrotiavalduse 30. jaanuaril 2004 ning ümberkorralduskava pädevale kohtule 2004. aasta septembris). Belgia ametiasutused märgivad, et see määr on märgatavalt kõrgem kui 33 % määr, mida eespool nimetatud uuringus kasutas professor Thorburn.

(131) Pärast seda lahutavad Belgia ametiasutused võimalikust tagasisaadavast summast IFB kohustused. Kohustuste kogusuurus on 76,9 miljonit eurot, arvestamata ajavahemikus 2000–2002 arvete tasumata jätmisest tekkinud 63 miljoni euro suurust võlga SNCB ees. Kõnealused kohustused on järgmised:

a) töösuhetest tulenevad kohustused: kõigi IFB töötajate peale kokku hinnanguliselt 2,9 miljonit eurot, välja arvatud SNCB poolt IFB juurde lähetatud personal;

b) sissenõutavaks muutunud, ent tasumata maksud, palgad ja sotsiaalkindlustusmaksud: kokku 1,4 miljonit eurot (1. jaanuari 2003. aasta bilansi kohaselt);

c) edasilükatud maksud ja reservid: 31. detsembri 2002. aasta bilansis kohustustena kajastuvast 40,8 miljonist eurost tuleb arvesse kokku 34,7 miljonit eurot. Erinevus on põhjendatav järgmiste kohustustega, mida IFB likvideerimise korral ei oleks täita tulnud:

— terminalide hooldus: 3,3 miljonit eurot;

— logistikategevusega seotud hooldus: 0,9 miljonit eurot;

— reserv personali ümberkorraldamiseks: 1,9 miljonit eurot;

d) IFB finantsvõlg summas 15 miljonit eurot. 15 miljoni euro suurune finantsvõlg krediidasutuste [...] ees oli tagatud IFB äriliste nõuetega klientide vastu. Seetõttu, ning arvestades SNCB usaldatavuse säilimist krediiditurul, on selge, et võlg oleks krediidasutustele tasutud enne SNCB nõuete võimalikku rahuldamist;

e) ärilised võlad teiste tarnijate ees peale SNCB, kokku 22,9 miljonit eurot.

Arvutustest nähtub, et IFB netovara väärtus SNCB jaoks oleks – 39,4 miljonit eurot ehk summa, mis saadakse, kui lahutada tagasisaadud varast (37,5 miljonit eurot) kõigi täitmisele kuuluvate kohustuste kogusumma (76,9 miljonit eurot), välja arvatud võlg SNCB ees.

(132) Belgia ametiasutused leiavad, et likvideerimise korral oleks SNCB oma ärimaine kahjustamise vältimiseks katnud IFB netovara puudujäägi. Siia juurde rõhutavad nad, et enamik IFB võlausaldajatest on ka SNCB kliendid, tarnijad, võlausaldajad, võlgnikud või partnerid.

(133) Lisaks oleks IFB tegevuse lõpetamisega kaasnenud SNCB-le Belgia valitsuse arvates märkimisväärsed töösuhetest tulenevad kohustused, hinnanguliselt 530 täistööajale taandatud töötaja ees⁽¹⁷⁾. Nende 530 täistööajale taandatud töötaja hulgas oli:

— umbes 50 SNCB töötajat, kes olid lähetatud IFB juurde ning kes oleks pankroti korral tulnud SNCBsse tagasi võtta;

⁽¹⁷⁾ Töösuhetest tulenevate kohustuste prognoosi juures ei ole arvestatud seda, kuidas oleks IFB pankrotistumise korral IFB töösuhetest tulenevad kohustused mõjutanud Euroopa Gaasivõrku kuuluvat OCHZ'i. Ühe Euroopa Gaasivõrgu liikme pankrot toob suure tõenäosusega kaasa kogu Euroopa Gaasivõrgu lagunemise.

- umbes 480 täistööajale taandatud töötajat, kelle tegevus sõltus IFB tegevuse jätkamisest. See hinnang põhineb järgmisel arvutusel. IFB osakaal SNCB kaubavedude osakonna käibes on 8,1 %. Kohaldades nimetatud koefitsienti 31. detsembri 2002. aasta seisuga kaubavedude osakonnas otseselt või kaudselt töötavate isikute üldarvu suhtes, nähtub, et IFB tegevusest sõltus umbes 609 täistööajale taandatud töötajat. 609-st täistööajale taandatud töötajast võis IFB pankrotistumisele vaatamata umbes 129 töötajale töö alles jääda, kui SNCB oleks varem IFB teostatud kaubaveod osaliselt üle võtnud. See 21 % osakaal vastab Sabena pankroti järgselt SN Brussels Airlines'i poolt üle võetud Sabena töötajate osakaalule.
- (134) Belgia valitsus leiab, et kuna SNCB lõpetas sel ajal ettevõtlusplaani „MOVE 2007” ettevalmistamist, milles nähti ette 10 000 ametikoha ehk ligi neljandiku ametikohtade kaotamine ajavahemikus 2003–2007, olnuksid IFB tegevuse lõpetamise tõttu üle jäävate töötajate rakendamise võimalused praktiliselt nullilähedased nii SNCBsse tagasivõetavate lähetatud töötajate kui SNCB kaubavedude osakonna heaks töötanud töötajate ametikohtade säilimise puhul.
- (135) Seetõttu teeb Belgia valitsus ettepaneku lisada IFB negatiivse netovaraga seotud otsese kulu juurde personali ülejäägist tekkiv kulu, mida SNCB oleks kandnud vähemalt viie aasta jooksul aastatel 2003–2007. Ühe täistööajale taandatud töötaja 46 200 euro suuruse keskmise täispalgakulu juures aastas [...] oleks töösuhtest tulenevad kulud tõusnud 122,4 miljonile eurole.
- (136) Arvutust põhjendab Belgia esmalt sellega, et IFB tegevuse lõpetamise tõttu ülejäävaid SNCB töötajaid ei oleks saanud vallandada, kuna tegemist on „koosseisuliste töötajatega” ⁽¹⁸⁾.
- (137) Pärast 1. juunil 2006 toimunud töökoosolekut edastasid Belgia ametiasutused komisjonile vähem pessimistlikud arvutused netovara ja töösuhtest tulenevate kohustuste kohta, mis oleks SNCB-le tekkinud IFB likvideerimise korral. Stsenaariumis pakutakse välja kaks muudatust:
- SNCB ei oleks tasunud kõiki võlgu, vaid võlad üksnes võlausaldajatele, kes on SNCB [...] kliendid, [...] tarnijad või [...] partnerid; sellisel juhul oleks SNCB poolt tasumisele kuuluvate IFB kohustuste summa olnud 13 miljonit eurot [...];
- IFB tegevuse ülevõtja oleks suures osas jätkanud SNCB teenuste kasutamist; sel juhul oleks töö jäänud alles 79 %-le 609-st SNCB täistööajale taandatud töötajast, kes olid kaudselt IFB töötajad; sel juhul oleks SNCB-le töösuhtest tulenevatest kohustustest tekkiv lisakulu piirdunud 41,1 miljoni euroga (see summa vastab 50 SNCB poolt IFB juurde lähetatud täistööajale taandatud töötaja ehk eeltoodust 609-st täistööajale taandatud töötajast 21 % töötajate palgakulule).

⁽¹⁸⁾ SNCB personalieeskirjad ei võimalda SNCB koosseisulisi töötajaid vallandada, välja arvatud katseajal või distsiplinaar-menetluse tulemusena.

- (138) IFB likvideerimise korral SNCB kanda jääv kogukulu on Belgia ametivõimude hinnangul kahe stsenaariumi puhul järgmine:

	Puhaskulu – vastuses toodud summad	Erinevus „optimistlikus stsenaariumis”	Puhaskulu – korrigeeritud summad
Raamatupidamislik koguvara	64,6		64,6
Vara, mida ei ole võimalik tagasi saada	– 27,1		– 27,1
Töösuhetest tulenevad kulud	– 2,9		– 2,9
Maksud, hüvitised ja sotsiaalkindlustus	– 1,4		– 1,4
Edasilükatud maksud ja reserv	– 34,7		– 34,7
Esmatähtsad nõuded & muud finantsvõlad	– 15		– 15
Ärilised võlad, v.a võlg SNCB-le	– 22,9	9,9	– 13
Tagasisaadavad summad	– 39,4		– 29,5
Kohustused SNCB ees	– 122,4	81,3	– 41,1
SNCB puhaskulu IFB pankroti väljakuulutamise korral	– 161,8		– 70,6

b) IFB väärtus tegevuse jätkamise korral

- (139) Belgia teeb ettepaneku hinnata IFB väärtust tegevuse jätkamise stsenaariumi puhul diskonteeritud rahavoogude meetodil („discounted cash flows” või „DCF”). Selleks on esitatud järgnevad andmed.
- (140) 10 aasta DCF analüüsi aluseks on IFB bilanss seisuga 31. detsember 2002 ning 2003. aasta veebruaris-märtsis välja töötatud ümberkorralduskava, mis hõlmab prognoose kuni 2005. aastani. 2006. aastal, mil IFB ümberkorraldamisega saavutatakse ettevõtte stabiliseerumine, määrati tegevustulemi tasemeks 3,2 % käibest. Alates 2006. aastast on tööhüpoteesiks iga-aastane 3 % käibe kasv, mis püsivuse korral viib maksustamiseelse tulu 3 % kasvuni. Sellest tulenevat vaba rahavoogu diskonteeritakse vastavalt 8 % kaalutud keskmise kapitali nominaalhinnale (WACC). Terminalide väärtus on arvatud eeldades pidevat 3 % kasvu.
- (141) Nende arvutuste kohaselt on ettevõtte väärtuseks umbes 29,1 miljonit eurot (välja arvatud osalused ja reserv), nagu nähtub skeemist 4:

Skeem 4

IFB väärtus diskonteeritud rahavoogude meetodi kohaselt – eeldused ja tulemused

(Tuhandetes EUR)

Eeldused
— Rahavoogusid arvutatakse lähtudes 2003. aasta ümberkorralduskavas näidatud maksustamiseelsest tulust; kava prognoosid ulatuvad kuni 2005. aastani.
— Tulemisi on muudetud järgmiselt:
— 2006. aastal on eeldatav netomarginaal 3,2% (*) (mis vastab maksustamiseelsele tulule 1 800 000 eurot);
— Alates 2006. aastast on eeldatav maksustamiseelse tulu kasv 3% (*);
— Maksustamist ei toimu;
— 2003. aastal makstud 527 000 euro suurused intressid jäävad eeldatavalt sama suureks ning on lisatud tulemile;
— Amortisatsioon jääb eeldatavalt 2002. aasta tasemele ning on lisatud tulemile;
— Kapitalkulu jääb amortisatsiooni arvestades eeldatavalt samaks, see lahutatakse amortisatsiooni tasakaalustamiseks;
— Käbevahendite areng põhineb alates 2004. aastast 3%lises kasvul.
— Rahavood on arvatud 10 aasta kohta ning korrigeeritud lähtudes 8% (*)lisesest kaalutud keskmise kapitali nominaalhinnast*

Rahavoogude analüüs	2003	2004	2005	2006	2012
— Maksustamiseelne tulu	(5 100)	200	1 000	1 800	2 149
— Maksud	—	—	—	—	—
— Intressid	527	527	527	527	527
— Tulu enne intresse ja makse	(4 573)	727	1 527	2 327	2 676
— Amortisatsioon	6 286	6 286	6 286	6 286	6 286
— Tegevuse brutojääk (**)	1 713	7 013	7 813	8 613	8 962
— Investeeringud	—	—	—	—	—
— kapitalikulusse	(6 286)	(6 286)	(6 286)	(6 286)	(6 286)
— käbevahenditesse	996	(281)	(290)	(299)	(357)
— Vabad rahavood	(3 577)	446	1 237	2 028	2 320
— Rahavoogude nüüdispuhasväärtus	6 962	—	—	—	—
— Korrigeeritud lõppväärtus	22 135	—	—	—	—
— Ettevõtte väärtus	29 096	—	—	—	—

(*) Selle tööstusharu tavaline.

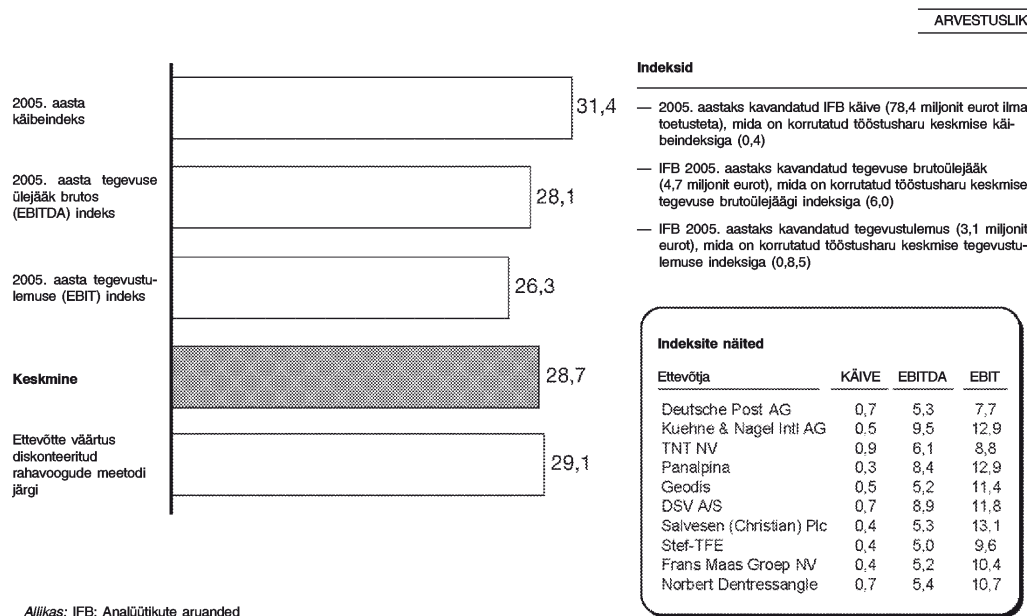
(**) EBITDA.

- (142) Belgia valitsuse sõnul kinnitab indeksite meetodile tuginev analüüs (vastavalt 2005. aasta majandustulemustele) DCF meetodil leitud ettevõtte väärtust. Indeksite hindamine (mille puhul on indeksid majandusharu keskmisest tagasihoidlikumad) annab ettevõtte väärtuseks umbes 28,7 miljonit eurot, nagu nähtub skeemilt 5.

Skeem 5

IFB ettevõtte väärtus

(Miljonites EUR)

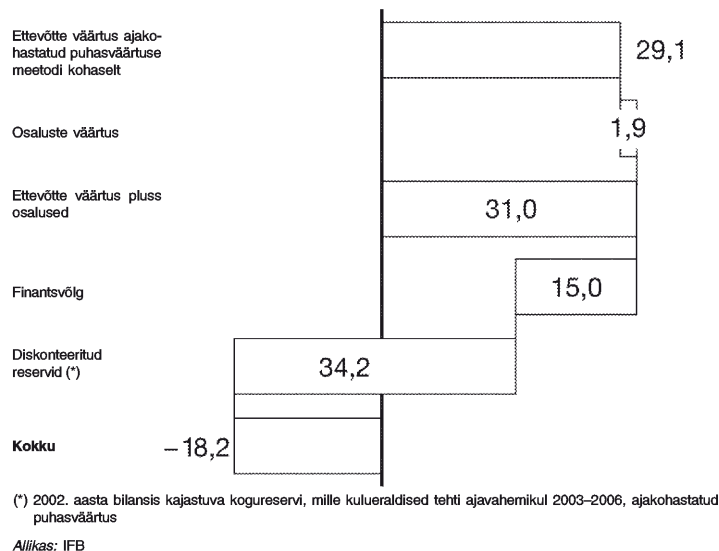
- (143) Belgia valitsus leiab, et DCF meetodil leitud väärtuse ja selle aluseks olnud eelduste realistlikkust kinnitavad ka IFB 2003., 2004. ja 2005. aasta tegelikud majandustulemused.
- (144) Belgia valitsus leiab, et IFB väärtusele, mis on arvatud osalusi ja reserve arvestamata, tuleks lisada IFB omandis olevad osalused, mille väärtus on 31. detsembri 2002. aasta bilansis kajastuvate varade kohaselt 1,9 miljonit eurot.
- (145) IFB ettevõtte väärtus koos osalustega oli 31. detsembri 2002. aasta seisuga seega 31 miljonit eurot.
- (146) Ettevõtte sellisest väärtusest tuleb Belgia valitsuse arvates siiski maha arvata reservi väärtus, mis on hinnanguliselt 34,2 miljonit eurot⁽¹⁹⁾ ning 15 miljoni euro suurune finantsvõlg.
- (147) Nii oleks tegevuse jätkamise korral SNCB osaluse netoväärtuseks IFB-s – 18,2 miljonit eurot. Seda arvutust kajastab skeem 6.
- (148) Nagu eespool esitatud hinnangus IFB likvideerimise korral SNCB kanda jäävate kulude kohta, ei ole eelnevate arvutuste puhul arvesse võetud 2000.–2002. aasta tasumata arvetest tulenevat 63 miljoni euro suurust võlga.

⁽¹⁹⁾ Selline väärtus saadakse 31. detsembri 2002. aasta bilansis ette nähtud 40,8 miljoni euro suuruse reserviga seotud rahavoogude diskonteerimisel.

Skeem 6

Investeeringivõimaluse hinnang, jaanuar 2003

(Miljonites eurodes)

c) Kahe stsenaariumi võrdlus ja kokkuvõte

(149) Belgia valituse analüüsi kohaselt on nende kahe stsenaariumi tulemused järgmised:

- SNCB puhaskuludeks IFB pankroti ja likvideerimise korral oleks olnud 161,8 miljoni (korrigeeritud hinnangu kohaselt 70,6 miljoni) euro suurune puhaskahjum;
- otsus investeerida 15 miljonit eurot selleks, et võimaldada IFB-l oma tegevust jätkata, vähendas märkimisväärselt SNCB väärtust, mis oli tol ajal vaid 18,2 miljonit eurot, vähenemist, mis tähendab võrreldes pankroti ja likvideerimise stsenaariumiga 143,6 miljoni euro (korrigeeritud hinnangu kohaselt 52,4 miljoni) suurust säästu.

(150) Seetõttu leiab Belgia valitsus, et SNCB käituse kõnealuste abimeetmete võtmisel nii, nagu oleks teinud turumajanduse tingimustes tegutsev erainvestor.

3.2.4. Konkurentsi ei ole kahjustatud

(151) Viimaks leiab Belgia Prantsusmaa tütarettevõtjates osalustest loobumise rahastamiseks võetud abimeetmete kohta, et abi, mille suurus piirdus rangelt tegevuse lõpetamisega seotud tegelikult kantud kuludega, ei saa pidada konkurentsi kahjustavaks. Niisiis ei kuulu see osa abist artikli 87 lõike 1 kohaldamisalasse ka sel põhjusel.

3.3. Päästmisabi kokkusobivus suunistega**3.3.1. IFB ei ole äsja asutatud ettevõtte**

(152) Belgia leiab, et kuna IFB asutati 1923. aastal, kes võttis 1998. aastal omandamise kaudu toimunud ühinemise teel üle ühe äriühingu ning ühe tegevusharu (vt käesoleva otsuse 2. osa kirjeldus), on vaieldamatu, et IFB-l on õigussubjektsus enam kui 80 aastat ning teda ei saa seega pidada „äsjäädavate ettevõteteks”.

3.3.2. Päästmisabi on kooskõlas 1999. aasta suunistega

- (153) Belgia valitsuse väitel ei välista asjaolu, et päästmisabi anti kauem kui 12 kuud, selle kokkusobivust ühisturuga 1999. aasta suuniste alusel. Belgia leiab, et SNCB jätkas päästmisabi andmist üksnes selleks, et see hõlmaks käesoleva asja suhtes komisjonile lõpliku otsuse tegemiseks vajalikku aega.
- (154) Kuna 1999. aasta suuniste punktis 24 sätestatakse, et päästmisabi andmise luba kehtib seni, kuni komisjon teeb otsuse ümberkorralduskava suhtes, siis paluvad Belgia ametiasutused komisjonil päästmisabi andmise jätkamise kestuse puhul mitte arvestada nende meetmete heakskiitmise menetlusele kulunud aega ning kiita päästmisabi andmine 1999. aasta suuniste punkti 24 alusel heaks.
- (155) Belgia ametiasutused leiavad, et komisjoni uurimise ajaks kapitali suurendamise edasilükkamine eeldas tingimata maksetähtaja ajutist pikendamist IFB päästmisabi raames, kuna ainus alternatiiv oleks olnud pankroti väljakuulutamise. Viimaks märgivad Belgia ametivõimud, et komisjon ei teinud uurimismenetluse käigus päästmisabi andmise ajutise jätkamise kohta ühtegi märkust.

3.3.3. Ümberkorraldusabi on kooskõlas 1999. aasta suunistega

3.3.3.1. 1999. aasta suuniste kohaldatavus

- (156) Belgia leiab, et SNCB võetud kohustust suurendada IFB kapitali tuleb hinnata 1999. aasta ja mitte 2004. aasta suuniste valguses.
- (157) Selle seisukoha õigustamiseks väidab Belgia, et täidetud on komisjoni poolt menetluse algatamise otsuse punktis 240 nimetatud kaks 1999. aasta suuniste kohaldatavuse tingimust. Meenutuseks, et menetluse algatamise otsuse punktis 240 tõlgendas komisjon käesoleva asjaga seoses 2004. aasta suuniste punkte 102–104 selliselt, et „kui SNCB otsustab IFB-le uusi soodustusi mitte teha ning kui tõendatakse, et SNCB võttis nõuete kapitaliks ümberarvestamise kohustuse enne 2004. aasta suuniste avaldamist, peaks komisjon lõppotsuses hindama SNCB poolt IFB-le antud abi 1999. aasta suuniste alusel”.
- (158) Esimese tingimuse kohta märgib Belgia, et vastuses menetluse algatamise kirjale võttis ta tagasi 28. jaanuari 2005. aasta teate kapitali täiendava suurendamise kohta ning seega on esimene tingimus täidetud.
- (159) Teise tingimuse kohta leiab Belgia, et praegu kavandatav IFB kapitali suurendamine viiakse vaieldamatult läbi 7. aprilli 2003. aasta raamlepingus sisalduva komisjoni heakskiidust sõltuva edasilükkava tingimuse alusel sõlmitud pooltevahelise kokkuleppe kohaselt.

- (160) Selle punkti rõhutamiseks pööravad Belgia ametiasutused komisjoni tähelepanu
- 7. aprilli 2003. aasta raamlepingu preambuli punktile 4, kus kinnitatakse, et SNCB haldusnõukogu on IFB kapitali suurendamise juba heaks kiitnud;
 - sama lepingu artiklile 4, milles kinnitatakse poolte vastastikkust kavatsust suurendada IFB kapitali;
- (161) Teise punkti kohta tuletavad Belgia ametivõimud meelde, et Belgia õiguse (raamlepingu suhtes kohaldatav õigus) kohaselt loetakse leping sõlmituks lepingupoolte tahteavalduste tegemisega ning antud juhul kinnitab raamlepingu artikkel 4 sõnaselgelt ja ilma igasuguse mitmetimõistetavusega SNCB ja IFB ühist taht suurendada IFB kapitali IFB-l SNCB ees olevate võlgade kapitaliks ümberarvestamise teel tagasiulatuvalt 7. aprillist 2003.
- (162) Belgia ametiasutused tuletavad meelde, et Belgia õiguse kohaselt on edasilükkava tingimusega võetud kohustused täielikult siduvad ning edasilükkava tingimuse tekkimisel on lepingule tagasiulatuv mõju ning leping jõustub allkirjastamise päevast.
- 3.3.3.2. Meetmed, mis leevendavad nii palju kui võimalik konkurentsi kahjustamist
- (163) Belgia ametivõimud väidavad üldiselt, et käesoleval juhul on IFB turuosad igal asjaomasel turul tublisti väiksemad kui 10 %. Seepärast leiavad nad, et riigiabi andmisest lähtuv konkurentsi kahjustav mõju ei saa käesoleval juhul olla märkimisväärne. Eelkõige tuletavad nad meelde, et 1999. aasta suuniste punktis 36 sätestatakse, et „kui äriühingu osa asjassepuutuvast turust (turgudest) on väike, loetakse põhjendamatu konkurentsimoonus olematuks”⁽²⁰⁾ ning asutamislepingu artikli 81 lõike 1 kohaldamise küsimuses on komisjon pidanud väiksema kui 10 % turuosaga ettevõtjate vahel sõlmitud lepingute konkurentsi kahjustavat mõju väheoluliseks⁽²¹⁾.
- (164) Konkreetsemalt IFB Logistics'i ja IFB Terminals'i kohta märgivad Belgia ametiasutused järgmist:
- (165) *Leevendavad meetmed lasti ümberkäitlusturul.* Belgia valitsus märgib, et Antwerpeni piirkonna terminalide turul on IFB turuosad väiksemad kui 7 % ning et aastatel 2002–2005 on selle piirkonna terminalide turg kasvanud keskmiselt 10,7 % võrra aastas, samas kui IFB poolt veetavad kogused on suurenenud keskmiselt vaid 4,1 % aastas.
- (166) Belgia valitsus lisab, et nagu on kirjeldatud menetluse algatamise kirja 2. osas (punktid 25–29), vähendas IFB ümberkorralduskava elluviimisega märkimisväärselt oma ümberkäitlemismahтусid. Arvestades asjaolu, et kõik müüdnud varad, peale DPD terminali, on käesoleval ajal kasutuses, leiavad Belgia ametiasutused, et loovutamisi tuleb vaadelda tegelike ja sisuliste kompenseerivate meetmetena. Belgia ametiasutuste sõnul töi osalusest loobumine kokku kaasa IFB tootmismahu vähenemise 1,5 miljonilt TEU-lt 2002. aastal 1,1 miljonile TEU-le 2005. aasta lõpus, s.o vähenemise 27 %.

⁽²⁰⁾ Vt 1999. aasta suuniste punkt 36.

⁽²¹⁾ Vt eelkõige asutamislepingu artikli 81 lõike 3 kohaldamise suunised ELT C 101, 27.4.2004, lk 97, eriti punkt 24.

- (167) Belgia ametiasutused lisavad, et IFB ümberkorralduskava elluviimisega ei kaasne hinnaga seotud meetmeid, mille eesmärgiks või tagajärjeks oleks IFB turuosa suurenemine. Nad märgivad, et IFB tõstis oma hindu keskmiselt 4,2 % ⁽²²⁾, samas kui aasta keskmine tööstusinflatsiooni määr oli 1,9 %.
- (168) *Leevendavad meetmed logistikaturul.* Menetluse algatamise kirjas (lõiked 258–260) leitakse, et „kavandatavad” meetmed ei hõlmanud logistikaturgu ning et IFB oleks saanud sel turul oma tootmismahtu suurendada. Belgia ametiasutused toovad välja viis argumenti, et tõendada piisavate leevendavate meetmete võtmist logistikaturul.
- (169) Esiteks olevat IFB võtnud meetmed, mis tõi kaasa tema veomahtude vähenemise logistikaturul. IFB omandis või tema poolt pikaajalisele rendile võetud vagunit kogu arv vähenes 2002. aasta ⁽²³⁾ 744 ühikult 377 ühikuni 2006. aasta alguses ⁽²⁴⁾. Tegemist on seega 49 % vähenemisega.
- (170) IFB logistikamahtud vähenesid ka seoses asjaoluga, et IFB osalus äriühingus CNC (praegu Naviland Cargo) vähenes 2002. aasta 10 %-lt praegusele 2 %-le.
- (171) Teiseks leiavad Belgia ametiasutused, et IFB turuosa logistikaturul on kindlasti väiksem kui 5 %, kui piirata see turg geograafiliselt Belgia territooriumiga. Seega tuleks suuniste punkti 36 kohaselt küsida, kas kõnealuse riigiabi andmisest lähtuvat konkurentsi kahjustavat mõju saab vaadelda märkimisväärseks. Belgia ametiasutuste sõnul ei saa kuidagi väita, et IFB-l oleks võimalik logistikaturul märkimisväärset konkurentsi mõjutada. Samal põhjusel on Belgia valitsuse hinnangul raske pidada märkimisväärseteks IFB-le antud abist tekkivat konkurentsi kahjustamist, mistõttu tundub, et IFB konkurentidele tekkivate ebasoodsate tagajärgede leevendamiseks on vaja võtta vaid väga piiratud meetmeid.
- (172) Kolmandaks teevad Belgia ametiasutused ettepaneku vaadelda IFB logistikategevuse arengut lähemalt, et korrigeerida oluliselt komisjoni väidet, nagu oleks IFB kõnealusel perioodil „saanud oluliselt suurendada oma mahtu turul”. Belgia ametiasutuste sõnul tuleks võtta arvesse järgmisi asjaolusid:
- Kombineeritud vedude (ühendveod) osas on IFB veomahud aastatel 2002–2005 suurenenud 9,9 % võrra aastas, mis on vähem kui samal ajavahemikul Antwerpen-Rotterdam-Amsterdami (ARA) piirkonnas täheldatud keskmine 12 % aastane kasv;
 - tavavedude sektoris on IFB teisejärgulise tähtsusega turuosaline, isegi kui eeldada, et turg piirneb Belgiaga. Nii mahu kui väärtuse osas jääb IFB turuosa alla 1 %.
- (173) Lisaks tuleneb IFB logistikategevuse käibe suurenemine Belgia valitsuse arvates osaliselt allsegmendi „bulk” (puisteveosed) kasvust. 2003. aastal ulatus IFB puistevedude käive vaid 3,3 miljoni euron. 2004. aastal sõlmis IFB aga kaks suuremahulist puisteveolepingut. Esiteks leping kivisöe vedamiseks [...], millest tulenev käive oli 2004. aastal [...] ja 2005. aastal [...]. Teiseks täitematerjalide puisteveoleping, millega seoses suurenes käive 2004. aastal [...] ja 2005. aastal [...]. IFB sai nende kahe lepingu pealt kasumit, mis kinnitab hästi IFB poolse konkurentsivastase käitumise puudumist.

⁽²²⁾ Keskmine hinnatõus on saadud erinevate terminalide käivet arvestades.

⁽²³⁾ IFB-le kuulus 386 vagunit ning pikaajalisele rendile oli võetud 376 vagunit.

⁽²⁴⁾ 2006. aasta alguses kuulus IFB-le 204 vagunit ning lisaks oli pikaajalisele rendile võetud 173 vagunit.

- (174) Neljandaks leiab Belgia valitsus, et olulise leevendava meetmena tuleb ka käsitleda IFB poolt logistikaturul oma terminalide avamist konkurentidele.
- (175) Viiendaks leiab Belgia valitsus, et konkurentsi kahjustamise juba isegi väga piiratud ulatust, mille allikaks võib pidada IFB suhtes võetud ümberkorraldusmeetmeid, vähendavad veelgi järgmised tegurid:
- raudteekaubavedude turu avamine Belgias. Vastavalt kehtivatele ühenduse eeskirjadele avasid Belgia ametiasutused selle turu konkurentidele (alates 2003. aasta märtsist rahvusvaheliste vedude jaoks, millele järgnes turu täielik avamine alates 1. jaanuarist 2007) ⁽²⁵⁾. Nagu näitab äriühingu DLC ja hiljuti ka äriühingu Fret SNCF tegevus, ei ole turu avamine jäänud tulemusteta. Otsuses N 386/04 (Fret SNCF) leidis komisjon, et selline avamine on konkurentide jaoks kompenseeriv meede;
 - mitmed teised SNCB/IFB konkurendid (nende hulgas Rail4Chem, Railion Nederland, TrainSport, DFG, EWS, Connex ja ACTS) kas juba on saanud või saavad igati tõenäoliselt kasutusload;
 - SNCB (B-Cargo) osutab juba praegu veduriteenuseid IFB konkurentidele, olgu siis tegemist kombineeritud veoteenuse (ühendvedude) osutajatega nagu HUPAC, CNC (Naviland Cargo), Conliner, Danzas/DHL Express Cargo ja ICF või veoste edasitoimetamise teenuste osutajatega nagu Transfesa, K+N, Nauta, NTR, Panalpina, Rail&Sea, Railog, Chemfreight, Rhenania, TMF, Gondrand, RME Chem, RME fret ja East Rail Expedition;
 - nagu komisjon juhtumis N 386/2004 (Fret SNCF) märkis, ei ole raudtee- ja maanteeveo puhul tingimused samad ja seda raudtee kahjuks.
- (176) Belgia valitsuse sõnul on turu avamine toonud kaasa mahtude olulise suurenemise logistikaturul, mida näitab IFB konkurentide tegevus aastatel 2003–2005. Belgia valitsuse sõnul keskendub konkurentide ühendvedude segmendile, kus viis IFB konkurenti on selle aja jooksul avanud kokku 12 uut ühendusliini.

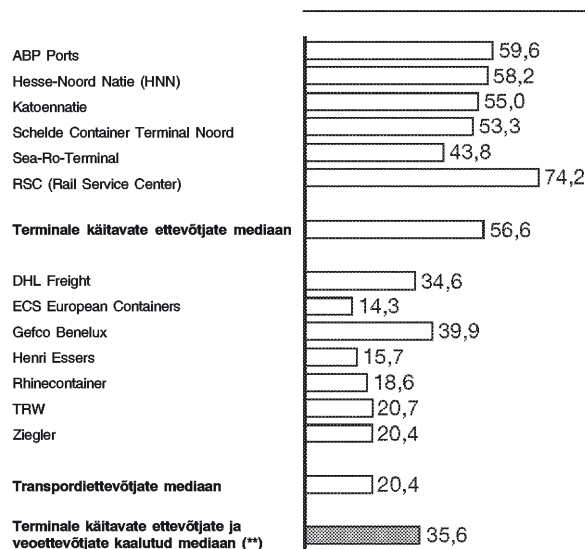
3.3.3.3. Kapitali minimaalsel määral suurendamine

- (177) Belgia valitsuse sõnul analüüsisid SNCB ja IFB põhjalikult IFB kapitalivajadusi 31. detsembri 2005. aasta majandustulemuste ja 2006. aastaks tehtud prognooside põhjal. Eesmärgiks oli võimaldada IFB-l jätkata oma tegevust lastikäitlus- ja logistikaturgudel sellise maksejõulisuse määraga, mis on võrreldav neil turgudel tegutsevate konkurentide omaga.
- (178) Lisaks enne menetluse algatamise otsust edastatud teabele (vt punktid 265–269) kogusid SNCB ja IFB täiendavaid andmeid nii terminalide käitamisega tegelevate IFB konkurentide, kui IFBga konkureerivate veoettevõtjate maksejõulisuse määrade kohta. Kõnealuste äriühingute maksejõulisuse määrad (see tähendab omakapitali ja bilansimahu suhe) on esitatud skeemis 16.

⁽²⁵⁾ Direktiiviga 91/440/EMÜ ette nähtud turgude täielik avamine viidi ellu 13. detsembri 2005. aasta dekreediga.

Skeem 16

Maksejõulisuse määr – ettevõtjate kaupa, 2004 (*)

(*) ABP, HNN ja Sea-Ro terminali osas on kasutatud 2003. aasta andmeid, kuna nende 2004. aasta majandusaasta aruanded ei olnud veel avalikustatu.

(**) Tasakaalustatud lähtudes IFB vara jagunemisest (42 % terminalide käitamine, 58 % transport).

Allikad: Belfirst, Amadeus, IFB

- (179) Skeemist 16 nähtub, et terminalide käitamisega tegelevate ettevõtjate maksejõulisuse määrade mediaan on 56,6 %, samas kui veoetevõtjate puhul on see mediaan 20,4 %. Kuna IFB tegutseb neis mõlemas sektoris, peaks IFB maksejõulisuse määraks eeltoodud võrdlusandmete kohaselt olema vähemalt 35,6 %. Selline protsendimäär on arvutatud ettevõtluses kasutatava IFB põhivara kaalutud keskmise saamiseks järgmiselt:

- 42 % ettevõtluses kasutatavast IFB põhivarast (raamatupidamislikus netoväärtuses, see tähendab pärast amortisatsiooni ja väärtuse vähendamiste mahaarvamist) on seotud terminalide tegevusega;
- 58 % ettevõtluses kasutatavast IFB põhivarast on seotud veotegevusega (logistikaga).

- (180) Belgia ametiasutused märgivad, et IFB jaoks soovitud maksejõulisuse määr on vastavuses IFBga sarnaselt nii terminalide käitamise kui logistikaga üheaegselt tegelevate äriühingute, nagu Gosselin (38,9 %) ja Hupac (34,9 %), tegelike maksejõulisuse määradega.

- (181) Lähtudes IFB jaoks soovitud 35,6 % maksejõulisuse määrast ning 128,1 miljoni euro suurusest koguvõlast (30. juuni 2006. aasta hinnang), pidi Belgia ametiasutuste arvutuste kohaselt IFB kapitali suurendamine hõlmama vähemalt 95,3 miljoni euro suuruse võla ümberarvestamist kapitaliks.

3.3.3.4. IFB panus

- (182) Belgia ametiasutuste rahastas SNCB ettevõtte IFB ümberkorraldamist kokku 95,3 miljoni euro ehk siis kavandatud kapitali suurendamise ulatuses. Sellest summast tuleks maha arvata summad, mis suunati kontserni Prantsusmaa osasse ehk 39,1 miljonit eurot. Jääk – 56,2 miljonit eurot, peegeldab niisiis SNCB finantseeringut väljaspool Prantsusmaad toimunud tegevuse ümberkorraldamiseks.

(183) Seejärel täpsustavad Belgia ametiasutused, et väljaspool Prantsusmaad toimunud IFB tegevuse finantseerimisvajadus ümberkorraldusperioodil (1. jaanuar 2003 – 30. juuni 2006) oli 106,3 miljonit eurot. SNCB kattis sellest vajadusest 56,2 miljonit eurot ning 50,1miljonit eurot kaeti IFB omavahenditest. Belgias toimunud tegevuse ümberkorraldamise kogukulust moodustas IFB omafinantseering seega 47,1 %.

(184) Rahastamise üksikasju kajastab alljärgnev tabel:

Finantseerimisvajadus ja -allikad

(eeldusel, et 63 miljoni euro suuruse võlanõude ümberarvestamine on käsitletav ümberkorraldamise „kuluna”)

(Tuhandetes EUR)

	Ümberkorraldatud tegevus	Osalustest lobumine Prantsusmaal	Kokku
Periood: 1.1.2003–30.6.2006			
A FINANTSEERIMISVAJADUS			
A.1 Ümberkorraldamise kulud			
A.1.1 Tegevuse brutokahjum (raha äravool) tootlikkuse kasvu mõjusid arvestamata (võrdub 2002. aasta tegevuse brutokahjumiga, 2006. aastal proportsionaalselt 6 kuu kohta)	- 27 916		- 27 916
A.1.2 Erakorralised kulud	- 32		- 32
A.2 Kapitalivajadus ümberkorraldamise ajal			
A.2.1 Käibevahendite vajaduse muutus (suurenemine)	- 7 685	- 8 000	- 16 559
A.2.2 Asendusinvesteeringud mitterahalisse põhivarasse	- 6 611		- 8 611
A.2.3 Investeeringud finantspõhivarasse (osalused)	- 782	- 1 700	- 2 482
A.3 Võlgade ja intresside tagasimaksed			
A.3.1 Teistele (finants) võlausaldajatele peale SNCB			
A.3.1.1 Intressid	- 2 351		- 2 351
A.3.1.2 Finantsvõla tagasimaksed	- 16 559		- 16 559
A.3.2 Võlad SNCB ees			
A.3.2.1 Enne 2003. aastat tekkinud võla tagasimaksed	- 33 200	- 29 900	- 53 000
A.3.2.2 Enne 2003. aastat tekkinud võlalt kogunenud intressid seisuga 30.6.2005	- 5 800	- 5 200	- 11 000
A.3.2.3 Krediidintressid seisuga 30.6.2005	- 2 200	- 300	- 2 500
A.3.2.4 2005. aasta teise poolaasta ja 2006. aasta esimese poolaasta intressid	- 3 100	- 2 100	- 6 200
A.4 Maksud (1999. maksustamisaasta korrigeerimine)	- 77		- 77
Vajadus kokku (A.1 + A.2 + A.3 + A.4)	- 106 313	- 47 100	- 153 413

(Tuhandetes EUR)

	Ümberkorraldatud tegevus	Osalustest loobumine Prantsusmaal	Kokku
B FINANTSEERIMISALLIKAD			
B.1. SNCB finantseering			
B.1.1 Krediid (mis arvestati hiljem ümber kapitaliks)	13 300	1 700	15 000
B.1.2 Kapitali suurendamine (lisaks krediidi ümberarvestamisele)	42 920	37 380	90 300
SNCB finantseering kokku (B.1)	56 220	39 080	95 300
B.2 IFB omafinantseering			
B.2.1 Tootlikkuse kasv			
B.2.1.1 Real A.1.1 kajastatud tegevuse brutokahjumi osaline või täielik kadumine	26 167		26 187
B.2.1.2 2004., 2005. ja 2006. aasta tegevuse netojääk	10 429		10 429
B.2.2 Finantstulud	1 368		1 368
B.2.3 Käibevahendite vajaduse muutus (vähenemine)	2 687		2 687
B.2.4 Mitterahalise põhivara müük (peamiselt OCHZ terminal 2004. aastal)	4 771		4 771
B.2.5 Finantspõhivara müük (osalused)	1 267	8 020	9 287
B.2.6 Krediidiasutustest saadav laen	3 300		3 300
B.2.7 Erakorralised tulud	1 105		1 105
IFB omafinantseering kokku (B.2)	50 093	8 020	58 113
Allikad kokku (B.1 + B.2)	106 313	47 100	153 413
SNCB finantseering protsentides	52,9 %		
IFB finantseering protsentides	47,1 %		

OMAFINANTSEERING

ERAINVESTOR

(185) Selle tabeli kohta esitab Belgia järgmised täpsustused.

(186) Finantseerimisvajadus seondub järgmiste kategooriatega:

- ümberkorraldamise otsekulud (punkt A.1): need kulud hõlmavad peamiselt kumuleerunud tegevuskahjumit („raha äravool“), v.a tootlikkuse kasv. Kui jätta arvestamata tootlikkuse kasv, mille IFB ümberkorralduskava elluviimise käigus saavutas, siis jääks 2003., 2004. ja 2005. aasta tegevuskahjum samaks, mis 2002. aastal, see tähendab 8 miljonit eurot aastas, nagu nähtub alltoodud tabelist. 2006. aasta finantseerimisvajadus moodustas poole sellest summast, kuna eeldati kapitali suurendamist 30. juunil 2006. Kogu ümberkorraldusperioodi tegevuskahjum, mille IFB oleks tootlikkuse kasvu puudumise korral kandnud, on 27,9 miljonit eurot;

(tuhandetes EUR)

	2002	2003	2004	2005 Proгноос	2006 Eelarve (kuni 30.6)	Periood 2003 kuni 30.6.2006 Kokku
Tegevustulemus	(47 357)	(2 960)	5 740	3 007	1 213	
+ Põhivara amortisatsioon ja väärtuse vähendamised	6 286	5 139	2 585	1 605	802	
+ Käibevara väärtuse vähendamised	6 433	(258)	(1 851)	(554)	0	
+ Reserv	26 662	(4 670)	(1 599)	(980)	460	
Tegevustulemus, bruto	(7 976)	(2 749)	4 875	3 079	2 475	7 680
Tegevuskahjum, bruto („raha äravool“) tootlikkuse kasvu mõjusid arvestamata		(7 976)	(7 976)	(7 976)	(3 988)	(27 916)

- kapitalivajadus ümberkorraldamise käigus (käibekapitali ja investeeringute vajaduse muutumine ümberkorralduse käigus, punkt A.2): need kulud kujutavad endast ümberkorraldusperioodi jooksul vajalikke investeeringuid. Käibekapitali suurendamine oli vajalik selleks, et rahastada käimasolevaid töid, katta nõuete ja äriliste võlgade vahe ning säilitada vajalik likviidsus. Asendusinvesteeringud materiaalsesse põhivarasse olid vajalikud selleks, et ümberkorraldusperioodi jooksul oleks võimalik jätkata IFB tegevust. Nende eesmärk ei olnud IFB tootmismahu laiendamine, vaid pigem oli tegemist asendusinvesteeringutega, mis käsitlesid varasid, mille eluiga lõppes ja mis olid täielikult amortiseerunud ning muude investeeringutega, nagu autod, arvutid, hoonete pisiremont jne. 2004. aastal tehtud 0,6 miljoni euro suurune investeering finantspõhivarasse oli seotud tütarettevõtte IFB Maritime Germany ümberkorraldamisega: IFB Maritime Germany ühendas Haeger & Schmidt Internationaliga ning Haeger & Schmidt Internationali osalus RKEs anti üle IFB-le;
- võlgade ja intresside tasumine (punkt A.3): lisaks krediitiasutustele makstud intressidele ja finantsvõlgade tagasimaksetele kajastab käesolev kategooria ka SNCB-le võlgnetavate summade tagasimakseid ja intresse. 33,2 miljoni euro suurune võlg on osa 63 miljoni euro suurusest võlast, mis ei ole seotud Prantsusmaa tütarettevõtetega. 2006. aastal makstavate 1,4 miljoni euro suuruste intresside näol on tegemist intressidega, mida ei kasutatud kapitali suurendamiseks (selleks et kapitali suurendamine piirduks miinimumiga). Muud intressid (kokku 9,7 miljonit eurot) on kapitali suurendamise eesmärgil kapitaliks ümber arvestatud. Kõik intressid on sellistelt võlgadelt, mis ei ole seotud IFB tegevusega Prantsusmaal;
- maksud (punkt A.4): 2004. aastal makstud maksud on 1999. eelarveaasta korrigeerimine.

(187) Belgia väitel rahuldasiid finantseerimisvajaduse osaliselt IFB ja osaliselt SNCB. IFB omafinantseeringu (punkt B.2) kohta esitab Belgia järgmised täiendavad märkused:

— ümberkorraldusperioodi jooksul kasvas oluliselt IFB tootlikkus (vt punkt B.2.1). See parandas tegevuse brutotulemust nii, et 2002. aasta kahjum kadus 2003. aastal osaliselt ja 2004., 2005. ja 2006. aastal täielikult. Lisaks tekkis 2004. ja 2005. aastal ülejääk, mis peaks tekkima ka 2006. aastal. Need tulemused kinnitavad ümberkorralduskava väljatöötamisel IFB-le teadaolevate andmete põhjal tehtud prognoose (vt käesoleva otsuse punktide 74 ja 75);

— mitmesugused finantstulud (punkt B.2.2): 1,4 miljonit eurot. Need finantstulud tulevad intressidest, mis kogunesid IFB pangakontole. Need tulud olid ümberkorralduskava koostamise ajal prognoositavad, kuna tegemist on EURIBORI intressidega summade eest, mida IFB võis oma kontodel ümberkorralduskava laekumisprognoose arvestades põhjendatult oodata;

— erakorralised tulud (punkt B.2.8): 1,1 miljonit eurot. Need erakorralised tulud tulevad lisandväärtusest, mille IFB sai 263 EAOS vaguni müügist [...]. 2003. aastal ümberkorralduskava ettevalmistamisel oli see lisandväärtus prognoositav, kuna EAOS vagunite turul oli suur nõudlus seoses seda tüüpi vagunite suurenenud nõudlusega Ida-Euroopas;

— 2004. ja 2005. aastal vabastas IFB umbes 2,7 miljonit eurot vähendades käibekapitali vajadust (punkt B.2.3.);

— IFB finantseeris ümberkorraldamise kulusid varade müügist (punktid B.2.4 ja B.2.5). Kui mitte arvestada mitmesuguse vara müüki üsna väikeses mahus, siis koosneb see osa finantseeringust peamiselt OCHZ terminalis kasutatud vara müügist 2004. aastal. Nende OCHZ kasutatud varade kaasomaniku õigused (50 %) loovutati [...] (vt 2004. aasta punkt B.2.4) ning IFB sai täiendavalt 0,9 miljonit eurot OCHZ käibekapitalist;

— 2003. aastal sai IFB 2 miljoni euro suuruse pangalaenu ING Bankilt (vt punkt B.2.6). 2006. aastal finantseeris IFB konteinervirnastite ostu 1,3 miljoni euro suuruse välilaenuga.

(188) Belgia leiab, et IFB on andnud oma panuse ümberkorralduskava oma vahenditest finantseerimisse, nagu 1999. aasta suunised seda nõuavad.

4. HINNANG

4.1. Hinnang päästmis- ja ümberkorraldusabi iseloomule

(189) Asutamislepingu artikli 87 lõike 1 kohaselt „on igasugune liikmesriigi poolt või riigi ressurssidest ükskõik missugusel kujul antav abi, mis kahjustab või ähvardab kahjustada konkurentsi, soodustades teatud ettevõtjaid või teatud kaupade tootmist, ühisturuga kokkusobimatu niivõrd, kuivõrd see kahjustab liikmesriikidevahelist kaubandust”.

4.1.1. Riigi poolt või riigi ressurssidest antav abi

(190) Esmalt tõusetub küsimus, kas SNCB poolt IFB-le antud finantsabi on antud „riigi poolt või riigi ressurssidest”. Stardust Marine kohtuasjas tehtud Euroopa Ühenduste Kohtu otsuse⁽²⁶⁾ kohaselt on see tingimus täidetud siis, kui tegemist on riigi ressurssidega ning kui nende vahendite andmine on seostatav riigiga, see tähendab Belgiaga.

4.1.1.1. Riigi ressurssid

(191) Komisjon leiab, et SNCB on riigi osalusega äriühing direktiivi 80/723/EMÜ artikli 2 mõistes: Belgia riigile kuulub 100 % SNCB kapitalist ning haldusnõukogu liikmed ning tegevjuhi nimetab ametisse Belgia kuningas ministrite nõukogus arutatud otsusega. Samuti on täidetud nimetatud direktiivi artikli 2 lõike 2 punktides a ja c sätestatud kriteeriumid.

(192) Selles kontekstis „tuleb meenutada, et juba Euroopa Kohtu varasemast praktikast tuleneb, et EÜ artikli 87 lõige 1 hõlmab kõiki rahalisi vahendeid, mida avaliku võimu organid ettevõtjate toetamiseks tõhusalt kasutada võivad [...]. Sellest järeldub, et kaasa arvatud juhul, kui kõnealusele meetmele vastavad summad ei olnud alaliselt riigikassale omistatavad, piisab asjaolust, et need olid pidevalt avaliku kontrolli all ja seega pädevatele riigiasutustele kättesaadavad, et need kvalifitseerida riigi ressurssideks”⁽²⁷⁾.

(193) Seetõttu leidis komisjon menetluse algatamise kirjas (punktid 136–139), et IFB-le antud summasid tuleb käsitleda riigi ressurssidena.

⁽²⁶⁾ Joonealuses märkuses 12 märgitud Euroopa Kohtu 16. mai 2002. aasta otsus kohtuasjas Prantsusmaa vs. komisjon, punkt 37.

⁽²⁷⁾ Joonealuses märkuses 12 märgitud Euroopa Kohtu 16. mai 2002. aasta otsus kohtuasjas Prantsusmaa vs. komisjon, punkt 37.

(194) Belgia vaidlustab asjaolu, et kõik SNCB ressursid kujutavad endast riigi ressursse. Komisjon vastab kolmele Belgia esitatud argumendile järgmiselt:

(195) Avalike ülesannete täitmiseks ning äritegevuse tarbeks mõeldud SNCB ressursside taoline eristamine ei ole Stardust Marine kohtuasjas tehtud otsuse valguses asjakohane. Nimetatud kohtuotsuses käsitleti avalik-õigusliku panga ressursse, mis näitab hästi, et avalik-õigusliku ettevõtte äritegevuse tarbeks mõeldud ressursid võivad endast samuti kujutada riigi ressursse.

(196) Samuti ei saa nõustuda väitega, et SNCB vara ei ole Belgia riigi käsutuses, vaid on mõeldud SNCB äriliste eesmärkide täitmiseks. Asjaolu, et Belgiale kuulub 100 % SNCB kapitalist, et SNCB on püsivalt riigi kontrolli all ning et riik võib igal ajal otsustada SNCB erastada, näitab, et SNCB vara on Belgia riigi käsutuses. Lisaks märgib komisjon, et Belgia riik nimetab järelevalvenõukogu liikmed ning tegevjuhi, mis tagab talle ettevõtte üle teatava kontrolli.

(197) Väide, et SNCB poolt IFB-le antud abi ei tekita kahju Belgia riigi varale, on ekslik: kuivõrd Belgia on SNCB omanik, siis vähendab iga halb ja SNCB väärtust vähendav investeering ka Belgia riigi vara.

(198) Komisjon leiab niisiis, et vaadeldavat abi rahastatakse riigi vahenditest.

4.1.1.2. Riigiga seostatavus

(199) Seoses vajadusega seostada abi andmine konkreetse riigiga, on Stardust Marine kohtuasjas tehtud otsuses märgitud, et „ainuüksi asjaolust, et riigi osalusega äriühing on riigi kontrolli all ei piisa selleks, et seostada riigiga selliseid tema poolt võetavaid meetmeid, nagu kõnealused finantsabimeetmed. Lisaks on vaja hinnata, kas riigiasutusi saab käsitleda ühel või teisel viisil nende meetmete vastuvõtmiseks seotuna”⁽²⁸⁾.

(200) Seega tuleneb Euroopa Kohtu praktikast, et riigiga seostatavuse kriteeriumi peab komisjon hindama igal üksik-

juhtumi puhul eraldi. Üldiselt on Euroopa Kohus tõdenud, et „eelkõige riigi ja riigi osalusega äriühingu vaheliste eriliste suhete tõttu on kolmandal isikul on väga keeruline konkreetset juhul tõendada, et sellise äriühingu poolt abi andmine on tegelikult otsustatud avaliku võimu juhtnööridest lähtudes”. Sama kohtuotsuse kohaselt „... tuleb tõdeda, et riigi osalusega äriühingu poolt antud abi riigiga seostatavuse saab tuletada mitmetest selle abi andmise konkreetsetest asjaoludest ja taustast nähtuvatest ilmingutest”⁽²⁹⁾.

(201) Seejärel selgitab Euroopa Kohus, milliseid kriteeriume on võimalik seostatavuse tõendamiseks kasutada:

„Riigi osalusega äriühingu poolt antud abi riigiga seostatavuse saab tuletada mitmetest selle abi andmise konkreetsetest asjaoludest ja taustast nähtuvatest ilmingutest. Selles küsimuses on Euroopa Kohus varem arvestanud seda, et kõnealune organ ei saa avaliku võimu nõudmisi arvestamata vaidlusalust ostust teha (vt. eriti eelviidatud kohtuasjas Vab der Kooy vs. komisjon tehtud otsuse punkti 37) või et lisaks riiki ja riigi osalusega äriühinguid siduvatele orgaanilistele elementidele, ei peavad viimased, kelle kaudu abi anti, arvestama comitato interministeriale per la programmazione economica (CIPE) poolt antud juhiseid (eelviidatud 21. märtsi 1991. aasta otsused kohtuasjas C-303/88: Itaalia vs komisjon (punktid 11 ja 12) ning kohtuasjas C-305/88: Itaalia vs. komisjon punktid 13 ja 14).

Vajadusel on riigi osalusega äriühingu poolt võetud abimeetme riigiga seostatavust võimalik järeldada ka muude näitajate pinnalt nagu näiteks nende lõimitus avaliku halduse struktuuridesse, nende tegevuse olemus ja tegevus turul tavalistes erettevõtjatega konkurentsi tingimustes, ettevõtte õiguslik staatus, kas see kuulub avaliku õiguse või tavaõiguse ühinguõiguse pädevusse, riigiasutuste kontrolli intensiivsus ettevõtte juhtimises või mistahes muud näitajad, mis osutavad konkreetset juhul riigiasutuste asjassesegatusele või asjassesegatuse puudumise ebatõenäosusele meetme kohaldamises, arvestades selle ulatust, selle sisu või selles sisalduvaid tingimus”⁽³⁰⁾.

(202) Menetluse algatamise kirjas (punktid 140–150) käsitles komisjon abi riigiga seostatavuse suhtes eraldi 7. aprilli 2003. aasta raamlepingu sõlmimisele eelnenud ja nimetatud lepingu sõlmimisele järgnenud aega. Belgia märkuste kohaselt oleks kohasem eristada kolme perioodi:

⁽²⁸⁾ Joonealuses märkuses 12 märgitud Euroopa Kohtu 16. mai 2002. aasta otsus kohtuasjas Prantsusmaa vs. komisjon, punktid 52 ja 55.

⁽²⁹⁾ Joonealuses märkuses 12 märgitud Euroopa Kohtu 16. mai 2002. aasta otsus kohtuasjas Prantsusmaa vs. komisjon, punktid 53 ja 54.

⁽³⁰⁾ Joonealuses märkuses 12 märgitud Euroopa Kohtu 16. mai 2002. aasta otsus kohtuasjas Prantsusmaa vs. komisjon, punktid 55–57.

— aega kuni 19. juulini 2002 (päev, mil SNCB haldusnõukogu otsustas heaks kiita rahalise ettemakse ja nõustuda sellega, et IFB kapitali suurendamine on „võimalik”);

— ajavahemikku 19. juulist 2002 kuni 20. detsembrini 2002 (päev, mil SNCB haldusnõukogu otsustas IFB kapitali suurendamise põhimõtteliselt heaks kiita ning lubas juhatusel asuda 7. aprilli 2003. aasta raamlepingu läbirääkimistes);

— aega pärast 20. detsembrist 2002.

Haldusnõukogu 19. juuli 2002. aasta otsusele eelnenud aeg

(203) Haldusnõukogu otsusele eelnenud aja puhul on küsimus selles, kas saab seostada Belgia riigiga SNCB juhtkonna (juhatus) leebust seoses IFB poolt alates 2000. aastast kasutatud veeteenuste eest tasumata jätmisega. Menetluse algatamise kirjas (punktides 141 ja 142) väljendas komisjon kahtlust selles, et otsus aktsepteerida 2000. aasta lõpust kuni 2003. aasta alguseni toimunud süsteematilist arvete tasumata jätmist tehti ilma Belgia ametiasutuste sekkumiseta.

(204) Belgia valitsuse vastuse kohaselt teavitati SNCB haldusnõukogu sellisest olukorrast alles 19. juulil 2002 ning et samal ajal teavitati sellest ka valitsuse asjurit. Kolmandad isikud ei ole komisjonile märkusi esitanud.

(205) Komisjon on leidnud esindajatekojas ja senatis 6. märtsil 2002, 24. jaanuaril 2002 ja 28. veebruaril 2002 toimunud istungite kokkuvõtetest IFBd käsitlevaid märkusi seoses esindajatekoja ja senati liikmete laiema aruteluga raudteeturu avamise ja ABXi küsimuse üle. Seetõttu palus komisjon Belgia valitsusel edastada aruteludes mainitud Boston Consulting Group'i ja Team Consult'i uuringud ning samuti arutelude esemeks olnud Belgia valitsuse 22. veebruari 2002. aasta otsuse.

(206) Pärast nimetatud dokumentide analüüsimist ei saa väita, et Belgia valitsus oleks mõjutanud IFB tulevikku käsitlevaid SNCB otsuseid.

(207) Niisiis tekib küsimus, kas punktis 203 kirjeldatud olukorra aktsepteerimine riigi osalusega äriühingu juhtkonna poolt on seostatav Belgia riigiga, kui märgid ametiasutuste konkreetse sekkumise kohta olukorda puuduvad.

(208) 1993. aasta seaduse kohaselt, millega loodi SNCB riigile kuuluva aktsiaseltsina, juhib SNCB juhtkond, see tähendab tegevjuht ja juhatus liikmed, ettevõtet sõltumatult ilma ametiasutuste sekkumiseta. Niisiis, kuna konkreetseid märke riigi sekkumise kohta IFB küsimuse lahendamisesse ei ole, tuleb komisjonil järeldada, et SNCB juhtkonna otsus aktsepteerida, et IFB ei tasunud arveid 2000. aasta lõpust kuni 2002. aasta juulini, ei ole seostatav Belgia riigiga.

Haldusnõukogu 19. juuli 2002. aasta otsuse ja haldusnõukogu 20. detsembri 2002. aasta otsuse vaheline aeg

(209) 19. juulil 2002 sai SNCB haldusnõukogu ning sealhulgas haldusnõukogus Belgia riigi huve esindav valitsuse asjur teada, et alates 2000. aastast ei ole IFB enam tasunud oma arveid ning kiitis heaks IFB-le 2,5 miljoni euro suuruse rahalise ettemakse tegemise 2002. aasta teise poolaasta jooksul.

(210) Selle puhul peab komisjon kontrollima, kas Stardust Marine kohtuasjas tehtud otsuses nimetatud kriteeriumide põhjal on võimalik seostada SNCB haldusnõukogu otsust Belgia riigiga. Teisisõnu tuleb konkreetsel juhul kontrollida, kas valitsuse asjuri osalemine haldusnõukogus, vaatamata sellele, et ta konkreetsel kõnealuse abi andmise küsimusse ei sekkunud, võimaldab siiski seda otsust Belgia riigiga seostada. Komisjoni käsutuses olevatest tõenditest nähtub, et ei uurimismenetluse tulemustest ega kolmandate isikute märkustest ei ilmne midagi, mis viitaks sellele, et Belgia valitsus püüdis haldusnõukogu 19. juuli 2002. aasta otsust mõjutada. Kuivõrd SNCB on avalik-õigusliku aktsiaseltsi staatuses olev riigi osalusega äriühing, siis on ta juhtimisküsimustes Belgia riigist sõltumatu. Valitsuse asjuri osalemise kohta SNCB haldusnõukogus märgib komisjon, et asjuri roll oli piiratud (vt. selles küsimuses ka kontrollikoja vastavat aruannet)⁽³¹⁾: valitsuse asjuri olnuks võimalus 19. juuli 2002. aasta otsuse tegemisse sekkuda üksnes juhul kui see otsus ohustanuks SNCB avalike ülesannete täitmist. Arvestades abi suurust (2,5 miljonit eurot) ning selle andmise vormi (intressidega rahaline ettemakse) tuleb asuda seisukohale, et otsus ei olnud selline, mis oleks võinud kahjustada SNCB avalike ülesannete täitmist.

⁽³¹⁾ Kontrollikoda: S.N.C.B. poolt riigi raha hea kasutamine. Esindajatekoja 11. mai 2000. aasta resolutsiooni täitmiseks läbi viidud audit. Brüssel, mai 2001.

(211) Komisjon leiab nende andmete pinnalt seega, et SNCB poolt IFB-le viimase äritegevuse jätkamiseks 2,5 miljoni euro suuruse rahalise ettemakse tegemine ei olnud kuidagi seotud avalike teenustega ega ole seostatav Belgia riigiga.

(212) Komisjon leiab, et eelnevast lähtuvalt ei esine avaliku haldusega lõimitust, tegevuse iseloomu ega õiguslikku staatust käsitlevaid märke, millest võiks järeldada Belgia riigi seotust haldusnõukogu 19. juuli 2002. aasta otsusega teha IFB-le 2,5 miljoni euro suurune ettemakse.

Aeg pärast haldusnõukogu 20. detsembri 2002. aasta otsust

(213) 20. detsembril 2002 otsustas haldusnõukogu sõlmida IFBga raamlepingu, mis pidi hõlmama päästmis- ja ümberkorraldusabi andmist ning tipnema IFB kapitali suurendamisega.

(214) Menetluse algatamise kirjas sisalduvas komisjoni analüüsis (punktid 143–150) toodi välja kolm konkreetset märki, mis räägivad selle kasuks, et Belgia riiki saab seostada IFB-le päästmis- ja ümberkorraldusabi andmisega. Need märgid olid järgmised:

— ümberkorralduskava esitamine Belgia riigile heakskiitmiseks;

— ajakirjanduses ilmunud artiklid, millest nähtus Belgia valitsuse tugev surve SNCB-le 2003. aastal;

— 7. aprilli 2003. aasta raamlepingu ulatus, sisu ja tingimused.

(215) Vastuses menetluse algatamise kirjale vaidlustavad Belgia ametiasutused, et need kolm märki on piisavad, et järelda

dada abi seostatavust riigiga Stardust Marine asjas tehtud kohtuotsuse mõistes. Komisjon käsitleb järgnevalt veelkord neid märke ning selgitab, miks ei saa nõustuda Belgia valitsuse argumentidega.

a) Belgia ametiasutuste heakskiit (*Stardust Marine'i asjas tehtud kohtuotsuse punkt 56*)

(216) Kohtuasjades Van der Kooy⁽³²⁾, Itaalia vs. komisjon⁽³³⁾ ning komisjon vs. Prantsusmaa⁽³⁴⁾ tuletas Euroopa Kohus abi riigiga seostatavuse asjaolust, et abi andmine sõltus ametiasutuste heakskiidust. Kohtuasjas Van der Kooy piisas riigiga seostatavuse tuvastamiseks ainuüksi sellest asjaolust, kohtuasjades Itaalia vs. komisjon ning komisjon vs. Prantsusmaa tehtud otsustes oli heakskiidu kõrval ka muid avaliku võimu mõju näitavaid asjaolusid⁽³⁵⁾. Space Park Development GmbH asjas tehtud otsuses, mis oli esimene otsus, kus komisjon Stardust Marine kohtuotsust kohaldas, tuletati abi riigiga seostatavus samuti asjaolust, et kõnealuse laenu andmine eeldas Bremeni liidumaa ametiasutuste heakskiitu⁽³⁶⁾. Seetõttu on abi andmise sõltuvus liikmesriigi heakskiidust märgiks riigiga seostatavuse kohta.

(217) Käesoleval juhul sätestatakse lepingu artiklis 2 SNCB ja IFB haldusnõukogudele kohustus esitada ümberkorralduskava Belgia riigile heakskiitmiseks⁽³⁷⁾. See on niisiis esimene märk sellest, et SNCB otsus IFB ümberkorraldamise kohta on seostatav Belgia riigiga.

(218) Belgia valitsus väidab, et erinevalt raamlepingus sätestatud ei esitanud SNCB ja IFB viimaks siiski ümberkorralduskava Belgia valitsusele heakskiitmiseks, kuna see oleks olnud vastuolus SNCB ärilise sõltumatusega.

⁽³²⁾ Euroopa Kohtu 2. veebruari 1988. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-67/85, C-68/85 ja 70/85: Kwekerij Gebroeders van der Kooy BV e.a. vs. komisjon (EKL 1988, lk 219).

⁽³³⁾ Euroopa Kohtu 21. märtsi 1991. aasta otsused kohtuasjades C-303/88: Itaalia vs. komisjon (EKL 1991, lk I-1433) ja C-305/89: Itaalia vs. komisjon (EKL 1991, lk I-1603).

⁽³⁴⁾ Euroopa Kohtu 30. jaanuari 1985 otsus kohtuasjas 290/83: komisjon vs. Prantsusmaa (EKL 1985, lk. 439).

⁽³⁵⁾ Kohtuasjades Itaalia vs. komisjon tehtud otsuste puhul tähendab see riigi poolt juhtkonna nimetamist, kohtuasjas komisjon vs. Prantsusmaa tehtud otsuse puhul aga avaliku võimu asutuse poolset finantseerimist, tavalisele riigiabile sarnaseid abi andmise tingimusi ja valitsuse poolt abi kui ühe riigipoolse meetme esitlemist.

⁽³⁶⁾ Komisjoni 17. septembri 2003 otsus riigiabi kohta, mida Saksamaa andis ettevõtjale Space Park Development GmbH, ELT L 61, 27.2.2004, lk. 66, põhjendus 30.

⁽³⁷⁾ Meeldetuletuseks, et artikkel 4 on sõnastatud järgmiselt: pooled kinnitavad oma kavatsust võtta alljärgnevat meetmed, niivõrd, kui võrd need on kooskõlas poolte haldusnõukogude, Belgia riigi ja vajadusel Euroopa Komisjoni poolt heaks kiidetud ümberkorralduskavaga ning tingimusel, et IFB aktsionärid need heaks kiidavad.

- (219) Nagu menetluse algatamise kirjas (punktides 146 ja 147) juba selgitatud, ei muuda see faktiline olukord seostatavusele viitavat märki olematuks: näib olevat välistatud, et lepingupooled SNCB ja IFB oleksid sellise sätte lepingusse lisanud, kui Belgia valitsus ei oleks neid selleks mõjutanud.
- (220) Asjaolu, et Belgia valitsus väidab, et ametlikult ei ole temaga ümberkorralduskava osas konsulteeritud, ei ole piisav selleks, et välistada valitsusepoolne mitteametlik mõju 7. aprilli 2003. aasta raamlepingu ettevalmistamisel ega selleks, et välistada, et heakskiit tegelikult anti. Nagu Euroopa Kohus Stardust Marine kohtuasjas tehtud otsuses märkis, on „riigi ja riigi osalusega äriühingu vaheliste eriliste suhete tõttu kolmandal isikul on väga keeruline konkreetsel juhul tõendada, et sellise äriühingu poolt abi andmine on tegelikult otsustatud avaliku võimu juhtnõu-ridest lähtudes.” Sestap kujutab üksnes asjaolu, et poolte vahelises lepingus oli Belgia riigi heakskiit sätestatud, endast tõsist märki, mis räägib Belgia riigi seotuse kasuks.
- (221) Vastuses menetluse algatamise kirjale selgitab Belgia valitsus, et raamlepingu artiklis 2 sisalduv klausel ei hõlma ümberkorralduskava ennast, vaid teatist, millega Belgia komisjoni raamlepingust teavitab.
- (222) Komisjon leiab, et argument ei ole veenev: kui lepingupooled oleksid pidanud silmas pelgalt Belgia riigi vahendusel komisjonile esitatavat teatist, oleksid nad selle lepingu artiklisse 2 ka sõnaselgelt nii märkinud. Belgia valitsuse poolt lepingule antud tõlgendus on lepingut käsitleva kirjaga vastuolus.
- (223) Seetõttu leiab komisjon, et lepingu artiklis 2 peetakse silmas Belgia ametiasutuste poolse heakskiidu andmist abile ning see on märgiks, et kõnealune abi on seostatav Belgia riigiga.
- b) Ajakirjanduses ilmunud artiklid
- (224) Täiendavaid märke Belgia valitsuse seotuse kohta käesoleva asjaga leidub ka ajakirjanduse artiklites⁽³⁸⁾. Nii tsiteeritakse väljaandes La Libre Belgique 19. mail 2003⁽³⁹⁾ SNCB pressiesindajat, kes selgitab, et vaatamata sellele, et raamleping sõlmiti 7. aprillil 2003, ei ole Belgia 19. mail 2003. aastal komisjonile päästmisabi andmisest veel teatanud, sest „föderaalvalitsus ei ole oma sõna veel öelnud”. 2003. aasta märtsis veebilehel www.cheminots.be ilmunud artiklis viidatakse ABX ja IFB küsimustes tolelaegsele SNCB tegevjuhile Karel Vinck'ile järgmiselt: „Ta nõuab äriühingu juhtimiseks piisavat otsustamisvabadust”. See lubab aimata, et SNCB juhtkond leidis, et riik sekkub liialt SNCB tegevusse.
- (225) Belgia vaidleb sellele vastu. Nii nagu raamlepingu artikli 2 kohta, väidab Belgia valitsus ka La libre Belgique'i artikli kohta, et föderaalvalitsus ei olnud veel oma sõna öelnud teatise kohta, millega Belgia valitsus komisjonile raamlepingust pidi teatama. Artikli ja SNCB pressiteate sõnastus on aga selge. Kui SNCB pressiesindaja soovinuks öelda, et Belgia valitsus peab heaks kiitma üksnes komisjonile edastatava teksti, oleks ta selgitanud, et tegemist on formaalse küsimusega ja mitte sisulisega.
- (226) Karel Vincki sõnade kohta leiavad Belgia ametiasutused, et selles käsitleti üksnes avalike ülesannete täitmist. See tundub väheusutav, kuna teda intervjueriti konkreetselt seoses ABXi ja IFB küsimustega, mis, nagu Belgia valitsus ise tunnistab, käsitlesid SNCB äritegevust ja mitte avalike ülesannete täitmist.
- c) Raamlepingu ulatus, sisu ja tingimused
- (227) Üldiselt meenutab komisjon, et eelviidatud Stardust Marine kohtuasjas tehtud otsuse punktist 56, mille kohaselt tuleb abimeetmete riigiga seostatavuse puhul arvesse võtta ka „mis tahes muud näitajad, mis osutavad konkreetsel juhul riigiasutuste asjassesegatusele või asjassesegatuse puudumise ebatõenäosusele meetme kohaldamises, arvestades selle ulatust, selle sisu või selles sisalduvaid tingimusi” tulenevalt on raamlepingu ulatus, sisu ja tingimused täiendavateks märkideks riigi seostatavuse kohta.
- (228) Belgia vaidleb sellele vastu, korrates, et SNCB on oma otsuste langetamisel täielikult sõltumatu, välja arvatud avalike ülesannete puhul.

⁽³⁸⁾ Ajakirjanduses ilmunud artiklid võivad viidata riigiga seostatavusele, vt otsused asjas *ABX Logistics*, ELT C 9, 14.1.2004, lk 12; asjas *Sniace SA*, ELT L 108, 30.4.2003, lk 35.

⁽³⁹⁾ „Inter Ferry Boats coupée en 2 branches”, avaldatud 19. mail 2003 veebilehel www.lalibre.be

- (229) Komisjon leiab, et 1993. aasta seadus, mis annab SNCB-le avalik-õigusliku aktsiaseltsi staatuse annab tõepoolest SNCB-le oma äritegevuse küsimustes iseotsustusõiguse. Siiski tuleb komisjon meelde, et valitsuse asjur viibib kohal kõigil haldusnõukogu koosolekutel ning võib pöörduda Belgia ametiasutuste poole haldusnõukogu sellise otsuse tühistamiseks, mis ei seendu avalike ülesannete täitmise, ent mis „kahjustab [...] avalike ülesannete täitmist“.
- (230) Nagu juba selgitatud, leiab komisjon, et 2,5 miljoni euro suuruse rahalise ettemakse tegemist käsitleva otsuse osas ei saanud valitsuse asjur sekkuda, kuna selle summa ja selle andmise vormi tõttu ei saanud see avalike ülesannete täitmist kahjustada.
- (231) Teistsugune on seisukoht aga pankroti äärel olevasse ettevõttesse ligi 100 miljoni euro investeerimise otsustamise korral. Selle otsuse puhul pidi valitsuse asjur sekkuma või vähemalt teavitama Belgia ametiasutusi, et need kas ametlikult või mitteametlikult sekkuksid, nagu tehti näiteks 2000. aastal ABXi Itaalia haru investeringute puhul.
- (232) Seetõttu leiab komisjon, et ka raamlepingu ulatus, sisu ja tingimused, koostoimes valitsuse asjuri kohaloleku ja pädevusega, on märkideks abi seostatavuse kohta Belgia riigiga.
- d) *Kokkuvõte*
- (233) Seepärast leiab komisjon, et kõnealuse abi andmine on seostatav Belgia riigiga selle perioodi kohta, mis järgneb SNCB haldusnõukogu 20. detsembri 2002. aasta otsusele.
- (234) Seega tuleb analüüsida, kas SNCB poolt IFB-le pärast 20. detsembrit 2002 antud abi andis abisaajale eeliseisundi või kas SNCB käitus nii nagu oleks seda teinud turumajanduse tingimustes tegutsev arukas erainvestor.
- 4.1.2. *Abisaaja eeliseisund lähtudes aruka turuinvestori põhimõttest*
- (235) Tuleb hinnata, kas SNCB haldusnõukogu 20. detsembri 2002. aasta otsus suurendada IFB kapitali tekkinud võlgade kapitaliks ümberarvestamise teel ning päästmisabi andmine, mis viis SNCB 7. aprillil 2003. aastal IFBga raamlepingu sõlmimiseni, andis IFB-le majandusliku eelise või kas seda otsust saab hinnata turumajanduse tingimustes tegutseva erainvestori otsusena.
- (236) Kuna SNCB otsus mitte nõuda IFB-lt 2002. aasta lõpust kuni 2002. aasta detsembrini esitatud arvete tasumist ning SNCB otsus anda ettemaksena 2,5 miljonit eurot ei ole Belgia riigiga seostatavad, ei ole neid otsuseid vaja üksikasjalikult analüüsida.
- (237) Meenutuseks, et päästmisabi seisnes järgmises:
- 63 miljoni euro suuruse võla tasumiseks maksetähtaja andmine;
 - 15 miljoni euro suuruse krediidi andmine;
 - 5 miljoni euro suuruse tagastatava ettemakse tegemine.
- (238) Ümberkorraldusmeetmed seisnesid Prantsusmaa tütarettevõtetes olnud osalustest loobumises ning Belgias toimuva tegevuse ümberkorraldamises ja selle jätkamises. Ümberkorraldusmeetmete rahastamine tagati esmalt päästmisabi kaudu ning ümberkorralduskavas nähti ette, et see finantseering muudetakse järgmiste võlgade kapitaliks ümberarvestamise kaudu tagastamatuks:
- 63 miljoni euro suuruse edasilükatud võla ümberarvestamine omakapitaliks;
 - 15 miljoni euro suuruse krediidi ümberarvestamine omakapitaliks;
 - maksetähtaja ja krediidi kapitaliseeritud intresside ümberarvestamine omakapitaliks.
- (239) Tuvastamaks, kas SNCB tegutses nii, nagu oleks seda teinud turumajanduse tingimustes tegutsev erainvestor, tuleb hinnata seda, kas SNCB-ga võrreldava suurusega ning SNCB-ga võrreldavas olukorras olev erainvestor oleks sarnastel asjaoludel võinud samamoodi toimida ⁽⁴⁰⁾.

⁽⁴⁰⁾ Euroopa Kohtu 21. märtsi 1991. aasta otsus kohtuasjas C-305/89: Itaalia vs. komisjon, punktid 19 ja 20.

- (240) Euroopa Kohus täpsustas, et kui erainvestori käitumine ei ole tingimata just selline nagu tavalisel investoril, kes paigutab oma kapitali lühema- või pikemaajaliselt kasumi saamise eesmärgil, siis vähemalt peab see olema selline nagu eraõiguslikul valdusettevõtjal või ettevõtjate grupil, kes lähtub struktuuri-, üldisest või grupistrateegiast ning juhindub kasumlikkusest veel pikemas perspektiivis⁽⁴¹⁾. Kohus täpsustas, et selleks, et saada teada, kas riik toimis nii, nagu oleks teinud turumajanduse tingimustes tegutsev arukas investor, peab komisjon „analüüsima igakülgselt kõiki vaidlusaluse tehingu ja selle sisu asjassepuutuvaid elemente”⁽⁴²⁾.
- (241) Vastuses menetluse algatamise kirjale leiab Belgia, et SNCB otsus nõuda, et IFB loobuks osalusest Prantsusmaa tütarettevõtetes ning ka SNCB otsus nõuda, et IFB Belgias toimuva tegevuse ümber korraldaks ja seda jätkaks, on sellised otsused, mille oleks turumajanduse olukorras teinud ka erainvestor.
- (242) Komisjon leiab aga, et põhiküsimus ei ole mitte selles, kas IFB käitus Prantsusmaa tütarettevõtete osalustest loobudes ning Belgias toimuvat tegevust ümber korraldades ja jätkates nagu turumajanduse tingimustes tegutsev erainvestor, vaid selles, kas SNCB otsus nende meetmete rahastamise kohta on selline otsus, mille oleks teinud ka erainvestor.
- (243) 2002/2003. aastal pidi SNCB niisiis otsustama, kas kokkuvõttes oleks olnud odavam IFB ümberkorraldamise (mis tähendas Prantsusmaa tütarettevõtete osalustest loobumist ning Belgias toimuva tegevuse jätkamist) finantseerimine või IFB pankrotistumine. Varasemas praktikas on komisjon leidnud, et erainvestor oleks tütarettevõtte tegevust jätkanud juhul, kui tütarettevõtte likvideerimise kulude ja tütarettevõtte ümberkorraldamise kulude võrdlus oleks näidanud, et likvideerimise kulud on ümberkorraldamise kuludest suuremad⁽⁴³⁾.
- (244) Seega tuleb kõigepealt selgitada välja, milline kulu oleks SNCB jaoks kummagi lahenduse, see tähendab ümberkorraldamise ja likvideerimisega kaasnenud.

⁽⁴¹⁾ Euroopa Kohtu 21. märtsi 1991. aasta otsus kohtuasjas C-305/89: Itaalia vs. komisjon, punktid 19 ja 20.

⁽⁴²⁾ Esimese Astme Kohtu 6. märtsi 2003. aasta otsus liidetud kohtuasjades T-228/99 ja T-233/99: WestLB Girozentrale vs. komisjon (EKL 2003, lk. II-435). Punkt 2251.

⁽⁴³⁾ Vt komisjoni 7. detsembri 2005. aasta otsus asjas C 53/03: Belgia, äriühingu ABX Logistics ümberkorraldamine, punkt 196 jj.

4.1.2.1. IFB ümberkorraldamise kulud

- (245) Esimese stsenaariumi korral kulutas SNCB IFB ümberkorraldamise finantseerimiseks 95,3 miljonit eurot, loobudes võlgade sissenõudmisest ning arvestades need ümber kapitaliks. Ümberkorraldamise lõpuks kuulub talle 100 % ettevõttest, mille väärtust hinnatakse 31 miljonile eurole, ent millel on 34,2 miljoni euro ulatuses reserve ja 15 miljonit euro ulatuses finantsvõlgu, mis teeb niisiis ettevõtte puhasväärtuseks – 18 miljonit eurot. Komisjon peab neid tunnustatud meetodite alusel tehtud hinnangud realistlikeks.
- (246) Seepärast leiab komisjon, et IFB võimaliku müügi korral oleks SNCB saanud üksnes negatiivse müügihinna.

4.1.2.2. IFB võimaliku likvideerimise oletuslik kulu

- (247) Teise stsenaariumi korral loobub SNCB samuti 95 miljoni euro suurusest nõudest. Lisaks leiab Belgia, et 7. aprilli 2003. aasta raamlepingu sõlmimise aja andmete alusel oleks SNCB IFB Belgia ettevõtete likvideerimise korral pidanud täiendavalt kandma kulusid vahemikus 70,6 miljonit eurot kuni 161,8 miljonit eurot. See vastab summadele, mida oleks varade müügi puhul võidud saada (37,5 miljonit eurot), millest on lahutatud IFB kohustuste täitmisega kaasnevad kulud (67 kuni 76,9 miljonit eurot) ning pärast IFB tegevuse lõpetamist üleliigseks muutuva SNCB personaliga seotud kulud (41,1 kuni 122,4 miljonit eurot).
- (248) Selle analüüsiga komisjon ei nõustu. Esmalt vaidleb komisjon vastu väitele, et SNCB oleks pidanud täitma kõik IFB kohustused. Teiseks ei nõustu komisjon Belgia arvatatud töösuhtest tulenevate kulude suurusega.

SNCB vastutus IFB kohustuste eest

- (249) Vastupidiselt Belgia väidetele, ei tähenda asjaolu, et IFB-l negatiivne netovara (vara tegelik väärtus, millest on lahutatud sissenõutavaks muutunud kohustuste summa) seda, et pankroti korral oleks SNCB pidanud kandma ülejäänud kohustuste osa. Komisjon tuletab meelde, et IFB sugune äriühing vastutab oma kohustuste eest omaenda kapitaliga. Aktsionäride vastutus ühingu kohustuste eest piirdub tavaliselt ühingu kapitaliga ega hõlma eri aktsionäride isiklikku vara. Üksnes erandjuhtudel ning äärmiselt konkreetsete tingimuste esinemisel nähakse mõnede liikmesriikide riigisisiseses õiguses kolmandatele isikutele ette võimalus pöörata oma nõuded aktsionäride vastu⁽⁴⁴⁾.

⁽⁴⁴⁾ Vt menetluse laiendamise otsus asjas C 53/03: Belgia, ABX Logistics, punkt 61.

- (250) IFB pankroti korral oleks SNCB niisiis kaotanud oma kapitaliosa, ent ta ei oleks olnud kohustatud täitma muude IFB võlausaldajate nõudeid. IFB pankroti kulu oleks SNCB kui aktsionäri jaoks olnud niisiis null ja mitte 29,5–39,4 miljonit eurot, nagu väidavad Belgia ametiasutused.
- (251) Varasemas otsustamispraktikas on komisjon siiski tunnustanud seda, et SNCB-sugusel ettevõtjal võis kulude kandmise kohustus tekkida muul alusel kui aktsionäriks olemisest⁽⁴⁵⁾. Käesoleval juhul on need kulud eelkõige järgmised:
- võlausaldajana jääks SNCB ilma oma nõuetest IFB vastu vähemalt ulatuses, mis vastab SNCB nõuete osale IFB varalise katteta kohustuste hulgas; komisjon võib nõustuda, et arvestades SNCB rolli IFB likvideerimises, võib see risk ulatuda kuni SNCB-l IFB vastu olevate nõuete kogusummani ehk kuni 95 miljoni euron;
 - komisjon võib nõustuda sellegagi, et emaettevõttena oleks SNCB-l oma maine päästmiseks olnud mõistlik maksta kinni osa tasumata võlgadest neile IFB tarnijatele, kes on ühtlasi SNCB tarnijad.
- (252) Niisiis tuleb hinnata, milline on maksimaalne summa, mis oleks jäänud SNCB kanda. Belgia ise leiab, et sellega seoses SNCB kanda jääv ülekulu ei oleks saanud olla suurem kui 13 miljonit eurot. Tegelikult oleks see kulu olnud väiksem, kuna IFB võlausaldajad oleksid esmalt rahuldanud oma nõuded IFB likvideerimismenetluses ning SNCB oleks pidanud kandma üksnes puudujääva osa. 13 miljoni euro suurust summat tuleb seega vaadelda maksimaalse summana.
- Töösuhetest tulenevatest kohustustest tingitud SNCB täien-davad kulud**
- (253) Komisjon leiab, et põhimõtteliselt võib turumajanduse tingimustes tegutsev erainvestor, kes peab otsustama oma tütarettevõtte ümberkorraldamise finantseerimise ja tütarettevõtte pankrotistumise vahel, võtta arvesse oma personali vähendamisega seotud kulusid, kui personali vähendamine on tütarettevõtte pankrotistumise vahetu ja vältimatu tagajärg.
- (254) Belgia leiab kokkuvõttes, et IFB pankrotistumise tõttu oleks SNCB-l tekkinud 530 üleliigset töötajat, kellest 50
- olid IFB juurde lähetatud töötajad ning 480 SNCBs töötavad töötajad, kelle töö jätkumine sõltus IFB tegevusest. SNCB personali vähendamisega 530 töötaja võrra oleks Belgia kohaselt kaasnenud 122,4 miljoni euro suurune kulu, mis teeb 230 000 eurot ühe töötaja kohta. Nende arvutuste üksikasju on selgitatud käesoleva otsuse 3. osas.
- (255) Komisjon leiab, et realistlik ei ole seisukoht, et SNCB oleks saanud taastada ainult 21 % varem IFB kaudu toimunud kaubavahetusest. Esiteks, nagu Belgia ise menetluse algatamise kirjale antud vastuses tunnustab, on turud, kus IFB tegutseb, täies õitsengus (11 % kasv lastikäitamisega puhul, 12 % kasv kombineeritud vedude puhul). Seetõttu näib võimalik, et IFB konkurendid oleksid IFB tegevuse jätkamiseks ostnud ära IFB vara.
- (256) Sel juhul oleks IFB ostja vajanud raudtee kaubaveo teenuseid. Arvestades SNCB väga tugevat positsiooni Belgiast lähtuvate rahvusvaheliste kaubavedude turul ning tema monopoli (kuni 1. jaanuarini 2007) Belgia siseste kaubavedude turul, leiab komisjon, et IFB ostja oleks, vähemalt olulise osa kohta oma vajadustest, valinud raudteevedajaiks just SNCB. Seega oleks isegi IFB pankrotistumise korral SNCB saanud taastada suure osa IFB tegevusega seotud raudteeliiklusest.
- (257) Lisaks märgib komisjon, et raudteevedude turg kasvab pidevalt. Seetõttu tundub mõistlik eeldada, et SNCB oleks saanud oma tegevust laiendada turuga samal kiirusel, mis oleks võimaldanud tal järk-järgult 50 IFB juurde lähetatud töötajat taas tööle rakendada.
- (258) Kokkuvõttes leiab komisjon, et Belgia ei ole veenvalt tõendanud, et SNCB-l oleks IFB pankrotistumise korral tekkinud 480 üleliigset töötajat ning et ta ei oleks 50 IFB juurde lähetatud töötajat saanud taas tööle rakendada.
- (259) Belgia esitatud andmete alusel leiab komisjon, et teise stsenaariumi korral jääb SNCB ilma (nagu ka esimese stsenaariumi puhul) oma nõuete rahuldamise võimalusest maksimaalselt 95,3 miljoni euro ulatuses ning peab lisaks kandma maksimaalselt 13 miljoni euro suuruse kulu.
- 4.1.2.3. K o k k u v õ t e
- (260) Olukorras, kus SNCB jääks mõlema stsenaariumi korral ilma võimalusest rahuldada 95,3 miljoni euro ulatuses IFB vastu olevaid nõudeid, ei ole Belgia tõendanud, et valides esimese stsenaariumi (ümberkorraldamise finantseerimine), mille tagajärjel omandab SNCB hinnanguliselt

⁽⁴⁵⁾ Vt komisjoni 7. detsembri 2005. aasta otsus asjas C 53/03:Belgia, Äriühingu ABX Logistics ümberkorraldamine, punkt 204 jj.

– 18 miljoni euro suuruse negatiivse väärtusega ettevõtte, tegi SNCB majanduslikult mõistliku otsuse võrreldes likvideerimise stsenaariumiga, mille korral ulatunuksid käesoleva menetluse käigus tõendamist leidnud kulud hinnanguliselt maksimaalselt 13 miljonit euroni.

- (261) Komisjon leiab, et Belgia ei ole tõendanud, et tehes Belgia riigiga seostava otsuse rahastada IFB Belgia ettevõtete ümberkorraldamist ja tegevuse jätkamist ning IFB osalustest loobumist Prantsusmaa ettevõtetes, käitus SNCB nii, nagu oleks käitunud turumajanduse tingimustes tegutsev erainvestor.

4.1.3. Konkurentsikahjustused ning mõju liikmesriikidevahelisele kaubandusele

- (262) Komisjon peab analüüsima olukorda asjaomasel turul ning abisaajate turuosasid sellel turul, nagu ka seda, millist mõju avaldas finantsabi turu konkurentsiolekordale ⁽⁴⁶⁾.

- (263) Käesoleval juhul anti finantsabi avatud konkurentsiga turgudel tegutsevale ettevõtjale, kes konkureerib koos mitmetest liikmesriikidest pärit teiste turuosalistega, nagu nähtub käesoleva otsuse 2. osast. Finantsabi kahjustab või ohustab kahjustada konkurentsi ning mõjutab või võib mõjutada liikmesriikide vahelist kaubandust.

- (264) Vastuses menetluse algatamise kirjale ei nõustu Belgia valitsus, et artikli 87 lõikes 1 nimetatud kriteeriumid on täidetud, kuna komisjon ei ole selliste konkurentsikahjustuste kohta esitanud ühtegi tõendit.

- (265) Komisjon juhib Belgia ametiasutuste tähelepanu asjaolule, et artikli 87 lõikes 1 viidatakse konkurentsi kahjustamise ohule. Seetõttu ei pea komisjon konkurentsi kahjustamist tõendama, vaid veenvalt selgitama selliste kahjustuste tekkimise ohtu, mida komisjon menetluse algatamise kirjas (punktid 212 ja 213) ning käesolevas otsuses ka teinud on.

4.1.4. Kokkuvõte: riigiabi olemasolu

- (266) Kokkuvõttes leiab komisjon, et SNCB poolt IFB ümberkorraldamise (Belgias) ja Prantsusmaal IFB tegevuse lõpetamise finantseerimine 95,3 miljoni euro suuruste võlanõuete kapitaliks ümberarvestamise teel kujutab endast riigiabi.

4.2. Abi kokkusobivus

- (267) Asutamislepingu artikli 87 lõike 3 punktis c sätestatakse, et „ühistoruga kokkusobivaks võib pidada abi teatud majandustegevuse või teatud majanduspiirkondade arengu soodustamiseks, kui niisugune abi ei mõjuta ebasoovitavalt kaubandustingimusi määral, mis oleks vastuolus ühiste huvidega”.

- (268) Belgia poolt SNCB kaudu antud abi võib olla ühistoruga kokkusobiv asutamislepingu artikli 87 lõike 3 punkti c alusel, komisjoni 1999. ja 2004. aasta suuniste tõlgenduse tähenduses.

4.2.1. Kokkusobivus päästmisabina

- (269) Päästmisabina saab ühistoruga kokkusobiv olla üksnes likviidsusabi. Käesoleval juhul on likviidsusabiks võla maksetähtaja edasilükkamine ja krediidi andmine ning tagastatava ettemakse tegemine.

- (270) Esmalt tekib küsimus, millist suuniste redaktsiooni tuleks kohaldada. Suuniste viimane redaktsioon jõustus 10. oktoobril 2004. Selle punktis 7 „Kohaldamiskuupäev ja kestus” märgitakse järgmist:

„(102) Komisjon kohaldab käesolevaid suuniseid 10. oktoobrist 2004 9. oktoobrini 2009.

- (103) Teatiseid, mis komisjon registreerib enne 10. oktoobrit 2004, vaadatakse läbi teatiste esitamise ajal kehtivate kriteeriumide alusel.

- (104) Komisjon uurib iga tema loata antud ning seetõttu asutamislepingu artikli 88 lõikega 3 vastuolus oleva päästmis- või ümberkorraldamisabi kokkusobivust ühistoruga käesolevate suuniste alusel, kui osa sellest abist või kogu abi on antud pärast suuniste avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas* abi andmise ajal kehtivate suuniste alusel. Ülejäänud juhtudel lähtub komisjon uurimisel abi andmise ajal kehtivatest suunistest.”

- (271) Likviidsusabi anti 7. aprillil 2003 SNCB ja IFB vahelise raamlepingu sõlmimisega. Abi andmine toimus ilma komisjoni sellest eelnevalt teavitamata ning seega rikkudes asutamislepingu artikli 88 lõiget 3. Niisiis tuleb sellele abi kui päästmisabi kokkusobivust hinnata 1999. aasta suuniste alusel.

⁽⁴⁶⁾ Euroopa Kohtu 13. märtsi 1985. aasta otsus liidetud kohtuasjades 296/82 ja 318/82: *Madalmaade Kuningriik ja Leeuwarder Papierwarenfabriek vs. komisjon*, EKL 1985, lk 809, punkt 24.

(272) 1999. aasta suuniste punktis 23 määratletakse järgmised viis tingimust, mille esinemise korral saab päästmisabi olla ühisturuga kokkusobiv.

„[Abi] peab [...] vastama järgmistele tingimustele:

a) abi peab moodustuma likviidsustoetusest laenugarantiide või laenudena. Mõlemal juhul tuleb laenult võtta intressi, mis on vähemalt võrreldav heas majanduslikus olukorras olevatelt äriühingutelt võetava intressiga ja eelkõige komisjoni poolt vastuvõetud viiteintressiga;

b) abi peab olema seotud laenudega, mis tuleb tagasi maksta hiljemalt kaheteistkümne kuu jooksul pärast viimase osamakse tegemist kõnealusele äriühingule; päästmisabiga seotud laenu tagasimaksed võib hõlmata komisjoni poolt hiljem heakskiidetava ümberkorraldamisabiga.

c) abi peab olema põhjendatud tõsiste sotsiaalsete raskustega ja sellel ei tohi olla lubamatut kahjulikku kõrvalmõju teistele liikmesriikidele;

d) abimeetmetest teatamisega peab kaasnema liikmesriigi kohustus edastada komisjonile hiljemalt kuus kuud pärast päästmisabimeetme lubamist ümberkorraldamiskava või likvideerimiskava või tõend laenu täieliku tagasimaksmise kohta ja/või garantii lõppemise kohta;

e) abi peab olema piiratud summaga, mis on vajalik äriühingu tegevuse jätkamiseks ajavahemikul, milleks abi on lubatud (näiteks palgakulude katmine või tavarained).”

(273) Raamlepingus sätestatud maksetähtaeg on 12 kuud. Belgia on aga komisjonile teatanud, et pooled pikendasid seda tähtaega vaikumisi kuni kapitali suurendamise ajani.

(274) Selle tõttu leidis komisjon menetluse algatamise otsuses (punktid 232 ja 233), et punkti 23 alapunktis b nime-

tatud kriteerium ei ole täidetud ning et likviidsusabi ei saa seega päästmisabina heaks kiita.

(275) Belgia vaidlustab nimetatud õigusliku hinnangu, toetudes kolmele argumendile. Esiteks leiab ta, et SNCB jätkas päästmisabiandmist ainult eesmärgil võimaldada komisjonil viia lõpule juhtumi NN 9/04 uurimine. Belgia tugineb suuniste punktile 24, milles sätestatakse, et abi andmist lubatakse seni, kuni komisjon on langetanud otsuse ümberkorralduskava kohta. Seetõttu paluvad Belgia ametiasutused komisjonil päästmisabi andmise jätkamise kestuse puhul mitte arvestada nende meetmete heakskiitmise menetlusele kuluvat aega ning kiita päästmisabi heaks 1999. aasta suuniste punkti 24 alusel perioodi kohta, mis kulus kuni ümberkorralduskava kohta otsuse tegemiseni.

(276) Komisjon leiab, et see argument ei ole asjakohane. 1999. aasta suuniste punktis 24 sätestatakse tegelikult, et „päästmisabi lubatakse esialgu kuni kuueks kuuks või, kui asjaomane liikmesriik on selle ajavahemiku jooksul esitanud ümberkorraldamiskava, kuni komisjon on langetanud kava kohta otsuse Nõuetekohaselt põhjendatud erandlike asjaolude korral ja asjaomase liikmesriigi taotlusel võib komisjon esialgset kuuekuist ajavahemikku pikendada.”

(277) Komisjon märgib, et Belgia andis ümberkorraldusabi 7. aprillil 2003. Ümberkorralduskava esitamiseks ette nähtud kuuekuune tähtaeg lõppes seega 6. oktoobril 2003. Kuna Belgia ametiasutused edastasid ümberkorralduskava komisjonile 12. detsembri 2003. aasta koosolekul, ei järgitud seega suuniste punktis 24 sätestatud tähtaega.

(278) Belgia ametiasutuste teine argument, mille kohaselt esitasid nad kõik päästmisabi kohta otsuse tegemiseks vajalikud andmed komisjonile 12. augustil 2003, ei ole samuti asjakohane. Asjaolu, et komisjon nõudis pärast seda kuupäeva korduvalt täiendavat teavet, näitab, et Belgia edastatud teave ei olnud täielik.

(279) Mis puutub Belgia ametiasutuste väitesse, et komisjon ei teinud päästmisabi ajutise jätkamise kohta ühtegi märkust, piisab meenutamisest, et 13. oktoobri 2003. ja 26. jaanuari 2005. aasta kirjades sisaldus järgmine hoiatus: „Komisjon juhib Belgia ametiasutuste tähelepanu EÜ asutamislepingu artikli 88 lõike 3 alusel kavatses

meemete rakendamiskeelule nõukogu määruse (EÜ) nr 658/99 artikli 3 tähenduses, mis keelab igasuguse uue abi andmise enne kui komisjon on teinud või kui loetakse, et ta on teinud sellist abi lubava otsuse. Lisaks soovin ma Belgia ametiasutustele meelde tuletada, et igasugune abi, mis on antud vastuolus selle sättega, võidakse nimetatud määruse artikli 14 kohaselt abisaajalt tagasi nõuda”.

- (280) Komisjon leiab seega, et SNCB poolt IFB-le antud likviidsusabi kestus ületas 1999. aasta suuniste punkti 23 alapunktis b sätestatud 12 kuud ning et Belgia ametiasutused ei esitanud komisjonile ümberkorralduskava 1999. aasta suuniste punktis 24 ette nähtud kuue kuu jooksul. SNCB abi ei saa seega päästmisabina lubada. Siiski võib selline abi olla ühisturuga kokkusobiv kui ümberkorraldusabi.

4.2.2. Kokkusobivus ümberkorraldusabina

- (281) Jällegi tekib küsimus, millist suuniste redaktsiooni tuleks kohaldada. Menetluse algatamise otsuses (punkt 240) leidis komisjon, et kui SNCB otsustab IFB-le uut abi mitte anda ning kui tõendatakse, et SNCB võttis võlanõuete kapitaliks ümberarvestamise kohustuse endale enne 2004. aasta suuniste avaldamist, peaks komisjon oma lõppotsuses hindama SNCB poolt IFB-le antud abi 1999. aasta suuniste alusel.

- (282) Vastuses menetluse algatamise kirjale teatasid Belgia ametiasutused komisjonile, et SNCB ei andnud IFB-le üle äriühingu TRW mitterahaliste osakute sissemakseid ning võttis tagasi 28. veebruari 2005. aasta teatise. Seetõttu leiab komisjon, et SNCB otsustas IFB-le uut abi mitte anda ja piirduda oma võlanõuete ümberarvestamisega kapitaliks.

- (283) Tuleb teha kindlaks, kas IFB võttis võlanõuete kapitaliks ümberarvestamise kohustuse enne 2004. aasta suuniste avaldamist. Vastuses menetluse algatamise kirjale näitasid Belgia ametiasutused, et Belgia õiguse kohaselt tekkis SNCB kohustus võlanõuded kapitaliks ümber arvestada raamlepingu sõlmimisel 7. aprillil 2003 ning asjaolu, et selle kohustuse suhtes seati edasilükkav tingimus, ehk komisjonile teatamine ja komisjoni poolse heakskiidu saamine, ei võta sellelt kohustuselt tema lõplikku ja kindlat iseloomu. Belgia ametiasutused näitasid, et edasi-

lükkava tingimuse tekkimisel oleks sellel tagasiulatav jõud. Seega tekkis SNCB kohustus arvestada võlanõuded ümber kapitaliks juba 7. aprillil 2003.

- (284) Kuna eespool toodud kaks tingimust on täidetud, leiab komisjon, et käesoleval juhul tuleb kohaldada 1999. aasta suuniseid. See järeldus on kooskõlas ka menetluse algatamise otsuses esitatud analüüsiga (punkt 240), milles komisjon leidis, et

„[...] kui SNCB otsustab IFB-le uut abi mitte anda ning kui tõendatakse, et SNCB võttis oma võlanõuete kapitaliks ümberarvestamise kohustuse enne 2004. aasta suuniste avaldamist, peaks komisjon oma lõppotsuses hindama SNCB poolt IFB-le antud abi 1999. aasta suuniste alusel”⁽⁴⁷⁾.

- (285) Ümberkorraldusabi saamiseks peab ettevõtja olema suuniste kohaselt abikõlblik. Selleks et abikõlblik olla, peab ettevõtja olema raskustes. Selles kohta märgitakse 1999. aasta suunistes (punktid 4 ja 5) järgmist:

„(4) [...] Käesolevate suuniste tähenduses peab komisjon äriühingut raskustes olevaks siis, kui see ei suuda kas oma või omanikelt/osanikelt/aktsionäridelt või krediidiandjatelt saadud vahenditega peatada kahjumit, mis ametivõimude sekkumiseta viiks lühema või keskmise ajavahemiku jooksul peaaegu kindlasti äriühingu tegevuse lõpetamiseni.

- (5) Äriühingut loetakse käesolevate suuniste tähenduses igal juhul ja suuruselt olenemata raskustes olevaks järgmistel juhtudel:

- a) kui on tegemist piiratud vastutusega äriühinguga, kes on kaotanud üle poole oma osa- või aktsiakapitalist ja üle veerandi sellest kapitalist viimase 12 kuu jooksul...”

⁽⁴⁷⁾ Ametliku uurimismenetluse algatamise otsus – Riigiabi C 46/05, punkt 240.

- (286) Nagu menetluse algatamise otsuses (punkt 225) juba näidatud, nähtus IFB 2002. aasta majandusaasta aruandest 48 miljoni euro suurune omakapital ning 50 miljoni euro suurune maksustamiseelne jooksevkahjum. Seetõttu oli 2003. aasta aprilliks, mil SNCB otsustas abi anda, äriühingu kapital otsas. Selleks ajaks oli kadunud enam kui pool omakapitalist, millest enam kui veerand viimase 12 kuu jooksul, mistõttu oli IFB raskustes olev ettevõtja suuniste punktide 4 ja 5 tähenduses.
- (287) Lisaks ei tohi olla tegemist äsja asutatud ettevõttega. Selle kohta on 1999. aasta suunistes (punkt 7) märgitud järgmiselt:
- „(7) Käesolevate suuniste tähenduses ei ole vastasutatud äriühing päästmis- või ümberkorraldamisabikõlblik isegi sel juhul, kui tema esialgne finantsseisund on ebakindel. See kehtib näiteks selliste juhtumite korral, kui uus äriühing tekib eelmise äriühingu likvideerimisel või võtab sellise äriühingu varad üle.”
- (288) Nagu käesoleva otsuse 2. osas kirjeldatud, loodi IFB 1. aprillil 1998 äriühingu FerryBoats SA ühinemisel äriühinguga InterFerry SA ning ühinenud ettevõttese äriühingu Edmond Depaire SA „raudtee” osakonna kaasamisel. Menetluse algatamise kirjas (punktid 218–223) kahtles komisjon, kas uus ettevõtte IFB jätkas eelneva kolme ettevõtja õigussubjektsust või on tegemist 1998. aastal asutatud uue ettevõttega.
- (289) Vastuses menetluse algatamise kirjale märkisid Belgia ametiasutused, et IFB kannab edasi 1923. aastal asutatud FerryBoats SA õigussubjektsust. Niisiis leiab komisjon, et IFB ei ole vastasutatud äriühing 1999. aasta suuniste punkti 7 tähenduses.
- (290) 1999. aasta suuniste punktis 3.2.2 on loetletud ümberkorraldusabi lubamise tingimused. Need tingimused on järgmised:
- ümberkorralduskava peab mõistliku aja jooksul taastama äriühingu pikaajalise elujõulisuse;
 - tuleb võtta meetmeid, et võimalikult palju leevendada abi kahjulikku mõju konkurentidele;
- abi peab rangelt piirduma ettevõtetavaks ümberkorraldamiseks vajamineva miinimumiga;
- komisjon peab korrapärase üksikasjalike aruannete kaudu saama kinnitust ümberkorraldamiskava nõuetekohase rakendamise kohta;
- ümberkorraldusabi tuleb anda ainult üks kord.
- 4.2.2.1. Ettevõtte elujõulisuse taastav ümberkorralduskava
- (291) Ettevõtte elujõulisust tagava ümberkorralduskava kohta on 1999. aasta suunistes märgitud järgmiselt:
- „(31) Abi andmise tingimus on ümberkorraldamiskava rakendamine, selle kinnitab komisjon iga abimeetme puhul eraldi.
- (32) Ümberkorraldamiskava, mille kestus peab olema võimalikult lühike, peab mõistliku aja jooksul ning tulevaste tegevuseeldustega seotud realistlike oletuste alusel taastama äriühingu pikaajalise elujõulisuse. Ümberkorraldamisabi peab seetõttu olema seotud elujõulise ümberkorraldamiskavaga, mida asjaomane liikmesriik kohustub rakendama. Komisjonile tuleb esitada üksikasjalik kava, mis eelkõige peab sisaldama turuülevaadet. Elujõulisuse paranemine peab tulenema peamiselt ümberkorraldamiskavas sisalduvatest sisemistest meetmetest ja võib välistel teguritel, nagu hindade ja nõudluse erinevused, mida äriühing ise eriti mõjutada ei saa, põhineda ainult sel juhul, kui turu arengu kohta tehtud oletused on üldtunnustatud. Ümberkorraldamine peab sisaldama sellise tegevuse lõpetamist, mis isegi pärast ümberkorraldamist oleks kahjumlik.
- (33) Ümberkorraldamiskavas tuleks kirjeldada raskusteni viinud asjaolusid, andes sellega aluse soovitatud meetmete asjakohasuse hindamiseks. Ümberkorraldamiskavas tuleks muu hulgas arvesse võtta nõudmise ja pakkumise praegust olukorda ning tuleviku väljavaateid asjaomasel tooteturul vastavalt stsenaariumidele, mis põhinevad optimistlikel, pessimistlikel ja vahepealsetel oletustel ning äriühingu erilistel tugevatel ja nõrkadel külgedel. See kava peaks võimaldama äriühingul areneda uue struktuuri suunas, mis pakub pikaajalise elujõulisuse väljavaateid ning aitab äriühingul jalule tõusta.

- (34) Kava peaks pakkuma sellist pööret, mis võimaldaks äriühingul pärast ümberkorraldamise lõppemist kõik kulud ise kanda, kaasa arvatud amortisatsioon- ja finantseerimiskulud. Ümberkorraldatud äriühingu eeldatav kapitalitasuvus peaks olema küllaldane võimaldamaks tal turul omal jõul konkureerida.”
- (292) Menetluse algatamise otsuses (punktid 242–247) leidis komisjon, et Belgia esitatud ümberkorralduskava vastas suunistes loetletud kriteeriumidele, ega avaldanud nende kriteeriumidega seoses mingeid kahtlusi. Pärast menetluse algatamist ei ole komisjon saanud huvitatud isikutelt järeltust vaidlustavaid märkusi.
- (293) Komisjon märgib, et IFB puhul on majanduslik elujõulisus tõendatud nii 2003. aastal esitatud ümberkorralduskavaga kui ka sestpeale saavutatud majandustulemustega. Seetõttu leiab komisjon, nagu ka menetluse algatamise otsuses (punkt 271), et ettevõtja majandusliku elujõulisuse taastava ümberkorralduskava kriteerium on täidetud.
- (294) Siiski, nagu nähtub käesoleva otsuse punktist 290, ei ole asjaolu, et ümberkorralduskava taastab ettevõtja majandusliku elujõulisuse, piisav tingimus. Samuti on vaja tuvastada, et abiga ei kaasne konkurentsi lubamatu kahjustamine.
- 4.2.2.2. Konkurentsi lubamatu kahjustamise vältimine
- (295) Konkurentsi lubamatu kahjustamise vältimise kohta on 1999. aasta suunistes märgitud järgmiselt (punktid 35–39):
- „(35) Tuleb võtta meetmeid, et võimalikult palju leevendada abi kahjulikku mõju konkurentidele. Vastasel juhul tuleb abi lugeda „ühiste huvidega vastuolus olevaks” ja seetõttu ühisturule sobimatuks.
- (36) See tingimus tähendab tavaliselt seda, et pärast ümberkorraldamist piiratakse äriühingu osatahtsust turul või turgudel. Kui asjassepuutuva turu (turgude) suurus ühenduse ja EMP tasandil on tühine või kui äriühingu osa asjassepuutuvast turust (turgudest) on väike, loetakse põhjendamatu konkurentsimoonus olematuks. Tuleks silmas pidada, et seda tingimust ei kohaldata tavaliselt VKEdes suhtes, kui teatavas sektoris antavat riigiabi käsitlevad eeskirjad ei näe ette teisiti.
- (37) Äriühingu turuosa kohustuslikud piiramised või vähendamised on tema konkurentide kasuks rakendatavad kompenseerivad meetmed. Need peaksid olema võrdelised abi moonutava mõjuga ja eriti äriühingu suhtelise tähtsusega turul või turgudel. Komisjon määrab ümberkorraldamiskavale lisatud turuülevaate alusel, ja kui vastav menetlus on juba algatatud, siis huvitatud poolte esitatud teabe alusel, kindlaks piiramiste või vähendamiste määra. Äriühingu turuosa vähendamine toimub ümberkorraldamiskava ja sellele lisatud tingimuste kaudu.
- (38) Võib ette näha kompenseerivate meetmete vajaduse leevendamist, kui turuosa vähendamine või piiramine põhjustab tõenäoliselt turustruktuuri tõsist halvenemist, mõjutades näiteks kaudselt monopolise või oligopolise olukorra tekkimist.
- (39) Kompenseerivad meetmed võivad erineda vastavalt sellele, kas äriühing tegutseb või ei tegutse ülevõimsusega toimival turul. [...]”
- (296) Enne menetluse algatamise otsust selgitasid Belgia ametiasutused, et konkurentidele abist tingitud ebasoodsate tagajärgede leevendamiseks võttis IFB kaks meetet:
- Prantsusmaal lastikäitlustegevuse vähendamine;
- Belgias asuva Bressoux’ terminali sulgemine ning Belgias asuvate Brüsseli ja Zeebrugge terminalide osakute müük.
- (297) Menetluse algatamise otsuses (punktid 252–256) kahtles komisjon, kas need meetmed on küllaldased konkurentidele abist tingitud ebasoodsate tagajärgede leevendamiseks. See kahtlus oli kahe sektori suhtes, milles IFB oma tegevust jätkas, s.o Belgia lastikäitlus- ning logistikaturgu.
- a) **Belgia lastikäitlussektor**
- (298) Menetluse algatamise kirjas (punkt 260) nimetatud kaks meetet on seotud Belgia lastikäitlussektoriga. Menetluse algatamise kirjas (punktid 262–264) väljendas komisjon kahtlust, kas need meetmed on küllaldased, arvestades eelkõige asjaoluga, et äriühing TRW mille puhul oli SNCB kavandanud osaluse üleandmist IFB-le, omab olulist osalust Brüsseli ja Zeebrugge terminalides ning et IFB-l on väikesed osalused paljudes Belgia terminalides.

- (299) Vastuses menetluse algatamise kirjale esitas Belgia valitsus mitu väidet komisjoni kahtluste hajutamiseks. Esmalt rõhutab ta, et IFB tegevus kasvas vähem kui turg üldiselt (IFB kasv oli 4,1 %, Atwerpeni sadamas asuvate terminalide puhul oli see 10,7 % ning Antwerpen-Rotterdam-Amsterdami piirkonna terminalide puhul 12 %) Komisjon leiab, et selle täiendava teabe pinnalt on võimalik asuda seisukohale, et IFB kaal turul on pärast ümberkorralduskava elluviimist vähenenud.
- (300) Teiseks näitas Belgia, et IFB on vähendanud oma tootmisvõimsust lastikäitlussektoris 1,5 miljonilt TEU-lt 2002. aastal 1,1 miljonile TEU-le 2005. aasta lõpus. Komisjon leiab, et mahu vähendamine kujutab endast olulist leevendavat meetet.
- (301) Viimaks teatas Belgia komisjonile, et TRW osaluse üleandmist IFB-le ei toimu. Komisjon leiab, et viimane muudatus on oluline, kuna sellest tulenevalt väheneb Bressout' terminali sulgemise ning Brüsseli ja Zeebrugge terminalide osakute müügi tagajärjel ka tegelikult IFB kohalolek Belgia lastikäitlussektoris.
- (302) Neid argumente arvestades ning arvestades asjaolu, et IFB turuosa on vähenenud, leiab komisjon, et Belgia on tõendanud, et lastikäitlussektoris on võetud küllaldased meetmed, et võimalikult palju leevendada abi kahjulikku mõju konkurentidele.
- b) Belgia logistikaturg**
- (303) Menetluse algatamise kirjas (punktid 257–259) märkis komisjon, et kavandatud meetmed ei olnud seotud logistikaturuga. Komisjon leidis, et logistikaturuga seotud meetmete puudumine ning asjaolu, et tegemist on muutuva turuga, samuti asjaolu, et IFB võiks oma tegevust oluliselt laiendada, tekitas kahtlusi küsimuses, kas Belgia on IFB logistikategevust puudutavas osas abi konkurentsi kahjustavat mõju võimalikult palju vähendanud.
- (304) Vastuses menetluse algatamise kirjale tõi Belgia valitsus välja viis argumenti, millega sooviti näidata, et vastupidiselt menetluse algatamise otsuses esitatud komisjoni väidetele, on IFB võtnud konkurentsi kahjustamise vähendamiseks küllaldased meetmed (üksikasjalikult vt kirjeldus käesoleva otsuse 3. osas, punktides 177 ja 178). Argumendid võib kokku võtta järgmiselt:
- IFB kasutatavate vagunite mahutavuse vähendamine 49 % võrra;
 - IFB turuosa alla 5 %;
 - turu üldise kasvuga võrreldes väiksem kasv (IFB kasv 9,9 %, turu keskmine 12 %);
 - kasv on saavutatud peamiselt puistevedudelt ehk selliselt turusegmenidilt, kus IFB enne 2002. aastat vaid väga vähesel määral tegutses;
 - raudteekaubaveo turu avamine alates 2007. aastast suurendab konkurentsivõimet veelgi.
- (305) Komisjon leiab, et need viis Belgia valitsuse argumenti on veenvad. Esimese argumenti kohta leiab komisjon, et Belgia valitsus on tõendanud, et IFB on oma logistikategevuse mahtu vähendanud, vähendades kasutatavate vagunite hulka 49 % võrra, mis võimaldab vähendada kõnealusest abist tingitud konkurentsi kahjustamist. Teise argumenti suhtes nõustub komisjon Belgia valitsusega selles, et IFB turuosa logistikaturul on 1999. aasta suuniste punkti 36 tähenduses vähenenud. Kolmanda argumenti kohta leiab komisjon, et Belgia valitsuse esitatud täpsustustest IFB käibe suurenemise kohta nähtub, et IFB Logistics'i tegevus kasvas aeglasemalt kui konkurentide oma ning et kõige suurem kasv seondus sellise allsektoriga, kus IFB varem oli väga vähe esindatud. Neljanda argumenti kohta leiab komisjon, et isegi kui otsus konkurentidele oma terminalid avada pidi tõenäoliselt samuti olema seotud majanduslike kaalutlustega, suurendab see siiski turgude, millel IFB tegutseb, avatust ning võib samuti vähendada abi negatiivset mõju. Viienda argumenti suhtes mõõnab komisjon, et IFB olukorda võib võrrelda SNCF Fret' olukorraga, kuna nii IFB kui SNCF Fret tegutsevad raudteevedude ja kombineeritud vedude allsektorites, mis on alates 1. jaanuarist 2007 täielikult avatud⁽⁴⁸⁾.
- (306) Komisjon leiab, et Belgia on tõendanud, et logistikasektoris on võetud piisavad meetmed, et võimalikult palju leevendada abi kahjulikku mõju konkurentidele.

⁽⁴⁸⁾ Direktiivis 91/440/EMÜ sätestatud turgude täielik avamine viidi ellu 13. detsembri 2005. aasta dekreediga.

c) **Kokkuvõtte**

- (307) Komisjon leiab, et Belgia ametiasutused on tõendanud, et nad on võtnud küllaldased meetmed, et võimalikult palju leevendada abi kahjulikku mõju konkurentidele mõlemal asjaomasel turul.

4.2.2.3. Miinimumiga piirduv abi

- (308) Abi piirdumise kohta miinimumiga märgitakse 1999. aasta suunistes järgmist (punktid 40 ja 41):

„(40) Toetuse suurus ja intensiivsus peavad rangelt piirduma ettevõtetavaks ümberkorraldamiseks vajamineva miinimumiga, pidades silmas äriühingu, selle osanike või seda hõlmava kontserni olemasolevaid rahalisi vahendeid. Abisaajatelt oodatakse omavahenditest tehtavat olulist makset ümberkorraldamiskava heaks, sealhulgas äriühingu säilimiseks ebaoluliste varade müügi või turutingimustes toimuva välisfinantseerimise kaudu. Et piirata moonutatavat toimet, ei tohi abi anda sel määral või sellises vormis, mis võimaldaks äriühingul ülemääraseid rahalisi ressursse kasutada agressiivseks turgu moonutatavaks tegevuseks, mis ei ole seotud ümberkorraldamisprotsessiga. Seetõttu uurib komisjon pärast ümberkorraldamist äriühingu kohustuste taset, kaasa arvatud olukorda pärast maksunõuete edasilükkamist või vähendamist; eeskätt peetakse silmas äriühingu tegevuse jätkamise võimalust pärast kõiki võimalikust hõlmava maksejõuetusmenetluse algatamist siseriikliku õiguse kohaselt. Abi ei tohiks kasutada ka selliste uute investeeringute rahastamiseks, mis ei ole äriühingu elujõulisuse taastamiseks olulised.

- (41) Komisjonile tuleb igal juhul näidata, et abi kasutatakse üksnes äriühingu elujõulisuse taastamiseks ning et see ei võimalda abisaajal ümberkorraldamiskava rakendamise ajal oma tootmisvõimsust laiendada, välja arvatud selles osas, mis on oluline elujõulisuse taastamiseks ega moonuta lubamatult konkurentsi.”

- (309) Seega tuleb esmalt kontrollida, kas abi piirdub miinimumiga ning seejärel seda, kas IFB on andnud küllaldase panuse.

a) **Miinimumiga piirduv abi**

- (310) Näitamaks, et abi piirdus rangelt miinimumiga, selgitab Belgia valitsus, et kapitali suurendamine piirdus 2001. ja 2002. aastal kantud kahjumi tõttu negatiivseks muutunud IFB aktsiakapitali taastamisega piirini, mis võimaldas taastada majandusliku elujõulisuse. Nagu on selgitatud käesoleva otsuse punktis 2, on IFB maksejõulisuse määr, see tähendab omakapitali ja kohustuste suhe pärast omakapitali suurendamist 35,6 %.

- (311) Menetluse algatamise otsuses (punkt 268) leidis komisjon, et kapitali suurendati 20 miljoni euro võrra vähem kui nõustaja McKinsey oli ümberkorralduskavas soovitanud, lisaks märkis komisjon (punkt 268), et IFB jaoks soovituslik maksejõulisuse määr oli väiksem kui terminale käitavatel äriühingutel ning samuti ligi pooles ulatuses sellest, mis on mitmel turul tegutsevatel ettevõtetel.

- (312) Siiski leidis komisjon, et see määr oli suurem kui veoetevõtjate keskmine. Selles osas leidis komisjon, et tal ei ole piisavalt andmeid, et saaks kindlalt asuda seisukohale, et abi piirdus miinimumiga.

- (313) Komisjon leiab, et veendumaks abi piirdumises miinimumiga, tuleb esmalt kontrollida, ega Belgias tegevust jätkava IFB maksejõulisuse määr ei ületa tema konkurentide keskmist ning seejärel seda, kas IFB loobus oma osalustest Prantsusmaal minimaalse võimaliku kuluga.

i) *Maksejõulisuse määr ei ületa konkurentide keskmist*

- (314) Vastuses menetluse algatamise kirjale esitas Belgia täiendavat teavet. Esmalt arvutas ta välja kuue IFBga võrreldava terminale käitava ettevõtte ning kuue kõige paremini võrreldava logistikaettevõtte maksejõulisuse määrad. Seejärel arvutas ta välja keskmise, lähtudes terminale käitavate ettevõtete ja logistikaettevõtete keskmistest vastavalt nende tegevusliikide osakaalule IFB tegevuses. Sellest tulenes keskmine maksejõulisuse määr 35,6 %, mis vastab IFB maksejõulisuse määrale pärast kavandatud kapitali suurendamist.

- (315) Lisaks näitas Belgia, et kahe IFB kõige otsesema konkurenti, kelleks on Gosselin ja Hupac, maksejõulisuse määrad on sellele väga lähedased (vastavalt 38,9 % ja 34,9 %).

(316) Arvestades Belgia esitatud täiendavat teavet ning asjaolu, et kapitali suurendati algselt McKinsey 2003. aasta detsembri ümberkorraldusavas soovitatud 120 miljoni euro asemel 95,3 miljoni euro võrra, leiab komisjon, et kapitali suurendamisel piirduti rangelt miinimumiga.

ii) Prantsusmaa osaluste loovutamine vähima kuluga

(317) IFBi Prantsusmaa tütarettevõtete osalustest loobumise puhul kontrollis komisjon ka seda, kas IFB valis osalustest loobumiseks kõige vähem kuluka viisi ning kas abi piirdus seega miinimumiga.

a) **Acimar**

(318) Acimari osalusest loobumine tervendamismenetluse teel maksis 3,9 miljonit eurot (vt käesoleva otsuse 2. osa). Komisjon leiab, et Belgia on tõendanud, et tegevuse jätkamine alternatiivina oleks eeldanud IFB poolt kuni 2005. aasta lõpuni raha äravoolu rahastamist, mis oleks tähendanud kokku 10,8 miljoni euro suurust kahjumit, ilma, et see oleks kindlalt taganud võimalust rahuldada 3,9 miljoni euro ulatuses nõudeid, millest tervendamismenetluse käigus loobuti.

(319) Komisjon leiab seetõttu, et Acimar'i puhul valis IFB kõige vähem kuluka lahenduse.

b) **NFTI-ou**

(320) Mis puutub NFTI-ou-sse, mille näol oli tegemist äriühinguga, mida kontrollisid ühiselt IFB ja Port Autonome de Dunkerque, kes tegelesid Dunkerque'i sadamas asuvate terminalide käitamisega, siis uuris IFB kahte võimalust: tegevuse jätkamist või oma osakute müügi teel osalusest loobumist. Osalusest loobumise kulud olid 18,5 miljonit eurot (vt üksikasjalikumalt käesoleva otsuse 2. osa.)

(321) Alternatiivi ehk tegevuse jätkamise suhtes tõendas Belgia oma vastuses, et sellega oleks kaasnenud 36,2 miljoni euro suurune kahjum (vt üksikasjalikumalt käesoleva otsuse 3. osa).

(322) Arvestades kahe stsenaariumi maksumust, leiab komisjon, et IFB valis vähem kuluka lahenduse.

c) **IFB France**

(323) IFB France'i loovutamine (millest seejärel sai AGEF) NFTI-ou-le maksis 0,9 miljonit eurot (vt üksikasjalikumalt käesoleva otsuse 2. osa). Nüüd tekib küsimus, kas IFB France pankrotistumine ei oleks IFB jaoks olnud odavam.

(324) Nagu müügioletuse korral, oleks IFB pidanud loobuma oma nõuetest IFB France'i vastu 0,8 miljoni euro väärtuses. Belgia leiab siiski, et pankrotiga oleks kaasnenud täiendavaid kulusid: IFB ei oleks saanud 0,1 miljonit euro suurust müügihinda, mis oleks vähendanud tema osaluse väärtust ning IFB oleks Prantsuse sotsiaalõiguse kohaselt pidanud maksma kokku 0,8 miljonit eurot 14 töötajale, kes oleksid pankroti tõttu kaotanud oma töö.

(325) Komisjon leiab, et nende kohustuste tekkimise ohtu ei ole Belgia tõendanud. Seetõttu peab komisjon argumenti tagasi lükkama⁽⁴⁹⁾. Komisjon leiab niisiis, et IFB France'i loovutamine maksis vähemalt sama palju kui oleks maksnud selle tegevuse jätkamine.

(326) Komisjon leiab niisiis, et IFB valis ühe kahest odavaimast lahendusest.

d) **Dry Port Dunkerque**

(327) Dry Port Dunkerque'i puhul otsustati äriühing likvideerida, müües eelnevalt osa selle varadest, sealhulgas 8,6 % osalus NFTI-ou-s. See maksis 7,9 miljonit eurot (vt üksikasjalikumalt käesoleva otsuse 2. osa).

(328) Alternatiivse stsenaariumi, see tähendab tegevuse jätkamise korral oleks IFB pidanud finantseerima äriühingu iga-aastast raha äravoolu, mis oleks tekitanud 2,6 miljoni euro suuruse lisakoormuse.

(329) Seetõttu oli likvideerimine kõige vähem kulukas lahendus.

e) **SSTD**

(330) Arvestades strateegilist otsust Prantsusmaa turult väljuda, oli otsus müüa SSTD 0,2 miljoni euro eest (vt üksikasjalikumalt käesoleva otsuse 2. osa) IFB jaoks kõige soodsam lahendus.

⁽⁴⁹⁾ Vt. Euroopa Kohtu 14. septembri 1994. aasta otsus kohtuasjas Hispaania vs. komisjon, nn Hytasa asjas tehtud otsus (C-278/92, C-279/92 ja C 208/92, EKL 1999, lk I-4103) punkt 22 ning komisjoni 22. juuli 1998. aasta otsus SDBO asjas.

f) **Järeldus**

- (331) Komisjon leiab, et IFB loovutas oma osalused Prantsusmaal vähima võimaliku kuluga ja seetõttu piirdus IFB ülejäänud tegevuse elujõulisuse seisukohast vajaliku osaluste loovutamise rahastamine SNCB poolt miinimumiga.

b) **Eigenbeitrag der Beihilfeempfängerin**

- (332) 1999. aasta suuniste punktis 40 märgitakse:

„Abisaajatelt oodatakse omavahenditest tehtavat olulist makset ümberkorraldamiskava heaks, sealhulgas äriühingu säilimiseks ebaoluliste varade müügi või turutingimustes toimuva välisfinantseerimise kaudu.”

- (333) Menetluse algatamise kirjas (punkt 270) märkis komisjon, et ümberkorralduskava kohaselt ei näi IFB oma ümberkorraldamist ise olulises osas finantseerivat ning seetõttu kahtleb komisjon selles, kas IFB poolne ümberkorraldamise omafinantseering on küllaldane.
- (334) Vastuses menetluse algatamise kirjale selgitas Belgia üksikasjalikult, mida tema peab IFB poolseks ümberkorraldamise omafinantseeringuks (vt käesoleva otsuse 3. osa punktid 194–201).
- (335) Komisjon annab Belgia selgitustele järgmise hinnangu:

i) **Ümberkorraldamise kulud**

- (336) Komisjon alustab sellest, et teeb kindlaks ümberkorraldamise kogukulud, tootlikkuse optimeerimise kulud ja käibekapitali vajaduse vähenemise.

Ümberkorraldamise kulud	
Tegevuse puhaskahjum	2,749
Erakorralised kulud	0,032
Käibekapitali vajaduse suurenemine	12,998
Kompenseerivad investeeringud mitterahalisse põhivarasse	6,611
Investeeringud finantspõhivarasse	1,882
Intresside maksmine teistele ettevõtjatele peale SNCB	2,351
Rahalise võla tagasimaksed	16,599
SNCB-le võla ja intresside osaline tagasimakse	81,7
Maksuvõlad	0,077
Kokku	125,56

- (337) Komisjon leiab, et tema varasema otsustamispraktika kohaselt⁽⁵⁰⁾ tuleb põhjendatult lähtuda ülaltoodud tabelis kajastatud kuludest ja mitte Belgia esitatud kuludest (vt punktis 184 toodud tabel) ning seda eelkõige järgmistel põhjustel:

— tegevuskahjum (raha äravool). Belgia lisas ümberkorralduskulude hulka 27,916 miljonit eurot kui „tegevuse bruto kahjumi”. Komisjon leiab oma praktikal⁽⁵¹⁾ tuginedes, et ümberkorralduskulude hulka saab lugeda üksnes tegevuse neto kahjumi. Need kulud saadakse, kui lahutada ümberkorraldusperioodil tekkinud tegevuse brutokahjumist (27,916 miljonit eurot) ümberkorraldusperioodil saavutatud tootlikkuse kasv (25,167 miljonit eurot). Seetõttu on tegevuse netokahjum 2,749 miljonit eurot;

— käibevahendite vajaduse muutmine. Kulude ja omafinantseeringu osas märgib Belgia ära käibevahendite vajaduse muutumise⁽⁵²⁾. Komisjoni varasema praktika⁽⁵³⁾ kohaselt tohib ümberkorralduskuludena arvesse võtta üksnes käibevahendite vajaduse netokasvu, mis on 12,998 miljonit eurot⁽⁵⁴⁾;

— kontsernisisesed ülekanded. Belgia lisas ümberkorralduskulude hulka rubriigis „investeeringud finantspõhivarasse” kontsernisisesed ülekanded, mis olid seotud kontserni Belgia osaluste koondamisega. Need ülekanded olid järgmised: Haeger & Schmidt International'ile (IFB 100 % osalusega Saksamaa tütarettevõte, mida on üksikasjalikult kirjeldatud menetluse algatamise kirja 2. osa punktis 47) kuulunud

⁽⁵⁰⁾ Vt komisjoni 5. detsembri 2005 otsus ABX Logistics'i asjas, toimik C 53/03, punkt 247.

⁽⁵¹⁾ Vt komisjoni 5. detsembri 2005 otsus ABX Logistics'i asjas, toimik C 53/03, punkt 247.

⁽⁵²⁾ Suurenemine on selgitatav vajadusega finantseerida ümberkorraldusperioodi alguses käimasolevaid töid, katta klientide vastu olevate nõuete ja tarnijate ees olevate võlgade vahe ning säilitada piisav likviidsus. Vähenemine toimus ümberkorraldusperioodi keskpaiku ja selle lõpus: nii vabanes 2004. ja 2005. aastal IFB-l käibevahendite vajaduse languse tõttu umbes 2,7 miljonit eurot. See sai võimalikuks tänu sellele, et 50 % osaluse müümisel äriühingus OCHZ saadi tagasi selle käibevahendid 0,9 miljoni euro ulatuses ning et võreldes 2003. aastaga lühendati alates 2004. aastast klientide antavaid maksetähtaegu, kusjuures tarnijatele maksmist jätkati vana viisi.

⁽⁵³⁾ Vt komisjoni 5. detsembri 2005. aasta otsus asjas ABX Logistics, juhtum C 53/03, punkt 247.

⁽⁵⁴⁾ See tulemus on saadud järgmiselt: 7,685 miljonit eurot (suurendamine Belgias) + 8,000 (suurendamine Prantsusmaal) – 2,687 miljonit eurot (vähenemine), vt. 3. osa punktis 184 esitatud tabel.

RKE (Belgia äriühing, mida on üksikasjalikult kirjeldatud menetluse algatamise kirja 2. osa punktis 47) aktsiad anti üle IFB-le, kellele need kuuluvad nüüd otse, mitte enam kaudselt Haeger & Schmidt International'i kaudu. Selle tehingu hind oli 1,6 miljonit eurot ning selle eest maksti 0,6 miljonit eurot rahas ja 1 miljonit euro ulatuses vähendas IFB oma (jooksevkonto) võlanõudeid Haeger & Schmidt International'i vastu.

Komisjon leiab, et seda tehingut, mis kujutab endast IFB kontsernisest vara ülekandmist, ei saa ümberkorralduskuluna arvestada, kuna kontserni tasandil ei ole sellel mingisugust finantsmõju. Tegelikult vastab IFB 0,6 miljonit euro suurusele kulule Haeger & Schmidt International'i 0,6 miljonit euro võrra paranenud tuleml, mis nähtub konsolideeritud raamatupidamisaruandest kui kontserni kasumi suurenemine.

ii) SNCB finantseering ja IFB omafinantseering

(338) SNCB finantseeris ümberkorraldamist 95,3 miljonit euroga. Nagu nähtub punktides 199–237, on tegemist Belgia riigiga seostava finantseeringuga. Finantseerimine toimus krediidi ning edasilükatud võlanõuete ning nendega seotud intresside kapitaliks konverteerimise teel.

(339) Erinevalt 2004. aasta suuniste punktist 43 ei välistata 1999. aasta suunistes seda, et ettevõtja omafinantseering seisneb tulevases oodatavas kasumis. Komisjon leiab, et 1999. aasta suuniste raames võib tulevast oodatavat kasumit käsitleda omafinantseeringuna, kui see tulevane kasum on prognoositav ümberkorralduskava ettevalmistamise ajal.

(340) IFB finantseeris oma ümberkorraldamist esmalt aastateks 2004, 2005 ja 2006 prognoositud kasumiga, mis oleks pidanud olema kokku 10,5 miljonit eurot. Nagu eespool selgitatud, põhines see kasumiprognos IFB-le ümberkorralduskava koostamise ajal teada olnud faktilistel andmetel, nagu uute oluliste lepingute sõlmimine, tööjõu vähendamise seotud palgakulu vähenemine ning ümberkorralduskavas ette nähtud koostöövormid. Seetõttu leiab komisjon kokkuvõttes, et kõnealune tulevane kasum oli ümberkorralduskava ettevalmistamise ajal prognoositav.

(341) Lisaks finantseeris IFB ümberkorraldamist oma finantstuludest, mis saadi IFB pangakontodele kogunenud intressidest ning mille suuruseks oli kokku 1,4 miljonit eurot. Nagu punktis 187 märgitud, olid need tulevased tulud ümberkorralduskava ettevalmistamise ajal prognoositavad.

(342) Mitterahalise põhivara müügist eraõiguslikele äriühingutele saadud rahast finantseeriv IFB ümberkorraldamist 4,771 miljonit euroga. Lisaks erineva suhteliselt väheolu-

lise vara müügile, millest saadi kokku 0,271 miljonit eurot, seondus see osa finantseeringust peamiselt OCHZ terminalis kasutatud vara loovutamise 2004. aastal. OCHZi vara kaasomandiosa (50 %) loovutati 4,5 miljonit euro eest.

(343) Finantspõhivara müügist, see tähendab eraõiguslike äriühingute väikeste osaluste müügist sai IFB 9,287 miljonit eurot. See tulu saadi osalustest loobumisest järgmistes äriühingutes:

— Autocare Europe ja IFB France aastal 2003;

— GIE OCHZ, Brussels Port Invest SA ning Brussels Terminal Intermodal SA aastal 2004 ning

— CNC Ferry Boats Intermodal aastal 2005.

Nagu märgitud punktis 187, olid need tulevased tulud prognoositavad ümberkorralduskava ettevalmistamise ajal.

(344) Komisjon leiab, et Belgia on tõendanud, et IFB vähendas eelkirjeldatud eraõiguslike ettevõtjate müügi oma tegevust põhitegevusalal.

(345) Krediidiasutustelt võetud laenudest sai IFB aastatel 2003–2006 kokku 3,3 miljonit eurot. Neid laenusid on üksikasjalikult käsitletud menetluse algatamise otsuse punktides 75–79. Need saadi turutingimustel ja ilma SNCB tagatise või Belgia riigi poolt krediidiasutusele antud tagatiseta.

(346) Viimaks hõlmab IFB omafinantseering ka erakorralistest tuludest saadud 1,105 miljonit eurot. Need erakorralised tulud vastavad mitterahalise põhivara müügist saadud lisandväärtusele (peamiselt EAOS-vagunid ning terminalide liikuvvahendid).

(347) Komisjon leiab, et IFB finantseeris ise enda ümberkorraldamist kokku 24,927 miljonit euroga.

Kasum aastatel 2004–2006	10,429
Finantstulud	1,368
Mitterahalise põhivara müük	4,771
Finantspõhivara müük	9,287
Krediidiasutustelt saadud laenud	3,300
Erakorralised tulud	1,105
Kokku	30,26

Kokkuvõtte omafinantseeringu kohta

- (348) Kokkuvõttes finantseeris IFB ümberkorraldamise kulusid (mis ulatusid kokku 125,56 miljoni euron) 95,3 miljoni euro ehk 76 % ulatuses SNCB. See finantseering on seostatav Belgia riigiga. 30,26 miljoni euro ehk 24 % ulatuses kandis need kulud IFB ise.
- (349) Käesoleval juhul tuleb komisjon meelde, et 1999. aasta suunistes ei kehtestata omafinantseeringu miinimummäära, vaid nõutakse üksnes olulise omafinantseeringu olemasolu. Kuivõrd aga 2004. aasta suunistes, mis käesoleval juhul küll kohaldatavad ei ole, nõutakse enam kui 50 % omafinantseeringut, siis peab komisjon vajalikuks meenutada kõnealuse ümberkorraldamisega seotud erilisi raskusi (millest sõltus otseselt 250 töökohta Belgias), väärtuse olulisi vähendamisi (raudteevagunite arvu vähendamine 49 % võrra ja mitmete terminalide loovutamine) ning kombineeritud vedude ehk valdkonna, kus IFB peamiselt tegutses, tähtsust Euroopa Liidu veopoliitikas.
- (350) Komisjon leiab, et 24 % omafinantseeringu näol on neil asjaoludel tegemist olulise omafinantseeringuga, arvestades seejuures IFB ettevõtte suurust ning tema finantseisundit enne ümberkorraldamist.

4.2.2.4. Iga-aastane aruanne ning „üks ja ainus kord“

- (351) 1999. aasta suuniste punktides 45 ja 48 on märgitud järgmiselt:

„(45) Komisjon peab asjaomaste liikmesriikide poolt edastatud korrapärase üksikasjalike aruannete kaudu saama kinnitust ümberkorraldamiskava nõuetekohase rakendamise kohta.

- (48) Et vältida ebaõiglast abi andmist äriühingutele, tuleks ümberkorraldamisabi anda ainult üks kord. Teatades komisjonile kavandatavast ümberkorraldamisabist, peab liikmesriik täpsustama, kas asjaomane äriühing on minevikus juba saanud ümberkorraldamisabi, kaasa arvatud enne käesolevate suuniste jõustumist antud abi ning igasugune muu abi, millest ei ole teatatud. Kui äriühing on sellist abi juba saanud ja kui ümberkorraldamisperioodi lõppemisest või kava rakendamise peatamisest on möödunud vähem kui 10 aastat, lubab komisjon tavaliselt uut ümberkorraldamisabi ainult

erandlike ja ettenägematute asjaolude korral, mille eest äriühing ei vastuta. Ettenägematuteks asjaoludeks loetakse selliseid asjaolusid, mida ümberkorraldamiskava koostamisel ei olnud kuidagi võimalik ette näha.”

- (352) Nagu menetluse algatamise otsuses (punkt 271) juba leiti, nõustus Belgia valitsus esitama komisjonile aruande, et komisjon saaks hinnata, kas ümberkorralduskava on ellu viidud vastavalt Belgia ametiasutuste võetud kohustustele.

- (353) Samuti on menetluse algatamise otsuses (punkt 271) leitud, et „ühe ja ainsa korra“ kriteerium on täidetud.

5. KOKKUVÕTE

- (354) Komisjon leiab, et Belgia võttis osa kõnealustest abimeetmetest õigusvastaselt ning rikkudes asutamislepingu artikli 88 lõiget 3. Võetud meetmete uurimine näitas siiski, et osaliselt ei ole tegemist riigiabi andmisega ning ülejäänud osas on see ühisturuga kokkusobiv,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

Société Nationale des Chemins de Fer Belges'i poolt Inter Ferry Boats SA Belgias toimuva tegevuse ümberkorraldamise ning Inter Ferry Boats SA Prantsusmaa tütarettevõtete osalustest loobumise finantseerimine kokku summas 95,3 eurot on seostatav Belgia riigiga ja Belgia riigi poolt ellu viidud ning kujutab endast ümberkorraldamiseks antud riigiabi, mis on ühisturuga kokkusobiv.

Artikkel 2

Käesolev otsus on adresseeritud Belgia Kuningriigile.

Brüssel, 24. aprill 2007

Komisjoni nimel
asepresident
Jacques BARROT

KOMISJONI OTSUS,

4. juuni 2008,

riigiabi C 41/05 kohta, mida Ungari andis elektrienergia ostulepingute kaudu

(teatavaks tehtud numbri K(2008) 2223 all)

(Ainult ungarikeelne tekst on autentne)

(EMPs kohaldatav tekst)

(2009/609/EÜ)

EUROOPA ÜHENDUSTE KOMISJON,

hulgimüügiturg põhines peamiselt MVMi ja teatavate elektritootjate vahelistel pikaajalistel elektrienergia ostulepingutel. Tuginedes asjaomasel ajal kättesaadavale teabele kahtlustas komisjon, et elektrienergia ostulepingud kujutasid endast ebaseaduslikku riigiabi.

võttes arvesse Euroopa Ühenduse asutamislepingut, eriti selle artikli 88 lõike 2 esimest lõiku,

võttes arvesse Euroopa Majanduspiirkonna lepingut, eriti selle artikli 62 lõike 1 punkti a,

olles kutsunud huvitatud isikuid üles esitama märkusi vastavalt nimetatud artiklitele ⁽¹⁾ ja võttes esitatud märkusi arvesse,

(3) 13. aprilli 2005. aasta kirjaga, mis registreeriti 15. aprillil 2005, tühistasid Ungari ametiasutused teate valitsuse dekreedid nr 183/2002 kohta. 4. mail 2005 registreeris komisjon kooskõlas nõukogu 22. märtsi 1999. aasta määrusega (EÜ) nr 659/1999, millega kehtestatakse üksikasjalikud eeskirjad EÜ asutamislepingu artikli 93 kohaldamiseks ⁽⁵⁾ (edaspidi „menetlusmäärus“), omal algatusel elektrienergia ostulepinguid käsitleva riigiabi toimiku (juhtum nr NN 49/05).

(4) 24. mai 2005. aasta kirjaga (D/54013) küsis komisjon Ungari ametiasutustelt täiendavat teavet. 20. juuli 2005. aasta vastus registreeriti komisjonis 25. juulil 2005. Ungari ametiasutused esitasid täiendavat teavet 28. septembri 2005. aasta kirjaga, mis registreeriti 30. septembril 2005.

(5) 9. novembri 2005. aasta kirjaga teatas komisjon Ungari ametiasutustele otsusest algatada seoses elektrienergia ostulepingutega EÜ asutamislepingu artikli 88 lõikes 2 ette nähtud menetlus (edaspidi „menetluse algatamise otsus“). Menetluse algatamise otsus avaldati *Euroopa Liidu Teatajas* ⁽⁶⁾.

(6) Menetluse algatamise otsuses väljendas komisjon kahtlust elektrienergia ostulepingute kokkusobivuses ühisturuga ja kutsus huvitatud isikuid üles esitama oma märkused.

(7) Pärast märkuste esitamise tähtaja pikendamise taotlemist, mille komisjon rahuldab, ⁽⁷⁾ esitas Ungari 31. jaanuaril 2006. aastal menetluse algatamise otsuse kohta oma märkused, mis registreeriti komisjonis 1. veebruaril 2006.

1. MENETLUSKÄIK

(1) 31. märtsi 2004. aasta kirjaga, mis registreeriti samal päeval, teatasid Ungari ametiasutused komisjonile vastavalt Tšehhi Vabariigi, Eesti Vabariigi, Küprose Vabariigi, Läti Vabariigi, Leedu Vabariigi, Ungari Vabariigi, Malta Vabariigi, Poola Vabariigi, Sloveenia Vabariigi ja Slovaki Vabariigi Euroopa Liiduga ühinemise lepingu IV lisa 3. peatüki lõike 1 punktis c nimetatud korrale („vahemenetlus“) valitsuse dekreedist nr 183/2002 (VIII.23.) ⁽²⁾. Teatatud dekreediga nähakse ette riigi omanduses oleva elektrienergia hulgimüüja (*közüzemi nagykereskedelmi engedélyes*) – äriühing Magyar Villamos Művek Zrt. (edaspidi „MVM“) – kantud kulude hüvitamine. Teade registreeriti komisjonis riigiabi juhtumina nr HU 1/2004.

(2) Ungari ametiasutuste ja komisjon vahel toimus seoses nimetatud meetmega ametlik kirjavahetus ⁽³⁾. Komisjonile laekusid märkused ka kolmandatelt isikutelt ⁽⁴⁾. Vahemenetluse käigus avastas komisjon, et Ungari elektrienergia

⁽¹⁾ ELT C 324, 21.12.2005, lk 12.

⁽²⁾ Valitsuse dekreet nr 183/2002 (VIII.23.) luhtunud kulude määramise ja juhtimise üksikasjalike eeskirjade kohta.

⁽³⁾ Ungari ametiasutuste 4. juuni 2004. aasta kiri, mis registreeriti samal päeval, ja 20. oktoobri 2004. aasta kiri, mis registreeriti 21. oktoobril 2004.

⁽⁴⁾ Elektritootja AES-Tisza Erőmű Kft. 21. detsembri 2004. aasta kiri.

⁽⁵⁾ EÜT L 83, 27.3.1999, lk 1.

⁽⁶⁾ ELT C 324, 21.12.2005, lk 12.

⁽⁷⁾ 14. detsembri 2005. aasta taotlus, mille komisjon rahuldab 20. detsembril 2005.

- (8) Pärast mitme märkuste esitamise tähtaja pikendamise taotluste esitamist, mille komisjon rahuldab, ⁽⁸⁾ registreeriti kolmandate isikute märkused komisjonis järgmiselt: MVMi märkused 11. jaanuaril 2006, anonüümseks jääda soovinud kolmanda isiku märkused 20. jaanuaril 2006, Mátra elektrijaama märkused 20. jaanuaril ja 6. märtsil 2006, [...] panga märkused 10. veebruaril 2006, AES-Tisza elektrijaama märkused 13. ja 14. veebruaril 2006, [...] panga märkused 13. veebruaril 2006, Electrabel S.A. ja tema tütarettevõtja Dunamenti elektrijaama märkused 14. veebruaril 2006, Budapesti elektrijaama märkused 21. veebruaril 2006 ja Csepeli elektrijaama märkused 21. veebruaril 2006.
- (9) Pärast Ungari ametiasutustelt kinnituse ⁽⁹⁾ saamist, et kolmandate isikute esitatud teavet käsitletakse menetluse käigus konfidentsiaalsena, edastas komisjon eespool nimetatud märkused 25. aprillil 2006. aasta kirjaga Ungarile.
- (10) Ungari ametiasutused esitasid esimese osa oma tähelepanekutest kolmandate isikute märkuste kohta 28. juuni 2006. aasta kirjaga, mis registreeriti 29. juunil 2006, ja teise osa 24. juuli 2006. aasta kirjaga, mis registreeriti 25. juulil 2006.
- (11) Olles teadlik Ungari energiasektoris kavandatud õigusaktide muudatustest, saatis volinik Neelie Kroes 17. oktoobril 2006 minister Kócale kirja, milles Ungari valitsusel soovitati tungivaltlahendada uutest õigusaktidest elektrienergia ostulepingute küsimus ja sätestada võimalikud hüvitusmeetmed kooskõlas ELi õigusega.
- (12) Äriühing AES-Tisza esitas 19. detsembril 2006 täiendavad märkused, väljendades rahulolematust komisjoni menetluse mitme tahuga.
- (13) 21. novembri 2006. aasta kirjaga (registreeriti 23. novembril 2006) ja 15. jaanuari 2007. aasta kirjaga (registreeriti samal päeval) ning 18. detsembril 2006 ja 8. märtsil 2007 toimunud kohtumistel komisjoniga kinnitasid Ungari ametiasutused oma kavatsust teha seoses energiaspektori liberaliseerimisega õigusaktidesse muudatusi ja muuta sellega ka olukorda elektrienergia hulgamüügiturul.
- (14) Komisjon küsis 23. aprillil 2007 täiendavat teavet. Ungari vastas 5. juunil 2007 ja saatis täiendava teabe 6. augustil 2007.
- (15) 4. mai 2007. aasta kirjaga teatasid Ungari ametiasutused komisjonile, et luuakse töörühm kõikide asjaomaste elektritootjatega läbirääkimiste pidamiseks elektrienergia ostulepingute lõpetamise või olulise muutmise üle. 11. mail 2007 võttis valitsus vastu otsuse nr 2080/2007 (V.11.) pikaajaliste elektrienergia ostulepingute kohta energiasektoris, ⁽¹⁰⁾ luues sellega eelnimetatud töörühma (mida juhatab peaministri büroo) eesmärgiga lahendada viivitamatult elektrienergia ostulepingute küsimus kooskõlas ELi riigiabi eeskirjadega ja andes korralduse alustada asjaomaste elektritootjatega ametlikke läbirääkimisi. 3. juuli 2007. aasta kirjaga teavitas Ungari valitsus komisjoni 2007. aasta juunis toimunud esimeste läbirääkimiste tulemustest.
- (16) Liberaliseerimisprotsessi käigus avaldati 2. juulil 2007 uus elektrienergia seadus, ⁽¹¹⁾ mis jõustus osaliselt 15. oktoobril 2007 ja osaliselt 1. jaanuaril 2008. 25. juuli 2007. aasta kirjaga teavitas Ungari valitsus komisjoni uue elektrienergia seaduse saavutustest seoses Ungari elektrituruga avamisega. Uus seadus ei muutnud siiski elektrienergia ostulepinguid, mis jäid MVMi ja menetluse algatamise otsuses loetletud elektritootjate vahel muutumatult jõusse.
- (17) 26. juuli 2007. aasta kirjaga esitas komisjon Ungari ametiasutustele täiendavaid küsimusi.
- (18) 7. septembril 2007 registreeriti komisjonis Ungari valitsuse kiri, milles taotleti ajapikendust elektritootjate peetavate läbirääkimiste edukaks lõpetamiseks.
- (19) 24. septembril ja 31. oktoobril 2007 registreeriti komisjonis Ungari vastused küsimustele, mis komisjon esitas 26. juulil 2007.
- (20) 14. detsembril 2007 saatis komisjon kooskõlas määruse (EÜ) nr 659/1999 (edaspidi „menetlusmäärus”) artikli 5 lõikega 2 Ungari ametiasutustele meeldetuletuse, loetledes küsimused, millele ei olnud veel täielikult vastatud. Ungari ametiasutused vastasid 16. jaanuari 2008. aasta kirjaga.
- (21) Ungari ametiasutused väitsid, et nad ei saanud komisjoni küsimustele täielikku vastust anda, sest äriühingud Dunament ja AES-Tisza olid jätnud nõutud andmeid esitamata.

⁽⁸⁾ 9. jaanuaril 2006 registreeritud taotlus (Budapesti Erõmü), 16. jaanuaril 2006 registreeritud taotlus (AES-Tisza, [...]), 17. jaanuaril 2006 registreeritud taotlus (Electrabel), 19. jaanuaril 2006 registreeritud taotlus ([...]) (*) ja 20. jaanuaril 2006 registreeritud taotlus (Csepeli Erõmü), mille komisjon rahuldab 13., 18., 20. ja 24. jaanuari ning 27. veebruari 2006. aasta kirjadega.

(*) Andmed, mille suhtes kehtib ametisaladuste hoidmise kohustus, on otsuse tekstis tähistatud järgmiselt: [...].

⁽⁹⁾ 3. aprillil 2006 registreeritud kiri.

⁽¹⁰⁾ Valitsuse otsus nr 2080/2007 (V.11.) Korm. Határozat a villamos energia iparban kötött hosszú távú szerződés rendezéséről.

⁽¹¹⁾ 2007. aasta seadus LXXXVI.

- (22) Seepärast võttis komisjon 15. veebruaril 2008 vastu teabe esitamise korralduse, kohustades Ungarit esitama 15 päeva jooksul otsuses nimetatud andmed.
- (23) 27. veebruaril saatis Dunamenti elektriijaam komisjonile koopia oma vastusest Ungari ametiasutuste küsimustele ja selgitas, miks ta ei saa esitatud küsimustele vastata. Ungari ametiasutused vastasid 4. ja 13. märtsil 2008. Vastuseks Dunamenti elektriijaama selgesõnalisele taotlusele lisasid Ungari ametiasutused oma vastusele kirjad, mis Dunament oli saatnud rahandusministeeriumile ja Ungari Energiaametile 14. mail 2007, 21. augustil 2007, 13. septembril 2007, 7. detsembril 2007, 14. jaanuaril 2008 ja 20. veebruaril 2008. Ungari ametiasutused ei olnud nimetatud kirjade koopiaid varem komisjonile edastanud,⁽¹²⁾ kuid olid menetluse käigus esitanud vastustes komisjoni küsimustele teabe, mida pidasid asjakohaseks.
- (24) Ungari ametiasutuste vastustest ilmneb, et AES-Tisza jättis neile üldse vastamata. 10. märtsi 2008. aasta faksidega saatis AES-Tisza volinik Neelie Kroesile kirja, väljendades arvamust, et Ungari ametiasutustel on juba olemas kõik komisjoni nõutud andmed.
- (25) 13. märtsi 2008. aasta vastuses esitasid Ungari ametiasutused nende käsutuses oleva teabe alusel komisjonile teabe esitamise korralduse III peatüki 1. küsimuse punktides a–d nõutud andmed. Nad ei esitanud siiski teabe esitamise korralduse III peatüki 1. küsimuse punktis e nõutud täiendavaid andmeid kahe eespool nimetatud elektritootja investeeringute kohta.
- (26) Oluline osa pärast juhtumi nr HU1/2004 registreerimisest vahetatud teabest oli luhtunud kuludega seotud riigiabi analüüsimise meetodikat käsitleva komisjoni teatise (edaspidi „luhtunud kulude meetodika“)⁽¹³⁾ tõlgendamise ja konkreetse kohaldamise kohta. Käesolevas menetluses esitatud dokumentide põhjal tundus, et Ungari ametiasutused kavatsesid kasutusele võtta luhtunud kulude hüvitamise süsteemi, mille hinnangu oleks saanud lülitada käesolevasse otsusesse. Seepärast toimusid käesoleva menetluse jooksul komisjoni ja Ungari ametiasutuste vahel olulised arutelud hüvitussüsteemi üksikasjade üle, mille Ungari pidi vastu võtma, et süsteem vastaks meetodikas sätestatud kriteeriumitele.
- (27) Hoolimata võimalikku tulevast hüvitismehhanismi käsitlevatest tehnilistest aruteludest ei ole Ungari ametiasutused käesoleva otsuse vastuvõtmise ajaks esitanud komisjonile Ungari valitsuse poolt ametlikult heaks kiidetud tervikliku hüvitismehhanismi. Oma 13. märtsi 2008 aasta kirjas kinnitasid Ungari ametiasutused selgesõnaliselt, et praegu nad luhtunud kulusid hüvitada ei soovi; nad jätsid endale siiski õiguse maksta edaspidi sellist hüvitist teatavatele elektritootjatele.
- (28) Komisjon palus 7. aprilli 2008. aasta kirjas Ungari ametiasutustel kinnitada teatavaid andmeid. Ungari ametiasutused esitasid nõutud teabe 22. aprillil 2008 registreeritud kirjaga.
- (29) Oma 20. mai 2008. aasta kirjas teatasid Ungari ametiasutused komisjonile, et 31. märtsil 2008 lõpetasid pooled Paksi elektriijaamaga sõlmitud elektrienergia ostulepingud. Kuiigi Csepeli ja Pannoni elektriijaamad kirjutasid lõpetamiskokkuleppele alla 2008. aasta aprillis, on käesoleva otsuse vastuvõtmise ajal nimetatud kokkuleppe jõustumiseks vajalik veel aktsionäride ja pankade heakskiit.
- Muud käimasolevad seotud menetlused**
- (30) Budapesti elektriijaam vaidlustas menetluse algatamise otsuse Esimese Astme Kohtus 3. märtsil 2006 esitatud ja kohtuasjana T-80/06 registreeritud kaebusega. 6. juunil 2006 palus Csepeli elektriijaam luba astuda menetlusse Budapesti elektriijaama toetajana ning selleks anti luba kohtu 11. märtsi 2008. aasta määrusega.
- (31) Lisaks sellele on Washingtonis asuvas Investeeringuvaidluste Lahendamise Rahvusvahelises Keskuses pooleli kaks rahvusvahelist vahekohtumenetlust, mille Ungari Vabariigi vastu on algatanud elektriettevõtjad [...] ja [...], kellel on mõlemal osalus elektrienergia ostulepingud sõlminud Ungari elektriijaamades. Menetlus põhineb energiaharta lepingu sätetel, mis käsitlevad investeeringute kaitset.

2. MEETME KIRJELDUS

Elektrienergia ostulepingute ajalooline taust

(12) Välja arvatud 7. detsembri 2007. aasta ja 14. jaanuari 2008. aasta kirjad.

(13) Komisjoni poolt vastu võetud 26 juulil 2001. Meetodika on kättesaadav komisjoni veebilehel: http://ec.europa.eu/comm/competition/state_aid/legislation/specific_rules.html

- (32) 31. detsembrist 1991 kuni 31. detsembrini 2002 oli Ungari elektriturg koondunud üksikostja, äriühingu Magyar Villamos Művek (MVM) ümber. MVM on 99,9 % riigi osalusega äriühing, mis tegeleb elektri tootmise, hulgimüügi, edastamise ja jaemüügi. Nn ühe ostja

modeli puhul said elektritootjad elektrit otse tarnida ainult MVMile (v.a juhul, kui MVM tühistas piirkondlike jaotusettevõtete lepingud) ja MVM oli ainus äriühing, kellel oli luba piirkondlikele jaotusettevõtetele elektrit tarnida. Vastavalt 1994. aasta elektrienergia seadusele XLVIII (edaspidi „I energiaseadus“) pidi MVM tagama Ungaris energiavarustuse kindluse madalaima võimaliku hinnaga.

- (33) 1. jaanuaril 2003 jõustus 2001. aasta elektrienergia seadus CX (edaspidi „II energiaseadus“, millega asendati I energiaseadus). Sellega kehtestati Ungari elektrituru kahene mudel, mis kehtis 1. jaanuarini 2008, mil jõustus 2007. aasta elektrienergia seadus LXXXVI (edaspidi „III energiaseadus“, millega asendati II energiaseadus). Nimeetatud kahese mudeli moodustasid kommunaalteenuste segment ja konkurentsil põhinev segment ning teatavatel vabatarbijatel (kelle ring järkjärgult laienes) oli lubatud minna üle konkurentsil põhinevasse segmenti. Kommunaalteenuste segmendis jäi MVM ainsaks hulgemüüjaks, samas kui vabaturu segmendis tulid turule teised ettevõtjad. III energiaseadusega kommunaalteenuste segment kaotati, kuid kodutarbijate ja mõnede äritarbijate (vastavalt teises elektridirektiivis⁽¹⁴⁾ lubatule) suhtes kehtis siiski ka edaspidi universaalteenuse osutamise kohustus.
- (34) I energiaseaduse kohaselt pidi MVM hindama energia kogunõudlust riigis ja koostama iga kahe aasta järel riikliku elektrijaamade ehituskava (Országos Erőműépítési Terv). Seejärel tuli nimetatud kava esitada kinnitamiseks Ungari valitsusele ja parlamendile.
- (35) I energiaseadusest ja Ungari valitsuse märkustest⁽¹⁵⁾ ilmneb, et 1990. aastate keskel olid Ungari energiaturu kõige pakilisemad eesmärgid varustuskindluse tagamine võimalikult madala hinnaga, infrastruktuuri moderniseerimine, pöörates erilist tähelepanu kehtivatele keskkonnanormidele, ja energiasektori vajalik ümberkorraldamine. Nimetatud üldeesmärkide saavutamiseks tehti välisinvestoritele, kes kohustusid investeerima Ungari elektrijaamade ehitusse ja moderniseerimisse, ettepanek sõlmida pikaajalised elektrienergia ostulepingud. Elektrienergia ostulepingud sõlmiti ühelt poolt elektritootjate ja teiselt poolt MVMi vahel.

Elektrienergia ostulepingud

- (36) MVMi ja üksikute elektrijaamade⁽¹⁶⁾ vahel sõlmitud elektrienergia ostulepingutes sätestati tasakaalustatud tooteportfell, mis võimaldas MVMil täita varustuskindluse

tagamise kohustust. Lepingud võimaldasid MVMil rahuldada nii baaskoormuselektrienergia nõudlust (pruunsöekütlet töötavate ja tuumaelektrijaamade abil) kui ka tippkoormuselektrienergia nõudlust (gaasikütlet töötavate elektrijaamade abil).

- (37) Elektrienergia ostulepingute kohaselt on elektritootjad kohustatud oma tootmiseadmeid nõuetekohaselt hooldama ja kasutama. Elektrijaama tootmisvõimusus (megavattides) on tervikuna või suuremas osas reserveeritud MVMile. Selline võimsuse jaotamine ei sõltu elektrijaama tegelikust kasutusest. Elektrienergia ostuleping kohustab MVMi ostma igalt elektrijaamalt lisaks reserveeritud võimsusele kindlaksmääratud miinimumkoguse elektrit (megavatt-tundides).
- (38) Elektrijaamade puhul, mis on tehniliselt suutelised selliseid teenuseid osutama, hõlmavad elektrienergia ostulepingud nn süsteemiteenuseid,⁽¹⁷⁾ mida MVM osutab süsteemi käitajale MAVIRile.
- (39) Aastatel 1995–1996 sõlmitud elektrienergia ostulepingute (seitse kümnest hinnatavast lepingust) sõlmimisel võeti arvesse elektrijaamade erastamist. Kõnealused elektrienergia ostulepingud põhinesid näidislepingul, mille Ungari valitsuse tellimisel koostas rahvusvaheline õigusbüroo. Nende elektrienergia ostulepingute sõlmimiseks pakkumismenetlust ei korraldatud. Elektrijaamade erastamisel toimus siiski pakkumismenetlus. Elektrienergia ostulepingud (mis olid sõlmitud enne erastamist) moodustasid osa erastamispaketist. Pärast erastamist muutsid pooled osaliselt mõnesid nimetatud lepingutest (peamiselt Mátra, Tisza ja Dunamenti elektrijaamadega sõlmitud lepingud).
- (40) Csepeli elektrijaamaga sõlmiti elektrienergia ostuleping 1997. aastal ja see leping järgis mõnevõrra erinevat mudelit. Pakkumismenetlust ei korraldatud siiski ka selle lepingu sõlmimiseks ja ka siin oli elektrienergia ostulepingu sõlmimine seotud elektrijaama erastamisega.
- (41) Ujpesti elektrijaama (üks Budapesti elektrijaama moodustavast kolmest elektrijaamast) käsitlev elektrienergia ostuleping sõlmiti Budapesti elektrijaamaga 1997. aastal samuti eraldi pakkumismenetlust korraldamata.
- (42) Ainult Kispesti elektrijaama (veel üks Budapesti elektrijaama alla kuuluv (vananenud) elektrijaam, mida sel ajal praktiliselt ümber ehitati) käsitlev leping sõlmiti 2001. aastal avatud pakkumismenetluse tulemusena.
- (17) Näiteks tasakaalustusvõimsus, avariireservid ja avariijärgne taaskäivitamine (nn black-start) jne.

⁽¹⁴⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2003. aasta direktiiv 2003/54/EÜ, mis käsitleb elektrienergia siseturu ühiseeskirju ning millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 96/92/EÜ (ELT L 176, 15.7.2003, lk 37).

⁽¹⁵⁾ 20. juuli 2005. aasta märkused, mis registreeriti 25. juulil 2005.

⁽¹⁶⁾ Mõnel juhul, näiteks Mátra ja Dunamenti elektrijaamade puhul, sõlmiti eraldi elektrienergia ostuleping elektrijaama erinevate tootmisplakkidega.

- (43) Aastatel 2000–2004 moodustas elektrienergia ostulepingutega reserveeritud võimsus umbes 80 % Ungari elektrienergia kogunõudlusest (megavattides). Alates 2005. aastast kuni käesoleva otsuse vastuvõtmise kuupäevani on see osakaal olnud umbes 60–70 %. Elektrienergia ostulepingute lõpetamisel väheneb see osakaal eeldatavalt järkjärgult aastatel 2011–2024 ⁽¹⁸⁾.
- (44) Peaaegu 20 elektrienergia ostulepingust, mis sõlmiti aastatel 1995–2001, olid kümme sõlmitud enne Ungari ühinemist Euroopa Liiduga (1. mail 2004).
- (45) Käesolevas otsuses käsitletakse ainult neid elektrienergia ostulepinguid, mis kehtisid 1. mail 2004. Otsus ei hõlma enne nimetatud kuupäeva lõppenud elektrienergia ostulepinguid. Kuigi pooled lõpetasid mõned elektrienergia

ostulepingud (vt eespool põhjendus 28) 2008. aasta aprillis, hõlmab käesolev otsus ka neid ja otsuses hinnatakse riigiabi olemasolu neis lepinguis ning nende kokkusobivust ühisturuga ajavahemikul 1. maist 2004 kuni lepingu lõppemise kuupäevani (2008. aasta aprill).

Elektrienergia ostulepingu sõlminud elektrijaamad ja lepingute kestus

- (46) Järgmises tabelis on loetletud elektrijaamad, kes sõlmisid käesolevas otsuses käsitletud elektrienergia ostulepingu. Märgitud lepingu kestus näitab elektrienergia ostulepingu algselt kavandatud lõppkuupäeva, mis on sätestatud elektrienergia ostulepingus endas.

Tabel 1

Elektrienergia ostulepingu sõlminud elektrienergiaettevõtjad, põhiaktsionärid ja elektrienergia ostulepingu kestus

Elektrienergiaettevõtja nimi	Põhiaktsionär	Elektrienergia ostulepingu sõlminud elektrijaam	Elektrienergia ostulepingu kestus
Budapesti Erőmű Rt.	EDF	Kelenföldi Erőmű	1996–2011
		Újpesti Erőmű	1997–2021
		Kispesti Erőmű	2001–2024
Dunamenti Erőmű Rt.	Electrabel	Dunament F-plokid	1995–2010 (sõlmitud 1995. aastal, jõustunud 1996. aastal)
		Dunament G2-plokk	1995–2015 (sõlmitud 1995. aastal, jõustunud 1996. aastal)
Mátraí Erőmű Rt.	RWE	Mátraí Erőmű	1995–2022 (esialgne kestus kuni 2015. aastani; 2005. aastal pikendatud kuni 2022. aastani)
AES-Tisza Erőmű Kft.	AES	Tisza II Erőmű	1995–2016 (sõlmitud 1995. aastal, jõustunud 1996. aastal) ([...])
Csepeli Áramtermelő Kft.	ATEL	Csepel II Erőmű	1997–2020 (sõlmitud 1997. aastal, jõustunud 2000. aastal)
Paksi Atomerőmű Rt.	MVM	Paksi Atomerőmű	1995–2017 (*) (sõlmitud 1995. aastal, jõustunud 1996. aastal)
Pannonpower Holding Rt.	Dalkia	Pécsi Erőmű	1995–2010 (sõlmitud 1995. aastal, jõustunud 1996. aastal)

(*) Lõpetatud vastastikusel kokkuleppel 2008. aasta märtsis.

⁽¹⁸⁾ Kõnealusel määrad põhinevad arvatud reserveeritud tootmisvõimsusel (megavattides), mitte müüdüd elektrikogusel (megavatt-tundides). Ungari ametiasutused esitasid need määrad komisjonile 4. juuni 2004. aasta kirjaga. Samad arvud on esitatud ka Ungari konkurentsiameti poolt (15. mail 2006) läbi viidud Ungari elektriturgu käsitleva uuringu aruandes.

Hinnad

- (47) Elektriinna reguleerimist käsitlevas valitsuse dekreedis nr 1074/1995. (VIII.4.) kinnitas valitsus, et alates 1. jaanuarist 1997 (nn hinnareguleerimise esimese tsükli algus) „tagavad hulgi- ja jaehinnad lisaks põhjendatud tegevuskulude katmisele 8 % omakapitali tasuvuse (ROE)”. Seega tagas valitsus elektrienergia ostulepingu sõlminud elektriijaamadele 8 % kapitalitasuvuse määra.
- (48) Alates 1. jaanuarist 2001 (hinnareguleerimise teise tsükli algus) sisaldasid ametlikud hinnad elektriijaamade 9,8 % suurust kapitalitasuvust (*eszközarányos megtérülés*). Protsendi suurenemine ei tähendanud tingimata tegelike koguste suurenemist, sest kahe tasuvusmäära alused olid erinevad (esimene arvutati omakapitali alusel, teine varade alusel). Hindades kajastus inflatsioonimäära muutumine.
- (49) Reguleeritud hinnad kehtisid elektriijaamadele 31. detsembrini 2003.
- (50) Hindade reguleerimise ajal analüüsis Ungari Energiaamet iga elektriijaama kulusid ja määras MVMile sellise elektri ostuhinna, mis tagas garanteeritud kasumlikkuse.
- (51) Hindade määramisel kasutatud kulude hulka kuulusid järgmised kuluartiklid ⁽¹⁹⁾:
- püsikulud: amortisatsioon, kindlustus, teatavad püsivad hooldus- ja tegevuskulud, laenuintressid (*hitelkamatok*), kasutusest kõrvaldamine (*rekultivációs költségek*), maksukulud (maksud), tööjõukulud (*személyi jellegű költségek*), keskkonnakaitse kulud, tuumaelektriijaamade puhul tuumaenergia keskfondi kulud (*Központi Nukleáris Alap befizetések*) ja erakorralised kulud (*rendkívüli ráfordítások*);
 - muutuvkulud: kütusekulud.
- (52) Ungari Energiaameti ülesanne oli tagada, et kaetavad kulud oleksid mõistlikud ja vajalikud.
- (53) Elektrienergia ostulepingus sätestatud hinnad asendati ametlike hindadega.
- (54) Alates 1. jaanuarist 2004 määrati hinnad elektrienergia ostulepingus sätestatud hinnavalemite alusel. Täpne valem selgitati välja MVMi ja elektritootjate vaheliste iga-aastaste hinnaläbirääkimiste käigus.
- (55) Elektrienergia ostulepingutes kasutatud hinnavalemid on väga keerukad; neis järgitakse siiski samu põhimõtteid nagu metoodikas, mida Ungari Energiaamet kasutas enne 2004. aasta jaanuari. Ungari ametiasutuste märkuste ⁽²⁰⁾ kohaselt koostati elektrienergia ostulepingu lisa, milles oli määratletud hind, vastavalt eespool nimetatud elektrihindade reguleerimist käsitlevas valitsuse dekreedis nr 1074/1995 kasutatud valemitele ja määratlustele. (Märkuste kohaselt „kopeeriti lepingutes dekreedis kasutatud valemid ja määratlusi”.) Järelikult põhinesid elektrienergia ostulepingute hindade määramise põhimõtted sarnaselt ametlike hindade määramise mehhanismiga põhjendatud kulukategooriatel.
- (56) Kõik elektrienergia ostulepingud sisaldavad kahte tasude põhiliki: *võimsustasu* (või *tasu võimsuse kättesaadavaks tegemise eest*) reserveeritud võimsuse eest (megavattides), mis hõlmab püsikulusid ja kasumit (kapitalikulu), ja energia-tasu, mis hõlmab muutuvkulusid. Erinevates elektrienergia ostulepingutes on sätestatud erinevad täiendavad tasud. Sõltuvalt elektrienergia ostulepingust võivad täiendavateks tasudeks olla *bonus-malus* tasud, mida rakendatakse selleks, et õhutada elektritootjaid tegutsema vastavalt madalaima omahinna põhimõttele, ja lisatasud tootmisreservi hoidmise eest, MVMi taotlusel hooldustööde ajakava muutmise eest, koormuse suurendamise eest tiptundidel ja koormuse vähendamise eest väiksema nõudluse perioodil alla lepingus ette nähtud piirmäärane. Perioodilised (kord aastas, kvartalis, kuus) muutused võimsustasus sõltuvad mitmest asjaolust: rakendatud moderniseerimisprojektide käivitamine, erinevad intressiliigid, välisvaluuta vahetuskursid, inflatsiooninäitajad jne. Võimsustasu ja täiendavad tasud hõlmavad ka (elektrienergia ostulepingus ette nähtud) süsteemiteenuseid. Energiatasud on põhimõtteliselt seotud kütusehindade ja konkreetse kütuse kütteväärtusega (*fajlagos tüzelőhő felhasználása*). Need arvutatakse jooksvate muutuvkulude alusel.
- (57) Tuleb märkida, et enne 1. jaanuari 2004 kehtinud hinnaregulatsioonis ja elektrienergia ostulepingutes ei kasutatud tingimata ühesugust kululiikide määratlust. Ungari märkustest ⁽²¹⁾ nähtub, et näiteks [...] ja Dunamenti elektriijaama võimsustasud olid nendega sõlmitud elektrienergia ostulepingutes kõrgemad kui vastavalt hinnaregulatsioonile. Põhjuseks oli asjaolu, et nimetatud elektrienergia ostulepingutes oli arvesse võetud moderniseerimist, mis suurendas püsikulusid. Kõnealused suuremad püsikulud kajastusid järkjärgult (vastavalt järkjärgulisele moderniseerimisele) võimsustasudes, mis olid elektrienergia ostulepingute kohaselt kõrgemad kui vastavalt hinnaregulatsioonile. Reguleeritud hindade ja elektrienergia ostulepingus sätestatud hindade vahel esines ka muid erinevusi, mis tulenesid MVMi ja elektritootjate vahelistest kahepoolsetest läbirääkimistest.

⁽¹⁹⁾ Loetelu põhineb Ungari ametiasutuste poolt 20. oktoobril 2004 esitatud tabelil ja Ungari Energiaameti 2001. aasta jaanuari suunistel kulude läbivaatamise rakendamise kohta hindade määramiseks (*A Magyar Energia Hivatal irányelve a 2001. januári ármegállapítás előkészítését célzó költség-felülvizsgálat végzéséhez*).

⁽²⁰⁾ 20. juuli 2005. aasta kiri, mis registreeriti 25. juulil 2005.

⁽²¹⁾ 28. juuni 2006. aasta kiri, mis registreeriti 29. juunil 2006.

- (58) Sellistest erinevustest hoolimata kinnitasid Ungari 20. oktoobri 2004. aasta ja 20. juuli 2005. aasta märkustes kõik elektrienergia ostulepingu sõlminud elektrijaamad, et hindade arvutamise meetod ja pärast hindade reguleerimise lõppu kohaldatud kulukategooriad olid üldiselt samad, mida Ungari Energiaamet kohaldas enne nimetatud kuupäeva.
- (59) Elektrienergia ostulepingutes sätestatud hinnad, mida kohaldatai pärast 1. jaanuari 2004, arvutati seega jätkuvalt põhjendatud (püsi- ja muutuv)kulude ning kasumi alusel.
- (60) Eeltoodust nähtub, et kuigi hindade reguleerimine lõppes 31. detsembril 2003, hindu tegelikult ei liberaliseeritud, sest elektritootjad jätkasid hindade määramist elektrienergia ostulepingutes sätestatud investeringutasuvuse põhimõtte kohaselt ⁽²²⁾.
- (61) 6. veebruaril 2006 võttis Ungari parlament vastu 2006. aasta seaduse XXXV, ⁽²³⁾ millega taastati MVMile elektrienergia ostulepingute alusel müüdava elektri hinna riiklik reguleerimine. Esimene uus hinnadekreet jõustus 9. detsembril 2006. Pärast nimetatud kuupäeva asendati hinna määramine elektrienergia ostulepingute alusel umbes üheks aastaks (31. detsembrini 2007) uuesti riikliku hinnavalemiga.
- (62) Turu liberaliseerimise käigus kaotati III energiaseadusega alates 1. jaanuarist 2008 ametlikud elektri tootmise hinnad ning kommunaalteenuste segmendist ja vabaturu segmendist koosnev kahene süsteem.
- (63) Seetõttu määratakse alates 1. jaanuarist 2008 elektrijaamade poolt elektrienergia ostulepingute alusel MVMile müüdava elektri hind taas elektrienergia ostulepingutes sätestatud hinnavalemite alusel. Nimetatud valemite aluseks olevaid põhimõtteid ei ole nende viimasest kohaldamisest alates muudetud: seega järgitakse samu põhimõtteid nagu ajavahemikul 1. jaanuarist 2004 kuni 8. detsembrini 2006 (vt eespool põhjendused 54–59).
- (64) Järelkult põhineb hinnakujundus, mida elektritootjad kohaldavad vastavalt elektrienergia ostulepingutele, endiselt investeringutasuvuse põhimõttel.

Reserveeritud võimsused

- (65) Elektrienergia ostulepingute kohaselt on lepingu sõlminud elektritootmisüksuse tootmisvõimus tervikuna või olulises osas reserveeritud MVMile.

Tabel 2

Ungari siseriiklik elektrienergia tootmisvõimus ⁽²⁴⁾

Võimsus	2004	2005	2006	2007
Installeeritud kogutootmisvõimsus ⁽¹⁾	8 777	8 595	8 691	8 986
Kasutatav koguvõimsus ⁽²⁾	8 117	8 189	8 097	8 391
Kasutatav netovõimsus ⁽³⁾	7 252	7 792	7 186	7 945
Ungari elektrivõrgu tippkoormus	6 356	6 409	6 432	6 605

(MW)

⁽¹⁾ Installeeritud tootmisvõimsus (*Beépített teljesítőképesség*): Ungari elektrijaamade seadestiku nimitootmisvõimsus megavattides. Muutub üksnes laiendamise või kasutusest kõrvaldamise korral.

⁽²⁾ Kasutatav koguvõimsus (*Rendelkezésre álló állandó teljesítőképesség*): elektrijaama tegelik kasutatav võimsus, võttes arvesse pidevat lubatud ülekoormust ja pidevaid puudujääke. Installeeritud võimsus pärast püsiva iseloomuga põhjuste mahaarvamist ja lubatud ülekoormuse lisamist.

⁽³⁾ Kasutatav netovõimsus (*Igénybe vehető teljesítőképesség*): tegelikult kasutatav võimsus pärast kavandatud hooldustööde mahaarvamist.

⁽²²⁾ Vt samuti Ungari konkurentsiameti poolt läbi viidud Ungari energiasektori uuringu aruanne (15. mai 2006).

⁽²³⁾ A villamos energia árszabályozását érintő egyes törvények módosításáról szóló 2006. évi XXXV. törvény (2006. aasta seadus XXXV, mis käsitleb elektrihindade reguleerimise muudatusi).

⁽²⁴⁾ Tabelis esitatud arvud põhinevad elektrilase statistika aastaraamatus avaldatud andmetel (*Villamosenergia Statisztikai Évkönyv*). Vt samuti Ungari ametiasutuste 21. aprilli 2008. aasta kiri.

Tabel 3

Elektrijaamade tootmisvõimsus vastavalt elektrienergia ostulepingutele ⁽²⁵⁾

Elektrijaam	Võimsus	(MW)			
		2004	2005	2006	2007
Kelenföld	Kasutatav netovõimsus	90,1	97,6	97,2	78,0
	Lepinguline võimsus ⁽¹⁾	83,3	89,8	89,4	71,9
Ujpest	Kasutatav netovõimsus	106,3	106,1	106,2	106,0
	Lepinguline võimsus	99	98,8	98,9	98,7
Kispest	Kasutatav netovõimsus	46,1	110,2	110,2	109,6
	Lepinguline võimsus	43	102,6	102,6	102,3
Dunament F	Kasutatav netovõimsus	1 020	1 020	1 020	1 020
	Lepinguline võimsus	928,2	923,1	923,1	923,1
Dunament G2	Kasutatav netovõimsus	187,6	223,1	223,1	223,7
	Lepinguline võimsus	178,4	212,4	212,4	213
AES-Tisza	Kasutatav netovõimsus	638,0	824,7	824,7	824,7
	Lepinguline võimsus	[...] ^(a)	[...] ^(b)	[...] ^(b)	[...] ^(b)
Csepel	Kasutatav netovõimsus	348,9	331	355	349,5
	Lepinguline võimsus	323	307	329	324
Pannon	Kasutatav netovõimsus	25,9	25,9	25,9	25,9
	Lepinguline võimsus	20,1	20,1	20,1	20,1
Mátra	Kasutatav netovõimsus	593	552	552	552
	Lepinguline võimsus	496	460	460	460
Paks	Kasutatav netovõimsus	1 597	1 596	1 596	1 596
	Lepinguline võimsus	1 486	1 486	1 485	1 485
Kokku elektrijaamade kasutatav netovõimsus vastavalt elektrienergia ostulepingutele		4 652,0	4 886,6	4 910,3	4 885,4
Kokku lepinguline võimsus		[...] ^(c)	[...] ^(d)	[...] ^(e)	[...] ^(f)

⁽¹⁾ Keskmine kasutatav lepinguline võimsus (Rendelkezésre álló átlag teljesítőképesség szerződött értéke).

^(a) 400–700 MW (väikeste tähtedega tähistatud joonealused märkused otsuse autentises versioonis puuduvad, kuid on lisatud avalikku versiooni, et näidata ametisaladuse hoidmise kohustuse alla kuuluvate andmete suuruse vahemikku).

^(b) 600–900 MW.

^(c) 4 057–4 357 MW.

^(d) 4 725,9–5 025,9 MW.

^(e) 4 749,6–5 049,6 MW.

^(f) 4 724,7–5 024,7 MW.

(66) Eespool esitatud andmed näitavad, et hinnataval ajavahemikul ostis MVM elektrienergia ostulepingute alusel umbes 60 % Ungari kasutatavast netovõimsusest. See suhe on eespool märgitust suurem, kui võtta arvesse elektrijaamade tegelikku kasutatavat võimsust (*Ténylegesen igénybevehető teljesítőképesség*), millest on lahutatud omatarbimine (*Önfogyasztás*).

(67) Samuti näitavad eeltoodud tabelid, et elektrienergia ostulepingute kohaselt MVMile reserveeritud võimsus hõlmab vastava elektrijaama võimsuse tervikuna või suuremat osa sellest.

⁽²⁵⁾ Tabelis esitatud arvud põhinevad Ungari ametiasutuste poolt komisjonile esitatud elektrienergia ostulepingutel. Vt samuti 21. aprillil 2008 registreeritud Ungari ametiasutuste kiri.

- (68) MVM maksab nimetatud reserveeritud võimsuste eest võimsustasu (vt eespool põhjendus 56) olenevata elektri jaama tegelikust kasutamisest.
- (69) Ungari impordivõimsus on umbes 1 000–1 300 MW. Umbes 600 MW nimetatud impordivõimsusest on teiste pikaajaliste lepingutega reserveeritud MVMile.

Müüdnud kogused

- (70) Kui MVM kasutab talle reserveeritud võimsust tegelikult ja ostab elektri jaamalt elektrit, maksab ta saadud elektri eest energiatasu (vt eespool põhjendus 56).
- (71) Iga elektri jaama elektrienergia ostulepinguga on tagatud teatava miinimumkoguse ostmine.
- (72) Ungari üldine siseriiklik elektritootmine on 32–36 TWh (= 32–36 miljonit GWh) aastas.

Tabel 4

Vastavalt elektrienergia ostulepingutele toodetud elekter ⁽²⁶⁾

		(GWh)			
Elektri jaam	Toodetud elekter	2004	2005	2006	2007
Budapest (sh Kelenföld, Újpest ja Kispest)	Toodetud elekter kokku	1 228	1 510	1 643	1 742
	Omatarbimine	87	89	91	84
	Minimaalne tagatud ostukogus	Kelenfold: [...] Újpest: [...] Kispest: [...]	Kelenfold: [...] Újpest: [...] Kispest: [...]	Kelenfold: [...] Újpest: [...] Kispest: [...]	Kelenfold: [...] Újpest: [...] Kispest: [...]
	Tegelik ostukogus	939	1 302	1 451	1 538
Dunament (*) (F + G2)	Toodetud elekter kokku	4 622	3 842	3 450	4 300
	Omatarbimine	174	148	147	188
	Minimaalne tagatud ostukogus	F: [...] G2: [...]	F: [...] G2: [...]	F: [...] G2: [...]	F: [...] G2: [...]
	Tegelik ostukogus	4 232	2 888	2 495	3 296
AES-Tisza	Toodetud elekter kokku	1 621	1 504	1 913	2 100
	Omatarbimine	96	97	117	116
	Minimaalne tagatud ostukogus	[...]	[...]	[...]	[...]
	Tegelik ostukogus	1 525	1 407	1 796	1 984
Csepel	Toodetud elekter kokku	1 711	1 764	1 710	2 220
	Omatarbimine	48	49	48	53
	Minimaalne tagatud ostukogus	[...]	[...]	[...]	[...]
	Tegelik ostukogus	1 662	1 715	1 661	2 166
Pannon (*)	Toodetud elekter kokku	673	266	237	232
	Omatarbimine	116	52	34	29
	Minimaalne tagatud ostukogus	[...]	[...]	[...]	[...]
	Tegelik ostukogus	361	206	203	203

⁽²⁶⁾ Tabelis esitatud arvud põhinevad Ungari ametiasutuste esitatud elektrienergia ostulepingute, Ungari statistikaameti veebilehel www.eh.gov.hu avaldatud ja Ungari ametiasutuste 21. aprilli 2008. aasta kirjas esitatud andmetel. Igal aastal sõlmitavates ärilepingutes sätestatud tagatud ostukogused võivad elektrienergia ostulepingutes sätestatud kogustest mõnevõrra erineda. Tegelikud ostukogused hõlmavad kõiki asjaomase elektri jaama poolt MVMile müüdnud koguseid.

(GWh)

Elektrijaam	Toodetud elekter	2004	2005	2006	2007
Mátra (*)	Toodetud elekter kokku	5 688	5 698	5 621	6 170
	Omatarbimine	675	670	667	710
	Minimaalne tagatud ostukogus	[...]	[...]	[...]	[...]
	Tegelik ostukogus	3 730	3 762	3 587	4 082
Paks	Toodetud elekter kokku	11 915	13 833	13 460	14 677
	Omatarbimine	750	821	800	848
	Minimaalne tagatud ostukogus	[...]	[...]	[...]	[...]
	Tegelik ostukogus	11 112	13 012	12 661	13 828

(*) Toodetud elekter kokku ja omatarbimine hõlmab ka nende elektrijaamade plokkide, mille suhtes ei ole elektrienergia ostulepingut sõlmitud.

(73) Minimaalne tagatud ostukogus on elektri kogus, mille MVM on kohustatud ostma olenemata turu nõudlusest. Kui MVM kindlaksmääratud kogust ei ostaks, peaks ta ikkagi hüvitama kütusekulud (Dunament, Kelenfold, Pécs ja [...]), kõik kulud või elektritootja poolt vastavalt kütusetarnelepingule kantud kulud (Csepel) ning kõik põhjendatud kulud (Kispest ja Ujpest).

3. MENETLUSE ALGATAMISE PÕHJUSED

3.1. Elektrienergia ostulepingud

(74) Menetluse algatamise otsuses jõudis komisjon esialgsele järeldusele, et elektrienergia ostulepingud kujutavad endast MVMiga elektrienergia ostulepingu sõlminud elektritootjatele antavat riigiabi EÜ asutamislepingu artikli 87 lõike 1 tähenduses.

(75) Ta väljendas arvamust, et elektrienergia ostulepingud olid „pärasit ühinemist kohaldatavad” ühinemisakti IV lisa lõike 3 punkti 1 alapunkti c tähenduses⁽²⁷⁾ ja et need ei kujutanud endast olemasolevat abi, sest need ei kuulunud abi kategooriasse, mis loetakse alates ühinemisest olemasolevaks abiks EÜ asutamislepingu artikli 88 lõike 1 tähenduses.

(76) Esiteks ei jõustunud ükski elektrienergia ostuleping enne 10. detsembrist 1994. Teiseks ei olnud ühtegi elektrienergia ostulepingut nimetatud ühinemisakti IV lisale lisatud olemasoleva abi loetelus. Kolmandaks ei teatud elektrienergia ostulepingutest komisjonile vastavalt nn vahemenetlusele.

⁽²⁷⁾ Tšehhi Vabariigi, Eesti Vabariigi, Küprose Vabariigi, Läti Vabariigi, Leedu Vabariigi, Ungari Vabariigi, Malta Vabariigi, Poola Vabariigi, Sloveenia Vabariigi ja Slovaki Vabariigi Euroopa Liiduga ühinemise tingimusi ja Euroopa Liidu aluslepingutesse tehtavaid muudatusi käsitlev akt, ELT L 236, 23.9.2003.

Riigiabi olemasolu

(77) Komisjon väljendas arvamust, et elektrienergia ostulepingutega ette nähtud garanteeritud investeeringutasuvus ja kõrge ostuhind andsid elektrienergia ostulepingu sõlminud elektrijaamadele majandusliku eelise, mis puudus teistel elektrijaamad, kes elektrienergia ostulepingut ei sõlminud, sh võimalikel uutel turule tulijatel ja äriühingutel teistes, võrreldavates sektorites, kus selliste pikaajaliste lepingute sõlmimist ettevõtjatele isegi ei pakutud. Seega leiti esialgu, et meede andis valikulise eelise nimetatud elektrijaamadele.

(78) Samuti märkis komisjon, et elektriturud on olnud konkurentsile avatud ja elektriga on liikmesriikide vahel kaubeldud vähemalt alates ajast, mil jõustus Euroopa Parlamendi ja nõukogu 19. detsembri 1996. aasta direktiiv 96/92/EÜ elektri siseturu ühiseeskirjade kohta⁽²⁸⁾. Seetõttu käsitati ühe liikmesriigi energiasektori teatavaid äriühinguid eelistavat meetmena, mis võib takistada teiste liikmesriikide äriühingutel elektri eksportimist kõnealusesse liikmesriiki või soodustada elektri eksportimist kõnealusest liikmesriigist teistesse liikmesriikidesse.

(79) Samuti väljendas komisjon arvamust, et selline eelis tulenes riigi ressursside kasutamisest, sest elektrienergia ostulepingute sõlmimise otsus oli riigi omanduses oleva kommunaalteenuste hulgemüüja MVMi kaudu rakendatava riikliku poliitika tagajärg. Euroopa Ühenduste Kohtu (edaspidi „Euroopa Kohus”) praktikas on sätestatud, et kui riigi omanduses olev äriühing kasutab oma vahendeid nii, et see on seostatav riigiga, tuleb kõnealuseid vahendeid käsitada riigi ressurssidena EÜ asutamislepingu artikli 87 lõike 1 tähenduses⁽²⁹⁾.

⁽²⁸⁾ EÜT L 27, 30.1.1997, lk 20.

⁽²⁹⁾ 16. mai 2002. aasta otsus kohtuasjas C-482/99: Prantsuse Vabariik vs. Euroopa Ühenduste Komisjon, EKL 2002, lk I-04397.

(80) Seetõttu jõudis komisjon esialgsele järeldusele, et elektrienergia ostulepingud kujutavad endast elektritootjatele antavat riigiabi EÜ asutamislepingu artikli 87 lõike 1 tähenduses, kusjuures selline abi on pärast ühinemiskuupäeva veel rakendatav ühinemisakti IV lisa 3. peatüki punkti 1 alapunkti c tähenduses.

Elektrienergia ostulepingute kokkusobivus EÜ asutamislepinguga

(81) Seejärel väitis komisjon, et elektriijaamadele antud riigiabi analüüsimisel tuleks kasutada luhtunud kulude metoodikat. Menetluse algatamise otsuse vastuvõtmise ajal komisjoni käsutuses olnud dokumentidele tuginedes kahtles komisjon, kas elektrienergia ostulepingud olid kooskõlas metoodikas sätestatud kriteeriumitega.

(82) Esiteks kahtles komisjon, kas elektrienergia ostulepingute aluseks olevaid põhimõtteid, mis takistavad vaba konkurentsi turul, saab pidada kooskõlas olevaiks metoodika põhieesmärgiga, st aidata riigiabi kaudu kaasa sektori liberaliseerimisele, makstes piisavat hüvitist turgu valitsevatele ettevõtjatele, kes peavad tegutsema uutes konkurentsitingimustes.

(83) Teiseks kahtles komisjon, kas elektrienergia ostulepingutes sisalduv riigiabi on kooskõlas metoodika üksikasjalike kriteeriumitega, mis käsitlevad abikõlblike luhtunud kulude arvutamist ja piisava hüvitise määramist.

3.2. Luhtunud kulud käsitlev valitsuse dekreet nr 183/2002 (VIII.23.)

(84) Selleks et MVM saaks täita elektrienergia ostulepinguid ja hoida samal ajal kommunaalteenuste sektori edasimüügihinnad umbes samal tasemel vabaturuhindadega, on valitsuse dekreedis nr 183/2002 (VIII.23.) sätestatud, et riik maksab MVMile teataval juhtudel hüvitist.

(85) Oma esialgses teates juhtumi nr HU 1/2004 kohta (teade tühistati 13. aprillil 2005) leidsid Ungari ametiasutused, et hüvitist kujutas endast MVMile antavat riigiabi.

(86) Menetluse algatamise otsuses leidis komisjon siiski, et hüvitist ei kujutanud endast MVMile antavat riigiabi, kuid et vastavalt valitsuse dekreedile nr 183/2002 (VIII.23.) saadud summa moodustas osa ostuhinnast, mille MVM maksis elektrienergia ostulepingu sõlminud elektriijaamadele, ja seega osa eelisest, mille elektritootjad said elektrienergia ostulepingute kaudu.

(87) Sellest tulenevalt algatati menetluse algatamise otsusega ametlik uurimismenetlus üksnes elektrienergia ostulepingute suhtes, mitte valitsuse dekreedis nr 183/2002 (VIII.23.) suhtes.

4. UNGARI MÄRKUSED MENETLUSE ALGATAMISE OTSUSE KOHTA

(88) Ungari väljendab arvamust, et elektrienergia ostulepingute eraldi hindamine tundub nende täpsete tingimuste erinevust arvesse võttes põhjendatud.

(89) Ungari elektriturul avamine oli Ungari arvates edukas (st kooskõlas Euroopa keskmisega), kuna paljud tarbijad läksid üle vabaturule. Sellest järeldab Ungari, et elektrienergia ostulepingud ei loonud tarbijatele takistusi vabaturule üleminekul. Palju tõenäolisemalt on sellisteks takistusteks Ungari piiratud piiriülene võimsus ja sellest tulenevad kõrged hinnad.

(90) Lisaks sellele leiab Ungari, et elektrienergia ostulepingute pikaajalisus ei anna iseenesest elektritootjatele konkurentsieliseid, sest sellised pikaajalised lepingud on elektrisektoris laialt levinud nii Euroopas kui ka mujal.

(91) Seoses menetluse algatamise otsuses nimetatud võrdlushinnaga väidavad Ungari ametiasutused, et komisjon peaks võrdlushinna kehtestamisel arvesse võtma Ungari piirkondlikke iseärasusi ja hiljuti toimunud kütusehindade tõusu.

(92) Seoses uute elektriturule tulijatega teavitab Ungari komisjoni, et alates 1. maist 2004 (Ungari ELiga ühinemise ja energiaturu liberaliseerimise kuupäev) ei ole turule tulnud ühtegi uut ettevõtjat. Ungari ametiasutused juhvivad tähelepanu asjaolule, et sellised investeeringud on aeganõudvad ja seetõttu ei ole tõenäoline, et ükski investering jõuaks rakendusse enne 2011. aastat.

(93) Lõpetuseks kinnitab Ungari vastuseks komisjoni kahtlustele seoses elektrienergia ostulepingute vastavusega luhtunud kulude metoodika punktile 4.6, et ta ei anna hinnatavatest elektrienergia ostulepingutest kasu saavatele äriühingutele päästmise ega ümberkorraldamisega seotud riigiabi.

5. HUVITATUD ISIKUTE MÄRKUSED

(94) Pärast menetluse algatamise otsuse avaldamist (21. detsembril 2005) ja vastava tähtaja piires (enamik huvitatud isikuid taotles tähtaja pikendamist ja komisjon rahuldus need taotlused) saabusid komisjonile märkused järgmistelt isikutelt:

— elektritootmisettevõtte: AES-Tisza Erőmű Rt., Budapesti Erőmű Zrt., Csepeli Áramtermelő Rt., Dunamenti Erőmű Zrt. ja tema põhiaktsionär Electrabel S.A. ning Mátra Erőmű Rt.;

— elektritootjaid rahastanud pangad: [...] pank, mis esindab Csepeli Áramtermelő Kft.-le laenu andnud 12 panka, ja [...] pank, mis esindab AES-Tisza Erőmű Kft.-le laenu andnud üheksat panka;

— MVM ja

— anonüümseks jääda soovinud kolmas isik.

- (95) Enamikus märkustes, mille asjaomased isikud komisjonile esitasid, on väited väga sarnased. Seepärast rühmitas komisjon iga isiku märkuste eraldi kirjeldamise asemel need märkused üldkategoriasse (vt allpool punktid 5.1–5.7).

5.1. Märkused elektrienergia ostulepingute eraldi hindamise kohta

- (96) Mátra elektrijaam ja üks anonüümseks jääda soovinud huvitatud isik väljendasid arvamust, et elektrienergia ostulepingute sisulisi erinevusi arvesse võttes peaks komisjon neid hindama eraldi. Teised elektrijaamad nõudsid selgesõnaliselt oma elektrienergia ostulepingu eraldi hindamist, edastades komisjonile üksikasjalikud andmed oma lepingu konkreetsete tingimuste kohta.

5.2. Märkused riigiabi olemasolu kohta

Hindamise aeg

- (97) AES-Tisza Erőmű, Budapesti Erőmű, Csepeli Áramtermelő ja Dunamenti Erőmű väidavad, et asjaomaseid kriteeriume, mille alusel tuvastatakse riigiabi olemasolu elektrienergia ostulepingute sõlmimise ajal, tuleks hinnata sel ajal turul valitsenud tingimusi arvesse võttes. Mõnedes märkustes on selline nõue väljendatud selgesõnaliselt, teistes aga kaudselt, viidates riigiabi olemasolu hinnangus elektrienergia ostulepingute sõlmimise asjaoludele. Sellega seoses viidatakse Euroopa Kohtu praktikale⁽³⁰⁾.

Majandusliku eelise puudumine

i) Vale võrdlushind/soodushindade puudumine

- (98) Kõik elektritootjad väidavad, et elektrienergia ostulepingud ei andnud neile mingeid majanduslikke eeliseid.
- (99) Nad kritiseerivad komisjoni esialgset otsust, mille kohaselt olid elektrienergia ostulepingutes sätestatud hinnad kõrgemad elektritootjate turuhindadest.

- (100) Nad väidavad, et teistes otsustes kasutatud ja menetluse algatamise otsuses nimetatud võrdlushind 36 eurot/MWh on käesolevas menetluses sobimatu, sest selle geograafiline ja ajaline taust on täiesti teistsugune. Nad väidavad, et hinna määramisel oleks tulnud arvesse võtta elektrienergia ostulepingute sõlmimise ajal valitsenud tingimusi. Samuti rõhutavad nad, et pikaajalises lepingus sätestatud hinnad on alati madalamad hetketuru hindadest. Lisaks sellele väidavad elektritootjad, kes varustavad MVMi peamiselt tippkoormuselektrienergia, et nende hindu ei saa võrrelda baaskoormuselektrienergia hindadega. Enamik väidab, et komisjon peaks arvesse võtma viimastel aastatel toimunud olulist kütusehindade tõusu.

- (101) Paljud elektritootjad väidavad, et nende tegelik kapitalitasuvus oli menetluse algatamise otsuses nimetatust väiksem.

- (102) Samuti rõhutavad elektritootjad, et neil on olulised riskid (erinevalt menetluse algatamise otsuses väidetust), eelkõige ehituse, reguleerimise, keskkonna ja hooldusega seotud riskid ning maksu/finantsriskid. Hindade reguleerimist nimetati reguleerimisega seotud riskide ühe peamise liigina. Samuti leiavad elektritootjad, et nende tootmisvõimsuse olulise osa reserveerimine MVMile ei ole eelis, sest see takistab neil kasutamast kõnealuseid võimsusi energia tootmiseks teistele võimalikele tarbijatele. Peale selle on elektrienergia ostulepingutes elektritootjatele sätestatud selged kohustused, mille täitmata jätmise korral makstakse neile vähem või nõutakse neilt kahjude hüvitamist.

- (103) [...] väitis, et üheks eeliseks, mille Ungari sai elektrienergia ostulepingute tõttu, olid usaldusväärsed tasakaalustamisteenused, mida suutsid pakkuda ainult tema ise ja Dunamenti Erőmű. Kõnealune elektritootja väitis, et ilma elektrienergia ostulepinguta ei oleks ta turule läinud ega nimetatud teenuseid pakkunud.

- (104) Mátra elektrijaam väidab, et tema kaevandamiskulud on madalad, sest tal on enda söekaevandus, mis võimaldab tal pakkuda väga konkurentsivõimelisi hindu. Ta väidab, et erinevalt muude elektrienergia ostulepingute hindadest on tema hinnad MVMi edasimüügihindadest isegi madalamad.

ii) Erastamishind

- (105) Dunamenti elektrijaam väidab, et ta ei saanud elektrienergia ostulepinguga mingeid eeliseid, sest ta maksis elektrijaamade erastamise eest nende turuväärtuse ja ostuhinnas võeti arvesse elektrienergia ostulepingus sätestatud õigusi ja kohustusi. Järelikult maksis ta erastamishinnas elektrienergia ostulepingu eest (ja kõikide eeliste eest, mida nimetatud leping võis anda).

⁽³⁰⁾ Viidatakse kohtuasjale T-366/00: Scott S.A. vs. komisjon.

iii) Turuinvestori põhimõte

(106) Budapesti, AES-Tisza, Mátra ja Csepeli elektrijaamad väidavad, et elektrienergia ostulepingutes kajastuvad nii MVMi kui ka elektritootjate puhul nende lepingute sõlmimise ajal valitsenud turutingimused. Seoses MVMiga väidavad nad, et iga MVMi olukorras olev eraettevõtja (seaduslik kohustus tagada üksikostjana varustuskindlus jne) oleks valinud elektrienergia ostulepingu sõlmimise. Elektritootjate endi väitel ei ole elektrienergia ostulepingutest tulenev „eelis” suurem kui mis tahes ärilepingu sõlminud isiku tavapärase ärieline eelis. Elektrienergia ostulepingute sõlmimise ajal kajastusid neis asjaomase sektori tavapärased turutingimused. Lisaks kujutab elektrienergia ostulepingu sõlmimine endast tavapärast äritegevust ja normaalset riskide jaotamist ning juhtimist.

(107) Elektrienergia ostulepingu sõlmimine oli ainus viis tagada investeringud, mis vastasid Ungari elektrisektori nõudmistele (eelkõige kogu süsteemi moderniseerimine, keskkonnakaitse ja varustuskindlus). Erainvestori põhimõtte kohaldamisel tuleks neid nõudmisi arvesse võtta ja ainus viis kõnealuste nõudmistele täitmiseks oli elektrienergia ostulepingute sõlmimine. Huvitatud isikud märgivad, et elektrienergia ostulepingutega pannakse elektritootjatele investeerimiskohustus ja kohustus tagada tootmisvõimsuste kasutatavus.

iv) Üldist majandushuvi pakkuv teenus

(108) Budapesti ja Csepeli elektrijaamad väidavad, et elektrienergia ostulepingu sõlminud elektritootjad osutavad üldist majandushuvi pakkuvat teenust. Nende arvates on elektrienergia ostulepingud vahend, mida MVM kasutab varustuskindluse tagamiseks, ja seega täidavad need lepingud üldhuviteenuse osutamise kohustust. Budapesti elektrijaama sõnul võib ka väita, et tegelikult peab Budapesti elektrijaam ise täitma avaliku teenuse osutamise kohustust, mis on talle pandud elektrienergia ostulepinguga. Mõlemad huvitatud isikud viitavad komisjoni 16. detsembri 2003. aasta otsusele riigiabi juhtumist nr N475/03 (Iirimaa),⁽³¹⁾ milles komisjon nõustus, et uue tootmisvõimsuse ehitamist varustuskindluse tagamiseks võib käsitada üldist majandushuvi pakkuva teenusena.

(109) Huvitatud isikud on arvamusel, et sarnaselt Iirimaa juhtumile vastab elektrienergia ostulepingutes sisalduv riigiabi

(kui see on olemas) Euroopa Kohtu otsuses kohtuasjas C-280/00 („Altmarki kohtuotsus”)⁽³²⁾ sätestatud neljale kumulatiivsele kriteeriumile. Nad esitasid järgmised väited.

(110) Esiteks oli MVMil Ungari energiasaaduste kohaselt mitu avaliku teenuse osutamise kohustust, näiteks varustuskindluse tagamine võimalikult madala hinnaga, keskkonnakaitse ja tõhususe tagamine. Seega on MVMi avaliku teenuse osutamise kohustused seaduses selgelt määratletud ja elektrienergia ostulepingu sõlminud elektritootjatele on usaldatud üldist majandushuvi pakkuvate teenuste osutamine.

(111) Teiseks määrati hüvitised eelnevalt kindlaks valitsuse hinnadekreetidega ja elektrienergia ostulepingutes sätestatud hinnavalemitega. Seega sai hüvitisi arvutada objektiivsete ja läbipaistvate parameetrite alusel.

(112) Kolmandaks ei ületanud elektrienergia ostulepingute alusel makstavad hüvitised osutatud üldist majanduslikku huvi pakkuvate teenuste hinda. Elektrienergia ostulepingud on rangelt kulupõhised ja kasumimarginaal ei ole turul valitsevatest tavalistest kasumimarginaalidest suurem. See tagatakse elektrienergia ostulepingute sõlmimisega avaliku ja läbipaistva pakkumismenetluse kaudu, nagu väidab Budapesti elektrijaam (vt allpool). Elektrijaamad müüdi parima pakkumise ja parima äriplaani esitanud pakkujale. Pakkumismenetlusest tulenevalt ei saa elektrienergia ostulepingus ette nähtud hüvitis olla suurem kui kõikide avaliku teenuse osutamise kohustuse täitmisel kantud kulude katmiseks vajalik summa ja mõistlik kasumimarginaal.

(113) Neljandaks väidab Budapesti elektrijaam, et kõik tema elektrienergia ostulepingud sõlmiti avaliku ja läbipaistva pakkumismenetlusega kas erastamispaketi olulise osana või eraldi. Csepeli elektrijaam väidab, et kuigi elektrijaama ei valitud avaliku pakkumismenetluse alusel, katab talle makstav hüvitis siiski üksnes kulud ja mõistliku kasumimarginaali. Ülekompenseerimist välditakse hinnakujundusmehhanismidega.

(114) Eeltoodud asjaolusid arvesse võttes leiavad huvitatud isikud, et elektrienergia ostulepingud vastavad Altmarki kohtuotsuses sätestatud neljale kumulatiivsele kriteeriumile ja ei kujuta endast seega riigiabi EÜ asutamislepingu artikli 87 lõike 1 tähenduses.

⁽³¹⁾ ELT C 34, 7.2.2004, lk 8.

⁽³²⁾ Otsus kohtuasjas C-280/00: Altmark Trans GmbH ja Regierungspräsidium Magdeburg vs. Nahverkehrsgesellschaft Altmark GmbH ja Oberbundesanwalt beim Bundesverwaltungsgericht, EKL 2003, lk I-07747.

(115) Lisaks sellele väidab Budapesti elektrijaam, et isegi kui leitaks, et elektrienergia ostulepingud ei vasta Altmarki kohtuotsuses sätestatud neljale kumulatiivsele kriteeriumile, saaks need siiski tunnistada ühisturuga kokkusobivaks vastavalt EÜ asutamislepingu artikli 86 lõikele 2. Huvitatud isik on arvamisel, et tema elektrienergia ostulepingute mõju Ungari elektriturule väidetavale sulgemisele on tühine, sest need katavad ainult 3 % Ungari elektritarbimisest. Peale selle ei olnud elektrienergia ostulepingute sõlmimise ajal elektri impordi suurendamine tehnilistel põhjustel võimalik. Järelikult ei saanud tema elektrienergia ostulepingud kaubandusele kahjulikku mõju avaldada. Samuti rõhutab huvitatud isik märkustes oma koostootmistehnoloogia olulisust kaugküttes, mis vastab ELi energia- ja keskkonnapoliitika eesmärkidele.

(116) Mátra elektrijaam väidab, et ta pidi reserveerima teatava miinimumvõimsuse MVMile, et tagada kohalikke söevarusid kasutades energiatarnd Ungari turul. Ta väidab, et vastavalt elektridirektiivi artikli 11 lõikele 4⁽³³⁾ tuleks riigiabi käsitada ühisturuga kokkusobivana, kui sellega rahastatakse varustuskindluse huvides elektri tootmist kohalikust söest.

v) Eelise puudumine pikaajalisuses

(117) Csepeli, Mátra ja Budapesti elektrijaamad väidavad, et lepingu pikaajalisust ei tohiks käsitada eelise kui sellisena. Csepeli elektrijaam väidab, et pikaajalise lepingu puhul maksavad mõlemad lepinguosalisel teatavat hinda kindluse eest, mida pikaajalisus annab. Elektrijaamad nõustuvad pakkuma hetketuru hinnast madalamat hinda ja pidama kokkulepitud hinnast kinni hetkehindadest olenevata. Samuti kohustuvad nad reserveerima lepingu kogu kehtivuse ajal oma võimsuse ühele ettevõttele. Väidetavalt tasakaalustavad pikaajalised lepingud seetõttu majandusriske ja annavad võimalusi mõlemale lepinguosalisele ning neid ei saa käsitada puhtakujulise eelisenä.

(118) Eespool nimetatud väiteid arvesse võttes leiavad kõik elektritootjad, et elektrienergia ostulepingud ei anna neile majanduslikku eelist ja järelikult ei ole tegemist riigiabiga EÜ asutamislepingu artikli 87 lõike 1 tähenduses.

Valikulisus

(119) AES-Tisza väidab, et elektrienergia ostulepingud ei anna valikulist eelist. Huvitatud isik viitab sellele, et pikaajalised lepingud sõlmitakse kogu energiasektoris, mitte ainult elektritootjate ja MVMi vahel, vaid ka MVMi ja jaotuset-

tevõtete vahel ning kütuse tarnijate ja elektritootjate vahel ja ka elektri importimisel. Seoses elektritootjatega on I energiaseaduses (1994) ja valitsuse dekreedis nr 34/1995 selgesõnaliselt sätestatud, et elektritootjad peavad ehitus- ja tegevusloa saamiseks sõlmima MVMiga elektrienergia ostulepingu. Sellest tulenevalt olid kõik elektritootjad sõlminud MVMiga lepingu ja lühema kestusega lepinguid võisid sõlmida ainult taastuvenergia- ning koostootmisjaamad, sest nende tootjate õiguslikud tagatised on teistsugused (nt kohustuslik elektri ostmise).

Riigi ressursside üleandmine

(120) Mátra elektrijaam väidab, et elektrienergia ostulepingutes saab käsitada riigiabina ainult hinda. Elektrienergia ostulepingu kestust ja tagatud ostukoguseid ei saa käsitada riigiabina, sest isegi kui need annavad eelise, ei tähenda see riigi ressursside üleandmist. Kolmas isik leiab, et võttes arvesse Mátra elektrijaama väga konkurentsivõimelisi hindu (vt eespool punkt i), puudub tema elektrienergia ostulepingus riigiabi element.

Riigiga seostatavus

(121) Äriühing AES-Tisza väidab, et elektrienergia ostulepingus sätestatud hind on seostatav elektrienergia ostulepingu pooltega, mitte riigiga. AES-Tisza kritiseerib menetluse algatamise otsuses esitatud hinnangut riigiga seostatavuse kohta, kuna selles keskendutakse üksnes elektrienergia ostulepingu tegeliku sõlmimise ja mitte hinnakujunduse seostamisele riigiga, samas kui komisjon väidab, et ebaõiglaseid eeliseid antakse soodushindadega. Pärast perioodi, mil hinnad määrati tsentraliseeritult (st pärast 2004. aasta jaanuari, v.a 2007. aasta), lepitati hinnad kokku MVMi ja elektritootjate vahel ning neid ei saa seostada riigiga.

Konkurentsi moonutamine ja mõju liikmesriikide vahelisele kaubandusele

(122) AES-Tisza, Budapesti ja Csepeli elektrijaamad ei ole nõus, et elektrienergia ostulepingud moonutavad konkurentsi ja võivad avaldada mõju liikmesriikide vahelisele kaubandusele.

(123) Esiteks väidavad asjaomased elektrijaamad, et kõnealuse kriteeriumi hindamisel tuleks arvesse võtta elektrienergia ostulepingute sõlmimise aega. Ungari ei kuulunud sel ajal Euroopa Liitu ja tema energiaturg oli liberaliseerimata. Sellest tulenevalt väidetakse, et elektrienergia ostulepingud ei saanud moonutada konkurentsi ühisturul.

⁽³³⁾ Direktiiv 2003/54/EÜ.

(124) Teiseks väidavad nad, et liikmesriikide vahelist konkurentsi ja kaubandust mõjutavad elektrienergia ostulepingutest erinevad asjaolud. Nad väidavad eelkõige, et Ungari ja teiste riikide vahelist kaubandust mõjutav tegur on eelkõige Ungari piiriüleised võimsused. Nimetatud piiriüleseid võimsusi kasutatakse maksimaalselt. Seega on selge, et elektriga kauplemist piiravad Ungari piiratud piiriüleised võimsused, mitte elektrienergia ostulepingud. Liikmesriikide vahelist kaubandust mõjutava teise asjaoluna nimetatakse õigusnorme. Ungari õigusnormide kohaselt ei tohtinud elektritootjad niikuinii elektrit otse välismaale müüa.

(125) Csepeli elektrijaam väidab, et ta müüb elektrit igal juhul üksnes Ungaris ja seega ei saa tema sõlmitud elektrienergia ostuleping avaldada tegelikku mõju liikmesriikide vahelisele kaubandusele.

(126) Samuti väidetakse, et Ungari elektriturgu on kooskõlas ELi kohustustega järkjärgult konkrentsile avatud. Lühikese aja jooksul on oluline osa tarbijatest üle läinud vabaturu segmenti. Uusi ettevõtjaid takistab Ungari elektriturule tulemast või seal olemist pikendamast tulude ettemääramatus, mitte elektrienergia ostulepingute olemasolu. Csepeli elektrijaam väidab, et viimastel aastatel on Ungarisse elektrijaamu ehitatud üksnes siis, kui riik on pakkunud pikaajaliste lepingutega või elektri ostukohustuse näol teatavat stabiilsust ja projekti tasuvuse prognoositavust või kui uute võimsuste ärakasutamine tagati nõudlusega vertikaalselt integreeritud jaotustegevuse järele. Igal juhul ei takistanud olemasolevad elektrienergia ostulepingud uute ettevõtjate turule tulemist.

(127) Lisaks sellele väidetakse, et Ungari turul puudub nõudlus täiendavate võimsuste järele. Seda tõendab asjaolu, et suurem osa MVMi pakutavatest võimsustest jäi elektribörsil müümata.

5.3. Rakendatavus pärast ühinemist

(128) Selle märkuse esitas Budapesti elektrijaam.

(129) Budapesti elektrijaam väidab, et elektrienergia ostulepinguid ei saa käsitada pärast ühinemiskuupäeva veel rakendatavana ühinemisakti IV lisa 3. peatüki punkti 1 alapunkti c tähenduses.

(130) Huvitatud isik väidab, et kooskõlas tagasiulatava jõu puudumise üldpõhimõttega ei tohiks komisjon meetmeid, mis sätestati enne ühinemist seaduspäraselt, pärast ühinemist läbi vaadata. Kuna ühenduse riigiabi eeskirju kohaldatakse alles alates ühinemise kuupäevast, saab pärast

ühinemist rakendatavana määratleda üksnes neid abimeetmeid, mis annavad täiendavaid eeliseid pärast ühinemist. Ta väidab, et elektrienergia ostulepingud ei anna pärast ühinemist mingeid täiendavaid eeliseid, sest nende hinnavaledid määratleti enne ühinemist ja järelikult oli riigi rahaline osalus enne ühinemist täielikult teada.

5.4. Olemasolev abi

(131) Selle märkuse esitasid Budapesti, Csepeli, AES-Tisza ja Mátra elektrijaamad ning [...] pank.

(132) Huvitatud isikud väidavad, et isegi kui nõustuda, et elektrienergia ostulepingud kujutasid endast riigiabi EÜ asutamislepingu artikli 87 lõike 1 tähenduses, tuleks sellist abi käsitada olemasoleva abina ühinemisakti IV lisa 3. peatüki punkti 1 alapunkti c tähenduses. Nad on arvamusel, et komisjon ei vaidlustanud meetet ühinemisaktis ette nähtud kolmekuulise tähtaja jooksul. Ungari ametiasutused teatasid meetmest 31. märtsil 2004. Isikute väitel ei vastanud komisjon pärast teabe vahetamist Ungari 19. oktoobri 2004. aasta kirjale kolme kuu jooksul, välistades seega meetme liigitamise „uueks abiks“.

(133) Samuti on Budapesti elektrijaam arvamusel, et otsus selle kohta, kas abi, mida anti enne ühinemist ja mille andmist jätkati pärast ühinemist, tuleks käsitada „uue abina“ või „olemasoleva abina“, ei tohiks põhineda ainult ühinemisakti IV lisal. Budapesti elektrijaam väidab, et kui sellist abi ei saa käsitada olemasoleva abina vastavalt ühinemisakti IV lisale, tuleks seda siiski uurida määruse (EÜ) nr 659/1999 artikli 1 punkti b alapunktide ii–v alusel.

(134) Lisaks sellele väidab Budapesti elektrijaam, et elektrienergia ostulepingute suhtes kohaldatakse nõukogu määruse (EÜ) nr 659/1999 artikli 1 punkti b alapunkti v ja seetõttu kujutavad elektrienergia ostulepingud endast „olemasolevat abi“. Tema arvates ei kehti määruse (EÜ) nr 659/1999 artikli 1 punkti b alapunkti v viimane lause, milles viidatakse uuele abile, elektrienergia ostulepingute suhtes kolmel põhjusel.

(135) Esiteks leidis Euroopa Kohus Alzetta Mauro kohtuotsuses, ⁽³⁴⁾ et sellist abi, mis eksisteeris teataval turul, mis oli algul, enne liberaliseerimist, konkrentsile suletud, tuleb alates liberaliseerimisest käsitada olemasoleva abina. Huvitatud isiku sõnul põhineb kõnealune kohtuotsus otseselt EÜ asutamislepingu artikli 88 lõike 1 tõlgendusel ja on seetõttu määruse (EÜ) nr 659/1999 suhtes ülimuslik.

⁽³⁴⁾ Esimese Astme Kohtu 15. juuni 2000. aasta otsus liidetud kohtuasjades T-298/97, T-312/97, T-313/97, T-315/97, T-600/97 kuni T-607/97, T-1/98, T-3/98 kuni T-6/98 ja T-23/98.

- (136) Teiseks, kuna määrus (EÜ) nr 659/1999 ei olnud elektrituru liberaliseerimise ajal vastavalt direktiivile 96/92/EÜ ega elektrienergia ostulepingute sõlmimise ajal veel jõus-tunud, tuli kohaldada Alzetta Mauro kohtuotsuses sätes-tatud eeskirju, mitte määrust (EÜ) nr 659/1999.
- (137) Kolmandaks võib määruse (EÜ) nr 659/1999 artikli 1 punkti b erinevate alapunktide sõnastust võrreldes järel-dada, et artikli 1 punkti b alapunkti v kohaldatakse üksnes riigiabikavade suhtes, sest eraldi antavat abi ei ole selgesõnaliselt nimetatud.
- (138) AES-Tisza väidab seevastu, et kui elektrienergia ostule-pingud liigitada uueks abiks, peaks selline liigitus põhi-nema määruse (EÜ) nr 659/1999 artikli 1 punkti b alapunktil v.

5.5. Komisjon ei saa lõpetada seaduslikult sõlmitud eraõiguslikke lepinguid (*pacta sunt servanda*) – õiguslik ebakindlus

- (139) Kõnealused väited esitasid Budapesti ja AES-Tisza elektri-jaamad ning [...] pank.
- (140) Isikud rõhutavad, et nad sõlmisid elektrienergia ostule-pingud heas usus asjaomasel ajal valitsenud turutingi-mustes. Nad võtsid endale suured investeerimiskohus-tused, mida krediidasutused kandsid rahastamislepingute kaudu. Nende arvates põhjustab komisjoni uurimine suure õigusliku ebakindluse, mida tuleks vältida. AES-Tisza peab küsitavaks komisjoni õigust lõpetada riigiabi eeskirjade alusel ja üldisemalt EÜ asutamislepingu konkurentsieeskirjade alusel seaduslikult sõlmitud ärile-pingud ⁽³⁵⁾.

5.6. Proportsionaalsus

- (141) AES-Tisza elektrijaam kahtleb, kas komisjoni nõudmine lõpetada elektrienergia ostulepingud on proportsionaalne ja viitab poolte võimalusele lepingute üle uuesti läbirää-kimisi alustada.

5.7. Märkused elektrienergia ostulepingute ühis-turuga kokkusobivuse kohta

- (142) Äriühingud Csepel ja AES-Tisza väidavad, et elektri-energia ostulepingud ei olnud koostatud hüvituskavana ja seetõttu on nende võrdlemine luhtunud kulude metoo-dikaga ebakohane. Sõlmimise ajal ei saanud elektrienergia ostulepinguid käsitada luhtunud kulude hüvitamisena, sest sel ajal ei olnud metoodikat veel olemaski. Nende arvates on metoodika kasutamine asjakohane üksnes olukorras, kus elektrienergia ostuleping on varem lõpe-tatud.

- (143) [...] pank väidab seevastu seoses Csepeli elektrienergia ostulepinguga, et elektrienergia ostulepingu alusel makstud hüvitis piirdus selliste kulude katmisega, mis on metoodika järgi tegelikult abikõlblikud (st püsikulud, muutuvkulud ja mõistlik kasumimarginaal). Ta väidab, et Csepeli elektrienergia ostulepinguga ei hüvitatud kulusid, mis ületasid abikõlblike luhtunud kulusid.

- (144) Lisaks sellele väidab Csepel, et elektrienergia ostulepingud vastavad EÜ asutamislepingu artikli 87 lõike 3 kriteeriu-mitele, sest nad aitavad oluliselt kaasa Ungaris varustus-kindluse tagamisele ja Ungari majanduse üldisele aren-gule.

- (145) Äriühing AES-Tisza väidab (seda täpsemalt põhjenda-mata), et elektrienergia ostulepinguid tuleks käsitada investeringute tagajana artikli 87 lõike 3 punktis a nimetatud piirkonnas.

- (146) Lisaks sellele märgib AES-Tisza, et menetluse algatamise otsus ei ole piisavalt selge „võrdleva” turuhinna, „ebatõ-husa investeringu” tähenduse ja ühisturuga kokkusobi-vuse hindamisel komisjoni poolt kasutatud majandusstse-naariumite ja ajavahemike suhtes.

6. UNGARI VASTUS HUUVITATUD ISIKUTE MÄRKUS-TELE

- (147) Vastuseks Csepeli elektrijaama märkustele väidavad Ungari ametiasutused, et erinevalt sellest, mida võib järeldada Csepeli märkustest, on temaga sõlmitud elektri-energia ostulepingutes sätestatud ka tagatud minimaalsed ostukogused.

- (148) Seoses Dunamenti väitega, mille kohaselt ta ei saa keelduda MVMi esitatud tingimuste kohaselt elektri tootmi-sest isegi juhul, kui see kahjustaks Dunamenti müüki vabaturul, märgivad Ungari ametiasutused, et 2006. aastal soovis MVM lõpetada elektrienergia ostulepingu 4 F-plokkidega, mis oleks seejärel saanud otse konkureerida süsteemiteenuste turul. Dunament aga keeldus seda võimalust kasutamast.

- (149) Seoses AES-Tisza märkustega, mille kohaselt investeerisid elektritootjad, kes ei olnud elektrienergia ostulepingut sõlminud, üksnes siis, kui neile tagati kohustuslikud ostu-kogused, väidavad Ungari ametiasutused, et olulised elektri-rijaamad ja elektrijaamade plokid müüvad vabaturul elek-trit ilma elektrienergia ostulepingu ja kohustuslike ostu-kogusteta (näiteks Dunamenti G1-plokk, Vértesi elektri-rijaam ja Mátra I ja II plokk).

- (150) Samuti rõhutab Ungari, et erinevalt AES-Tisza märkustest piirasid elektrienergia ostulepingud (hinnavalemid ja tagatud ostukogused) läbirääkimistel ka MVMi.

⁽³⁵⁾ 19. detsembril 2006 registreeritud kiri.

7. KOMISJONI HINNANG

7.1. Ebaseaduslik abi

- (151) Elektrienergia ostulepingutes sisalduvast abist ei teatatud komisjonile kooskõlas riigiabi menetluseeskirjadega. Seega on tegemist ebaseadusliku abiga.

7.2. Üldine märkus elektrienergia ostulepingute eraldi hindamise kohta

- (152) Oma märkustes väitsid teatavad huvitatud isikud ja Ungari ametiasutused, et elektrienergia ostulepingute täpsete tingimuste erinevust arvesse võttes oleks neid tulnud hinnata eraldi.

- (153) Käesolevas otsuses käsitletakse kõiki MVMi ja elektritootjate vahel sõlmitud elektrienergia ostulepinguid, mis kehtisid Ungari ELiga ühinemise ajal (vt eespool põhjendused 44 ja 45). Komisjon leiab, et elektrienergia ostulepingute aluseks olevates põhimõtetes on sarnasusi, mis riigiabi menetluses õigustavad nende koos hindamist. Nagu edaspidi näidatud, on komisjon seisukohal, et elektrienergia ostulepingutest tulenev peamine eelis on kõikidele lepingutele ühine ja et elektrienergia ostulepingute sõlmimise otsustel, mis võeti vastu aastatel 1995–2001, olid samad poliitilised eesmärgid ja samad lahendused. Konkreetselt on neis kõigis sätestatud MVMi kohustus osta reserveeritud võimsused ja tagatud kogused (kestusega, mis hõlmab olulise osa varade kasutusajast) ning hinnakujundusmehhanism, mis võimaldas elektritootjatel katta oma püsiv- ja muutuvkulud. Lisaks sellele on ka riigiabi olemasolu teistes kriteeriumites sarnasusi, mis õigustavad lepingute koos hindamist. Lepingute valikulisus põhineb samadel põhimõtetel; küsimust, kas elektrienergia ostulepingud toovad kaasa riigi ressursside üleandmise, tuleb üldiselt hinnata iga lepingu puhul sama moodi; nende mõju hindamisel konkurentidele ja kaubandusele tuleb kasutada sama majanduslikku hindamist ja arvesse tuleb võtta ka elektrienergia ostulepingute koostoimet Ungari turul. Komisjon on seega arvamusel, et Ungari elektrituru tegeliku olukorra õigeks kajastamiseks käesolevas otsuses tuleb elektrienergia ostulepinguid hinnata koos ja menetluse peab lõpetama üks otsus.

- (154) Selline terviklik lähenemisviis ei takista komisjoni võtmast arvesse erinevusi, mis on kõnealustes elektrienergia ostulepingutes tõepoolest olemas. Seega tuuakse käesolevas otsuses esile elektrienergia ostulepingute erinevusi, kui need on otsuse seisukohast asjakohased.

7.3. Riigiabi olemasolu EÜ asutamislepingu artikli 87 lõike 1 tähenduses

- (155) Edaspidi analüüsib komisjon kõiki nelja kumulatiivset kriteeriumi, mille alusel määratakse kindlaks riigiabi

olemasolu EÜ asutamislepingu artikli 87 lõike 1 tähenduses: riigi ressursside kaasamine, majandusliku eelise olemasolu, eelise valikulisus ja mõju kaubandusele.

Asjaomane hindamise aeg

- (156) Oma märkustes väitsid huvitatud isikud (viidates mitmele hindamiskriteeriumile), et komisjon peaks arvesse võtma üksnes elektrienergia ostulepingute sõlmimise ajal valitsenud olukorda. Seejärel saaks analüüsi tulemusi laiendada elektrienergia ostulepingute kogukestusele. Sellega seoses viitab Budapesti elektrijaam komisjoni teatisele ebaseadusliku riigiabi hindamise suhtes kohaldatavate eeskirjade kindlaksmääramise kohta⁽³⁶⁾.

- (157) Asjaomase hindamise aja kindlaksmääramisel peab komisjon esmalt arvesse võtma Ungari ELiga ühinemise akti, menetlusmäärust ja Euroopa Kohtu praktikat.

- (158) Ühinemisakti IV lisa asjakohane osa on järgmine:

„IV LISA

Ühinemisakti artiklis 22 osutatud nimekiri

[...]

3. Konkurentsipoliitika

1. Järgmisi abiprogramme ja individuaalset abi, mis on uues liikmesriigis jõustatud enne ühinemiskuupäeva ja mida rakendatakse ka pärast nimetatud kuupäeva, käsitletakse ühinemise järel kui olemasolevat abi EÜ asutamislepingu artikli 88 lõike 1 tähenduses:

a) enne 10. detsembrit 1994 jõustunud abimeetmed;

b) käesoleva lisa liites loetletud abimeetmed;

c) abimeetmed, mida uue liikmesriigi riigiabi järelevalveasutus enne ühinemiskuupäeva hindas ja mis loeti *acquis*le vastavaks ning mille kohta komisjon ei ole esitanud punktis 2 ettenähtud korras vastuväiteid sel alusel, et on tõsiseid kahtlusi meetme kokkusobivuses ühisturuga.

Kõiki pärast ühinemiskuupäeva veel rakendatavaid meetmeid, mis kujutavad endast riigiabi ega vasta eespool kirjeldatud tingimustele, peetakse ühinemise järel uueks abiks EÜ asutamislepingu artikli 88 lõike 3 kohaldamisel.

⁽³⁶⁾ EÜT C 119, 22.5.2002, lk 22

Eeltoodud sätteid ei kohaldata transpordisektorile antava abi suhtes ega EÜ asutamislepingu I lisas loetletud toodete (välja arvatud kalasaadused ja -tooted) tootmise, töötlemise või turustamisega seotud tegevuse suhtes.

Elmised sätted ei mõjuta ka käesolevas aktis ettenähtud konkurentsipoliitikaalaseid üleminekumeetmeid.”

(159) Menetlusmääruse artikli 1 asjakohane osa on järgmine:

„b) olemasolev abi:

i)–iv) [...]

v) abi, mida peetakse olemasolevaks abiks, kuna on võimalik teha kindlaks, et selle kehtestamise ajal ei olnud see veel abi, vaid on muutunud selleks hiljem ühisturu arengu tõttu ja ilma et liikmesriik oleks seda muutnud. Kui teatavad meetmed muutuvad abiks pärast tegevuse liberaliseerimist ühenduse õiguses, ei käsitleta neid meetmeid pärast liberaliseerimise kuupäeva enam olemasoleva abina.

c) uus abi – kogu abi, see tähendab abikavad ja individuaalne abi, mis ei ole olemasolev abi, sealhulgas olemasoleva abi muudatused”.

(160) Eespool nimetatud sätetest järeldub, et meetmed, mis ei kujutanud endast riigiabi nende võtmise ajal, võivad teataval tingimustel muutuda riigiabiks EÜ asutamislepingu artikli 87 tähenduses. See ei piira riigiabiks muutunud meetme liigitamist olemasoleva või uue abina.

(161) Kuigi komisjon peab konkreetsetel juhtudel riigiabi olemasolu analüüsisides tõepoolest hindama meetme jõustumise ajal valitsenud olukorda, ei tähenda see, et riigiabi määratluse nelja kriteeriumi hindamisel tuleks igas olukorras piirduda üksnes abi andmise ajaga.

(162) Menetlusmääruse artikli 1 punkti b alapunktist v nähtub selgelt, et esineb erandolukordi, nagu ühisturu areng või sektori liberaliseerimine, mille raames toimuvad olulised majanduslikud ja õiguslikud muutused ühes või mitmes majandussektoris ning kus sellise meetme suhtes, mis

esialgu ei kuulunud asutamislepingu artikli 87 kohaldamisalasse, võidakse nende muutuste tõttu hakata kohaldama riigiabi kontrolli. Kui majandussektori liberaliseerimisel püütakse hoida alles kõik meetmed, mida oluliselt erinevate turutingimuste tõttu ei olnud nende rakendamise ajal võimalik käsitada riigiabina, kuid mis liberaliseerimise tulemusena vastavad kõigile riigiabi kriteeriumitele, põlistaks see faktiliselt suure osa konkurentsieelsetest turutingimustest. See oleks vastuolus selge kavatsusega lõpetada turul selline olukord, kus konkurents puudub, st liikmesriikide otsusega vastav sektor liberaliseerida. Erisätetega, mille alusel võib hakata meeted käsutama riigiabina, püütakse vältida kõigi selliste meetmete pikendamist, mis varasemate majanduslike ja õiguslike tingimuste alusel ei olnud riigiabi, kuid mis võivad uutes turutingimustes kahjustada turuosaliste huve⁽³⁷⁾.

(163) Küsimust, kas sellist riigiabi tuleb liigitada olemasoleva või uue abina, tuleb hinnata eraldi pärast seda, kui komisjon on kindlaks määranud, kas tegemist on riigiabiga või mitte.

(164) Ungari majanduses toimusid 1990. aastatel põhjalikud muudatused. Riik otsustas ühineda Euroopa Liiduga ning sai täieõiguslikuks liikmesriigiks 1. mail 2004. Riik oli täielikult teadlik oma kohustusest viia olemasolevad meetmed kooskõlla konkurentsieeskirjadega siseturul, millega ta soovis ühineda, kuna sellele kohustusele osutatakse selgesõnaliselt Euroopa Lepingus,⁽³⁸⁾ millele Ungari kirjutas alla 1991. aastal.

(165) Euroopa Liiduga ühinedes liitus Ungari ka liberaliseeritud energia siseturuga. Ühinemisakti konkurentsieeskirjadega ei nähta Ungari energiaturu suhtes ette ühtegi erandit. Seoses sellega on komisjon erinevalt huvitatud isikute märkustest arvamusel, et elektrienergia ostulepinguid, mis sõlmiti oluliselt erinevates majandustingimustes (nagu on tunnistanud huvitatud isikud) enne liberaliseeritud energia siseturuga ühinemist, võib hakata uutes majanduslikes ja õiguslikes tingimustes käsutama riigiabina. Sellise abi olemasolu kindlaks määramiseks tuleks meeted hinnata uutes majanduslikes ja õiguslikes tingimustes riigiabi nelja kriteeriumi põhjal.

⁽³⁷⁾ Esimese Astme Kohtu 15. juuni 2000. aasta otsuses Alzetta Mauro kohtuasjas, millele on osutanud Budapesti elektrijaama esindaja, kinnitatakse samuti, et meeted tuleb hinnata liberaliseerimise tõttu tekkinud uute turutingimuste alusel, kui tõdetakse, et meede, mis ei kujutanud endast riigiabi enne liberaliseerimist, muutub (olemasolevaks või uueks) abiks.

⁽³⁸⁾ Ühelt poolt Euroopa ühenduste ja nende liikmesriikide ning teiselt poolt Ungari Vabariigi vahel assotsiatsiooni loomist käsitlev Euroopa leping, mis kirjutati alla 16. detsembril 1991.

- (166) Lisaks sellele tuleks hindamise asjakohase aja küsimust hinnata seoses ühinemisaktiga. Erinevalt varasematest ühinemistest nõustusid liikmesriigid lisama ühinemisakti erisätteid, mille alusel tuleb komisjoni teavitada kõigist pärast ühinemist kohaldatavatest ja pärast 10. detsembrit 1994 jõustunud abimeetmetest ning need tuleb läbi vaadata ühenduse õigustiku põhjal.
- (167) Enamikus Euroopa Liiduga 1. mail 2004 liitunud riikides oli ajaloolistel põhjustel tugev riigi sekkumise traditsioon. Siiski võib olla meetmeid, mis ei vastanud enne ühinemist valitsevate turutingimuste tõttu riigiabi neljale kriteeriumile. Ühinemisjärgsete uute õiguslike ja majanduslike tingimuste tõttu võivad nimetatud tingimused olla siiski täidetud.
- (168) Ühinemisakti asjakohaste artiklitega püütakse tagada siseturul pärast asutamislepingu jõustumise kuupäeva moonutamata konkurentsitingimused. Sellest tulenevalt on ühinemisakti asjakohaste artiklite eesmärk vältida siseturul selliseid konkurentsimoonusi, mis tulenevad ühisturuga kokkusobimatutest riigiabi meetmetest pärast ühinemist. Sellega seoses ei ole oluline, kas meede vastas riigiabi kriteeriumitele selle rakendamise ajal 1990. aastatel. Abi olemasolu kriteeriumide hindamiseks on järelikult asjakohane ajavahemik, mis järgneb Ungari ühinemisele ELiga ja liberaliseeritud energia siseturuga.
- (169) Igasugune muu lähenemisviis tooks kaasa olukorra, kus ühinemis- ja liberaliseerimiseelsed (enamiku uute liikmesriikide puhul on tegemist kommunistliku režiimi järgse üleminekuperioodiga) majandustingimused kehtiksid kaua pärast riigi ühinemist Euroopa Liiduga. Meetmeid, mis enne ühinemist ei olnud tingimata riigiabi, võidakse säilitada ja isegi pikendada nii kaua kuni liikmesriik seda soovib, isegi kui need kujutavad endast ühinemisjärgsete tingimuste alusel riigiabi, sest need ei kuuluks komisjoni riigiabi kontrolli alla.
- (170) Just seda taotleavad huvitatud isikud oma märkustega kõnealusel teemal. Huvitatud isikud püüavad oma väidega asjakohase hindamise aja suhtes näidata, et elektrienergia ostulepingute majanduslik ja õiguslik hindamine seoses praeguse riigiabi menetlusega peaks põhinema üksnes tingimustel, mis valitsesid elektrienergia ostulepingute sõlmimise ajal (st aastatel 1995–2001), ning jõuda järelduseni, et elektrienergia ostulepingud ei kujuta endast nimetatud õiguslike ja majanduslike tingimuste tõttu riigiabi. Nad väidavad, et turumajanduse tingimustes tegutseva turuosalise testi, konkurentsi moonutamise kriteeriumeid ning mõju kaubandusele tuleks analüüsida, võttes arvesse 1990. aastatel valitsenud majanduslikku olukorda, ning et komisjon peaks arvesse võtma tol ajal kehtinud MVMi kohustusi (varustuskindlus) ja energiasektori mudelit (nn ühe ostja mudel). Nad on arvamusel, et vastavalt nendele tingimustele tehtud hindamise tulemus peaks kehtima kuni elektrienergia ostulepingute lõppkuupäevani (kõige pikem leping kehtib 2024. aastani), hoolimata sellistest muudatustest nagu Ungari ühinemine ELiga ja sellele järgnenud energiaturu kohustuslik liberaliseerimine.
- (171) Komisjon ei saa selliste väidetega nõustuda. Komisjoni arvates püütakse ühinemisakti asjakohaste artiklitega just sellist olukorda vältida, nõudes riigiabi eeskirjade viivitamatut kohaldamist majanduses osalejate suhtes. Ühinemisaktis on sätestatud erandid teatavatele majandussektoritele (nt transporti käsitlevad sätteid), kuid elektrituru ettevõtjatele erandeid kehtestatud ei ole. Ühenduse õigustikku, sealhulgas direktiivi 96/92/EÜ, tuli seega kohaldada Ungari elektrituru lepingutingimuste suhtes kohe alates Ungari ühinemisest ELiga.
- (172) Elektrienergia ostulepingute hindamisel on komisjon seega seisukohal, et ühinedes liberaliseeritud energia siseturuga, nõustus Ungari kohaldama turumajanduse kõiki põhimõtteid kõigi oma olemasoleval turul osalejate suhtes, sealhulgas kõigi olemasolevate ärisuhete suhtes.
- (173) Komisjon peab seepärast hindama, kas meede vastab Ungari Euroopa Liiduga ühinemise päevast alates riigiabi olemasolu kriteeriumitele.

Elis

- (174) Eelise olemasolu hindamise sissejuhatuseks tuleb märkida, et enamik elektritootjatest tunnistas oma märkustes, et nad ei oleks saanud investeerida neisse elektrijaamadesse ilma elektrienergia ostulepingute pakutud tagatisteta. [...] elektrijaam väidab oma märkustes, et „elektrienergia ostulepingud on olulised pankade jaoks, et nad nõustuksid investeerimist rahastama ning tegevuskulusid pidevalt eelrahastama.” [...] „[nimi] küsis [kuupäev] konsortiumilt [st finantseerimisasutustelt] tema seisukohta elektrienergia ostulepingute võimaliku muutmise kohta. Pangad keeldusid siiski vähendamast nii reserveeritud võimsust kui ka tagatud ostukogust”⁽³⁹⁾.

⁽³⁹⁾ Tsitaat elektritootja märkuste punktist 3.

- (175) Sellega seoses väidab [...] (laenukorraldaja 12 pangale, kes on andnud peaaegu [...] laenu Csepeli elektrijaamale), et „pangad on seisukohal, et elektrienergia ostulepingud on osa tihedalt seotud kaubanduslepete paketist, mis kaitsevad ja jätkuvalt kaitsevad laenulepingut, mille alusel rahastatakse projekti turutingimustel. Elektrienergia ostulepingute iga muutus mõjutaks seega automaatselt pankasid ja seaks seetõttu, et pangad saavad kasutada lepingulisi mehhanisme oma finantshuvide kaitsmiseks, omakorda ohtu terve Csepele II projekti.”
- (176) [...] (laenukorraldaja üheksale pangale, kes on andnud peaaegu [...] laenu AES-Tiszale) väidab, et „antud rahastamise põhialus oli elektrienergia ostulepingu olemasolu koos muude asjakohaste projektidokumentidega (nt kütusetarne leping). [...] elektrienergia ostulepingud tagavad nõudlusriski stabiilsuse (müüdüd elektri kogus ja hind).” „Nõudluse stabiilsus [...] on väga oluline, et pakkuda pankadele vajalikku turvalisust pikaajaliseks rahastamiseks ebaküpsel turul.”
- (177) Selleks et hinnata eelise olemasolu elektrienergia ostulepingute puhul, tegi komisjon esmalt esialgse analüüsi selgitamiseks, millist mõttekäiku hindamisel kasutada. Esialgse analüüsi tulemusena, mida on lühidalt tutvustatud põhjendustes 180–190, jõudis komisjon järeldusele, et eelise olemasolu kindlaks määramiseks tuleks selgitada, kas Ungaris Euroopa Liiduga ühinemise ajal kehtinud tingimuste alusel oleks ettevõtja andnud elektritootjatele samasuguse tagatise nagu on sätestatud elektrienergia ostulepingutes, st elektrienergia ostulepingutega reserveeritud võimsuse (mis hõlmab märkimisväärse osa elektrijaama pakutavast võimsusest ja paljudel juhtudel isegi kogu võimsuse) ostukohutus MVMi poolt ning toodetava energia tagatud miinimumkogus 15–27 aasta jooksul, mis vastab asjaomase vara tüüpilisele eeldatavale elueale või kulumile, hinnaga, mis katab elektrijaama püsi- ja muutuvkulud (sealhulgas kütusehind) ⁽⁴⁰⁾.
- (178) Teiseks analüüsis komisjon vastust sellele küsimusele, võttes arvesse Euroopa elektrituru üldist äritava.
- (179) Lõpuks hindas komisjon lühidalt elektrienergia ostulepingute mõju turule Ungari Euroopa Liiduga ühinemise järgsel perioodil. Kuigi antud analüüs ei olnud vajalik, et määrata kindlaks majandusliku eelise olemasolu elektrienergia ostulepingutes, on see kasulik teatavate huvitatud isikute esitatud märkuste nõuetekohaseks käsitlemiseks.
- 1) *Esialgne analüüs: mõttekäik, mida tuleks järgida eeliste olemasolu hindamiseks*
- (180) Menetluse käigus esitatud märkuste põhjal analüüsisid kolmandad isikud eelise olemasolu, võttes arvesse tingimusi, milles 1990. aastate keskel sõlmiti elektrienergia ostulepingud. Nad järeldasid põhiliselt seda, et sellel perioodil, võttes arvesse elektritootvate äriühingute erastamist, oleks keskmine ettevõtja andnud elektritootjatele samasugused tagatised nagu on sätestatud elektrienergia ostulepingutes, et meelitada ligi investoreid ja tagada Ungaris varustuskindlus.
- (181) Komisjon analüüsis selle lähenemisviisi häid külgi ning jõudis järeldusele, et see ei olnud asjakohane kahel põhjusel. Esiteks ei võetud arvesse hinnatava meetme tegelikke kasusaajaid. Teiseks ei olnud selle lähenemisviisi alusel käsitletud periood asjakohane eelise olemasolu hindamiseks.

Võimalikust eelisest kasusaajad

- (182) Dunamenti elektrijaam väidab, et ta ei saanud elektrienergia ostulepingust kasu, kuna maksis oma elektrijaamade erastamisel turuväärtuse ning ostuhinnas võeti arvesse elektrienergia ostulepingu kohaseid elektrijaama õigusi ja kohustusi. Järelikult maksis ta erastamishinnas eelise eest, mida elektrienergia ostuleping võis anda.
- (183) Komisjoni arvates on käesoleval juhul selline mõttekäik alusetu. Kõnealuses küsimuses on kasusaajad erastatud elektrijaamad (need, mis tegelikult erastati), mitte nende elektrijaamade aktsionärid. Elektrijaamade erastamine toimus aktsiate omandamise teel.
- (184) Euroopa Kohus on uurinud, kuidas aktsiate omandamise tulemusel toimunud äriühingu omaniku vahetumine mõjutab äriühingule antud ebaseadusliku abi olemasolu ja selle saajat. Kohus otsustas, et ebaseaduslik riigiabi jääb seotuks äriühinguga, mis sai sellest abist kasu, olenemata selle omaniku vahetumisest ⁽⁴¹⁾. Aktsiate võõrandamine turuhinnaga lihtsalt tagab, et ostja ise ei saa kasu riigiabist. See ei mõjuta siiski eelise olemasolu seoses abi saanud elektrijaama tegevusega.
- (185) Hinnatava juhtumi puhul on abisaajad elektrijaamu käitavad ning elektrienergia ostulepingud sõlminud Ungari äriühingud, mitte elektrijaamade aktsionärid. Pealegi muutus elektrijaamade omandiline kuuluvus

⁽⁴⁰⁾ Olenemata sellest, kas hind põhineb elektrienergia ostulepingutes esitatud hinnavalemil või hinnadekreetidel, tingimusel et mõlemad põhinevad samasugustel hindade reguleerimise põhimõtetel.

⁽⁴¹⁾ Euroopa Kohtu otsus liidetud kohtuasjades C-328/99 ja C-399/00: Itaalia ja SIM 2 Multimedia vs. komisjon, EKL 2003, lk I-4035, punkt 83.

enne kuupäeva, millest alates tuleb hinnata riigiabi olemasolu, ning see muutus ei ole asjakohane riigiabi olemasolu hindamisel elektrienergia kasutamise äriühingute puhul. Seega said elektrienergia ostulepingud sõlminud äriühingud elektrienergia ostulepingutes sisalduvast eelisest kasu olenemata oma omanike struktuurist.

Eelise olemasolu hindamisel arvesse võetav periood

- (186) Komisjon on teadlik, et 1990. aastate keskel Ungaris valitsenud turutingimustes oli elektrienergia ostulepingute valitsev põhimõte – garanteeritud investeeringutulu – oluline tingimus, mille tõttu võis teha vajalikke investeeringuid.
- (187) Asjaolu, et elektritootmise sektori iseärasused ning poliitiline ja majanduslik olukord kõnealusel perioodil Ungaris tingisid riigi sekkumise ühistes huvides ning parim lahendus oli sõlmida elektrienergia ostulepingud mitme elektritootjaga, ei ole mingil määral vastuolus asjaoluga, et elektrienergia ostulepingud annavad elektritootjatele eelise.
- (188) Enamik elektritootjatest väidab, et elektrienergia ostulepingutega ei anta elektritootjatele eelist, kuna need vastavad nii MVMi kui ka elektritootjate positsioonis olevate ettevõtjate tavapärasele turukäitumisele. Nad väidavad, et iga MVMi positsioonis olev erasektori ettevõtja (kellel on üksikostjana varustuskindluse õiguslik kohustus) oleks sõlminud elektrienergia ostulepingud ning et elektrienergia ostulepingutest tulenev majanduslik eelis ei ole 1990. aastate Ungari ebaküpse energiaturu olukorras suurem kui tavapärane kaubanduslik eelis poolte jaoks. Pealegi oli elektritootjatel tegutsemisloa saamiseks õiguslik kohustus sõlmida leping MVMiga. Elektritootjad väidavad, et komisjon peaks erainvestori põhimõtte kohaldamise tõttu arvesse võtma elektrienergia ostulepingute sõlmimise ajal kehtinud õigusnõudeid ja valitsenud majanduslikku tegelikkust.
- (189) Seoses huvitatud isikute väidetega erainvestori põhimõtte kohta osutab komisjon käesoleva otsuse põhjendustele, milles käsitletakse elektrienergia ostulepingutes riigiabi olemasolu hindamiseks asjakohase aja kindlaks määramist. Komisjon rõhutab taas, et ta ei kavatse kahtluse alla seada asjaolu, et elektrienergia ostulepingute sõlmimine oli nende lepingute sõlmimise ajal valitsenud tingimustes vajalik. Nagu eespool selgitatud, ei tähenda see siiski, et elektrienergia ostulepingud ei andnud elektritootjatele eelist. Huvitatud isikud väidavad tegelikult üksnes seda, et kõnealused lepingud vastasid nende sõlmimise ajal valitsenud turutingimustele. Ükski huvitatud isik ei väida, et need vastavad praegustele siseturu tingimustele.

Esialgse analüüsi kokkuvõte

- (190) Komisjon leiab, et eelise olemasolu hindamiseks elektrienergia ostulepingutes tuleks kindlaks teha, kas keskmine ettevõtja oleks Ungari Euroopa Liiduga ühinemise ajal valitsenud tingimustes andnud elektrienergiat tootvatele äriühingutele samasuguse tagatise, nagu anti elektrienergia ostulepingutega, mida on kirjeldatud põhjenduses 177.
- 2) *Hinnang eelise olemasolu kohta elektritootjatel Ungari liitumise ajal Euroopa Liiduga*
- (191) Selleks et vastata eelmises põhjenduses osutatud küsimusele, määras komisjon kindlaks käesolevaks analüüsiks asjakohase ettevõtjate põhitava Euroopa elektriturul ning hindas, kas elektrienergia ostulepingud on selle tavaga kooskõlas või pakuvad elektritootjatele tagatise, mis ei oleks ostjale vastuvõetavad, kui tegutsetakse puht-äriõiguslikul alusel.
- (192) Sissejuhatava märkusena tuleks märkida, et elektriturul jaguneb tavapäraselt neljaks: i) elektrienergia tootmine/import ja hulgimüük, ii) energia ülekandmine/jaotus, iii) jaemüük ja iv) tasakaalustamisteenused. Elektrienergia ostulepingute hindamiseks on asjakohased esimene ja neljas kategooria, kuna MVM ostab elektritootjatele kodumaistelt elektritootjatele, impordib seda ja müüb piirkondlikele jaotusettevõtetele ja kommertstarnijatele (jaemüügituru tarnijatele). MVM pakub samuti reserveeritud võimsust ülekandesüsteemi haldurile, et tagada süsteemi tasakaalustamine.
- (193) Ungaris on hinnataval ajavahemikul jaemüügiturul jagatud kaheks sektoriks: i) kommunaalsektor, kus piirkondlikud jaotusettevõtted tarnivad elektrit reguleeritud hindadega väiketarbijatele ning tarbijatele, kes jätavad kasutamata vabatarbijate võimeid; ii) vabaturusektor, kus kommertstarnijad pakuvad elektrit vabatarbijatele turupõhiste hindadega. Vastavalt III energiaseadusega kehtestatud korrale hõlmab kommunaalsektor majapidamisi ja kommertstarbijaid, kelle suhtes kehtib universaalseenuse osutamise kohustus.
- (194) Hinnataval ajavahemikul tarnis MVM elektrienergiat nii piirkondlikele jaotusettevõtetele (kommunaalsektori tarnijad) kui ka vabaturusektori tarnijatele. Nagu lühidalt kirjeldatud põhjendustes 221–231, müüs MVM vabaturusektori tarnijatele siiski üksnes elektrienergia ostulepingute alusel ostetud koguse ülejääki, mida kommunaalsektor ei vajanud. Tegemist on pigem elektrienergia ostulepingute tulemusel iseseisva äritegevusega. Seepärast

tuleb eelise olemasolu analüüsimisel võtta arvesse MVMile määratud esmast ülesannet, milleks oli piisava elektrienergia tarnimine piirkondlikele jaotusettevõtetele, et rahuldada kommunaalsektori vajadused. Järelikult tuleb eelkõige kontrollida seda, kas elektrienergia ostulepingute puudumisel oleks puhtalt äriarvustel kaalutlustel tegutsev ettevõtja, kellele oli tehtud ülesandeks varustada piirkondlike jaotusettevõteteid piisava koguse elektrienergia, pakkunud samasugust tagatist, nagu oli sätestatud elektrienergia ostulepingutes. Hindamisel tuleb arvesse võtta konkurentsil põhineva hulgimüügituru toimimist. Järgnevates põhjendustes antakse esiteks ülevaade käesolevaks analüüsiks asjakohasest üldisest äritavast; teiseks võrreldakse elektrienergia ostulepinguid nende tavadega. Lõpetuseks analüüsis komisjon nimetatud võrdluse alusel elektrienergia ostulepingute tagajärgi, mida ametiasutused võisid eeldada Ungari ühinemisel Euroopa Liiduga, ning seda, kas nad teist liiki lepingute kasutamise korral oleksid võinud eeldada positiivsete ja negatiivsete tagajärgede paremat tasakaalu.

2.a) Elektrienergia ostulepingute eelise hindamiseks asjakohase Euroopa elektrituru äritava lühikirjeldus

- (195) Euroopa elektriturgu käsitlevas valdkondlikus uuringus⁽⁴²⁾ uuris komisjon üksikasjalikult elektriga kauplemise tingimusi Euroopa hulgimüügiturgudel.
- (196) Sõltuvalt tarneperioodist võib elektrienergia suurtes kogustes kaubelda hetketurul ja tulevikutehingute turul. Hetketurul toimivad peamiselt põhimõttel „üks päev ette“, st elektriga kaubeldakse üks päev enne tegelikku tarnimist. Hetketurul elektrienergia kauplemine põhineb alati piirhindadel, mis tagavad üksnes lühiajaliste piirkulude katmise⁽⁴³⁾.
- (197) Tulevikutehingute turul kaubeldakse elektrienergia tükk aega enne selle tegelikku tarnimist. Tulevikutehingute turu toodete hulka kuuluvad nädalased, kuused, kvartaalsed ja aastased tooted. Nii hetketuru kui ka tulevikutehingute turu toodetega võib kaubelda elektribörsidel või vabavahetusturul. Pideva vahendustegevuse tulemusena

on samasuguste toodete hinnad elektribörsil ja vabavahetusturul sarnased. Elektribörsil püütakse seetõttu kehtestada võrdlushinnad kõigile hetketuru ja tulevikutehingute turu toodetele ning seega kogu hulgimüügiturule.

- (198) Lisaks sellele tulenevad tulevikutehingute turu toodete hinnad turuosaliste ootustest hinna arengu suhtes hetketurul. Kuna turuosalised sõlmivad tähtpäevalepinguid, sest eelistavad hetketuru teadmata hindadele tulevikus kindlaid hindu, sisaldavad tulevikutehingute turu hinnad ka riski. Tulevikutehingute turu toodete hinnad sisaldavad tegelikkuses kesket elementi, mis kajastab turuosaliste ootusi seoses hetketuru hindade arenguga, ja kindlate hindade väärtustamisest olenevalt kas riskilisa või hinnavähendit, kuigi tegelikkuses on sageli tegemist just riskilisaga. Sellest tulenevalt on hetketuru hinnad kõigi elektrihindade võrdlusaluseks. Kui elektribörs on olemas, siis on selle hinnad võrdlusaluseks kogu turule. Paljudel hulgimüügiturgudel püüavad ostjad katta suure osa oma eeldatavatest vajadustest tähtpäevalepingutega, et neil oleks oma kuludest selge ülevaade. Tähtpäevalepingutega kaetud vajadusi ületavad vajadused kaetakse ostudega hetketurul.
- (199) Energiasektorit käsitlevas uuringus märgiti, et lisaks elektribörsil ja vabavahetusturul toimuvatele tavapärasele tehingutele esineb ka kohandatud kahepoolseid tehinguid. Need tehingud võivad olla tarnitud toodete või osutatud teenuste osas väga erinevad ning selliste tehingute hindu tavaliselt ei avalikustata. Konkurentsil põhineva turu tingimustes mõjutavad selliseid tehinguid siiski elektribörsil ja vabavahetusturul toimuvad tavapäraseid tehinguid, kuna elektritootja või importija ei nõustuks sõlmima kohandatud kahepoolset lepingut, mis pakuks selgelt halvema tingimusi kui tavapärane hetke- või tähtpäevaleping. Seetõttu on tavapärased hetke- ja tähtpäevalepingud Euroopa hulgimüügiturul asjakohaseks võrdlusaluseks, et hinnata, kas elektritootjatele anti elektrienergia ostulepingutega eelis.
- (200) Tulevikutehingute turul on pikim tarneperiood üks aasta. Pikim ajavahemik lepingu sõlmimise ja tegeliku tarnimise alguse vahel on neli aastat NordPoolis (Skandinaavia riigid), kolm aastat Powernextis (Prantsusmaa), viis aastat UKPXis (Ühendkuningriik) ning kuus aastat EEXis (Saksamaa). Mõnel börsil, nagu OMEL Hispaanias, ei sõlmita tähtpäevalepinguid. Tavapärase tähtpäevalepinguga pannakse tarnijale kohustus pakkuda teatavat kogust elektrienergiat eelnevalt kokku lepitud hinnaga kuni ühe aasta jooksul, algusajaga kuni kuus aastat pärast

⁽⁴²⁾ 2005. aasta juunis algatas komisjon uuringu Euroopa gaasi- ja elektrituru toimimise kohta. 10. jaanuaril 2007 avaldatud kõnealuse energia sektoriuuringu lõpparuannet on kasutatud käesoleva otsuse teabeallikana seoses Euroopa elektrituru peamiste ärisuundumuste ja -tavadega, mis valitsesid juba Ungari Euroopa Liiduga ühinemise ajal 1. mail 2004. Aruandega saab tutvuda aadressil http://ec.europa.eu/comm/competition/antitrust/others/sector_inquiries/energy/

⁽⁴³⁾ Lühiajalised piirkulud on kulud, mida elektritootjad saavad vältida, kui peatavad lühikeseks ajaks elektritootmise. Kõnealused kulud on enam-vähem võrdsed muutuvkuludega, sest mõlemad põhinevad peamiselt kütuse maksumusel.

lepingu sõlmimist. Need tähtjad on tunduvalt lühemad elektrijaamade tavapärasest amortiseerumisperioodist ja elueast. Sellest tulenevalt ei ole tavapärasest turutingimustes elektritootjatel selget ülevaadet hindadest ja müügimahtudest kogu elektrijaama varade amortisatsiooniperioodi ja elua vältel, isegi kui suurema osa toodanguga kaubeldi tähtpäevalepingute vormis. Pealegi on hindade eelneva kindlaksmääramise tõttu oht, et elektritootjate kulud ületavad kokkulepitud hindu. Selline risk ei ole tähtsusetu, eriti kütusehindade kõikumise tõttu, sest kütusehind moodustab enamiku elektrienergia tootmise tehnoloogiate puhul peamise osa muutuvkuludest. Lisaks sellele seisavad elektritootjad silmitsi konkurentsituruga, kuna nad peavad oma tähtpäevalepinguid uuendama oma elektritootmisega seotud varade elua jooksul mitu korda ning seetõttu kohandama oma pakkumist vastavalt muutuvatele konkurentsitingimustele.

(201) Hulgimüügiturul võib esineda ka elektrienergia tootmisvõimsuse reserveerimise lepinguid, mis esinevad kasutusõiguse vormis ning mida võib seetõttu võrrelda elektrienergia ostulepingutega. Kasutusõiguse omandamine tähendab konkreetse elektrijaama tootmisvõimsuse reserveerimist tavaliselt selle elektrijaama eeldatavaks eluajaks ning nn võimsustasu maksmist elektrijaama käitajale vastavalt reserveeritud võimsusega seotud kapitali- ja püsikuludele. Tehnilised riskid kannab elektrijaama käitaja. Kasutusõiguste valdaja otsustab reserveeritud võimsuse kasutamise taseme ning maksab elektrijaama käitajale hinda, mis vastab reserveeritud võimsusest energia tootmisel tekkinud muutuvkuludele.

(202) Selleks et hinnata täiendavalt elektrienergia ostulepingutest tuleneva eelse olemasolu, tuleks samuti arvesse võtta suurettevõtte või tööstuse lõpptarbija olukorda, isegi kui nad ei tegutse hulgimüügiturul, vaid (järgneva etapi) jaemüügiturul. Kuna elektritootjad tarnivad elektrienergiat vahel otse suurettevõtetele või tööstustarbijatele, on võrdlemine elektrienergia ostulepingutega asjakohane.

(203) Energiasektorit käsitlevast uuringust nähtub, et elektrienergia tarnijate puhul oli tavapärase sõlmida suurettevõtte ja tööstustarbijatega püsihinnaga lepinguid. Selliste lepingute kestus on tavaliselt üks kuni kaks aastat. Neis lepingutes on tavaliselt sätestatud varasemal tarbimisel põhinev tarnegraafik. Hind tuleneb tulevikutehingute turu hulgihinnast ning sisaldab muid kulutegureid, nagu eeldatavad tasakaalustamiskulud või tarnija kasum. Kõrvalekalle tarnegraafikust toob kaasa võta-või-maksa tingimuse kohaldamise, mis sunnib ostjat maksma energia eest, mida ta ei vaja, või maksma lisatasu. Selliseid lepinguid võib vaadelda kui lepinguid, mis põhi-

nevad minimaalsel tagatud ostukogusel ja võimsuse reserveerimisel ⁽⁴⁴⁾.

(204) Elektrienergia ostulepingute eelse olemasolu hindamiseks tuleb arvesse võtta ka teist liiki lepinguid, nimelt lepinguid, mis on sõlmitud tasakaalustamisteenuste osutamiseks ülekandesüsteemi halduritele. Kuna elektrienergiat ei ole võimalik ladustada, peavad nõudlus ja pakkumine olema igal ajahetkel vastavuses. Kui nõudlus või pakkumine ei vasta prognoosidele ning selle tulemusena on vaja toota täiendavalt elektrienergiat, siis on ülekandesüsteemi halduritel kohustus pöörduda teatavate elektritootjate poole, et suurendada tootmist lühikeses etteatamisega. Selleks et tagada kõnealuste olukordade puhul tootmisvõimsuse kättesaadavus, reserveerivad ülekandesüsteemi haldurid võimsust tootmisüksustes, mis on suutelised tõstma oma tootmistaset lühiajalise etteatamisega. Kuna Ungaris ei ole pumpelektrijaamu, on maagaasil töötavatel elektrijaamadel kõnealuste teenuste pakkumiseks kõige asjakohasemad tehnilised omadused.

(205) Energiasektorit käsitlevas uuringus on antud ülevaade Euroopa ülekandesüsteemi haldurite tavast seoses tasakaalustamisteenuste osutamiseks sõlmitud võimsuse reserveerimise lepingutega. Ülevaatest nähtub, et võimsuse reserveerimine toimub pakkumiste teel. Ühte aastat võib pidada tüüpiliseks ajavahemikuks, mis annab ülekandesüsteemi halduritele võimaluse kohandada reserveeritud võimsuse koguseid nende tegelikele vajadustele. Lepingutes on üldjuhul täpsustatud nõutava teenuse tehnilised omadused, reserveeritud võimsus ja kas tarnitava elektrienergia hind või nii elektrienergia kui ka võimsuse hind.

2.b) Elektrienergia ostulepingute võrdlus üldise äritavaga

(206) Komisjon on võrrelnud elektrienergia ostulepingutes sätestatud ostukohustust tavapärase tähtpäeva- ja hetkelepingute, kasutusõiguse lepingute, suurte lõpptarbijatega sõlmitud pikaajaliste lepingute ning tasakaalustamisteenuste pakkumiseks elektritootjate ja ülekandesüsteemi haldurite vahel sõlmitud lepingute põhiomadustega.

Tavapärased hetke- ja tähtpäevalepingud

(207) Põhjendustes 195–200 esitatud kirjeldusest nähtub, et võimsuse pikaajalise reserveerimise, minimaalse tagatud ostukoguse ning muutuv-, püsi- ja kapitalikulu hõlmavate hinnakujundusmehhanismide ühendamine ei vasta Euroopa hulgi müügituru tavapärasele lepingutele ning need kaitsevad elektritootjaid riskide eest rohkem kui tavapärased tähtpäeva- ja hetkelepingud.

⁽⁴⁴⁾ Asjaolu, et tarnija võtab kohustuse tarnida lepingus ettenähtud kogust, võidakse käsitada võimsuse reserveerimisena.

(208) Hetketurul elektrienergiaga kauplemine põhineb alati piirhindadel, mis tagavad üksnes lühiajaliste piirkulude, kuid mitte kõigi püsi- ja kapitalikulude katmise. Lisaks sellele puudub elektrienergiat tootvatel äriühingutel hetketurul oma tootmisvõimsuse kasutamise taseme suhtes igasugune kindlus. Selline risk on palju suurem kui enamikus töötleva tööstuse sektorites ja see tuleneb asjaolust, et elektrienergiat ei ole võimalik ökonoomselt ladustada, mis on kõnealuse tööstuse iseloomulik omadus. Kui konkreetset ajahetket pakutakse nõudluse rahuldamiseks piisavalt elektrienergiat madalama hinnaga kui on konkreetse elektritootja poolt pakutav hind ühes tema elektrienergia tootmisüksuses, siis seda üksust ei rakendata, mis tähendab, et selle tootmisvõimused läheb kõnealusel ajavahemikul kaotsi.

(209) Seepärast tähendab hetketuru müük märkimisväärset ebakindlust seoses püsi- ja kapitalikulude hüvitamise ning tootmisvõimsuse kasutamise tasemega.

(210) Samuti ei paku tulevikutehingute turg, mille hinnad tulenevad hetketuru hindadest, elektritootjatele kindlust, et nende müük katab püsi- ja kapitalikulud, sest hinnad määratakse eelnevalt kindlaks. Kui kütusehind tõuseb tarneperioodil ootamatult, võivad elektrienergia tootmise kulud ületada eelnevalt kehtestatud hinna. Tulevikutehingute turul on tootmisvõimsuse kasutamisega seotud risk tähtpävalepingute pikaajalisuse tõttu väiksem kui hetkelepingute puhul. Isegi kui elektritootja suudab müüa suurema osa oma toodangust tähtpävalepingutega, on tal siiski ülevaade oma elektrienergia tootmisüksuste kasutamismäärast vaid piiratud ajavahemiku jooksul võrreldes nende üksuste elueaga.

(211) Huvitatud isikud rõhutavad, et elektritootjad kannavad elektrienergia ostulepingute alusel olulisi riske, eelkõige ehitusriske, reguleerimisega seotud riske ning keskkonna-, hooldus- ja maksu/finantsriske. Komisjon tunnustab, et elektrienergia ostulepingutega ei kõrvaldata kõiki elektrijaama käitamise seotud riske. Riske, mida elektritootjad on oma märkustes loetlenud, kannavad kindlasti tootjad ise. Tegemist on siiski tavaliste riskidega, mida iga elektrienergia tootmise turul osaleja peab kandma, sealhulgas tavapärasel hetketurul või tulevikutehingute turul toimuva müügi puhul. Elektrienergia tootmisvõimsuste ja eelkõige kütusehinna kõikumise seotud äririske, lõppkasutaja elektrihinnaga kõikumise seotud riski ja lõppkasutaja elektrinõudluse kõikumise seotud riski kannab elektrienergia ostulepingute alusel varade enamuse või kogu eluaeg jooksul siiski MVM.

(212) Samuti väidavad huvitatud isikud oma märkustes, et võimsuse reserveerimine MVMile põhjustas neile ebasoodsa olukorra, sest nad ei saanud seda võimsust

kasutada muul otstarbel kui müügiks MVMile. Minimaalse tagatud ostukoguse süsteem leevendab seda piirangut siiski suurel määral. Minimaalse tagatud ostukoguse süsteemi tuleks käsitada kui tagatist elektritootjatele, et neil ei takistata kasutada oma võimsust elektrienergia tootmiseks ning müügiks, kui MVM ei kasuta oma reserveeritud võimsust. Vastavalt järgmisele tabelile vastas tagatud minimaalne ostukogus tegelikult reserveeritud võimsuse kasutamismääradele, ületades Ungaris saadaoleva koguvõimsuse keskmist kasutamismäära.

Tabel 5

Elektrienergia minimaalne tagatud ostukogus ja reserveeritud võimsus

	2004	2005	2006
Tagatud ostukogus (GWh)	23 234	23 528	23 516
Reserveeritud võimsus (MW)	4 242	4 460	4 481
Minimaalse tagatud ostukoguse ja reserveeritud võimsuse suhe (tundide arv aastas)	5 477	5 275	5 248
Elektrienergia netootmise ja Ungari kõigi elektrienergia tootmisüksuste netootmisvõimsuse suhe (tundide arv aastas)	4 272	4 225	4 601

(213) Seepärast kaasneb hetke- ja tähtpävalepingutega elektritootjatele palju suurem risk kui elektrienergia ostulepingutega, mis pakuvad kindlust nii püsi- ja kapitalikulude hüvitamise kui ka tootmisvõimsuse kasutamise taseme suhtes.

Kasutusõigus

(214) Peamine erinevus kasutusõiguse lepingute ja elektrienergia ostulepingute vahel on see, et kasutusõigus ei ole tavaliselt seotud minimaalse tagatud ostukogusega. Kasutusõiguse valdaja kannab reserveeritud võimsusest toodetud elektrienergia müügiga seotud äririske. Tal on siiski kindlus, et ta suudab kogu elektrienergia müüa muutuvkulud katva hinnaga, sest ta võib otsustada energiat mitte toota, kui hind langeb allapoole muutuvkulud. Elektrienergia ostulepingud ei paku MVMile sellist kindlust, sest MVMil on elektritootjate kasuks minimaalse ostukoguse kohustus.

Suurtarbijatega sõlmitud pikaajalised ostulepingud

(215) Suurtarbijatega sõlmitud pikaajaliste lepingute puhul on selge, et need pakuvad ostjale oluliselt suuremat eelist kui

elektrienergia ostulepingud MVMile, sest hind, mis on tavaliselt kindlaks määratud kogu lepingu kestuse ajaks, ei ole üldjuhul indekseeritud sellise näitajaga nagu kütusehind, mille muutumist lepingu kestuse ajal ei ole võimalik prognoosida, ning see ei ole kujundatud ka selliselt, et katta püsi- ja kapitalikulud, kuna see sõltub hinnanooteeringutest hulgemüügiturul. Ostja on huvitatud pikaajalise lepingu sõlmimisest tõepoolest üksnes juhul, kui leping pakub teatavat kaitset energiaturu kõikumiste vastu ja eriti kütusehinna kõikumiste vastu. Seepärast oleks ostja pikaajalisest lepingust majanduslikult huvitatud üksnes siis, kui müüja võtaks osa kütusehinna kõikumisega seotud riskidest enda kanda või kui tootmistehnoloogia tagaks stabiilsed kütusehinnad, nagu on näiteks hüdroelektrijaamade ja teatavatel tingimustel ka tuumaelektrijaamade puhul. Pealegi sõlmitakse sellised lepingud tavaliselt oluliselt lühemaks ajaks kui elektrienergia ostulepingud ning ostjatel on seega võimalus tarnijat vahetada, kui konkurendid pakuvad soodsamat hinda. Võimalikult madala hinna saavutamiseks kasutavad ostajad sageli pakkumismenetlust.

Tasakaalustamisteenuste lepingud

- (216) Tasakaalustamisteenuste lepingud on asjakohased hindamaks eelise olemasolu elektrienergia ostulepingute puhul, sest MVM määrab elektrienergia ostulepingute alusel reserveeritud võimsusest väikese osa ülekandesüsteemi halduritele tasakaalustamisteenuste osutamiseks⁽⁴⁵⁾. MVM müüb tegelikkuses võimsust ülekandesüsteemi halduritele aasta baasil kui tervikut ja kasutab selleks osa elektrienergia ostulepingute alusel reserveeritud võimsusest. Tegelikult tähendab see, et elektritootjad ei kanna iga-aastaste pakkumistega⁽⁴⁶⁾ ning nende pakutava elektrienergia kogusega seotud ebakindlusest tulenevat riski. Nende seisukohast toimub tasakaalustamisteenuste pakkumine vastavalt elektrienergia ostulepingu tingimustele. Nagu esitatud põhjenduses 204, ei ole elektrienergia ostulepingute tingimused, eelkõige nende pikk kestus ja minimaalne tagatud ostukogus, siiski äriolulisel alusel õigustatud isegi mitte tasakaalustamisteenuste pakkumiseks. Komisjon tunnustab, et Ungaris on üksikud tootmisüksused suutelised pakkuma vajalikke tasakaalustamisteenuseid ülekandesüsteemi halduritele, nagu on väitnud huvitatud isikud, kuid on jõudnud järeldusele, et isegi sellises olukorras lähevad elektrienergia ostulepingute tingimused kaugemale, kui ülekandesüsteemi haldur võib pidada äriolulistel alustel vastuvõetavaks.

Elektrienergia ostulepingute ja üldise äritava võrdluse järeldus

- (217) Võrdlusest nähtub, et elektrienergia ostulepingutega pakutakse elektritootjatele suuremat tagatist kui tavaliste

ärilepingutega. Elektritootjatel on seega eelis võrreldes olukorraga, milles nad oleksid vabaturul ilma elektrienergia ostulepinguteta. Selleks et eelise olemasolu hindamine lõpule viia, tuleb hinnata positiivseid ja negatiivseid tagajärgi, mida ametiasutused võisid eeldada elektrienergia ostulepingute põhjal Ungari ühinemisel Euroopa Liiduga, ning kontrollida, kas nad oleksid tavalistel ärilepingutel põhinevate muude lähenemisviiside puhul võinud eeldada positiivsete ja negatiivsete tagajärgede paremat tasakaalu.

2.c) Elektrienergia ostulepingute prognoositavad tagajärjed ametiasutuste jaoks, võttes arvesse võrdlust ostjate üldise äritavaga Euroopa elektriturul.

- (218) Ametiasutused võisid eeldada elektrienergia ostulepingute põhjal, et MVM on suuteline leidma piisavalt elektrienergiat, et katta pikaajalises plaanis kommunaalsektori vajadused.
- (219) Neil ei olnud siiski kindlust hinnataseme osas, mida MVM oleks pidanud maksma sama ajavahemiku jooksul, sest elektrienergia ostulepingutega ei pakuta kaitset peamiselt kütusehinna kõikumisest tuleneva hinnakõikumise ohu vastu.
- (220) Pealegi võtab pikaajaline võimsuse reserveerimine ja sellega seonduv elektrienergia minimaalne tagatud ostukogus ametiasutustelt võimaluse kasutada teiste elektritootjate ja importijate soodsamaid hindu. Elektrienergia ostulepingutes sätestatud võimsus ja minimaalne tagatud ostukogus, MVMiga sõlmitud pika-ajalised impordilepingud ning kohustusliku ostukoguse süsteemi⁽⁴⁷⁾ alusel ostetud kogused olid piisavad MVMi vajaduste katmiseks. MVM ei võinud seega oma tarneallikaid mitmekesistada, kuigi saadaval olid alternatiivsed tootmisvõimused. 2004. aastal ei olnud hulk elektritootjaid seotud pikaajaliste elektrienergia ostulepingutega. Kahe elektrijaama (tootmisvõimsusega 470 MW) elektrienergia ostulepingute kehtivus lõppes 2003. aasta lõpus, mis oluliselt suurendas tarnevõimsust väljaspool elektrienergia ostulepinguid. Impordivõimsusest ligikaudu 700 MW ei olnud kaetud pikaajaliste impordilepingutega ning MVM oleks võinud seda kasutada elektrienergia importimiseks, kui ta ei oleks olnud seotud reserveeritud võimsuse ja minimaalse tagatud ostukoguse süsteemiga.

⁽⁴⁵⁾ 2005. aastal lepingujärgsest võimsusest 15 %.

⁽⁴⁶⁾ Iga-aastaste pakkumiste tõttu muutub ülekandesüsteemi halduritele pakutava võimsuse kogus ja saavutatud hind igal aastal ning võib väheneda, kui ülekandesüsteemi haldurite vajadus väheneb ja/või kui teised tarnijad pakuvad madalamat hinda või suuremat kogust.

⁽⁴⁷⁾ Ungari õigusaktides nõutakse MVMilt ja piirkondlikelt jaotusettevõtetelt, et nad ostaksid koostoodetud või jäätmetest või taastuvatest energiaallikatest toodetud elektrit reguleeritud hindadega.

(221) Nagu esitatud järgmistes põhjendustes, oli Ungari Euroopa Liiduga ühinemise ajal 2003. ja 2004. aastal selge, et reserveeritud võimsuse ja minimaalse tagatud ostukoguse süsteem, mis oli kavandatud nn ühe ostja mudeli alusel ja mille kohaselt kogu Ungaris tarbitud elektrienergia transiit toimus MVMi kaudu, põhjustas suurt ohtu, et MVM peab elektrienergia ostulepingute tõttu ostma oma vajadusest suurema koguse elektrienergiat.

(222) Oluline asjaolu, mida tuleb sellega seoses arvesse võtta, on elektrituru osaline avamine 2003. aastal. Ungari parlament võttis 18. detsembril 2001 vastu II energiaseaduse, millega võimaldati suurtarbijatel, kes tarbivad aastas üle 6,5 GW, hakata vabatarbijateks ja valida seega ise oma elektritarnijad. Selle 1. jaanuaril 2003 jõustunud õigusaktiga loodi olemasoleva kommunaalsektori kõrvale vabaturg, kus hinnad kujunesid vastavalt pakkumisele ja nõudlusele. Kõnealuse meetme prognoositav tagajärg oli nende koguste vähendamine, mida MVM vajab piirkondlikele jaotusettevõtetele tarnimiseks, et rahuldada kommunaalsektori nõudlust. Järgmises tabelis on esitatud vabaturul tegelikult müüdud koguste suurenemine aastatel 2003–2006 ning kommunaalsektoris piirkondlike jaotusettevõtte kaudu tegelikult müüdud koguste vastav vähenemine.

Tabel 6

Müük jaemüügiturul (reguleeritud turg ja vabaturg)

	(GWh)			
	2003	2004	2005	2006
Kogutarbimine	33 584	33 836	34 596	35 223
Müük vabaturul	3 883	7 212	11 685	13 057
Müük reguleeritud turul	29 701	26 624	22 911	22 166

Allikas: Ungari elektrienergiastatistilised andmed, 2006⁽¹⁾.
⁽¹⁾ Vt muu hulgas veebileht <http://www.mvm.hu>.

(223) Aastatel 2003–2006 vähenes kommunaalsektoris müüdud kogus, mis vastas MVMi tegelikule ostuvajadusele, 25 % võrra. MVMi vajaduste vähenemine oli suuresti prognoositav Ungari Euroopa Liiduga ühinemise ajal, eelkõige võttes arvesse kommunaalsektori ametlike hindade (tarbijate poolt piirkondlikele jaotusettevõtetele makstavad hinnad) ja vabaturuosas täheldatud hindade märkimisväärset erinevust 2003. ja 2004. aastal.

Tabel 7

Hindade erinevus jaemüügiturul reguleeritud ja vabas segmendis 2003. ja 2004. aastal

	(HUF/kWh)	
	2003	2004
Keskmine hind vabaturul	11,1	12,7
Keskmsed hinnad kommunaalsektoris ⁽¹⁾	19	21,1

Allikas: Ungari elektrienergiastatistilised andmed, 2006.

⁽¹⁾ Tulenevad reguleeritud tariifidest, mis sõltuvad tarbimistasemest.

(224) Vabaturuhinnad innustasid vabatarbijaid selgelt kasutama oma vabatarbija õigusi. Samuti oli 2003. ja 2004. aastal hästi teada, et Ungari ühinemine Euroopa Liiduga toob kaasa teise elektridirektiivi⁽⁴⁸⁾ jõustamise ning seega kõigi tarbijate õiguse hakata alates 1. juulist 2007 vabatarbijaks, mis vähendab MVMi vajadusi veelgi palju lühema aja jooksul kui elektrienergia ostulepingute järelejäänud kehtivusaeg.

(225) Sellest tulenevalt oli 2003. ja 2004. aastal selge, et elektrienergia ostulepingud, mis kavandati nn ühe ostja mudeli põhjal ja mille puhul kogu Ungari turu elektri transiit toimus MVMi kaudu, takistavad MVMil oma tarneallikaid mitmekesistamast ning saavutamast soodsamaid hindu, tugevdades konkurentsi oma tarnijate vahel, ning tekitavad tõenäoliselt MVMile kohustuse osta rohkem elektrienergiat, kui ta tegelikult vajab.

(226) Ametiasutused olid selle ohu tegelikult tuvastanud. Ungari valitsus andis 2002. aastal välja dekreedid,⁽⁴⁹⁾ millega nõuti MVMilt kõigi elektritootjatega elektrienergia ostulepingute uuesti läbi vaatamise algatamist, et kohandada reserveeritud võimsuse kogust. Kuigi nimetatud dekreediga ei nõutud elektrienergia ostulepingute lõpetamist, viitab see iseenesest selgelt sellele, et elektrienergia ostulepingute alusel reserveeritud võimsuse kogused (ja sellest tulenevalt ka minimaalsed tagatud ostukogused) olid liiga suured, kui võtta arvesse jaemüügiturul järkjärgulist liberaliseerimist. Kõnealuse dekreediga anti ka MVMile võimalus elektritootjatega läbirääkimiste ebaõnnestumise korral müüa võimsused ja elektrienergia, mis ületavad reguleeritud turuosas varustamiseks vajalikke koguseid, kolme nn vabastusmehhanismi kaudu: tootmisvõimsuse oksjonid, tootmisvõimsuse pakkumised ja müük virtuaalsel internetipõhisel kauplemisplatvormil *Piactér* (turuplats). Kuigi kolm nimetatud mehhanismi on oma vormilt erinevad, tähendavad nad kõik põhimõtteliselt seda, et MVM müüb kommunaalsektori varustamisest ülejäävat elektrienergiat vabaturul mitmesuguste

⁽⁴⁸⁾ Direktiiv 2003/54/EÜ.

⁽⁴⁹⁾ Valitsuse dekreet nr 183/2002.

tulevikutehingutoodetena, kuid peab seda ostma vastavalt elektrienergia ostulepingutes sätestatud tingimustele.

- (227) Järgmises tabelis on esitatud MVMi korraldatud esimese kolme oksjoni andmed. Sellest nähtub, et MVM hinnad nn vabastusmehhanismide kaudu müüdüd elektrienergia eest olid oluliselt madalamad sama energia eest elektrienergia ostulepingute alusel makstud hindadest.

Tabel 8

MVMi esimesed kolm oksjonit

	Esimene oksjon 2003. aasta juunis	Teine oksjon 2003. aasta detsembris	Kolmas oksjon 2004. aasta juunis
Baaskoormuse tooted:			
Müüdüd elektrienergia kogus (GWh)	375	240	133
Müügihind oksjonitel (HUF/kWh)	8,02	9,5	8,4
Tippkoormuse tooted:			
Müüdüd elektrienergia kogus (GWh)		259	421
Müügihind oksjonitel		5,6	3,5
Aasta keskmine hind elektrienergia ostulepingute alusel			
	2003	2004	
	11,3	11,7	

- (228) Ungari õigusaktides oli tegelikult sellist tagajärge ette nähtud ning sätestatud hüvitis, mida Ungari riik maksab MVMile kahju eest, mis tekib tootmisvõimuse oksjonite kaudu vabastatud koguste eest makstud hinna ja turul saavutatud müügihindade vahest. 2003. aastal maksti MVMile hüvitist 3,8 miljardit forintit⁽⁵⁰⁾. Vastavalt MVMi 2004. aasta aruandele suurenes hüvitis 2004. aastal 2,4 miljardi forint võrra.

- (229) Ametiasutuste seisukohast on selge, et sellist süsteemi ei saa äriksel alusel õigustada, kuna sellega subsideeritakse elektritootjate vabaturusektoris toimuvat müüki.

- (230) Järgnevas tabelis on 24. septembril 2007 ja 21. aprillil 2008 Ungari esitatud teabe põhjal näidatud MVMi poolt 2003. ja 2004. aastal vabastusmehhanismide kaudu müüdüd elektrienergia üldkogused.

⁽⁵⁰⁾ Vt Ungari ametiasutuste 4. juunil 2004 registreeritud kiri.

Tabel 9

Vabastusmehhanismide kaudu MVMi müüdüd kogused

(TWh)

Aasta	2003	2004	2005	2006
MVMi müügi kogumaht vabastusmehhanismide kaudu ⁽¹⁾	0,6	1,9	6,5	6,5

⁽¹⁾ Tootmisvõimuse oksjonid, tootmisvõimuse pakkumised ja MVMi nn turuplats.

- (231) Ilmselt ei sõlmi ostjad tavalistes turutingimustes lepinguid, millega kaasneb oluline oht, et nad on kohustatud ostma vajadusest suuremas koguses elektrienergiat ning saavad selle elektrienergia edasimüügi korral suurt kahju. Teoreetiliselt on selline oht olemas tähtpäevalepingute puhul ja suurte lõpptarbijatega sõlmitud pikaajaliste lepingute puhul, kuid palju väiksemas ulatuses.

- (232) Tähtpäevalepingute kestus on oluliselt lühem võrreldes elektrienergia ostulepingutega. Ostjal on sellise tähtpäeva puhul palju parem ülevaade oma vajadustest kui 15–27 aastase ajavahemiku puhul. Lisaks katavad ostjad tähtpäevalepingutega enamasti üksnes osa oma prognoositavast vajadusest, ostes vajaliku lisakoguse hetketurul.

- (233) Suurte lõpptarbijatega sõlmitud pikaajaliste lepingutega kaasneb samuti üksnes piiratud oht, et ostetakse vajadusest suurem kogus, sest nende lepingute kestus on piiratud ning selliseid lepinguid sõlmivate suurte tööstuslike ja äriksel lõpptarbijate tarbimine on üldjuhul stabiilne ja prognoositav, mis aga ei kehti eespool lühidalt kirjeldatud põhjustel MVMi puhul.

- (234) Lisaks sellele tuleb meenutada, et tähtpäevalepingute või lõpptarbijatega sõlmitud pikaajaliste ostulepingutega võtavad ostjad kohustuse osta teatavas koguses elektrienergiat mitu kuud või aastat enne selle tegelikku tarnimist, sest nende ostulepingutega pakutakse kaitset hinnakõikumise vastu. Elektrienergia ostulepingud ei anna sellist kasu, sest hinnad katavad muutuvkulusid, mis kütusehinna muutmise tõttu võivad tõusta ettearvamatus ulatuses.

Järeldus riigiabi olemasolu kohta

- (235) Komisjon leiab, et eelised, mida ametiasutused said elektrienergia ostulepingutest, ei paku energiahindade suhtes kindlust, mida keskmine ettevõtja ootaks pikaajalisest lepingust, ning nendega kaasneb suur oht, et ettevõtjad on kohustatud ostma tegelikult vajadusest rohkem energiat ning kandma üleliigsete koguste edasimüügil kahju. Ungari ametiasutused olid riigi Euroopa Liiduga ühinedes neist ohtudest täiesti teadlikud. Elektrienergia

ostulepingute ja Euroopa elektriturgudel valitseva äritava võrdlus näitab, et puhtalt äriksel alustel tegutsev ostja ei oleks nõustunud selliste kahjulike mõjudega ning oleks rakendanud teisi ostustrateegiaid ja sõlminud teist tüüpi lepinguid, mis vastavad üldisele äritavale.

- (236) Eespool toodut arvesse võttes leiab komisjon, et elektrienergia ostulepingute aluspõhimõtted annavad elektritootjatele tavapärasest äriksel eelisest suurema eelise. Seoses sellega on oluline rõhutada, et elektrienergia ostulepingute peamisi põhimõtteid, s.o pikaajalist võimsuse reserveerimist ja minimaalset tagatud ostukogust ning hinnakujundusmehhanisme, mis põhinevad võimsustasul ja energiatasul katmaks püsi-, muutuv- ja kapitalikulud, ei saa isoleerida ega eraldi hinnata. Eelise olemasolu põhineb nende elementide kombinatsioonil. Nagu eespool näidatud, aitab eelise olemasolule suurel määral kaasa elektrienergia ostulepingute pikaajalisus.

3) *Elektrienergia ostulepingute mõju turule Ungari Euroopa Liiduga ühinemise järgsel perioodil*

- (237) Huvitatud isikud väidavad oma märkustes, et elektrienergia ostulepingute alusel kohaldatud hinnad ei ole hulgi- ja väikese turu hindadest kõrgemad. Eriti rõhutab Mátra elektrijaam, et tema hinnad on konkurentsivõimelised, kuna tal on oma söekaevandus, mistõttu on tema kaevandamiskulud madalad. Sellest tulenevalt leiavad nad, et ei ole saanud mingeid eeliseid.

- (238) Komisjon ei saa selliste väidetega nõustuda.

- (239) Esiteks, nagu eespool üksikasjalikult arutletud, on elektrienergia ostulepingute alusel tegelikult makstav hind üks elektrienergia ostulepingute tagajärg, kuid see ei moodusta põhiosa eelisest, mida nende lepingutega antakse. Eespool viidatud pangandusametuste märkused (vt eelkõige põhjendused 175 ja 176) kinnitavad samuti, et kõik elektrienergia ostulepingute elemendid, mis tagavad tootmisüksustele varade investeringute tootluse ja kaitsevad elektritootjaid nende tegevuse äririskide eest, moodustavad koos nende lepingute eelise põhiosa.

- (240) Teiseks sõltub hinnaerinevus võrreldes turuhindadega paljudest turu arenguga seotud teguritest, mis ei sõltu elektrienergia ostulepingutest ja mida saab hinnata üksnes tagantjärele. Elektrienergia ostulepingutes sätestatud hinnad on ühikuhinnad teataval ajahetkel; neis ei ole võetud arvesse kõigist teistest elektrienergia ostulepingute elementidest tulenevaid eeliseid, näiteks võimsuseid ja koguseid, mida elektritootjad oleksid võinud müüa, kui nende müük oleks sõltunud turundusest. Nagu eespool nimetatud, on komisjon seisukohal, et kõigi hinnatavate elektrienergia ostulepingute olemuses

sisaldub elektritootjate jaoks majanduslik eelis, olenemata sellest, kas nendega kaasnevad teataval ajaperioodil turuhindu ületavad hinnad.

- (241) Et komisjoni vastused saadud märkustele oleksid täielikud ning et mõista elektrienergia ostulepingute tagajärgi selles osas paremini, võrdles komisjon sellegipoolest elektrienergia ostulepingute kohaselt tegelikult kohaldatud hindu elektrienergia ostulepingutega hõlmamata hulgi- ja väikese turu hindadega.

- (242) Selles võrdluses ei võta komisjon arvesse 2007. aasta hindu, kuna sel aastal (täpsemalt 9. detsembrist 2006 kuni 31. detsembrini 2007) asendati elektrienergia ostulepingute hinnad ametlike hindadega. Sellest tulenevalt ei kajasta kohaldatud hinnad tingimata täpseid hindu, mis oleks saadud elektrienergia ostulepingute valemite rakendamisel.

- (243) Sellest tulenevalt võrdles komisjon aastatel 2004–2006 kohaldatud elektrienergia ostulepingute hindu vabaturu hindadega.

Tabel 10

Elektrienergia ostulepingute alusel MVMile müüüdud elektri keskmine hind ⁽⁵¹⁾

	HUF/kWh		
Elektrienergia ostulepingu sõlminud elektrijaam	2004	2005	2006
Dunament F-plokid	[...]	[...]	[...]
Dunament G2-plokk	[...]	[...]	[...]
Tisza II	[...]	[...]	[...]
Pécs	[...]	[...]	[...]
Csepel II	[...]	[...]	[...]
Kelenföld	[...]	[...]	[...]
Újpest	[...]	[...]	[...]
Kispest	[...]	[...]	[...]
Mátra	[...]	[...]	[...]
Paks	[...]	[...]	[...]

⁽⁵¹⁾ Tabeli andmete aluseks on 24. septembril 2007 ja 16. jaanuaril 2008 registreeritud Ungari ametiasutuste kirjad. 2006. aasta kohta on kahes teabekirjas esitatud arvude vahel teatavaid erinevusi (alla 5 %). Käesolev otsus põhineb kõige uuemal teabel (16. jaanuaril 2008. aasta kiri).

Tabel 11

Kodumaiste tootjate poolt ilma elektrienergia ostulepinguta vabaturule müüdud elektri kogused ja keskmised hinnad ⁽⁵²⁾

Elektrijaam	2004		2005		2006	
	Kogus (MWh)	Hind (HUF/kWh)	Kogus (MWh)	Hind (HUF/kWh)	Kogus (MWh)	Hind (HUF/kWh)
Mátra (plokid [...])	989 097	8,15	972 813	8,33	1 082 699	9,26
Vértes	157 701	8,02	942 999	8,79	1 213 622	10,51
Dunament (plokk [...])	215 647	8,57	805 381	9,85	814 702	13,29
EMA	133 439	11,07	129 252	11,83	101 607	12,92
AES Borsod	[...]	[...]	18 301	11,25	ei arvestata (*)	
AES Tiszapalkonya	364 869	12,76	86 673	9,87	119 218	14,27

(*) Müüdnud kogused on alla 1 000 MWh. Komisjon leiab, et nii väikeste koguste eest makstud hind ei ole asjakohane alus võrdluseks elektrienergia ostulepingute hindadega.

Tabel 12

MVMi ostetud imporditelektri kogused ja keskmised hinnad ⁽⁵³⁾

Import	2004		2005		2006	
	Kogus (MWh)	Hind (HUF/kWh)	Kogus (MWh)	Hind (HUF/kWh)	Kogus (MWh)	Hind (HUF/kWh)
Ukrainast läbi Slovakkia ([...]) (*)	1 715 200	[...] (**)	1 525 600	[...] (**)	1 311 400	[...] (**)
Šveitsist läbi Slovakkia ([...]) (*)	1 768 100	[...] (**)	1 761 700	[...] (**)	1 709 200	[...] (**)
Šveitsist ([...]) (*)	631 700	[...] (**)	629 500	[...] (**)	626 200	[...] (**)

(*) Impordipartnerist äriühingu nimi.

(**) Kogu käesoleva tabeliga hõlmatud elektriimpordi kaalutud keskmine hind oli 2004. aastal 9,14 HUF/kWh, 2005. aastal 10,41 HUF/kWh ning 2006. aastal 11,49 HUF/kWh.

(244) Alates 2003. aastast on MVM kooskõlas II energiaseadusega ⁽⁵⁴⁾ vabastanud üleliigset energiat (s.o elektrienergia, mis ületas kommunaalsektori jaoks vajalikku elektrienergiat) tarnimiseks konkurentsil põhinevale turule kolme kanali kaudu: i) avalikud tootmisvõimsuse oksjonid, ii) tootmisvõimsuse pakkumised ning iii) oma virtuaalne reaaliajase kauplemise platvorm *Piactér*. Järgnevas tabelis on esitatud nende müükide raames saadud keskmised hinnad:

⁽⁵²⁾ Teave põhineb 24. septembril 2007 registreeritud Ungari ametiasutuse kirjal. 2005. ja 2006. aastal müüs vabaturule elektrit ka äriühing E.ON DKCE. Vastavalt Ungari ametiasutuse 22. aprillil 2008 registreeritud kirjas esitatud teabele olid müüdnud kogused väikesed, mistõttu Ungari ametiasutustel ei olnud vastavaid hinnaandmeid.

⁽⁵³⁾ Teave põhineb 24. septembril 2007 ja 16. jaanuaril 2008 registreeritud Ungari ametiasutuse kirjal. Kahes teabekirjas esitatud arvude vahel esineb erinevusi (alla 2 %). Käesolev otsus põhineb kõige uuemal teabel (16. jaanuari 2008. aasta kiri). Ka MVMi import põhineb pikaajalistel lepingutel; käesolev menetlus ei hõlma neid lepinguid.

⁽⁵⁴⁾ Vt käesoleva otsuse põhjendus 32.

Tabel 13

MVMi tootmisvõimsuse oksjonitel, pakkumistel ja turuplatsil saadud keskmised hinnad ⁽⁵⁵⁾

Oksjonil müüdüd toote tarnimisaasta (*)	Tootmisvõimsuse oksjonite kaalutud keskmine hind (HUF/kWh)	Pakkumiste ja turuplatsi müükide aasta	Pakkumiste ja turuplatsi keskmine hind (HUF/kWh)
2004	4,7	2004	6,5
Oksjon 17.6.2004	Tippkoormuseväline energia: 3,48 Baaskoormusenergia: 8,4		
2005	5,4	2005	8,1
Oksjon 9.12.2004	Tippkoormuseväline energia: 4,54 Baaskoormusenergia: 8,32		
Oksjon 10.6.2005	Tippkoormuseväline energia: 4,6 Baaskoormusenergia: 8,5		
Oksjon 21.7.2005	Baaskoormusenergia: 9,3 Tippkoormusenergia: 10,42		
2006	9,9	2006	9,1
Oksjon 9.11.2005	Tippkoormuseväline energia: 6,02 Baaskoormusenergia: 9,74 Tippkoormusenergia: 11,76		
Oksjon 31.5.2006	Baaskoormusenergia: 11,33		

(*) Müüdüd kogused on vahemikus 25 000 ja 2 000 000 MWh tooteliigi kohta (väljaspool tippkoormust/baaskoormus/tippkoormus).

(245) Esitatud andmed näitavad, et Ungaris müüdi 2004. aastal konkurentsil põhineval hulgimüügiturul elektrienergiat keskmiselt hinnaga 4,7–12,76 HUF/KWh. Elektrienergia ostulepingu sõlminud elektritootjatest müüsid sellesse vahemikku jääva hinnaga elektrit MVMile Paksi tuuma-elektrijaam ja Mátra. Dunament [...] müüs oma elektrit elektrienergia ostulepingu alusel hinnaga [...], saavutades ilma elektrienergia ostulepinguta kõrgeima hinna [...]. Kõik teised elektritootjad küsisid MVMilt keskmist hinda vahemikus 13,86–25,46 HUF/KWh. See on kõrgeimast vabaturuhinnast 10–100 % suurem.

(246) 2005. aastal olid hinnad väljaspool hinnatavaid elektrienergia ostulepinguid toimuva müügi puhul vahemikus 5,4–12,91 HUF/KWh. Elektrienergia ostulepingu sõlminud elektritootjatest müüsid elektrienergia ostulepingute alusel selles hinnavaheemikus elektrit ainult Paksi ja Mátra elektrijaamad. Kõik teised tootjad võtsid MVMilt oma elektri eest elektrienergia ostulepingute alusel keskmist hinda vahemikus 13,99–25,64 HUF/KWh. See on kõrgeimast vabaturuhinnast 10–100 % suurem.

(247) 2006. aastal olid hinnad väljaspool hinnatavaid elektrienergia ostulepinguid toimuva müügi puhul vahemikus 9,1–14,27 HUF/KWh. Elektrienergia ostulepingu sõlminud elektritootjatest müüsid elektrienergia ostulepingute alusel selles hinnavaheemikus elektrit ainult Paksi ja Mátra elektrijaamad (Paksi hind oli tegelikult madalam ka kõige madalamast vabaturuhinnast). Kõik teised tootjad võtsid MVMilt oma elektri eest elektrienergia ostulepingute alusel keskmist hinda vahemikus 16,67–33,49 HUF/KWh. See on kõrgeimast vabaturuhinnast 15–135 % suurem.

(248) Need arvutused põhinevad keskmistel hindadel, st neis ei võeta eraldi arvesse tippkoormusevälise elektrienergia, baaskoormuse- ega tippkoormuselektrienergia hindu. Elektritootjad, kes müüksid elektrienergia ostulepingute puudumise korral peamiselt tippkoormuselektrienergia tooteid, ⁽⁵⁶⁾ väidavad, et nende hindu ei tohiks võrrelda baaskoormuselektrienergia hindadega. Komisjon mõnab, et tippkoormuselektrienergia hinnad on tőepoolest tavaliselt kõrgemad kui baaskoormuselektrienergia hinnad. Kui võrrelda neid hindu vabaturuhindadega (näiteks MVMi elektrienergia oksjonitel), on tippkoormuselektrienergia toodete keskmine hinnatase baaskoormuselektrienergia hindadest umbes 10–30 % kõrgem.

⁽⁵⁶⁾ Ungari ametiasutuste väidete kohaselt saaksid erinevad praegu elektrienergia ostulepingute alusel tegutsevad elektritootjad ilma elektrienergia ostulepinguteta maksimaalse kasumi järgmisel viisil: Paksi ja Pécsi elektrijaamad müüksid 100 % oma toodangust baaskoormuselektrienergia toodete vormis, Mátra, Dunamenti G2, Kelenfoldi, Ujpesti ja Kispesti elektrijaamad müüksid umbes 50 % enda toodetavast elektrist baaskoormuselektrienergia ja 50 % tippkoormuselektrienergia toodetena ning Csepeli, Dunamenti F-bloki ning Tisza II elektrijaamad müüksid peamiselt tippkoormuselektrienergiat (umbes 70 %).

⁽⁵⁵⁾ Keskmised hinnad kajastavad kaalutud taotlushindu.

- (249) Kui aga võrrelda Csepeli, Dunamenti F-ploki ja [...] hindu tootmisvõimsuse oksjonitel saavutatud tippkoormuselektrienergia hindadega, võib näha, et nende hinnad olid kõrgemad kui neil aastatel oksjonitel saavutatud tippkoormuselektrienergia toodete hinnad. Peale selle on ilma elektrienergia ostulepinguta vabaturule elektrienergiat müüvate ja tabelis 11 loetletud elektritootjate seas mõned (näiteks EMA jaam), kes müüvad samuti peamiselt tippkoormuselektrienergia tooteid.
- (250) See võrdlus näitab, et elektrienergia ostulepingu sõlminud elektritootjate elektrienergia ostulepingutes sätestatud hinnad olid aastatel 2004–2006 tegelikult kõrgeimast vabaturuhindadest kõrgemad, v.a Paksi ja Mátra elektrijaamade puhul.
- (251) Sellest tulenevalt ei nõustu komisjon huvitatud isikute väidetega, et nende elektrienergia ostulepingutes sätestatud hinnad ei olnud vabaturuhindadest kõrgemad.
- (252) Paksi ja Mátra elektrijaamade puhul näitavad eespool esitatud tabelid, et nende hinnad olid kõrgeimast vabaturul saadud hinnast madalamad. Mátra elektrijaama hinnad olid vabaturuhindade kõrgemas vahemikus. Kuigi tema hinnad on tõepoolest tõenäoliselt konkurentsivõimelisemad kui enamik elektrienergia ostulepingute hindu, ei saa komisjon välistada võimalust, et ta oleks ilma oma elektrienergia ostulepinguta saavutanud vähemalt samad hinnad. Komisjon märgib, et hinnad, mida Mátra sai oma ostulepinguta plokkide müüdüd elektrienergia eest, olid oluliselt madalamad tema elektrienergia ostulepingus sätestatud hindadest.
- (253) Komisjon on teadlik sellest, et vabaturusektoris (ilma elektrienergia ostulepinguteta) saadud hindu ei saa lugeda vastavaks täpsele turuhinnale, mida elektritootjad oleksid saanud ilma elektrienergia ostulepinguteta, kui asjaomasel perioodil ei oleks elektrienergia ostulepinguid olnud. 60 % tootmisturust hõlmavad elektrienergia ostulepingud mõjutavad kahtlemata ülejäänud turu hindu. Toodud võrdlus näitab siiski elektrienergia ostulepingutes sätestatud ja tegelikult täheldatud „elektrienergia ostulepingu väliste” hindade erinevuse suurust.
- Üldist majandushuvi pakkuv teenus**
- (254) Budapesti ja Csepeli elektrijaamad on väitnud, et elektrienergia ostulepinguid tuleks käsitada üldist majandushuvi pakkuvate teenuste rakendamisenä elektritarnete tagamiseks. Nad leidsid, et nad vastavad Altmarki kohtuotsuses sätestatud kriteeriumitele, mis tähendab, et nende elektrienergia ostulepingud ei ole riigiabi EÜ asutamislepingu artikli 87 lõike 1 tähenduses.
- (255) Komisjon analüüsis neid väiteid, kuid ei saa nendega järgmistel põhjustel nõustuda.
- (256) Ühenduse õigusaktide kohaselt on liikmesriikidel teatavad volitused määratleda, mida nad peavad üldist majandushuvi pakkuvateks teenusteks. Üldist majandushuvi pakkuvate teenuste ulatuse määratlemine liikmesriigis on ühenduse õigusaktidega määratletud piirides liikmesriigi enda eesõigus ning oma teenuse avaliku teenusena liigitamine ei ole abimeetmetest kasu saajate ülesanne.
- (257) Käesoleva menetluse käigus ei väitnud Ungari ametiasutused siiski kordagi, et mõni elektritootjatest osutas üldist majandushuvi pakkuvat teenust, ega toetanud elektritootjate sellekohaseid väiteid.
- (258) Samuti leiab komisjon, et elektrienergia ostulepingud ei vasta kõigile Altmarki kohtuotsuses sätestatud kriteeriumitele.
- (259) Esiteks on Altmarki kohtuotsuse kohaselt abisaajast ettevõtja kohustatud osutama avalikku teenust ning liikmesriik peab olema selle teenusega seotud kohustused selgelt määratlenud.
- (260) MVMil oli hinnataval perioodil Ungari õigusaktide kohaselt varustuskindluse kohustus, kuid see oli üldine kohustus, mille puhul üksikostja pidi tagama kogunõudluse täitmiseks vajaliku energiavarustuse; sellega ei tehtud siiski üheleegi konkreetsele elektritootjale ülesandeks osutada kindlaksmääratud üldist majandushuvi pakkuvat teenust.
- (261) Varustuskindluse eesmärk on väga üldist laadi. Teatava piirini võib arvata, et selle eesmärgi saavutamisele aitavad kaasa kõik energiaspektori elektritootjad. Huvitatud isikud ei esitanud ühtegi Ungari riigi ametlikku dokumenti, kus oleks selgesõnaliselt määratletud üldist majandushuvi pakkuvat teenust ja tehtud selle konkreetse teenuse osutamine ülesandeks konkreetsele tootjale (või konkreetsetele tootjatele).
- (262) Elektrienergia ostulepingud ise on selles osas samasugused – neis on kindlaks määratud poolte kohustused, kuid mitte konkreetne avaliku teenuse osutamise kohustus. Asjaolu, et kõik kümme elektrienergia ostulepingu sõlminud elektrijaama peavad reserveerima oma võimsuse MVMi jaoks, ei tähenda iseenesest, et neile on antud konkreetne ülesanne täita avaliku teenuse osutamise kohustust. Selline lähenemisviis võiks jällegi viia järeldusele, et kogu elektritootmissektor osutab üldist majandushuvi pakkuvat teenust – mis oleks selgelt vastutolu tähendusega, mida ühenduse õigusaktides ja praktikas tahetakse sellele mõistele omistada.

- (263) Käesoleval juhul ei ole väidetavad avaliku teenuse osutamise kohustused selgelt määratletud ning üheltki konkreetselt elektritootjalt ei ole nõutud sellise konkreetselt määratletud avaliku teenuse osutamise kohustuse täitmist.
- (264) Huvitatud isikud väidavad, et elektrienergia ostulepingud on dokumendid, millega tehakse elektritootjatele ülesandeks osutada üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid. Kuid elektrienergia ostulepingud ei sisalda üldist majandushuvi pakkuvate teenuste konkreetset määratlust ega viita neile kohustustele ega õigusnormidele, mille alusel võiks liikmesriik teha üldist majandushuvi pakkuvate teenuste osutamise ülesandeks teistele äriühingutele.
- (265) Oma senistes otsustes⁽⁵⁷⁾ on komisjon leidnud, et varustuskindlus võib olla üldist majandushuvi pakkuv teenus, võttes arvesse direktiivi 96/92/EÜ artikli 8 lõikes 4 (mis vastab direktiivi 2003/54/EÜ artikli 11 lõikele 4) sätestatud tingimusi, st tingimusel, et asjaomased elektritootjad kasutavad elektrienergia tootmiseks peamiselt kohalikke primaarenergia allikaid ning et elektrienergia kogus kalendriaastas ei ületa 15 % kogu primaarenergiast, mis on vajalik asjaomases liikmesriigis tarbitava elektrienergia tootmiseks.
- (266) Ainus elektritootja, kes teatas, et kasutab kohalikku primaarenergiat, oli Mátra elektrijaam. Mátra elektrijaam ei esitanud siiski ühtegi ametlikku dokumenti, mis oleks tõendanud, et Ungari riik oli teinud talle ülesandeks osutada selgelt määratletud üldist majandushuvi pakkuvat teenust.
- (267) Eespool toodut arvesse võttes ei saa komisjon nõustuda väitega, et elektrienergia ostulepingutega osutatakse varustuskindluse valdkonnas avalikku teenust.
- (268) Teiseks tuleb eelnevalt määratleda objektiivselt ja arusaadavalt parameetrid, mille alusel hüvitist arvutatakse, ning hüvitis ei tohiks olla suurem, kui on vajalik, et katta kõik või osa avaliku teenuse osutamise kohustuse täitmisel kantud kuludest, võttes arvesse asjaomast tulu ja kõnealuse kohustuse täitmisest saadavat mõistlikku kasumit⁽⁵⁸⁾.
- (269) Kui puudub osutatavate üldist majandushuvi pakkuvate teenuste selge määratlus, eelkõige selline, kus osutatav teenus on selgelt eristatud elektrijaama tavalisest äritegevusest, ei ole võimalik määratleda hüvitise arvutamise aluseks olevaid parameetreid ja/või seda, kas hüvitis on suurem summast, mis on vajalik avaliku teenuse osutamise kohustuse täitmisel kantud kulude katmiseks. Isegi hüvitise olemust ei saa täpselt määratleda.
- (270) Elektrienergia ostulepingutes hindade määratlemisel teatavate parameetrite kasutamine ei ole sama, mis täpsete parameetrite kasutamine üldist majandushuvi pakkuvate teenuste osutamise eest hüvitise arvutamisel, sest hind ei võrdu hüvitisega. Lisaks sellele ei tähenda asjaolu, et hind katab üksnes elektri tootmiskulud ja kasumimarginaali, et see ei sisalda ülemäärast hüvitist, sest paljud elektri tootmisega seotud kulud võivad olla elektritootja tavakulud, vastandatuna üldist majandushuvi pakkuvate teenuste osutamise seotud lisakuludele.
- (271) Kolmandaks, kui äriühing, kes peab täitma avaliku teenuse osutamise kohustust, ei ole valitud riigihankemenetluse kaudu, tuleb vajaliku hüvitise suurus kindlaks määrata nende kulude analüüsi teel, mida tavaline, hästi juhitud ja avaliku teenuse osutamise nõuetele vastavate tootmisvahenditega ettevõtja oleks kõnealuseid kohustusi täites kandnud, võttes arvesse teenuse osutamise seotud tulu ja sellest saadavat mõistlikku kasumit.
- (272) Üheksa kümnest elektrienergia ostulepingust sõlmiti ilma pakkumismenetluseta. Isegi ainsa pakkumismenetluse puhul, mis hõlmas Kispesti elektrijaama, ei määratletud ühtegi konkreetset eesmärki üldist majandushuvi pakkuvate teenuste jaoks. Seepärast on keeruline hinnata, milline osa elektrijaama tegevusest vastab üldist majandushuvi pakkuvale teenusele ning kui suur oleks seega hüvitis, mis ei ületaks avaliku teenuse osutamise kohustuse täitmisel tehtud kulude katmiseks vajalikku summat.
- (273) Pealegi ei esitanud Ungari ametiasutused ega huvitatud isikud kõnealuste tootjate kulude analüüsi toetamiseks väidet, et need vastavad tavalise ettevõtja kuludele.
- (274) Lõpetuseks märgib komisjon, et kõik teised hinnatavad elektrienergia ostulepingud peale Kispesti lepingu sõlmiti ilma pakkumismenetluseta.
- (275) Elektrienergia ostulepingud ei vasta seega Altmarki kohtuotsuse kriteeriumitele.
- (276) Huvitatud isikud väitsid, et EÜ asutamislepingu artikli 86 lõige 2 võib olla elektrienergia ostulepingute suhtes kohaldatav isegi juhul, kui need ei vasta Altmarki kohtuotsuses sätestatud kriteeriumitele. Meetme kooskõla EÜ asutamislepingu artikli 86 lõikega 2 hinnatakse käesoleva otsuse punktis 7.7.

⁽⁵⁷⁾ Vt komisjoni otsused menetlustes N 34/99 (EÜT C 5, 8.1.2002, lk 2), NN 49/99 (EÜT C 268, 22.9.2001, lk 7), N 6/A/2001 (EÜT C 77, 28.3.2002, lk 25) ning C 7/2005 (Euroopa Liidu Teatajas veel avaldamata).

⁽⁵⁸⁾ Need on tegelikult Altmarki kohtuotsuse teine ja kolmas kriteerium.

Valikulisus

- (277) Elektrienergia ostulepingud sõlmiti mitme teatavasse majandussektoris kuuluva äriühinguga. Vaatlusalustest elektrienergia ostulepingutest kasu saavad äriühingud on loetletud eespool tabelis 1.
- (278) AES-Tisza väidab, et elektrienergia ostulepingud ei ole valikulised, kuna pikaajalisi lepinguid kasutatakse kogu elektrienergia sektoris: MVMi ja elektritootjate vahel, MVMi ja jaotusettevõtete vahel ning elektri impordi jaoks. Nad väidavad, et tulenevalt tollal Ungaris kehtinud õigusaktidest olid kõigil elektritootjatel lepingud MVMiga ning lühema kestusega lepingud olid üksnes taastuvenergia- ja koostootmisjaamadel.
- (279) Ungari ametiasutused märgivad oma vastustes huvitatud isikute märkustele, et olulised elektrijaamad ning elektrijaamade plokid müüvad elektrit vabaturul ilma elektrienergia ostulepinguteta ning kohustuslike ostukogusteta (näiteks Dunamenti G1-plokk, Vértesi elektrijaam ning Mátra I ja II plokk).
- (280) Tõepoolest on olemas olulisi elektrijaamu ja plokk, mis tegutsevad ilma elektrienergia ostulepinguteta (vt Ungari ametiasutuste esitatud näited). Äriühingul AES endal on kaks elektrijaama, mis ei tegutse elektrienergia ostulepingute alusel.
- (281) Komisjon märgib, et asjaolu, et abimeede ei ole suunatud ühele või mitmele eelnevalt määratletud konkreetsele saajale, vaid et abisaajad määratakse kindlaks objektiivsete kriteeriumide alusel, ei tähenda, et see meede ei anna abisaajatele valikulist eelist. Abisaajate kindlaksmääramise kord ei avalda mõju riigiabi olemasolule seoses meetmega⁽⁵⁹⁾.
- (282) Pealegi on ka Euroopa Kohtu praktikas sätestatud, et isegi meedet, mis annab eelise kogu sektorile võrreldes teiste võrdväärsetes olukorras olevate majandussektoritega, tuleb käsitada sellele sektorile valikulist eelist andva meetmena⁽⁶⁰⁾.
- (283) Eespool esitatud kaalutlusi arvesse võttes leiab komisjon, et elektrienergia ostulepingud on valikuline meede.

Riigi ressursid ja riigiga seostatavus

- (284) Komisjonil tuleb hinnata, kas elektrienergia ostulepingutega kaasnes riigi ressursside üleandmine.

⁽⁵⁹⁾ Esimese Astme Kohtu 29. septembri 2000. aasta otsus kohtuasjas T-55/99: CETM vs. komisjon, punktid 40–52.

⁽⁶⁰⁾ Euroopa Kohtu 14. juuli 1983. aasta otsus kohtuasjas 203/82: komisjon vs. Itaalia Vabariik, punkt 4.
Euroopa Kohtu 2. juuli 1973. aasta otsus kohtuasjas 173/73: Itaalia Vabariik vs. komisjon, punkt 18.

- (285) Kõigi hinnatavate elektrienergia ostulepingute aluspõhimõte on MVMi kohustus osta 15–27 aasta jooksul kindlaksmääratud tootmisvõimsust ja toodetud elektri kindlaksmääratud miinimumkoguseid hinnaga, mis katab elektrijaama püsi- ja muutuvkulusid. Majanduslikus mõttes pannakse selle ostukohustusega MVMile pidev kohustus maksta elektritootjatele kogu lepingu kestuse vältel teatavat hinda teatava võimsuse eest (võimsustasu) ning teatatava elektrienergia koguse eest (energiatasu). Individuaalsetes elektrienergia ostulepingutes on sätestatud MVMi täiendavad rahalised kohustused, mida kirjeldatakse eespool 2. peatükis. Kõnealune jätkuv rahaline vahendite ülekandmine elektritootjatele ning nimetatud tasude maksmine on omane kõigile elektrienergia ostulepingutele ja kestab kogu lepingute kestuse vältel. Ilmselt on ülekantavate vahendite summa seda suurem, mida pikem on elektrienergia ostulepingu kestus.

- (286) Et teha kindlaks, kas MVMi poolt elektritootjatele üleantavad vahendid on riigi ressursid, on komisjon hinnanud meedet eelkõige järgmiste kaalutluste alusel:

Riigi ressursside olemasolu – PreussenElektra kohtuotsus⁽⁶¹⁾

- (287) PreussenElektra kohtuotsuses uuris Euroopa Kohus mehhanismi, mille alusel sundis riik eraomanduses äriühinguid ostma elektrienergiat konkreetsetelt elektritootjalt riigi poolt kindlaks määratud hinnaga ja turuhinnast kallimalt. Euroopa Kohus sedastas, et sellisel juhul ei toimunud riigi ressursside üleandmist ja seega ei olnud tegemist riigiabiga.
- (288) Komisjon leiab, et Ungari kava erineb peamiselt ostukohustusega äriühingute omanike struktuuri erinevuse tõttu oluliselt Euroopa Kohtu poolt nimetatud kohtuasjas uuritud süsteemist.
- (289) PreussenElektra juhtumi puhul oli äriühing, millele riik pani ostukohustuse, eraomandis, kuid MVM kuulub täielikult riigile. Kasutatud vahendid on seetõttu riigile kuuluvale äriühingule kuuluvad ja tema kontrollitavad vahendid.

- (290) PreussenElektra juhtumi puhul selgus summade jälgimisel abisaajast tagasi nende päritolukohani, et need ei olnud kordagi riigi otsese või kaudse kontrolli all. Käesoleva juhtumi puhul on need siiski riigi kontrolli all, sest neid päritolukohani tagasi jälgides võib näha, et need lähevad riigi äriühingule.

⁽⁶¹⁾ Euroopa Kohtu 13. märts 2001. aasta otsus kohtuasjas C-379/98.

Riigiga seostatavus: Stardusti kohtuotsus ⁽⁶²⁾

- (291) Komisjon leiab ühtlasi, et MVMi käitumine on seostatav Ungari riigiga. Tuleb lisada, et Ungari ametiasutused ei väitnud käesoleva menetluse jooksul kordagi, et elektrienergia ostulepingud ei ole riigiga seostatavad ning et seetõttu ei kaasne nendega riigi ressursside üleandmist.
- (292) Asjaomaste elektrijaamade elujõulisuse tagamiseks ettenähtud MVMi ostukohustuse aluspõhimõte on seostatav Ungari riigiga. Kuna see elektrienergia ostulepinguid nende kogu kestuse vältel valitsev aluspõhimõte kehtestati elektrienergia ostulepingute sõlmimisel, tuleb komisjonil uurida elektrienergia ostulepingute sõlmimise tingimusi (s.o kõnealuse aluspõhimõtte kehtestamise asjaolusid), et välja selgitada selle Ungari riigiga seostatavus.
- (293) Riigiga seostatavust hinnates võttis komisjon arvesse eelkõige järgmisi asjaolusid:
- (294) Elektrienergia ostulepingute sõlmimise ajal oli MVMil vastavalt I energiaseadusele kohustus tagada Ungaris varustuskindlus võimalikult väikeste kuludega.
- (295) Samas I energiaseaduses nõuti MVMilt elektrienergia nõudluse hindamist ning tootmisvõimsuste suurendamise algatamist sellest hinnangust tuleneva prognoosi alusel. MVM pidi koostama riikliku elektrijaamade ehituskava (*Országos Erőműépítési Terv*), mille ta pidi seejärel esitama kinnitamiseks valitsusele ja parlamendile.
- (296) Ungari valitsus ja huvitatud isikud mõõnsid oma märkustes, et sõlmimise ajal olid elektrienergia ostulepingud Ungari valitsuse kindlaksmääratud vahend varustuskindluse tagamiseks ja valitsuse muude eesmärkide täitmiseks, näiteks energiasektori moderniseerimiseks, pöörates erilist tähelepanu kehtivatele keskkonnakaitse normidele, ning energiasektori vajalikuks ümberkorraldamiseks ⁽⁶³⁾. Csepeli elektrijaam ütleb oma märkustes: „Elektrienergia ostulepingut tuleb hinnata sellena, mis see on: lahutamatu osa Ungari riigi katsest MVMi kaudu moodustada hajutatud tootmisportfell ajal, mil riigil ei olnud rahalisi vahendeid selle saavutamiseks omal jõul.” ⁽⁶⁴⁾.
- (297) Ungari ametiasutused teatasid komisjonile, ⁽⁶⁵⁾ et ettevalmistustöö elektrienergia ostulepingute sõlmimiseks oli alanud seoses elektrijaamade erastamisega valitsuse
- dekreeidi nr 1114/1994 (XII.7.) alusel. Kogu elektrienergia ostulepingute koostamise ja erastamise protseduuri iseloomustas tihe koostöö Ungari Energiaameti (seadusandja), tööstus- ja kaubandusministeeriumi, rahandusministeeriumi, Allami Vagyongynökség Rt, s.o erastamise eest vastutava valitsusasutuse, MVMi ning mitme rahvusvahelise nõustaja vahel.
- (298) Seoses sellega moodustati eespool nimetatud organite esindajatest koosnev töökomisjon, mis võttis vastu muu hulgas elektrienergia ostulepingute ja hinnakujundusmeetodite koostamise suunised.
- (299) Ungari valitsuse tellimisel koostas rahvusvaheline õigusbüroo standardse elektrienergia ostulepingu. Ungari ametiasutused kinnitasid, et elektrienergia ostulepingud põhinesid kõnealusel standardil. Samuti kinnitasid nad, et elektrienergia ostulepingute hindade määramise mehhanism töötati välja elektrienergia hinna regulatsiooni käsitleva valitsuse otsuse nr 1074/1995 (III.4.) alusel, mis sisaldas reguleeritud elektrihindade arvutamise üksikasjalikke eeskirju. Elektrienergia ostulepingutes võeti üle valitsuse otsuses sätestatud valemid ja määratlused ⁽⁶⁶⁾.
- (300) Elektrienergia ostulepingu sõlmimise otsuse võttis nii erastamisega seoses kui ka hiljem vastu MVMi juhatuse. Juhatuse liikmed valitakse üldkoosolekul. Ungari ametiasutustelt saadud teabe kohaselt, ⁽⁶⁷⁾ „kuna MVM kuulub enam kui 99 % ulatuses riigile, nimetatakse juhatuse liikmeid ametisse, valitakse ja kutsutakse tagasi riigi äranägemisel”.
- (301) I energiaseaduse rakendamist käsitleva valitsuse dekreeidi nr 34/1995 (IV.5.) kohaselt pidi MVM korraldama 90 päeva jooksul pärast elektrijaamade ehituskava kinnitamist pakkumiskutse.
- (302) Kispesti elektrijaama elektrienergia ostuleping sõlmiti pakkumismenetluse tulemusel vastavalt edaspidi kirjeldatud õiguslikul menetlusele.
- (303) Vastutava ministeeriumi ja Ungari Energiaameti ühised suunised elektrijaama ehituse heakskiitmismenetluse ja pakkumismenetluse üldeeskirjade kohta anti välja 1997. aastal.

⁽⁶²⁾ Euroopa Kohtu 16. mai 2002. aasta otsus kohtuasjas C-482/99.

⁽⁶³⁾ Vt nt 25. aprillil 2005 registreeritud Ungari ametiasutuste kiri.

⁽⁶⁴⁾ Märkuste lk 5.

⁽⁶⁵⁾ 25. juulil 2005 registreeritud kiri.

⁽⁶⁶⁾ „A szerződés mintegy áttelelt a Kormányhatározatban szereplő képleteket, meghatározásokat.” 25. juulil 2005 registreeritud Ungari ametiasutuste kiri.

⁽⁶⁷⁾ 20. juuli 2005. aasta kiri, mis registreeriti 25. juulil 2005.

- (304) Ühistes suunistes on esitatud peamised põhjused, miks on vaja kujundada ümber omanike struktuur ning luua uued elektrienergia tootmisvõimsused. Suunistes määratakse selgelt eesmärgid: varustuskindlus võimalikult väikeste kuludega, moderniseerimine keskkonnakaitse normide täitmiseks, primaarenergia allikate mitmekesistamine, paindlikum elektriijaamade võrk, millel on vajalikud reservid ja mis suudavad teha koostööd Lääne-Euroopa elektrisüsteemiga. Samuti rõhutatakse suunistes, et tulevase elektriijaamade võrgu toimimine „peab võimaldama kasumlikku käitamist ja hooldust õigusnormidega kooskõllise hindade kujundamisega”⁽⁶⁸⁾.
- (305) Ministeeriumi ja Ungari Energiaameti ühiste suuniste punktis 2 lisatakse ka, et eespool nimetatud eesmärkide rakendamine peaks tagama „tänapäevase elektrienergia süsteemi, mis vastab keskkonnakaitse nõuetele, tagab Euroopa koostöö, põhjendatud investeeringute ja tõhusalt tegutsevate litsentsiomanike tehtud kulude tootlikkuse ning kestvaks tegutsemiseks vajalikku kasumit sisaldavad hinnad. Kõik eespool nimetatud eesmärgid tuleb saavutada viisil, mis tagab [...] primaarenergia varustuskindluse, võimaldab neil, kes kavatsesid sellesse valdkonda investeerida, tunda kindlust oma investeeringute ja nende tootlikkuse suhtes, [...], deklareeritud valitsuse eesmärkide täitmise.”
- (306) Seejärel reguleeritakse ühistes suunistes elektriijaamade võimsuse loomisega seotud konkurentsimeetlust.
- (307) Hindamise Peakomitee (Értékelő Főbizottság) tegi pakkumise võitjale lõpliku ettepaneku. Nimetatud komiteesse kuulusid majandusministeeriumi, keskkonnaministeeriumi, Ungari Energiaameti, MVMi ja ERSTE panga esindajad. Lõpliku otsuse võttis vastu MVMi juhatuse. Vastavalt ühistele suunistele tuli pakkumise ametlik tulemus avaldada (ainult) ministeeriumi ametlikus väljaandes.
- (308) II energiaseaduses eeldati elektrienergia ostulepingute olemasolu. Kõnealusel parlamendi antud seaduses, mis on peamine õiguslik raamistik Ungari energiaturu toimimiseks hinnataval perioodil, viidatakse palju kordi MVMi pikaajalistele ostukohustustele.
- (309) Luhtunud kulusid käsitleva valitsuse dekreediga nr 183/2002 (VIII.23.) artikli 5 lõikes 2 on sätestatud MVMi kohustus algatada elektrienergia ostulepingutega seoses uued läbirääkimised ostumahtude vähendamiseks. Seega kohustatakse selle dekreediga MVMi esitama elektrienergia ostulepingute muutmissettepanekut.
- (310) AES-Tisza väitis oma märkustes, et elektrienergia ostulepingutes sätestatud hinnad ei olnud pärast reguleeritud
- hindade perioodi (s.o pärast 1. jaanuari 2004, v.a 2007 aasta uus hinnaregulatsioon) riigiga seostatavad, vaid olid elektriijaama ja MVMi vaheliste läbirääkimiste tulemus.
- (311) Komisjon möönab, et abisaajatele üleantud vahendite täpne summa ei sõltu üksnes elektrienergia ostulepingute klauslitest, mida saab seostada riigiga, vaid ka MVMi ja elektritootjate perioodilistest kahepoolsetest läbirääkimistest. Tegelikult antakse elektrienergia ostulepingutes pooltele teatav vabadus leppida kokku MVMi tegelikult ostetavad elektrienergia kogused ja teatavad hinnakomponendid, eriti seoses võimsustasude arvutamise, mis sõltuvad, nagu põhjenduses 356 näidatakse, mitmest tegurist ja mida tuleb perioodiliselt korrigeerida. Ostukoguste üle peetavate läbirääkimiste tulemuseks ei tohi siiski mitte kunagi olla elektrienergia ostulepingutes kehtestatud minimaalsetest tagatud ostukogustest väiksemad kogused. Sarnaselt võib hinnaläbirääkimisi pidada üksnes elektrienergia ostulepingutes sätestatud hinna määramise mehhanismide raames, mida saab seostada riigiga. Seetõttu ei seadnud hinnaläbirääkimised kahtluse alla ostukohustuse põhimõtet katta põhjendatud kulud ja elektriijaama käitamiseks vajalik kasum.
- (312) Pealegi tähendab asjaolu, et elektrienergia ostulepingutes sätestatakse suure osa elektrienergia ostulepingu sõlminud elektriijaamade võimsuste reserveerimine ja nende võimsuste eest maksmine, iseenesest riigi ressurside üleandmist abisaajatele olenemata korrapärastest läbirääkimistest MVMi ja elektritootjate vahel.
- (313) Kõik huvitatud isikud nõustusid oma märkustes,⁽⁶⁹⁾ et pärast 1. jaanuari 2004 elektrienergia ostulepingute alusel kohaldatud peamised valemid ja määratlused järgisid hinnaregulatsiooni põhieeskirju. [...] ⁽⁷⁰⁾ ise selgitab nii eespool nimetatud märkustes kui oma märkustes menetluse algatamise otsuse kohta, et hinnaläbirääkimistel „täpsustati” hinnakujundusvalemite kohaldamist ja „tõlgendati” selle sisu (*). Ta tunnistab, et elektrienergia ostulepingutes sätestatud hinnad on alati põhinenud kuludel, kattes põhjendatud kulud, ning et neis võeti algusest peale suure osas arvesse hinnadekreetidega rakendatud hinnaarvutusmeetodid.
- (314) Lisaks sellele selgitab [...], et tema elektrienergia ostulepingu [...] muudatuses sätestatud hinnavalemid põhinevad samuti valitsuse dekreetidel: „[...] muudatuses (lisa [...] liide [...]) sätestatud valem kättesaadavustasu arvutamiseks on sama valem, mis sisaldub kohaldatavates dekreetides (joonealusel märkuse viide tööstus-, kaubandus- ja turismiministri dekreedile nr 55/1996 ning majandusministri dekreedile nr 46/2000 ja viimane

⁽⁶⁸⁾ Ühiste suuniste tekst esitati komisjonile ainult inglise keeles.

⁽⁶⁹⁾ Ungari ametiasutused edastasid need komisjonile 20. oktoobril 2004 ning Dunamenti kohta 25. juulil 2005.

⁽⁷⁰⁾ [...] esitatud dokumentide lisa 3.

(*) Elektritootja nimi.

kohaldatav dekreet (elektritootjate puhul) enne 1. jaanuari 2004 oli majandus- ja transpordiministri dekreet nr 60/2002), milles on sätestatud nendes nimetatud elektritootjate maksimaalsed kättesaadavustasud (= võimsustasud) ja energiatasud.”

- (315) Sellest nähtub, et hinnaläbirääkimised ega elektrienergia ostulepingute muudatused ei mõjutanud elektrienergia ostulepingute aluspõhimõtet, mis kehtestati kirjeldatud asjaoludel elektrienergia ostulepingute sõlmimise ajal. Sama ostukohustuse põhimõtte investeeeringute tootlikkuse tagamiseks on ka praegu elektrienergia ostulepingute aluseks.
- (316) Eespool nimetatud asjaoludest nähtub, et põhjendatud püsi- ja muutuvkulude katmise põhimõttel põhineva MVMi ostukohustuse olemasolu elektritootjate suhtes on seostatav Ungari riigiga.
- (317) Lisaks sellele on väljakujunenud kohtupraktika kohaselt meede riigiabi juhul, kui eelis antakse ettevõtjatele riigi ressursside otsese ja selge mobiliseerimise teel, ning ka juhul, kui eelise andmine võib teatavate tingimuste tulevikus realiseerumise korral põhjustada riigiasutustele täiendava rahalise koormuse, mida neil ei oleks tulnud kanda, kui eelist ei oleks antud (⁷¹). 2004. aastal oli selge, et tõenäoliselt juhul, kui elektrienergia ostulepinguta elektritootjad ja –importijad pakuksid elektrienergia ostulepingutes sätestatud hindadest madalamaid hindu, kannaks MVM sellist täiendavat koormust, kuna selliste pakkumiste väljakujunemine ajendaks MVMi muutma oma varustusportfelli ning vähendama sellest tulenevalt elektritootjatele elektrienergia ostulepingute alusel tegelikult ostetavaid koguseid ning saama neilt hinnaalandusi. Oma elektrienergia ostulepingutest tulenevate kohustuste tõttu ei saa MVM selliseid otsuseid siiski teha, kuna MVM ei saa (nagu eespool näidatud) vähendada elektrienergia ostulepingute alusel tegutsevatele elektritootjatele ostetavaid koguseid allapoole miinimumtasest (tagatud ostukogus) ega pidada hindade üle läbirääkimisi konkureerivatele elektritootjatele saadavate alternatiivsete pakkumiste alusel, vaid üksnes elektrienergia ostulepingutes sätestatud kulupõhise hinnakujundusmehhanismi piires. See asjaolu koos põhjendustes 315–316 esitatud järeldusega viib komisjoni järeldusele, et riigi ressursside üleandmise tingimus on elektrienergia ostulepingutes olemas alates 1. maist 2004 ning on neis seni, kuni need kehtivad, olenemata tegelikest turutingimustest, sest need ei võimalda MVMil teha arbitraazi, mis võiks osutada asjakohaseks, et vähendada tema vajaduste rahuldamiseks vajaliku elektri ostmisele kulutatavaid vahendeid.
- (318) Eespool esitatud kaalutlustest järeldub, et elektrienergia ostulepingutega kaasneb riigi ressursside üleandmine.

(⁷¹) Vt eelkõige Esimese Astme Kohtu 13. juuni 2000. aasta otsus liidetud kohtuasjades T-204/97 ja T-270/97: EPAC vs. komisjon, EKL 2000, lk II-02267.

Konkurentsi moonutamine ja mõju liikmesriikide vahelisele kaubandusele

- (319) Elektriturud on olnud konkurentstile avatud ja elektrienergiaga on liikmesriikide vahel kaubeldud eelkõige alates ajast, mil jõustus Euroopa Parlamendi ja nõukogu 19. detsembri 1996. aasta direktiiv 96/92/EÜ elektri siseturu ühiseeskirjade kohta (⁷²).
- (320) Ühe liikmesriigi energiasektorit soodustavad meetmed võivad seega kahjustada teiste liikmesriikide ettevõtjate suutlikkust sellesse liikmesriiki elektrienergiat eksportida või soodustada elektrienergia eksporti sellest liikmesriigist teise liikmesriiki. Eriti kehtib see Ungari puhul, mis on tänu oma kesksele asukohale Euroopas ühendatud või võib kergelt ühenduda paljude praeguste või tulevaste liikmesriikide võrgustikega.
- (321) Eriti kehtib see Ungari puhul, mis asub Euroopa keskel ja mida ümbritsevad seitse riiki, millest neli kuuluvad ELi. ELi liikmesriikidest on Ungaril võrkudevaheline ühendus Slovakkia, Austria ja Rumeeniaga. 2004. aastal importis Ungari peaaegu 14 000 GWh ja eksportis 6 300 GWh. Alates 2005. aastast tõusis import üle 15 000 GWh ja eksport jäi vahemikku 8 000–10 000 GWh.
- (322) Ungari Euroopa Liiduga ühinemisele järgnenud aastatel oli Ungari tootmisvõimsusest ligikaudu 60 % kaetud MVMi sõlmitud elektrienergia ostulepingutega. Elektrienergia ostulepingud lõpetavad kehtivuse ajavahemikus 2010. aasta lõpust 2024. aasta lõpuni. Eespool kirjeldatud MVMi ostukohustuse tingimused jäävad lepingute lõppemiseni samaks.
- (323) Ungari turu avamise esimene samm tehti 1. juulil 2004, kui kõik tarbijad peale kodumajapidamiste said õiguse minna vabaturule. 1. jaanuaril 2008 kadus kommunaalteenuste segment ning kõik tarbijad muutusid seega nn vabatarbijateks.
- (324) Olenemata turu avanemisest 2004. aastal ei valinud suur osa vabatarbijatest vabaturusegmenti. Konkurentsiameti aruandes Ungari energiaturu valdkondliku uuringu kohta (⁷³) järeldati selgesõnaliselt, et võimsuste vähene kättesaadavus vabaturul, mis tuleneb elektrienergia ostulepingute raames reserveeritud võimsustest, on tõsine takistus vabaturu valimisele. Elektrienergia ostulepingute kaudu oli 60 % Ungari tootmisvõimsustest seotud kommunaalteenuste sektoriga – ainult MVMiga – ning uute klientide pärast said konkureerida tegelikult üksnes ülejäänud võimsused.

(⁷²) EÜT L 27, 30.1.1997, lk 20.

(⁷³) Avaldatud 15. mail 2006.

- (325) Reserveeritud võimsused, s.o pikaks ajaks tagatud kogused takistavad ka uute elektritootjate tulekut hulgi- müügiturule, kuna 60 % kõigist võimsustest on seotud ühe (riigile kuuluva) äriühinguga, kellel on kohustus osta elektrit.
- (326) Sellega seoses võttis komisjon arvesse ka Ungari Konkurentsiameti valdkondliku uuringu tulemusi, milles järeldati selgesõnaliselt, et elektrienergia ostulepingud takistavad konkurentsil põhineva turu tekkimist, piirates faktiliselt vabatarbijate võimalust minna üle vabaturule ning takistades võimalike hulgi müüjate turule sisenemist⁽⁷⁴⁾.
- (327) Lisaks sellele põhjustab väljaspool elektrienergia ostulepinguid saadaolevate võimsuste vähesus hindade tõusu konkurentsil põhineval turul. Samuti mõjutab vabaturuhindu elektrienergia ostulepingutega reserveeritud võimsuste ja energiakoguste oluline maht.
- (328) Vastavalt Energiapoliitika Uuringute Piirkondliku Keskuse koostatud elektrienergia ostulepingute mõju Ungari elektri hulgihindadele käsitlevale kvantitatiivsele uurin- gule⁽⁷⁵⁾ kaasnevad elektrienergia ostulepingutega hulgi- müügiturul kõrgemad hinnad, kui oleks võimalik saavu- tada ilma elektrienergia ostulepinguteta. Üldisemalt väide- takse selles uuringus ka, et elektrienergia ostulepingud on üks peamisi tegureid, mis põhjustavad „vabal konkurentsil põhineva turu põhimõtete- ga ühildumatu” turu- struktuuri⁽⁷⁶⁾. Kõnealuses uuringus pakutakse lahendu- sena tegelikult välja elektrienergia ostulepingute lõpetamine, et saavutada Ungari elektrienergia hulgi müügiturul vaba konkurents.
- (329) Komisjon hindab oma energiasektori uuringus⁽⁷⁷⁾ ka elektrienergia ostulepingute mõju konkurentsile ja kaubandusele. Põhjendustes 467–473 leiab komisjon, et „pikaajalised elektrienergia ostulepingud on veel üks tegur, mis võib mõjutada hulgi müügiturgudel regulaarselt kaubeldavaid mahtusid”. Poola elektrienergia ostulepin- gute kohta ütleb komisjon, et „on väga võimalik, et need kujutavad endast olulist tõket Poola hulgi müügituru arengule”. Seejärel ütleb komisjon, et „sarnane olukord valitseb Ungaris, kus Magyar Villamos Művek (MVM) on kommunaalteenuste hulgi müüja ning saab elektrit pikaajaliste elektrienergia ostulepingute alusel, müües seda seejärel kohalikele jaemüüjatele. Ungari elektri- energia ostulepingud katavad suure enamuse selle liik- mesriigi elektrivajadusest, mis võib avaldada hulgi müügi- le samasugust või isegi kaugemaleulatuvat mõju kui eespool seoses Poola hulgi müügituruga kirjeldatud mõju.”
- (330) Seega järeldatakse kõigis eespool nimetatud uuringutes, et elektrienergia ostulepingud moonutavad konkurentsile ja võivad kahjustada liikmesriikidevahelist kaubandust.
- (331) Huvitatud isikute edasiste väidete kohaselt ei ole tösi, et vabade võimsuste vähesus põhjustab konkurentsile moonu- tamist, sest MVMi tootmisvõimsuse oksjonid näitavad, et ta ei suuda müüa isegi mitte kõiki enda pakutavaid elek- trienergia tooteid.
- (332) Pakutavate koguste ja edukalt oksjonil müüdnud toodete võrdlus⁽⁷⁸⁾ näitab siiski, et MVM müüs peaaegu kõigil oksjonitel kõik pakutavad tooted. Enamikul juhtudel tuli tal isegi ära kasutada need kuni 10 % moodustavad täiendavad tooted, mida tal on õigusnormide kohaselt lubatud pakkuda.
- (333) Huvitatud isikud esitasid ka märkused, milles rõhutasid, et kaubandust ning Ungari elektrienergia hulgi müügiturul vaba konkurentsile väljakujunemise edukust mõjutas hulk muid tegureid. Komisjon nõustub selgelt sellega, et elekt- rienergia ostulepingud ei ole ainus konkurentsile ja kaubandust mõjutav tegur. Ka kõigis eespool nimetatud uuringutes mõõndakse, et turu avamise üldist edukust ja tegelikke hinnatasemeid mõjutab niisamuti hulk muid elemente (õigusnormid, piiratud juurdepääs piiriülestele võimsustele, hinnamuutuste oluline mõju rahvusvahelis- tele energiaturgudele jmt). Kõigis komisjonile käesoleva menetluse käigus esitatud ja muidu kättesaadavates uurin- gutes, v.a AES-Tisza esitatud ja tema tellitud uuringus,⁽⁷⁹⁾ tunnustatakse siiski selgelt, et elektrienergia ostulepingutel on konkurentsile ja kaubandusele oluline mõju.
- (334) Elektrienergia ostulepingutes sätestatud reserveeritud võimsused, tagatud ostukogused ja hinnakujundusmehha- nism kaitsevad elektrienergia ostulepingu sõlminud elekt- ritootjaid kogu elektrienergia ostulepingute kestuse vältel elektri- jaama- de käitamise- ga seotud äririski eest. Nagu eespool põhjenduses 211 näidatud, hõlmab see elektri- energia tootmiskulude ning eelkõige kütusekulude kõiku- misega seotud riski, elektrienergia lõpptarbijahindade kõikumise- ga seotud riski ning lõpptarbijate elektrinõud- luse kõikumise- ga seotud riski. Kuna need on tüüpilised riskid, mida peaksid kandma elektrienergia ostulepinguta elektri- tootjad, takistavad elektrienergia ostulepingud võrdsete võimaluste tagamist elektritootmissektoris ning moonutavad tulemustel põhinevat konkurentsile.

⁽⁷⁴⁾ Aruande järelduste (Összefoglalás) punkt 24.

⁽⁷⁵⁾ Avaldatud novembris 2006. Originaalpealkiri on „A hosszú távú áramvásárlási szerződésnek megszűnésének hatása a villamos energia nagykereskedelmi árara”.

⁽⁷⁶⁾ Tsitaat uuringu punktist 2: „összegegyztethetetlen a versenypiaci működés elveivel”.

⁽⁷⁷⁾ 10. jaanuar 2007; http://ec.europa.eu/comm/competition/antitrust/others/sector_inquiries/energy/

⁽⁷⁸⁾ Teave on kättesaadav Ungari Energiaameti veebisaidil: www.eh.gov.hu

⁽⁷⁹⁾ Dr Theon van Dijk'i uuring, märts 2006.

- (335) Komisjon märgib samuti, et enamik elektrienergia ostulepingutest kasu saavaid elektritootjaid kuulub suurtesse rahvusvahelistesse kontsernidesse, mis tegutsevad mitmes liikmesriigis. Neile kontsernidele konkurentsieelise andmine mõjutab kahtlemata kaubandust ja võib moonutada konkurentsi ühisturul.
- (336) Enamikus huvitatud isikute hinnangutes kaubanduse mõjutamise ja konkurentsi moonutamise kriteeriumide kohta viidatakse turu olukorrale elektrienergia ostulepingute sõlmimise ajal ning igal juhul turu olukorrale enne Ungari ühinemist ELiga. Komisjon ei saa nende väidetega nõustuda ning viitab sellega seoses eespool esitatud põhjendustele 156–172.
- (337) Mõned huvitatud isikud väidavad ka, et eraldiseisvalt käsitletuna ei mõjuta nende elektrienergia ostulepingud kaubandust, sest nende elektrijaama tootmisvõimsus on võrreldes riigi üldise tootmisvõimsusega väike. Kuna elektrienergia ostulepingute aluspõhimõtte on nende kõigi puhul sama (kohustus osta teatav minimaalne kogus toodetud elektrienergiat, tootmisvõimsuste reserveerimine, põhjendatud püsi- ja muutuvkulused kattev hind 15–27 aasta vältel), mõjutavad turgu kõik elektrienergia ostulepingud. Tulenevalt nende olemusest suurendab mõju ulatust siiski kümne elektrienergia ostulepingu koosseksisteerimine Ungari turul. Mida rohkem võimsusi on elektrienergia ostulepingutega hõlmatud, seda suurem on eespool kirjeldatud mõju.
- (338) Eespool esitatut arvesse võttes leiab komisjon, et eespool kirjeldatud elektrienergia ostulepingute tingimused avaldavad mõju kaubandusele ja võivad moonutada konkurentsi.
- (339) Menetluse algatamise otsuse punktis 3.1 väljendas komisjon kahtlust riigiabi olemasolu suhtes Paksi elektrijaama puhul, kuna selle jaama elektrienergia ostuleping võib selle aluseks olevate põhimõtete poolest olla teiste jaamade elektrienergia ostulepingutest erinev. Uurimise tulemusel leiab komisjon siiski, et eespool esitatud riigiabi kriteeriumide hinnang kehtib samaväärselt ka Paksi elektrienergia ostulepingu puhul, sest selles sisalduvad samad aluspõhimõtted ning asjaomaste kriteeriumide raames sätestatud iseärasused.
- (340) Eespool esitatud hinnangu alusel on komisjon arvamusel, et elektrienergia ostulepingutes sätestatud ostukohustuse peamised tingimused, s.o võimsuse reserveerimine ja MVMi tagatud ostukogused sellistel tingimustel, mis tagavad elektrijaamade investeeringute tootlikkuse, kaitses neid oma jaama käitamisega seotud äririskide eest, on riigiabi EÜ asutamislepingu artikli 87 lõike 1 tähenduses. Kõnealune riigiabi saavutatakse, kombineer-

rides võimsuse reserveerimise, minimaalsed tagatud ostukogused ning hinnakujundusmehhanismi, mis põhineb võimsus- ja energiatasul ning tagab püsi-, muutuv- ja kapitalikulude katmise, üldisest äritavast pikema aja jooksul.

7.4. Elektrienergia ostulepingute kohaldatavus pärast ühinemist

- (341) Huvitatud isikud väidavad, et kooskõlas tagasiulatava jõu puudumise üldpõhimõttega ei tohiks komisjon enne ühinemist õiguspäraselt kehtestatud meetmeid pärast ühinemist läbi vaadata.
- (342) Komisjon ei saa selle väitega nõustuda. Kõigi meetmete suhtes kohaldatakse ühinemiskuupäevast alates ühenduse õigustiku eeskirju olenemata sellest, et need olid enne ühinemist riiklike eeskirjade kohaselt õiguspärased. Ühinemisakti IV lisa sätestatud riigiabi erieeskirju kohaldatakse abimeetmete suhtes isegi siis, kui need meetmed olid kehtestatud enne ühinemist vastavalt riiklikele õigusnormidele.
- (343) Ühinemisakti IV lisa 3. peatüki punktis 1 määratletakse olemasoleva abina ainult kolm meetmete kategooriat: i) enne 10. detsembrist 1994 jõustunud meetmed; ii) meetmed, mis lisati pärast komisjonipoolset uurimist ühinemisakti IV lisa loetelusse; ning iii) komisjoni nn vahemenetluse raames heakskiidetud meetmed. Kõiki pärast ühinemiskuupäeva veel rakendatavaid meetmeid, mis on riigiabi ja mis kuulu ühessegi neist kolmest kategooriast, loetakse ühinemisel uueks abiks; komisjonil on seega täielik voli keelata need meetmed, kui need ei ole ühisturuga kokkusobivad. Kõnealune riigiabi eeskirjade kohaldamine pärast ühinemist veel rakendatavate meetmete tulevaste mõjude suhtes ei ole EÜ riigiabi eeskirjade tagasiulatav kohaldamine ning see on ühinemisaktiga igal juhul lubatud.
- (344) Ühinemisakti IV lisa 3. peatüki punktis 2 määratletakse nn vahemenetlus. See tagab õigusliku raamistiku uues liikmesriigis enne ühinemiskuupäeva jõustatud ja pärast ühinemist veel rakendatavate abikavade ja üksikute abimeetmete hindamiseks.
- (345) Huvitatud isikud väidavad, et kuna ühenduse riigiabi eeskirju kohaldatakse alles alates ühinemiskuupäevast, saab pärast ühinemist rakendatavana määratleda üksnes neid abimeetmeid, mis annavad pärast ühinemist täiendavaid eeliseid. Nad väidavad, et elektrienergia ostulepingud ei anna pärast ühinemist mingeid täiendavaid eeliseid, sest nende hinnavaledid määratleti enne ühinemist ja järelikult oli riigi rahaline osalus enne ühinemist täielikult teada.

(346) Komisjon teeb järgmised tähelepanekud. Elektrienergia ostulepingute kehtivus lõpeb ajavahemikus 2010–2024, s.o pärast ühinemist. Komisjon on vaid väga erandlikel juhtudel leidnud, et pärast ühinemist jõus olev abimeede ei ole pärast ühinemist rakendatav abi ühinemisakti tähenduses. Nagu kõiki erandeid õigusaktides, tuleks ka sellist erandlikku tava tõlgendada kitsas tähenduses, et vältida selliste meetmete eelmaldamist komisjoni riigiabi kontrolli alt, mille suhtes ühinemisakti pooled kavatsesid sellist kontrolli rakendada.

(347) Sellega seoses on komisjon oma praktikas tõepoolest leidnud, ⁽⁸⁰⁾ et abimeetmed, mille puhul riigi majanduslik osalus oli enne ühinemist täpselt teada, ei ole pärast ühinemist rakendatavad abimeetmed ühinemisakti IV lisa tähenduses.

„Riigi majandusliku osaluse täpne määr“

(348) Elektrienergia ostulepingutes ei sätestatud riigi rahalise osaluse maksimumsummat ning samuti ei saanud seda enne ühinemist kogu elektrienergia ostulepingute kestuse ajaks täpselt välja arvutada.

(349) Otse vastupidi sõltub riigi majanduslik osalus elektrienergia ostulepingutes tulevases arengust, mis ei olnud ühinemise ajal teada. Lisaks tagasid elektrienergia ostulepingud tootjatele kaitse kulude kõikumise vastu, mis on seotud tulevikusündmustega, mitte enne ühinemist sooritatud tehingute või sündmustega, ja mis seetõttu ei olnud ühinemise kuupäeval teada.

(350) Seda, et riigi osalus elektrienergia ostulepingutes ei olnud ühinemise kuupäeval teada ja et elektrienergia ostulepingutega pandi riigile pärast ühinemist täiendavaid kohustusi, kinnitavad järgmised asjaolud.

(351) Esiteks ei ole üksikutes elektrienergia ostulepingutes sätestatud neid hindu, millega elektritootjad MVMile elektrit müüvad. Hinnad arvutatakse valemi abil, mis koosneb mitmest ettenägematult muutuvast parameetrist.

(352) Elektrienergia ostulepingute hinnavalem sisaldab võimsustasu ja energiatasu ning olenevalt elektritootjast erinevaid täiendavaid tasusid.

(353) Valemis on määratletud üksnes iga tasukategooria raames aktsepteeritavad kulud ja tasud ning iga tasukategooria tähtsus hinnas.

(354) Nii elektritootjad ise kui ka MVM mõõnsid oma märkustes, et teatavate tasukategooriate täpset tähendust tuli läbirääkimistel MVMiga täiendavalt täpsustada.

(355) Suur hulk elektrienergia ostulepingutes tunnustatud kulukategooriatest on muutuvad ning neid ei oleks saanud enne ühinemist täpselt ette teada. Näiteks:

(356) *Võimsustasu*

Selles kulukategoorias võetakse arvesse nii garanteeritud võimsusi kui ka MVMi jaoks tegelikult kasutatud võimsusi. See kulukategooria sõltub muu hulgas aastastest, kuimest ja nädalasest planeerimisest. Kõigis elektrienergia ostulepingutes viidatakse perioodilise planeerimise eeskirjadele ning täpne lõpphind sõltub igas elektrienergia ostulepingus aasta, kuu ja nädala plaanidest. Neid kulukategooriaid ei ole nende määratluse järgi võimalik eelnevalt täpselt määratleda. Näiteks võivad pooled näha oma plaanides teatavaks perioodiks ette „ülevõimsusi“. MVMi makstav koguhind sõltub tingimata muudest parameetritest, näiteks ilmast, mis mõjutab elektrinõudlust.

See kulukategooria sõltub ka Ungari forintide vahetuskursidest.

(357) *Energiatasu*

See kulukategooria sõltub peamiselt kütusehindadest. Kõnealused kulud muutuvad vastavalt turueeskirjadele, mida lepinguosalised ei saa kontrollida. Elektrienergia ostulepingutes ei ole kütusehinna tulevase kõikumisega seotud kuludele sätestatud konkreetset piirmäära.

Lisaks sellele sõltub teataval ajavahemikul makstavate energiataasude täpne summa loomulikult tegelikust müügikogusest MVMile, mida saab arvutada üksnes tagantjärele.

(358) *Täiendavad tasud (vajaduse korral)*

Teatavates elektrienergia ostulepingutes on sätestatud täiendav tasu reserveeritud, kuid lõpuks kasutamata jäänud võimsuste eest. Selle tasu täpset suurust ei ole selle määratluse järgi võimalik eelnevalt kindlaks määrata.

(359) Enamikus elektrienergia ostulepingutes on *bonus-malus* süsteem, mille kohaselt elektritootjatel on õigus saada boonust, kui nad käitavad tippkoormuse perioodidel rohkem võimsusi kui elektrienergia ostulepingus ette nähtud või toodavad rohkem elektrienergiat. Leppetrahv on sätestatud juhuks, kui elektritootja pakub elektrienergia ostulepingus ning aasta või kuu plaanides ettenähtust vähem võimsust.

(360) Nagu teised eespool esitatud arvutused, põhinevad ka need arvutused perioodilistel tegevuskavadel ning sõltuvad ühtlasi elektritootja enda käitumisest. Neid ei saa ühelgi juhul eelnevalt kindlaks määrata.

⁽⁸⁰⁾ Nt komisjoni 28. jaanuari 2004. aasta otsus riigiabi kohta, CZ 14/2003 – Tšehhi Vabariik, „Česka spořitelna, a.s.“.

- (361) Kõigest eelpool esitatust ilmneb, et elektrienergia täpset ostuhinda ei ole 15–27 aastaste lepingute puhul tehniliselt võimalik kindlaks määrata. Täpses hinnas võetakse arvesse perioodilisi tootmisplaane ning see sõltub elektri nõudlusest, lepingupoolte käitumisest, kütusehindadest jmt.
- (362) Isegi kui kõik need väited ei kehti kõigi elektrienergia ostulepingute puhul (kuna aktsepteeritavad kulukategooriad on elektrienergia ostulepingust olenevalt teataval määral erinevad), sisaldavad kõik elektrienergia ostulepingud hinnaelemente, mida on võimatu eelnevalt täpselt kindlaks määrata.
- (363) Seda arvesse võttes leiab komisjon, et hindade arvutamise valemite olemasolust ei piisa riigi majandusliku osaluse ülemmäära kindlaksmääramiseks. Muutuvate parameetrite olemasolu iseenesest muudab võimatuks riigi võimaliku osaluse suuruse piisava täpsusega kindlaksmääramise.
- (364) Kõrvalmärkusena võib öelda, et MVMi rahaline osalus elektrienergia ostulepingutes sõltub väga palju nõudlusest. See võrdub elektrienergia ostulepingus sätestatud ostuhinna ja MVMi poolt elektri müümisest saadava tulu vahega. Hinda, millega MVM elektrit müüb, ei saa prognoosida. See sõltub täpsetest tuludest, mida MVM saab piirkondlike jaotusettevõtetega sõlmitud lepingute alusel toimunud müügist ning tema oksjonite, pakkumiste ning turuplatsil (Piactér) toimunud müügi tulemustest. Samuti mõjutab neid hindu ametlik perioodiline hindade reguleerimine ning turunõudluse muutumine. See muudab riigi osaluse elektrienergia ostulepingutes raskemini ennustatavaks. Võib isegi juhtuda, et elektrienergia ostulepingus sätestatud tagatud ostukogus on suurem, kui MVM vajab, eriti pärast energiaturu täielikku liberaliseerimist 2008. aasta jaanuaris. Üleliigne elekter võib põhjustada ettenägematuid kulusid ja muuta riigi osaluse elektrienergia ostulepingutes veelgi raskemini ennustatavaks.
- (365) Seetõttu ei ole MVMi maksed elektritootjatele pärast ühinemist lihtsalt maksed enne ühinemist kindlaksmääratud ülemmäära piires.
- (366) Sellest tulenevalt on käesolevas otsuses hinnatavad elektrienergia ostulepingud pärast ühinemist rakendatavad meetmed ühinemisakti IV lisa 3. peatüki tähenduses.
- (367) Ühinemisakti IV lisa 3. peatükis on sätestatud: „Kui kolme kuu jooksul pärast meetme kohta täieliku teabe kättesaamist või pärast uue liikmesriigi avalduse saamist, milles ta teatab komisjonile, et peab esitatud teavet täielikuks, sest nõutud lisateave ei ole kättesaadav või on juba esitatud, ei esita komisjon vastuväiteid olemasolevale abimeetmele sel alusel, et on tõsisid kahtlusi meetme kokkusobivuses ühisturuga, loetakse komisjon vastuväidet mitteesitanuks.”
- (368) Tuginedes sellele sättele, väidavad teatavad huvitatud isikud, et komisjon ei järginud kolmekuulist tähtaega, mis järgnes Ungari teate esitamisele 31. märtsil 2004, ja on seega kõnealuse meetme vahemenetluse alusel kaudselt heaks kiitnud.
- (369) Komisjon märgib sellega seoses, et vahemenetluse kohaselt 31. märtsil 2004 esitatud teade käsitles MVMi kulude hüvitamise dekreeti, mitte elektrienergia ostulepinguid. Ungari tühistas selle teate ja komisjon avas hiljem elektrienergia ostulepingute kohta riigiabi juhtumi (vt eespool 1. peatükk).
- (370) Samuti tuleks märkida, et tegelikult järgis komisjon huvitatud isikute viidatud kolmekuulist tähtaega, nagu ilmneb ka järgmisest tabelist.

Sündmus	Kuupäev	Tähtaeg pärast teabe saamist
Ungari teade	31.3.2004	
Komisjoni küsimused	29.4.2004	29 päeva
Ungari vastused	4.6.2004	
Komisjoni küsimused	10.8.2004	2 kuud ja 6 päeva
Ungari vastused	21.10.2004	
Komisjoni küsimused	17.1.2005	2 kuud ja 27 päeva
Ungari vastused	7.4.2005	
Ungari poolt teate tühistamine	15.4.2005	8 päeva

7.5. Elektrienergia ostulepingud kui „uus abi” vastandatuna „olemasolevale abile”

- (367) Ühinemisakti IV lisa 3. peatükis on sätestatud: „Kui kolme kuu jooksul pärast meetme kohta täieliku teabe

- (371) Lisaks eespool nimetatud kirjavahetusele toimusid 15. juulil 2004, 30. novembril 2004 ja 12. jaanuaril 2005 komisjoni ja Ungari ametiasutuste esindajate vahelised isiklikud kohtumised.

- (372) Käesoleva menetluse raames hindab komisjon ühinemisakti ja menetlusmääruse alusel seda, kas elektrienergia ostulepingud sisaldavad olemasolevat või uut abi.
- (373) Vastavalt ühinemisakti IV lisa 3. peatükile käsitatakse kõiki riigiabi meetmeid, mis jõustusid enne ühinemist ja on rakendatavad ka pärast seda ning mis ei kuulu ühte allpool nimetatud olemasoleva abi liikidest, pärast ühinemist uue abina EÜ asutamislepingu artikli 88 lõike 3 tähenduses.
- (374) Käesolevas otsuses käsitletud elektrienergia ostulepingud jõustusid aastatel 1995–2001, st enne Ungari ühinemist Euroopa Liiduga 1. mail 2004. Käesolevas otsuses käsitletakse üksnes enne ühinemiskuupäeva kehtinud elektrienergia ostulepinguid. Otsus ei hõlma enne seda kuupäeva lõppenud elektrienergia ostulepinguid. Võttes arvesse kõiki muid põhjuseid, mis on esitatud eespool punktis 7.4, on meede ühinemisakti tähenduses rakendatav pärast ühinemist.
- (375) Ühinemisaktis viidatud kolm olemasoleva abi kategooriat:
- 1) Enne 10. detsembrist 1994 jõustunud abimeetmed.

Kõik elektrienergia ostulepingud sõlmiti ja need jõustusid pärast 10. detsembrist 1994.
 - 2) Ühinemisaktile lisatud olemasolevate riigiabimeetmete loetellu kantud abimeetmed.

Elektrienergia ostulepingud ei ole üldiselt ega üksikult kantud ühinemislepingu IV lisa 3. peatüki punkti 1 alapunktis b osutatud ühinemislepingu IV lisa liitesse, mis sisaldab olemasolevate abimeetmete loetelu.
 - 3) Abimeetmed, mida liikmesriigi riigiabiasutus hindas enne ühinemiskuupäeva vastavalt ühinemisaktis sätestatud nn vahemenetlusele ja mis loeti ühenduse õigustikule vastavaks ning mille kohta komisjon ei esitanud vastuväiteid sel alusel, et on tõsiseid kahtlusi meetme kokkusobivuses ühisturuga (vt ühinemisakti IV lisa 3. peatüki teine lõik).

Vastavalt nn vahemenetlusele ei esitatud komisjonile ühtegi elektrienergia ostulepingut.
- (376) Kuna elektrienergia ostulepingud ei kuulu ühessegi ühinemisaktis nimetatud olemasoleva abi kategooriasse, on pärast ühinemise kuupäeva tegemist uue abiga.
- (377) Komisjon märgib, et see liigitus on kooskõlas ka menetlusmääruse artikli 1 punkti b alapunkti v viimase lausega. Selles artiklis on sätestatud, et kui teatavad meetmed muutuvad abiks pärast tegevuse liberaliseerimist ühenduse õiguses (antud juhul pärast energiaturu liberaliseerimist vastavalt direktiivile 96/92/EÜ, mis jõustus Ungaris viimase ühinemisel Euroopa Liiduga), ei käsitata neid meetmeid pärast liberaliseerimise kuupäeva enam olemasoleva abina, st neid tuleb käsitada uue abina.
- (378) Budapesti elektrijaam väidab, et menetlusmääruse artikli 1 punkti b alapunkti v viimast lauset ei tohiks kohaldada. Elektrijaam tugineb Alzetta Mauro kohtuotsusele,⁽⁸¹⁾ väites, et abi, mida anti teataval turul, mis oli enne liberaliseerimist konkurentsile suletud, tuleb pärast liberaliseerimise kuupäeva käsitada olemasoleva abina.
- (379) Komisjon ei saa selle väitega nõustuda. Nagu eespool juba märgitud, on komisjon seisukohal, et riigiabi käsitlevate ühinemisakti sätetega sooviti just nimelt tagada, et komisjon vaataks läbi kõik meetmed, mis võivad pärast ühinemist moonutada liikmesriikide vahelist konkurentsi. Erinevalt ühinemislepingutest, mis sõlmiti enne 1. mail 2004, on 1. mail 2004 sõlmitud ühinemisakti eesmärk piirata olemasoleva abina käsitatavaid meetmeid eespool kirjeldatud kolme konkreetse juhtumiga. Alzetta Mauro kohtuotsuses ei käsitleta ühinemisakti reguleerimisalasse kuuluvaid meetmeid, mistõttu seda ei saa pidada kohaldatavaks hinnatavate elektrienergia ostulepingute suhtes. Pealegi käsitletakse Alzetta Mauro kohtuotsuses olukorda enne määruse (EÜ) nr 659/1999 jõustumist.
- (380) Budapesti elektrijaam väidab samuti, et artikli 1 punkti b alapunkti v ei kohaldata üksikute abimeetmete suhtes, „sest üksikuid abimeetmeid ei ole selgesõnaliselt nimetatud“. Komisjon ei saa selle väitega nõustuda. Ei ole mingit põhjust, miks viited „abile“ ja „teatavatele meetmetele“ ei või tähendada nii üksikuid abimeetmeid kui ka abikavasid. Määruse (EÜ) nr 659/1999 artiklis 4 viidatakse järjepidevalt teatatud „meetmetele“, kuid komisjon eeldab, et huvitatud isik ei vaidle vastu sellele, et artikkel 4 reguleerib ainuüksi teatatud abikavade esialgsel uurimisel.
- (381) Tuginedes ühinemisaktile ja menetlusmäärusele, otsustab komisjon seega, et elektrienergia ostulepingud kujutavad endast uut abi.

⁽⁸¹⁾ Vt joonealune märkus 32.

7.6. Komisjon ei saa lõpetada seaduslikult sõlmitud eraõiguslikke lepinguid (*pacta sunt servanda*) – õiguslik ebakindlus – proportsionaalsus

- (382) Komisjon soovib vastata huvitatud isikute märkustele, mille kohaselt komisjon ei saa lõpetada eraõiguslikke lepinguid, kuna see läheks huvitatud isikute sõnul vastuollu EÜ asutamislepingu riigiabi eeskirjadega, õiguskindluse põhimõttega ja proportsionaalsuse nõudega.
- (383) Komisjon lükkab need väited tagasi. Abi andmise vorm (elektrienergia ostulepingute puhul eraõiguslik leping) ei ole riigiabi seisukohast oluline; komisjoni analüüsi jaoks on oluline vaid meetme mõju. Kui eraõigusliku lepingu tingimuste tõttu antakse ühele lepingupoolele ebaseaduslikku ja ühisturuga kokkusobimatut riigiabi, siis peab liikmesriik nende tingimuste kehtivuse lõpetama. Komisjon peab andma ebaseadusliku ja ühisturuga kokkusobimatu riigiabimeetme lõpetamise korralduse, isegi kui see riigiabi moodustab lepingust nii olulise osa, et selle lõpetamine lõpetab tegelikult lepingu enda kehtivuse.
- (384) Õiguskindluse kohta märgib komisjon järgmist. Ühelt poolt Euroopa ühenduste ja nende liikmesriikide ning teiselt poolt Ungari Vabariigi vahel assotsiatsiooni loomist käsitlev Euroopa leping, mis sillutas teed ühinemisele, kirjutati alla 16. detsembril 1991 ja jõustus 1. veebruaril 1994, st enne elektrienergia ostulepingute sõlmimist. Ungari esitas ametliku ühinemistaotluse 31. märtsil 1994. Elektrienergia ostulepingute sõlmimise ajal (1995–2001) oli Ungari Euroopa lepingu artikli 62 alusel juba kohustatud viima oma konkurentsieskirjad kooskõlla EÜ asutamislepinguga. Samuti oli ilmne, et kuna elektrienergia ostulepingud sõlmiti nii pikaks ajaks, ei lõpe need enne Ungari ühinemist Euroopa Liiduga.
- (385) Ungari Vabariik kirjutas ühinemislepingule alla 16. aprillil 2003⁽⁸²⁾. Ühinemisleping jõustus 1. mail 2004. Ühinemiskuupäevast alates muutusid aluslepingud ja teised õigusaktid kooskõlas ühinemisakti artikliga 2 Ungari suhtes siduvaks. Järelikult on ühenduse õigustik kohaldatav uue liikmesriigi kõikide lepinguliste suhete suhtes ja kõik erandid sellest reeglist saavad tuleneda üksnes ühinemisaktist endast. Ühinemislepingule lisatud ühinemisaktis ja selle lisades ei ole sätestatud ühtegi erandit riigiabi eeskirjadest, mis vabastaksid elektrienergia ostulepingud või energiasektori üldiselt riigiabi käsitlevate ELi õigusaktide otsesest kohaldamisest.
- (386) Seega peab komisjon kohaldama ELi konkurentsioigust Ungari energiasektori suhtes samamoodi nagu kõikide teiste liikmesriikide suhtes. Erinevalt huvitatud isikute

väidetest on komisjon arvamusel, et ühisel energiaturul tekitab õiguslikku ebakindlust tegelikult riigiabi eeskirjade kohaldamata jätmise elektrienergia ostulepingute suhtes. Liikmesriigi ühinemine võib tööpoolest tekitada olukordi, kus meede, mis enne ühinemist ei riku ühtki riiklikku õigusakti, on pärast ühinemist käsitatav riigiabina, mistõttu sellele laieneb komisjonipoolne riigiabi kontroll.

- (387) Seetõttu leidis komisjon, et huvitatud isikute märkustes puudusid põhjendatud väited, mis selgitaksid, miks käesolev menetlus ei ole õiguskindluse põhimõttega kooskõlas.

7.7. Kokkusobivuse hindamine

- (388) EÜ asutamislepingu artikli 87 lõikes 1 on sätestatud ühenduses kehtiv riigiabi andmise üldine keeld.
- (389) EÜ asutamislepingu artikli 87 lõigetes 2 ja 3 on sätestatud erandid üldreeglist, et selline abi on vastavalt artikli 87 lõikele 1 ühisturuga kokkusobimatu.
- (390) EÜ asutamislepingu artikli 87 lõikes 2 sätestatud erandid ei ole käesoleval juhul kohaldatavad, sest kõnealune meede ei ole sotsiaalabi, seda ei antud üksiktarbijatele, loodusõnnetuste või erakorraliste olukordade tekitatud kahju korvamiseks või Saksamaa jagamisest kahjustatud Saksamaa Liitvabariigi teatavate piirkondade majandusele.
- (391) Täiendavad erandid on sätestatud EÜ asutamislepingu artikli 87 lõikes 3.
- (392) Artikli 87 lõike 3 punktis a on sätestatud et ühisturuga kokkusobivaks võib pidada „abi majandusarengu edendamiseks niisugustes piirkondades, kus elatustase on erakordselt madal või kus valitseb tõsine tööpuudus”. Ühinemise ajal võis selliseks piirkonnaks pidada tervet Ungarit ja enamik Ungari piirkondadest võib endiselt saada sellist abi⁽⁸³⁾.

⁽⁸²⁾ ELT L 236, 23.9.2003.

⁽⁸³⁾ Ungari regionaalabi kaart, mille komisjon kinnitas 13. septembril 2006 ja mis avaldati ELTs C 256, 24.10.2006, lk 7.

- (393) Komisjon on vastu võtnud sellise abi hindamise suunised. Ungari ELiga ühinemise ajal kehtisid regionaalabi suunised ⁽⁸⁴⁾ (edaspidi „eelmised regionaalabi suunised“). Need suunised reguleerisid ka regionaalabi hindamist EÜ asutamislepingu artikli 87 lõike 3 punkti c alusel. Alates 1. jaanuarist 2007 kehtivad uued komisjoni poolt vastu võetud regionaalabi suunised ⁽⁸⁵⁾ (edaspidi „uued regionaalabi suunised“).
- (394) Mõlemate regionaalabi suuniste järgi võib riigiabi põhimõtteliselt anda üksnes investeerimiskulude katmiseks ⁽⁸⁶⁾. Mõlemates suunistes on sätestatud järgmist:
- (395) „Äriühingu jooksvate kulude katmiseks antav regionaalabi (tegevuskulude katmiseks antav abi) on üldjuhul keelatud. Erandjuhul võib sellist abi siiski anda piirkondades, mille suhtes kohaldatakse artikli 87 lõike 3 punktis a sätestatud erandit, kui i) abi andmine on õigustatud regionaalarengu ja abi olemuse seisukohast ning ii) abi määr on proportsionaalne puudustega, mille leevendamiseks abi antakse. Liikmesriigi ülesanne on tõendada puuduste olemasolu ja hinnata nende olulisust.“ ⁽⁸⁷⁾
- (396) Kõnealust abi ei saa käsitada investeerimisabina. Investeerimisabi määratletakse mõlemates regionaalabi suunistes loetletud võimalike abikõlblike kulude alusel. Elektrienergia ostulepingute alusel makstud summad katavad ilmselgelt ka muid kulusid. Kõige silmatorkavam näide on see, et elektrienergia ostulepingud tagavad elektrienergia kasutamise seotud kütusekulude hüvitamise. Samuti hõlmavad elektrienergia ostulepingud personali kulusid. Need kulud ei ole mingil juhul investeerimisabi saamiseks kõlblikud kulud. Otse vastupidi, need on ettevõtja jooksvad kulud ja tuleb seega arvata mõlemates regionaalabi suunistes määratletud tegevuskulude hulka.
- (397) Seoses tegevusabiga ei osutanud Ungari ametiasutused ega huvitatud isikud menetluse ajal ühelegi elektrienergia ostulepingutega seotud konkreetse piirkonna puudusele ega tõendanud, et abi on selliste puudustega proportsionaalne.
- (398) Pealegi on mõlemates regionaalabi suunistes sätestatud, et tegevusabi peab igal juhul olema järkjärgult vähenev ja ajaliselt piiratud. Elektrienergia ostulepingute kaudu antav abi ei vähene järkjärgult ning kestus 15–27 aastat ületab kaugelt seda tähtaega, mis on mõlemate suuniste järgi lubatud. Elektrienergia ostulepingutele ei laiene ka ükski regionaalabi suunistes sätestatud konkreetne erand ning Ungari ametiasutused ja huvitatud isikud ei ole kunagi esitanud sellekohaseid väiteid.
- (399) Eespool esitatud kaalutlusi arvesse võttes leiab komisjon, et EÜ asutamislepingu artikli 87 lõike 3 punktis a sätestatud erandit ei saa kohaldada kõnealuse abi suhtes.
- (400) EÜ asutamislepingu artikli 87 lõike 3 punktis b on sätestatud, et „abi üleeuroopalist huvi pakkuva tähtsa projekti elluviimiseks või mõne liikmesriigi majanduses tõsise häire kõrvaldamiseks“ võib kuulutada ühisturuga kokkusobivaks.
- (401) Komisjon märgib, et kõnealuse abi eesmärk ei olnud üleeuroopalist huvi pakkuva tähtsa projekti elluviimine.
- (402) Samuti ei ole komisjon leidnud mingeid tõendeid selle kohta, et abi eesmärk oleks olnud Ungari majanduses esineva tõsise häire kõrvaldamine. Komisjon möönab, et elekter on iga liikmesriigi majanduses oluline toode ja 1990. aastatel vajas Ungari energiasektor uuendamist.
- (403) Komisjon on siiski arvamusel, et määratlus „liikmesriigi majanduses esineva tõsise häire kõrvaldamine“ viitab palju tõsisematele juhtumitele ja seda ei saa kohaldada lepingute puhul, mis käsitlevad tavapärasest elektrivarustust. Lisaks sellele märgib komisjon, et selline määratlus eeldab teatavat kiireloomulisust, mis on kokkusobimatu elektrienergia ostulepingutega.
- (404) Ungari ametiasutused ja huvitatud isikud ei ole väitnud, et elektrienergia ostulepingud on kokkusobivad EÜ asutamislepingu artikli 87 lõike 3 punktiga b.
- (405) Eelöeldut arvesse võttes leiab komisjon, et EÜ asutamislepingu artikli 87 lõike 3 punktis b sätestatud erand ei ole kõnealuse abi suhtes kohaldatav.
- (406) EÜ asutamislepingu artikli 87 lõike 3 punktis d on sätestatud, et abi kultuuri edendamiseks ja kultuuripärandi säilitamiseks võib pidada EÜ asutamislepinguga kooskõlas olevaks, kui niisugune abi ei kahjusta kaubandustingimusi ja konkurentsi ühenduses määral, mis oleks vastuolus ühiste huvidega. Elektrienergia ostulepingute suhtes see artikkel ilmselgelt ei kehti.
- (407) EÜ asutamislepingu artikli 87 lõike 3 punktis c on lubatud anda abi teatava majandustegevuse või teatavate majanduspiirkondade arengu soodustamiseks, kui niisugune abi ei mõjuta ebasoovitavalt kaubandustingimusi määral, mis oleks vastuolus ühiste huvidega. Komisjon on koostanud hulga suuniseid ja teatisi, milles selgitatakse, kuidas kohaldada kõnealuses artiklis sätestatud erandit.

⁽⁸⁴⁾ EÜT C 74, 10.3.1998, lk 9.

⁽⁸⁵⁾ ELT C 54, 4.3.2006, lk 13.

⁽⁸⁶⁾ Eelmiste regionaalabi suuniste punkt 4.15 ja uute regionaalabi suuniste punkt 5.

⁽⁸⁷⁾ Tsitaat uute regionaalabi suuniste punktist 5.

- (408) Põhjendustes 393–398 on esitatud põhjused, miks elektrienergia ostulepinguid ei saa pidada kokkusobivaks ei eelmiste ega uute regionaalabi suunistega.
- (409) Komisjon märgib, et nii keskkonnasuunised, mis kehtisid Ungari ELiga ühinemise ajal,⁽⁸⁸⁾ kui ka regionaalabi suunised lubavad anda esmajoones investeerimisabi. Tegevusabi andmine on piiratud konkreetsete eesmärkidega. Esiteks jäätmekäitluseks ja energia säästmiseks antav abi (osa E.3.1), mida võib anda kuni 5 aastat. Teiseks maksude vähendamise ja maksuvabastuste kujul antav abi (osa E.3.2). Kolmandaks taastuvate energiaallikate kasutamiseks antav abi (osa E.3.3). On ilmne, et ükski nimetatud sätetest ei ole käesoleval juhul kohaldatav.
- (410) Neljas ja viimane tegevusabi liik, mida on lubatud anda, on elektri ja soojuse koostootmiseks (edaspidi „koostootmine”) antav abi (osa E.3.4). Mõned asjaomased elektri- ja soojuse tootjad toodavad nii soojust kui ka elektrit. Elektrienergia ostulepingud ei vasta siiski punkti 66 tingimustele ega seega ka keskkonnasuuniste punktides 58–65 nimetatud võimaluste tingimustele. Üks punktis 66 sätestatud tingimus on see, et abimeede edendab keskkonnakaitset, kuna energia muundamise kasutegur on eriti kõrge, meede võimaldab vähendada energiatarbimist või tootmisprotsess kahjustab keskkonda vähem. Komisjonile kättesaadavast teabest ei ilmne, et see tingimus oleks täidetud.
- (411) Kolm võimalust, mida liikmesriigid võivad kasutada tegevusabi andmiseks koostootmise jaoks:
- 1. võimalus: abi, mis hüvitab koostootmisjaamas toodetud energia tootmiskulude ja turuhinna vahe;
 - 2. võimalus: turumehhanismide, näiteks roheliste sertifikaatide süsteemi või pakkumismenetluste kasutuselevõtt;
 - 3. võimalus: abi, mis hüvitab kokkuhoitud väliskulud, st keskkonnakaitsekulud, mis ühiskonnal tekkisid, kui sama kogus energiat toodetak mõnes muus elektri- ja soojuse tootmisjaamas, mitte koostootmisjaamas;
 - 4. võimalus: abi, mida antakse kuni 5 aastat ja on kahanev või moodustab kuni 50 % abikõlblikest kuludest.
- (412) On ilmne, et elektrienergia ostulepingud ei vasta 2. ja 3. võimaluse tingimustele. 1. võimaluse tingimused ei ole samuti täidetud, sest abisumma arvutamisel ei lähtuta toodetud energia turuhinnast. Elektrienergia ostulepingu alusel antava abi summa ei sõltu teiste elektritootjate pakutavatest hindadest, vaid üksnes asjaomase elektritootja kantud investeerimis- ja tegevuskuludest.
- (413) Pealegi ei ole Ungari ametiasutused ega asjaomased tootjad tegelikult viidanud ühisturuga kokkusobivusele nende artiklite alusel ega tõendanud, et elektri- ja soojuse tootjad vastavad keskkonnasuunistes sätestatud kriteeriumitele seoses tegevusabi andmisega koostootmiseks.
- (414) 23. jaanuaril 2008 võttis komisjon vastu uued keskkonnakaitseks antavat riigiabi käsitlevad suunised⁽⁸⁹⁾. Ka nende suuniste kohaselt võib tegevusabi anda üksnes energia säästmise, koostootmise, taastuvate energiaallikate kasutamise ning maksude vähendamise ja maksuvabastustega seoses. Nagu eespool mainitud, ei ole elektrienergia ostulepingute puhul ükski neist tingimustest täidetud.
- (415) Koostootmise puhul võivad liikmesriigid sellise abi andmiseks valida kolme võimaluse vahel:
- 1. võimalus: abi, mis hüvitab koostootmisjaamas toodetud energia tootmiskulude ja turuhinna vahe;
 - 2. võimalus: turumehhanismide, näiteks roheliste sertifikaatide süsteemi või pakkumismenetluste kasutuselevõtt;
 - 3. võimalus: abi, mida antakse kuni 5 aastat ja on kahanev või moodustab kuni 50 % abikõlblikest kuludest.
- Elektrienergia ostulepingud ei vastu ühegi kirjeldatud võimaluse tingimustele. Ungari ametiasutused ega elektritootjad ei ole esitanud mingeid tõendeid nende uute keskkonnasuuniste kriteeriumite täitmise kohta.
- (416) Neist suunistest ja teatistest, mille komisjon on välja töötanud selleks, et selgitada, kuidas ta täpselt kohaldab artikli 87 lõike 3 punktis c sätestatud erandit, on luhtunud kulude meetodika (vt eespool põhjendus 26) ainus, mida saab käesoleval juhul kohaldada.

⁽⁸⁸⁾ Ühenduse suunised keskkonnakaitsele antava riigiabi kohta (EÜT C 37, 3.2.2001, lk 3).

⁽⁸⁹⁾ ELT C 82, 1.4.2008, lk 1.

- (417) See metoodika on seotud abiga, mida anti turgu valitsevatele ettevõtjatele, kes olid investeerinud elektrijaamadesse enne elektrisektori liberaliseerimist ja kellel võib liberaliseeritud turul olla raskusi oma investeerimiskulude katmisega. Kuna elektrienergia ostulepingute üks oluline eesmärk on võimaldada teatavatel äriühingutel, mis olid investeerinud elektrijaamadesse enne elektrienergia sektori liberaliseerimist, saada ka edaspidi garanteeritud tulu, mis tagab investeeringute tasuvuse, tuleb seda metoodikat pidada asjakohaseks aluseks, millelt hinnata elektrienergia ostulepingute kokkusobivust ühisturuga.
- (418) Komisjon märgib, et Ungari ametiasutused ega asjaomased elektritootjad ei ole oma märkustes väitnud, et elektrienergia ostulepingud vastavad selle metoodika kriteeriumitele. Tegelikult leiab enamik elektritootjaid, et elektrienergia ostulepingud on äriolepingud, mis sõlmiti ammu enne selle metoodika väljatöötamist, ning mis tahes hüvitamismehhanismi kriteeriumid ei sobi elektrienergia ostulepingute hindamiseks.
- (419) Luhtunud kulude metoodika esmane eesmärk on hõlbustada energiasektori üleminekut liberaliseeritud turule, võimaldades turgu valitsevatel elektrienergia ettevõtjatel konkurentsiga kohaneda ⁽⁹⁰⁾.
- (420) Selles metoodikas on esitatud põhimõtted, millest komisjon lähtub selliste abimeetmete hindamisel, mille eesmärk on hüvitada kulusid, mis tekivad seoses kohustuste ja garantiidega, mille täitmine ei ole elektriturul liberaliseerimise tõttu enam võimalik. Neid kohustusi ja garantiisiid nimetatakse „luhtunud kuludeks” ning need võivad esineda mitmesugusel kujul, eriti eeldatava või selgesõnalise müügi garantii tingimusel tehtud investeringuna.
- (421) Kuna elektrienergia ostulepingute endi näol on tegemist selgesõnalise müügi garantii tingimusega, mis anti enne liberaliseerimist, võib elektrienergia ostulepingu sõlminud elektrijaamasid pidada kõnealuse metoodika kohaldamisalasse kuuluvaks.
- (422) Komisjon märgib siiski, et elektrienergia ostulepingute mitu olulist põhimõtet ei vasta metoodika 4. osas sätestatud tingimustele. Esiteks ei vasta need metoodika punktis 4.2 sätestatud tingimusele, mille kohaselt tuleb abi andmise korras võtta arvesse konkurentsi edasist arengut. Elektrienergia ostulepingute hinnakujundusmehhanismid on kavandatud selliselt, et hinna määramisel võetakse arvesse üksnes asjaomase elektrijaama konkreetseid parameetreid. Konkureerivate elektritootjate pakutavaid hindu ega nende tootmisvõimsusi ei tule arvesse võtta.
- (423) Metoodika punkti 4.9 kohaselt on komisjonil kõige rohkem põhjust kahtlusteks, kui abisummat tõenäoliselt ei korrigeerita, et võtta arvesse luhtunud kulude suuruse arvutamisel esialgselt eeldatud majandus- ja turuolukorra ning tegeliku olukorra erinevusi. Elektrienergia ostulepingud kuuluvad sellesse kategooriasse, sest abimeetme kujundamisel ei ole lähtutud mingitest turueeldustest. Pealegi tõendab ka asjaolu, et elektrienergia ostulepingute olulisemad põhimõtted on jäänud muutumatuks olenemata elektriturul järk-järgulisest avanemisest ning panevad MVMile seega kohustuse osta tema vajadusi ületavas koguses energiat ja väljastada seda vabaturule, selgelt seda, et elektrienergia ostulepingute puhul ei võeta arvesse turu tegelikku arengut.
- (424) Lisaks sellele, nagu kirjeldati eespool 3. peatükis, on elektrienergia ostulepingute üks peamine eelis elektritootjate jaoks see, et MVM on kohustatud ostma kindlaksmääratud võimsused ja garanteeritud kogused hinna eest, mis katab püsi-, muutuv- ja kapitalikulud, ajavahemiku jooksul, mis ligikaudu vastab vara elueale või amortisatsiooniperioodile. Seega kohustavad elektrienergia ostulepingud üht lepingupoolt ostma oma elektrit teiselt lepingupoolt olenemata tegelikest muutustest konkurentide pakkumistest.
- (425) Mitmes liikmesriigis on kehtestatud hüvitamismehhanismid, mille puhul maksimaalne abisumma määratakse eelnevalt kindlaks, lähtudes tulevase konkurentsi põhineva turu ning eelkõige pakkumise ja nõudluse vahel korraldatu tulevaste turuhindade analüüsist. Kui asjaomased elektritootjad saavad prognoositud suuremat tulu, arvutatakse abisummad ümber ja kehtestatakse maksimaalsest summast madalamal tasemel. Hüvitamise mõju turule viiakse selliselt miinimumini, eriti kuna abisaajatele ei tagata minimaalset tootmis- ega müügi-mahtu.
- (426) Seega selle asemel, et aidata kaasa konkurentsil põhinevale turule üleminekule, loovad elektrienergia ostulepingud pigem takistusi tegeliku konkurentsi arengule suurel osal elektritootmisturust. Abi andmise kord ei võimalda seega võtta arvesse konkurentsi edasist arengut ja abi summa ei sõltu tõelise konkurentsi väljakujunemisest.
- (427) Järelikult on elektrienergia ostulepingud vastuolus ka luhtunud kulude metoodika 5. osas sätestatud põhimõtetega, mille kohaselt rahastamiskord ei või olla vastuolus ühenduse huvidega, eriti konkurentsi suhtes. Metoodika 5. osas on sätestatud, et rahastamiskord ei tohi takistada välise või uute ettevõtjate tulekut teatavale siseriiklikule või piirkondlikule turule. Kuid – nagu on muu hulgas kirjeldatud põhjenduses 220 – võimsuse reserveerimise ja võimsustasutõttu ei saa MVM, kes on hulgimüügiturul ülekaalukalt suurim ostja, kasutada teisi tootjaid peale elektrienergia ostulepingute poolte. Lisaks sellele sunnivad turu avanemine ja elektrienergia ostulepingute tingimused MVMi ostma tema vajadusi ületavas koguses

⁽⁹⁰⁾ Vt metoodika sissejuhatavad sätted.

elektrit ja müüma seda elektrit vabaturul nn vabastusmehhanismide kaudu. Juba see asjaolu takistab uute ettevõtjate turule tulekut. Lõpetuseks leiab komisjon, et elektrienergia ostulepingutega moonutatakse konkurentsi Ungari elektri hulgemüügiturul ajavahemiku vältel, mis ületab suuresti turumajandusele üleminekuks vajaliku mõistliku aja.

- (428) Elektrienergia ostulepingute tingimused ei vasta luhtunud kulude metoodika punktis 4.5 sätestatud kriteeriumitele, kuna elektritootjatele 1. maist 2004 kuni elektrienergia ostulepingute lõppemiseni makstava abi ülemmäär ei ole eelnevalt kindlaks määratud.
- (429) Pealegi tuleneb kõnealuse metoodika punktist 4.8, et komisjonil on väga tõsiseid kahtlusi seoses abiga, mis on ette nähtud direktiivi 96/92/EÜ⁽⁹¹⁾ jõustumise eelsest ajast pärineva sissetuleku osaliseks või täielikuks tagamiseks, jättes arvesse võtmata turu avamisest tulenevad luhtunud abikõlblikud kulud.
- (430) Elektrienergia ostulepingud pidid jääma pärast Ungari ühinemist Euroopa Liiduga kehtima just selleks, et tagada suurem osa asjaomaste elektritootjate direktiivi 96/92/EÜ jõustumise eelsest ajast pärinevast sissetulekust. Lisaks sõlmiti elektrienergia ostulepingud väga suure turuosaga elektrijaamadega ning väga pikaks ajaks, mis ületas suuresti konkrentsil põhinevale turule üleminekuks vajaliku mõistliku aja.
- (431) Lisaks sellele ei ole komisjonil võimalik elektrienergia ostulepingute põhisätete seas eristada mingit tegurite kogumit, mida ta võiks luhtunud kulude metoodika alusel pidada ühisturuga kokkusobivaks. Elektrienergia ostulepingute kehtivusaja lühendamise ei piisaks selleks, et neid lepinguid võiks pidada ühisturuga kokkusobivaks, kuna rahastamise meetod, mille aluseks on reserveeritud võimsused ja tagatud ostukogused, takistaks endiselt tõelise konkurentsi väljakujunemist. Ka hinnakujundusmehhanismid oleksid endiselt vastuolus eesmärgiga toetada tõeliselt konkrentsil põhineva turu tekkimist, kus hinnad sõltuvad pakkumise ja nõudluse vahekorra.
- (432) Eeltoodud kaalutlusi arvesse võttes leiab komisjon, et elektrienergia ostulepingud ei vasta luhtunud kulude metoodikas sätestatud kriteeriumitele.
- (433) Mõned huvitatud isikud väitsid ka, et elektrienergia ostulepingute suhtes saab kohaldada EÜ asutamislepingu

artikli 86 lõiget 2 isegi juhul, kui need ei vasta Altmarki kohtuotsuses sätestatud kriteeriumitele.

- (434) Komisjon on arvamusel, et lähtudes põhjendustes 255–275 esitatud kaalutlustest, mis käsitlevad Altmarki kohtuotsuses sätestatud kriteeriume, võib järeldada, et artikli 86 lõiget 2 ei saa elektrienergia ostulepingute suhtes kohaldada.
- (435) Artikli 86 lõiget 2 saab kohaldada üksnes äriühingute suhtes, mis osutavad konkreetsetel määratletud, üldist majandushuvi pakkuvaid teenuseid, ent käesoleval juhul ei ole tegemist selliste äriühingutega, nagu nähtub eespool esitatud põhjendustest 256–267. Lisaks sellele peab hüvitis üldist majandushuvi pakkuvate teenuste osutamise eest olema proportsionaalne tekkinud lisakuludega; teisisõnu, asjaomaste kulude arvutamiseks peab olema võimalik määratleda üldist majandushuvi pakkuvate teenuste ulatust. Eespool esitatud põhjendustest 268–270 nähtub, et käesoleval juhul ei ole tegemist sellise olukorraga.
- (436) Seega on kõnealune abi ühisturuga kokkusobimatu riigiabi.

7.8. Tagasinõudmine

- (437) Vastavalt EÜ asutamislepingule ja Euroopa Kohtu väljakujunenud praktikale on komisjon pädev otsustama, et asjaomane riik peab abi tühistama või seda muutma,⁽⁹²⁾ kui abi on leitud olevat ühisturuga kokkusobimatu. Samuti on Euroopa Kohus korduvalt sedastanud, et riigi kohustus tühistada abi, mida komisjon peab ühisturuga kokkusobimatuks, on ette nähtud selleks, et taastada varasem olukord⁽⁹³⁾. Sellega seoses on Euroopa Kohus leidnud, et see eesmärk on saavutatud, kui saaja on maksnud õigusvastase abi tagasi ja kaotanud seeläbi eelise, mis tal oli turul teiste konkurentide ees, ning on taastatud enne abi maksmist valitsenud olukord⁽⁹⁴⁾.
- (438) Sellest kohtupraktikast tulenevalt on määruse (EÜ) nr 659/1999 artiklis 14 sätestatud, et „kui ebaseadusliku abi korral tehakse negatiivne otsus, nõuab komisjon, et kõnealune liikmesriik peab võtma kõik vajalikud meetmed, et abisaajalt abi tagasi saada. Komisjon ei nõua abi tagastamist, kui see oleks vastuolus ühenduse õiguse üldpõhimõttega.”

⁽⁹²⁾ Kohtuasi C-70/72: komisjon vs. Saksamaa, EKL 1973, lk 00813, punkt 13.

⁽⁹³⁾ Liidetud kohtuasjad C-278/92, C-279/92 ja C-280/92: Hispaania vs. komisjon, EKL 1994, lk I-4103, punkt 75.

⁽⁹⁴⁾ Kohtuasi C-75/97: Belgia vs. komisjon, EKL 1999, lk I-030671, punktid 64 ja 65.

⁽⁹¹⁾ Elektrituru liberaliseerimise kuupäev, mis Ungari puhul oli 1. mai 2004.

(439) Mõned huvitatud isikud väitsid, et eraõiguslike lepingute lõpetamine komisjoni otsusega läheks vastuollu õiguskindluse põhimõttega, sest elektrienergia ostulepingud on eraõiguslikud lepingud, mille elektritootjad sõlmisid heas usus asjaomasel ajal valitsenud turuolukorras. Samuti väidavad nad, et selline otsus oleks vastuolus proportsionaalsuse põhimõttega. Komisjon lükkab need väited tagasi põhjendustes 382–387 esitatud põhjustel.

(440) Proportsionaalsuse kohta on Euroopa Kohus sedastanud, et ebaseaduslikult antud riigiabi tagasinõudmist abi andmisele eelnenud olukorra taastamiseks ei saa põhimõtteliselt pidada asutamislepingu riigiabisätete eesmärkidega ebaseaduslikuks⁽⁹⁵⁾.

(441) Seetõttu leiab komisjon, et elektrienergia ostulepingute kaudu antud abi tagasinõudmine selleks, et taastada konkurentsitingimused, on piisavalt põhjendatud.

Tagasinõutava abi suuruse määramine

(442) Põhjendustest 176–236 nähtub, et elektrienergia ostulepingutest tulenev eelis on oluliselt suurem kui mis tahes positiivne erinevus elektrienergia ostulepingutest tulenevate hindade ja nende hindade vahel, mida oleks võinud turul saada ilma nende lepinguteta.

(443) Komisjon on siiski arvamusel, et põhjendustes 174–236 kirjeldatud MVMi pikaajaliste ostukohustuste kõikide tingimuste koguväärtust ajavahemikul 1. maist 2004 kuni elektrienergia ostulepingute lõpetamiseni ei ole võimalik täpselt välja arvutada. Seetõttu piirab komisjon ebaseadusliku abi tagasinõudmise korraldust võimaliku erinevusega elektrienergia ostulepingute raames elektritootjate teenitud tulude ja nende tulude vahel, mida elektritootjad oleksid võinud turul sel ajavahemikul teenida ilma elektrienergia ostulepinguteta.

(444) Elektritootjate tagasinõutava summa kindlaksmääramisega seoses mõnab komisjon, et täpset abisummat, mida võib tegelikult käsitada abisaajate tuluna, on küllaltki keeruline välja arvutada, kuna see sõltub sellest, millised oleksid olnud hinnad ning toodetud ja müüüdud energiakogused Ungari hulгимүүгитurul ajavahemikul 1. maist 2004 kuni elektrienergia ostulepingute lõpetamiseni siis, kui ükski elektrienergia ostuleping ei oleks sel

ajavahemikul kehtinud. Kuna elektrienergia ostulepingud hõlmavad suurema osa Ungari tootmisvõimsusest, oleks turg olnud alternatiivse stsenaariumi⁽⁹⁶⁾ korral tegelikult kujunenud olukorrast täiesti erinev.

(445) Elektrienergia ühe iseärasusena ei ole seda võimalik pärast tootmist ökonoomselt ladustada. Võrgu stabiilsuse tagamiseks peavad elektri pakkumine ja nõudlus olema alati tasakaalus. Sellest tulenevalt ei sõltu energiakogus, mida elektritootjad ja importijad saavad teataval ajavahemikul hulгимүүгитurul müüa, ega hind, mida neil õnnestub selle energiakoguse eest saada, mitte energia üldkogusest, mida ostjad sel ajavahemikul nõuavad, vaid konkreetsetel ajahetkedel nõutavatest energiakogustest⁽⁹⁷⁾. Lisaks sellele muutub elektrinõudlus oluliselt ööpäeva ja hooaegade lõikes, mis tähendab seda, et muutub ka tootmis- ja impordivõimsus, mis on vajalik nõudluse rahuldamiseks konkreetsetel ajahetkedel, ning et teatavad tootmisüksused tarnivad energiat üksnes suure nõudlusega perioodidel⁽⁹⁸⁾. Järelikult ei saa iga-aastase tarbimise, tootmise ja hindade kohta komisjoni käsutuses olevate andmete põhjal turu toimimist täiesti täpselt hinnata.

(446) Euroopa Kohtu praktika kohaselt ei nõua siiski ükski ühenduse õigusnorm ühisturuga kokkusobimatuks kuulutatud abi tagasinõudmise korralduse korral komisjonilt tagastatava abi täpse summat kindlaks määramist. Piisab sellest, kui komisjoni otsus sisaldab andmeid, mis võimaldavad selle adressaadil summa ilma liigsete probleemideta ise kindlaks määrata⁽⁹⁹⁾.

(447) Seega annab komisjon suunised selle kohta, kuidas tagasinõutava summa suurus tuleks kindlaks määrata. Nagu eespool mainitud, hõlmavad elektrienergia ostulepingud niivõrd suurt osa Ungari elektritootmisturust, et ilma nende lepinguteta oleksid hinnad erinenud konkrentsil põhinevas segmendis tegelikult täheldatud hindadest. Järelikult võib hinna, mida elektritootjad oleksid võinud kõnealuste elektrienergia ostulepinguteta saada, välja arvutada turu modelleerimise alusel, analüüsides elektri hulгимүүгитuru toimimist „alternatiivse stsenaariumi” alusel. Modelleerimise eesmärk on hinnata, millised oleksid olnud müügimahud ja hinnad alternatiivse stsenaariumi korral, et teha kindlaks usaldusväärsed hinnangulised summad, mida MVM oleks pidanud asjaomastele elektritootjatele maksuma sellise stsenaariumi korral

⁽⁹⁵⁾ Kohtuasi C-75/97: Belgia vs. komisjon, EKL 1999, lk I-030671, punkt 68; kohtuasi C-142/87: Belgia vs. komisjon, EKL 1990, lk I-00959, punkt 66 ja liidetud kohtuasjad C-278/92–C-280/92: Hispaania vs. komisjon, EKL 1994, lk I-04103, punkt 75.

⁽⁹⁶⁾ Fiktiivne stsenaarium, mille puhul ajavahemikul 1. maist 2004 kuni elektrienergia ostulepingute lõpetamiseni ükski selline leping ei kehtinuks. „Tegelik stsenaarium” on tegelik olukord, mis valitses elektrienergia ostulepingute kehtimise tõttu.

⁽⁹⁷⁾ Seda parameetrit väljendatakse ühikuga MW ja seda nimetatakse tavaliselt võrgukoormuseks.

⁽⁹⁸⁾ Suure nõudlusega perioode nimetatakse tavaliselt tippkoormusega perioodideks, mille vastandiks on baaskoormusega perioodid.

⁽⁹⁹⁾ Vt muu hulgas kohtuasi C-480/98: Hispaania vs. komisjon, EKL 2000, lk I-8717, punkt 25 ja kohtuasi C-415/03: komisjon vs. Kreeka, EKL 2005, lk I-03875, punkt 39.

ostetud energia eest. Modelleerimine peab vastama järgmistes põhjendustes esitatud tingimustele.

(448) Esiteks, kuna elektrinõudluse hinnaelastsus on väga väike, tuleks modelleerimise läbiviimisel lähtuda eeldusest, et võrgukoormus on alternatiivse stsenaariumi korral igal ajahetkel identne sel ajal tegelikult täheldatud koormusega.

(449) Teiseks, nagu märgiti põhjenduses 196, kaubeldakse konkrentsil põhinevatel hulгимүүгитurgudel suurte elektrikogustega hetke- ja tähtpäevatehingute raames. Energiasektori uuringust ilmnes, et tähtpäevahinnad sõltuvad ootustest hetketuru hindade muutuste suhtes. Erinevalt hetketurgudest, mille puhul on majandusteooria kohaselt ideaalsete konkrentsitingimuste puhul hind igal ajahetkel võrdne kõikide nõudluse rahuldamiseks vajalike tootmisüksuste lähiperioodi kõrgeima piirkuluga, ⁽¹⁰⁰⁾ ei ole tähtpäevatehingute turgude puhul majandusteooria alusel konkrentset võrdlushinda võimalik kindlaks määrata. Lisaks sellele ei ole võimalik modelleerida mõju, mida avaldavad nii müüjate kui ka ostjate strateegiad seoses hetke- ja tähtpäevatehingute tegemisega. Seda tõendab hulk olukordi, mida on tähendatud hulгимүүгитurgudel kogu Euroopas. Energiasektori uuringust ilmnes, et hetketuru toodetena müüüdud toodete mahu osa riigis tarbitava elektri mahust on liikmesriikide lõikes väga erinev ⁽¹⁰¹⁾.

(450) Nagu kirjeldati põhjenduses 198, on hetketuru hinnad, eriti elektribörsidel, kus sõlmitakse hetketehinguid, võrdlusaluseks kogu hulгимүүгитurule, sealhulgas tähtpäevatehingute kaudu müüdavatele toodetele. Komisjon on seetõttu arvamisel, et tagasinõutavate abisummade kindlaksmääramiseks tuleks hulгимүүгитuru modelleerimisel lähtuda eeldusest, et kogu elekter müüiakse hetketehingute alusel, välja arvatud põhjendustes 453–456 viidatud eriolukordade puhul.

(451) Modelleerimine tuleks läbi viia asjaomaste tootmisüksuste lähiperioodi piirkulude alusel. Järelikult tuleks modelleerimisel võtta arvesse asjakohaseid andmeid iga elektri-

⁽¹⁰⁰⁾ Ideaalsete konkrentsitingimuste korral on igal ajahetkel nõudluse rahuldamiseks vajalikud tootmisüksused need tootmisüksused, mille lähiperioodi piirkulud on madalaimad ja mis suudavad varustada võrku kogu nõudluse rahuldamiseks vajaliku elektriga. Tootmisüksused võib nende lähiperioodi piirkulude alusel reastada. Juurdepääs turule igal ajahetkel sõltub nende kohast selles „pingereas”, võrgukoormusest ja nende tootmisüksuste toodetud elektrist, millel on selles pingereas kõrgem asetus.

⁽¹⁰¹⁾ Näiteks Prantsusmaal 5 %, Ühendkuningriigis 11 %, Itaalias 44 % ja Hispaanias 84 %.

energia tootmisüksuse kohta, mida käitati Ungaris ⁽¹⁰²⁾ ajavahemikul 1. maist 2004 kuni elektrienergia ostulepingute lõpetamise tegeliku kuupäevani, ning eeskätt andmeid tootmisvõimsuse, soojusliku kasuteguri, kütusehindade ja muutuvkulude muude põhikomponentide ning kavandatud ja plaaniväliste seisakute kohta. Lisaks sellele tuleks modelleerimisel lähtuda põhieeldusest, et igal ajahetkel kehtib modelleeritud hetketurul üksainus hind, mis tuleneb pakkumise ja nõudluse vahekorrrast. See hind muutub aja jooksul olenevalt nõudluse ja muutuvkulude muutumisest.

(452) Modelleerimisel tuleks võtta arvesse asjaolu, et alternatiivse stsenaariumi korral ei peaks MVM ostma elektrit mahus, mis ületab kommunaalsektori vajaduste rahuldamiseks vajalikke koguseid ⁽¹⁰³⁾. Järelikult ei eksisteeriks alternatiivse stsenaariumi korral põhjenduses 226 viidatud nn vabastusmehhanisme ja MVMi vajadused piirduksid kommunaalsektori vajaduste rahuldamiseks vajalike kogustega.

(453) Modelleerimisel tuleks võtta arvesse ka teatavaid nõuetekohaselt põhjendatud eriolukordi, mille tõttu tuleb võib-olla kalduda kõrvale modelleerimise aluseks olevast piirkulu põhimõttest. Sellised eriolukorrad võivad tekkida koostootmisüksustel. Olenevalt energiavarustusega seotud lepingulistest või seadusjärgsetest kohustustest võivad need üksused olla sunnitud müüma elektrit oma lähiperioodi piirkulust madalama hinnaga.

(454) Sellised olukorrad võivad tekkida ka tootmisüksustel, mis saavad abi riikliku toetuskava alusel, kuna nad rakendavad keskkonnahoidlikke tehnoloogiaid. See kehtib Ungari kohta, kus õigusaktides on sätestatud MVMi ja piirkondlike elektrit tarnivate äriühingute kohustus osta teatavas koguses elektrit, mis on toodetud elektri ja soojuse koostootmisel või mis on toodetud jäätmetest või taastuvatest energiaallikatest, ametlikult reguleeritud hindadega, mis on tavaliselt kõrgemad hulгимүүгитuru konkrentsil põhinevas segmentis kehtivatest hindadest. Samuti tuleb modelleerimisel arvesse võtta asjaolu, et see kohustuslike ostukoguste süsteem kehtinuks ka alternatiivse stsenaariumi korral. Seetõttu oluks MVMi poolt kohustuslike ostukoguste süsteemi alusel ostetud energia kogused ja selle energia eest makstud hinnad identsed tegeliku stsenaariumi kohaste koguste ja hindadega ⁽¹⁰⁴⁾.

⁽¹⁰²⁾ Elektrienergia ostulepingu alusel või ilma selleta.

⁽¹⁰³⁾ Arvestades ka kadusid ülekande- ja jaotusvõrkudes.

⁽¹⁰⁴⁾ Tegelik stsenaarium tähendab turu tegelikku olukorda alates 1. maist 2004 koos elektrienergia ostulepingutega.

- (455) Modelleerimisel tuleks võtta arvesse ka seda, et teatavad reaalselt olemasolevaid tootmisvõimusi ei saa kasutada hulgimüügituru varustamiseks elektrienergiaga, sest need on reserveeritud tasakaalustamisteenuste osutamiseks ülekandesüsteemi haldurile. Tegelik stsenaariumi järgi osutasid tasakaalustamisteenuseid nii elektrienergia ostulepingud sõlminud elektritootjad kui ka muud elektritootjad. Modelleerimisel tuleks lähtuda eeldusest, et alternatiivse stsenaariumi korral oleksid ülekandesüsteemi haldurile tasakaalustamisteenuste osutamiseks reserveeritud võimsus, nende võimsuste baasil toodetud energia kogus ja selle energia eest saadud hind olnud identsed tegeliku stsenaariumi kohase võimsuse, koguse ja hinnaga.
- (456) Alternatiivse stsenaariumi korral võinuks imporditud ja eksporditud elektri kogused ning nende eest saadud hinnad erineda tegeliku stsenaariumi kohastest kogustest ja hindadest. Samas ei oleks võimalik seda mõju täpselt hinnata, kaasamata modelleerimisse ekspordivate ja importivate riikide turge, sest turuosaliste otsustele eri riikidest ekspordimise või neisse importimise kohta avaldavad mõju nii ekspordivas kui ka importivas riigis valitsevad turutingimused. Võttes arvesse seda, et võrreldes riigisisest toodetud ja tarbitud kogustega on Ungarisse imporditud ja Ungarist eksporditud kogused väikesed ning et kolmandik impordist toimub pikaajaliste lepingute alusel, ⁽¹⁰⁵⁾ leiab komisjon, et modelleerimise selline laiendamine nõuaks ebaproportsionaalselt suuri jõupingutusi. Seega võib Ungari lähtuda sellest, et alternatiivse stsenaariumi korral oleksid imporditud ja eksporditud kogused ning vastavad hinnad identsed tegeliku stsenaariumi kohaste koguste ja hindadega.
- (457) Komisjon on teadlik sellest, et teatavad elektritootjad, kes ei olnud sõlminud MVMiga elektrienergia ostulepingut, on sõlminud pikaajalised või keskmise tähtajaga elektrienergia tarnelepingud teiste klientidega. Komisjon leiab siiski, et selliseid lepinguid ei tuleks modelleerimisel arvesse võtta, sest elektrienergia ostulepingute lõpetamine 1. mail 2004 või varem, mis on alternatiivse stsenaariumi põhieeldus, oleks paratamatult mõjutanud kõikide elektritootjate äristrateegiaid, võttes arvesse seda, kui suur osa tootmisvõimsustest oli ostulepingute alusel reserveeritud. Nagu tõendatud põhjenduses 449, ei ole hetke- ja tähtpäevatehingute alusel müüdava elektri osakaalu võimalik hinnata. Seetõttu on mõistlik lähtuda eeldusest, et kõik elektritootjad müüvad kogu oma toodangu hetketehingute alusel, välja arvatud siis, kui on tegemist mõne põhjendustes 453–456 viidatud olukorraga.
- (458) Elektri hulgimüügituru modelleerimine oleks kõige täpsem, kui seda teha tunnikaupa, võttes arvesse kõiki igale tunnile omaseid parameetreid. Komisjon nõustub siiski, et modelleerimisel võib piirduda tüüpiliste ajavahemikega ja et iga sellise ajavahemiku puhul läbi viidud modelleerimise tulemused võib laiendada kogu hinnata-vale perioodile.
- (459) Selline modelleerimine peaks andma usaldusväärsed hinnangulised andmed selle kohta, kui palju oleks iga tootmisüksus alternatiivse stsenaariumi korral energiat tootnud ja millist hinda ta oleks selle eest saanud. MVMile reguleeritud segmendi vajaduste rahuldamiseks vajaliku energiakoguse ⁽¹⁰⁶⁾ ja hulgimüügiturule eri aegadel tarnitud energia üldkoguse suhte hindamisel tuleks lähtuda ajaloolistest andmetest reguleeritud segmendi lõppkasutajate kogutarbimise ja kõikide lõppkasutajate kogutarbimise kohta tegeliku stsenaariumi puhul.
- (460) Selle suhte alusel tuleks hinnata energiakoguseid, mida iga tootja oleks MVMile konkreetsel ajahetkedel müünud alternatiivse stsenaariumi korral. Neist hinnangutest lähtudes tuleks kogu hinnatava ajavahemiku ⁽¹⁰⁷⁾ puhul arvutada välja hinnangulised kogusummad, mida MVM oleks pidanud alternatiivse stsenaariumi korral igale elektritootjale maksma reguleeritud segmendi nõudluse rahuldamiseks vajaliku energia eest.
- (461) Tagasinõutavate summade arvutamise viimases etapis tuleks võtta arvesse asjaolu, et tegeliku stsenaariumi korral ei müüinud elektritootjad elektrienergia ostulepingutega hõlmatud tootmisplakkide kogu toodangu MVMile, vaid kasutasid reserveerimata võimsusi oma toodangu müügiks teistele klientidele. Iga asjaomase tootmisplaki puhul tuleks tagasinõutava abi summa arvutada aastapõhiselt, võttes aluseks erinevuse MVMile tegeliku stsenaariumi järgi elektrienergia ostulepingute alusel müüdü energia eest saadud tulude ⁽¹⁰⁸⁾ ning nende summade vahel, mida MVM oleks pidanud maksma alternatiivse stsenaariumi korral ja mis arvutatakse välja eespool kirjeldatud põhimõtete alusel.
- (462) Komisjon tunnistab siiski, et alternatiivse stsenaariumi korral võinuks asjaomased elektritootjad saada teistelt klientidelt suuremat tulu võrreldes tuluga, mida nad tegeliku stsenaariumi järgi neilt klientidelt said. Põhjuseks on ennekõike see, et alternatiivse stsenaariumi korral ei oleks

⁽¹⁰⁵⁾ Need lepingud kehtiksid ka alternatiivse stsenaariumi korral.

⁽¹⁰⁶⁾ Reguleeritud segmendis tegelikult tarbitud energia, millele lisandub ülekande- ja jaotusvõrkude kadude korvamiseks vajalik kogus.

⁽¹⁰⁷⁾ 1. maist 2004 kuni elektrienergia ostulepingute tegeliku lõpetamise kuupäevani.

⁽¹⁰⁸⁾ Nende tulude arvutamisel tuleb lähtuda MVMi poolt tegelikult makstud hindadest. Ajavahemiku puhul, mil elektrienergia ostulepingutes sätestatud hinnavalemite asemel lähtuti reguleeritud hindadest (9. detsembrist 2006 kuni 31. detsembrini 2007), tuleb arvutamisel aluseks võtta reguleeritud hinnad.

MVMile mingeid võimsusi reserveeritud ja elektritootjatel oleks olnud lisavõimalusi oma toodangu müümiseks teistele klientidele. Järelikult võib Ungari põhjenduse 461 kohaselt arvatud summadest maha arvata selliste tulude, mida need elektritootjad oleksid alternatiivse stsenaariumi korral teistelt klientidelt saanud, ja teistelt klientidelt tegeliku stsenaariumi alusel saadud tulude vahe, kui see vahe on positiivne.

(463) Ka määruse (EÜ) nr 659/1999 artikli 14 lõike 2 kohaselt tagasi nõutav intress tuleks arvutada aastapõhiselt.

(464) Et komisjonil oleks võimalik hinnata Ungari poolt läbi viidava modelleerimise täpsust ja usaldusväärsust, peab Ungari esitama komisjonile modelleerimisel kasutatava meetoodika ja andmestiku üksikasjaliku kirjelduse.

(465) Komisjon on teadlik, et modelleerimiseks on olemas sobivaid vahendeid. Komisjon ise kasutas üht sellist vahendit energiasektori uuringu käigus, et hinnata Euroopa kuue hulgemüügitoru struktuuri ja toimimist⁽¹⁰⁹⁾. Selliseid vahendeid kasutab ka mitu elektritootjat ja -müüjat pikaajaliste energiaprognoside koostamiseks, ressursside planeerimisega seotud uuringute läbi viimiseks ja tootmise optimeerimiseks. Nagu eespool juba märgitud, on komisjon valmis aktsepteerima teatavaid lihtsustusi, muu hulgas tüüpiliste ajavahemike kasutamist tunnikaupa modelleerimise asemel. Lähtudes asutamislepingu artiklis 10 sätestatud lojaalse koostöö põhimõttest, peab Ungari seetõttu mõistliku ajavahemiku jooksul ja kooskõlas eespool esitatud põhimõtetega viima läbi modelleerimise ja arvutama modelleerimise tulemuste põhjal välja tagasinõutava abisumma.

Otsuse rakendamine

(466) Euroopa Kohus on sedastanud, et liikmesriik võib ettenägematute raskuste ilmnemisel või komisjonil kahe silma vahele jäänud tagajärgi märgates edastada need probleemid ja vajalike muudatuste tegemise ettepanekud komisjonile käsitlemiseks. Sellisel juhul peavad komisjon ja asjaomane liikmesriik tegema raskuste ületamiseks koostööd heas usus, järgides samas rangelt EÜ asutamislepingu sätteid⁽¹¹⁰⁾.

⁽¹⁰⁹⁾ Uuritud liikmesriigid olid Belgia, Prantsusmaa, Saksamaa, Itaalia, Holland, Hispaania ja Ühendkuningriik, mille hulgemüügitorud on Euroopa suurimate seas.

⁽¹¹⁰⁾ Vt kohtuasi C-94/87: komisjon vs. Saksamaa, EKL 1989, lk 175, punkt 9 ja kohtuasi C-348/93: komisjon vs. Itaalia, EKL 1995, lk 673, punkt 17.

(467) Seepärast kutsub komisjon Ungarit üles edastama komisjonile käsitlemiseks kõik probleemid, millega Ungari võib käesoleva otsuse rakendamisel kokku puutuda.

8. KOKKUVÕTE

(468) Komisjon leiab, et elektrienergia ostulepingutega antakse elektritootjatele ebaseaduslikku riigiabi EÜ asutamislepingu artikli 87 lõike 1 tähenduses ja et see riigiabi on ühisturuga kokkusobimatu.

(469) Nagu selgitati punktis 7.3, seisneb elektrienergia ostulepingutega antav riigiabi MVMi kohustuses osta tootmisüksuste elueast olulise osa jooksul teatavat võimsust ja tagatud miinimumkoguses elektrit hinna eest, mis katab püsi-, muutuv- ja kapitalikulud, tagades nii investeringute tasuvuse.

(470) Kuna kõnealune riigiabi on EÜ asutamislepinguga vastuolus, tuleb selle andmine lõpetada,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

1. Magyar Villamos Művek Rt. ning Budapesti Erőmű Rt., Dunamenti Erőmű Rt., Mátrai Erőmű Rt., AES-Tisza Erőmű Kft, Csepeli Áramtermelő Kft., Paksi Atomerőmű Rt. ja Pécsi Erőmű Rt. (esialgse elektrienergia ostulepingu allkirjutaja ja Pannon Hőerőmű Rt. eelkäija)⁽¹¹¹⁾ vahel sõlmitud elektrienergia ostulepingutes sisalduvad ostukohustused kujutavad endast elektritootjatele antud riigiabi EÜ asutamislepingu artikli 87 lõike 1 tähenduses.

2. Artikli 1 lõikes 1 nimetatud riigiabi on ühisturuga kokkusobimatu.

3. Ungari peab lõpetama lõikes 1 osutatud riigiabi andmise kuue kuu jooksul pärast käesoleva otsuse teatavakstegemist.

Artikkel 2

1. Ungari peab artiklis 1 osutatud abi saajatelt tagasi nõudma.

2. Tagasimakstavatelt summadelt tuleb arvestada intressi alates kuupäevast, mil need abisaajate käsutusse anti, kuni nende tegeliku tagasisaamiseni.

⁽¹¹¹⁾ Loetletud äriühingute nimed kehtisid elektrienergia ostulepingute sõlmimise ajal.

3. Intressid tuleb arvutada liitintressina kooskõlas komisjoni määruse (EÜ) nr 794/2004 ⁽¹¹²⁾ (mida on muudetud määrusega (EÜ) nr 271/2008 ⁽¹¹³⁾ V peatükiga.

Artikkel 3

1. Kahe kuu jooksul pärast käesoleva otsuse teatavakstege-mist peab Ungari teavitama komisjoni meetmetest, mida otsuse täitmiseks on võetud ja kavatakse võtta, iseäranis meetmetest, mida on võetud hulгимүүгитuru asjakohaseks modelleerimiseks, et teha kindlaks tagasinõutavad summad, ning esitama kavanda-tava meetoodika ja modelleerimiseks kasutatavate andmete üksik-asjaliku kirjelduse.

2. Ungari peab hoidma komisjoni kursis käesoleva otsuse täitmiseks võetud riiklike meetmete edusammudega, kuni artiklis 1 osutatud abi on lõplikult tagastatud. Ungari esitab komisjoni lihttaotluse korral viivitamata teabe käesoleva otsuse täitmiseks võetud ja kavandatavate meetmete kohta. Samuti esitab Ungari üksikasjalikud andmed abisaajatelt juba tagasi saadud abi ja intresside kohta.

Artikkel 4

1. Tagasinõutava abi täpse summa arvutamisel lähtub Ungari elektri hulгимүүгитuru asjakohasest modelleerimisest, st lähtub olukorrast, mis oleks valitsenud, kui ükski artikli 1 lõikes 1

viidatud elektrienergia ostuleping ei oleks alates 1. maist 2004 kehtinud.

2. Kuue kuu jooksul pärast käesoleva otsuse teatavakstege-mist peab Ungari välja arvutama lõikes 1 osutatud meetodi alusel tagasi nõutavad summad ja esitama komisjonile kogu asjakohase teabe modelleerimise ja selle tulemuse kohta, kasu-tatud meetoodika üksikasjaliku kirjelduse ja modelleerimiseks kasutatud andmed.

Artikkel 5

Ungari peab tagama artiklis 1 osutatud riigiabi tagasinõudmise kümne kuu jooksul pärast käesoleva otsuse teatavakstege-mist.

Artikkel 6

Käesolev otsus on adresseeritud Ungari Vabariigile.

Brüssel, 4. juuni 2008

Komisjoni nimel
komisjoni liige
Neelie KROES

⁽¹¹²⁾ ELT L 140, 30.4.2004, lk 1.

⁽¹¹³⁾ ELT L 82, 25.3.2008, lk 1.

KOMISJONI OTSUS,

2. juuli 2008,

riigiabi C 16/04 (ex NN 29/04, CP 71/02 ja CP 133/05) kohta, mida Kreeka rakendas ettevõtja Hellenic Shipyards suhtes

(teatavaks tehtud numbri K(2008) 3118 all)

(Ainult kreeakeelne tekst on autentne)

(EMPs kohaldatav tekst)

(2009/610/EÜ)

EUROOPA ÜHENDUSTE KOMISJON,

võttes arvesse Euroopa Ühenduse asutamislepingut, eriti selle artikli 88 lõike 2 esimest lõiku,

võttes arvesse Euroopa Majanduspiirkonna lepingut, eriti selle artikli 62 lõike 1 punkti a,

olles kutsunud huvitatud isikuid esitama märkusi vastavalt eespool nimetatud sätetele ⁽¹⁾ ja võttes nende märkusi arvesse,

ning arvestades järgmist:

1. MENETLUS

- (1) 9. septembri 2003. aasta kirjaga esitasid Kreeka ametiasutused komisjonile ettevõtja Hellenic Shipyards (edaspidi „HSY”) taotluse ümberkorraldamiseks kasutatava investeerimiskava muutmise kohta, mille jaoks antava abi kiitis komisjon heaks 15. juuli 1997. aasta otsusega N 401/97 ⁽²⁾ (edaspidi „otsus N 401/97”). 2002. aasta novembris muudetud kava kohaselt taotles HSY Kreeka ametiasutuste heakskiitu, mille ta lõpuks ka sai, et viia investeerimiskava lõplikult ellu 30. juuniks 2004. Muudetud kava kohaselt ei ole komisjoni poolt 1997. aastal heakskiidetud abi ettevõtjale HSY veel välja makstud.
- (2) 31. oktoobri 2003. aasta kirjas selgitasid Kreeka ametiasutused, et muudetud kava edastati komisjonile „teadmiseks” ja selle eesmärk ei olnud riigiabist teatamine.
- (3) 18. novembri 2003. aasta kirjas palus komisjon Kreeka ametiasutustel selgitada, kas nad kavatsesid ettevõtjale HSY muudetud investeerimiskava täitmiseks anda toetust või seda välja maksta. Sama kirjaga tuletas komisjon Kreeka ametiasutustele meelde, et sellisel juhul ja vastavalt nõukogu 22. märtsi 1999. aasta määrusele (EÜ) nr 659/1999, millega kehtestatakse üksikasjalikud eeskirjad EÜ asutamislepingu artikli 93 kohaldamiseks (edaspidi „määrus (EÜ) nr 659/1999”), ⁽³⁾ tuleb abi andmisest komisjonile teatada ja seda ei tohi rakendada enne komisjoni ametliku seisukohta selle suhtes.

- (4) 16. jaanuari 2004. aasta kirjas väitsid Kreeka ametiasutused, et abi, mida nad kavatsesid anda, on „olemasolev abi”, mis on hõlmatud komisjoni 1997. aasta heakskiitva otsusega ja et Kreeka ametiasutused on volitatud kiitma heaks ümberkorralduskava muudatusi, sealhulgas pikendamise ajakava.

- (5) 20. veebruari 2004. aasta kirjaga teatas komisjon Kreeka ametiasutustele oma kahtlustest ülalmainitud väidete paikapidavuse suhtes.

- (6) 27. veebruari 2004. aasta kirjas teatasid Kreeka ametiasutused, et kuni kõnealuse kuupäevani ei ole ettevõtjale HSY abi antud.

- (7) 20. aprilli 2004. aasta otsusega K(2004) 1359 ⁽⁴⁾ (edaspidi „algatamisotsus”) algatas komisjon asutamislepingu artikli 88 lõikes 2 ettenähtud menetluse investeerimiskavas tehtud muudatuste suhtes, mida osaliselt rahastatakse otsusega N 401/97 heakskiidetud investeerimisabist. Algamisotsuses osutatakse samuti sellele, et riigile kuuluv Kreeka tööstusarengu pank (*Hellenic Bank of Industrial Development*) (edaspidi „ETVA”) andis ettevõtjale HSY mitmeid laene ja garantiisid ning Kreeka ametiasutused ei esitanud aastaaruandeid, mida nad oleksid pidanud esitama.

- (8) Märkuste esitamise tähtaja pikendamistaotluse rahuldamise järel esitas Kreeka oma märkused algatamisotsuse kohta 20. oktoobri 2004. aasta kirjaga.

- (9) Komisjoni otsus menetluse algatamise kohta avaldati *Euroopa Liidu Teatajas* ⁽⁵⁾. Komisjon kutsus huvitatud isikuid esitama märkusi kõnealuste meetmete kohta.

- (10) Märkuste esitamise tähtaja pikendamise järel esitas ettevõtja HSY märkused algatamisotsuse kohta 18. oktoobri 2004. aasta kirjaga. Märkused kattusid 20. oktoobril 2004 esitatud Kreeka märkustega. Ettevõtja HSY Kreeka konkurent Elefsis esitas märkused 10. septembri 2004. aasta kirjaga. Nimetatud märkused saadeti Kreekale 16. detsembri 2004. aasta ja 23. detsembri 2004. aasta kirjadega, millele Kreeka vastas 20. jaanuari 2005. aasta ja 26. jaanuari 2005. aasta kirjadega. Komisjon saatis

- ettevõtja Elefsis täiendavad märkused Kreekale 29. märtsi 2005. aasta kirjaga, millele Kreeka vastas 23. mai 2005. aasta kirjaga.
- (11) 2002. aastal hakkas komisjon saama kaebusi ettevõtjalt Elefsis, kes väitis, et HSY on saanud kasu mitmetest ebaseaduslikest ja kokkubimatu abimeetmetest ning väärkasutanud komisjoni heakskiidetud abi. Kõnealused kirjad saadeti 23. mail 2002, 28. mail 2002, 14. augustil 2002, 24. aprillil 2003, 3. veebruaril 2004, 4. märtsil 2004, 30. juunil 2004, 8. aprillil 2005, 27. aprillil 2005, 24. mail 2005, 10. juunil 2005, 15. juulil 2005, 28. juulil 2005, 13. septembril 2005, 16. septembril 2005, 21. oktoobril 2005, 12. detsembril 2005, 23. detsembril 2005, 6. jaanuaril 2006, 10. jaanuaril 2006, 12. jaanuaril 2006, 18. jaanuaril 2006, 23. jaanuaril 2006, 3. veebruaril 2006, 9. veebruaril 2006, 23. märtsil 2006, 28. märtsil 2006, 6. aprillil 2006, 20. aprillil 2006, 24. mail 2006 ja 2. juunil 2006. Komisjon vastas kaebustele 27. juunil 2002, 22. juulil 2004 ja 12. augustil 2005.
- (12) Kõnealused kaebused registreeriti numbrite CP 71/02 ja CP 133/05 all.
- (13) Komisjon palus Kreekalt teavet 30. jaanuari 2003. aasta, 30. juuli 2004. aasta, 2. mai 2005. aasta, 24. märtsi 2006. aasta, 24. mai 2006. aasta ja 29. mai 2006. aasta kirjadega. Kreeka vastas 31. märtsi 2003. aasta, 21. oktoobri 2004. aasta, 17. detsembri 2004. aasta, 20. juuni 2005. aasta, 25. aprilli 2006. aasta, 30. mai 2006. aasta ja 1. juuni 2006. aasta kirjadega.
- (14) Komisjon kohtus Kreeka ametiasutustega 22. märtsil 2006 (Kreeka ametiasutustel olid kaasas ettevõtja HSY ja panga Piraeus Bank esindajad ning komisjonile esitati mõned lisadokumendid), kaebuste esitajaga kohtus komisjon 10. jaanuaril 2003, 14. jaanuaril 2005, 10. märtsil 2005, 20. mail 2005, 19. oktoobril 2005, 8. novembril 2005 ja 23. märtsil 2006 ning ettevõtjaga Thyssen Krupp Marine Systems AG (edaspidi „TKMS”) 21. märtsil 2006.
- (15) 4. juuli 2006. aasta otsusega K(2006) 2983 (6) (edaspidi „pikendamisotsus”) pikendas komisjon asutamislepingu artikli 88 lõikes 2 ettenähtud menetlust, et hõlmata ettevõtja HSY suhtes rakendatud mitmeid täiendavaid abimeetmeid. Kõnealuses pikendamisotsuses märkis komisjon, et paljud meetmed, millest ei ole teatatud, ei kuulu asutamislepingu artikli 296 reguleerimisalasse ega kujuta abi asutamislepingu artikli 87 lõike 1 tähenduses.
- (16) Menetluse pikendamine riigiabi C 16/04 puhul ei piira mis tahes olemasolevaid või tulevasi riigiabimenetlusi ettevõtja HSY suhtes, eriti menetlust C 40/02.
- (17) Pärast vastamistähtaja pikendamise rahuldamist vastas Kreeka pikendamisotsusele 5. oktoobri 2006. aasta kirjaga.
- (18) Komisjoni otsus menetluse pikendamise kohta avaldati *Euroopa Liidu Teatajas* (?). Komisjon kutsus huvitatud isikuid esitama märkusi kõnealuste meetmete kohta.
- (19) Komisjon sai märkused järgmistelt huvitatud isikutelt. Ettevõtja HSY esitas märkused 30. oktoobri 2006. aasta kirjaga. Ettevõtja Greek Naval Shipyard Holding (edaspidi „GNSH”) ja TKMS esitasid märkused ühiselt 30. oktoobri 2006. aasta kirjaga. Piraeus Bank esitas märkused 27. oktoobri 2006. aasta kirjaga ja pärast komisjoniga 15. novembril 2007. aastal toimunud kohtumist 27. detsembri 2006. aasta kirjaga. Vastamistähtaja pikendamise rahuldamise järel esitas ettevõtja Elefsis märkused 17. novembri 2006. aasta kirjaga.
- (20) 22. veebruari 2007. aasta kirjaga saatis komisjon kõnealused märkused Kreekale edasi, kes esitas märkused nende kohta 7. märtsi 2007. aasta ja 19. märtsi 2007. aasta kirjadega. 27. aprilli 2007. aasta kirjaga saatis komisjon Kreekale lisad huvitatud isikute märkuste kohta, mis olid välja jäänud 22. veebruari kirjast. 27. aprilli 2007. aasta kirjas esitas komisjon Kreekale samuti mitmeid küsimusi, millele Kreeka vastas 29. juuni 2007. aasta kirjaga. 23. augusti 2007. aasta kirjas esitas komisjon küsimused HSY-le, kes vastas 9. oktoobri 2007. aasta kirjaga. 13. novembri 2007. aasta kirjas palus komisjon Kreekalt lisateavet ja saatis edasi ettevõtja HSY 9. oktoobri 2007. aasta vastused. Kreeka vastas 4. detsembri 2007. aasta ja 14. detsembri 2007. aasta kirjadega. Komisjon kohtus Kreeka ametiasutustega 16. oktoobril 2007 ja 21. jaanuaril 2008. Komisjon saatis 12. veebruaril 2008. aastal Kreekale täiendavad küsimused, millele Kreeka vastas 3. märtsi 2008. aasta kirjaga.
- (21) 8. mail 2007. aastal kohtusid komisjon, TKMS/GNSH ja ettevõtja HSY jurist. TKMS/GNSH esitasid täiendavad märkused 21. juuni 2007. aasta kirjaga. Komisjon saatis kirja 11. septembril 2007 edasi Kreekale, kes esitas märkused 11. oktoobri 2007. aasta kirjaga. Pärast komisjoni ja samade isikute vahel toimunud teist kohtumist 9. jaanuaril 2008 esitasid TKMS/GNSH täiendavad märkused 18. jaanuari 2008. aasta kirjas, mis saadeti Kreeka ametiasutustele edasi 12. veebruari 2008. aasta kirjaga.

- (22) Komisjon kohtus ettevõtjaga Elefsis 15. märtsil 2007 ja 7. augustil 2007. Viimase kohtumise järel esitas Elefsis täiendavad märkused 8. novembri 2007. aasta kirjaga, mis saadeti Kreekale edasi 17. jaanuari 2008. aasta kirjaga. Kreeka esitas märkused 15. veebruari 2008. aasta kirjaga.
- (23) Piraeus Bank esitas täiendavad märkused 22. oktoobri 2007. aasta kirjaga, mis saadeti Kreekale edasi 13. novembri 2007. aasta kirjaga. 12. veebruaril 2008 palus Piraeus Bank komisjonilt veel ühte kohtumist. Kohtumine leidis aset 5. märtsil 2008.
- (24) Määruse (EÜ) nr 659/1999 artiklis 6 on sätestatud, et liikmesriikidel ja huvitatud isikutel on õigus esitada märkusi ühe kuu jooksul ning „nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel võib komisjon etteantud tähtaega pikendada”. Kõnealusel juhul jätkasid osapooled märkuste esitamist (ja komisjoniga kohtumiste taotlemist) pärast kõnealuse perioodi möödumist. Eialgu saatis komisjon nimetatud märkused Kreekale märkuste esitamiseks edasi, andes Kreekale seeläbi märku, et komisjon võttis nimetatud märkused vastu pärast ühekuulise tähtaja möödumist. Eialgu rahuldaskomisjon huvitatud isikute palved kohtuda ning nimetatud kohtumiste jooksul rahuldaskomisjon huvitatud isikute taotlused märkuste esitamiseks, et anda lisateavet kohtumisel arutatud küsimuste kohta. Komisjon ei andnud huvitatud isikutele kunagi mõista, et võtab vastu mis tahes muud märkused, mis on esitatud pärast ühekuulise tähtaja möödumist. Eelkõige ei andnud komisjon huvitatud isikutele kunagi mõista, et nad võivad märkuseid esitada lõpmatuseni või et komisjon teavitab neid sellest, kui lõpetab märkuste vastuvõtmise.
- (25) Komisjon on seisukohal, et ettenähtud tähtaja pikendamine üle ühe kuu oli antud juhul põhjendatud, kuna pikendamisotsusega on hõlmatud suur hulk meetmeid. Lisaks tuleb mitme kõnealuse meetme hindamise puhul läbi viia keeruline õiguslik analüüs ja selgitada enam kui kümne aasta taguseid asjaolusid.
- (26) Siiski jätkasid mõned huvitatud isikud komisjonile märkuste esitamist enam kui aasta möödumisel pikendamisotsuse avaldamisest. Kui komisjon ei oleks otsustanud ignoreerida pärast teatavat kuupäeva esitatud märkuseid, oleks märkuste esitamise jätkumine takistanud komisjonil teha lõplik otsus mõistliku aja jooksul⁽⁸⁾. Lisaks kommenteerisid huvitatud isikud märkustes küsimusi,

mida nad olid juba kommenteerinud varasemates märkustes, ilma et oleksid lisanud uusi asjaolusid. See ei saa olla märkuste esitamise tähtaja pikendamise eesmärk.

- (27) Seega otsustas komisjon, et pärast 5. märtsi 2008. aastal esitatud märkused (st kuupäev, kui komisjon sai nelja lehekülje pikkuse 3. märtsi 2008. aasta kuupäevaga kirja, millega Kreeka vastas komisjoni 12. veebruari 2008. aasta kirjale) on esitatud pärast märkuste esitamise tähtaja möödumist. See hõlmab ettevõtja Elefsis 7. märtsi 2008. aasta, 24. aprilli 2008. aasta ja 2. juuni 2008. aasta märkuseid⁽⁹⁾ ja ettevõtjate GNSH/TKMS 2. aprilli 2008. aasta märkuseid. See tähendab, et kõnealuseid märkuseid ei saadatud Kreekale edasi märkuste esitamiseks ja neid ei ole käesolevas otsuses arvesse võetud.

2. KOMISJONI JA NÕUKOGU EELMISED OTSUSED

- (28) HSY rajatised on ühed suurimad Vahemere idaosas. Laevatehas asub Skaramangas, Ateena lääneosas, Atikas. Kreeka merevägi asutas HSY 1939. aastal ja 1957. aastal ostis selle Niarchose grupp. Laevandussektori ulatuslik kriis, mis järgnes esimesele naftakriisile, mõjutas negatiivselt HSY majandustegevust. 1985. aasta aprillis oli olukord nii kriitiline, et firma lõpetas tegevuse ja alustas likvideerimismenetlust. 1985. aasta septembris ostis ettevõtte ära riigile kuuluv pank ETVA. Pärast kõnealust müüki alustati taas tegevust. Siiski ei olnud firma tegevus piisav, pidades silmas suuri rajatisi ja töötajate suurt arvu⁽¹⁰⁾.
- (29) 1990. aastal lisas nõukogu oma 21. detsembri 1990. aasta direktiivi 90/684/EMÜ laevaehitusele antava abi kohta (edaspidi „direktiiv 90/684/EMÜ”),⁽¹¹⁾ Kreeka suhtes erisätte, võimaldades ümberkorraldamiseks antavat tegevusabi mitmete laevatehaste erastamise raames.
- (30) 1992. aastal kuulus HSY rahaliste kohustuste ja kogunenud kahjumi tõttu likvideerimisele. 1993. aasta novembris, pärast kahte HSY ebaõnnestunud müügikatset, likvideerimismenetlus tühistati. Kreeka valitsuse antud garantiide alusel, et riiklikud laevatehased erastatakse 31. märtsiks 1993, kiitis komisjon 23. detsembril 1992⁽¹²⁾ heaks võla kustutamise HSY kasuks. Kuna Kreeka valitsus ei suutnud täita 1993. aasta märtsiks seatud tähtaega, algatas komisjon 10. märtsil 1994. aastal (C 10/94) heakskiidetud abi väärkasutamist käsitleva menetluse⁽¹³⁾. 26. juulil 1995 otsustas komisjon⁽¹⁴⁾ lõpetada menetluse negatiivse otsusega ettevõtjale HSY antud abi kohta. Kreeka valitsuse palvel, kes väitis, et laevatehas müüakse peatselt, otsustas komisjon kõnealusest otsusest teatamise edasi lükata. Lõpuks teatasid

Kreeka ametiasutused komisjonile, et 49 % HSY aktsiatest on müüdüd selle töötajatele: Kreeka kasutas võimalust säilitada enamusosalus ühes oma laevatehastest ja tõi enda kaitseks põhjendused, mis on esitatud direktiivi 90/684/EMÜ artikli 10 lõikes 3. 31. oktoobril 1995 tühistas komisjon lõpliku negatiivse otsuse HSY kohta⁽¹⁵⁾. Samal ajal võla kogusumma kasvas ja ümberkorraldamist ei olnud ellu viidud. Seetõttu pikendas komisjon 8. jaanuaril 1997. aastal menetlust, mis oli algatatud juhtumi C 10/94 suhtes⁽¹⁶⁾. Seejärel võeti vastu nõukogu 2. juuni 1997. aasta määrus (EÜ) nr 1013/97 abi kohta teatavatele ümberkorraldamisel olevatele laevatehastele⁽¹⁷⁾ (edaspidi „nõukogu määrus (EÜ) nr 1013/97“), sealhulgas ettevõtjale HSY.

- (31) 15. juulil 1997. aastal kiitis komisjon heaks HSY-le abi andmise kahes eraldi otsuses:

— esimeses otsuses⁽¹⁸⁾ (edaspidi „otsus C 10/94“) lõpetas komisjon menetluse C 10/94, mis algatati 1994. aastal võla kustutamise heakskiitmiseks kogusummas 54,5 miljardit Kreeka drahmi (160 miljonit eurot) vastavalt nõukogu määrusele (EÜ) nr 1013/97;

— otsuses N 401/97 kiitis komisjon vastavalt Kreeka ametiasutuste 20. juuni 1997. aasta teatisele heaks 7,8 miljardi Kreeka drahmi (22,9 miljonit euro) suuruse abi investeerimisprogrammi jaoks kogusummas 15,6 miljardi Kreeka drahmi (45,9 miljonit eurot), mille eesmärk on laevatehase ümberkorraldamine.

- (32) 2001. aastal otsustas valitsus HSY täielikult erastada. Kreeka valitsus otsustas korraldada avaliku enampakkumise, milleks koostati pakkumiskutse dokument. 31. mail 2002 müüsid ETVA ja HSY töötajad oma aktsiad konsortsiumile, mis koosnes ettevõtjatest HDW ja Ferrostaal⁽¹⁹⁾ (edaspidi „HDW/Ferrostaal“). Kõnealune konsortsium asutas ettevõtja GNSH, et varjata osalust ettevõtjas HSY. Ettevõtjad HDW ja Ferrostaal tegid ettevõtjasse GNSH võrdse panuse. ThyssenKrupp võttis HDW üle 2005. aasta jaanuaris⁽²⁰⁾ ja ostis Ferrostaali aktsiad ettevõtjas GNSH 2005. aasta novembris⁽²¹⁾. Alates 2005. aasta lõpust kuulus ettevõtja HSY seega sajaprotsendiliselt ettevõtjale ThyssenKrupp, kes ühtlasi kuulus ka HSY tegevust. GNSH ja ENAE ühinesid ettevõtjaks TKMS – ThyssenKruppi osa, mis on spetsialiseerunud mereväelaevade süsteemidele ja eriotstarbelistele kaubalaevadele.

- (33) HSY müümiseks algatatud pakkumismenetluse ajal augustis 2001 võttis Kreeka riik vastu seaduse 2941/2001, mis hõlmab mitmeid meetmeid, mille eesmärk on lihtsustada HSY müüki. Esiteks ergutatakse seadusega töötajaid lahkuma ettevõttest vabatahtlikult. Teiseks võtab Kreeka riik üle mõned HSY ühekordsed

pensionikohustused. Kolmandaks võimaldatakse seadusega saada ettevõtjal HSY kasu mitmetest maksuvabadest reservidest, kui nendega kompenseeritakse eelmiste aastate kahjumit. Neljandaks sisaldab seadus sätteid nendele töötajatele hüvitise maksmise kohta, kes olid HSY aktsionärid enne erastamist. Täpsemalt soovis Kreeka riik korvata töötajatele summa, mille nad investeerisid ettevõtjasse HSY eelnevatel aastatel toimunud kapitali suurendamise raames. 5. juunil 2002 võttis komisjon vastu kahekordse otsuse (edaspidi „otsus N 513/01“) (22) mitmete meetmete kohta, mis on hõlmatud seadusega 2941/01 ja millest Kreeka teatas 2001. aastal (teatis on registreeritud numbri N 513/01 all). Komisjon otsustas heaks kiita 29,5 miljoni euro suuruse sulgemisabi ettevõtjale HSY ja algatada (juhtumi C 40/02 alusel) ametliku uurimismenetluse, nagu on ette nähtud EÜ asutamislepingu artikli 88 lõikes 2: (1) HSY töötajatele mõnede ühekordsete pensionikohustuste maksmise suhtes riigi poolt; (2) bilansi reservide ülekandmise suhtes selleks seadusega ettenähtud 10 % maksu maksmata. 20. oktoobril 2004⁽²³⁾ vastu võetud lõplikus otsuses (edaspidi „otsus C 40/02“) märkis komisjon, et kõnealuse kahe meetme puhul on tegemist kokkusobimatu riigiabiga, mis tuleb tagasi maksta.

3. HORISONTAALKÜSIMUMSTE HINDAMINE

- (34) Käesolevas otsuses käsitletakse 16 meetet. Enne nende ühekaupa hindamist peab komisjon lahendama mõned põhiküsimused, mis on olulised mitme kõnealuse meetme hindamisel.

3.1. 1. horisontaalküsimus: maksejõulisus ja juurdepääs finantsturule ajavahemikul 1997–2002

- (35) Enamiku käesoleva otsuse subjektiks olevate meetmete hindamiseks on vaja välja selgitada, milline oli HSY majanduslik ja finantsolukord ajavahemikul 1997–2002 ning kas lootus, et firma muutub pikas perspektiivis taas elujõuliseks, oli põhjendatud. Lisaks tuleb välja selgitada, kas turumajanduslik investor oleks andnud ettevõtjale HSY samadel tingimustel laene ja garantiisid, nagu neid, andis riik ja riigile kuuluv pank ETVA. Viimased olid ainsad institutsioonid, mis andsid ettevõtjale HSY kõnealusel perioodil rahalisi vahendeid.
- (36) Komisjon alustab analüüsi 1997. aasta olukorrast ja analüüsib seejärel arenguid, mis toimusid kuni 2002. aastani.

3.1.1. Olukord 1997. aastal

- (37) Selle analüüsi alustamiseks tuleb kontrollida, kas komisjon ei ole kõnealusel teemal oma arvamust oma varasemates otsustes juba avaldanud. Esiteks tuleb

- komisjon meelde, et otsuses N 401/97 ja otsuses C 10/94, mille komisjon võttis vastu 15. juulil 1997, ei kahelnud komisjon Kreeka esitatud äriplaani õigsuses. Seega andis komisjon kaudselt mõista, et kõnealuse kava rakendamine oleks suutnud taastada HSY elujõulisuse. Teiseks viidatakse otsuse N 401/97 kirjeldavas osas sellele, et laevatehas rahastab osa ümberkorralduskavast pangalaenude abil kogusummas 4,67 miljardit Kreeka drahmi, mis on laenatud turutingimustele vastavalt ja ilma riigi garantiideta. Kuna kõnealuse rahastamise teostatavuses ei kaheldud, pidi komisjon seega eeldama, et firma on suuteline laenaturule juurde pääsema, vähemalt osutatud summa puhul. Tõepoolest: kui komisjon oleks olnud seisukohal, et laevatehasel on võimatu saada 4,67 miljardi Kreeka drahmi suurust laenu, oleks ta pidanud osutama sellele, et ümberkorralduskava ei ole teostatav ja oleks pidanud takistama suurtes summades ümberkorraldusabi andmist (sealhulgas investeerimisabi). Järelikult ei saa komisjon käesolevas otsuses kahte varasemat hinnangut vaidlustada.
- (38) Neid hinnanguid vaidlustamata tuleb komisjon siiski meelde, kui nõrk oli laevatehase olukord ajavahemikul 1996–1997.
- (39) Esiteks osutatakse füüsilise infrastruktuuri kontekstis otsuses N 401/97 sellele, et laevatehases kasutatud seadmed olid vanad ja iganenud ning investeerimiskava oli esimene investeerimiskava pärast laevatehase ehitamist⁽²⁴⁾. Otsuses C 10/94 osutatakse samuti sellele, et kõnealune infrastruktuuri ajakohastamine oli vajalik, et taastada konkurentsivõime ja elujõulisus. Seega võib järeldada, et elujõulisuse taastamine oli investeerimiskava kiire rakendamise eeltingimus.
- (40) Teiseks, mis puudutab HSY äritegevust ja selle tellimuste mahtu, tunnistasid Kreeka ametiasutused isegi, et „investeerimiskava tutvustamise ajal ei ole firma allkirjastanud laevaehituslepinguid, laevatehase tegevust iseloomustab suur ebakindlus selle tuleviku suhtes, selge äristrateegia puudumine ja investeeringute vähesus. Ainus tõsiselt võetav tegevus oli MEKO-tüüpi fregattide tootmise lõpetamine Kreeka mereväele.”⁽²⁵⁾ Kuna laevaehituse tellimusi ei olnud ja laevatehas vajas eluvõimelisuse saavutamiseks piisaval määral laevaehitustegevust, järeldas komisjon, et elujõulisuse taastamine sõltub tulutoovate tsiviil- või sõjaväeliste laevaehituslepingute kiirest allkirjastamisest (st sõlmimisest).
- (41) Kolmandaks, HSY finantsolukorda käsitlevad peamised raamatupidamisandmed on esitatud tabelis 1. Seoses firma maksejõulisusega 1997. aastal märkis komisjon, et firmal on suur omakapital⁽²⁶⁾. Kõnealune positiivne olukord oli tekkinud seeläbi, et 1996. aastal kustutas riik võlad. Riik kustutas võla summas 54,52 miljardit Kreeka drahmi (160 miljardit eurot), mis oli seotud tsiviiltegevusega (kõnealune kustutamine kiideti heaks otsusega C 10/94); samuti kustutas riik võla summas 46,35 miljardit Kreeka drahmi (136 miljonit eurot), mis oli seotud sõjalise tegevusega. Näiliselt terviklik bilanss 31. detsembri 1996. aasta seisuga oli kuidagi „kunstlik;” ja eelkõige puudus kindlus selles osas, et laevatehas on taastanud oma konkurentsivõime ja et jagu on saadud paljude probleemide põhjustest, millega puututi kokku viimase kahekümne aasta jooksul. Ilma ümberkorralduskava täieliku rakendamiseta oleks laevatehas üsna tõenäoliselt kannnud kahjusid, mis oleksid kiiresti kahandanud omavahendeid (st netoväärtust). Tuleb meeles pidada, et ettevõtja HSY suhtes on likvideerimismenetlust algatatud viimase 12 aasta jooksul kaks korda. Järelikult ei oleks sellest positiivsest väärtusest piisanud, et veenda panka laenama HSY-le tavalise intressimääraga, st intressimääraga, millega antakse laenu heas majanduslikus olukorras olevatele firmadele.

Tabel 1

Andmed HSY käibe, kasumi ja omakapitali kohta ajavahemikul 1997–2005

(miljonit EUR)

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003 ⁽¹⁾	2004	2005
Osakapital	86	91	92	95	65	106	106	121	121
Netoväärtus	82	88	54	17	- 4	- 78	- 83	- 111	- 182
Käive	74	83	30	59	55	89	112	130	198
Kasum	7	1	- 36	- 42	- 21	- 115	- 1	- 45	- 71

⁽¹⁾ 2003. aasta majandusaasta algas 1. jaanuaril 2003 ja lõppes 30. septembril 2003.

(42) Seega oli komisjon seisukohal, et laevatehas oli 1997. aastal jätkuvalt raskustes ja ei olnud veel konkurentsivõimeline, kuid elujõulisuse taastumist võib oodata investeerimiskava tervikliku ja õigeaegse rakendamise järel ning juhul, kui laevatehasel õnnestub kiirelt sõlmida tulutoovaid laevaehituslepinguid. Kuna elujõulisuse taastumine sõltus kõnealusest kahest ebakindlast arengust, oli laenu andmine ettevõtjale HSY 1997. aastal ja järgnevatel aastatel „eriti ohtlik”. Erapank oleks HSY-le andnud laenu või garantiid, kuid hinnaga, mis kajastab olulist riskimarginaali. Olukorras, mis on „eriti ohtlik”, osutatakse komisjoni teatises viite/diskontomäärade kohta, ⁽²⁷⁾ et piisav võrdluspunkt riigiabi olemasolu ja summa kindlaksmääramiseks on Kreeka viitemäär (st ATHIBOR pluss 300 baaspunkti kuni 31. detsembrini 2000 ja viieaastane euro-vahetustehingute intressimäär pluss 75 baaspunkti alates 1. jaanuarist 2001), mida on suurendatud vähemalt 400 baaspunkti suuruse riskipreemia võrra (st ATHIBOR pluss 700 baaspunkti kuni 31. detsembrini 2000 ja viieaastane euro-vahetustehingute intressimäär pluss 475 baaspunkti alates 1. jaanuarist 2001). Laenu tagatiste kontekstis hindab komisjon abi olemasolu sama meetodi alusel, st võrdleb garanteeritud laenu kogukulusid (st intressimäär, mida HSY maksis pangale pluss garantiipreemia, mida HSY maksis garantidile) ja kulusid, mida HSY oleks kandnud, kui oleks sõlminud laenulepingu turutingimuste kohaselt (st Kreeka viitemäär pluss vähemalt 400 baaspunkti).

3.1.2. Areng alates 1997. aastast

(43) Nagu allpool selgitatud, ei välista komisjon, et kuni 30. juunini 1999 oli HSY jätkuvalt võimeline võtma turult laenu sellise intressimääraga, mille kujunemist kirjeldati eelmises lõigus ⁽²⁸⁾.

(44) HSY teatas väikesest puhaskasumist 1997. ja 1998. aastal ⁽²⁹⁾. Siiski ei õnnestunud ettevõtjal sõlmida kahe aasta jooksul ühtki laevaehituslepingut, ⁽³⁰⁾ ei sõjaväelist ega tsiviililepingut. Leping oleks olnud vajalik piisava äritegevuse tagamiseks ja kahjumi vältimiseks järgmistel aastatel. Esimene laevaehitusleping, mis laevatehasel õnnestus sõlmida, puudutas kahe parvlaeva ehitamist Strintzise jaoks. See leping allkirjastati alles 1999. aasta alguses ⁽³¹⁾. Lisaks teati algusest peale, et müügihind oli liiga väike, et katta kulusid ja leping oleks seetõttu toonud kaasa kahjumi ⁽³²⁾. 1999. aasta juulis sõlmis Kreeka merevägi ettevõtjatega HSY ja HDW lepingu kolme allveelaeva ehitamiseks. Need kolm allveelaeva

plaaniti ehitada peaaegu kümne aasta jooksul ja lepingu kogumaksumus oleks olnud ligikaudu 350 miljardit Kreeka drahmi (1 miljard eurot), millest ligikaudu kolm neljandikku oleks läinud ettevõtjale HSD, kes pidi tarnima masinad, surveeadmed ja tundlikud elektroonikasüsteemid. Lisaks oleks esimene allveelaev ehitatud HDW laevatehases Kielis ⁽³³⁾. Seega ei oleks see projekt esimestel aastatel andnud ettevõtjale HSY märkimisväärt tegevust ja sissetulekut ⁽³⁴⁾.

(45) Arvestades, et 1997. ja 1998. aastal ning 1999. aasta esimestel kuudel ei õnnestunud luua suurt ja tulutoovat tellimuste paketti, oleks juhatus ja kõik investorid, kes oleks analüüsinud laevatehase olukorda, saanud hiljemalt 1999. aasta esimestel kuudel aru, et laevatehasel ei ole 1999. ja 2000. aastal piisavalt tegevust, et katta oma kulusid ning et kõnealustel aastatel teataks laevatehas suurest kahjumist, mis võib kahandada tema omakapitali väga väikeseks ⁽³⁵⁾. Sellises olukorras ei saanud enam loota elujõulisuse taastumisele ⁽³⁶⁾. Täiendava elemendina märgib komisjon, et Kreeka ametiasutuste esimene aruanne investeerimiskava rakendamise kohta näitas, et 30. juuniks 1999 oli üksnes väike osa kavast ellu viidud. Seetõttu, lisaks majanduslikule ebaedale, oli rajatiste ajakohastamine aeglane ⁽³⁷⁾. Lõpuks märgib komisjon, et eelseisvad finantsraskused põhjustasid tüli laevatehase sõltumatu juhtkonna (st Brown & Root, mis määrati ametisse 1996. aasta septembris) ja töötajate/aktsionäride vahel. Eelkõige nõudis juhtkond, et väikese tootmismahu tõttu tuleb tööjõudu veelgi vähendada. Ametiühingute liidrid olid sellise reformi vastu ning neil õnnestus juhtkond välja tõrjuda ⁽³⁸⁾. Selline sündmus, mis tõi endaga kaasa juhtkonna järjepidevuse katkemise ja näitas piisavate reformide elluviimise keerukust laevatehases, oli veel üks asjaolu, mis oleks heidutanud turumajanduslikku investorit HSY-le laenu andmast.

(46) Eeltoodust lähtuvalt märgib komisjon, et alates 30. juunist 1999 ei olnud enam mõistlik loota elujõulisuse taastumisele. Seetõttu on komisjon seisukohal, et nimetatud kuupäevast alates ei oleks ükski pank nõustunud laevatehasele laenu andma, isegi mitte kõrge intressimääraga, ja mitte ükski pank ei oleks nõustunud andma garantiid, isegi mitte kõrge garantiilõivu vastu. Kuna HSY ei oleks turult saanud ei laenu ega garantiid, kujutavad kõik laenu või garantiid pärast 30. juunit 1999 endast riigiabi. Kui oleks jõutud seisukohale, et see on kokkusbimatu ja veel välja maksmata, oleks tulnud kõik garantiid viivitamata peatada ning kõik laenu viivitamata

tagasi maksta. Mis tahes laenu tagasimaksmisest – vastavalt tavapärasele ajakavale, mis on ette nähtud laenulepingus ja tulenevalt käesolevast otsusest –, mis on antud pärast 30. juunit 1999, ei piisa siiski esialgse olukorra taastamiseks, kuna tagasimaksmise tähtajani anti ettevõtja HSY käsutusse rahalisi vahendeid, mida ta tavaolukorras ei oleks turult saanud. Esialgse olukorra taastamiseks tuleb tagasi maksta kõnealune eelis, mille suurust on võimalik hinnata üksnes ligikaudselt ja kasutada selleks eriti riskantse laenu intressimäära. Ajavahemiku kohta, mis algab laenu väljamaksmisega ettevõtjale HSY ja lõpeb selle tagasimaksmisega HSY poolt, peab komisjon tegema kindlaks vahe selle intressimäära vahel, mida HSY tegelikult maksis, ja intressimäära vahel, mis on tegelikult asjakohane eriti riskantse laenu puhul. Viimase intressimäära kindlaksmääramise eesmärgil märgib komisjon, et komisjoni teatise viite/diskontomäärade kohta osutatakse sellele, et riskipremia võib viitemäärast olla 400 baaspunkti võrra suurem, „kui ükski erapank ei oleks nõustunud vastavat laenu andma”, mis peab paika kõnealusel juhul. Komisjon on mitmetes otsustes olnud seisukohal, et viitemäärast 600 baaspunkti võrra suurem riskipremia on piisavalt minimaalne, et peegeldada kõrge riskitsemega olukorda⁽³⁹⁾. Komisjon on seisukohal, et see määr on antud olukorra laenude puhul minimaalne. Pärast 30. juunit 1999 antud riigigarantiide suhtes kohaldab komisjon samasugust lähenemist: perioodi kohta, mis algab garanteeritud laenu väljamaksmisega ja lõpeb garantiid kehtivuse kaotamisega – olgu siis tavapärase ajakava kohaselt, mis on ette nähtud garantiilepingus või tulenevalt käesolevast otsusest –, nõuab komisjon vahe kinnimaksmist garanteeritud laenu kulude (pangale tasutud intressimäär pluss garantiipremia) ja Kreeka viitemäära vahel, mida on suurendatud 600 baaspunkti võrra.

(47) Oma väite tõestamiseks, et riigi ja ETVA antud laene ja garantiid oleks samadel tingimustel andnud samuti erapank, esitas HSY esimese Deloitte'i aruande⁽⁴⁰⁾. Selle aruande 5. jaos analüüsib Deloitte ettevõtja HSY krediidivõimet 1999. aastal ja järgnevatel aastatel. Ta järeldab, et „vaatlusajal perioodil oleks ettevõtte võinud saada laenu või garantiikirju mõnelt teiselt mitteseotud asutuselt (st üksnes asutuselt, kellega on tavapärasel ärilises koostöösuhetes)”⁽⁴¹⁾. Komisjon märgib, et aruandes ei selgitata, kuidas kõnealust järeldust saab ühitada asjaoluga, et HSY katsed saada rahalisi vahendeid teistelt finantsinstitutsioonidelt ebaõnnestusid⁽⁴²⁾. Lisaks märgib komisjon, et analüüs sisaldab mitmeid vigu,⁽⁴³⁾ mis mõjutavad oluliselt otsuse tegemist.

3.1.3. Kontsernisisene analüüs

(48) Kõik laenud ja garantiid, mis on hõlmatud käesoleva menetlusega, olid antud ETVA või riigi poolt. Kreeka

ametiasutused väidavad, et kuna ETVA ja Kreeka riik (ETVA kaudu) olid HSY aktsionärid, siis tuleks laene ja garantiid käsitleda kontsernisiseste tehingutena. Selles kontekstis esitab Kreeka kaks väidet:

— esiteks on täiesti tavaline, et emaettevõtja laenab tütarettevõtjale soodsatel tingimustel. Tõepoolest suurendab tütarettevõtjale antud eelis emaettevõtja valduses olevate aktsiate väärtust. Seetõttu, isegi kui komisjon on seisukohal, et ETVA ja riigi antud laenud ja garantiid on turuhinnast väiksemad, oleks see turumajanduslikule investorile olnud sarnases olukorras vastuvõetav. Seega ei kujuta nimetatud laenud ja garantiid endast abi;

— teiseks on tavaline, et emaettevõtja annab laenu raskustes olevale tütarettevõtjale. Tõepoolest on sellise laenu eesmärk säilitada emaettevõtja valduses olevate aktsiate väärtus. Seetõttu, isegi kui komisjon oleks olnud seisukohal, et mitte ükski erapank ei oleks HSY-le teatava perioodi jooksul laenu andnud, kuna laevatehase olukord oli liiga halb, tuleb ETVA ja riigi antud laene ja garantiid pidada erainvestorile sarnastes tingimustes vastuvõetavaks. Seega ei kujuta nimetatud laenud ja garantiid endast abi.

(49) Komisjon on seisukohal, et Kreeka järeldused ei ole korrektsed.

(50) Esiteks teeb komisjon kaks tähelepanekut. Esimese näite puhul ei oleks turumajanduslik investor seadnud end ETVA olukorda. Tõepoolest tuletatakse meelde, et kui ETVA 1985. aastal HSY ostis, oli ta arengupank, mis tegutses valitsuse korralduse kohaselt, et vältida Kreeka majanduse jaoks tähtsa ettevõtte sulgemist⁽⁴⁴⁾. HSY elusoidmiseks tegi ETVA 1986. aastal kapitalisüsti, mida komisjon pidas riigiabiks⁽⁴⁵⁾. 1995. aastal säilitas ETVA „51 % enamussaluse” HSYs, kuna Kreeka väitis, et see on „põhjustatud kaitse huvides” vastavalt direktiivi

90/684/EMÜ artiklile 10. Teise näite puhul märgib komisjon, et kui võtta arvesse kõiki riigi rakendatud meetmeid (sealhulgas ETVA rakendatud meetmeid, kuna neid saab – nagu käesolevas otsuses hiljem tõestatud – seostada riigiga) HSY kasuks, eriti korduvat ja suurt riigiabi, mida anti HSY-le kuni 2002. aastani, selgub, et kuni 2002. aastani ei käitunud riik turumajandusliku investorina. Ta andis pidevalt suurt rahalist toetust, mis oli vajalik HSY elushoidmiseks, ja see oli väga kulukas. Järelikult, kuna riik (ETVA kaudu) pidas ennast antud olukorras HSY aktsionäriks ainult seetõttu, et käitus riigiasutuseks, kes soovis säilitada HSY tootmismahu iga hinna eest ja kuna ta ei käitunud kunagi turumajandusliku investorina, kes soovib teenida raha osaluse kaudu ettevõtjas HSY, ei kõla usutavalt väide, justkui oleksid ETVA ja riik tegutsenud turumajanduslikule investorile vastuvõetaval viisil, sest ebapiisavad intressimäärad (või garantiilõivud) rahaliste vahendite eest (laenu ja garantiid), mida nad andsid ettevõtjale HSY, tasakaalustas HSY aktsiate väärtuse suurenemine. Kuna riik (sealhulgas ETVA) ei käitunud kunagi investorina, kes püüab teenida kasumit, vaid vastupidi nõustus iga hinna eest hoidma ettevõtjat HSY elus, oleksid Kreeka ja HSY pidanud oma väidet kinnitama vähemalt üksikasjaliku analüüsiga, mis oleks näidanud, et HSY aktsionärina oleksid riik ja ETVA tegelikult oodanud kapitalikasumit (st aktsiate väärtuste suurenemist), mis oleks olnud suurem kui „saamatajäänud tulu” (st ebapiisav intressimäär või ebapiisav garantiipreemia). Kuna sellist analüüsi ei tehtud ning kuna HSY ja Kreeka esitasid oma kahtlased ja hüpooteetilised väited ilma asjakohaste tõenditeta, lükkab komisjon ilma täiendava analüüsita tagasi nende väite, justkui oleks riik (sealhulgas ETVA) käitunud turumajandusliku investorina, kuna soodsatel tingimustel antud rahalised vahendid suurendasid HSY aktsiate väärtust, mis oli piisavalt oluline kompenseerimaks „saamatajäänud tulu”.

(51) Teiseks, isegi kui ülalmainitud selgitused lükati tagasi ja kontsernisiseseid aspekte tuleks analüüsida (st HSY aktsiate väärtuse potentsiaalset suurenemist), on küllaldaselt tõendeid selle kohta, et ETVA tehingud ei oleks olnud vastuvõetavad turumajanduslikule investorile, kellele kuuluks 51 % HSY aktsiatest.

(52) 1995. aasta lõpus anti 49 % HSY aktsiatest üle HSY töötajatele. Hinna üle, mida töötajad pidid maksuma nimetatud 49 % ostmise eest, otsustati sel hetkel. Seetõttu said järgnevatel aastatel, kui ETVA ja riik andsid ettevõtjale HSY rahalisi vahendeid väiksema hinnaga sellest, mida

oleks nõudnud (mitteseotud) erapank, said ülejäänud aktsionärid kasu 49 % HSY aktsiate väärtuse suurenemisest kõnealuse kokkuhoiu abil (st HSY maksis väiksemat intressimäära). ETVA ja riik said ettevõtjale HSY antud eelisest (nõutud intressimäärade ja nõutud garantiipreemiate vähendamine) tagasi üksnes 51 % seeläbi, et HSY väärtus suurenes. Mitte ükski turumajanduslik investor ei oleks nõustunud sellise kingituse tegemisega teistele HSY aktsionäridele. Vältimaks raha kaotamist teistele aktsionäridele, oleks turumajanduslik investor küsinud intressimäära, mis on võrdväärne (mitteseotud) erapankade küsitava intressimääraga. Seetõttu ei ole Kreeka ametiasutuste esimene väide põhjendatud.

(53) Perioodi puhul, mis algab pärast 30. juunit 1999 ehk siis ajal, kui ükski erapank ei oleks ettevõtjale HSY andnud rahalisi vahendeid, kuna pankrotioht oli liiga suur, kehtib sama arutluskäik. Eelkõige oleks mõistlik investor, kellele kuulub üksnes 51 % ettevõttest, palunud teistel aktsionäridel eraldada rahalisi vahendeid proportsionaalselt nende osalusega ettevõtjas HSY. Kui teistel aktsionäridel ei oleks selleks olnud rahalisi vahendeid, oleks mõistlik investor pidanud vähemalt läbirääkimisi ettevõtjale HSY rahaliste vahendite andmise üle suurema osaluse vastu ettevõtjas HSY. Märkimisväärsete rahaliste vahendite andmine ettevõtjale HSY ilma teiste aktsionäride poolse kaasrahastamiseta või kontsessioonideta võrdub samaga, kui seada oma raha suurde ohtu selleks, et päästa kellegi teise aktsiate väärtust. Mitte ükski turumajanduslik investor ei oleks nõustunud sarnastes tingimustes sellise kingituse tegemisega teistele aktsionäridele⁽⁴⁶⁾. Seetõttu tuleb Kreeka ametiasutuste teine väide tagasi lükata.

3.2. 2. horisontaalküsimus: riigi seotus ETVA käitumisega

(54) Paljusid nendest kuueistkümnest meetmest, mida analüüsitakse käesolevas otsuses, ei andnud otseselt riik. Need andis riigile kuuluv pank ETVA. Kuna Kreeka, HSY ja TKMS/GNSH vaidlustavad riigi seotuse nende meetmetega ning samas Elefsis ja Piraeus Bank kinnitavad seda, tuleb kõnealust küsimust analüüsida.

(55) ETVA rakendas neid meetmeid ajavahemikul 1996–2002. Pretsedendiõiguse kohaselt liigitatakse sellised meetmed riigiabina EÜ asutamislepingu artikli 87 lõike 1 kohaselt, juhul kui riik oli võimeline ETVA kontrollima ning kui ametiasutused olid „ühel või teisel viisil seotud kõnealuste meetmete rakendamisega”⁽⁴⁷⁾.

- (56) ETVA, mille nimetähed tähistavad Kreeka tööstusarengu panka, asutati 1964. aastal kolme organisatsiooni ühine misel (Tööstusarengu Organisatsioon, Majandusarengu Rahastamisorganisatsioon ja Turismikrediidi Organisatsioon). ETVA muudeti korporatsiooniks seadusega nr 1369/1973. Alates 1973. aastast on ETVA tegutsenud riigile kuuluva pangana. Kreeka andmetel⁽⁴⁸⁾ on „põhikirja järgi ETVA kui arengupanga peamine eesmärk soodustada riigi arengut tootmistegevuse rahastamise abil Kreeka majanduses (turism, tööstustoodang jne)”. ETVA oli Kreeka ainus arengupank. Seetõttu püüdis ETVA mängida otsustavat rolli riigi majandus- ja regionaalarengus ettevõtjate rahastamise, riigi piirkondlike infrastruktuuride arendamise, riskikapitali pakkumise ja osaluse kaudu ettevõtjates, mis on Kreeka majandusele strateegiliselt olulised. Pärast kõnealusest tegevusest tulenevaid finantsraskusi 1995. aastal muutus panga rekapi taliseerimine, ümberkorraldamine ja ajakohastamine Kreeka valitsuse peamiseks prioriteediks. Seda tehti viieaastase kava alusel seaduse nr 2359/95 raames. Lisaks sellele, et valitsus andis 427 miljardit Kreeka drahmi kapitali, oli ümberkorraldamise eesmärk rakendada uut strateegilist suunda, muuta organisatsiooni struktuuri ja töötada välja kaasaegsed äriprotseduurid, mis vastavad ajakohastele konkurentsitingimustele. Seega „töötas ETVA arendustegevuse kõrval välja samuti kommertspongateenuseid, eriti alates 1997. aastast”⁽⁴⁹⁾.
- (57) 1999. aastal otsustas riik, kellele kuulus 100 % ETVA aktsiatest, jätkata panga noteerimist Ateena börsil, pakkudes 24 % oma aktsiakapitalist üldsusele. Riik otsustas minna panga erastamisega veelgi kaugemale ja kahandas riigi osaluse alla 50 %. Kuulutati välja pakku mismenetlus ning välja valiti Piraeus Bank. 20. märtsil 2002. aastal anti Piraeus Bankile üle 57,7 % ETVA aktsia kapitalist⁽⁵⁰⁾.
- (58) Mis puutub riigi võimalustesse kontrollida ETVA-t, märgib komisjon, et kuni 1999. aasta lõpuni oli ETVA ainuomanikuks Kreeka riik. Riik säilitas enamusosaluse kuni enamusaktsiate üleandmiseni Piraeus Bankile 20. märtsil 2002. aastal. Seega oli riigil võimalik kontrollida ETVA-t vähemalt kuni 20. märtsini 2002. See tõestab samuti, et riigi ressursid olid ETVA rakendatud meetmetesse kaasatud.
- (59) Riigi seotuse kohta erinevate meetmete rakendamisel teeb komisjon järgmised tähelepanekud:
- esiteks märgib komisjon, et kolme kõige tähtsamat otsust ETVA osaluse kohta ettevõtjas HSY ei langedanud ETVA juhtkond sõltumatult: need otsused võttis vastu valitsus ja neid täitis ETVA. Tõepoolest: kui ETVA ostis 1985. aastal pankrotistunud HSY, oli tegemist valitsuse otsusega⁽⁵¹⁾. ETVA viis valitsuse otsuse lihtsalt ellu ja tegi HSYsse kiiresti suure kapitalisüsti, mida komisjon käsitles riigiabina⁽⁵²⁾. See selgitab, miks ETVA ja HSY suhted on algusest peale olnud riigi toetusega suhted ettevõtja kasuks, kes on Kreeka valitsusele oluline tööhõive ja majandustegevuse tõttu. Teiseks tähtsaks otsuseks oli see, kui ETVA müüs 49 % HSY kapitalist töötajatele, mille üle otsustati seadusega nr 2367/1995⁽⁵³⁾. Lisaks kehtestati kõnealuse seadusega ettevõtjale HSY märkimisväärseid ümberkorraldusmeetmed⁽⁵⁴⁾ (ja anti laevatehasele suures summas abi). Kolmas suursündmus oli HSY erastamine aastatel 2001–2002 (st ETVA pidi müüma ülejäänud 51 % HSY aktsiatest). Kõnealune erastamine kiideti heaks ministeeriumidevahelise erastamiskomitee otsusega nr 14/3-2001 ja erastamine toimus Kreeka erastamisõiguse 2000/91 raames. Seda korrati korduvalt pakku misedokumentides, mille Alpha Finance – pank, kes korraldas HSY müüki riigi ja müüjate ehk siis ETVA ja töötajate nimel – esitas huvitatud investoritele/pakkujatele. 2. aprilli 2001. aasta pakku misedokumentid osutavad sellele, et riik valib kõige parema pakku ja välja müüjatega ühiselt. Kokkuvõtteks oli riik see, kes võttis vastu kolm tähtsat otsust ETVA osaluse kohta ettevõtjas HSY;
 - lisaks otsesele seotusele kolme kõnealuse sündmusega andis riik ajavahemikul 1995–2002 väga suurtes summas abi. Riik kustutas võla summas 54,52 miljardit Kreeka drahmi (160 miljardit eurot), mis oli seotud tsiviiltegevusega (kõnealune kustutamine kiideti heaks otsusega C 10/94) ja võla summas 46,35 miljardit Kreeka drahmi (136 miljonit eurot), mis oli seotud sõjalise tegevusega. Nagu on osutatud otsuses N 401/97, kavatses riik samuti anda 7,8 miljardi Kreeka drahmi (22,9 miljonit eurot) väärtuses investeerimisabi. 2001. aastal toimunud pakku mismenetluse ajal võttis Kreeka riik vastu seaduse 2941/2001, mis sisaldas suures summas rahalist toetust HSY erastamise lihtsustamiseks (vt käesoleva otsuse põhjendus 33). Nagu komisjon osutas otsuses N 513/01, oli riik valmis maksuma 118 miljonit eurot

hüviti, et julgustada töötajaid lahkuma ettevõtet vabatahtlikult. Korduvalt suurtes summades abi andmisega andis valitsus selgelt märku, et peab HSY ellujäämist poliitiliselt väga oluliseks ⁽⁵⁵⁾;

— lõpetuseks märgib komisjon, et riik sõlmis nimetatud aastate jooksul ettevõtjaga HSY strateegilised kaitselepingud, näiteks allveelaevade ehitamise kohta. Seega oli riik otseselt huvitatud HSY majandustegevuse kontrollimisest ja laevatehase töö jätkamise tagamisest.

(60) Riik andis väga selgelt märku, et omistas suurt tähtsust HSY majandustegevusele ja jälgis laevatehase olukorda väga tähelepanelikult, kui otsustas ETVA osaluse suuruse üle HSYs, andis HSY-le pidevalt suurt rahalist toetust ja sõlmis Kreeka julgeoleku jaoks tähtsaid sõjalisi lepinguid. Kõnealusel üldises kontekstis on komisjon seisukohal, et kuni ETVA erastamiseni 2002. aasta märtsis ei saa kahelda selles, et riik oli seotud ETVA käitumisega. Tõepoolest oli sellistes tingimustes ETVA juhtkonnal võimatu arendada edasi HSY laenupoliitikat, mis ei oleks olnud kooskõlas püsiva toetuse poliitikaga, mille võttis vastu valitsus. Eelkõige ei saanud ETVA võtta vastu otsuseid, mis oleks ettevõtjale HSY põhjustanud finantsprobleeme. Näiteks ei oleks ETVA saanud nõuda kõrgemat intressimäära (st pankadevahelisest määrast kõrgemat kursivahet) HSY-le antud laenude puhul, kuna see oleks halvendanud HSY finantsolukorda, mis oli valitsuse jaoks poliitiliselt lubamatu. Sarnaselt ei oleks ETVA saanud keelduda laenu andmisest, mida HSY küsis oma tegevuse rahastamiseks ⁽⁵⁶⁾. Teisõnne ei olnud ETVA-l muud võimalust kui järgida ettevõtjale HSY tugeva ja katkematu toetuse andmise poliitikat, mille riik oli vastu võtnud. Komisjon järeldab seetõttu, et kõiki meetmeid, mida ETVA rakendas HSY suhtes (laenud, garantiid, kapitalisüstid jne), saab automaatselt seostada riigiga ning ei ole vaja esitada täiendavaid tõendeid riigi seotuse kohta ajal, kui kõigi meetmete rakendajaks oli ETVA. Lõpetuseks on komisjon seisukohal, et ETVA rakendatud eri meetmeid saab seostada riigiga.

(61) Täiendavate põhjendustena esitab komisjon järgmised elemendid, mis kinnitavad, et riiki saab ETVA käitumise seostada.

(62) Esiteks müüs ETVA 1995. aastal töötajatele üksnes 49 % HSY aktsiatest, mitte 100 %. „Kreeka tõi ettekäändeks oma sõjalised vajadused laevahituse valdkonnas, et õigustada 51 % laevatehase aktsiate endale jätmist, nagu on lubatud direktiivi artiklis 10.” ⁽⁵⁷⁾ Nõukogu direktiivi 90/684/EMÜ artikli 10 lõikes 3 on tõepoolest sätestatud, et „Vaatomata lõikes 2 nimetatud kohustustele laevatehased müüa, lubatakse Kreeka laevatehastel säilitada ühes laevatehases 51 % enamuosalus, kui see on põhjendatav riigikaitsehuvidena.” See tõestab, et ETVA 51 % osalus ettevõtjast HSY oli mõeldud selleks, et riik saaks kontrollida ettevõtjat eesmärgiga säilitada Kreeka kaitsehuvid. On ilmne, et antud kontekstis ei saanud ETVA juhtkond arendada ettevõtjaga HSY suhteid, mis põhinevad äritingimustel. Mis tahes otsus HSY-le rahalise toetuse andmise kohta ja selle tingimuste kohta ei tohtinud olla vastuolus Kreeka kaitsehuvidena. Eelkõige ei näe komisjon, kuidas ETVA juhtkonnal oleks olnud võimalik keelduda rahalise toetuse andmisest HSY-le või nõuda sellelt kõrgemat intressimäära. Lisaks, kui Kreeka eesmärk oli säilitada kaitsehuvid, võib oletada, et valitsus teostas tegelikult otsest järelevalvet HSY juhtkonna oluliste otsuste üle ja ETVA mis tahes otsuste üle, mis on seotud HSY-le antava rahalise toetusega.

(63) Teiseks, kuna ETVA volitused arengupangana oli riigi poolt kindlaks määratud, võib järeldada, et kõiki ETVA meetmeid, mida ta rakendas kõnealuste volituste raames, saab seostada riigiga. Sarnaselt osutatakse presedendiõiguses sellele, et asjakohane oleks analüüsida firma rakendatud meetmete seotust „firma majandustegevuse olemusega ja selle elluviimist turul tavapärase konkurentsi tingimustes eraettevõtjatega” ⁽⁵⁸⁾. Sellega seoses tunnistavad Kreeka ametiasutused, et „ETVA ei tegutsenud alates tema loomisest tavalise kommertsipangana, vaid spetsiaalse arengualase krediidiastutena peamiselt pikaajaliste laenude valdkonnas, millel on oluline roll riigi majandus- ja regionaalarengus” ⁽⁵⁹⁾. Sellega seoses tuleb komisjon meelde, et ETVA ostis HSY 1985. aastal. ETVA seotus ettevõtjaga HSY arenes seega kõnealuste „arengupanga” volituste raames ja mitte äritegevuse raames, mis algas kõige varem 1997. aastal. Kuna ETVA pidi kõnealuse ajani toetama ettevõtjat HSY oma volituste kohaselt „arengupangana”, ei saanud ETVA 1997. aastal järsku lõpetada laenude ja garantiide andmist, mida HSY küsis ja lasta laevatehasel pankrotti minna. Siinkohal tuleb komisjon meelde, et 1990ndate teisel poolel anti ETVA-le volitused arendada äritegevust koos arendustegevusega ja arendustegevust mitte asendada, vaid hoopis jätkata.

- (64) Kolmandaks, vastavalt pretsedendiõigusele, võib „ettevõtja õiguslik seisund, st kas see kuulub avaliku õiguse või tavapärase äriühinguõiguse reguleerimisesse”⁽⁶⁰⁾ olla asjakohane seotuse tõestamisel. Kuna ETVA kui riigile kuuluva arengupanga peamine eesmärk on soodustada riigi arengut Kreeka majanduse rahastamise kaudu, ei kuulunud see pangandusdirektiivide reguleerimisesse⁽⁶¹⁾. Alles siis, kui ETVA aktsiad noteeriti Ateena börsil 12. jaanuaril 2000, hakkas ETVA kuuluma järelevalvelaste standardeeskirjade reguleerimisesse, mida kohaldatakse kommertspankade suhtes.
- (65) Neljandaks märgib komisjon, et ajavahemikul 1996–2002 tundis riik erilist huvi ETVA tehingute vastu. Tõepoolest võttis riik vastu seaduse nr 2359/95, et korraldada ETVA ümber ja teha selle raames sadadesse miljarditesse drahmidesse ulatuv rahasüüst. 1999. aastal otsustas ta noteerida osa oma kapitalist Ateena börsil. Aasta hiljem otsustas ta erastada enamiku ETVA kapitalist. Erastamine lõppes 2002. aastal. See selgitab, et ajavahemikul 1996–2002 tundis riik sügavat huvi ETVA tehingute vastu. HSY-le antud laenu ja garantiid olid piisavalt suured,⁽⁶²⁾ et otsuseid nende andmise kohta ei oleks saanud teha ETVA juhtkond ilma ETVA ainuomnike heakskiidu või otsese korralduseta.
- (66) Eelmistes punktides osutas komisjon sellele, et perioodil, mis eelnes ETVA müümisele Piraeus Bankile 2002. aasta märtsis, olid kõik ETVA rakendatud meetmed seotud riigi ressurssidega ning kõiki meetmeid, mida ETVA rakendas HSY suhtes, saab seostada riigiga. ETVA rakendatud meetmete üksikasjalikus hindamises ei osuta komisjon seetõttu enam nimetatud kahele punktile.
- (67) Komisjon arutleb kõnealuse kahe küsimuse üle uuesti üksnes meetme E18c hindamise kontekstis, kuna mõned osapooled väidavad, et kõnealust meetet rakendas ETVA 2002. aasta märtsis ehk siis pärast seda, kui Piraeus Bank oli ETVA ära ostnud.
- 3.3. 3. horisontaalküsimus: abimeetmed, millega osaliselt rahastatakse HSY sõjalist tegevust**
- (68) Kreeka väidab vastuses pikendamisotsuse kohta, et paljud komisjoni uuritud meetmetest toetasid laevatehase sõjalist tegevust. Seetõttu väidab Kreeka, et need kuuluvad asutamislepingu artikli 296 reguleerimisesse ja neid ei saa riigiabi eeskirjade kohaselt hinnata ega tagasi nõuda.
- (69) Seega peab komisjon hindama, kas mõned meetmetest võivad osaliselt või tervikuna kuuluda asutamislepingu artikli 296 reguleerimisesse.
- (70) Mitte ükski kõnealuse menetluse osapooltest ei vaidlusta, et HSY teostab tsiviil- ja sõjalist tegevust. Viimase viieteistkümneme aasta jooksul oli peamine tsiviiltegevus tsiviil-laevade remontimine. HSY on samuti valmistanud raudteid ja tsiviillaevade kereid. HSY sõjaline tegevus seisnes sõjalaevade ja allveelaevade remontimises ja ehitamises Kreeka mereväe jaoks.
- (71) Komisjon tuletab meelde, et pikendamisotsusega määrati kindlaks meetmed, mis toetavad eranditult laevatehase sõjalist tegevust. Pikendamisotsuses järeldati, et kõnealused meetmed kuuluvad tervikuna asutamislepingu artikli 296 reguleerimisesse ning ei kuulu seega riigiabi eeskirjade reguleerimisesse. Pikendamisotsust ei ole kohtus vaidlustatud.
- (72) Mõned käesoleva otsusega hõlmatud riigi poolt antud toetused ei olnud eraldatud konkreetse tegevuse jaoks, st need ei olnud eraldatud konkreetse projekti rahastamiseks. Komisjon peab seetõttu kindlaks tegema, millisel määral toetati sellise abiga sõjalist tegevust ja millisel määral tsiviiltegevust. Selle arvutuse muudab keeruliseks asjaolu, et HSY ei pidanud eraldi raamatupidamisarvestust tsiviil- ja sõjalise tegevuse kohta. Nendes tingimustes tugineb komisjon analüüsi koostamisel kahe tegevuse suhtelisele osakaalule. Seega peab ta hindama iga tegevuse suhtelist osakaalu. Komisjon märgib, et mis tahes riigi toetus (st rahaline toetus, kapitalisüst), mis anti HSY-le (ja mida ei eraldatud konkreetse tegevuse rahastamiseks), kattis samal ajal eelmiste perioodide kahju (st eelmiste lepingute tõttu tekkinud kahju) ja võimaldas laevatehasele rahastada tulevast tegevust. Selleks et määrata kindlaks, millisel määral toetas kõnealune riigiabi tsiviil- ja sõjalist tegevust, on komisjon seisukohal, et analüüs ei tohiks piirduda vahe tegemisega tsiviil- ja sõjalise tegevuse vahel (st mõlema tegevuse suhtelisele osakaalule) abi andmise aastal, vaid tuleb arvutada välja kõnealuse kahe tegevuse keskmine osakaal suhteliselt pika perioodi kestel. Asjaolu, et kahe tegevuse suhteline osakaal varieerub tugevalt aastate lõikes, räägib samuti mitme aasta keskmise osakaalu kasutamise kasuks. Tõepoolest ei pruugi kõnealune aasta olla nende kahe tegevuse keskmise osakaalu tüüpiliseks näiteks keskpikas või pikas perspektiivis.

(73) Otsusega C 40/02 ebaseaduslikuks ja kokkusobimatuks kuulutatud abi tagasimaksmise menetluse raames väitis Kreeka, et tsiviiltegevus hõlmas 25 % ja sõjaline tegevus 75 % HSY kogutegevusest. Selle väite kinnitamiseks esitas Kreeka andmed töötundide ja käibe (st müüginumbrite) kohta kahe tegevuse lõikes ajavahemiku 1997–2005 kohta⁽⁶³⁾. Praeguse menetluse kontekstis ei ole Kreeka kõnealuseid andmeid vaidlustanud. Lisaks nõustus komisjon osakaaludega (25 % tsiviiltegevus ja 75 % sõjaline tegevus) oma otsuses N 513/01, mida ei ole kohtus vaidlustatud. Eeltoodust lähtuvalt on komisjon seisukohal, et tsiviiltegevus hõlmab 25 % ja sõjaline tegevus 75 % HSY tegevusest.

(74) HSY sõjalise tegevuse kontekstis on komisjon tunnistanud varasemates otsustes järjekindlalt, et sõjalisele tegevusele antud toetus jääb riigiabi eeskirjade reguleerimisalast välja⁽⁶⁴⁾. Komisjon kordas seda hinnangut pikendamisotsuse punktides 86–90. Kuna käesoleva otsuse subjektiks olevaid meetmeid rakendati HSY suhtes (st HSY suhtes tervikuna) sama perioodi jooksul, mida analüüsiti kõnealustes varasemates otsustes, järeldeb komisjon, et osa neist meetmetest, mis toetasid HSY sõjalist tegevust, kuuluvad samuti asutamislepingu artikli 296 reguleerimisalasse ja nendele tehakse erand riigiabi eeskirjadest.

(75) Iga meetme individuaalsel hindamisel teeb komisjon kindlaks, kas see toetas eranditult HSY tsiviiltegevust või kas seda rakendati HSY suhtes konkreetset kasutuseesmärki kindlaks määramata⁽⁶⁵⁾.

— Komisjon on seisukohal, et üksnes tsiviiltegevuse toetamise korral ei oleks kohaldatud asutamislepingu artiklit 296 ning kogu meedet oleks saanud hinnata asutamislepingu artikli 87 kohaselt.

— Komisjon on seisukohal, et kui oleks toetatud ettevõtjat HSY tervikuna, oleks 75 % riigi toetusest läinud sõjalise tegevuse jaoks, sest 75 % laevatehase tegevusest on seotud sõjalise tootmisega ning see kuulub asutamislepingu artikli 296 reguleerimisalasse. Ülejäänud 25 % riigi toetusest saab hinnata riigiabi eeskirjade kohaselt.

4. MEETMED: KIRJELDUS, MENETLUSE ALGATAMISE PÕHJUSED, ESITATUD MÄRKUSED, HINDAMINE JA KOKKUVÕTE

(76) Kreeka ja kolmandate isikute märkuste kontekstis märgib komisjon, et need hõlmavad paljusid argumente. Näiteks

väitis kaebuse esitaja Elefsis arvukates märkustes komisjonile, et mitmetel põhjustel tuleks meetmeid pidada kokkusobimatuks abiks. Sarnaselt väitsid Kreeka, HSY ja TKMS/GNSH oma järgnevates märkustes komisjonile, et eksisteerib mitmeid põhjuseid, mille alusel saab meetmeid pidada ühisturuga kokkusobivateks.

(77) Asutamislepingu artikli 253 kohaselt tuleb komisjoni otsuses esitada põhjused, millele otsus tugineb. Siiski ei ole komisjon kohustatud vastama kõigile argumentidele, mille osapooled on tõstatanud. Järelikult käsitletakse käesolevas otsuses selgesõnaliselt üksnes osapoolte tõstatatud peamisi probleeme. Eriti ei käsitleta otsuses mõne osapoolte tõstatatud põhjuseid, mis on faktidega selgelt kokkusobimatud, vastuolus sama osapoolte teistes märkustes esitatud punktidega või mida saab selgelt tagasi lükata käesolevas otsuses tutvustatud faktide ja hinnangute alusel.

(78) Kuna käesolev uurimine hõlmab suurt hulka meetmeid, on oluline need nummerdada loetavuse lihtsustamiseks ja segaduse vältimiseks. Seetõttu nummerdatakse algatamisotsusega hõlmatud meetmed numbritega P1–P4. Pikendamisotsusega hõlmatud kaksteist meedet on sama numbriga nagu käesolevas otsuses, kuid numbrile eelneb täht E.

4.1. 1997. aastal heakskiidetud investeerimisabi väärkasutus (meede P1)

4.1.1. Meetme kirjeldus

(79) Otsusega N 401/97 kiitis komisjon heaks 7,8 miljardi Kreeka drahmi (22,9 miljoni euro) suuruse investeerimisabi, millest Kreeka teatas 20. juunil 1997. Selles otsuses hinnati abi nõukogu direktiivi 90/684/EMÜ artikli 6 „Investeerimisabi” peatüki III „Ümberkorraldusabi” kohaselt, kus on sätestatud, et „[...] investeerimisabi ei tohi anda [...], kui see ei ole seotud ümberkorralduskavaga, mis ei hõlma laevatehase laevahitusvõimsuse kasvu [...]”. Niisugust abi ei tohi anda laevaremonditehastele, kui see ei ole seotud ümberkorralduskavaga, mille tulemusena väheneb asjassepuutuva liikmesriigi üldine laevaremondivõimsus”. Otsuses N 401/97 osutatakse sellele, et äriplaan koostati eesmärgiga taastada laevatehase konkurentsivõime tootlikkuse suurendamise ja ajakohastamise abil. Kõnealuse äriplaani esimene samm oli ulatuslik ümberkorraldamine ja tööjõu vähendamine. Eelkõige

vähendatakse 1997. aasta lõpuks töötajate arvu 2 000-le ning võetakse kasutusele paindlikumad töömeetodid. Otsuses N 401/97 osutatakse sellele, et suurem osa tööjõu vähendamise kavast oli ellu viidud juba otsuse tegemise ajal, mis aitab tõsta tootlikkust. Ümberkorralduskava teine samm oli investeerimiskava, mille eesmärk oli asendada vanad ja iganenud seadmed uue ajakohase tehnikaga. Otsuses osutatakse sellele, et kava kohaselt taastub laevatehase elujõulisus äriplaani lõpuks, st 2000. aastaks. Investeerimiskava kogumaksumus oli hinnanguliselt 15,62 miljardit Kreeka drahmi (45,9 miljonit eurot). Otsuse kirjeldavas osas osutatakse sellele, et kõnealust kava rahastatakse järgmiselt: 7,81 miljardit Kreeka drahmi (22,9 miljonit eurot) riigiabist, 3,13 miljardit Kreeka drahmi (9,2 miljonit eurot) aktsiakapitali suurendamisest ning 4,67 miljardit Kreeka drahmi (13,7 miljonit eurot) pangalaenudest. Kapitali suurendamine toimub proportsionaalselt kapitaliosade jaotusega, st 51 % ETVA-lt ja 49 % HSY töötajatelt. Lisaks osutatakse otsuses sellele, et pangalaenu antakse tavapärase turutingimuste kohaselt ilma riigi garantiita. Oma hinnangus märgib komisjon, et vastavalt ümberkorralduskavale ei suurene laevaehitusvõimsus ega vähene laevaremondivõimsus. Komisjon märgib samuti, et abi määr (50 %) on kooskõlas Kreeka piirkondliku abimääraga. Määr on samuti põhjendatud asjaomase ümberkorraldamise ulatusega.

4.1.2. Menetluse algatamise põhjused

(80) Kirjavahetust Kreeka ja komisjoni vahel, mis toimus enne menetluse algatamist, on kirjeldatud käesoleva otsuse 1. peatükis „Menetlus”.

(81) Algamisotsuses avaldas komisjon kahtlust, et otsusega N 401/97 heakskiidetud investeerimisabi võidi väärkasutada. Esiteks märgib komisjon, et investeerimiskava rakendati üksnes osaliselt ning oluliste viivitustega. Kreeka ametiasutused pikendasid investeerimiskava rakendamise tähtaega pärast 31. detsember 1999 mitmel korral, konsulteerimata selles küsimuses komisjoniga. Teiseks, arvestades, et otsuses N 401/97 osutatakse, et investeerimiskava rahastatakse tavapärasel turutingimustel antavate pangalaenudega ilma riigi garantiideta, näib, et ettevõtte sai laenu riigile kuuluvalt pangalt intressimääraga, mis ei vasta turuväärtustele ja et üks laenu oli kaetud riigi garantiiga. Kolmandaks ei saatnud Kreeka ametiasutused aastaaruandeid kava rakendamise kohta, nagu see oli ette nähtud otsuses N 401/97. Otsuse N 401/97 kolme rikkumise tõttu näib, et investeerimisabi väärkasutati.

4.1.3. Huvitatud isikute märkused

(82) Elefsis rõhutab, et maavärin, millega põhjendati viivitust, toimus alles 1999. aasta septembris. See oli neli kuud enne investeerimiskava rakendamisperioodi lõppu (31. detsember 1999). 1999. aasta lõpuks oli HSY viinud ellu üksnes väikese osa investeerimiskavast. See näitab, et HSY-l viibis kava rakendamine enne maavärinat oluliselt ning HSY ei oleks suutnud lõpetada investeerimiskava rakendamist ka siis, kui maavärinat ei oleks toimunud. Sarnaselt kasutati HSY erastamist põhjendusena viivitusele, mis toimus pärast 1999. aasta lõppu ja seega ei põhjendanud see HSY suutmatust täita otsust N 401/97. Lõpuks väidab Elefsis, et kuna HSY sai laenu riigi garantiiga ja mitteamrilistel tingimustel, rikkus ta otsuses N 401/97 sätestatud tingimusi. Seega tuleb täiendav abi ning samuti investeerimisabi tagasi maksta.

(83) HSY esitas Kreekaga samasugused märkused; need on kokku võetud järgmises peatükis.

4.1.4. Kreeka märkused

(84) Kreeka ametiasutused kinnitasid 20. oktoobri 2004. aasta kirjas, et seadsid esialgu investeerimiskava elluviimise tähtajaks 31. detsembri 1999. 1999. aasta detsembris kontrollisid nad esimest korda kava rakendamist seoses kuludega, mida HSY-l tuli kanda enne 30. juunit 1999. Selgus, et need kulud moodustavad 2,7 miljardit Kreeka drahmi (8,1 miljonit eurot), mis on 17,7 % investeerimisprogrammi kogukuludest. 27. juunil 2001 pikendasid Kreeka ametiasutused investeeringu rakendamistähtaega 31. detsembrini 2001, kuna 7. septembri 1999. aasta maavärin oli kahjustanud laevatehase rajatise ning lükkas investeerimiskava rakendamist edasi. Teist korda pikendasid Kreeka ametiasutused oma 28. detsembri 2001. aasta otsusega tähtaega 30. juunini 2002 erastamisprotsessi tõttu, mis algas 2001. aasta jaanuaris (ja viidi lõplikult ellu 31. mail 2002), milleks oli vaja investeerimiskava külmutada. Teise kontrolli läbiviimisel 2002. aasta mais tegid Kreeka ametiasutused kindlaks, et kulud, mis tekkisid HSY-le enne 31. detsembrist 2001, moodustasid 9,8 miljardit Kreeka drahmi (28,9 miljonit eurot) ehk 63 % investeeringu kogukuludest. 14. juuni 2002. aasta otsusega pikendati tähtaega 30. juunini 2004. 23. juuli 2003. aasta otsusega kiitsid ametiasutused heaks investeerimiskava muutmise. Sel korral palus ettevõtte kõrvaldada mõned investeerimiskulud, mis sertifitseeriti teise

kontrolli ajal. Kõnealusel kulud olid ettemaksed investeringuteks, mille firma oli otsustanud investeerimiskavast välja jätta. Seetõttu vähenes teise kontrolli järel sertifitseeritud kogusumma 23,3 miljonile eurole ehk 50,75 %-le kogukuludest. 30. juuni 2004. aasta kirjas palus laevatehas uut pikendust kuni 31. detsembrini 2004. Tänaise päeva seisuga ei ole investeerimisabi laevatehasele välja makstud.

- (85) Kreeka ametiasutused väidavad, et tähtaja pikendamisel arvasid nad heas usus, et tegutsevad komisjoni heakskiitva otsuse raames ning pidasid seda olemasolevaks abiks, mille puhul uus teatamine ei ole vajalik. Nad olid seisukohal, et sellise suuruse ja ulatusega investeerimiskavale pikendamisvõimaluse mittepakkumine on ebarealistlik, eriti laevatehase puhul, kellel puuduvad kogemused sellise kava rakendamiseks, nagu komisjon ise tunnistas oma heakskiitvas otsuses. Samuti väidavad nad, et teavitasid komisjoni pikendamisest 2002. aasta novembris. Investeerimiskava muudatus, mille nad 2003. aastal heaks kiitsid, ei muutnud heakskiidetud abi olemust, sisu ega eesmärki. Selle eesmärk oli üksnes kohandada kava sisu uute tingimustega: laevatehase erastamine, uued ettenägematut laadi lepingud (allveelaevad), 1999. aasta maavärin ning tehnoloogia areng. Kreeka ametiasutused ei näinud samuti, kuidas võiks tähtaja pikendamine mõjutada abi olemust ja seega selle kokkusobivust. Lõpuks väidavad nad, et komisjon peaks investeerimiskava pikendamise kokkusobivust hindama ühenduse suuniste, milles käsitletakse raskustes olevate äriühingute päästmiseks ja ümberkorraldamiseks antavat riigiabi, ⁽⁶⁶⁾ punkti 52 kohaselt (edaspidi „1999. aasta ühenduse suunised“). Käesoleval juhul tuleb abi pidada kokkusobivaks, kuna läbivaadatud kavas nähakse ette elujõulisuse taastumine mõistliku ajavahemiku jooksul, nimelt pärast 30. juunit 2004. Kreeka ametiasutused väidavad, et viivitust ei põhjustanud firma, vaid vääramatud jõud (1999. aasta maavärin ja ettevõtte erastamine). Lõpuks ei rikutud ühekordse abi (*one time, last time*) põhimõtet, kuna abi antakse olemasoleva ümberkorralduskava kohandamisel.

- (86) Mis puutub aastaaruannete esitamata jätmisse investeerimiskava rakendamise kohta, on Kreeka seisukohal, et see asjaolu ei ole piisavalt tähtis, et takistada kava muutmist.

4.1.5. Hindamine

4.1.5.1. Asutamislepingu artikkel 296

- (87) Enne kokkusobivuse hindamist asutamislepingu artikli 87 ja 88 kohaselt tuleb kaaluda asutamislepingu artikli 296 kohaldatavust. Sellega seoses teeb komisjon kolm tähelepanekut. Esiteks teatas Kreeka 1997. aastal investeerimisabist vastavalt menetlusele, mis on ette nähtud asutamislepingu artikli 88 lõikes 3. Abist teatamisega tunnistas Kreeka, et investeerimiskava on peamiselt seotud HSY tsiviiltegevusega (st laevaremondi ja laevaehitusega), sest juhul kui kava oleks olnud seotud sõjalise tegevusega ja oluline riigi julgeoleku jaoks, oleks Kreeka saanud kasutada EÜ asutamislepingu artiklit 296 ega oleks pidanud investeerimisabist teatama ⁽⁶⁷⁾. Lisaks ei vaidlustanud Kreeka heakskiitvat otsust, kus komisjon hindas teatud abi vastavalt riigiabi eeskirjadele. Lõpuks ei kasutanud Kreeka artiklit 296 oma märkustes algatamisotsuse kohta. Eeltoodud punktid on piisavad järeldamiseks, et investeerimiskava ei mõjutanud Kreeka julgeolekut ning mis tahes abi investeerimiskava rahastamiseks saab käsitleda asutamislepingu artiklites 87 ja 88 ette nähtud riigiabi eeskirjade kohaselt.

4.1.5.2. Abi väärkasutuse olemasolu

- (88) Algatamisotsuses esitatud kolme kahtlust analüüsitakse järjest.
- (89) Mis puutub tingimuse rikkumisse, et laenu tuleb anda turuhinnaga ja ilma riigi garantiita, on komisjon seisukohal, et kõnealune rikkumine mõjutab viimaste meetmete kokkusobivust ja mitte investeerimisabi kokkusobivust. Tõepoolest on sellise tingimuse eesmärk vältida täiendava abi andmist investeerimiskava jaoks (st vältida abi suurenemist üle määra, mis on ette nähtud otsusega N 401/97). Nagu on selgitatud allpool käesolevas otsuses, leiab komisjon muude õiguslike aluste põhjal, et HSY-le antud riigi garantii kujutab endast kokkusobimatut abi,

mis tuleb tagasi maksta. Laenude suhtes on komisjon samuti seisukohal, et abi element tuleb tagasi maksta. Kuna abi element makstakse tagasi, taastatakse esialgne olukord ja HSY rahastamiskulud ei ole turuhinnast väiksemad. Teisisõnu ei ole kõnealuse tagasimaksmise tõttu täidetud tingimuse eesmärk, mis nähti ette otsuses N 401/97 ja milleks oli täiendava abi andmise vältimine rahaliste vahendite abil, mis anti HSY-le alla turuhinna. Seetõttu lükkab komisjon tagasi ettevõtja Elefsis ülalmainitud väite, et laenude ja garantiide mõlemad abielemendid ning investeerimisabi, mis kiideti heaks otsusega N 401/97, tuleb tagasi maksta.

(90) Algamisotsuses tõstatatud aastaaruannete mitteesitamise puhul leiab komisjon, et aruannete mitteesitamine ei kujuta endast abi väärkasutust. Tõepoolest ei muuda see abi olemust, mõju ega investeerimiskava olemust. Kuna Kreeka ei esitanud seda teavet siiski õigeaegselt ning seetõttu ei teavitanud komisjoni viivitustest nende tekkimise hetkel, takistas ta komisjonil kõnealustes küsimustes õigeaegse otsuse vastuvõtmist. Järelikult toob aruannete mitteesitamine endaga kaasa selle, et Kreekal tuleb tõendada seda, et komisjon oleks kiitnud heaks investeerimiskava rakendamisperioodi järgmise pikendamise.

(91) Mis puutub investeerimiskava rakendamisel tekkinud viivitustesse, mis oli algamisosuses väljendatud peamine kahtlus, tegi komisjon järgmise järelduse: otsusega N 401/97 kiitis komisjon heaks abi andmise investeeringutele, mis olid „seotud ümberkorralduskavaga”, nagu on ette nähtud direktiivi 90/684/EMÜ III peatükis „Ümberkorraldusabi”. Nagu osutati äriplaani kirjelduses otsuses N 401/97, ei olnud investeerimiskava tegelikult ümberkorraldamisega mitte lihtsalt seotud, vaid oli ümberkorraldamise üks kahest sambast, kuna laevatehas ei teinud eelmistel aastatel mingeid investeeringuid ja pidi „vanad ja iganenud seadmed asendada uute seadmetega”, et taastada oma konkurentsivõime. Kreeka ametiasutused kinnitavad 20. oktoobri 2004. aasta kirja punktis 2.1, et investeerimiskava eesmärk oli taastada HSY konkurentsivõime parema tootlikkuse ja ajakohastamise abil, et muuta ettevõtte konkurentsivõimeliseks riiklikul ja rahvusvahelisel tasandil. Kreeka kinnitab samuti, et eesmärk oli vahetada iganenud ja kasutamata seadmed välja kaasaegse tehnoloogiaga uue varustuse vastu. Seega, tulenevalt otsusest N 401/97 ja samuti Kreeka kirjadest, selgub, et investeerimiskava mängis otsustavat rolli ümberkorralduskavas ja elujõulisuse taastamisel⁽⁶⁸⁾. Kuna see oli „seotud ümberkorralduskavaga” ja oluline elujõulisuse taastamisel, on selge, et investeerimiskava rakendamist ei saanud oluliselt edasi lükata. Tegelikult oli rakendamine hädavajalik, et võimaldada elujõulisuse taastamist. Järelikult kiitis

komisjon heaks abi investeerimiskava toetamiseks, mis oleks tulnud rakendada kindlaksmääratud aja jooksul ning ei kiitnud heaks abi mis tahes investeerimisprojekti toetamiseks, mis viiakse ellu tulevikus.

(92) Kõnealuse investeerimiskava rakendamise täpne ajakava ei olnud otsuse N 401/97 ajakavas ette nähtud. Otsuses N 401/97 osutatakse üksnes sellele, et „laevatehas taastab oma elujõulisuse äriplaani lõpuks ehk 2000. aastaks”. 20. oktoobri 2004. aasta kirjas osutasid Kreeka ametiasutused sellele, et vastavalt 2007. aasta detsembri ministri dekreedile toetuse andmise kohta oleks investeerimiskava tulnud lõpule viia 31. detsembriks 1999.l⁽⁶⁹⁾. Ometi ei mainita kõnealust kuupäeva otsuses N 401/97. Komisjon järeldab, et otsuse N 401/97 kohaselt oleks investeerimiskava tulnud viia ellu hiljemalt 2000. aasta lõpuks.

(93) Eeltoodust lähtuvalt järeldab komisjon, et 31. detsembriks 2000 seatud tähtajast kinnipidamine oli oluline ümberkorralduskava edu tagamiseks. Lisaks ei saanud pidada mitte ühtki investeeringut, mida rakendati oluliselt hiljem pärast 2000. aastat, ümberkorralduskavaga seotuks, mida on kirjeldatud otsuses N 401/97, nagu see on ette nähtud direktiivis 90/684/EMÜ.

(94) Pärast otsuse N 401/97 analüüsimist peab komisjon otsustama, kas ta oleks andnud pikendust investeeringute rakendamisperioodile, kui Kreeka oleks seda palunud ning teavitanud komisjoni viivitustest nõuetekohaselt. 1999. aasta septembris kahjustas maavärin osaliselt laevatehase järgmisi rajatisi: seinu, katuseid, aknaid, kolme ehitise tarindeid, torusid, elektrivõrke, kaisid ja kraanarööpaid. Kreeka väidab, et maavärin sundis laevatehast investeerimiskava peatama ja keskenduma eelnimetatud kahjustuste likvideerimisele.

(95) Tuues viivituse põhjuseks maavärina, palus laevatehas 2000. aasta novembris esimest korda pikendada investeerimiskava rakendamistähtaega 31. detsembrini 2001. Küsimus seisneb selles, kas komisjon oleks kõnealuse taotluse selle saamise korral heaks kiitnud. Komisjon märgib, et kui ta oleks kohaldanud 1999. aasta ühenduse

suuniste punkti 52, ei oleks ta esimest pikendamist heaks kiitnud, kuna 1997. aastal heaks kiidetud ümberkorralduskava ei olnud enam selgelt piisav elujõulisuse taastamise seisukohast, arvestades 2000. aasta novembris valitsenud olukorda, ning tol hetkel ei eksisteerinud ühtki teist ümberkorralduskava, mis oleks võimaldanud elujõulisuse taastamist. Siiski kahtleb komisjon selles, kas ta oleks kohaldanud 1999. aasta ühenduse suuniste punkti 52, kuna abi ei olnud nende suuniste alusel heaks kiidetud, kuivõrd kava olemust ei „muudetud”. Edasi lükkus vaid investeeringute rakendamise kuupäev ning lisaks puudusid otsuses N 401/97 ja direktiivis 90/684/EMÜ selged sätted investeeringute rakendamise kuupäeva muutmise kohta. Tugev maavärin on sündmus, mis ei kuulu laevatehase ja Kreeka ametiasutuste vastutusalasse, see on erandlik ega ole seotud majanduse ja ettevõtlusega, oleks komisjon tõenäoliselt olnud seisukohal, et maavärin võib õigustada mõne kuu pikkust viivitust. Lisaks on investeerimiskava rakendamine keeruline, mille puhul võivad osutada vajalikuks täiendavad kuud. Vaatamata sellele, et üks aasta on juba pikk viivitus, on mõistlik asuda seisukohale, et komisjon oleks võinud pikendamise heaks kiita.

(96) Kreeka ametiasutuste antud teist pikendamist põhjendasid Kreeka ja HSY laevatehase erastamisega, mille ajal investeerimiskava külmutati⁽⁷⁰⁾. Teisisõnu tulenes viivitus investeerimiskava rakendamisel teadlikust otsusest lükata rakendamine edasi. Komisjon ei saa investeerimiskava rakendamisperioodi pikendamist kindlasti heaks kiita, kui otsus peatada rakendamine mitmeks kvartaliks võeti vastu teadlikult. Nagu järeldati eespool, oli ümberkorralduskava rakendamiseks sätestatud ajakava järgimine väga oluline. Komisjon kiitis heaks abi konkreetse ümberkorralduskava rakendamise toetamiseks konkreetset hetkel. Lisaks märgib komisjon, et kui oleks kiidetud heaks tähtaja pikendamine pärast 31. detsembrist 2001, oleks ümberkorraldamise periood olnud nii pikk, et sellele järgneval perioodil rakendatud investeeringuid ei oleks saanud pidada enam „seotuks” – direktiivi 90/684/EMÜ tähenduses – ümberkorraldamisega, mis algas 1996. aastal. 1997. aastal heakskiidetud ümberkorralduskavast ei piisanud, et lahendada laevatehase keerulist finantsolukorda 2001. aastale järgnenud perioodil. Lisaks rakendati perioodil 2001–2002 olulisi ümberkorraldusmeetmeid, mis olid uued ja mida ei olnud hõlmatud otsuses N 401/97 kirjeldatud ümberkorralduskavas (näiteks tööjõu

täiendav vähendamine). Üldmainitud kaalutlusi arvesse võttes on komisjon seisukohal, et ta ei oleks investeerimisperioodi pikendamist pärast 31. detsembrist 2001 heaks kiitnud.

(97) Seega on komisjon seisukohal, et mis tahes abi investeerimiskulude toetamiseks, mis tekkisid pärast 31. detsembrist 2001, jääb välja otsuse N 401/97 reguleerimisalast.

(98) Kreeka väidab, et isegi kui komisjon on seisukohal, et abi mõnede investeerimiskulude toetuseks ei kuulu otsuse N 401/97 reguleerimisalasse, tuleks seda abi pidada siiski ümberkorraldusabina kokkusobivaks 1999. aasta ühenduse suuniste kohaselt. Seetõttu peab komisjon analüüsima, kas HSY-le pärast 31. detsembrist 2001 tekkinud investeerimiskulude toetuseks antud abi saab pidada kokkusobivaks. Komisjon märgib, et selle suhtes, kas HSY oli pärast 31. detsembrist 2001 raskustes olev ettevõtte, ei ole mingit kahtlust. Näiteks olid eelmiste aastate jooksul kogunenud kahjumid nii suured, et omakapital oli negatiivne. Seega oleks saanud ümberkorraldusabiks pidada firmale antud mis tahes abi, eriti iganenud seadmete ajakohastamiseks antud abi. Komisjon on seisukohal, et firma ei vastanud siiski abi saamise tingimustele 1999. aasta ühenduse suuniste kohaselt. Näiteks rikuti kõnealuste suuniste punktis 48 sätestatud ühekordse abi põhimõtet, kuna Kreeka oli ettevõtjale HSY andnud juba ümberkorraldusabi 1997. aasta detsembri ministri dekreedil alusel. Tõepoolest oli otsuses N 401/97 heakskiidetud investeerimisabi ümberkorraldusabi direktiivi 90/684/EMÜ ja otsuse N 401/97 kohaselt. 1999. aasta ühenduse suuniste punkti 48 kohaselt tohib ühekordse abi põhimõttest teha erandit „erandlikel ja ettenägematutel tingimustel”. Komisjonil ei õnnestunud välja selgitada erandlikke ja ettenägematud tingimusi, mis võiksid õigustada ümberkorraldusabi andmist pärast 31. detsembrist 2001 tekkinud investeerimiskulude toetamiseks. Nagu eespool järeldatud, saab 1999. aasta septembri maavärinaga õigustada investeerimiskava rakendamisel tekkinud viivitust üksnes piiratud ulatuses. Kuid see ei ole põhjus, miks investeerimiskava rakendamine ületas 31. detsembriks 2001 seatud tähtaega. Kava külmutamise erastamisprotsessi ajal ei vasta määratlusele „erandlikud ja ettenägematud tingimused”. Kreeka väidab, et ühekordse abi põhimõtet ei rikuta, kuna abi antakse osana olemasoleva ümberkorralduskava kohandamisest. Nagu laialdaselt selgitatud, on komisjon seisukohal, et

pärast 31. detsembrist 2001 rakendatud investeeringud ei ole otsuses N 401/97 kirjeldatud investeerimiskava osa. Lisaks osutatakse 1999. aasta ühenduse suuniste punktis 52 sellele, et „läbivaadatud kava peab sisaldama elujõulise saavutamist mõistliku aja jooksul”. Esialgse kava kohaselt oleks laevatehas pidanud oma elujõulisuse taastama 2000. aastaks. Seetõttu on komisjon seisukohal, et kavandatud elujõulisuse taastumine 2004. aasta juunis oli võrreldes esialgse kavaga liiga pikk viivitus ega jäänud enam mõistliku ajavahemiku piiresse. Lõpuks märgib komisjon, et ümberkorraldusperioodi sellise pikendamise heakskiitmist võiks võrrelda ühekordse abi põhimõttest kõrvalehiilimisega.

- (99) Seega on komisjon seisukohal, et pärast 31. detsembrist 2001 tekkinud investeerimiskulude toetuseks antud ja otsuses N 401/97 kirjeldatud investeerimiskavaga seotud abi saab pidada hõlmatuks otsusega N 401/97. Mis tahes muu abi ei kuulu otsuse N 401/97 reguleerimisalasse. Lisaks on ühisturuga kokkusobimatu mis tahes muu abi, mis on antud HSY-le sellele tekkinud investeerimiskulude toetuseks. Kuna Kreeka osutas sellele, et investeerimisabi ei ole HSY-le siiani välja makstud, ei pea HSY abi tagasi maksma.

4.2. 1999. aastal antud 4,67 miljardi Kreeka drahmi (13,72 miljoni euro) suurune laen, mis oli kaetud riigi garantiiga (meede P2)

4.2.1. Meetme kirjeldus

- (100) Kreeka osutab sellele, et kõnealuse kaheksa aasta pikkuse laenu summas 4,67 miljardit Kreeka drahmi (13,72 miljonit eurot) andis ETVA investeerimiskava rahastamiseks⁽⁷¹⁾. 8. detsembril 1999. aasta otsusega andis valitsus garantii ning nõudis aastast garantiilõivu (100 baaspunkti). Laenuleping sõlmiti 29. detsembril 1999 ning maksti HSY-le välja järjestikuste osadena kuni 26. detsembrini 2000 kogusummas 12,76 miljonit eurot⁽⁷²⁾. Intressimäär koosnes ATHIBOR (EURIBOR alates 1. jaanuarist 2001) pluss 25 baaspunkti. 31. mail 2002 pikendati riigi garantiid ja laenu kuni 30. juunini 2009 ning intressimäär tõusis 100 baaspunkti võrra. Kapitali tagasimaksmine algas esimese maksega 2003. aasta detsembris.

4.2.2. Menetluse algatamise põhjused

- (101) Algamisotsuses osutatakse sellele, et riigi garantii puhul võib tegemist olla riigiabiga, mille kokkusobivus on

kaheldav. Jättes kõrvale selle, kas meede kvalifitseerub abina või mitte, osutatakse otsuses N 401/97 sellele, et investeerimiskava rahastamiseks oleks pangalaenu antud tavapärastel turutingimustel ilma riigi garantiita. Seetõttu näib, et riigi garantiid olid otsusega N 401/97 juba iseenesest keelatud.

4.2.3. Huvitatud isikute märkused

- (102) Elefsis esitas meetmete P2, P3 ja P4 kohta järgmised märkused. Ta tuletab meelde, et otsuses N 401/97 on ette nähtud, et pangalaenu ettevõtja HSY rahastamiseks tuleb anda tavapärastel turutingimustel ilma riigi garantiideta. On võimalik tõestada, et kõik kolm laenu anti mitteäriilistel tingimustel. Esiteks anti laenu pärast 1999. aasta lõppu, kui HSY finantsolukord oli katastroofiline ja esines ettevõtja tegevusloa tühistamise risk. Teiseks anti laenu ajal, kui oli selge, et ettevõtja HSY ei ole suutnud ümberkorraldus-/investeerimiskava ellu viia ega ole täitnud otsuse N 401/97 tingimusi. Kolmandaks, võttes arvesse ettevõtja katastroofilist finantsolukorda ja kindlustunde puudumist, ei oleks HSY saanud laenu erasektorist.

4.2.4. Kreeka märkused

- (103) Kreeka ametiasutused (samuti HSY) väidavad, et riigi garantiide puhul ei ole tegemist riigiabiga ning seda pakuti tavapärastel turutingimustel. Nende analüüs põhineb järgmistel elementidel:

— laevatehas oleks võinud sõlmida sarnase laenulepingu mis tahes muu pangaga, pakkudes teist tüüpi tagatist kui riigi garantiid. Ettevõtja oleks saanud pakkuda tagatist, mis on seotud suurte lepingute või mõnede varade hüpoteebiga;

— aastane garantiilõiv on 1 % turuhinnast. Lisaks ei ole see valikuline, kuna Kreeka riik andis mitmeid garantiisid kõnealusel perioodil ning mõnedel juhtudel oli riigi nõutud lõiv palju väiksem;

— isegi kui komisjon peaks asuma seisukohale, et garantiilõiv oli turuhinnast väiksem, käitus riik siiski turumajandusliku investorina, kuna oli HSY aktsionär (ETVA kaudu) ning oleks saanud kasu kasumlikkuse taastumisest investeerimiskava rakendamise järel;

— asjaolu, et laenu eesmärk oli rahastada investeerimiskava, mille komisjon oli heaks kiitnud, oleks olnud piisavalt kindel põhjus laenu andvale pangale ja garandile eeldamiseks, et HSY suudab laenu tagasi maksta;

— laenu on tagasi makstud korrapäraselt ja garantiilõiv makstud.

4.2.5. Hindamine

4.2.5.1. Asutamislepingu artikkel 296

(104) Enne kokkusobivuse hindamist asutamislepingu artikli 87 kohaselt tuleb kaaluda asutamislepingu artikli 296 kohaldatavust. Komisjon märgib, et abi andmise otsuse kohaselt oli HSY kohustatud kasutama investeerimiskava rahastamiseks garanteeritud laenu, samuti kahte teist laenu, mis olid hõlmatud algatamisotsusega (st meetmeid P3 ja P4) ⁽⁷³⁾. Nagu järeldati meetme P1 hindamisel, ei kuulu investeerimiskava asutamislepingu artikli 296 reguleerimisalasse. Komisjon on seetõttu seisukohal, et nimetatud kolme laenu suhtes, mis eraldati investeerimiskava rahastamiseks, saab kohaldada riigiabi eeskirju ning need ei ole hõlmatud asutamislepingu artikliga 296.

4.2.5.2. Abi olemasolu

(105) Kõigepealt tuleb kontrollida, kas riigi garantii vastab riigiabi tingimustele asutamislepingu artikli 87 lõike 1 tähenduses.

(106) Abi olemasolu hindamiseks erinevates garantiides, mida uuritakse käesolevas otsuses, kasutab komisjon komisjoni teatist EÜ asutamislepingu artiklite 87 ja 88 kohaldamise kohta garantiidena antava riigiabi suhtes ⁽⁷⁴⁾ (edaspidi „garantiide teatis“), mis avaldati 2000. aasta märtsis. Siiski, nagu osutatud teatise punktis 1.4, ei käsitletud selles poliitika muutmist, vaid pigem kirjeldati üksikasjalikumalt meetodit, mida komisjon oli seni kasutanud garantiide hindamisel. Seega saab põhimõtteid, mis on sätestatud garantiide teatises, kasutada samuti enne 2000. aasta märtsi antud garantiide hindamisel. Kooskõlas nimetatud järeldusega kasutas komisjon algatamisotsuses garantiide teatist, et hinnata meedet P2. Kreeka ei vaidlustanud kõnealust kohaldamist. Vastupidi, Kreeka kohaldas seda samuti meetme P2 hindamisel ⁽⁷⁵⁾.

(107) Esiteks peab meede sisaldama riigi ressursse, et seda saaks käsitleda artikli 87 lõike 1 kohaselt. See peab paika meetme P2 puhul, kuna kõnealuse garantii andmisega seadis riik oma ressursid ohtu.

(108) Teiseks tuleb kindlaks teha, kas meede oli valikuline või mitte. Kreeka väidab, et riik andis teistele firmadele mitmeid garantiisid ning nõudis samuti 1 % suurust tasu. Kreeka esitas nende firmade nimekirja. Komisjon on seisukohal, et kõnealune asjaolu ei tõesta, et meede oli üldist laadi. Üldine meede peab olema kättesaadav kõigile liikmesriigi majandustegevuses osalejatele. See peab olema tõhusalt ja võrdselt kättesaadav kõigile firmadele ning selle kohaldamisala ei tohi tegelikult piirata näiteks riigi õigusega omal äranägemisel otsustada, kas abi anda või mitte, või muude teguritega, mis piiravad meetme tegelikku mõju. Seega ei saa käesolevat meedet pidada üldiseks. See, et teatavad firmad said riigilt garantii, ei tähenda, et kõik firmad võiksid seda saada. Kreeka ei ole tõestanud, et riigi garantii andmine on võrdselt kättesaadav kõigile majandustegevuses osalejatele. Lisaks on kõik firmad Kreeka esitatud nimekirjas riigile kuuluvad firmad või firmad, mis teostavad mõnda sõjalist tegevust. Seega näib, et erafirmad ei oleks sellist garantiid oma tavapärase tegevuse rahastamiseks saanud. Tegelikult ei osuta Kreeka õiguslikule alusele, mille alusel rahandusminister otsustas 8. detsembril 1999. aastal garantii anda. Tõenäoliselt on selleks seadus nr 2322/1995, mis on valikuline meede, nagu selgitatakse meetme E12b hindamisel.

(109) Kolmandaks tuleb tõestada eelise olemasolu. Vastavalt garantiide teatise punktile 2.2.2 ei eeldanud laenuandja abi olemasolu, sest garantii anti enne laenu andmist ja mitte pärast seda. Seetõttu tuleb uurida abi laenusaja jaoks, nagu on määratletud garantiide teatise punktis 2.1.1. Kreeka väidab, et eelist ei ole, kuna HSY oleks saanud sarnase laenu, kui oleks pangale pakkunud teistsuguseid tagatisi riigi garantii asemel. Komisjon on seisukohal, et ta ei pea uurima, kas teiste tagatiste pakkumisel oleks HSY kõnealuse laenu saanud või mitte. Tõepoolest peab komisjon hindama, kas tegelik tehing, mille riik ellu viis ehk andis laenule garantii mis tahes tagatistest kasu saamata, oleks turumajanduslikule investorile olnud vastuvõetav. Garantii andmise puhul laenule, mis on tagatud mõnede varade hüpoteebiga või nõuete loovutamise, on tegemist teistsuguse tehinguga. Nagu osutatud garantiide teatise punktis 2.1.1, on riigi garantii üks võimalikest eelistest, et laenusaja võib „pakkuda väiksemat tagatist“. Isegi kui tuleks hinnata rahaliste vahendite saamise võimalust enamate tagatiste pakkumise abil,

jõudis komisjon käesoleva otsuse punktis 3.1 seisukohale, et pärast 30. juunit 1999 ei oleks HSY saanud erapankadelt laenu ega garantiisid, isegi juhul, kui oleks pakkunud pangale tagatist. Komisjon on seisukohal, et kuna riigi garantii anti 1999. aasta detsembris, andis see HSY-le eelise, pakkudes talle rahalisi vahendeid, mida HSY ei oleks turult saanud.

- (110) Kreeka väidab samuti, et garantiilõiv on 1 % turuhinnast ning ei kujuta seetõttu eelist. Komisjon märgib, et Kreeka ei esitanud turuandmeid, mis tõestaksid, et pangad olid valmis sellise hinnaga garantiid andma. Kreeka esitas üksnes nimekirja garantiide kohta, mida riik oli samal perioodil sama hinna eest andnud. Samuti ei mõista komisjon, kuidas kõnealune riigi garantiide nimekiri võiks tõestada, et HSY-lt küsitud garantiilõiv on turuga kooskõlas ega kujuta endast abi. Eriti ei saa kõnealust nimekirja pidada „riigi garantiikavaks, mis ei kujuta endast riigiabi artikli 87 lõike 1 kohaselt”, kuna HSY kasuks antud garantii näitab, et see ei vasta paljudele tingimustele, mis on sätestatud garantiide teatise punktis 4.3. Isegi kui 1 % suurune garantiilõiv võis olla kooskõlas teistele (heas majanduslikus olukorras) ettevõtetele pakutava lõivu turutingimustega, ei tähenda see automaatselt seda, et see peab paika raskustes ettevõtte, näiteks HSY puhul.
- (111) Mis puutub väitesse, et turuhinnast väiksem garantiilõiv oleks erainvestorile sarnastes tingimustes olnud vastu võetav, kuna Kreeka oli HSY aktsionär, lükkas komisjon kõnealuse väite käesoleva otsuse punktis 3.1 tagasi.
- (112) Punktist 3.1 on samuti näha, et 30. juunil 1999 oli olemas piisavalt teavet järeldamiseks, et HSY-l ei ole õnnestunud sõlmida piisavalt laevaehituslepinguid elujõulisuse taastamiseks ning oleks 1999. ja 2000. aastal seisnud silmitsi suurte kahjumitega. Arvestades asjaolu, et laen oli mõeldud investeerimiskava rahastamiseks, mille komisjon oli 1997. aastal heaks kiitnud, oleks see lohutanud potentsiaalset laenuandjat 1997. ja 1998. aastal, mitte aga panka 1999. aasta detsembris, sest oli selge, et äriplaan oli ebaõnnestunud. Seega lükatakse Kreeka esitatud asjaomane punkt tagasi.
- (113) Lõpuks, mis puutub Kreeka väitesse, et laenu maksti tagasi lepingu tingimustele vastavalt, ei saa komisjon seda lugeda tõestuseks selle kohta, et erapank oleks kõne-

alust laenu andnud. Tõepoolest loeb firma olukord ja olemasolev teave garantii andmise ajal⁽⁷⁶⁾. Lisaks märgib komisjon, et vastavalt garantii andmise ajal kättesaadavale teabele, mille alusel võis eeldada, et laevatehas võib järgnevatel aastatel kanda suuri kahjusid, kandiski laevatehas järgnevatel aastatel tõepoolest suuri kahjusid ning selle omakapital muutus tõesti väga negatiivseks. Lisaks jäi HSY ellu (ja seega suutis laenu tagasi maksta) ainult seetõttu, et sai jätkuvalt toetust riigiabi näol.

- (114) Eeltoodust lähtuvalt on komisjon seisukohal, et meede annab eelise HSY-le.
- (115) See valikuline eelis moonutab konkurentsi, kuna pakub rahalisi vahendeid ajal, kui HSY ei oleks turult rahalisi vahendeid saanud ning oli raskustes. Meede aitab seega kaasa ettevõtja HSY elus hoidmisele ja selle tegevuse rahastamisele. Kuna HSY mõned konkurendid asuvad teistes liikmesriikides,⁽⁷⁷⁾ mõjutab kõnealune konkurentsi moonutamine liikmesriikide vahelist kaubandust⁽⁷⁸⁾.
- (116) Kuna kõik asutamislepingu artikli 87 lõikes 1 sätestatud tingimused on täidetud, kujutab garantii endast riigiabi. Kuna sellest eelnevalt ei teatatud, mis on vastuolus EÜ asutamislepingu artikli 88 lõikes 3 sätestatud nõuetega, kujutab see endast ebaseaduslikku abi.
- (117) Kuna komisjon just näitas, et valikuline eelis ettevõtja HSY kasuks moonutab konkurentsi ja kaubandust, ei korda komisjon ülejäänud meetmete hindamisel analüüsi konkurentsi- ja kaubanduse moonutuste olemasolu kohta.

4.2.5.3. Abi kokkusobivus

- (118) Kokkusobivuse puhul asutamislepingu artikli 87 lõigete 2 ja 3 kohaselt märgib komisjon, et asutamislepingu artikli 87 lõike 2 ja artikli 87 lõike 3 punktide b ja d sätted ei ole kohaldatavad. Kokkusobivuse puhul asutamislepingu artikli 87 lõike 3 punktide a, c ja e kohaselt reguleeritakse alates 1. jaanuarist 1999 laevaehitusele antavat abi nõukogu 29. juuni 1998. aasta määrusega (EÜ) nr 1540/98, millega kehtestatakse laevaehitusele antavale abile uued eeskirjad⁽⁷⁹⁾ (edaspidi „määrus (EÜ) nr 1540/98”). Kuna garanteeritud laenu eesmärk oli rahastada investeerimiskava, mis moodustas osa ümberkorralduskavast ning kuna HSY oli raskustes, tuleks riigi garantiid hinnata määruse (EÜ) nr 1540/98 artikli 5 kohaselt.

On selge, et meede ei vasta kõnealuses artiklis sätestatud tingimustele. Eelkõige osutatakse artiklis 5, et ümberkorraldusabi „võib erandkorras pidada ühisturuga kokkusobivaks, tingimisel et see abi vastab ühenduse juhistele riigiabi andmise kohta raskustesse sattunud firmade päästmiseks ja ümberkorraldamiseks”. Garantii andmise ajal kohaldusid 1999. aasta ühenduse suunised, mis avaldati *Euroopa Liidu Teatajas* 9. oktoobril 1999⁽⁸⁰⁾ ning jõustusid samal päeval. Mitmed tingimused abi heakskiitmise kohta, mis on sätestatud kõnealuste suuniste punktis 3.2.2, ei ole täidetud. Näiteks tingimuse b „Elujõulisuse taastamine” kontekstis märgib komisjon, et riigi garantiiga rahastati investeerimiskava, mis moodustas osa ümberkorralduskavast, mis 1999. aasta detsembris oli täiesti ebapiisav, et taastada pikas perspektiivis HSY elujõulisus. Tingimuse d „Abi piirdumine minimaalse vajalikkuga” puhul oli komisjon otsuses N 401/97 jube ette näinud, et riigiabi võib moodustada kuni 50 % investeerimiskuludest ja ülejäänud 50 % rahastatakse vahenditest, mis on saadud aktsionäridelt ja turutingimustel saadud pangalaenudest. Järelikult ei saa investeerimiskava toetuseks anda täiendavat abi, ilma et rikutaks abi 50 % osatähtsust. Riigi garantiiga rikuti samuti ühekordse abi põhimõtet, mis on ette nähtud 1999. aasta ühenduse suuniste punktis 3.2.3, kuna otsusega N 401/97 kiitis komisjon heaks investeerimisabi, mis direktiivi 90/648/EMÜ kohaselt oli teatavat liiki ümberkorraldusabi. Kõnealune abi anti HSY-le ministri 1997. aasta otsuse alusel (käesoleva otsuse põhjenduses 84 osutab Kreeka aga sellele, et abi ei ole HSY-le veel välja makstud).

(119) Eeltoodust lähtuvalt on komisjon seisukohal, et riigi garantii kujutab ebaseaduslikku ja kokkusobimatut abi, mis tuleb tagasi maksta. Kui seda ei ole käesoleva otsuse hetkel veel välja makstud, tuleb riigi garantii viivitamata peatada. See ei ole siiski piisav enne abi andmist valitsenud olukorra taastamiseks, sest HSY sai mitmete aastate jooksul kasu laenust, mida ta ei oleks saanud ilma riigi sekkumiseta. Kõnealuse eelise tagasimaksmise kontekstis on komisjon seisukohal, et vastavalt käesoleva otsuse punktis 3.1 tehtud järeldusele tuleb garantii kehtivusaja eest tagasi maksta vahe garanteeritud laenu kogukulude (intressimäär pluss garantiipreemia) ja Kreeka viitemäära vahel, mida on suurendatud 600 baaspunkti võrra.

(120) Komisjon on seisukohal, et seeläbi taastatakse olukord, mis oleks ilma riigi garantiita valitsenud. Seega on välis- ja turuhinnast väiksema hinnaga rahaliste vahendite andmise keelu rikkumine, mis on ette nähtud otsuses N 401/97.

4.3. 1999. aastal antud 1,56 miljardi Kreeka drahmi (4,58 miljoni euro) suurune laen (meede P3)

4.3.1. Meetme kirjeldus

(121) 1999. aastal sai HSY 1,56 miljardi Kreeka drahmi (4,58 miljonit eurot) suuruse laenu ETVA-lt, kes sai tagatiseks otsusega N 401/97 määratud investeringutoetuse esimese osa maksmise õiguse. Laenuleping sõlmiti 28. juulil 1999 ja laen maksti HSY-le täielikult välja järgmisel päeval. Algseks tagastamistähtajaks oli 31. märts 2001. Korduvate pikendamiste järel tagastati laen 2. augustil 2004. Intressimääraks oli ATHIBOR (EURIBOR seisuga 1. jaanuar 2001) pluss 100 baaspunkti⁽⁸¹⁾.

4.3.2. Menetluse algatamise põhjused

(122) Algamisotsuses märgib komisjon, et laenu puhul võib olla tegemist abiga, mille kokkusobivus on kaheldav. Lisaks, kui selgub, et kõnealuse laenu puhul anti riigi garantii, oleks tegemist otsuse N 401/97 rikkumisega, sest nimetatud otsuse kohaselt peavad investeerimisprogrammi rahastamiseks kasutatavad pangalaenud peavad olema võetud tavapärastel turutingimustel ilma riigigarantiita.

4.3.3. Huvitatud isikute märkused

(123) Elefsis väidab lisaks meetme P2 kohta tehtud märkustele, et meetmeid P3 ja P4 võimaldati ajal, mil oli selgunud, et HSY ei suuda oma ümberkorralduskava/investeerimiskava ellu viia ning otsuse N 401/97 tingimusi täita, eksisteeris seepärast oluline risk, et nendele laenudele antud tagatis, st heakskiidetud investeringutoetuse maksmine, oli ebaseaduslik ja seetõttu kehtetu ning jõustamatu.

4.3.4. Kreeka märkused

(124) Kreeka ametiasutused (ja HSY) väidavad, et kõnealune laen anti turutingimustel. Muu hulgas sarnaneb intressimäär mõningate ETVA poolt vastava ajavahemiku vältel teistele ettevõtetele antud laenude omale. HSY oleks võinud võtta laenu ükskõik millisest teisest pangast, kuid eelistas loogiliselt ETVA-t, oma aktsionäri. Lisaks oli investeringutoetuse esimese osaga seonduvate nõuete üleandmise vormis antav tagatis vastuvõetav ükskõik millisele pangale. Lõpetuseks märkis Kreeka, et laen tagastati pangale täies mahus.

4.3.5. Hindamine

4.3.5.1. Asutamislepingu artikkel 296

- (125) Komisjon on meetme P2 hindamisega seoses juba järeldanud, et meede P3 ei kuulu asutamislepingu artikli 296 reguleerimisalasse. Seetõttu tuleb meedet hinnata riigiabi eeskirjade alusel.

4.3.5.2. Abi olemasolu

- (126) Esiteks märgib komisjon, et laenuandjaks oli ETVA ja laenul puudus riigigarantii.

- (127) Meetme selektiivsuse osas väitis Kreeka, et teised ettevõtted said ETVA-lt laene sarnaste intressimääradega. Samas, nagu on juba selgitatud meetme P2 hindamisega seoses, kujutab meede endast üldmeedet vaid juhul, kui see vastab rangetele tingimustele, mis ei ole antud juhul selgelt täidetud. Näiteks ei ole meede avatud kõikidele ettevõtetele võrdväärse juurdepääsu põhimõtte alusel, sest intressimäärad varieeruvad laenusajati ning sõltuvad ETVA otsusest laenu andmise või mitteandmise ja laenu-tingimuste kohta. Seetõttu on meede selektiivne.

- (128) Eelisseisundi olemasolu osas märgib komisjon, et laen anti pärast 30. juunit 1999 ehk ajal, mil ettevõttel puudus juurdepääs laenuturule, nagu on selgitatud käesoleva otsuse lõikes 3.1. Asjaolu, et ETVA rakendas sarnast intressimäära mõningate vastaval ajavahemikul muudele ettevõtetele antud laenude puhul, ei tõenda seda, et kõnealune intressimäär oleks olnud kommerts-pangale sarnastel asjaoludel vastuvõetav. Esiteks sõltub kommerts-panga poolt konkreetse laenu suhtes kohaldav intressimäär laenusajaja krediitvõimest. Kreeka ei ole tõendanud, et muude loetelus toodud laenusajate makserisk oleks sarnanenud HSY makseriskile. Komisjon tuletab meelde, et HSY olukord oli tollal väga halb. Seetõttu on tõenäoline, et turumajanduslik investor oleks HSY laenude puhul kasutanud kõrgemat intressimäära kui heas seisundis ettevõtetele antavate laenude

puhul. Teiseks, isegi juhul, kui muude laenusajate makserisk oleks olnud sama kõrge kui HSY-l, ei piisaks Kreeka esitatud loendist siiski selleks, et teha järeldusi kõnealuse intressimäära turuhinnale vastavuse kohta. Kreeka esitatud loend hõlmab vaid laene, mille andjaks oli ETVA, mis aga oli riigile kuuluv pank (ja pealegi arengupank), ning seetõttu on võimalik, et muudki laenud sisaldasid riigiabi elemente. Seega ei tõenda eeltoodu, et laenud oleksid olnud kommerts-panga jaoks vastuvõetavad.

- (129) Samuti kinnitavad Kreeka ametiasutused, et investeeringu-etoetuse esimese osa suhtes esitatud nõuete üleandmise vormis antud tagatis oleks muutnud laenu vastuvõetavaks ükskõik millise kommerts-panga jaoks. Komisjon märgib, et vastavalt valitsuse otsusele, millega investeeringuetoetus heaks kiideti, pidi toetuse esimese osa väljamaksmine toimuma pärast seda, kui pädev kontrolliasutus on kinnitanud investeerimiskulude ulatumist 2,73 miljardi Kreeka drahmini. Lisaks pidi väljamakse toimuma enne 31. detsember 1999. Nagu näitasid Kreeka ametiasutuste poolt 1999. aasta detsembris läbiviidud kontrolltoimingud (vt Kreeka märkused meetme P1 suhtes), oli 2,73 miljardi Kreeka drahmi suurune summa saavutatud 30. juuniks 1999. Sellest tulenevalt, kuivõrd laen anti 1999. aasta juulis ning sel ajal oleks tõenäoliselt olnud võimalik oletada, et 2,73 miljardi Kreeka drahmi künnis on ületatud või ületatakse peatselt, võiks toetuse esimese osa kättesaamise tõenäosust esmapilgul pidada küllaltki kõrgeks. Eeltoodule vaatamata oleksid siiski võinud ilmnedä mitmesugused toetuse väljamaksmist takistavad probleemid. Esiteks ei oleks HSY võimaliku pankrotistumise korral olnud kindel, kas Kreeka ametiasutused oleksid nõustunud maksma investeeringuetoetust ettevõtetele, mis on tegevuse lõpetanud⁽⁸²⁾. Niisugusel juhul oleks pank olnud sunnitud rakendama raha tagasisaamiseks kulukaid ja aeganõudvaid õiguslikke meetmeid. Teiseks ei ole kindel, et pädevad ametiasutused oleksid kantud investeerimiskuludega nõustunud, millisel juhul ei oleks künnist õigeaegselt ületatud. Kolmandaks oleks võinud ette tulla muid haldusprobleeme. Just see tegelikult juhtuski⁽⁸³⁾ ning Kreeka ametiasutused viivitasid esimese osa väljamaksmisega mitu aastat. Nagu on osutatud käesoleva otsuse peatükis 1 „Menetlus”, taotles komisjon investeerimiskava elluviimise hilinemisest tagantjärele teada saades HSY-le selleks ajaks tasumata toetuse väljamaksmise peatamist. Komisjon järeldab, et investeeringuetoetuse esimese osa liikmesriigipoolne väljamaksmine oli tõenäoline, kuid mitte kindel. HSY rasket olukorda arvesse võttes oleks kommerts-pank nõudnud tagatist, mida saaks kiiresti ja kindlalt realiseerida, ning ei oleks rahuldunud tagatisega, mis võib teatavatel asjaoludel osutada väärtusetuks. Seega järeldab komisjon, et kommerts-pank ei oleks nõustunud niisugust laenu väljastama. Nagu eespool märgitud, kinnitavad seda HSY edutud katsed hankida raha turumajanduslikelt investoritelt.

(130) Samuti väidab Kreeka, et HSY aktsionärina kaitses ETVA enda huve, andes laenu HSY-le. Selle väite on komisjon käesoleva otsuse lõikes 3.1.3 juba tagasi lükanud.

(131) Seoses laenu tagastamisega on komisjon meetme P2 hinnangus juba selgitanud, miks antud asjaolu ei tõenda, et mõni kommertspank oleks nõustunud HSY-d vastaval ajahetkel rahastama.

(132) Eeltoodu põhjal jäeldab komisjon, et laen annab HSY-le eelise, sest turult ei oleks ettevõtte niisugust laenu saanud.

(133) Komisjon jäeldab, et meede P3 kujutab endast abi asutamislepingu artikli 87 lõike 1 tähenduses. Kuivõrd selle andmisest eelnevalt ei teatatud, mis on vastuolus asutamislepingu artikli 88 lõikes 3 sätestatud nõudega, on tegemist ebaseadusliku abiga.

4.3.5.3. Abi kokkusobivus

(134) Nagu meedet P2 tuleb ja käesoleva meetme kokkusobivust hinnata määruse (EÜ) nr 1540/98 kohaselt. Sarnaselt meetmega P2 oli käesolev laen suunatud investeerimiskava rahastamiseks, mis moodustas osa ümberkorralduskavast. Kuna see oli antud raskustes ettevõttele, tuleks seda samuti käsitleda määruse (EÜ) nr 1540/98 artikli 5 kohase ümberkorraldustoetusena. On selge, et meede ei vasta osutatud artiklis kehtestatud tingimustele. Muu hulgas sätestatakse artiklis 5, et ümberkorraldusabi võib „erandkorras pidada ühisturuga kokkusobivaks tingimuseks, et abi on kooskõlas raskustes olevate ettevõtete päästmiseks ja ümberkorraldamiseks antavat riigiabi käsitlevate ühenduse suunistega“. Abi andmise ajal kehtivad suunised avaldati *Euroopa Liidu Teatajas* 23. detsembril 1994. aastal⁽⁸⁴⁾ ja jõustusid samal päeval (edaspidi: 1994. aasta ühenduse suunised). Mitmed kõnealuste suuniste lõikes 3.2.2 sätestatud abi võimaldamise tingimused ei ole täidetud. Näiteks märgib komisjon tingimuse i) „Elujõulisuse taastamine“ puhul, et riigigarantiiga rahastati investeerimiskava, mis moodustas osa ümberkorralduskavast, mis 1999. aasta juuliks oli muutunud ebapiisavaks HSY pikaajalise elujõulisuse taastamise seisukohast. Mis puutub tingimusse iii) „Ümberkorraldamise hinna ja eelistega proportsionaalne abi“, oli komisjon oma otsuses N 401/97 juba otsustanud, et riigiabi võis ulatuda maksimaalselt 50 %-ni investeerimiskuludest ning ülejäänud 50 % oleks tulnud rahastada aktsionäridelt saadud vahendite ja turutingimustel võetud laenude

arvelt. Eeltoodust tulenevalt ei ole lubatav ükskõik millise lisaabi andmine investeerimiskava jaoks, vastasel juhul ületatakse eelmainitud 50 % piir ning komisjon ei saa jäeldada, et abi oli proportsionaalne „ümberkorraldamise hinna ja eelistega“.

(135) Eeltoodu põhjal jäeldab komisjon, et laenu puhul oli tegemist ebaseadusliku ja kokkusobimatu abiga, mis kuulub tagastamisele. Kuna HSY ei oleks pärast 30. juunit 1999 turult laenu saanud, kuulub tagastamisele kogu laen. Sellest aga ei piisa olukorra taastamiseks, mis oleks valitsenud abi puudumisel, sest HSY on mitme aasta vältel saanud kasu laenust, mida ettevõtte ei oleks riigi sekkumiseta saanud. Selle eelise tagasinõudmise osas on komisjon kooskõlas käesoleva otsuse lõikes 3.1 esitatud jäeldusega seisukohal, et erinevus⁽⁸⁵⁾ laenu intressimäära ja Kreeka viitemäära vahel suurendatuna 600 baaspunkti võrra tuleb tagasi nõuda iga aasta eest alates laenu väljamaksmisest HSY-le kuni selle tagastamiseni.

(136) Komisjon märgib, et 2002. aasta märtsis müüs riik ETVA enamusaktsiad Piraeus Bankile. Seega ei olnud riik 2004. aastal tagasimakstud laenu kahe viimase aasta jooksul enam ETVA omanikuks. Seda arvesse võttes tekib küsimus (kõnealuse laenu ja muude laenude ning garantiide osas, mida ETVA andis enne 2002. aasta märtsi ja mis jäid kestma pärast 2002. aasta märtsi), kas abi 2002. aasta märtsile järgneva ajavahemikuga seonduv osa ei oleks riigile tagastamise asemel pidanud kuuluma tagastamisele ETVA-le. Sellele küsimusele vastamiseks tuleb komisjon meelde, et kui riik annab laenu intressimääraga, mis jääb alla turumäära, on tegemist laenulepingu sõlmimise ajal antud abiga, seda isegi juhul, kui eelis realiseerub vaid igal intressi maksekuupäeval, kui laenusaaaja tasub madalama intressimäära⁽⁸⁶⁾. Samal viisil langeb laenu turuväärtus, mille intressimäär ei peegelda adekvaatselt laenusaaaja raskusi, laenulepingu allkirjastamise järel viivitamatult⁽⁸⁷⁾ (st mitte kuupäevadel tulevikus, mil laenusaaaja tasub turu intressimäärast väiksemat intressimäära). Panga väärtus sõltub omakorda panga varade väärtusest ning olulisel määral olemasolevate laenude portfelist. Seega vähendas laenude andmine turuolukorrale mittevastavatel tingimustel ETVA väärtust, mistõttu riik sai ETVA aktsiate müümisel väiksema hinna⁽⁸⁸⁾. Eeltoodu näitab, et just riik kandis nende abimeetmete kulud, seda isegi pärast 2002. aasta märtsi.

4.4. 2002. aastal antud 13,75 miljardi euro suurune laen (meede P4)

4.4.1. Meetme kirjeldus

- (137) Laenuleping ETVA ja HSY vahel sõlmiti 31. mail 2002. Laenu summaks oli 13,75 miljonit eurot, laenu kestuseks oli kaks aastat ja intressiks EURIBOR pluss 125 baaspunkti. Laenu oli kavas kasutada ettemaksena investeringutoetuse teise ja kolmanda osa eest. Laenu tagatiseks oli investeringutoetuse teise ja kolmanda osa maksmise üleandmine ⁽⁸⁹⁾.

4.4.2. Menetluse algatamise põhjused

- (138) Algamisotsuses osutas komisjon, et laenu puhul võib olla tegemist abiga, mille kokkusobivus on kaheldav. Lisaks, kui selgub, et kõnealuse laenu jaoks anti riigigarantii, on tegemist otsuse N 401/97 rikkumisega, mille kohaselt peavad investeerimisprogrammi rahastamiseks kasutatavad pangalaenud olema võetud tavapärastel turutingimustel ilma riigigarantiita.

4.4.3. Huvitatud isikute märkused

- (139) Ettevõtja Elefsis märkused antud meetme kohta sarnanevad märkustega meetme P3 kohta.

4.4.4. Kreeka märkused

- (140) Kreeka ametiasutused väidavad, et kõnealune laen anti turutingimustel. Muu hulgas sarnaneb intressimäär vastava ajavahemiku vältel ETVA-lt muudele ettevõtetele antud mõnede laenude intressimääradele. HSY oleks võinud võtta laenu ükskõik millisest pangast, kuid eelistas loogiliselt ETVA-t, oma aktsionäri. Lisaks oli investeringutoetuse teise ja kolmanda osaga seonduvate nõuete üleandmise vormis antav tagatis vastuvõetav mis tahes panga jaoks. Lõpetuseks ei makstud laenu kunagi HSY-le välja, mistõttu seda ei saa käsitleda HSY-le antud abina. Asjaolu, et ETVA keeldus laenu väljamaksmisest pärast seda, kui sai teada, et investeringutoetuse maksmine on menetluslikul põhjustel „külmutatud” ja et toetuse maksmine ei ole kindel, näitas seda, et ETVA toimis viisil, nagu oleks toimunud mis tahes muu pank.

4.4.5. Hindamine

4.4.5.1. Asutamislepingu artikkel 296

- (141) Komisjon on meetme P2 hindamisega seoses eelnevalt järeldanud, et meede P4 ei kuulu asutamislepingu artikli 296 kohaldamisalasse. Seetõttu tuleb meedet hinnata riigiabi eeskirjade alusel.

4.4.5.2. Abi olemasolu

- (142) Esiteks märgib komisjon, et laenu andjaks oli ETVA ja see ei olnud hõlmatud riigigarantiiga.
- (143) Komisjon tunnistab, et kuna ETVA keeldus laenu väljamaksmisest HSY-le, ei saanud HSY laenulepingu alusel eales mingit raha. Seetõttu puudub eelis HSY jaoks ja komisjon saab kohe järeldada, et meede ei kujuta endast abi.
- (144) Kaks järgnevat elementi, mis seonduvad meetmega P4, võivad isegi juhul, kui need on meetme hindamise seisukohast ebaolulised, tekitada kahtlusi muude meetmete hindamise kehtivuse osas. Seetõttu analüüsib komisjon neid.
- (145) Esiteks väidab Kreeka, et ETVA otsus loobuda laenu väljamaksmisest HSY-le seepärast, et valitses oht, et investeringutoetust välja ei maksta, annab tunnistust sellest, et ETVA käitus tavalise kommerts-laenuandjana ega pakkunud HSY-le sooduskohtlemist. Komisjoni arvamusel ei võta Kreeka arvesse asjaolu, et ajal, mil ETVA laenu väljamaksmisest keeldus, oli ETVA juba Piraeus Banki ja mitte riigi kontrolli all. Seetõttu ei saa laenu väljamaksmisest keeldumist käsitleda näitena ETVA käitumisest ajal, mil ETVA oli riigi kontrolli all. Vastupidi, pigem leiab kinnitust see, et kommertsbank oleks vältinud raha laenamist HSY-le.
- (146) Teiseks märgib komisjon, et meetmel P4 on sama liiki tagatis kui meetmel P3. Meede P4 allkirjastati pärast seda, kui ETVA oli läinud Piraeus Banki kontrolli alla. Samas ei tähenda eeltoodu, et meede P3 oleks olnud kommerts-panga jaoks vastuvõetav. Tegelikuses ei ole kaks kõnealust olukorda mitmel põhjusel omavahel võrreldavad. Näiteks märgib komisjon, et kui laenuleping 31. mail 2002 allkirjastati, oli kindlasti juba ka ETVA-le, kes oli osutatud kuupäevani HSY aktsionär, et investeringutoetuse maksmine oli administratiivsetel põhjustel „külmutatud” ⁽⁹⁰⁾. Seetõttu oleks ETVA juba lepingu allkirjastamisel 31. mail 2002 võinud keelduda laenu väljamaksmisest ⁽⁹¹⁾. ETVA teadis, et tema käsutuses on võimalus keelduda laenu väljamaksmisest. Eeltoodu erineb ETVA olukorrast laenulepingu allkirjastamisel 1999. aasta juulis. Veel üheks erinevuseks võrdluses meetmega P3 on asjaolu, et kui laenuleping 31. mail 2002 allkirjastati, olid kaks rahvusvahelist ettevõtet HSY omandamise lõpule viinud ja kavatsesid investeerida HSYsse. Omandamine suurendas ettevõtte lootusi püsima jääda. 1999. aasta juulis oleks olnud võimatu niisugust omandamist ette näha.

4.5. 1997. aastal heakskiidetud 54 miljardi Kreeka drahmi (160 miljoni euro) suuruse abi (meede E7) väärkasutus

4.5.1. Meetme kirjeldus

- (147) 15. juulil 1997 võttis komisjon lisaks investeringutoetust kinnitavale otsusele N 401/97 vastu ka otsuse C 10/94. See otsus lõpetas menetluse vastavalt artikli 88 lõikele 2, kiites määruse (EÜ) nr 1013/97 alusel heaks 54 miljardi Kreeka drahmi (160 miljoni euro) suuruse võla kustutamise, mis vastas laevatehase tsiviiltöödega seonduvale võlasummale. Laevatehase sõjaliste töödega seonduvate võlgade samaaegset kustutamist ei ole riigiabi eeskirjade põhjal hinnatud.

4.5.2. Menetluse algatamise põhjused

- (148) Laiendamisotsuses väljendab komisjon kahtlust, et otsusega C 10/94 sätestatud kahte tingimust on rikutud. Esiteks seoti võla kustutamise heakskiitmine tingimusega, et ümberkorralduskava viiakse ellu ja investeerimiskava oli üheks selle kahest tugisambast. Nagu komisjon selgitas algatamisotsuses (vt meetme P1 kirjeldus), on komisjonil kahtlusi kõnealuse investeerimiskava nõuete kohase elluviimise osas. Teiseks on otsusega C 10/94 täiendava tegevusabi andmine ümberkorraldamiseks keelatud. Komisjon märgib, et laiendamisotsusesse kaasatud erinevad meetmed kujutavad endast täiendavat ümberkorraldusabi. Seetõttu jääb mulje, et vastavat tingimust on rikutud.

4.5.3. Huvitatud isikute märkused

- (149) Elefsis väidab, et algatamisotsuses esiletoodud kahe tingimuse rikkumine on tugev alus järelduse tegemiseks toetuse väärkasutuse kohta. Lisaks väidab Elefsis, et 1995. aasta erastamine ei olnud tõeline erastamine. Muu hulgas ei kandnud töötajad aktsionäridena kunagi finantsrisi, sest nad tasusid tasumisele kuulunud summast vaid väikese osa ning nende tegelikult tasutud summad hüvitas riik täies mahus 2001.-2002. aasta erastamise ajal. Komisjon peaks käsitlema otsuse C 10/94 täiendava rikkumisena tõelise erastamise puudumist, sest erastamine oli loobumise eeltingimuseks..

4.5.4. Kreeka märkused

- (150) Laiendamisotsust käsitlevates märkustes väidavad Kreeka ja HSY,⁽⁹²⁾ et täiendava ümberkorraldusabi keelamine

muudab mis tahes uue abi ebaseaduslikuks. Selle keelu rikkumine ei muuda otsusega C 10/94 heakskiidetud abi osutamist kokkusobimatuks. Lisaks rõhutab Kreeka, et otsus keelab täiendava „tegevusabi” (nõukogu direktiivi 90/684/EMÜ artiklis 5 sätestatud tähenduses) andmise ümberkorraldamise jaoks. Seepärast ei nõustu Kreeka sellega, et riik ei tohtinud anda HSY-le ümberkorraldusabi pärast 1997. aastat.

- (151) Investeerimiskava puhul väidavad Kreeka ja HSY, et otsus C 10/94 ei sisaldanud investeerimiskava elluviimise tingimust. Pealegi ei oleks see saanud niisugust tingimust sisaldada, sest direktiiv 90/684/EMÜ ja määrus (EÜ) nr 1013/97, mis moodustasid otsuse juriidilise aluse, ei sisaldanud vastavat tingimust. Ainsaks tingimuseks oli HSY osaline erastamine ja investeerimiskava esitamine (st mitte elluviimine).

4.5.5. Hindamine

4.5.5.1. Asutamislepingu artikkel 296

- (152) Artikkel 296 ei kehti käesoleva meetme suhtes, sest see käsitleb üksnes laevatehase tsiviiltegevusega seonduvate võlgade kustutamist. Lisaks põhines otsus C 10/94 riigiabi eeskirjadel ja mitte asutamislepingu artiklil 296.

4.5.5.2. Investeerimiskava elluviimine

- (153) Seoses investeerimiskava elluviimisega leiab komisjon, et see oli üheks otsuses C 10/94 määratletud tingimustest. Eelviimases lõigus on kirjas: „Investeerimiskava ei ole veel käivitunud [...]. Kui see on ellu viidud, peaks käimasolev ümberkorraldamine olema lõpetatud ja laevatehase elujõulisus taastuma.” Eelviimases lõigus meenutab komisjon edasise ümberkorraldusabi keeldu. Lõpetuseks sätestatakse viimases lõigus: „Eespool toodut arvesse võttes on komisjon otsustanud lõpetada menetluse kooskõlas artikli 93 lõikega 2, kiites heaks abi, mille suhtes kehtivad selles kirjas kirjeldatud tingimused. Kui komisjon peaks leidma, et mõnda neist tingimustest on rikutud, võib komisjon nõuda abi lõpetamist ja/või tagastamist.” Asjaolu, et komisjon kasutas sõna „tingimus” mitmuses, on tõenduseks selle kohta, et lisaks täiendava ümberkorraldusabi keelule oli veel vähemalt üks tingimus. Otsuse struktuuri ja sisu põhjal võib järeldada, et investeerimiskava elluviimine oli üheks tingimustest.

Investeeringisabi rakendamist on komisjon üksikasjalikult hinnanud juba meetme PI analüüsimise käigus. Komisjon järeldab, et HSY ei ole investeeringiskava mõistliku aja jooksul ellu viinud. 31. detsembriks 2001. aastal – investeeringiskava lõpuleviimise tähtaja ühekordse pikendamise järel – oli HSY ellu viinud vaid 63 % kavast. Seetõttu järeldab komisjon, et sellest tingimusest ei ole kinni peetud.

(154) Kreeka väitel ei ole investeeringiskava elluviimine sätestatud tingimusena määruses (EÜ) nr 1013/97, mis on otsuse C 10/94 juriidiliseks aluseks. Komisjon tuletab meelde, et abi kiideti heaks otsusega C 10/94. Seega tuleb järgida selles otsuses sätestatud tingimusi. Kui Kreeka leidis, et otsuses C 10/94 sätestatud tingimused ei ole kooskõlas määruses (EÜ) nr 1013/97 sätestatud tingimustega, oleks tulnud vaidlustada otsus C 10/94. Kreeka aga ei teinud seda asutamislepingu artiklis 230 määratud tähtaja jooksul. Komisjon meenutab täiendava asjaoluna seda, et määrus (EÜ) nr 1013/97 kujutab endast vaid nõukogu direktiivi 90/684/EMÜ lisa, mille eesmärgiks on kolmele laevatehaste rühmale antava võimaliku abi mahu suurendamine. HSYga seoses osutatakse määruses (EÜ) nr 1013/97, et „sellele laevatehasele kohaldatakse kõiki muid direktiivi 90/684/EMÜ sätteid.” Komisjon tuletab meelde, et direktiivis 90/684/EMÜ kiidetakse heaks abi Kreeka laevatehastele juhul, kui see: „antakse laevatehaste finantsalaseks ümberkorraldamiseks seoses süstemaatilise ja spetsiifilise ümberkorraldusprogrammiga, mis seondub laevatehaste realiseerimisega müügi teel.” Eeltoodu annab tunnistust selle kohta, et nõukogu ei oleks rahuldunud üksnes ümberkorralduskava esitamisega, vaid nõudis kava tegelikku elluviimist. Ning kuidas olekski võimalik abi andmine „seoses süstemaatilise ja spetsiifilise ümberkorraldusprogrammiga”, kui mainitud programmi ei viida ellu.

(155) Kuna kõnealusest tingimusest ei ole kinni peetud, on toimunud abi väärkasutus ja abi kuulub tagastamisele kooskõlas otsuse C 10/94 viimase lõiguga.

4.5.5.3. „Täiendava tegevusabi ümberkorraldamise eesmärgil” keeld

(156) Otsuse C 10/94 eelviimasel lõikes sätestatakse: „komisjon pöörab tähelepanu asjaolule, et nõukogu võttis määruse

(EÜ) nr 1013/97 vastu tingimusega, et määruse alla kuuluvatele laevatehastele ei võimaldata mingit täiendavat tegevusabi ümberkorraldamiseks. Eeltoodust lähtuvalt on keelatud taolise ümberkorraldusabi andmine sellistele laevatehastele tulevikus.” Käesoleva menetluse osapooled tõlgendavad seda tingimust erinevalt. Kreeka ja HSY on seisukohal, et tingimuse kohaselt on otsuse vastuvõtmise järel ümberkorraldamise eesmärgil antud mis tahes tegevusabi automaatselt kokkusobimatu ja peaks kuuluma tagastamisele. Elefsise arvates nähakse kõnealuse tingimusega ette seda, et mis tahes tegevusabi andmine ümberkorraldamise eesmärgil pärast otsuse vastuvõtmist kujutaks endast otsusega C 10/94 heakskiidetud abi väärkasutust ja peaks seetõttu kaasa tooma otsusega C 10/94 heakskiidetud abi tagastamise lisaks täiendava ümberkorraldamise eesmärgil antud abi tagastamisele.

(157) Komisjon märgib, et täiendava ümberkorraldamiseks antava abi keelu eesmärgiks on vältida abi kumuleerumist üle otsuses määratletud taseme. Komisjon on arvamisel, et selle eesmärgi saavutamiseks piisab otsuse C 10/94 vastuvõtmise järel antud mis tahes täiendava tegevusabi tagastamisest. Täiendava abi tagastamise kaudu taastatakse algne olukord ja välditakse abi kumuleerumist üle otsuse C 10/94 sätestatud määra. Seetõttu järeldab komisjon, et täiendava tegevusabi andmine ümberkorraldamise eesmärgil pärast otsuse C 10/94 vastuvõtmist ei too endaga kaasa otsusega C 10/94 heakskiidetud abi tagastamise kohustust, tingimusel et täiendav abi tõepoolest tagastatakse.

(158) Komisjon märgib, et otsusega C 10/94 heakskiidetud abi tagastamisvajaduse kindlaksmääramiseks ei ole tarvis tuvastada, millised otsuse C 10/94 vastuvõtmise järel ebaseaduslikult rakendatud abimeetmed kujutavad endast „tegevusabi ümberkorraldamise eesmärgil”. Selles otsuses järeldab komisjon, et tagastamisele kuuluvad kõik pärast otsuse C 10/94 vastuvõtmist ebaseaduslikult rakendatud abimeetmed. Eeltoodust tulenevalt kuulub tagastamisele mis tahes abimeede, mida võib potentsiaalselt käsitleda täiendava tegevusabina ümberkorraldamise eesmärgil. Tagastamine taastab algse olukorra, millest tulenevalt välditakse tegevusabi võimalikku potentsiaalset kumuleerumist. Seega täidetakse otsuses C 10/94 sätestatud tingimuse eesmärk.

4.5.5.4. Ostuhinna tasumata jätmine

- (159) Juurdluse käigus toimunud juhtumi põhjalikuma analüüsi käigus tuvastas komisjon otsuse C 10/94 täiendava rikkumise: kogu ajavahemiku vältel, mil töötajad 49 % osaluse omanikena HSYs osalesid HSY juhtimises, ei tasunud nad kunagi ostuhinda, mida oleksid pidanud tasuma 1995. aasta septembris sõlmitud osalise erastamislepingu alusel.
- (160) Sellest otsuse C 10/94 rikkumisest arusaamiseks tuleb esmalt analüüsida kõnealuse otsuse teksti ja õigusakte, millel otsus põhineb.
- (161) Direktiivi 90/684/EMÜ preambulis on sätestatud: „Kreeka laevaehitustööstus vajab lähitulevikus finantsalast ümberstruktureerimist, et selle avalikku sektorisse kuuluvad omanikud saaksid tööstuse konkurentsivõime taastamiseks selle uutele omanikele müüa.” Eeltoodu alusel sätestab direktiivi artikkel 10: „2. 1991. aasta jooksul võib laevaehitusele, laevade rekonstrueerimisele ja laevaremondile antavat põhitegevusabi, mis ei ole seotud uute lepingutega, käsitada ühisturuga kokkusobivana, kui seda antakse laevatehaste finantsalaseks ümberstruktureerimiseks seoses laevatehaste müümiseiga seotud konkreetse süstemaatilise ümberstruktureerimisprogrammiga. 3. Vaatamata lõikes 2 nimetatud kohustusele laevatehased müüa lubatakse Kreeka laevatehastel säilitada ühes laevatehases 51 % enamusosalus, kui see on põhjendatav riigikaitsehuvidega.” Komisjon pöörab tähelepanu asjaolule, et direktiivis on kasutatud sõnu „uutele omanikele müüa” ja mitte uutele omanikele „loovutada”. Seega eeldati, et uued omanikud tasuvad laevatehaste omandiõiguse eest teatava hinna. Omandiõiguse tasuta loovutamine ei ole lubatud. Lause „et selle avalikku sektorisse kuuluvad omanikud saaksid selle konkurentsivõime taastamiseks selle uutele omanikele müüa” selgitab kõnealuse tingimuse eesmärki. Riigi valduses olles ei ole laevaehitustehased rakendanud nõutavaid meetmeid oma konkurentsivõime taastamiseks. Seetõttu vajasid nad kogu aeg riigiabi. Olukorra parandamiseks, mis oli asutamislepingu artikli 87 kohaselt vastuvõetamatu, kiitis nõukogu heaks abi osutamise viimast korda (st 1991. aastal on abi osutamine lubatud), kuid kehtestas laevatehaste uutele omanikele müümise kohustuse. Seega näeb niisuguse lahenduse loogika ette, et uued omanikud rakendavad konkurentsivõime taastamiseks nõutavad meetmed, mille tulemusena ei vaja laevatehased edaspidi tegevusabni ümberkorraldamise jaoks⁽⁹³⁾.
- (162) Nagu selgub käesoleva otsuse lõikest 2 „Komisjoni ja nõukogu eelnevad otsused”, võttis komisjon 1995. aasta juulis vastu negatiivse otsuse juhtumi C 10/94 kohta, sest HSY müüki ei olnud toimunud, nagu nägi ette direktiiv 90/684/EMÜ. Kreeka taotles osutatud otsuse peatamist, väites, et müük on peatselt toimumas. Seejärel esitles Kreeka 1995. aasta septembri lepingut kinnitusena laevatehase müügist. Selle alusel tühistas komisjon oma negatiivse otsuse.
- (163) Määruse (EÜ) nr 1013/97 preambulis osutatakse: „vaatamata Kreeka valitsuse jõupingutustele erastada kõik oma avalikule sektorile kuuluvad laevatehased 1993. aasta märtsiks, müüdi laevatehas Hellenic Shipyards, kus riik oli säilitanud kaitsehuvidest lähtudes 51 %-lise enamusosaluse, alles 1995. aasta septembris oma töötajatest koosnevale ühistule; Hellenic Shipyardsi rahaline elujõulisus ja ümberkorraldamine vajavad abi, mis võimaldaks ettevõttel enne selle veninud erastamist kogunenud võla kustutada.” Määruse (EÜ) nr 1013/97 artikli 1 lõikes 3 osutatakse: „Drahmides antav abi Hellenic Shipyardsi võlgade sissenõudmisest loobumise vormis summas kuni 54 525 miljonit drahmi, mis vastab laevatehase riigivõlgadele seisuga 31. detsember 1991 ja kuni 31. jaanuarini 1996 lisandunud intressidele ja trahvidele, võib lugeda ühisturuga kokkusobivaks. Selle laevatehase suhtes kohaldatakse kõiki muid direktiivi 90/684/EMÜ sätteid.” Seetõttu võeti määrus (EÜ) nr 1013/97 vastu seoses asjaoluga, et elujõulisuse saavutamiseks vajab HSY rohkem abi kui direktiivi 90/684/EMÜ artikli 10 raames lubatud. Täpsemalt kiitis varasem määrus heaks loobumise intresside ja trahvide sissenõudmisest, mis seonduisid 31. detsembril 1991. aastal eksisteerinud võlgadega ning mis olid kogunenud sellest ajast alates. Määrus (EÜ) nr 1013/97 oli kohaldatav kuni 31. detsembrini 1998. Komisjon märgib, et nõukogu kasutas taas HSY suhtes mõisteid „müük” ja „erastamine”. Nõukogu kiitis abi heaks põhjusel, et nõukogu arvates sõlmiti 1995. aasta septembris müügileping kooskõlas direktiivis 90/684/EMÜ sätestatud tingimusega. Teisisõnu puudus vajadus laevatehase müügi sätestamiseks tingimusena, sest kehtiv müügileping oli juba olemas.
- (164) Otsuses C 10/94 tuletatakse kõigepealt meelde, et direktiivi 90/684/EMÜ artikkel 10 nõudis laevatehase müüki. Seejärel osutatakse otsuses C 10/94 selle tingimuse täitmisele, sest „49 % laevatehase aktsiatest müüdi 18. septembril 1995. aastal laevatehase töötajatest koosnevale ühistule.” Kuna aga abisumma on suurem kui direktiivis 90/684/EMÜ ette nähtud, „ei saanud komisjon anda oma heakskiitu 7. direktiivi sätete põhjal”, mida seetõttu muudeti määrusega (EÜ) nr 1013/97 HSY-le antava võimaliku abisumma suurendamiseks. Kuna viimastimainitud määruses sätestatud tingimused ja direktiivis 90/684/EMÜ sätestatud tingimused olid täidetud, kiideti abi heaksotsusega C 10/94. Komisjon osutab, et

otsus C 10/94 sisaldas taas sõna „müük” ja eeldas, et ETVA ning töötajate vaheline leping 49 % HSY aktsiate müügi osas kujutas endast kehtivat müügitehingut. Komisjon rõhutab, et sai müügilepingu koopia enne otsuse C 10/94 vastuvõtmist ja oli seetõttu teadlik selle sisust. Komisjon järeldeb, et otsuse C 10/94 vastuvõtmisel ei olnud komisjonil põhjust nõuda HSY müüki (st sätestada see selgesõnalise tingimusena, mis kuulub tulevikus täitmisele), sest kehtiv müügileping oli juba allkirjastatud 1995. aasta septembris.

- (165) Samas aga tuleb komisjon meelde, et 1995. aasta septembris sõlmitud leping sisaldas ebatavalisi sätteid ostuhinna tasumise osas: ostuhind, 8,1 miljardit Kreeka drahmi (24 miljonit eurot), ei kuulunud töötajate poolt kohesele tasumisele, vaid maksmisele osamaksetena kolmeteistkümne aasta jooksul pärast kahe aasta pikkust ajapikendust, seega ajavahemikul 1998–2010. Samas nähti ette, et aktsiate omandiõigus läheb kohe töötajatele üle. Ostuhinna tasumiseni töötajate poolt pidid aktsiad olema panditud ETVA-le. ETVA-le tehtavate aastaste osamaksete rahastamiseks kohustus HSY kinni pidama osa töötajate kuupalgast ja toetustest. 1995. aasta septembrile järgnenud kuudel allkirjastati leping ETVA, HSY, töötajate ühenduse ja HSY iga üksiku töötajaga (1995. aasta septembri leping sõlmiti ETVA ning töötajate ühenduse vahel). Kõnealuse lepinguga nõustus iga töötaja ostma teatava arvu aktsiaid kooskõlas 1995. aasta septembri lepingu tingimustega. Samuti kordavad need lepingud, et HSY peab kinni osa igakuisest töötasust ja jõulu- ning lihavõttetootusest iga-aastaste osamaksete rahastamiseks. Nüüdseks on komisjon tuvastanud, et töötajad ei ole aastaseid osamakseid kunagi tasunud.

- (166) See tähendab, et töötajad ei tasunud osamakseid ajal, mil nad osalesid laevatehase juhtimises 49 % aktsiate omanikuna. Esimest kolme 1995. aasta septembri lepingus määratletud osamakset ei tehtud, kuigi nende tasumine pidi toimuma 1998., 1999. ja 2000. aastal. 2001. aastal sõlmiti HSY erastamise raames töötajate ja ETVA vahel leping, millega töötajad loobusid oma nõudest 49 %-le HSY aktsiate HDW/Ferrostaalile müümise teinud tulust. Vastuseks loobus ETVA oma nõudest töötajate vastu seoses 49 % HSY aktsiate ostuhinna tasumisega töötajate poolt kooskõlas 1995. aasta septembris sõlmitud lepinguga. See tähendab, et töötajad ei olnud

omanikena kunagi rahaliselt mõjutatud ümberkorraldamise edust või läbikukkumisest.

- (167) Komisjon teatas Kreekale ja HSY-le, et ostuhinna tasumata jätmine töötajate poolt näib otsuse C 10/94 väärkasutusena, sest selle põhjal võib järeldada, et laevatehase konkurentsivõime taastamisele suunatud osalist erastamist ei toimunud kunagi.
- (168) Kreeka ja HSY nende järeldustega ei nõustu. Muu hulgas toovad nad komisjoni kahtluste kõrvaldamiseks järgmised kolm põhjendust.
- (169) Esimese põhjendusena väidab Kreeka, et erastamine on „tõeline” ja „ehtne”. Muu hulgas rõhutab Kreeka valitsus järgmist: „Töötajad omandasid aktsionäriõigused kooskõlas Kreeka õigusaktide sätetega. Nad registreeriti ettevõtte aktsiaraamatus ja neile kui aktsionäridele laienesid kõik asjaomased õigused, sealhulgas õigus osaleda ning hääletada üldkoosolekul ja teostada seeläbi järelevalvet laevatehaste igapäevase juhtimise üle ning seda mõjutada. Lisaks kaasnes aktsiate omandamisega oht, et aktsiad võivad oma väärtuse kaotada.” „Töötajad kasutasid neile kohaldatavate seadustega antud ostueesõigusi ja osalesid aktsiakapitali suurendamises proportsionaalselt nende osalusega aktsiakapitalis – sellest tulenevalt investeeriti laevatehastesse erakapitali.”⁽⁹⁴⁾
- (170) Teise põhjendusena väidab Kreeka, et ostuhinna tasumine ei olnud otsuses C 10/94 tingimusena sätestatud, ja kui ka oleks olnud, siis pidas komisjon seda juba täidetuks. Muu hulgas märgib Kreeka, et „komisjon mainis oma 31. oktoobri 1995. aasta otsuses, et enne lõpliku otsuse tegemist võlgade kustutamise heakskiitmise kohta jätkab ta algatud menetluse raames Kreeka valitsuse kõigi toimingute uurimist, mis seonduvad kokkuleppe rakendamise 49 % aktsiate üleandmiseks töötajate liidule ning selle sisuga. Sellisel toimides jõudis komisjon 1997. aastal positiivse lõppotsuseni, millega kiideti kustutamine heaks, kohaldamata erastamise tingimust. Teisisõnu oli komisjon 1997. aastal juba uurinud kokkuleppe sisu ja järelanud enne võlgade kustutamise heakskiitmist, et tegu on erastamisega.”⁽⁹⁵⁾

(171) Kolmanda põhjendusena väidab Kreeka, et ETVA on müügilepingut õigesti rakendanud. Olles juba osalenud kolmes kapitali suurendamises investeerimiskava rahastamise eesmärgil,⁽⁹⁶⁾ olevat töötajatel „tekkinud raskusi oma kohustuste täitmisega aktsiate müügihinna tasumisel. ETVA ei taotlenud kõigi 2 000 töötaja võlasumma kohtu kaudu väljanõudmist, sest reaalselt puudus võimalus taoliste kohtuasjade edukaks lõpuleviimiseks [...]. Oma nõuete rahuldamiseks keeruka, aeganõudva, kalli ja lõppkokkuvõttes kasutu kohtumenetluse algatamise asemel [...] jõustas ETVA väljamaksmata aktsiatele seatud pandi ning rahuldaski oma nõuded töötajatele kuuluvate aktsiate müügitulu arvelt, sest mainitud tulu kattis kõnealuse võla.”⁽⁹⁷⁾ Teisisõnu väidab Kreeka, et kuna ETVA sai HSY erastamise raames 2001.–2002. aastal HDW/Ferrostaalilt 51 % asemel 100 % müügihinnast, „võib näha, et hind sai hüvitatud. On ilmne, et töötajate aktsiate hinna hüvitamine müügi kaudu rahuldaski ETVA nõude hinna tasumise osas [...]. [...] väljaostuhinna tasumata jätmisega probleeme ei ole.”⁽⁹⁸⁾ Lisaks ei ole võimalik vaidlustada seda, et müük HDW/Ferrosstaalile kujutab endast tõelist erastamist.

(172) Komisjon on teinud järgmised järeldused. Nagu eespool osutatud, järeldati otsuses C 10/94 ja määruses (EÜ) nr 1013/97, et kuna HSY aktsiad müüdi 1995. aasta septembri lepinguga töötajatele, on direktiivi 90/684/EMÜ artiklis 10 sätestatud laevatehase müügitingimus täidetud. Nagu eespool osutatud, oli nimetatud tingimuse eesmärgiks anda omandiõigus üle omanikele,

kes seoses piüüdlustega oma investeeringu väärtust maksimaalselt suurendada rakendaksid laevatehase konkurentsivõime taastamiseks nõutavad meetmed. Selles kontekstis nõustus komisjon 1995. aasta septembri lepingu kui kehtiva müügitinguga, sest see kohustas töötajaid tasuma 49 % osaluse eest HSYs lepingulistel alustel 24 miljonit eurot. Tasutav hind andis põhjust eeldada, et töötajad kannavad laevatehase juhtimises osaledes hoolt oma investeeringu väärtuse säilitamise ja suurendamise eest⁽⁹⁹⁾. Nüüd näib, et ETVA, olles riigi kontrolli all, ei ole kunagi tõsiselt üritanud tagada ostuhinna osamaksete tasumist, mille teostamist töötajate poolt 1998., 1999. ja 2000. aastal nägi ette 1995. septembri leping. ETVA-l oli ostuhinna tasumise tagamiseks mitu võimalust. ETVA kontrolli all oleval HSY-l oli seaduslik õigus vastavate summade kinnipidamiseks töötajate töötasudelt ja toetustelt⁽¹⁰⁰⁾. Lisaks olid HSY ja töötajate ühendus ETVAga lepinguliselt seotud kokkulepete kaudu, mis sõlmiti iga töötajaga eraldi 1995. aasta septembrile järgnenud kuudel. Seetõttu võis ETVA kohtusse kaevata HSY ja töötajate ühenduse ega tarvisenud kohtusse kaevata üksikuid töötajaid, nagu väidavad Kreeka ametiasutused. Eeltoodust tulenevalt järeldab komisjon, et Kreeka ametiasutused hoidusid teadlikult nõudmast töötajatelt iga-aastaste osamaksete tasumist. Niisuguse käitumise kaudu näitas Kreeka, et tal puudus kavatsus tagada ostuhinna tasumine töötajate poolt. See tõi kaasa dramaatilised muutused töötajate tegelikus olukorras. Ostuhinna tasumise asemel ei olnud töötajad sunnitud riskima vastava summa ulatuses oma rahaga. See tähendab seda, et laevatehase juhtimises osalemisel pöörasid nad vähem tähelepanu aktsiate väärtuse säilitamisele ja suurendamisele ning rahalise elujõulisuse taastamisele (ja rohkem tähelepanu töökoha ning töötingimuste säilitamisele). Lisaks, kuivõrd nad ei tasunud ostuhinda, võis oodata, et keskpikas või pikas perspektiivis jõustab ETVA oma pandi aktsiate suhtes, millisel juhul ei jää töötajatele osalust laevatehase aktsiakapitalis. Selles kontekstis ei saa komisjon aru, miks töötajad oleksid pidanud huvituma HSY väärtuse säilitamisest ja suurendamisest ning nõutavate meetmete rakendamisest ettevõtte konkurentsivõime taastamise nimel. Seetõttu on komisjon arvamusel, et asjaolu, mille kohaselt riik ei üritanud tagada ostuhinna tasumist töötajate poolt 1995. aasta septembri lepingu alusel, muutis dramaatiliselt töötajate olukorda nende osalemisel laevatehase juhtimises. Eeltoodust lähtuvalt ja kuna ETVA ei piüüdnud saavutada ostuhinna tasumist töötajate poolt, ei kujutanud 1995. aasta septembris toimunud omanikuvahetus tõelist „müüki”, mis oleks olnud suunatud laevatehase konkurentsivõime taastamisele, nagu on sätestatud direktiivis 90/684/EMÜ. Lõpetuseks on töötajate poolt ostuhinna tasumisest loobumisega Kreeka pannud toime otsuse C 10/94 väärkasutuse. Komisjon võttis mainitud otsuse vastu, lähtudes õiguspärasest eeldusest, et 1995. aasta septembri lepingu viib ellu riigipank ETVA, ning et ETVA nõuab ostuhinna HSY töötajatelt sisse kooskõlas lepingus sätestatud täpsete tingimustega, tagades seda kaudu uute omanike rahalise huvi konkurentsivõime ja elujõulisuse taastamiseks nõutavate meetmete toetamise vastu. Komisjon ei osanud oodata, et Kreeka, olles ise esitanud 1995. aasta lepingu HSY müügi kinnituseks, hoidub teadlikult müügihinna tasumise tagamisest ostja poolt, vaatamata mitme hinna väljanõudmist võimaldava lepingu- ja seadusesätte olemasolule. Komisjon on arvamusel, et niisugune käitumine on samastatav ebaõige

teabe esitamisega komisjonile ja abi väärkasutusega. Seetõttu tuleks otsusega C 10/94 heakskiidetud abi HSY-lt tagasi nõuda.

- (173) Komisjon on jõudnud järeldusele, et arvesse ei tule võtta Kreeka ja HSY esitatud kolme põhjendust, mille kokkuvõtte on esitatud eespool.

- (174) Seoses esimese põhjendusega (st et erastamine oli ehtne ja tõeline, sest töötajad said aktsiate omandiõiguse ja vastava kontrolli HSY üle) märgib komisjon, et omandiõiguse üleandmine oli tarvilik, kuid mitte piisav tingimus. Otsus C 10/94 ja määrus (EÜ) nr. 1013/97 põhinevad asjaolul, et aktsiad „müüdi” 1995. aasta septembris töötajatele. Teisisõnu põhinevad need hüpoteesil, et töötajad tasuvad ostuhinna kooskõlas 1995. aasta septembri lepingus sätestatud tingimustega. Need ei põhine asjaolul, et aktsiad „anti üle” või „loovutati” töötajatele. Nagu eespool selgitatud, on loogiline, et komisjon ja nõukogu peavad ostuhinna tasumist ülimalt oluliseks, sest see sunniks töötajaid aktsiate väärtust tähtsaks pidama ning laevatehast vastavalt juhtima. Nagu eespool osutatud, erines nende olukord turumajandusliku omaniku omast, sest nad ei pidanud tasuma kõnealust hinda. Seoses Kreeka väitega, mille kohaselt „kaasnes aktsiate omandamisega oht, et aktsiad võivad oma väärtuse kaotada”, märgib komisjon, et ehkki töötajad said vaieldamatult aktsiate ametlikeks omanikeks, olid nad märksa vähem huvitatud aktsiate väärtuse edasisest arengust, sest nad ei pidanud nende omandamise eest tasuma kõrget hinda (st töötasude ja toetuste osalist kinnipidamist kaheteistkümmne aasta vältel). Lisaks, kuivõrd töötajad ei tasunud ostuhinda, pidid nad eeldama, et ETVA jõustab oma pandi aktsiate suhtes ja töötajad ei jää kõnealuste aktsiate omanikuks. Lõpetuseks, seoses Kreeka väitega, mille kohaselt: „töötajad [...] osalesid aktsiakapitali suurendamises proportsionaalselt nende osalusega aktsiakapitalis – sellest tulenevalt investeeriti laevatehastesse erakapitali”, ei vaidlusta komisjon töötajate osalemist kapitali suurenda-

mises (seda käsitletakse meetme E10 kirjelduses ja hindamises). Samas tuletatakse komisjon meelde, et 1995. aasta septembri lepingu kohaselt ei andnud kapitali suurendamises osalemine töötajatele õigust uute HSY aktsiate saamiseks. Seetõttu jääb komisjonile arusaamatuks, kuidas oleks vastav osalemine üksi innustanud töötajaid juhtima laevatehast aktsiate väärtust säilitaval või suurendaval viisil, sest osalemine ei andnud neile juurde uusi aktsiaid (¹⁰¹). Samuti jääb komisjonile arusaamatuks, kuidas saaks vastav osalemine kujutada endast HSY „müüki”, sest töötajad ei saanud oma investeeeringute eest lisaaktsiaid. Komisjon meenutab täiendava asjaoluna, et töötajate poolt kolme kapitalisuurendamisega seoses investeeritud kogusumma jäi tunduvalt alla nende eeldatavatele investeeeringutele juhul, kui nad oleksid osalenud kõnealustes kapitalisuurendamistes ja tasunud ostuhinna kooskõlas 1995. aasta septembri lepingu tingimustega. Tuletatakse meelde, et otsus C 10/94 ja määrus (EÜ) nr 1013/97 põhinesid hüpoteesil, et 1995. aasta septembri leping viiakse ellu, st töötajad tasuvad ostuhinna ning osalused kapitalisuurendamistes. Kuna töötajate tegelikult investeeritud rahasumma osutus komisjoni otsuse C 10/14 vastuvõtmisel komisjoni poolt õiguspäraselt loodetust palju väiksemaks (ja nõukogu määruse (EÜ) nr 1013/97 vastuvõtmisel nõukogu poolt oodatust), on komisjon arvamusel, et see ei innusta töötajaid omistama aktsiate väärtusele ning HSY konkurentsivõime taastamisele piisavat tähtsust.

- (175) Seoses Kreeka teise põhjendusega (st et ostuhinna tasumine ei olnud otsuses C 10/94 tingimusena sätestatud, ja kui ka oleks olnud, siis pidas komisjon seda juba täideviimatuks pärast 1995. aasta septembri lepingu läbivaatamist) on komisjon varem märkinud, et laevatehase müügi näol oli tegemist direktiivis 90/684/EMÜ sätestatud tingimusega ning on selgitanud selle tingimuse põhjust. Samuti on komisjon juba selgitanud, et võttis 1995. aasta juulis vastu negatiivse otsuse, sest laevatehase müüki ei olnud toimunud. Seetõttu oli Kreeka jaoks selge, et komisjon ei oleks rahuldunud kõigest omandiõiguse üleandmisega töötajatele, ning nõustus 1995. aasta septembri lepingut lõpuks heaks kiitma vaid sellepärast, et tegu oli reaalse müügitehinguga, st töötajad oleksid tasunud olulise ostuhinna ning omandanud seeläbi reaalse rahalise huvi konkurentsivõime taastamise vastu. Komisjon meenutab ka seda, et määrusega (EÜ) nr 1013/97 muudeti direktiivi 90/684/EMÜ vaid HSY-le ümberkorraldamiseks antava tegevusabi võimaliku summa osas. Kuna 1995. aasta leping oli määruse (EÜ) nr 1013/97 ja otsuse C 10/94 vastuvõtmise ajaks juba komisjonile ning nõukogule

esitatud, ei olnud laevatehase müügingimuste kordamine nendes õigusaktides vajalik. Neis mainitakse vaid seda, et HSY aktsiad on „müüdnud”. Eeltoodu põhjal järeldatakse otsuses C 10/94, et „direktiivi artiklis 10 sätestatud tingimused [...] on täidetud”. Teisisõnu võetakse otsuses C 10/94 (ja nõukogu määruses (EÜ) nr 1013/97) arvesse 1995. aasta septembri lepingu olemasolu, mida Kreeka esitles müügittehinguna ning mis eelkõige kehtestab töötajatele lepingulise kohustuse tasuda ETVA-le 24 miljonit eurot 49 % osaluse ostmiseks HSYs ja määrab täpselt kindlaks ostuhinna töötajatelt sissenõudmise ning ETVA-le maksmise korra. Kuna poolte kohustused ja õigused määrati lepingus täpselt kindlaks, lisaks esitles Kreeka lepingut HSY müügittehinguna ja Kreeka valitsus oli vastu võtnud seaduse, mis kohustas töötajaid tasuma ETVA-le ostuhinda (vt allmärkus 100), ei olnud komisjonil põhjust kahelda selles, et riik lepingu nõuetekohaselt ellu viib. Muu hulgas ei osanud komisjon oodata, et riik ise keeldub teadlikult ostuhinna sissenõudmisest ostjalt. Komisjonil oli õigus arvata, et HSY on müüdnud, ning komisjon polnud kohustatud kordama, et HSY tuleb müüa.

(176) Kreeka kolmanda põhjenduse puhul, millega üritati hajutada komisjoni kahtlusi (st et 1995. aasta septembri leping viidi nõuetekohaselt ellu), märgib komisjon, et 1995. aasta septembri lepingus oli selgelt välja toodud ostuhinna tasumise viis. Leping nägi ette aastaste osamaksete tasumist alates 1998. aastast ja osamaksete rahastamist jõulu- ning lihavõttetoetuste ja kuupalga osalise kinnipidamise kaudu. Kuivõrd töötajad olid nõustunud oma tulevaste palkade ja toetuste kahanemisega, puudus ETVA-l vajadus ostuhinna sissenõudmiseks igalt töötajalt eraldi: HSY võis vahetult kinni pidada osa nende kuupalgast. Eeltoodud asjaolude juures jääb komisjonile arusaamatuks see, kuidas aastaste osamaksete tasumata jätmist saab õigustada asjaoluga, et „töötajatel tekkis raskusi oma kohustuste täitmisega aktsiate müügihinna tasumisel”. ETVA pidi vaid tagama selle, et HSY peab vastavad summad toetustest ja töötasudest kinni. HSY oli ETVA kui põhiaktsionäri kontrolli all. Lisaks oli HSY kohustatud vastavad summad kinni pidama ETVA, HSY, töötajate ühenduse ja iga eraldi töötaja vahel sõlmitud lepingute tingimuste kohaselt. Seetõttu oleks ETVA võinud HSY kohe kohtusse kaevata, kui viimane ei oleks tegutsenud kooskõlas lepingu tingimustega⁽¹⁰²⁾. Seetõttu järeldab komisjon, et ETVA, olles riigi kontrolli all, ei üritanud saavutada ostuhinna tasumist, nagu seda nägid ette 1995. aasta septembri müügilepingu sätted. Nagu eespool selgitatud, on tegu otsuse C 10/94 rikkumisega, sest otsus eeldas õiguspäraselt mainitud lepingu nõuetekohast elluviimist. Täiendava põhjendusena märgib komisjon, et isegi juhul, kui Kreeka väide oleks tõene, et ostuhinna sissenõudmine töötajatelt oli ETVA jaoks

võimatu, eeldaks see siiski otsusega C 10/94 heakskiidetud abi tagastamist. Mainitud väite toetus tähendaks seda, et Kreeka teavitas komisjoni müügiokkuleppest, mille elluviimine oli algusest peale võimatu (st riigil puudub võimalus ostuhinna ostjalt sissenõudmiseks)⁽¹⁰³⁾. Sellisel juhul peaks komisjon järeldama, et otsus C 10/94 põhineb Kreekal saadud eksitava teabel ning kuulub seetõttu tühistamisele.

(177) Kolmanda Kreeka esitatud põhjenduse puhul lükkab komisjon tagasi ka väite, et pandi jõustamine tasumata aktsiate suhtes ja nende müük 2001.-2002. aasta erastamise raames on võrreldav 1995. aasta septembri lepingu kohaselt võlgnetava makse saamisega töötajatelt. Esiteks, kuna ETVA ei üritanud saavutada ostuhinna tasumist töötajate poolt, ei eeldanud töötajad, et neil tuleb vastav rahasumma tõepoolest investeerida, ega riskinud seetõttu selle raha kaotamisega aktsiate väärtuse vähenemisel. Nagu eespool selgitatud, on see vastuolus otsusega C 10/94, mis eeldas, et HSY on „müüdnud”, st et erainvestor riskis HSY aktsiaid ostes isikliku raha kindla ja suure summaga ning oleks seetõttu motiveeritud juhtima laevatehast, lähtudes oma osaluse väärtuse maksimaalse suurendamise eesmärgist. Teiseks on ETVA – ja seetõttu riigi – saadud rahasummad täiesti erinevad. Aktsiate pandi jõustamise teel võttis ETVA enda kanda 100 % HSY väärtusega seonduvast riskist (tühistades seeläbi osalise erastamise). Lisaks sai ETVA 100 % HSY aktsiate HDW/Ferrostaalile müümise eest vaid 6,1 miljonit eurot. Eeltoodu tähendab, et ETVA sai 49 % osaluse müümise eest vaid 3 miljonit eurot. Seda on märksa vähem võrreldes summaga, mis oleks pidanud laekuma ETVA-le töötajatelt 1995. aasta septembri lepingu tingimuste kohaselt, nimelt 24 miljonit eurot aastaste osamaksetena 1998. aasta detsembrist 2010. aasta detsembrini.

(178) Lõpetuseks ei vaidlusta komisjon väidet, et 100 % HSY omandamisel HDW/Ferrostaali poolt leidis aset tegelik erastamine. Samas tuleb komisjon meelde, et direktiivi 90/684/EMÜ artikli 10 kohaselt tohtis abi anda vaid seoses laevatehase müügiiga. Samuti tohtis määruse (EÜ) nr 1013/97 ja otsuse C 10/94 kohaselt abi anda vaid seetõttu, et laevatehas oli äsja „müüdnud”. Seetõttu kiideti abi heaks laevatehase müügi kontekstis. Abi ei oleks antud mitu aastat hiljem toimuva müügi korral. Asjaolu, et HSY erastati tegelikult HDW/Ferrostaalile müümise teel, ei muuda järeldust otsuse C 10/94 väärkasutuse

kohta. Samuti meenutab komisjon, et HDW/Ferrostaalile müümise ajaks olid nii direktiiv 90/684/EMÜ kui ka määrus (EÜ) nr 1013/97 mitu aastat tagasi aegunud. Seetõttu ei oleks HSY-le võimaldatud otsusega C 10/94 heakskiidetud abi 2001.–2002. aasta erastamise raames.

- (179) Komisjon järeltab, et ükski Kreeka esitatud põhjendustest ei muuda kehtetuks varasemat järeltust, mille kohaselt riigi kontrolli all olev ETVA on ostuhinna töötajate poolt tasumise saavutamise loobumisega pannud toime otsuse C 10/94 rikkumise. Seetõttu on tegu otsuse C 10/94 teistkordse rikkumisega – lisaks investeerimiskava rakendamata jätmisele rikuti ka otsusega heakskiidetud abi tagasinõudmise teist põhjust.

4.5.5.5. Komisjoni menetlusevaliku põhjendus

- (180) Laiendamisotsuses väljendas komisjon kahtlust, et töötajad ei tasunud ostuhinda oma 49 % osaluse eest HSY-s. Samas aga tekkisid need kahtlused meetme E10 hindamise raames (mida laiendamisotsuses nimetatakse meetmeks 10). Meetme E7 hindamisel (mida laiendamisotsuses nimetatakse meetmeks 7) vastavaid kahtlusi ei tekkinud. Eeltoodust tulenevalt ei viita laiendamisotsus sellele, et ostuhinna mittetasumine võiks endast kujutada otsuse C 10/94 rikkumist. Seega võib tekkida küsimus, kas komisjon oleks või ei oleks pidanud võtma kooskõlas määruse (EÜ) nr 659/1999 artikliga 6 vastu uue otsuse ametliku uurimismenetluse teistkordseks pikendamiseks kõnealuse teemaga seonduvate kahtluste käsitlemiseks. Kreeka väitel peaks see olema nii⁽¹⁰⁴⁾.

- (181) Komisjon ei leia, et uurimismenetluse teistkordne pikendamine oleks olnud komisjonile kohustuslik. Esiteks, nagu eespool märgitud, väljendati laiendamisotsuses kahtlusi konkreetse asjaolu (st ostuhinna tasumise või mittetasumise osas töötajate poolt) suhtes, andes osapooltele seeläbi võimaluse märkuste esitamiseks. Teiseks, mis puudutab õiguslikku arutluskäiku, mille kohaselt kõnealune asjaolu võib endast kujutada meetme E7 väärkasutust, jõudis komisjon niisugusele järeldusele vaid kõikide faktide ja seaduste süvaanalüüsi käigus, mis leidis aset ametliku uurimismenetluse raames. Sellise suure ja keeruka juhtumi korral, mis käsitleb koguni kümne aasta taguseid meetmeid, võimaldab vastav juurdlusme-

netlus peaaegu automaatselt komisjonil oma analüüsi täpsustada, andes asjaoludest ja õiguslikest küsimustest parema ülevaate. Kolmandaks on Kreeka pika aja vältel esitanud vasturääkivat teavet ostuhinna tasumise kohta töötajate poolt. Oma vastuses laiendamisotsusele väitsid Kreeka ja HSY veel üsna hiljuti, et töötajad alustasid ostuhinna tasumist 1998. aastal, nagu nägi ette 1995. aasta leping⁽¹⁰⁵⁾. Samas aga kogus komisjon uurimismenetluse raames tõendusmaterjali, mis lükkas antud väite ümber. Seetõttu nõudis komisjon Kreekal ja HSY-lt kaalukate tõendite esitamist oma väidete toetuseks⁽¹⁰⁶⁾. Lõpuks võtsid HSY ja Kreeka omaks, et töötajad ei tasunud aastaseid osamakseid kooskõlas 1995. aasta septembri lepinguga. Olles viimaks välja selgitanud juhtumi kõik olulised asjaolud, oli komisjon sel hetkel võimeline hindama varasemate otsuste rikkumiste toimumist.

- (182) Samuti rõhutab komisjon, et võimaldamaks Kreeka ja HSY tulemuslikku osalemist menetluses ning olemaks kindel selles, et riigikaitse huvid on tagatud, pakkus komisjon Kreeka ja HSY-le (st ainsatele osapooltele lisaks Elefsisele, kes olid esitanud märkusi meetme E10 kohta, kuid Elefsis oli oma märkustes juba teatavaks teinud, et tema arvates peaks komisjon ostuhinna tasumata jätmise tõttu nõudma otsusega C 10/94 heakskiidetud abi tagastamist) võimalust märkuste esitamiseks komisjoni hinnangu suhtes, et tasumata jätmine võib olla käsitletav otsuse C 10/94⁽¹⁰⁷⁾ rikkumisena. Nii Kreeka kui ka HSY esitasid rohkelt märkusi⁽¹⁰⁸⁾.

4.6. 2002. aastal heakskiidetud 29,5 miljoni euro suuruse sulgemisabi (meetme E8) väärkasutus

4.6.1. Meetme kirjeldus

- (183) 5. juunil 2002 vastu võetud otsusega N 513/01 kiideti heaks 29,5 miljoni euro suurune abi, et julgustada osa HSY töötajatest laevatehasest vabatahtlikult lahkuma. Komisjon leidis, et 29,5 miljoni euro suurune abi kujutab endast kokkusobivat sulgemisabi määruse (EÜ) nr 1540/98 artikli 4 tähenduses ja nõustus laevatehase iga-aastase laevaremondivõimsuse piiramisega 420 000 vahetule inimtunnile ja alltöövõtjate arvu vähendamisega, kiites need võimsuse vähendamise meetmetena heaks.

4.6.2. Menetluse algatamise põhjused

- (184) Komisjon väljendas laiendamisotsuses kahtlust antud piirangust kinnipidamise osas. Kinni ei ole peetud kohustusest esitada kaks korda aastas aruandeid. Lisaks esitasid Kreeka ametiasutused vastuseks asjakohase teabe esitamise palvele vasturääkivaid arvandmeid.

4.6.3. Huvitatud isikute märkused

- (185) Elefsise väitel on HSY käive ja iga-aastaselt laevatehases remonditavate laevade arv niivõrd suur, et 420 000 tunni piirangut ei ole võimalik järgida.

4.6.4. Kreeka märkused

- (186) Kreeka ja HSY väitel rakendab laevatehas intensiivselt alltöövõtjaid, kes jagunevad kahte kategooriasse. Esiteks, „HSY teenistuses olevad alltöövõtjad”. Need valib ja nende

tööd tasustab HSY. Teiseks, „kolmandate isikute töövõtjad”. Nende valijaks on laevaomanik. Laevaomanik valib nad ja peab hinnaläbirääkimisi vahetult nendega. Kolmandate isikute töövõtjad maksavad HSY-le teatud tasu laevatehase rajatiste kasutamise eest. Kreeka väitel tuleb ainult esimene kategooria puhul järgida otsusega N 513/01 kehtestatud piirangut. Samas ei tea HSY, mitu tundi need „HSY teenistuses olevad alltöövõtjad” töötavad, sest neile makstakse fikseeritud hinna alusel. Seetõttu pakub Kreeka välja meetodi nende töötatud tundide arvu ligikaudseks kindlaksmääramiseks: esiteks vähendatakse neile makstavat lepingujärgsete hindade summat 15 % võrra (mis vastab kasumimarginaalile) ning seejärel veel 20 % võrra⁽¹⁰⁹⁾ (mis vastab kaudselt tootlikele inimtundidele). Saadud summa jagatakse seejärel „HSY ametlikust raamatupidamisest tuletatud inimitundi aastakulumääraga”⁽¹¹⁰⁾. Seda meetodit kasutades saab Kreeka tulemuseks tundide koguarvu, mis aastatel 2002–2006 jääb alla 420 000. Sellest lähtuvalt järeldab Kreeka, et piirangut on kinni peetud. Meetodi kokkuvõte on esitatud järgnevas tabelis.

	1.1.2002– 31.12.2002	1.1.2003– 30.9.2003	1.10.2003– 30.9.2004	1.10.2004– 30.9.2005	1.10.2005– 31.8.2006
A. HSY töötajate vahetult tootlikud inimitunnid	51 995	42 155	[...] (*)	[...]	[...]
B. HSY teenistuses olevatele alltöövõtjatele makstud hind (eurodes)	3 798 728	16 471 322	[...]	[...]	[...] (kuni 30.6.2006)
C. = B pärast kasumimarginaali (15 %) ja kaudse töö (20 %) mahaarvestamist	2 469 173	10 179 134	[...]	[...]	[...]
D. HSY vahetute töötajate tunnihind (eurodes)	25,97	27,49	[...]	[...]	[...]
E. HSY teenistuses olevate alltöövõtjate töötajate vahetult tootlike inimitundide hinnanguline arv (= C jagatuna D-ga)	95 077	370 284	[...]	[...]	[...]
F. Otsuse N 513/01 alla kuuluvate vahetult tootlike inimitundide summa (= A + E)	147 073	412 440	[...]	[...]	[...]

(*) Ametisladuse alla kuuluv teave.

4.6.5. Hindamine

4.6.5.1. Asutamislepingu artikkel 296

- (187) Seoses artikli 296 potentsiaalse kohaldamisega antud meetme suhtes tuleb komisjon meelde, et tsiviiltegevus

ja sõjaline tegevus viidi lahku juba otsuses N 513/01, milles järeldati, et riigiabi eeskirjade alla kuuluv riigiabi osa on 25 %. Seega seondus 29,5 miljoni euro suurune abi täies ulatuses HSY tsiviiltegevusega, olles hinnatav riigiabi eeskirjade alusel.

4.6.5.2. Abi väärkasutuse olemasolu

- (188) Komisjon on jõudnud järeldusele, et iga alljärgnev element annab eraldivõetuna piisavalt alust järelduseks, mille kohaselt heakskiitvas otsuses sätestatud piirangust ei peetud kinni, millest tulenevalt leidis aset abi väärkasutus.
- (189) Esiteks, et HSY suhtes kehtis inimtundide arvu piirang, oli HSY kohustatud juurutama mehhanismi nende tundide täpseks väljaarvestamiseks. Alltöövõtjate inimtundide täpse arvu väljaarvestamist võimaldava mehhanismi juurutamata jätmise ja sellest tulenevalt laevatehase inimtundide arvu täpse väljaarvestamise välistamise kaudu on HSY toime pannud otsuse N 513/01 rikkumise. Eelkõige kehtib see põhjusel, et just Kreeka pakkus välja näitaja „inimtundide arv” kasutamise tõendamaks tootmisvõimuste vähendamist HSY poolt.
- (190) Teiseks vaidlustab komisjon Kreeka väite, et „kolmandate isikute töövõtjad” ei kuulu tundide piirangu alla. Kreeka väitel puuduvad nende vahel lepingulised suhted, välja arvatud rajatiste rentimise osas. Esiteks on komisjon arvamisel, et niisuguse arutuskäiguga nõustumine pakuks välja lihtsa võimaluse piirangust kõrvalehoidmiseks: lepingute sõlmimise asemel alltöövõtjatega paluks HSY nende sõlmimist laevaomanikelt, nii et HSYd ja alltöövõtjaid ei seoks ükski leping. Teiseks on piirangu eesmärgiks tegevuse piiramine laevatehases. Seetõttu on loogiline, et kui otsuses N 513/01 nähakse ette „alltöövõtuna tehtava töö” kaasamist piirangu alla, hõlmab see nii HSY alltöövõtjaid kui ka laevatehase territooriumil töötava laevaomaniku alltöövõtjaid. Kolmandaks tunnistas Kreeka vastuseks komisjoni üksikasjalikele küsimustele,⁽¹¹¹⁾ et HSY teeb makseid mõningatele nendest „kolmandate isikute töövõtjatest” järgneval moel: viimased sõlmivad täitmisele kuuluvate ülesannete ja hinna suhtes kokkuleppe laevaomanikuga, laevaomanik aga maksab seejärel HSY-le ning HSY kannab raha omakorda töövõtjatele üle. Niisugustel juhtudel eksisteerib lepinguline suhe HSY ja töövõtjate vahel ning laevaomaniku poolt töövõtjatele töö eest makstavad summad kajastatakse HSY kasumiaruandes tuluna (st need on kaasatud HSY müüki/käibesse). Seetõttu ei ole kahtlust, et vähemalt need lepingud „kolmandate isikute töövõtjatega” kuuluvad piirangute alla. Kreeka ei ole arvutanud välja ega edastanud komisjonile nende „kolmandate isikute töövõtjate” inimtundide arvu. Tegu on otsuse N 513/01 täiendava rikkumisega. Lisaks pöörab komisjon tähelepanu sellele, et HSY remonditegevuse käive on 2002. aastast kiiresti suurenenud. Samas aga ei kajastu vastav arengutendents vähi-
malgi määral Kreeka esitatud inimtundide üldarvu. Seetõttu on tõenäoline, et HSY poolt tasustatud kolmandate isikute alltöövõtjate inimtundide arv on oluliselt suurenenud. Kuna Kreeka esitatud arvandmete kohaselt jäi HSY 2003. aastal napilt alla 420 000 tunni piiri, järeldab komisjon, et kui HSY tasustatud kolmandate isikute töövõtjad kaasatakse HSY inimtundide üldarvu, on põhjust eeldada kõnealuse piiri ületamist järgnevatel aastatel.
- (191) Kolmandaks, isegi kui lugeda vastuvõetavaks, et „kolmandate isikute töövõtjad” ei kuulu otsuses N 513/01 sätestatud tundide piirangu alla (mis ei ole vastuvõetav), ning et „HSY teenistuses olevate alltöövõtjate” inimtunde saab ligikaudselt välja arvestada neile tasutud summade jagamise teel tööjõu tunnitasauga, ei ole piirangust kinni peetud. Kreeka kasutatav „HSY ametlikust raamatupidamisest tuletatud inimtunni aastakulumäär” ei sobi alltöövõtja heaks töötava töötaja tunnitasa ligikaudselt väljaarvestamiseks. Väärtuste jada kõrge volatiilsus (näiteks üleminek 27 eurolt [...] eurole järgmisel aastal) tõendab, et HSY ametlikust raamatupidamisest tuletatud inimtunni aastakulumäär ei näita ära töötaja töötunni maksumust⁽¹¹²⁾. Tegelikuses ei muutu brutotunnipalk üheski tööstusharus niisugusel viisil: see kasvab aja jooksul stabiilselt, kuid ei kahekordistu kunagi ühe aastaga. Lisaks kasutavad laevatehased alltöövõtjaid just sellepärast, et alltöövõtjate kasutamine on täiendava tööjõu palkamisest odavam. Eeltoodust tulenevalt on HSY ametlikust raamatupidamisest tuletatud inimtunni aastakulumäära kasutamine tulemuseks alltöövõtjate poolt palgatud töötajate inimtunni maksumuse ülehindamine. Seda asjaolu on kinnitatud komisjoni teenistuses olev konsultant. Mõistlikumate tunnitasa kalkulatsioonide arvessevõtmine suurendab oluliselt alltöövõtjate inimtundide arvu,⁽¹¹³⁾ mis toob kaasa 420 000 tunni piirangu rikkumise 2003. ja 2005. aastal.
- (192) Neljandaks on Kreeka poolt väljapakutud meetodi korral 2003. aastal ainult üheksa kuud, st kuni septembrini 2003. Kreeka väidab, et sellest hetkest alustati aruandeaasta arvestust oktoobrist oktoobrini. Aasta ülemäärana kohaldamine vaid üheksa kuu tegevuse suhtes ei ole vastuvõetav. Komisjon palus Kreekal esitada üksikasjalik teave tegevuse kohta 2003. aasta viimase kolme kuu jooksul, kuid Kreeka ei ole vastavaid andmeid esitanud⁽¹¹⁴⁾. Kui kalendriaasta 2003 kolme viimase kuu tegevust võrreldakse ligikaudselt majandusaasta 2004 ühe kvartali tegevusega, on ilmne, et inimtundide piirangut on rikutud.

- (193) Kuivõrd on olemas mitu sõltumatut põhjust, mille alusel saab järeldada väärkasutuse asetleidmist, järeldab komisjon, et abi tuleb tagasi nõuda.

4.7. 8,72 miljardi Kreeka drahmi (25,6 miljoni euro) suurune kapitalisüst Kreeka riigi või ETVA poolt aastatel 1996–1997 (meede 9)

4.7.1. Meetme kirjeldus

- (194) 1996.–1997. aastal tegi ETVA 8,72 miljardi Kreeka drahmi (25,6 miljoni euro) suuruse kapitalisüsti HSYsse.

4.7.2. Menetluse algatamise põhjused

- (195) Laiendamisotsuses tõstatatakse kahtlusi selles osas, kas kapitalisüst on kooskõlas turumajandusliku investori käitumisega. Esiteks märgib komisjon, et Kreeka on esitanud vasturääkivaid andmeid, teatades esmalt, et vastava summa andis riik tööjõu 1 000 töötaja võrra vähendamisega kaasnevate kulude hüvitamiseks, ning lükates selle selgituse hiljem ümber väitega, et kapitalisüsti tegijaks oli ETVA. Teiseks märgib komisjon, et 49 % osaluse omanikeks olevad töötajad ei osalenud kapitalisüstit. Lisaks on üllatav, et ETVA kõnealune kapitalisüst ei suurendanud tema osalust HSYs.

- (196) Samuti juhtis komisjon tähelepanu asjaolule, et kui selline meede kuulutatakse abiks, on põhjust kahelda selle kokkusobivuses.

4.7.3. Huvitatud isikute märkused

- (197) Elefsis osutab, et 1996. aastal kuulus 49 % HSY aktsiatest töötajatele. Kui ETVA tegi kapitalisüsti töötajate proportsionaalse osalemiseta, oleks tema osalus aktsiakapitalis pidanud tõusma üle 51 %, mis oli seadusega keelatud ja mida tegelikult ei juhtunud. Sellest tuleneb, et ETVA ei saanud oma kapitalisüsti vastu uusi aktsiaid. Niisugune stsenaarium oleks olnud erainvestori jaoks vastuvõetamatu.

4.7.4. Kreeka märkused

- (198) Kreeka kinnitab, et 1996.–1997. aastal tegi ETVA 8,72 miljardi Kreeka drahmi (25,6 miljoni euro) suuruse kapitalisüsti ja sai riigilt samaväärse summa vastu. Kreeka väidab, et riik tegutses turumajandusliku investorina, sest kapitalisüsti abil rahastatud tööjõu vähendamine

parandas oluliselt laevatehase töö tõhusust ja kasumlikkust tulevikus. HSY selgitab, et süstitud summad ei toonud kaasa uute aktsiate emissiooni ega kujutanud endast ametlikult kapitalisüsti. See selgitab, miks riigi osalus aktsiakapitalis ei tõusnud üle 51 %. Kui komisjon peaks siiski järeldama, et meede kujutab endast abi, on Kreeka arvates tegu kokkusobiva sulgemisabiga kooskõlas direktiivi 90/684/EMÜ artikliga 7.

4.7.5. Hindamine

4.7.5.1. Asutamislepingu artikkel 296

- (199) Meetmega rahastati kogu laevatehase tegevust, mitte üksnes tsiviiltegevust. Kuna 75 % laevatehase tegevusest on sõjaline tegevus, nagu on osutatud käesoleva otsuse osas 3.3, ja Kreeka tugineb asutamislepingu artiklile 296, saab vaid 25 % meetmest (2,18 miljardit drahmi (6,4 miljonit eurot)) hinnata riigiabi eeskirjade alusel.

4.7.5.2. Abi olemasolu

- (200) Komisjon märgib, et riik andis ETVA kaudu HSY-le raha uusi aktsiaid vastu saamata, millest tulenevalt kuulus talle vaid 51 % HSYst. Turumajanduslik investor ei oleks teistele aktsionäridele sellist kingitust teinud. Ta oleks taotlenud uusi aktsiaid või proportsionaalse kapitalisüsti tegemist ülejäänud aktsionäride poolt. Sellest tulenevalt ei oleks erainvestor sarnaste asjaolude juures kõnealust kapitalisüsti sooritanud.

- (201) Kuivõrd riik andis HSY käsutusse ressursid, mida viimane ei oleks turult leidnud, andis kõnealune meede HSY-le valikulise eelise. Seetõttu kujutab meede endast abi asutamislepingu artikli 87 lõike 1 tähenduses. Kuivõrd abist eelnevalt ei teatatud, mis on vastuolus asutamislepingu artikli 88 lõikes 3 sätestatud nõudega, on tegemist ebaseadusliku abiga.

4.7.5.3. Kokkusobivus ühisturuga

- (202) Kõnealuse abi kokkusobivuse suhtes märgib komisjon, et HSY tööjõu vähendamine 3 022 töötajalt 1995. aastal 1 977 töötajale 1997. aastal leidis vaieldamatult aset. Tööjõu vastavat vähenemist kinnitati ka kahes 15. juulil 1997. aastal vastuvõetud otsuses (otsused C 10/94 ja N 401/97), sest see kujutas endast ümberkorralduskava üht

tugisammast. Otsusega N 401/97 kiidetakse heaks investeeringutoetus, mida direktiivi 90/684/EMÜ kohaselt saab tunnustada kokkusobivaks vaid juhul, kui see on „seostatud ümberkorralduskavaga, mis toob kaasa üldise laevaremondivõimsuse vähenemise” ja „millega ei kaasne laevaehtusvõimsuse suurenemist”. Otsuses N 401/97 leitakse, et toimunud on „laevatehase remondivõimsuse vähenemine võrdeliselt töötajate arvu piiramisega, mida ei ole võimalik tasakaalustada tootlikkuse kavandatava tõstmise ja kommerts-laevade dokkimisvõimsuse vähendamise teel”. Samuti kinnitatakse otsuses, et laevaehtusvõimsus on veidi vähenenud. Kuivõrd komisjon ise on otsuses N 401/97 tunnistanud, et tööjõu vähendamine koos muude Kreeka väljapakutud meetmetega tooks kaasa laevaehtus- ja laevaremondivõimsuste vähenemise, on komisjon arvamisel, et direktiivi 90/684/EMÜ artikli 7 kohane võimsuse vähenemine leidis tõepoolest aset. Seoses abi summa ja osatähtsusega märgib komisjon, et 25,6 miljoni euro suurune abi oli mõeldud tööjõu vähendamiseks 1 000 töötaja võrra. 2002. aastal, vaid kuus

aastat hiljem, kuulutas komisjon kokkusobivaks neli korda suurema summa kasutamise tööjõu tagasihoidlikumaks vähendamiseks. Seetõttu on komisjon arvamisel, et abi summa ja osatähtsus on õigustatud. Kokkuvõttes on komisjon seisukohal, et direktiivi 90/684/EMÜ artiklis 7 sätestatud tingimused on täidetud, ning leiab seetõttu, et kõnealune abi on ühisturuga kokkusobiv.

4.8. Kapitali suurendamine aastatel 1998–2000 investeerimiskava rahastamiseks (meede E10)

4.8.1. Meetme kirjeldus

- (203) Nagu kavandatud otsuses N 401/97, leidsid 1998., 1999. ja 2000. aastal aset kolm kapitali suurendamist kogusummas 2,98 miljardit Kreeka drahmi (8,7 miljonit eurot) HSY investeerimiskava ühe osa rahastamiseks. Kapitali suurendamiste rahastajateks olid ETVA ja HSY töötajad, kes osalesid proportsionaalselt oma osalusega HSY aktsiakapitalis.

(miljonit Kreeka drahmi (miljonit EUR))

	Kokku	ETVA panus (51 %)	Töötajate panus (49 %)
20. mai 1998	1 569 (4,6)	800 (2,3)	769 (2,3)
24. juuni 1999	630 (1,8)	321 (0,9)	309 (0,9)
22. mai 2000	780 (2,3)	397 (1,2)	382 (1,1)

- (204) 2001. aastal maksis Kreeka riik töötajatele summa, mis võrdus nende panusega kolme kapitali suurendamisse (vt käesoleva otsuse põhjendus 33, milles kirjeldatakse seadust 2941/2001).

riik oli salaja võtnud kohustuse hüvitada töötajatele nende poolt HSY kapitali süstitud mis tahes summad. Niisugune kohustus tähendaks, et töötajatele ei kaasne sellega mingit riski.

4.8.2. Menetluse algatamise põhjused

- (205) Komisjon väljendas laiendamisotsuses kahtlusi selle kohta, kas ETVA osalemine kapitali suurendamistes kujutab endast kokkusobivat abi. Isegi juhul, kui 15. juulil 1997. aastal vastuvõetud otsuses N 401/97 võetakse arvesse, et ETVA edasist osalemist kapitali suurendamistes võib põhimõtteliselt käsitleda abi mittesisaldavaks ümberkorralduskava elluviimise raames, võis kõnealune osalemine siiski olla käsitletav abina selle elluviimise ajal 1998., 1999. ja 2000. aastal. Tuleb märkida, et HSY olukord halvenes selle ajavahemiku jooksul. Lisaks osutatakse laiendamisotsuses, et töötajate osalemine kapitali suurendamises proportsionaalselt nende osalusele HSY kapitalis ei välista abi: esiteks ei ole kindel, et nad tasusid ETVA-le 49 % osaluse hinna HSYs kooskõlas 1995. aasta osalise erastamise lepinguga. Teiseks ei ole välistatud, et

4.8.3. Huvitatud isikute märkused

- (206) Elefsis toetab algatamisotsuses väljendatud kahtlusi, tuleb meelde Alitalia presedenti⁽¹¹⁵⁾ seoses töötajate osalemisega nende endi ettevõtte kapitali suurendamises ning järeldeb, et ETVA osalemine kapitali suurendamistes kujutab endast kokkusobimatut abi.

4.8.4. Kreeka märkused

- (207) Kreeka tuleb meelde, et ETVA ja töötajate osalemine kapitali suurendamises on sätestatud 1995. aasta septembri osalise erastamise lepingus. Samuti nähti otsuses N 401/97 ette kõnealuste kapitali suurendamine ETVA ja HSY töötajate osalusel vastavalt 51 % ning 49 % ulatuses, osutamata sealjuures, et ETVA osalemine kujutaks endast abi. Lõpetuseks vaidlustavad nii Kreeka kui ka

HSY hüpoteesi, mille kohaselt töötajad ei tasunud ostuhinda ETVA-le, ja salajase kokkuleppe olemasolu, mis lubab töötajatele ükskõik milliste nende poolt investeerimiskava rahastamiseks tasutud summade riiklikku hüvitamist. HSY väidab, et kui komisjon peaks meedet käsitlema abina, oleks tegemist kokkusobiva ümberkorraldusabiga.

4.8.5. Hindamine

4.8.5.1. Asutamislepingu artikkel 296

- (208) Asutamislepingu artikli 296 võimaliku rakendamise seoses märgib komisjon, et kapitali suurendamise eesmärgiks oli rahastada investeerimiskava. Nagu juba järeldatud meetmete P1, P2, P3 ja P4 hindamise raames, saab nimeetatud investeerimiskava ning selle riigipoolset tugirahastamist hinnata riigiabi eeskirjade alusel.

4.8.5.2. Abi olemasolu

- (209) Komisjon on jõudnud järgnevatele järeldustele. 1995. aasta septembri osalise erastamislepingu alusel võttis ETVA lepingulise kohustuse osaleda 51 % ulatuses HSY kapitali edasises suurendamises, ülejäänud 49 % pidid panustama töötajad. Kapitali suurendamine oli vajalik investeerimiskava osaliseks rahastamiseks. Otsuses N 401/97 investeringutoetuse kohta märkis komisjon kaudselt, et ETVA niisugune osalemine HSY kapitali suurendamises tulevikus ei kujuta endast riigiabi. See on kooskõlas samal päeval vastuvõetud otsusega C 10/94, milles komisjon märkis, et 49 % HSY aktsiate müük töötajatele kujutab endast kehtivat osalist erastamist, ning et oodata võib elujõulisuse taastumist.
- (210) Seoses ETVA osalemisega kapitali suurendamises 20. mail 1998 on komisjon arvamusel, et puudub piisav alus otsuses N 401/97 väljendatud abi puudumise hinnangust kõrvalekaldumiseks. Muu hulgas ei erinenud asjaolud 1998. aasta mais piisaval määral otsuse vastuvõtmise ajal prognoositud asjaoludest. Lisaks ei leidnud komisjon tõendeid selle kohta, et riik oleks võtnud (salajase) kohustuse hüvitada töötajatele mis tahes võimalikud summad, mida nad on kapitali suurendamiste raames tasunud.

- (211) Veelgi enam, 24. juuni 1999. aasta ja 22. mai 2000. aasta kapitalisuurendamiste ajal ei eksisteerinud enam kahte põhilist tingimust, mis moodustasid 15. juuli 1997. aasta abi puudumise hinnangu aluse.

— Esiteks, nagu eespool märgitud, põhinesid mõlemad 15. juulil 1997. aastal vastuvõetud otsused asjaolul, et Kreeka viib 1995. aasta osalise erastamislepingu ellu, ja eriti sellel, et töötajad tasuvad ostuhinna ETVA-le vastavalt lepingus sätestatule, võttes sellega rahalise riski, mis annaks neile stiimuli konkurentsivõime taastamiseks nõutavate meetmete toetamiseks. Ehkki töötajad pidid tasuma ostuhinna esimese osamakse ETVA-le enne 31. detsembrit 1998, makset ei toimunud. Riik ei rakendanud meetmeid makse kättesaamiseks. Nagu osutatud meetme E7 hinnangus, tähendas eeltoodu seda, et vastupidiselt komisjoni ootustele kahe kõnealuse otsuse vastuvõtmisel 1997. aasta juulis ei seatud töötajaid investorite olukorda, kes pidid maksma kokku 8,17 miljardit Kreeka drahmi (24 miljonit eurot) järgneva kaheteistkümneme aasta jooksul. Mittetasumine tähendas ka seda, et töötajad ei täitnud oma kohustusi vastavalt 1995. aasta septembri osalise erastamise lepingule. Osalise erastamise leping ei olnud ETVA jaoks enam lepinguliselt siduv,⁽¹¹⁶⁾ sest töötajad olid seda rikkunud. Kokkuvõtteks, vastupidiselt õigustatud ootustele otsuse N 401/97 vastuvõtmise ajal olemasolevate lepingute alusel, ei ole tegelikku osalist erastamist toimunud ja leping ei olnud ETVA jaoks enam siduv. Komisjon leiab, et tegu on oluliste erinevustega võrdluses komisjoni ootustega otsuse N 40/97 vastuvõtmise ajal 1995. aasta septembri lepingu alusel. Seega piisab eeltoodust tookordse abi puudumise hinnangu ümbervaatamiseks.

— Teiseks, nagu juba üksikasjalikult analüüsitud käesoleva otsuse lõikes 3.1, jäi tulemata otsuse N 401/97 vastuvõtmise ajal kavandatud äri- ja rahaline edu. Ettevõtte ei õnnestunud 1997. ning 1998. aastal saada arvukaid ja kasumlikke tellimusi. Seetõttu sai 1998. aasta lõpust peale järk-järgult selgemaks, et laevatehas töötab järgnevatel aastatel kahjumiga. Komisjon määras 30. juuni 1999. aasta kuupäevaks, mille möödumisel ei ole mõistlikkuse piires elujõulisuse taastumist põhjust loota. On kindel, et 1999. aasta juuni alguses oli suurem osa halbadest uudistest juba teada ja elujõulisuse taastumine olemasoleva ümberkorralduskava alusel äärmiselt hüpoteetiline.

(212) Eeltoodust lähtudes on komisjon seisukohal, et ETVAga samas olukorras olev turumajanduslik investor ei oleks HSYsse täiendavaid investeeringuid teinud ⁽¹¹⁷⁾.

(213) Kuna niisugune kapitalisüst annab HSY-le valikulise eelise, järeldeb komisjon, et ETVA osalemine teises ja kolmandas kapitali suurendamises kujutab endast riigiabi HSY kasuks. Kooskõla osas asutamislepingu artikli 88 lõikega 3 märgib komisjon, et ta ei ole kunagi vastu võtnud otsust, mis otseselt hindaks ja lubaks ETVA osalust HSY kapitali suurendamistes. Seetõttu järeldeb komisjon, et abi on antud vastuolus asutamislepingu artikli 88 lõikega 3.

(214) Komisjon märgib, et isegi kui kõnealune meede oleks otsusega N 401/97 (otsus N 401/97 kirjeldab, et ETVA osaleb HSY kapitali suurendamistes, ning väljendab riigiabi eeskirjadest kinnipidamises mittekahtlemise kaudu seisukohta, et kõnealune osalus ei oleks abi), ei muudaks see eelseisvat järeldest abi tagasinõudmise kohta. Tegelikuses tuleks niisugusel juhul järeldesta, et riigipank ETVA on kõnealust otsust väärkasutanud, jättes töötajatelt sisse nõudmata ostuhinna kooskõlas 1995. aasta septembri lepinguga. Järeldest, mille kohaselt ETVA osalemine kapitali suurendamistes tulevikus ei ole abi, põhines tegelikuses ootusel, et töötajad tasuvad ostuhinna kooskõlas 1995. aasta septembri lepinguga. Seetõttu tuleks järeldesta, et otsuse N 401/97 ETVA osalemist heakskiitvat osa on väärkasutatud, mistõttu ETVA osalus kuulub HSY-lt tagasinõudmisele.

4.8.5.3. Kokkusobivus ühisturuga

(215) Kreeka väidab, et antud meede võib endast kujutada kokkusobivat ümberkorraldamisabi. Komisjon tuletab meelde, et kapitali suurendamiste eesmärgiks oli investeerimiskava rahastamine. Meetme P2 ja meetme P3 hindamise raames on komisjon juba selgitanud, miks ei saa investeerimiskava jaoks antavat täiendavat ümberkorraldamisabi ühisturuga kokkusobivaks pidada.

(216) Kuna kaks kapitali suurendamist kujutavad endast kokkusobimatut abi, kuuluvad need tagasinõudmisele HSY-lt.

4.9. Riigi vastugarantii seoses lepingutega, mille HSY on sõlminud OSE ja ISAP-iga (meede E12b)

4.9.1. Meetme kirjeldus

(217) HSY poolt Hellenic Railway Organizationi (OSE) ja Athena-Piraeus Electric Railwaysiga (ISAP) veeremi tarnimiseks sõlmitud lepingute raames garanteeris ETVA ettemaksed ning kohustuste nõuetekohase täitmise (edaspidi „sissemaksegarantiid” või „ettemaksegarantiid”). ETVA andis ettemaksegarantiid seoses ISAPi lepinguga 1998. aasta veebruaris ja 1999. aasta jaanuaris ning garantiid seoses OSE lepinguga 1999. aasta augustis. ETVA sai omakorda riigilt vastavad vastugarantiid. Garantiid lepingute raames OSE ja ISAPiga ulatusid vastavalt 29,4 miljoni euro ja 9,4 miljoni euroni.

4.9.2. Menetluse algatamise põhjused

(218) Komisjon väljendas laiendamisotsuses kahtlusi selle kohta, kas kommertsbank oleks nõustunud vastavate garantiide andmisega sarnastel tingimustel. HSY raskusi arvestades võib küsitav olla seegi, kas mõni muu pank oleks nõustunud minieidki garantiisid andma.

4.9.3. Huvitatud isikute märkused

(219) Elefsis toetab komisjoni kahtlusi. Muu hulgas ei käitunud riik turumajandusliku investorina, võttes mitmekordse riski mitte üksnes HSY põhiaktisionärina, vaid ka ainsa võlausaldaja ja garandina, vastutades praktiliselt kõigi HSY tegevusega seonduvate riskide eest.

4.9.4. Kreeka märkused

(220) Kreeka ja HSY väidavad, et ehkki riigi vastugarantiid anti ametlikult 1999. aasta detsembris, lubati need ETVA-le juba ettemaksegarantiide andmisel ETVA poolt seoses ISAPi lepinguga 1998. aasta veebruaris ja 1999. aasta jaanuaris ning garantiide andmisel seoses OSE lepinguga 1999. aasta augustis. Kreeka väitel ei kujutanud need vastugarantiid endast valikulisi meetmeid. Tegelikuses anti need kooskõlas seadusega 2322/1995 ⁽¹¹⁸⁾ ja mitmele ettevõttele võimaldati mainitud seaduse alusel

riigigarantiid. Lisaks väidab Kreeka, et 0,05 % suurune aastamaks on riski hüvitamiseks piisav. ETVA käitumine oleks olnud vastuvõetav ka kommerts pangast jaoks, sest ETVA sai riigilt vastugarantii ja võttis 0,4 % suurust lisatasu⁽¹¹⁹⁾. HSY on oma väidete kinnituseks esitanud konsultandi aruande – esimese Deloitte'i aruande. Ka mainitud aruanne väidab, et riigi vastugarantiit ei oleks HSY saanud kommerts pangast ETVA antud garantiile sarnanevat garantiid, pakkudes tagatiseks teatud varade kinnipidamisõigust. Lõpetuseks väidab Kreeka, et riigi vastugarantiidest kasusaajateks on OSE ja ISAP ning mitte HSY.

(223) Kuna Kreeka väidab, et kasusaajateks olid OSE ja ISAP, tuleb selgeks teha see, kes on antud meetme korral tegelikult kasusaajaks. Komisjon märgib, et veeremimaterjali tarnimislepingute raames on müüja tavaliselt kohustatud esitama ostjale pangagarantiid viimase poolt tehtavate ettemaksete suhtes. Ostja soovib olla kindel ettemakstud summade tagasisaamises juhul, kui müüja peaks jätma materjali tarnimata, näiteks pankrotistumise tõttu. Seetõttu peab just müüja saama pangalt vastavad garantiid ja katma nende maksumuse. Teisisõnu on tegu normaalse kuluga, mida peab kandma veeremimaterjali müüja. Praegusel juhul võimaldas riigi vastugarantii saada ETVA-lt garantiisid hinnaga vaid 0,4 % kvartalis. Nagu allpool osutatakse, oleks kommerts pank riigi vastugarantii puudumisel enne 30. juunit 1999 antud garantiide hinnaks määranud vähemalt 480 baaspunkti aastas. Pärast seda kuupäeva ei oleks ükski kommerts pank vastavaid garantiisid andnud. Seetõttu on selge, et ajavahe mikul enne 30. juunit 1999 võimaldasid riigi vastugarantiid HSY-l saada garantiisid madalama hinnaga. Ajavahe mikul pärast 30. juunit 1999 võimaldasid riigi vastugarantiid HSY-l saada garantiisid, mida HSY ei oleks turult mingil juhul saanud. Sellest järeldub, et abi saaja on HSY.

4.9.5. Hindamine

4.9.5.1. Asutamislepingu artikkel 296

(221) Meede ei kuulu asutamislepingu artikli 296 kohaldamisalasse, sest see toetab otseselt tsiviiltegevust.

4.9.5.2. Abi olemasolu

(222) Esmalt vajab selgitamist, milline kahest meetmeliigist (ETVA antud sissemaksegarantiid ja ETVA-le riigi poolt antud vastugarantiid) võiks endast kujutada abimeedet. Kuna Kreeka väidab, et riigi vastugarantiid olid ETVA-le kindlalt lubatud juba ajaks, mil viimane andis ettemaksegarantiid, tuleb järeldada, et garantiide andmise ajal oli ETVA täielikult kaitstud riigi vastugarantiidega. Eeltoodust tulenevalt, kuna ETVA ei riskinud millegagi (tänu riigi vastugarantiidele), teenides samas tulu 0,4 % kvartalis, oleks vastav meede sarnaste asjaolude juures olnud turumajanduslikule investorile vastuvõetav. Riik aga andis vastugarantiid, mis ei olnud tagatisega tagatud ja mille eest saadav garantiitasu oli vaid 0,05 %. Teine meede oleks olnud turumajanduslikule investorile selgelt vastuvõetamatu. Seetõttu kujutab kõnealune teine meede endast riigiabi. Samas märgib komisjon, et kuna riigile kuulus 100 % ETVAst ja kõik viimatimainitud panga rakendatud meetmed on seostatavad riigiga, on kahe meetme (st garantii ning vastugarantii) eristamine teatud määral kunstlik.

(224) Kreeka väite osas, et kõnealune meede ei ole selektiivne, tuleb komisjon meelde, et meetme üldisuse aluseks on selle kättesaadavus kõikidele liikmesriigis tegutsevatele majandussubjektidele võrdväärse juurdepääsu põhimõtte alusel ja nende kohaldamisala ei tohi *de facto* piirata näiteks liikmesriigi diskretsiooni kaudu nende andmisel või teiste tegurite kaudu, mis piiravad nende tegelikku mõju. Komisjon leiab, et seadus 2322/1995 ei ole eeltoodud määratlusega kaugeltki kooskõlas. Esiteks sätestatakse seaduse artiklis 1, et garantii annab majandusminister kokkuleppel kolme teise ministriga. Seetõttu sõltub garantii andmine ametiasutuste diskretsioonist. Teiseks on riigigarantii andmine eraettevõttele lubatud vaid juhul, kui see paikneb kauges piirkonnas ja garantii andmise eesmärgiks on piirkonna ning mitte konkreetse ettevõtte majandusarengu parendamine (artikkel 1 bb) või kui see on kandnud kahju loodusõnnetuse tõttu (artikkel 1 cc). Samas aga võivad ettevõtted, mis kuuluvad 100 % riigile või kus riigil on enamusosalus, saada riigiabi üldistel põhjustel, näiteks oma mõningate kohustuste katmiseks (artikkel 1B). Seetõttu on ilmne, et riigile kuuluvatel ettevõtetel on riigigarantiidele märksa laiem juurdepääs eraettevõtetega võrreldes. Seda järeldust

kinnitab esimeses Deloitte'i aruandes esitatud garanteeritud laenude loendi analüüs⁽¹²⁰⁾. Kolmandaks ei ole garantiid juurdepääsetavad võrdväärse juurdepääsu põhimõtte alusel. Seaduse artikli 1 lõige 4 sätestab, et garantii andmisel võib riik nõuda mingit liiki tagatist (st ettevõtte põhivara kinnipidamisõigust). Otsus tagatise nõudmise või mittenõudmise kohta jäetakse teha majandusministrile. Käesoleval juhul ei nõudnud riik meetme E12b võimaldamisel tagatist. Seoses juurdepääsu puudumisega võrdväärsetel alustel märgib komisjon, et garantii eest makstav tasu ei ole kõigi laenude korral sama. Näiteks oli praegusel juhul garantiitasu määraks vaid 0,05 %. Meetme E14 korral, mis samuti võimaldati seaduse 2322/1995 alusel, oli tasu suuruseks 1 %. Esimeses Deloitte'i aruandes esitatud garanteeritud laenude loendis oli mõningate laenude vastavaks tasuks samuti 0,1 % ja 0,5 %. Kokkuvõttes jätab komisjon arvestamata Kreeka väite, et seadus 2322/1995 on üldine meede.

(225) Seoses väitega esimeses Deloitte'i aruandes, mille kohaselt HSY oleks võinud saada vastavad sissemaksegarantiid kommerts pangalt, andes pangale tagatisena riigi vastugarantii asemel teatud vara kinnipidamisõiguse, leiab komisjon, et kõnealune väide on meetme analüüsi seisukohast ebaoluline. Komisjon on kohustatud analüüsima, kas riigi poolt realselt võimaldatud meetmete tingimused kujutasid endast abi laevatehasele. Komisjon ei ole kohustatud tõendama seda, kas laevatehas oleks võinud saada sama garantii turult lisatagatiste andmise kaudu. Nagu on osutatud teatise garantiidena antava riigiabi suhtes lõikes 2.1.1, on riigigarantii üheks potentsiaalseks eeliseks laenusaaaja võimalus „pakkuda vähem tagatist”. Antud juhul ei olnud ükski riigi vastugarantiidest tagatud laevatehase teatud varade kinnipidamisõigusega. Seetõttu kujutab varalise tagatisega riigigarantii endast teistsugust tehingut, mille hindamine ei ole nõutav. Täiendava põhjusena märgib komisjon, et isegi kui esimeses Deloitte'i aruandes sisalduva mainitud väite hindamine oleks olnud nõutav, ei oleks HSY-l õnnestunud tagatiste pakkumise kaudu veenda mõnda kommerts pankat taolisi sissemaksegarantiid andma. Tegelikult olid laevatehase varad juba koormatud ja nende likvideerimisväärtus oli väike (vt allmärkuse 43 teine ning kolmas lõik). Seega ei oleks isegi tagatis HSY teatud varade kinnipidamisõiguse näol veennud turumajanduslikku investorit HSY-le laenu andma.

(226) Komisjon on käesolevas otsuses eespool määratlenud intressimäära, mida kommerts pank oleks kohaldanud laenu andmisel HSY-le. Ajavahemiku kuni 30. juunini 1999 puhul järeldati, et kuna HSYga seondus eriline risk, tuleb elujõulistele ettevõtetele antavate laenude intressimääradele lisada vähemalt 400 baaspunkti suurune riskipremia. Sama lähenemise rakendamiseks sissemaksetele antavate garantiide suhtes tuleb kindlaks määrata, millist preemiat kohaldaks turumajanduslik investor ettemaksegarantii andmisel elujõulisele ettevõttele. Ükski antud menetluse osapooltest ei ole esitanud niisuguste garantiide usaldusväärset turuhinda. Mitme laevaehtussektorile suunatud ja komisjoni poolt abi mittersisaldavana heakskiidetud riigigarantiiskeemi⁽¹²¹⁾ korral kohaldata madalaima krediidiriskiga laenusaaaja suhtes garantiitasu aastamäär 0,8 % ehk 80 baaspunkti. Muude usaldusväärsete näitajate puudumisel kasutab komisjon kõnealust määra Kreeka elujõuliste ettevõtete poolt sel ajal makstud garantiitasu minimaalse aastamäär hinnangulise väärtusena. Vaatamata sellele, et OSE ja ISAPiga sõlmitud lepingud seonduvad laevaehtuse asemel veeremehitusega, kasutab komisjon 0,8 % viitemäära, sest veeremehitus oli HSY jaoks marginaalne tegevus, samas kui suurem osa HSY tegevusest ja seega ka suurem osa HSY riskist seondus laevade ehituse ja remondiga. Eeltoodust tulenevalt hinnatakse abi olemasolu ja mahtu HSY-le enne 30. juunit 1999. aastal antud ettemaksugarantiide korral HSY poolt makstud tegeliku tasu (sealhulgas riigile vastugarantii eest makstud tasu) ja 480 baaspunkti suuruse tasu (st 80 baaspunkti, millele lisandub 400 baaspunkti) võrdlemise teel. 30. juunil 1999 järgneva ajavahemiku puhul järeldas komisjon käesolevas otsuses eespool, et laevatehasel puudus juurdepääs finantsturule, ning et tagasinõudmisele kuuluvaks riigiabi elemendiks iga laenu korral oleks HSY poolt tegelikult tasutud intressimäär ja viitemäär vahe, millele lisandub 600 baaspunkti. Seega arvutatakse tagasinõudmisele kuuluv abi sissemaksegarantiide korral välja HSY poolt makstud tegeliku tasu (sealhulgas riigile vastugarantii eest makstud tasu) ja 680 baaspunkti suuruse tasu (st 80 baaspunkti, millele lisandub 600 baaspunkti) võrdlemise teel.

(227) Komisjon märgib, et Kreeka väitel olid vastugarantiid ettemaksugarantiide andmise ajal ETVA poolt juba ära lubatud. Sellest tulenevalt anti ISAP-i ettemaksudega seonduvad vastugarantiid enne 1999. aasta juuni lõppu.

Nende garantiide aastane kogumaksumus (ETVA tasutud garantiitasu pluss riigi tasutud vastugarantiitasu) oli tunduvalt väiksem kui 480 baaspunkti. Seetõttu hõlmavad need riigiabi, mis võrdub viimatimainitud tasu ja garantiide kogumaksumuse vahega HSY jaoks (ETVA-le makstud tasu⁽¹²²⁾ ning riigile makstud tasu). Kuivõrd selle andmisest ei teatatud, mis on vastuolus asutamislepingu artikli 88 lõikes 3 sätestatud nõudega, on tegemist ebaseadusliku abiga.

- (228) OSE ettemaksetega seonduvad vastugarantiid anti pärast 1999. aasta juunit – ajal, mil ükski pank ei oleks jätkanud mis tahes garantiide andmist. Seega kujutavad need vastugarantiid endast täies ulatuses abi. Kuivõrd abi andmisest ette ei teatatud, mis on vastuolus asutamislepingu artikli 88 lõikes 3 sätestatud nõudega, on tegemist ebaseadusliku abiga. Kui need abimeetmed kuulutatakse kokkusobimatuks abiks ja kui need on endiselt välja maksmata, tuleb need viivitamatult peatada. Sellest aga ei piisaks algse olukorra taastamiseks, sest HSY oleks mitme aasta vältel saanud kasu garantiist, mida ettevõtte ei oleks turult saanud. Ajavahemiku eest kuni garantii aegumiseni tuleks tagasi nõuda ka 680 baaspunkti ja HSY tegelikult makstud tasude vahega võrduv abisumma.

4.9.5.3. Kokkusobivus ühisturuga

- (229) Komisjon märgib, et abi kujutab endast tegevusabi, sest see vähendab kulusid, mida HSY oleks pidanud ärirepingute raames üldjuhul kandma. Kuna tegevusabi ei olnud veeremimaterjali valmistamise sektoris lubatud, ei saa seda käsitleda ühisturuga kokkusobivana ja abi tuleb seetõttu tagastada.

4.10. Kohustuste edasilükkamine/ajatamine ja OSE-le ning ISAP-ile makstavate viiviste tasumisest vabastamine (meede E12c)

4.10.1. Meetme kirjeldus

- (230) HSY ei suutnud täita oma OSE ja ISAP-iga sõlmitud veeremilepingutest tulenevaid kohustusi. Muu hulgas ei õnnestunud HSY-l veeremit kooskõlas kokkulepitud graafikuga valmis saada. Sellest tulenevalt vaadati mõningad neist lepingutest 2002.–2003. aastal üle ja lepiti kokku uus tarnegraafik. Lisaks näib, et algetes lepingutes sätestatud trahviklauslite ja viiviste kohaldamisest loobuti või lükati need edasi.

4.10.2. Menetluse algatamise põhjused

- (231) Laiendamisotsuses väljendab komisjon kahtlusi selle suhtes, kas 2002.–2003. aastal toimunud läbirääkimistel käitusid riigile kuuluvad ettevõtted OSE ja ISAP viisil, mis oleks sarnaste asjaolude juures eraettevõttele vastuvõetav. Nad võisid lepinguid kohaldada ja/või ümber vaadata viisil, mis oli HSY jaoks kasulik, võimaldades viimasele seeläbi riigiabi.

4.10.3. Huvitatud isikute märkused

- (232) Elefsis väidab, et OSE ja ISAP ei ole püüdnud saavutada viivituste tulemusena tekkinud trahvide ning viiviste täielikku äramaksmist, samuti ei ole nad üritanud realiseerida HSY eest ettevõtte lepinguliste kohustuste nõuetekohaseks täitmiseks antud garantiisid.

4.10.4. Kreeka märkused

- (233) Kreeka ametiasutused väidavad, et HSY tasus kõik trahvid ja asjakohased intressisummad kooskõlas oma lepinguliste kohustustega ning võimalikud ümbervaatomised viidi läbi kooskõlas tunnustatud äritavadega. OSE ja ISAP ei loobunud kunagi trahvide ning viiviste sissenõudmisest.

- (234) OSE ja HSY vahel sõlmiti 1997. aasta lõpul järgnevad kuus programmilepingut (edaspidi PA): PA 33 SD 33, PA 33 SD 33a, PA 35 SD 35, PA 37 SD 37a, PA 39 SD 39 ja PA 41 SD 41a. Programmilepingud aktiveeriti 1999. aasta augustis ja septembris, 1997. aasta lepingutes kokkulepitud ettemaksete tasumise kaudu OSE poolt. OSE nõudis lepingute õigeaegset elluviimist alates 2000. aastast ehk pärast seda, kui olid ilmnenud esimesed viivitused materjali tarnimisel. Konsortsiumid, mille koosseisu HSY kuulus, pakkusid välja nimetatud kuue lepingu muutmise järgmistel tingimustel:

— määratud trahvide ja viiviste tasumine konsortsiumi poolt rahaliselt või mitterahaliselt, vastavalt OSE eelistusele;

— hinna eskalatsioonivalemi kujundamine kehtimajäävate lepingute kokkulepitud tarnegraafikute ja mitte konsortsiumi väljapakutud uute tarnetahtagade põhjal, et tagada tarnekuupäevade vastuvõetavus;

- OSE varustamine samaväärsse veeremiga kasutamiseks omal äranägemisel, ühelt poolt uute väljapakutud tarnetähtaegade vastuvõetavaks muutmiseks ja teiselt poolt trahvi- ning viivisesummade edasise juurdekasvu peatamiseks. PA 39 (elektrivedurid) jäeti samaväärsse veeremi sätte alt välja, sest OSE ei olnud lõpetanud liini Patras-Ateena-Saloniki elektrifitseerimist, ning PA 35 jäi välja sellepärast, et konsortsium eelistas trahvi- ja viivisesummade juurdekasvu jätkumist kooskõlas lepinguga;
- samaväärsse veeremi tarnimata jätmise või (lepingus sätestatud materjali) tarne hilinemise korral oleks trahvi- ja viivisesummade juurdekasv jätkunud, alates uuesti nende peatamise hetkest 31. detsembril 2002. aastal.
- (235) 7. jaanuaril 2003 kiitis OSE juhatus väljapakutud muudatused heaks. Kolme PAd (33a, 35 ja 39) muudeti 2003. aasta esimese nelja kuu jooksul ning asjaomased muutmislepingud allkirjastati vastavalt 23. veebruaril 2003, 17. aprillil 2003 ja 28. veebruaril 2003⁽¹²³⁾.
- (236) Seistes PAde denonsseerimise või muutmise vahel valimise dilemma ees ja võttes arvesse oma vajadusi 2004. aasta olümpiamängude jaoks, otsustas OSE, et tema ärihuvide kaitseks on parem võtta vastu konsortsiumi pakkumine lepingute muutmiseks kui nende denonsseerimine. Denonsseerimine oleks OSE ilma jätnud pakutud uuest lisaveeremist, võttes arvesse, et võimalike uute menetluste läbiviimisele veeremi hankimiseks kuluks vähemalt kolm või neli aastat. Muudetud lepingud olid seaduslikud ja kooskõlas algsete lepingutega.
- (237) Kreeka arvates tõendab ülaltoodud teave seda, et konsortsiumile, ja seega HSY-le, ei võimaldatud kunagi soodsamat kohtlemist võrdluses OSE muude tarnijatega, ning et trahvi- ja viivisesummad nõuti iga kord sisse⁽¹²⁴⁾. Leping ei näinud ette viivise maksmist trahvisummadel, kuid OSE esitas konsortsiumile viivisenõude ja vastava arve.
- (238) Sama kehtib ISAPi summade suhtes, mis kujutavad endast tegelikke HSE poolt tehtud makseid, mitte ettekirjutusi. Lisaks rõhutatakse, et programmilepingu 1/97⁽¹²⁵⁾ ümbervaatomist või muutmist ei toimunud. Leping nägi ette neljakümne mootorrongi, millest igaihe koosseisu kuulub kolm sõidukit, projekteerimise, ehitamise, kohaletoimetamise ja kasutuselevõtmise. Mootorrongide üleandmine hilines, mistõttu kohaldati ja peeti kinni programmilepingus ettenähtud trahvid ning viivised⁽¹²⁶⁾.
- #### 4.10.5. Hindamine
- ##### 4.10.5.1. Asutamislepingu artikkel 296
- (239) Meede ei kuulu asutamislepingu artikli 296 kohaldamisalasse, sest see seondub üksnes tsiviiltegevusega.
- ##### 4.10.5.2. Abi olemasolu
- (240) Komisjon märgib, et Kreeka ametiasutused on esitanud üksikasjaliku teabe asjaomaste lepingute kohta, nagu laiendamisotsuses taotletud. Komisjoni tõstatatud kahtlused on selle teabe abil hajutatud. Leidis kinnitust, et HSY tasus trahvid ja asjakohased intressisummad kooskõlas oma lepinguliste kohustustega ning komisjon ei avastanud lepingute ümbervaatomisi käsitledes tõendusmaterjali selle kohta, et võimalikke ümbervaatomisi ei oleks läbi viidud kooskõlas tunnustatud äritavadega. Nagu tunnistas Elefsis ise, on viivitused lepingute täideviimisel läinud HSY-le maksma kümneid miljoneid eurosid, ning seda just sellepärast, et OSE ja ISAP nõudsid trahvide ning viivise maksmist või (alternatiivselt) samaväärsse veeremi tarnimist. Seoses Elefsise väitega, et kui OSE ja ISAP oleksid olnud eraettevõtted, oleksid nad tagasi lükanud kõik konsortsiumi poolt väljapakutud muudatused, nõudnud kõigi trahvide ning viiviste tasumist täies ulatuses ja eelistanud kiiret tasumist sularahas maksete ajatamisele pikema perioodi vältel, võib öelda, et see näib äärmiselt ebatõenäolisena. Kui OSE ja ISAP oleksid võtnud omaks niisuguse paindumatu lähenemise enne HSY müügitehingu sooritamist, oleks see tõenäoliselt toonud kaasa uue omaniku loobumise laevatehase ostust. Kui ost oleks sooritamata jäänud, oleks laevatehas ülima tõenäosusega pankrotistunud, nagu selgitatakse meetme E18c analüüsis. Laevatehase rahaline olukord ei paranenud ka selle omandamise järel HDW/Ferrostaali poolt. Sellest tuleneb, et kui OSE ja ISAP oleksid rakanud täiesti paindumatut lähenemist, oleks HSYd ähvardanud tõsine pankrotioht. See oleks tähendanud olemasolevate lepingute täideviimise katkestamist. Niisugusel juhul oleksid OSE ja ISAP pidanud korraldama uue pakkumiskonkursi, leping oleks sõlmitud uue tarnijaga ning tarne oleks hilineunud mitme aasta võrra. Komisjon on seisukohal, et kirjeldatud asjaolude juures võib turumajanduslik ostja nõustuda osalise ümbervaatomisega, võimaldamaks olemasoleva lepingu mõistlikes ajalistes piirides täide viia, nii et ostja saaks tellitud veeremimaterjali piiratud hilinemisega lõpuks siiski kätte. Sellega seoses märgib komisjon, et lepingute mõistliku ajavahe miku vältel täideviimise tõenäosus suurenes pärast HSY erastamist, sest uuel eraomanikul oli keerukate projektide haldamise kogemus ja tegu oli kasusaamise võimalusest motiveeritud eraettevõttega, mis omas seetõttu valmisolekut hilinemise piiramiseks negatiivsete finantstagajärgede piiramise nimel.

(241) Kokkuvõttes leiab komisjon, et puudub veenev tõendusmaterjal selle kohta, et OSE ja ISAPi käitumine oleks eraettevõtte jaoks olnud sarnaste asjaolude juures vastuvõetamatu. Seetõttu järeldeb komisjon, et OSE ja ISAPiga sõlmitud lepingute elluviimise viis ja lepingute OSE poolt 2002. aasta märtsis heakskiidetud piiratud muudatused ei hõlma riigiabi elemente.

4.11. ETVA laen Strintzise lepingu rahastamiseks (meede E13a)

4.11.1. Meetme kirjeldus

(242) 29. oktoobril 1999 andis ETVA HSY-le 16,9 miljardi Kreeka drahmi (49,7 miljoni euro) suuruse laenu ettevõtte Strintzis poolt tellitud kahe parvlaeva ehitamiseks. Intressimääraks oli LIBOR⁽¹²⁷⁾ pluss 100 baaspunkti. 2001. aasta juunis seati kahele ehitatavale laevale eelishüpoteek. Laen tagastati täies mahus selle andnud pangale 8. oktoobril 2004.

4.11.2. Menetluse algatamise põhjused

(243) Laiendamisotsuses tõstatati kahtlusi selle kohta, kas hüpoteegi seadmine laevadele ja kindlustuspreemiad kujutavad endast piisavat tagatist. Lisaks tundus, et laen maksti HSY-le välja kohe, samas kui selle väljamaksmine oleks pidanud aset leidma paralleelselt ehituskuludega. Lisaks näis intressimäär laevatehase raskusi arvesse võttes ebapiisavana. Lõpetuseks näitab selle laenu ja järgneva meetme (meede E 13b) kombinatsioon, et ETVA võimaldas olulise osa kahe Strintzise poolt tellitud laeva rahastamisest.

4.11.3. Huvitatud isikute märkused

(244) Elefsis väidab, et ükski kommertsbank ei oleks kõnealust laenu andnud. Esiteks puudus ETVA-l laenulepingu sõlmimise ajal tagatis, sest hüpoteek seati laevadele märksa hiljem. Lisaks nõustub Elefsis sellega, et ehitatavate laevakerede turuväärtus on madal.

4.11.4. Kreeka märkused

(245) Kreeka ja HSY rõhutavad, et laenu tingimused olid tolle aja jaoks tavalised. Deloitte'i aruanne kinnitab, et nii konkreetne pank (ETVA) kui ka Kreeka pangad üldiselt andsid ettevõtetele laenu sarnase intressimääraga. HSY esitab üksikasjalikud andmed tagatiste kohta, mis anti

ETVA-le laenulepingu sõlmimisel (kahe aluse hinna, kindlustushüvitiste ja kõigi kolmandate isikute vastu suunatud nõuete loovutamine, mis tulenevad prahtimisest või laevade kasutamisest üldiselt) ning hilisemal kuupäeval (laevade hüpoteek) ja järeldeb, et need olid piisavad. Kreeka esitab lisaks kalendri, mille kohaselt ETVA maksis laenu HSY-le välja, ja mis näitab, et laen maksti välja paralleelselt ehituskulude lisandumisega.

4.11.5. Hindamine

4.11.5.1. Asutamislepingu artikkel 296

(246) Meede ei kuulu asutamislepingu artikli 296 kohaldamisalasse, sest see toetab otseselt tsiviiltegevust.

4.11.5.2. Abi olemasolu

(247) Komisjon on jõudnud järgnevatele järeldustele. Laenuleping sõlmiti pärast 1999. aasta juunit ehk ajal, mil ükski pank ei oleks jätanud laenu andmist HSY-le. Kreeka väidab, et laenuga kaasnev tagatis vähendas riski niivõrd suurel määral, et laenu andmine oleks olnud erainvestorile vastuvõetav. Selle väitega ei saa nõustuda. Laevade hinna loovutamine kujutab endast kindlat tagatist vaid juhul, kui laevatehas laevade ehitamise edukalt lõpule viib, mis ei ole kindel. Kui laevatehas peaks laeva ehitamise vältel pankrotistuma, kaotab niisugune tagatis väärtuse, sest Strintziselt ei saa välja nõuda ostuhinda, kuna viimane ei ole tellitud laevu saanud⁽¹²⁸⁾. Seega ei oleks tagatisest kasu just niisuguse stsenaariumi tõekssaamisel, mil seda vaja on. Hüpoteegi seadmine mõlemale ehitatavale laevale võimaldati ETVA-le üksnes 2001. aasta juunis, tükk aega pärast laenu väljamaksmist HSY-le. Lisaks märgib komisjon, et ehitusjärgus laevade väärtus on suhteliselt madal ja neid on raske müüa. Käesolev juhtum on selle tõenduseks. HSY-l ei õnnestunud lõpetada kahe laeva ehitust, millest tulenevalt leping Strintzisega tühistati 2002. aasta juulis. HSY-l kulus tervelt kaks aastat ehitusjärgus kerede müügiks ja nende eest saadi vaid 14 miljonit eurot, mis vastab kõigest ühele kolmandikule ETVA-lt ehituse rahastamiseks laenatud summast.

(248) Ehkki Kreeka, HSY ja Deloitte kinnitavad, et HSY-le antud laenu intressimäär sarnanes paljude muude samal ajavahemikul ETVA ning Kreeka pankade poolt väljastatud laenu intressimääraga, ei anna see põhjust veendumuseks, et HSY-le väljastatud laen ei ole abi. Kreeka, HSY ja Deloitte ei ole analüüsinud ega tõendanud, et võrdluseks

kasutatavate teiste laenusaaajate rahaline olukord oli sarnane HSY omale, st et nende rahaline olukord oli sama halb kui HSY-l. Seega ei ole nad tõendanud, et kommertspangad olid nõus andma laenu raskustes ettevõtetele käesoleva laenu intressimääradele sarnase intressimääraga. Erinevatele ettevõtetele antud laenude intressimäärade võrdlemine tõenduseta, et laenu andvate pankade poolt võetav risk on sarnane, on mõttetu tegevus. Seetõttu järeldeb komisjon, et ükski turumajanduslik investor ei oleks sarnaste asjaolude juures HSY-le vastavat laenu andnud, mistõttu laen kujutab endast abi. Kuivõrd see osutati eelneva teadaandeta, mis on vastuolus asutamislepingu artikli 88 lõikes 3 sätestatud nõudega, on tegemist ebaseadusliku abiga.

4.11.5.3. Kokkusobivus ühisturuga

(249) Komisjon märgib, et abi kujutab endast tegevusabi, sest see vähendab kulusid, mida HSY oleks pidanud äriolepingute raames üldjuhul kandma. Nagu eespool järeldatud, võimaldas laen HSY-l sõlmida kõnealuse äriolepingu, mille rahastamine turult saadud vahenditega oluks võimatu. Komisjon märgib, et määruse (EÜ) nr 1540/98 artikli 3 kohaselt kiideti lepingu sõlmimisega seotud tegevusabi heaks kuni 31. detsembrini 2000 allkirjastatud laevaehituslepingute korral. Samas aga ei olnud HSY-l õigust saada abi Strintzisega sõlmitud lepingu eest, sest HSY ei ehitanud laevu kunagi valmis, neid ei antud kunagi üle ja leping Strintzisega tühistati⁽¹²⁹⁾. Lisaks müüdi kered uuele ostjale alles 2004. aastal, st mitu aastat pärast 31. detsembrini 2000.

(250) Et käsitletav abi on ebaseaduslik ja kokkusobimatu, tuleb see tagasi nõuda. Kuivõrd laen on tagastatud, on osa HSY-le osaks saanud eelisest juba tagasi võetud. Samas oli tänu ETVA-lt saadud laenule HSY käsutuses mitme aasta vältel laenusumma, mis vastasel juhul ei oleks vastaval ajavahemikul HSY käsutuses olnud. Ka see eelis kuulub tagasi nõuda. Seega leiab komisjon, et tagastada tuleb abi, mis võrdub ETVA-le makstava intressimäär ja Kreeka viitemäär⁽¹³⁰⁾ vahega pluss 600 baaspunkti alates laenu väljamaksmisest HSY-le kuni kuupäevani, mil laen tagati hüpoteegi seadmise teel laevakeredele. Sellele järgneva ja laenu tagasimaksmisega lõppeva ajavahemiku eest tagasinõudmisele kuuluv abi võrdub ETVA-le makstud intressimäär ja Kreeka viitemäär vahega pluss 400 baaspunkti. Käesoleva riskipremia vähendamine ühe kolmandiku võrra väljendab asjaolu, et laevakeredele seatud hüpoteek oleks osaliselt vähendanud laenuandja kahjusid lepinguliste kohustuste täitmatajätmise korral HSY poolt ning piiranud seetõttu laenuriski ETVA

jaoks. Lisaks, nagu just osutatud, õnnestus HSY-l müüa laevakered hinnaga, mis võrdub ligikaudselt ühe kolmandikuga ETVA-lt laenuks saadud rahast.

4.12. ETVA garantii seoses Strintzise lepinguga (meede E13b)

4.12.1. Meetme kirjeldus

(251) 1999. aastal kasutas HSY kaht garantiid ETVA-lt Strintzise ettemaksete tagamiseks 6,6 miljoni euro suuruses summas. Garantiid tühistati 2002. aasta juulis, kui tühistati laevaehitusleping Strintzisega.

4.12.2. Alus menetluse algatamiseks

(252) Laiendamisotsuses väljendatakse seisukohta, et kõnealused kaks garantiid, mille tingimused ei olnud otsuse vastuvõtmise ajal teada, võivad endast kujutada abi.

4.12.3. Huvitatud isikute märkused

(253) Elefsis rõhutab asjaolu, et riik/ETVA on samaaegselt omandanud HSY garantiid, võlausaldaja, aktsionäri ja suurima kliendi rollid. Riik on sedakaudu end seadnud olukorda, millega kaasneb tõsine rahaline risk. Niisuguse mitmetahulise rolli omandamise kaudu võimaldas riik sisuliselt rahastamist ilma tagatiseta, sest ettevõtte poolt lepinguliste kohustuste täitmatajätmise ja/või maksejõuetuse korral ei saaks riik midagi ette võtta ning kannaks pöördumatut kahju, sest laevatehase vara väärtusest ei piisaks kõigi kohustuste katmiseks.

4.12.4. Kreeka märkused

(254) Kreeka osutab, et esimene garantii anti 4. märtsil 1999 ja teine 17. juunil 1999. HSY poolt esitatud esimese Deloitte'i aruande kohaselt oli nende suuruseks vastavalt 3,26 miljonit eurot ja 3,38 miljonit eurot. Kreeka tuletab meelde, et Strintzise lepingu tühistamise järel 2002. aastal ei teinud Kreeka garantiide alusel mingeid väljamakseid. See tõendab, et HSY ei olnud laenusaaaja, kellele on omane kõrge lepinguliste kohustuste täitmatajätmise risk. Lisaks osutavad Kreeka ja HSY, et ETVA-le loovutati kõnealuse 6,6 miljoni euro suuruse garantii tagatisena HSY tulud seoses OSEga sõlmitud lepinguga 39, millest lepinguline hind HSY jaoks moodustas 8,5 miljonit eurot. Konsultant kinnitab, et HSY oleks võinud saada kõnealused kaks garantiid kommertspangalt.

4.12.5. *Hindamine*4.12.5.1. *Asutamislepingu artikkel 296*

- (255) Meede ei kuulu asutamislepingu artikli 296 kohaldamisalasse, sest see toetab otseselt tsiviiltegevust.

4.12.5.2. *Abi olemasolu*

- (256) Komisjon märgib, et mõlemad garantiid anti enne 30. juunit 1999. Nagu eespool selgitatud, on komisjon arvamusel, et HSY-l oli sel ajal endiselt juurdepääsuvõimalus finantsturule, kuid üksnes hinna juures, mis väljendas HSY väga habrast majanduslikku olukorda.

- (257) Kreeka ja HSY väidavad, et HSEga sõlmitud lepingust 39 tulenev tulude loovutamine oli piisavaks tagatiseks, mis oleks muutnud garantiid andmise erainvestorile vastuvõetavaks. Komisjon märgib, et HSY pankrotistumise korral ei oleks vastav tagatis võimaldanud pangal raha tagasi saada. Kui HSY oleks pankrotistunud, oleks veeremi ehitamine seiskunud, tarded OSE-le ära jäänud ja OSE-lt ei oleks kõnealuse lepingu alusel saanud nõuda mingite maksete tasumist⁽¹³¹⁾. Seetõttu jääb komisjonile arusaamatuks, kuidas oleks vastav tagatis võinud oluliselt vähendada HSY-le laenamise riski.

- (258) HSY ei ole suutnud komisjonile ega oma konsultandile (vt esimene Deloitte'i aruanne, lk-d 4–9) selgeks teha, kas HSY oli lepinguliselt kohustatud maksma garantiitasu ETVA-le või mitte ja milline oli vastava tasu määr. Nagu selgitatud meetme E12b hinnangus, oleks HSY pidanud maksma niisuguse garantiid eest vähemalt 480 baaspunkti suurust aastatasu. Teades muude HSY poolt ETVA-le makstavate garantiitasude määra, on ülimalt ebatõenäoline, et HSY poolt tegelikult makstud garantiitasu oli koguni 480 baaspunkti. Seetõttu järeldab komisjon, et ETVA anud garantiid kujutab endast riigiabi, mis võrdub ETVA-le tegelikult makstud aastase garantiitasu ja 480 baaspunkti suuruse garantiitasu vahega. Kuivõrd sellest ei teatata, mis on vastuolus asutamislepingu artikli 88 lõikes 3 sätestatud nõudega, on tegemist ebaseadusliku abiga.

4.12.5.3. *Kokkusobivus ühisturuga*

- (259) Nagu osutatud meetme E13a hindamises, on komisjon arvamusel, et niisugust liiki abi kujutab endast tegevusabi, mida ei saa käsitleda kokkusobivana määruse (EÜ) nr 1540/98 alusel. Seetõttu on vastav abi ebaseaduslik ja kokkusobimatu ning see tuleb tagasi nõuda.

4.13. **Riigigarantii 10 miljardi Kreeka drahmi (29,3 miljoni euro) suuruse laenu tagamiseks (meede E14)**4.13.1. *Meetme kirjeldus*

- (260) Pärast 1999. aasta septembris toimunud maavärinat andis ETVA 13. jaanuaril 2000. aastal HSY-le 10 miljardi Kreeka drahmi (29,3 miljoni euro) suuruse laenu, mille tagatiseks oli rahandusministri 8. detsembri 1999. aasta otsusega antud riigigarantii. ETVA kasutas intressimäärana EURIBOR pluss 125 baaspunkti⁽¹³²⁾ ja riik nõudis 100 baaspunkti suurust garantiitasu.

4.13.2. *Menetluse algatamise põhjused*

- (261) Võttes arvesse HSY tollast rahalist olukorda, on küsitav, kas garantiitingimused oleksid olnud turumajandusliku investori jaoks vastuvõetavad. Kokkusobivuse kohta artikli 87 lõike 2 punkti b kohaselt ei ole Kreeka tõendanud, et meetme suurus oleks samaulatuslik HSY kantud kahjuga.

4.13.3. *Huvitatud isikute märkused*

- (262) Elefsis on arvamusel, et ükski pank ei oleks sel ajal HSY-le raha laenanud, arvestades tema rahalist olukorda. Garantiid tuleks käsitleda kokkusobiva abina vaid juhul, kui see on piiratud summadega, mis on rangelt vajalikud konkreetse loodusõnnetuse tekitatud kahjude heastamiseks.

4.13.4. *Kreeka märkused*

- (263) Kreeka ja HSY vaidlustavad meetme valikulisuse, sest garantiid võimaldati kooskõlas seaduse 2322/1995 sättega, mis kehtestavad tingimused garantiid andmiseks Kreeka riigi nimel kõigi taotlevate ettevõtete jaoks. Lisaks väidavad Kreeka ja HSY, et 1 % suurune garantiitasu ei oleks olnud erainvestorile vastuvõetav. Samuti oleks HSY võinud saada turult laenu ilma riigigarantiita, kasutades muud liiki tagatist, näiteks suurlepingutega seonduvate nõuete loovutamist ja hüpoteeegi seadmist oma varadele. Isegi kui meede peaks endast kujutama abi, on see artikli 87 lõike 2 punkti b kohaselt osaliselt kokkusobiv niivõrd, kuivõrd mainitud kapital võimaldati hüvitisena kahjude eest, mida HSY maavärina tõttu kandis, ning kuulub osaliselt asutamislepingu artikli 296 reguleerimisalasse niivõrd, kuivõrd see seonduv vahetult HSY sõjaotstarbelise tegevusega.

4.13.5. Hindamine

4.13.5.1. Asutamislepingu artikkel 296

- (264) Artikli 296 kohaldatavuse osas näitab otsuse tekst, millega ETVA otsustas anda garanteeritud laenu, et ETVA-le tekitas muu hulgas muret HSY sõjalise tegevuse jätkumine. Samas ei eksisteeri ühtki lepingusätet, mis sunniks HSY-d kasutama garanteeritud laenu sõjalise tegevuse rahastamiseks. Teisisõnu soovis ETVA HSYd elus hoida sõjalise tegevuse jätkumise tagamiseks, kuid ei seostanud garanteeritud laenu teatud kindla tegevuse rahastamisega. HSY võis raha kasutada oma äranägemisel. Nagu juba selgitatud, on komisjon laevatehasele tervikuna võimaldatavate meetmete korral arvamusel, et 25 % tagatud laenust kasutati tsiviiltegevuseks ja 75 % sõjaliseks tegevuseks. Seetõttu kuulub vaid 25 % riigigarantiist (st esialgne summa 2,5 miljardit Kreeka drahmi (7,34 miljonit eurot) hindamisele riigiabi eeskirjade alusel ja võib kuuluda tagastamisele juhul, kui tegemist on kokkusobimatu abiga. 75 % riigigarantiist kuulub asutamislepingu artikli 296 reguleerimisalasse ega ole hõlmatud riigiabi eeskirjadega.

4.13.5.2. Abi olemasolu

- (265) Meetme valikulisuse osas on komisjon meetme E12b hindamisel juba näidanud, et seadus 2322/1995 ei ole üldine meede.

- (266) Eelisseisundi olemasolu osas tuleb komisjon meelde, et tagatud laen anti 2000. aasta jaanuaris ehk ajal, mil ükski turumajanduslik investor ei oleks HSY-le laenu või garantiid andnud, nagu järeldatakse eespool. Ilma riigigarantiita ei oleks ükski pank HSY-le laenu andnud. Seetõttu andis riigigarantiid HSY-le selge eelise.

- (267) Kokkuvõttes on tegemist abiga riigigarantiid selle osa puhul, mis ei kuulu asutamislepingu artikli 296 reguleerimisalasse. Kuivõrd abist eelnevalt ei teatatud, mis on vastuolus asutamislepingu artikli 88 lõikes 3 sätestatud nõudega, on tegemist ebaseadusliku abiga.

4.13.5.3. Kokkusobivus ühisturuga

- (268) Seoses kõnealuse abi kokkusobivusega artikli 87 lõike 2 punkti b kohaselt ei vaidlusta ükski osapool, et 1999. aasta septembris toimunud maavärin oli „loodusõnnetus“. Samas kui laenuleping allkirjastati alles 13. jaanuaril 2000, nõudis HSY ETVA-lt rahastamist juba maavärinale järgnenud esimestel nädalatel. Kreeka ametiasutuste väitel seondusid laevatehasele tekitatud kahjud esiteks füüsiliste seadmete remondikulude ja teiseks lepingute täideviimise hilinemisest põhjustatud kuludega. Samas ei ole Kreeka esitanud teist liiki kahjude hinnangut. Kui Kreeka oleks soovinud hüvitada HSY-le viimast liiki kulusid, oleks tulnud vähemalt üritada neid kvantifitseerida ja arvutused oleks tulnud teostada tõendatava meetodi põhjal. Et seda ei tehtud ja abi saab artikli 87 lõike 2 punkti b alusel kokkusobivaks kuulutada vaid juhul, kui see on rangelt piiratud hüvitisega kantud kahjude eest, leiab komisjon, et kõnealused hüpoteetilised kulud ei ole õiguspäraseks aluseks abi kokkusobivusele⁽¹³³⁾. Seoses esimest liiki kuludega (füüsiliste kahjustuste parandamine) märgib komisjon, et kehtestamata jäi mehhanism, mis tagaks selle, et riigigarantiid suurust vähendatakse pärast seda, kui kantud kahjude suurus on täpselt kindlaks määratud ja hüvitised kindlustusfirmade poolt HSY-le välja makstud. Oma 20. oktoobri 2004. aasta kirjas⁽¹³⁴⁾ esitas Kreeka hinnangu, et materiaalne kahju ulatus ligikaudu 3 miljardi Kreeka drahmini (8,8 miljoni euron). Eeltoodust lähtuvalt leiab komisjon, et neid arve ületav summa, nimelt 20,5 miljonit eurot, ei seondunud maavärina põhjustatud kahjustustega. Samas võib eeldada, et 8,8 miljonit eurot on kantud kahjudega samaulatuslik, kuid ainult 2002. aasta esimese kvartalini, mil kindlustusfirmad tasusid 3,52 miljoni euro suuruse hüvitise⁽¹³⁵⁾. Sellest kuupäevast alates oleks riigigarantiid tulnud vähendada vastava summa võrra. Seetõttu sai kõnealusest kuupäevast alates ainult nende summade vahet (8,8 miljonit eurot – 3,5 miljonit eurot = 5,3 miljonit eurot) pidada samaulatuslikuks kantud puhaskahjudega (st kahjudega pärast hüvitise maksmist HSY-le kindlustusfirmade poolt).

- (269) Nagu eespool osutatud, kuna 75 % garanteeritud laenust seostatakse sõjalise tegevuse rahastamisega, kuulub ainult 25 % garantiid riigiabi kontrolli alla ja määratleti riigiabina. Samas on mõistlik oletada, et vaid 25 % HSY kahjustest seondusid ettevõtte tsiviiltegevusega, sest maavärin kahjustas HSY rajatise, tegemata vahet sõjaliste rajatiste, tsiviilrajatiste ja mõlemat liiki tegevuseks kasutatavate rajatiste vahel. Teisisõnu puudub põhjus arvata, et 100 % HSY kantud kahjustest tuleks rahastada 25 % riigigarantiid arvel, mis kujutab endast riigiabi. Eeltoodust tulenevalt saab vaid 25 % kahjustest arvesse võtta selle hindamisel, kas riigiabi on kantud kahjudega samaulatuslik või

mitte. Kokkuvõttes kujutab riigiabi endast kokkusobivat abi vastavalt artikli 87 lõike 2 punktile b summas, mis võrdub 25 %-ga riigigarantii sellest osast, mida peetakse samaulatuslikuks kantud kahjuga (nagu määratletud eelnevas lõigus). Teisisõnu on riigigarantii abi moodustavast osast 750 miljonit Kreeka drahmi (2,20 miljoni eurot) – st 25 % 3 miljardist Kreeka drahmist (8,8 miljoni eurost) – kokkusobiv kuni hüvitise maksmiseni kindlustusandjate poolt 2002. aasta esimeses kvartalis. Selle kuupäeva järel on kokkusobiv vaid 1,32 miljonit eurot – st 25 % 3 miljoni Kreeka drahmist (8,8 miljoni eurost) miinus 3,52 miljonit eurot. Ülejäänud abi on ühisturuga kokkusobimatu.

- (270) Kui riigigarantii on veel kasutamata, tuleks viivitamatult tühistada selle garantii osa, mis kujutab endast kokkusobimatut abi (st 25 % veel kasutamata garantiist, miinus 1,32 miljonit eurot, mis on kokkusobiv). Kokkusobimatu garantii tühistamisest ei piisa alge olukorra taastamiseks. Tänu kokkusobimatule riigigarantiile oli HSY käsutuses mitu aastat laenu, mida HSY vastasel juhul ei oleks saanud. Selle täiendava kokkusobimatu abi tagasinõudmise osas on komisjon seisukohal, et alates garanteeritud laenu andmisest kuni kokkusobimatu riigigarantii lõpuni tuleb tagasi nõuda abi, mis võrdub garanteeritud laenu üldmaksumuse (intressimäär pluss HSY poolt makstud garantiitasu) ja 600 baaspunkti võrra suurendatud Kreeka viitemäära vahel. Tagastatav summa tuleb välja arvutada riigigarantii selle osa suhtes, mis kujutab endast kokkusobimatut abi.

4.14. ETVA 1997. ja 1998. aastal antud laenud (meede E16)

4.14.1. Meetme kirjeldus

- (271) Meede koosneb kolmest ETVA poolt HSY-le 1997. ja 1998. aastal antud laenust.
- (272) Esiteks võimaldas ETVA 25. juulil 1997. aastal 1,99 miljardi Kreeka drahmi (5,9 miljoni euro) suuruse krediidiliini, mille aegumiskuupäevaks määrati 31. oktoober 1997. Intressimääraks oli ATHIBOR pluss 200 baaspunkti ja andmise eesmärgiks HSY käibekapitali vajaduste rahuldamine. Tagatiseks oli Kreeka mereväe debitoorne võlgnevus.

- (273) Teiseks võimaldas ETVA 15. oktoobril 1997. aastal 10 miljoni dollari suuruse krediidiliini, samuti HSY käibeka-

pitali vajaduste rahuldamiseks⁽¹³⁶⁾. Laenu intressimääraks oli LIBOR pluss 130 baaspunkti ja tagatiseks Kreeka mereväega sõlmitud lepingust tulenev debitoorne võlgnevus. 19. mail 1999. aastal sai ETVA laenule täiendava tagatise kõigi nõuete üleandmise kaudu programmilepingu 1/97 suhtes, mis sõlmiti HSY ja ISAPI vahel 125 vaguni ehitamiseks ning tarnimiseks. Laenu maksti tagasi 2000. aasta jaanuaris.

- (274) Kolmandaks andis ETVA 27. jaanuaril 1998. aastal 5 miljoni dollari suuruse krediidiliini, mille intressimääraks oli samuti LIBOR pluss 130 baaspunkti. Eesmärgiks oli taas HSY vajaduste rahuldamine käibekapitali järele. Kõnealusele kolmandale krediidiliinile ei antud mingeid tagatiseid.

4.14.2. Menetluse algatamise põhjused

- (275) Laiendamisotsuses osutatakse, et need laenud näivad kujutavat endast abi, mille kokkusobivus on kaheldav. Asjaolu, et kahe esimese laenu tagatisteks olid Kreeka mereväe debitoorsed võlgnevused, ei tähenda automaatselt nende laenude kuulumist asutamislepingu artikli 296 reguleerimisalasse.

4.14.3. Huvitatud isikute märkused

- (276) Elefsis väidab, et laevatehase rahalist hetkeseisu arvestades ei oleks üksi kommertspank HSY-le vastavaid laene andnud.

4.14.4. Kreeka märkused

- (277) Kreeka ja HSY väidavad, et ETVA-le võimaldati piisavad tagatised nõuete üleandmisega Kreeka mereväe debitoorsete võlgnevuste eest. Kreeka osutab, et kõik kolm laenu maksti täies mahus laenu andnud pangale tagasi, ning väidab eeltoodust tulenevalt, et võimalik ebaseaduslik riigiabi, mida need laenud ei ole, tagastati tagasimaksmise kaudu. Lõpetuseks väidavad Kreeka ametiasutused, et võttes arvesse laenu andnud pangale antud tagatiste liiki ja asjaolu, et HSY oli peamiselt tegev riigikaitse sektoris, ei ole komisjonil lubatud analüüsida neid meetmeid EÜ asutamislepingu artikli 88 põhjal, vaid rakendada tuleb asutamislepingu artiklis 298 sätestatud menetlust.

4.14.5. Hindamine

4.14.5.1. Asutamislepingu artikkel 296

- (278) Asutamislepingu artiklite 296 ja 298 rakendamise seoses märgib komisjon, et kaks 1997. aastal antud laenuvõimalust tagati sõjalistest lepingutest tulenevate

debitoorsete võlgnevustega. Samas ei näita see fakt üksi, et laenuvõimalused anti nende sõjaliste lepingute täideviimiseks. Kreeka ei ole esitanud tõendusmaterjali lepingulise kohustuse olemasolu kohta piirata nende vahendite kasutusotstarvet sõjaliste lepingute rahastamisega. Vastupidi, Kreeka osutas, et kaks laenu anti HSY vajaduste rahuldamiseks käibekapitali järele. Esimene Deloitte'i aruanne kinnitab, et need anti kasutamiseks käibekapitalina ega osuta, et need eraldati teatud kindla tegevuse rahastamiseks. Seda toetab asjaolu, et 10 miljoni USA dollari suurusele laenuvõimalusele anti tsiviililepingust (st ISAPiga sõlmitud lepingust) tulenev lisatagatis. Seetõttu on komisjon arvamusel, et kolme kõnealust laenu on kasutatud kogu laevatehase ja mitte üksnes selle sõjalise tegevuse rahastamiseks. Nagu osutatud lõikes 3.3, on komisjon eeltoodust lähtuvalt seisukohal, et 25 % laenudest, mille arvelt on rahastatud HSY tsiviiltegevust, ei kuulu asutamislepingu artikli 296 kohaldamisalasse, olles seetõttu hinnatavad riigiabi eeskirjade alusel.

4.14.5.2. Abi olemasolu

- (279) Komisjon on arvamusel, et esitatud tagatised, milleks on Kreeka mereväe ja ISAPiga sõlmitud lepingutel põhinevate debitorsete võlgnevuste üleandmine, ei pakuks kindlat kaitset kahjude eest HSY pankrotistumise korral. Kui HSY oleks peatanud oma tegevuse, oleks katkenud ka mereväe ja ISAPiga sõlmitud lõpetamata lepingute täideviimine. Kuna merevägi ja ISAP ei saaks niisugusel juhul tellitud tooteid, ei oleks nad kohustatud ostuhinda tasuma⁽¹³⁷⁾. Seoses debitorsete võlgnevuste olemasoluga mereväele ja ISAPile juba üleantud toodete eest on Kreeka tõendanud, esiteks, et vastavad nõuded olid olemas, teiseks, et need olid sissenõutavad, ning kolmandaks, et need hõlmasid – püsivalt laenu kestuse vältel – piisavalt suurt summat, et leevendada kahjude tekkimise riski HSY pankrotistumise korral.

- (280) Nagu järeldatud lõikes 3.1, oleksid kommertspangad 1997. ja 1998. aastal kasutanud intressimäära suuruses viitemäär pluss 400 baaspunkti, nimelt ATHIBOR pluss 700 baaspunkti. Viitemäär dollarites puudub. Samas, ehkki viitemäär tugevate valuutade korral määrati kindlaks 75 baaspunkti suuruse preemia⁽¹³⁸⁾ lisamise teel

pankadevahelisele intressimäärale ja kuna kahel dollarites antud laenul oli LIBORiga indekseeritud muutuv intressimäär, peab komisjon varasema lähenemisega kokkusobivaks abi summa arvutamist USA LIBORi põhjal pluss 475 baaspunkti (st USA LIBOR pluss 75 baaspunkti viitemäära saamiseks, pluss 400 baaspunkti suurune riskipremia kajastamaks HSY-le laenamise seonduvat eririski). Ülaltoodu põhjal näib, et nende kolme laenu suhtes rakendatav preemia jääb alla määrale, mida oleks rakendanud turumajanduslik investor.

- (281) Komisjon järeldab, et nende kolme laenu osa, mis ei kuulu artikli 296 reguleerimisalasse, nimelt 25 % neist laenudest, sisaldab riigiabi. Abi võrdub ETVA rakendatava intressimäära ja intressimäära, mida rakendaks turumajanduslik investor, vahega, nagu eespool määratletud. Kuivõrd abist eelnevalt ei teatatud, mis on vastuolus asutamislepingu artikli 88 lõikes 3 sätestatud nõudega, on tegemist ebaseadusliku abiga.

4.14.5.3. Kokkusobivus ühisturuga

- (282) Kõnealuse kolme laenu andmise eesmärgiks oli rahuldada HSY vajadusi käibekapitali järele. Seetõttu kujutavad need endast tegevusabi, st abi, mis on antud laevatehase üldise toimimise ja mitte konkreetse projekti toetuseks. Laenu anti ajal, mil abi laevaehitussektorile reguleeris veel direktiiv 90/684/EMÜ. Selle direktiivi artiklid 4 ja 5 näevad ette, et tegevusabi andmine on lubatud laevade ehitusega ja ümberehitusega seotud tegevusele, millest kumbki on määratletud direktiivi artiklis 1. Samas puudus HSY-l 1997. ja 1998. aastal, mille vältel laenu anti, vastav tegevus. Direktiiv 90/684/EMÜ keelab abi laevade remondile, mis oli HSY peamiseks tsiviiltegevuseks 1997. ja 1998. aastal. Seetõttu ei saa abi lugeda ühisturuga kokkusobivaks ja see tuleb tagastada, sest abi anti ebaseaduslikult.

- (283) Nagu Kreeka on rõhutanud, on laenu tagasi makstud. Eespool määratletud abi tuleb seetõttu tagastada ajavahe miku eest laenude väljamaksmisest HSY-le kuni nende tagasimaksmiseni.

4.15. Ristsubsideerimine sõjalise tegevuse ja tsiviiltegevuse vahel 2001. aastani (meede E17)

4.15.1. Meetme kirjeldus

- (284) Laiendamisotsuses osutatakse, et sõja- ja tsiviilotstarbelise tegevuse vahel näib olevat toimunud ristsubsideerimine. Muu hulgas on kirjeldatud kahte juhtumit, mille korral HSY sai sõjaliste lepingute raames suuri ettemakseid, mis ületasid ettevõtte lühiajalisi vajadusi vastava lepingu täideviimise seisukohast, mistõttu HSY sai kasutada seda raha muu tegevuse rahastamiseks. Esiteks on HSY 2001. aasta tegevusaruandes mainitud, et „kuni 81,3 miljoni euro suurused summad on saadud ettemaksetena sõjalise tegevuse jaoks, kuid kasutati ära peamiselt muu tegevuse ja ettevõtte tegevuskuludega seoses”. Teiseks osutab konsortsium HDW/Ferrostaal oma esildises Kreeka kohtule esitatud hagi raames, et vähemalt osa HSY-le (21. detsembril 1999. aastal allkirjastatud lepingu kohaselt) kahuripaate ehitamiseks eraldatud vahenditest (Elefsise hinnangul üle 40 miljoni euro) kasutati muudel eesmärkidel.

4.15.2. Menetluse algatamise põhjused

- (285) Laiendamisotsuses kinnitatakse, et kui dokumentides on selgesõnaliselt viidatud sõjaliste lepingute eest saadud vahendite kasutamisele „muuks tegevuseks”, on komisjonil õigus kahelda, kas need vahendid kuuluvad artikli 296 kohaldamisalasse ega kujuta endast riigiabi artikli 87 lõike 1 tähenduses. Samuti soovitatakse laiendamisotsus eraldi raamatupidamisarvestuse sisseviimist tsiviil- ja sõjastarbelise tegevuse jaoks, et vältida tsiviilotstarbelise tegevuse rahastamist sõjastarbeliseks tegevuseks ettenähtud riigiabi arvelt.

4.15.3. Huvitatud isikute märkused

- (286) Elefsis kinnitab, et ristsubsideerimist on keeruline avastada, sest HSY ei rakenda tsiviil- ja sõjastarbelise tegevuse jaoks raamatupidamise lahusust. Samas aga näitab laevatehase poolt 2001. aastal läbiviidud tegevusanalüüs, et sõjalise tegevuse maht oli piiratud. Seetõttu on ilmne, et „muu tegevus”, mida tegevusaruande kohaselt rahastati, pidi peamiselt olema tsiviiltegevus.
- (287) Ainult selle ja järgmise meetme (meede E18c) kohta märkusi esitanud TKMS/GNSH on seisukohal, et asutamislepingu artikli 296 lõike 1 punkt a tunnustab, et

teatud piirangud teabe avaldamisele võivad olla õigustatud. Sellest tulenevalt ei saa komisjon nõuda Kreeka niisuguse teabe avaldamist, mis seondub näiteks erinevatele sõjalistele projektidele kulutatud täpsete summadega. Teiseks kinnitab TKMS/GNSH, et puudub õiguslik alus tsiviil- ja sõjastarbelise tegevuse eraldi raamatupidamisarvestuse nõudmiseks.

4.15.4. Kreeka märkused

- (288) Kreeka väidab, et niivõrd, kui võrd kaebuses viidatud summad seonduvad laevatehase riigikaitsetegevusega, on komisjoni poolt asutamislepingu artikli 88 lõike 2 põhjal algatatud menetlus ekslik ja võimupiire ületav. Kui komisjon on seisukohal, et meetmed moonutavad konkurentsi, oleks ta pidanud järgima asutamislepingu artiklis 298 kirjeldatud menetlust. HSY lisab, et HSY-l puudub juriidiline kohustus eraldi raamatupidamisarvestuse pidamiseks. Komisjoni nõudel puudub õiguslik alus.

4.15.5. Hindamine

4.15.5.1. Asutamislepingu artikkel 296

- (289) Asutamislepingu artiklite 296 ja 298 kohaldatavuse väljaselgitamiseks tuleb tuvastada asjaolud. Algamisotsuses tsiteeritud dokumentide kohaselt ei kasutatud kõnealuseid ettemakseid vähemalt mitme kvartali vältel asjaomase sõjalise lepingu täideviimiseks. Ei Kreeka ega HSY ole vaidlustanud algatamisotsuses esitatud tsitaate. Lisaks kinnitab HSY raamatupidamine, et HSY sai mereväelt 2000. ja 2001. aastal ettemakseid, mis tunduvalt ületasid vastavate sõjaliste lepingute täideviimise rahastamiseks nõutavaid vahendeid lühikeses perspektiivis. Näiteks näitab bilanss seisuga 31. detsember 2000, ⁽¹³⁹⁾ et HSY poolt kahuripaate lepingu ja allveelaevade lepingu eest saadud ettemaksed olid vastavalt 49,1 miljonit eurot ning 33,1 miljonit eurot. Sama kuupäeva seisuga ulatus mereväe lepingutega seonduvate varude, lõpetamata toodangu, varude ettemaksete ja kommertsvõlgnevuste (raamatupidamise valdkonnas viidatakse neile kui „käibevarale”) summa 14,8 miljoni euroni. Teisisõnu ületasid ettemaksed 67,4 miljoni euro võrra rahastamist vajavat käibevara. Kui võrd algatamisotsuses tsiteeritud summasid ei ole vaidlustatud ja täiendav allikas on kinnitanud, et need näivad olevat tegelikkusega mõistlikus vastavuses olevat, järeldab komisjon, et vähemalt ühe aasta jooksul ei kasutatud neid ettemakseid asjaomaste sõjaliste lepingute täideviimiseks.

(290) Seoses EÜ asutamislepingu artiklite 296 ja 298 kohaldamisega lükkab komisjon tagasi Kreeka väite, et ükskõik milline ettemakse sõjalise lepingu raames kuulub automaatselt artikli 296 reguleerimisalasse. Muu hulgas on HSY juhtkond antud juhul ise tunnistanud, et mõningad ettemaksed ületasid tunduvalt lepingute täideviimiseks lühikeses perspektiivis nõutavaid summasid ja neid kasutati seetõttu ajutiselt muudel eesmärkidel. Meede kuulub artikli 296 kohaldamisalasse vaid juhul, kui Kreeka peab seda „vajalikuks oma oluliste julgeolekuhuvide kaitseks ja mis on seotud relvade, laskemoona või sõjavarustuse tootmise või kaubandusega”. Komisjon märgib, et Kreeka ei ole selgitanud, kuidas oleks ettemaksete asjaomaste sõjaliste projektide täideviimiseks nõutavaid vahendeid ületav osa kaasa aidanud „oma oluliste julgeolekuhuvide kaitsele”. Komisjon ei mõista, miks see peaks nõnda olema, sest laevatehas ei vajanud neid asjaomase sõjavarustuse tootmiseks ega kasutanud neid sel eesmärgil. Niisugusel juhul, kui faktid viitavad sellele, et artikkel 296 ei ole kohaldatav, oleks Kreeka pidanud selgitama, miks on need liigsed ettemaksed Kreeka arvates aidanud kaasa riigi julgeolekuhuvide kaitsele. Et seda ei ole tehtud, järeldab komisjon, et kõnealused ettemaksed ajavahemiku vältel, mil need polnud vajalikud asjaomaste sõjaliste lepingute täideviimiseks, ei kuulu EÜ asutamislepingu artikli 296 kohaldamisalasse.

(291) Kuna ettemakseid kasutati algselt laevatehase kõigi tegevuste rahastamiseks, on komisjon arvamusel, et 75 % neist ettemaksetest kasutati ära seoses sõjalise tegevuse ja 25 % seoses tsiviiltegevusega. Teisisõnu kuulusid vähemalt ühel aastal 25 % 81,3 miljonist eurost ja 25 % 40 miljonist eurost riigiabi eeskirjade kohaldamisalasse.

4.15.5.2. Abi olemasolu

(292) Need liigsed ettemaksed kujutavad endast riigi antud intressivabu laene. Seetõttu annavad nad HSY-le valikulise eelise. Võib väita, et kui riik ostab tooteid viisil, mis oleks eraettevõttele vastuvõetav, ei saa ostuleping – sh selle tingimused, näiteks ettemaksete osas – tootjale valikulist eelist anda. Samas ei ole riik HSYga sõlmitud sõjaliste lepingute raames kunagi käitunud viisil, mis oleks vastuvõetav kaupu osta soovivale eraettevõttele. Muu hulgas oleks eraettevõtte püüelnud madalaima võimaliku hinna tasumise poole, kaaludes kõiki potentsiaalseid tarnijaid kogu maailmas. Kreeka aga on alati piirdunud valikute tegemisel Kreekas tegutsevate tarnijatega (või konsortsiumidega,

mille üks liige tegutseb Kreekas), tööhõive toetamiseks Kreekas ja sõjaväetoodete tootmisvõimsuste säilitamiseks Kreekas⁽¹⁴⁰⁾. Seetõttu ei oleks eraettevõtte neid ostulepinguid sõlminud. Lisaks ei oleks eraettevõtte nõustunud tegema tema tellimuste täitmiseks nõutavat summat ületavaid ettemakseid, vaid oleks üritanud ettemakseid võimalikult palju piirata.

(293) Nende asjaolude juures käsitleb komisjon liigseid ettemakseid intressivaba laenuna. Eespool nimetatud dokumendid näitavad, et vähemalt ühe aasta jooksul on kõnealuseid vahendeid kasutatud seoses muu tegevusega ja mitte asjaomaste lepingute täideviimiseks⁽¹⁴¹⁾. Seetõttu võrdsustab komisjon need üheaastase intressivaba laenuga. Kooskõlas HSY krediitvõimelisuse analüüsiga, mis on esitatud selle otsuse lõikes 3.1, võrdub nendes pärast 30. juunit 1999 antud laenudes sisalduv abisumma Kreeka viitemääraga pluss 600 baaspunkti. Kuivõrd see osutati eelneva teadaandeta, mis on vastuolus asutamislepingu artikli 88 lõikes 3 sätestatud nõudega, on tegemist ebaseadusliku abiga.

4.15.5.3. Kokkusobivus ühisturuga

(294) Komisjon ei ole leidnud alust, mille põhjal kõnealust abi saaks kokkusobivaks tunnistada. Kuna abi toetab laevatehase tegevust üldiselt, näib tegu olevat tegevusabiga, kuid nagu juba selgitatud eelnevate meetmete hindamisega seoses, ei olnud laevatehasel õigust saada tegevusabi 1999., 2000. või 2001. aastal.

(295) Et käsitletav abi on ebaseaduslik ja kokkusobimatu, kuulub see tagasinõudmisele.

(296) Raamatupidamise lahususega tegeleb komisjon selle otsuse lõpuosas.

4.16. Hüvitamiskohustus HDW/Ferrostaali kasuks abi tagasinõudmise korral HSY-lt (meede E18c)

4.16.1. Meetme kirjeldus

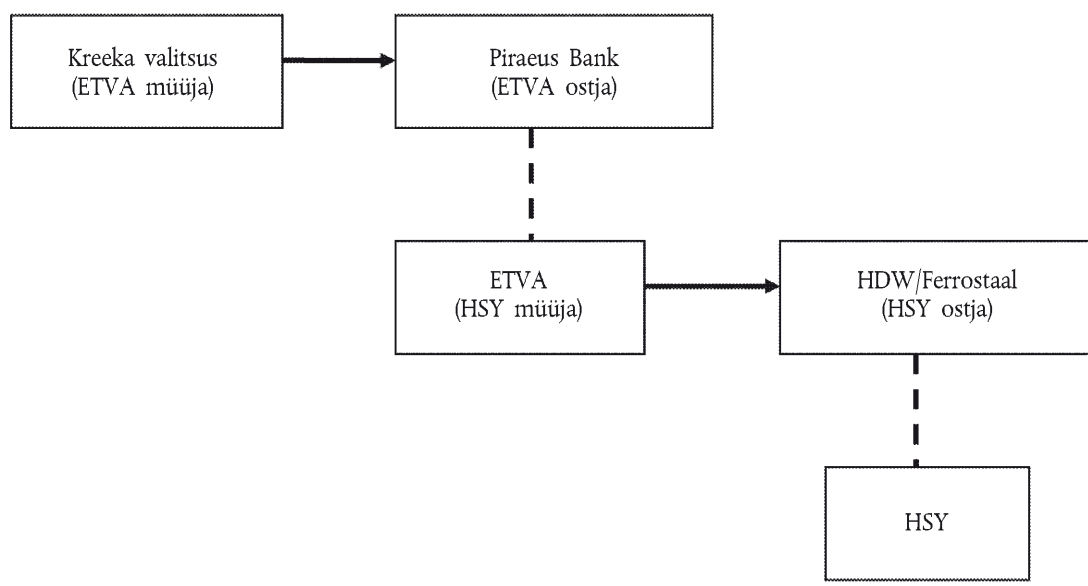
(297) Laiendamisosuses osutatakse, et Kreeka riik lubas maksta hüvitist HSY ostjale (st HDW/Ferrostaalile) juhul, kui HSY-lt nõutakse tagasi enne erastamist ja selle ajal antud kokkusobimatu abi. Juriidilisest vaatepunktist anti vastav garantii kaheetapilise mehhanismi kaudu:

— Ühelt poolt andis HSY ostjale (st HDW/Ferrostaalile) garantii ETVA. Selle hüvitisgarantii kohaselt pidi ETVA hüvitama HDW/Ferrostaalile kogu HSY-lt tagasinõutava abi. Laiendamisosuses rõhutatakse, et ETVA ja HDW/Ferrostaali vahel 11. oktoobril 2001 sõlmitud HSY osaluse müügilepingu (edaspidi „HSY SPA”) kohaselt lubas tollal veel riigi kontrolli all

olnud ETVA juba siis HDW/Ferrostaalile vastavat garantiid. Seetõttu näib, et ETVA antud garantii on seostatav riigiga.

— Teiselt poolt andis riik garantii 57,7 % ETVA aktsiate ostjale (st Piraeus Bankile). Selle hüvitisgarantii kohaselt pidi riik maksma Piraeus Bankile 100 % ükskõik millises ETVA poolt HSY ostjale antud hüvitisgarantii kohaselt ETVA poolt HSY ostjale tasumisele kuuluvast summast.

(298) Järgnev skeem käsitleb kaheetapilise garantii struktuuri, nagu seda on kirjeldatud laiendamisosuses (pidevjooned tähistavad hüvitisevooge garantii mõlema etapi raames ja katkendjoon omandiõigusi HSY ning 57,7 % ETVA aktsiate müügitehingu sooritamise järel).

4.16.2. Menetluse algatamise põhjused

(299) Laiendamisosuses osutatakse, et erasektori müüja ei oleks niisugust garantiid andnud, sest see ei ole ajaliselt ega rahaliselt piiratud. Lisaks oleks turumajanduslik aktsionär pigem eelistanud HSY pankrotistumist ja likvideerimist kui müüki niisuguste asjaolude juures. Riigi saadud müügihind oli vaid 6 miljonit eurot ja hüvitismaksud, mille tasumist riik garantii alusel oleks eeldama pidanud, olid märksa suuremad.

(300) Samas kui kaheastmelise garantii korral on õiguslikus tähenduses kasusaajaks HDW/Ferrostaal, näidatakse laiendamisosuses, et kogu mehhanismi tegelikult kasusaajaks on HSY. Ilma riigi pakutava hüvitiseta ei oleks ükski investor HSYd osta soovinud. Kreeka riik on seda selgesõnaliselt tunnistanud. Seetõttu on tõenäoline, et ilma taolise garantiita oleks HSY jäänud müümata ja ei oleks tulnud toime oma rahaliste raskustega ning oleks pankrotistunud.

damisosuses, et kogu mehhanismi tegelikult kasusaajaks on HSY. Ilma riigi pakutava hüvitiseta ei oleks ükski investor HSYd osta soovinud. Kreeka riik on seda selgesõnaliselt tunnistanud. Seetõttu on tõenäoline, et ilma taolise garantiita oleks HSY jäänud müümata ja ei oleks tulnud toime oma rahaliste raskustega ning oleks pankrotistunud.

(301) Samuti osutatakse laiendamisosuses, et niisugune garantii näib iseenesest kokkusobimatu, sest see kahjustaks ükskõik milliste tagasinõudmisotsuste „kasulikku mõju”.

4.16.3. Huvitatud isikute märkused

- (302) Elefsis väidab kooskõlas komisjoni algse hinnanguga, et ükski erasektori müüja ei oleks niisugust piiramatut garantiid andnud. Elefsis vaidlustab komisjoni väite, mille kohaselt ükski investor ei oleks nõustunud ostma HSYd ilma taolise garantiita, sest Elefsis, kes osales pakkumismenetluses ja soovis HSYd osta, ei esitanud oma pakkumises HSY omandamiseks vastavat tingimust ning oli valmis ostma HSYd ilma vastava garantiita. Elefsise väitel anti garantiid üksnes HDW/Ferrostaalile. Seetõttu on garantiid kasusaajateks HDW/Ferrostaal ja HSY.
- (303) Piraeus Bank (esitas märkused vaid selle meetme osas, sest on vaid sellega otseselt seotud) esitas mitu dokumenti, mis kinnitavad, et ETVA nõustus hüvitamiskohustusega HDW/Ferrostaali ees juba HSY SPA sõlmimise ajal 2001. aasta oktoobris, kui ETVA oli alles riigi kontrolli all. Piraeus Bank esitas lepingud, dokumendid ja ajakirjanduses avaldatud artiklid, mis annavad tunnistust sellest, et HSY erastamismenetlust juhtis riik. 20. märtsi 2002. aasta leping Kreeka valitsuse ja Piraeus Banki vahel näeb ette, et vaatamata enamusaluse omandamisele ETVA Piraeus Banki poolt jätkub HSY erastamismenetlust riigi juhtimisel. Lõpuks osutab Piraeus Bank, et 2001. aasta juulis potentsiaalsetele pakkujatele saadetud pakkumiskutses oli selgesõnaliselt sätestatud, et kui HSY suhtes kohaldatakse tagasinõudmist riigiabi seonduvate ELi õigusaktide võimaliku rikkumise eest, ei ole parima pakkumise tegija tagasinõutava summa tasumise eest vastutav.
- (304) TKMS/GNSH osutab, et läbirääkimiste käigus ETVaga HSY omandamiseks ilmnas, et HSY oli saanud Kreeka riigilt teatavat rahalist toetust. Samas ei olnud vastavate meetmete ulatus ega nende rakendamise täpsed asjaolud potentsiaalsetele ostjatele teada. Pakkumismenetluse käigus said ostjad väga vähe teavet erinevate meetmete kohta, mis nüüd on antud menetluse objektiks. Teisisõnu ei olnud HSY-le osutatud võimaliku riigiabi mõjud ostjate jaoks kvantifitseeritavad. Vältimaks mis tahes osutatud või osutatavast abist tulenevaid riske, nõudis HDW/Ferrostaal komisjoni heakskiitu või esmahinnangu/sekkumatustõendi saamist varasemate abimeetmete osas. Kui see oleks osutunud võimatuks, oleks ostja pidanud pakkuma müüjale vastuvõetavat liiki garantiid. Komisjoniga peetud kõneluste järel sai selgeks, et komisjon ei ole valmis väljastama soovitud esmahinnangut/sekkumatustõendit. Ühinemisotsuses, millega kiideti heaks HSY omandamine HDW/Ferrostaali poolt, tunnistab komisjon ise, et toetuste ulatus ei olnud teada. Nende asjaolude juures lepitati hüvitamiskohustus kokku 31. mail 2002. aastal HSY SPA lisandis, millega ETVA kui HSY müüja võttis kohustuse hüvitada ostjale viimase mis tahes rahaline kahju abi HSY-lt tagasinõudmise korral. TKMS/GNSH järeldeb, et ükski investor ei oleks nõustunud ostma HSYd ilma niisuguse garantiita. Seda väidet kinnitab ka TKMS/GNSH poolt 2007. aasta juunis esitatud teine Deloitte'i aruanne.
- (305) TKMS/GNSH on seisukohal, et meede ei ole riigiga seostatav, sest ETVA andis selle ajal, mil ta ei olnud enam riigi kontrolli all. 2001. aasta oktoobris sõlmitud HSY SPA kohaselt puudus ETVA-l kohustus hüvitise maksmiseks GNSH-le. ETVA otsustas anda selle garantiid alles 2002. aasta mais. TKMS/GNSH väidab lisaks, et ETVA ja riik käitusid erasektori müüjana. Garantii tegeliku väljamaksmise tõenäosus oli suhteliselt väike. Laevatehase likvideerimise korral oleksid HSY-le antud laenude ja garantiidega seonduvate kahjude summad olnud märksa suuremad (antud väidet põhjendav kalkulatsioon sisaldub TKMS/GNSH poolt esitatud teises Deloitte'i aruandes). Lisaks on TKMS/GNSH seisukohal, et Piraeus Bankile 20. märtsil 2002. aastal antud riigigarantii näeb ette hüvitise maksmist riigi poolt Piraeus Bankile vaid 57,7 % ulatuses ükskõik millises ETVA poolt HSY ostjale (st HDW/Ferrostaalile) tasutud summast. ETVA 31. mail 2002. aastal HDW/Ferrostaalile antud garantiid näeb aga ette, et ETVA kohustub tasuma HDW/Ferrostaalile hüvitist 100 % ulatuses ükskõik millises HSY-lt tagasinõutud abist. TKMS/GNSH järeldeb, et ETVA poolt 31. mail 2002. aastal antud garantiid on laiem Piraeus Banki poolt 20. märtsil 2002. aastal saadud garantiist. Seetõttu ei saa tegu olla üheainsa garantiimehhanismiga ja asjaolu, et ETVA andis laiema garantiid, tõendab viimase toimimist sarnaselt ükskõik millisele erasektori müüjale.
- (306) TKMS/GNSH ei mõista, miks peaks niisugune hüvitussäte endast kujutama abi tagasinõudmisest kõrvalehoidmist. Kui abi nõutaks tagasi HSY-lt, maksaks riik hüvitist mitte HSY-le, vaid HSY ostjale (st TKMSile/GNSH-le, HDW/Ferrostaali õigusjärglasele).
- (307) Samuti on TKMS/GNSH⁽¹⁴²⁾ arvamusel, et riigi poolt Piraeus Bankile antud garantiid võib endast kujutada abi Piraeus Bankile ja ETVA-le.

4.16.4. *Kreeka märkused*

(308) Kreeka ja HSY on seisukohal, et hüvitamiskohustus ei ole abi. Esiteks ei ole see seostatav riigiga, sest ETVA Bank võimaldas selle ajal, mil viimane ei olnud enam riigi kontrolli all. Teiseks väidavad Kreeka ja HSY, et Kreeka riik toimis turumajandusliku investorina, müües oma osaluse HSYs kui ETVA põhiaktsionär. Ostjale HSY müüjate poolt antud garantii on ärilepingute standardseks ja normaalseks tingimuseks. Sellega seoses tuleb Kreeka meelde, et andis ebaseadusliku riigiabi tagasimaksmise kohustust hõlmava garantii mitte HSY-le, vaid HSY ostjale. Niisugune hüvitamiskohustus on müüjale koormaks olenemata sellest, kas see sisaldub tingimusena ärilepingus või mitte. Komisjoni väide, et Kreeka riik oli teadlik või oleks pidanud olema teadlik märkimisväärsest arvust täiendavatest potentsiaalselt ebaseaduslikest ja kokkusobimatutest riigiabimeetmetest ning sellest, et vastavad summad kuuluvad tulevikus tagasinõudmisele ja toovad seega kaasa hüvitamiskohustuse teostumise, on alusetu. Hüvitamiskohustuse kehtestamise ajavahemiku vältel ei olnud olemas komisjoni otsuseid ebaseadusliku riigiabi saamise kohta HSY poolt. Lisaks oleks HSY sulgemine ja likvideerimine riigi jaoks kulukamaks osutunud, võttes arvesse sotsiaalkulusid.

(309) Samuti ei mõista HSY, millist rahalist kasu oleks ta võinud saada garantiist, mis lepiti kokku ETVA Banki ja HDW/Ferrostaali vahel, või garantiist, mis lepiti kokku Kreeka riigi ja Piraeus Banki vahel. Isegi kui HDW/Ferrostaalile makstaks hüvitist, ei ole konsortsium kohustatud vastavat summat HSYsse investeerima. Seetõttu ei ole komisjonil õnnestunud tõendada, miks peaks hüvitamiskohustus neutraliseerima sissenõudmisotsuse. Kohtu praktika kohaselt jääb abisaaja abi tagasimaksmise kaudu oma eelisest ilma ja abi andmisele eelnenud olukord taastub.

(310) Lõpetuseks, kui komisjon on seisukohal, et hüvitamiskohustus on riigiabi, väidab Kreeka, et EÜ asutamislepingu artiklid 296–298 on kohaldatavad. Selles kontekstis osutab HSY, et kuna Kreeka merevägi oli alati laevatehase kõige tähtsamaks kliendiks, tuleks erastamise menetlust ja tingimusi, sealhulgas seaduse 2941/2001 vastuvõtmist käsitleda klientriigi seisukohast, kes on riigikaitse huvides huvitatud laevatehase talitluse ning elujõulisuse alalhoidmisest. Praegusel juhul on Kreeka riik rakendanud meetmeid, mida oleks rakendanud ükskõik milline erasektori ettevõtte, mille huvid seonduvad mõne muu ettevõtte elujõulisusega. Lisaks on antud hinnang veelgi tähtsam

juhul, kui riik on kohustatud kandma ettevõtte lõpetamise ja likvideerimisega kaasnevat koormat ning kulutusi, millega kaasneksid suuremad kulutused ja mis oleksid seetõttu mittetulusad.

4.16.5. *Hindamine*4.16.5.1. *Asutamislepingu artikkel 296*

(311) Komisjon leiab, et meede ei kuulu asutamislepingu artikli 296 kohaldamisalasse. Hüvitamismehhanism kehtib riigiabi tagasinõudmisel HSY-lt. Kreeka väitel, mida komisjon on järjekindlalt aktepteerinud,⁽¹⁴³⁾ on HSY sõjaotstarbeline tegevus oluline Kreeka julgeoleku seisukohast ja kuulub artikli 296 reguleerimisalasse, millest tulenevalt ei kehti selle suhtes riigiabi eeskirjad. Et kogu HSY sõjaotstarbelise tegevuse jaoks osutatud riiklik toetus ei kuulu riigiabi eeskirjade alla, võib igasugune riigiabi tagasinõudmine seisneda vaid HSY tsiviilotstarbelise tegevuse jaoks antud riikliku toetuse tagasinõudmisel. Eeltoodust tulenevalt seonduv antud garantii otseselt ja välis- tuslikult HSY tsiviilotstarbelise tegevusega.

(312) Mõned osapooled väidavad, et ilma selle garantiita ei oleks ükski investor HSYd ostnud ja laevatehas oleks tõenäoliselt pankrotistunud. Seetõttu oli antud meede isegi juhul, kui see seonduv välis- tuslikult HSY tsiviilotstarbelise tegevusega, vältimatult vajalik HSY sõjaotstarbelise tegevuse säilimiseks ja kuulub seetõttu asutamislepingu artikli 296 reguleerimisalasse. Komisjon ei saa selle väitega nõustuda. Kreeka oleks võinud artikli 296 alusel anda sõjaotstarbelisele tegevusele selle jätkumiseks nõutava rahalise toetuse. Kreeka oleks seeläbi võinud vältida sõjaotstarbelise tegevuse häbumist. Alternatiivselt oleks Kreeka võinud võimaldada rahalise toetuse sõjaotstarbelise tegevuse potentsiaalse investorini jaoks atraktiivseks muutmiseks, nii et sõjaotstarbeline tegevus oleks ära ostetud ja selle jätkumine seeläbi tagatud. Sõjaotstarbelist tegevust ostev investor ei oleks niisugust garantiid vajanud, sest nagu äsja selgitatud, ei oleks HSY sõjaotstarbelisele tegevusele osutatud abi tagasinõudmine võimalik olnud. Sellest tulenevalt oli kõnealune meede vajalik üksnes ostja leidmiseks kogu HSY-le, sh tsiviilotstarbelisele tegevusele. Seega oli meetme eesmärgiks võimaluse loomine ostja leidmiseks HSY tsiviilotstarbelise tegevuse jaoks, tagades sedakaudu vastava tegevuse jätkumise. Meede ei olnud vajalik sõjaotstarbelise tegevuse jätkumise tagamiseks. Seetõttu ei kuulu meede asutamislepingu artikli 296 kohaldamisalasse.

4.16.5.2. Abi olemasolu

(313) Kuna mõned osapooled ei olnud nõus sellega, et kaks kõnealust garantiid (st riigi garantii Piraeus Bankile ja ETVA garantii HDW/Ferrostaalile) kujutavad endast ühtainsat garantiimehhanismi ning HSY on kahe garantii kasusaajaks, hindab komisjon esmalt eraldi ETVA garantiid HDW/Ferrostaalile ja tõendab, et tegemist on riigiabi asutamislepingu artikli 87 lõike 1 tähenduses.

(314) Et meede kujutaks endast riigiabi asutamislepingu artikli 87 lõike 1 tähenduses, peab see olema seostatav riigiga. Mõned osapooled ei nõustu sellega, et ETVA garantii HDW/Ferrostaalile on seostatav riigiga. Nad väidavad, et ETVA võttis garantii andmise otsuse vastu sõltumatult ja vabatahtlikult. Nad väidavad muu hulgas, et garantii anti HSY SPA lisandi kaudu 31. mail 2002. aastal – kuupäeval, mil ETVA ei olnud enam riigi, vaid Piraeus Banki kontrolli all. Komisjon jätab selle väite arvestamata ja leiab, et meetme seostatavusest riigiga annab tunnistust rohke tõendusmaterjal.

— Esiteks, HSY erastamisprotsessi käigus käsitleti kõnealust garantiid võimalikele pakkujatele esitatud dokumentides⁽¹⁴⁴⁾. Teisisõnu anti juba erastamisprotsessi vältel lubadus, et HSY ostjale hüvitatakse kogu võimalik HSY-lt sissenõutav riigiabi. Lisaks kohustus ETVA 14. septembril 2001. aastal selgesõnaliselt ja ühemõtteliselt andma vastava garantii HDW/Ferrostaalile juhul, kui Euroopa Liit oleks andnud nõusoleku HSY-le antud ning antava riigiabi suhtes⁽¹⁴⁵⁾. 11. oktoobril 2001. aastal allkirjastatud HSY SPA punkt 1.2.3 viitab selgesõnaliselt 14. septembril 2001. aastal allkirjastatud dokumendile. Arutelu garantii täpse sõnastuse osas jätkus järgnevatel kuudel⁽¹⁴⁶⁾. Et komisjon ei andnud esmahinnangut/sekkumistõendit HSY-le osutatud ja osutatava abi suhtes, oli ETVA 31. märtsil 2002. aastal sunnitud võimaldama garantiid HDW/Ferrostaali kasuks, vastavalt poolte vahel 14. septembril 2001. aastal ja HSY SPA punktis 1.2.3 kokkulepitule. Eeltoodu tõendab seda, et ehkki HDW/Ferrostaalile antavat garantiid sisaldav lisand allkirjastati 31. mail 2002. aastal, kohustus ETVA andma kõnealuse garantii (kui EL ei oleks antud ja antavat abi heaks kiitnud) ajal, mil ETVA oli alles riigi kontrolli all. Teisisõnu

kujutab 31. mai 2002. aasta lisand endast lepingu täideviimist, mille ETVA sõlmis veel riigi kontrolli all olles. Nagu osutatud käesoleva otsuse jaos 3.2, on kõik ETVA poolt HSY suhtes võetud meetmed, mille võtmise ajal oli ETVA riigi kontrolli all, käsitletavad riigiga seostatavatena⁽¹⁴⁷⁾. Kreeka kinnitas kõiki eespool nimetatud aspekte oma 23. mai 2005. aasta kirjas⁽¹⁴⁸⁾.

— Teiseks, isegi kui lugeda, et ETVA poolt riigi kontrolli all olles (st 2002. aasta märtsi lõpuni) sõlmitud eespool nimetatud dokumentide põhjal ei olnud ETVA-l lepingulist kohustust kõnealuse garantii andmiseks HDW/Ferrostaalile, oleks meede ikkagi seostatav riigiga. Sellega seoses märgib komisjon, et Kreeka jätkas HSY müügi juhtimist isegi pärast Piraeus Banki müüki ETVA-le. 20. märtsil 2002. aastal Kreeka valitsuse ja Piraeus Banki vahel sõlmitud lepingu artiklis 8.2.2 nähakse ette, et ETVA ei ole vastutav HSY müügiotsuse eest, mille juhtimist jätkab riik. Näiteks näeb artikli 8.2.2. punkt b ette, et riik „võtab enda peale Hellenic Shipyardi osaluse kolmanda ostjaga seonduvate toimingute ja läbirääkimistega kaasneva juhtimise, haldamise ning vastutuse“. Kooskõlas 20. märtsi 2002. aasta lepingu artikliga 8.2.2 taotles Piraeus Bank 28. mai 2002. aasta kirjaga riigi nõusolekut garantiile, mida ETVA HDW/Ferrostaalile anda kavatses. Riik andis selleks loa 31. märtsi 2002. aasta kirjaga. Kõik see näitab, et garantii andmine on seostatav riigiga.

— Kolmandaks, isegi kui jätta kaks eelnevat punkti kõrvale, oleks garantii ikkagi seostatav riigiga. Komisjon märgib, et riik otsustas HSY erastada⁽¹⁴⁹⁾. Kui Piraeus Bank ETVA üle kontrolli omandas, oli tema seaduslikuks kohustuseks HSY erastada. TKMS/GNSH enese kinnitusele ei oleks HDW/Ferrostaal HSYd vastava garantiita ostnud. Kuna riik otsustas, et HSY tuleb maha müüa, ning et garantii andmine oli HSY müügi seisukohast hädavajalik, võib järeldada, et riik pani ETVA olukorda, kus viimane oli sunnitud garantii võimaldama. Eeltoodust tulenevalt, isegi kui jõutaks järeldusele, et ETVA 2002. aasta mai otsus garantii andmise kohta sündis vahetu riigipoolse osaluseta, oleks meede siiski seostatav riigiga.

- Neljandaks, isegi kui kõik eelnevad punktid kõrvale jätta, tuleks järeldada, et ETVA nõustus andma 31. mai 2002. aasta garantii vaid sellepärast, et tema enamusaksionär (st Piraeus Bank) oli saanud riigilt garantii, mis kaitses teda ükskõik millise eespool nimetatud garantiist tuleneva võimaliku rahalise kahju eest. Nagu edaspidi tõendatakse, ei oleks turumajanduslik investor mingil juhul andnud niisugust garantiid riigilt vastugarantiid saamata. Garantii anti vaid tänu sellele, et riik oli võimaldanud garantiid andvale majandusüksusele (st kontsernile) garantii ükskõik milliste negatiivsete tagajärgede vastu (vastugarantii andmise kaudu). Niisugusel juhul, kui ettevõtte kannab saadud abi lihtsalt teisele ettevõttele üle, on meetme võimaldamine seostatav riigiga.
- (315) Et meede kujutaks endast riigiabi asutamislepingu artikli 87 lõike 1 tähenduses, peab see olema rahastatud riigi vahenditest. Garantiide teatis osutatakse, et „abi andmine toimub garantii andmise hetkel, mitte selle kasutamise või garantii tingimuste kohaste väljamaksete tegemise ajal. Seda, kas garantii kujutab endast riigiabi või mitte, [...] tuleb hinnata garantii andmise ajal“. Nagu eespool osutatud, on komisjon arvamisel, et ETVA kohustus lepinguliselt andma kõnealuse garantii HDW/Ferrostaalile ajal, mil valdav enamus ETVA aktsiatest oli veel riigi omandis. Kuna garantiide teatise kohaselt tuleb riigiabi olemasolu analüüsida garantii andmise hetkel ja sellele hilisemal kasutamisel, võib järeldada, et garantiid andma kohustades seadis riik ohtu riiklikud vahendid, mistõttu garantii hõlmab riiklikke vahendeid. Asjaolu, et ETVA peatselt pärast seda Piraeus Bankile müüdi, seda järeldust ei mõjuta. Kui riik teavitas pakkujaid tõeselt ETVA lepingulistest kohustustest (sealhulgas ETVA kohustusest anda HDW/Ferrostaalile garantii juhul, kui komisjon keeldub esmahinnangu andmisest), pidid pakkujad ETVA vastavat kohustust arvesse võtma. Sellega seoses pidid nad ilmselt langetama hinda, mida olid nõus maksma ETVA ostmise eest. Eeltoodu tähendab, et riik müüs ETVA väiksema hinnaga, kaotades seega vahendeid. Nagu eespool osutatud, isegi kui oleks jõutud järeldusele, et ajal, mil ETVA kuulus veel riigile, ei võtnud ETVA lepingulist kohustust garantii andmiseks, leiab komisjon, et võttes vastu otsuse erastada HSY 2001. aasta jaanuaris (ajal, mil ETVA kuulus veel riigile), pani riik ETVA olukorda, kus viimane oli sunnitud niisuguse garantii andma, sest see oli HSY-le ostja leidmise seisukohast mõödapääsmatu. Selle põhjal võib järeldada, et kui pakkujad esitasid oma pakkumise ETVA omandamiseks, pidid nad ilmselt arvestama asjaoluga, et ETVA võib olla sunnitud kõnealust garantiid võimaldama. Eeltoodust tulenevalt pakkusid nad ETVA eest madalamat ostuhinda, millest järeldub, et riigi vahendid läksid kaduma.
- (316) Isegi kui oleks jõutud järeldusele, et ETVA müümise ajal riigi poolt puudus kohustus (lepinguline või *de facto*) vastava garantii väljastamiseks, on ikkagi võimalik tõendada, et ETVA antud garantii hõlmab riigi vahendeid. Nõnda andis riik ETVA ostjale (st Piraeus Bankile) garantii, millega riik lubas hüvitada Piraeus Bankile 100 % ükskõik millistest summadest, mida ETVA võib olla kohustatud tasuma ETVA poolt HDW/Ferrostaali kasuks antava garantii raames. Kõnealune vastugarantii võimaldati järjestikuste lepingutega. Vastavalt riigi ja Piraeus Banki vahel 18. detsembril 2001 sõlmitud lepingule 57,7 % osaluse müümiseks ETVA-s kohustus riik maksma Piraeus Bankile 57,7 % ükskõik millisest ETVA poolt HSY ostjale tasutavast summast. Vastavalt samade osapoolte vahel 20. märtsil 2002 sõlmitud lepingule, millega muudeti 18. detsembri 2001. aasta lepingut, kohustus riik maksma Piraeus Bankile 100 % ükskõik millisest ETVA poolt HSY ostjale makstavast summast⁽¹⁵⁰⁾. 31. mai 2002. aasta kirjas Piraeus Bankile kinnitas riik, et hüvitab talle 100 % ükskõik millisest ETVA poolt HSY ostjale makstavast summast⁽¹⁵¹⁾. Teisisõnu oli Piraeus Bank HSY SPA lisandi allkirjastamise ajaks ETVA poolt 31. märtsil 2002. aastal saanud riigilt garantii, mis nägi ette, et talle hüvitatakse 100 % ulatuses ükskõik millised summad, mida ETVA on sunnitud maksma kavandatavast HDW/Ferrostaalile võimaldatavast garantiist tulenevalt⁽¹⁵²⁾. Eeltoodu tõendab, et ükskõik millist ETVA-le makstavat summat rahastatakse lõppkokkuvõttes riigi eelarvest, ning et kõnealune garantii hõlmab riigi vahendeid.
- (317) Riigiabi olemasolu tõendamiseks asutamislepingu artikli 87 lõike 1 tähenduses tuleb näidata, et riik ei käitunud nõnda, nagu oleks sarnaste asjaolude juures käitunud turumajanduslik investor. Sellega seoses väidavad Kreeka, HSY ja TKMS/GNSH, et sarnaste asjaolude juures oleks turumajanduslik investor nõustunud andma kõnealuse garantii HDW/Ferrostaali kasuks. Nad väidavad, et turumajandusliku investori testi tuleks rakendada ETVA kui HSY müünud juriidilise isiku tasandil ja Kreeka valitsuse kui ETVA müüja tasandil.
- (318) Komisjon tuletab meelde, et nagu osutatud osas 3.2, kui ETVA omandas HSY ja tegi vahetult selle järel kapitali-
stüsti ettevõtte elushoidmiseks, ei käitunud ETVA turumajandusliku investorina, vaid avaliku võimu kandjana, kes

annab abi Kreeka majanduse jaoks tähtsaks peetava ettevõtte elushoidmiseks. Seetõttu ei oleks ükski turumajanduslik investor võinud sattuda ETVA olukorda. Ükski turumajanduslik investor ei oleks võinud sattuda olukorda, kus tal oleks tulnud müüa HSY aktsiaid. Eeltoodust tulenevalt on komisjon arvamusel, et turumajandusliku investori testi ei saa kõnealusel juhul kasutada selle õigustamiseks, et riik seab ohtu täiendavaid riigi vahendeid (garantii andmise kaudu).

(319) Kui sellele vaatamata ollakse arvamusel, et turumajandusliku investori testi tuleks rakendada, leiab komisjon, et kui riik oleks olnud normaalsel turutingimustel toimiv eraettevõtte, ei oleks ta kõnealust garantiid andma nõustunud. Iga alltoodud kolmest punktist on eraldivõetuna piisav selle tõendamiseks.

(320) Esiteks märgib komisjon, et ETVA (ja riik ETVA kaudu), olles vaid 51 % HSY aktsiate omanik (ülejäanud 49 % aktsiatest kuulus töötajatele) ⁽¹⁵³⁾, lubas hüvitada HSY ostjale (st HDW/Ferrostaalile) 100 % ükskõik millises HSY-lt tagasinõutavast abist. Turumajanduslik investor ei oleks nõustunud hüvitamiskohustusega 100 % müüdüd ettevõtte poolt kantud kahjude ulatuses. Teatavate asjaolude juures võib turumajanduslik investor nõustuda võtma vastutust müüdüd ettevõtte teatavate tulevaste kohustuste eest, kuid üksnes võrdeliselt enda osalusega, mis käesoleval juhul oli 51 %. Turumajanduslik investor oleks taotlenud ülejäanud aktsionäridelt vastutuse võtmist asjaomaste kohustuste eest ülejäanud 49 % ulatuses. Nõustudes kandma 100 % müüdava ettevõtte potentsiaalselt hiigelsuurtest kohustustest (komisjon tuletab meelde, et leping ei määratle hüvitismaksete ülemmäära), tegi ETVA HSY ülejäanud aktsionäridele (st töötajatele) kingituse. Turumajanduslik investor ei oleks nõustunud niisugust kingitust tegema – võtma enda kanda müüdüd ettevõtte potentsiaalselt hiigelsuured kohustused ulatuses, mis ületab tunduvalt tema osalust ettevõtte aktsiakapitalis. Seega, üksnes asjaolu põhjal, et ETVA poolt HDW/Ferrostaalile antud hüvitisgarantii ulatub 100 %ni (st 51 % asemel) võimalikust HSY-lt tagasinõutavast abist, võib järeldada, et ükski turumajanduslik investor sellist garantiid andnud ei oleks.

(321) Teiseks väidavad Kreeka, HSY ja TKMS/GNSH, et HSY müügi korral oli puhastulu (st tulud miinus kulud), arves-

tades eeldatavaid garantii põhjal tehtavaid makseid, suurem võimalikust puhastulust HSY likvideerimisel. TKMS/GNSH esitab oma väite toetuseks teise Deloitte'i aruande. Aruandes võrreldakse kahe stsenaariumi puhaskulusid. Analüüs viiakse esmalt läbi ETVA ja seejärel riigi tasandil. Komisjon leiab, et kõnealuse testi rakendamine ETVA tasandil kujutab endast testi väärkasutust. Nagu käsitletud osas 3.2, oli valitsus erastamisotsuse vastuvõtjaks ja rahalise toetuse võimaldajaks (vt näiteks riigiabi seaduse 2941/2001 ⁽¹⁵⁴⁾ raames) ning ETVA ei ole kunagi saanud toimida sõltumatu majandusüksusena, mis on vaba kavandama HSY müüki oma tulusid maksimeerival ja kahjusid minimeerival viisil. Seetõttu tuleb uurida riigi sekkumist tervikuna, mitte selle mõne osa käitumist.

(322) Kui testi kõigele vaatamata ETVA tasandil rakendatakse, tuleb võrrelda ETVA puhastulu (st tulud miinus kulud) HSY likvideerimisel ja HSY müügi korral. HSY likvideerimise korral tuleb kindlaks määrata ETVA kantavad kulud. TKMS/GNSH väidab, et kulud võrduksid vähemalt ETVA poolt HSY-le antud laenude ja garantiidega, mille suhtes puudub riigi vastugarantii. Komisjon märgib, et ükski neist laenudest ja garantiidest ei kujuta endast normaalset ettevõtte tegevuse lõpetamisega seonduvat kulu ⁽¹⁵⁵⁾. Kõik need laenud ja garantiid olid tegelikkuses antud ETVA kui avaliku võimu kandja poolt, sest need kujutasid endast kas riigiabi tsiviilotstarbelisele tegevusele või meetmeid Kreeka julgeoleku kaitsmiseks kooskõlas asutamislepingu artikliga 296 ⁽¹⁵⁶⁾. Eeltoodust tulenevalt ei saa neid laenusid ja garantiisid turumajandusliku müüja testi rakendamisel arvesse võtta. Sellest lähtuvalt selgub, et ETVA kui turumajanduslik operaator ei oleks pidanud kandma olulisi kulusid HSY likvideerimisel. HSY müügi korral laekuks ETVA-le müügihind, 6 miljonit eurot. Mis puutub HSY müügi seoses kantavatesse kuludesse, pidi ETVA võimaldama käesoleva analüüsi objektiks oleva garantii, mille suurus oli piiramatult ja mis seetõttu võis ette näha võimalikke makseid mitmekümne või isegi mitmesaja miljoni euro ulatuses. Kahe stsenaariumi võrdlus näitab, et turumajanduslik investor oleks eelistanud laevatehase likvideerimist ⁽¹⁵⁷⁾. Seega ei käitunud ETVA turumajandusliku investorina. HSY müügi ja HSY likvideerimise võrdlus riigi tasandil viib täpselt samadele järeldustele. Riigi kui ettevõtja/omaniku jaoks ei oleks HSY likvideerimisega kaasnenud suuri kulusid, sest kõik riigi laenud ja garantiid HSY-le (kas otse või ETVA kaudu) olid antud riigi kui avaliku võimu kandja poolt, kuna need kujutasid endast kas riigiabi tsiviilotstarbelisele tegevusele või meetmeid Kreeka julgeoleku kaitsmiseks kooskõlas asutamislepingu artikliga 296. HSY müügi korral oleks riik saanud vaid mõni miljon eurot, samas kui garantii andmisega kaasnes kümnete või sadade miljonite eurode maksmise risk. Kokkuvõttes ei käitunud riik viisil, mis oleks vastuvõetav eraettevõtte jaoks sarnaste asjaolude juures.

- (323) Kreeka, HSY ja TKMS/GNSH väidavad, et HSY jaoks olid riigiabi tagastamisega seonduvad riskid väga piiratud, sest tol ajal puudus komisjoni käimasolev juurdlus. Seetõttu väidavad nad, et ETVA ja riigi jaoks oli garantii põhjal hüvitise maksmise risk väike. Komisjon ei saa sellise väitega nõustuda. See on sisuliselt samaväärne väitega, et kuna Kreekal oli varasematel aastatel õnnestunud varjata ebaseadusliku ja kokkusobimatu riigiabi võimaldamist HSY-le ning komisjoni poolt eelnevalt heakskiidetud abi väärkasutust, oli tal õigus kõnealuse garantii andmiseks. Täiendava põhjendusena märgib komisjon, et HDW/Ferrostaal nõudis seda garantiid ega olnud nõus HSY müügilepingut allkirjastama enne garantii saamist. HDW/Ferrostaali poolt garantiile omistatav tähtsus tõendab, et erainvestori arvates polnud tõenäosus, et HSY on sunnitud riigiabi tagastama, sugugi väike. Asjaolu, et Kreeka kohustus erastamismenetluse algusest peale andma vastava garantii parimale pakkujale, tõendab ka seda, et Kreeka arvates pidi niisugune garantii erainvestori jaoks väga tähtis olema (tingimus *sine qua non*, vastavalt Kreeka 23. mai 2005. aasta kirjale, mida on tsiteeritud käesoleva otsuse allmärkuses 148, ja vastavalt teisele Deloitte'i aruandele), mille põhjuseks saab olla vaid see, et tagasinõudmise tõenäosus ei ole erainvestori arvates väga piiratud.
- (324) Samuti märgib komisjon, et kontekstis, kus HSY-lt tagasinõutava võimaliku abi summat oli raske prognoosida, oleks turumajanduslik müüja HSYd müües vähemasti määratlenud müügilepingus ostjale tehtava potentsiaalse makse ülemmäära. Turumajanduslik müüja ei oleks nõustunud mitmesaja miljoni euro tasumise riskiga, seda isegi tõdemuse korral, et niivõrd suure makse tõenäosus võib olla väga väike. Seetõttu annab asjaolu, et garantii ei olnud ette ülemmäära ette nähtud, täiendavat tõendust sellest, et ETVA ja riik ei käitunud turumajandusliku operaatori jaoks vastuvõetaval viisil.
- (325) Kolmandaks tuleb selle hindamisel, kas riik toimis turumajandusliku investorina või mitte, arvesse võtta riigi sekkumist tervikuna. Antud juhul võimaldas riik mitu korda suuri abisummasid HSY erastamisele kaasaaitamiseks (st riigiabi seaduse 2941/2001⁽¹⁵⁸⁾ raames). Muu hulgas maksti HSY töötajatele tagasi 4,3 miljoni euro suurune summa, mille nad olid investeerinud HSY kapitali kolme suurendamise raames. See meede, mille eesmärgiks oli tagada, et töötajad ei pidurdaks HSY müüki, oleks turumajandusliku investori jaoks olnu vastuvõetamatu muu hulgas sellepärast, et puudus vastav lepinguline kohustus, lisaks võlgnesid töötajad ETVA-le aktsiate eest endiselt 24 miljonit eurot. Lõpetuseks palus riik pakkujatel tasuda osa HSY ostuhinnast kapitali suurendamise kaudu⁽¹⁵⁹⁾. Kõik need asjaolud annavad tunnistust sellest, et HSY müügi ajal oli riigi eesmärgiks mitte oma tulude maksimeerimine ja kulude minimeerimine, vaid HSY müügile kaasaaitamine ning laevatehase töö jätkumine. Seetõttu ei käitunud Kreeka riik HSY müügiga seoses turumajandusliku investorina.
- (326) Kõigi kolme eespool toodud kaalutluse põhjal järeldeb komisjon, et turumajanduslik investor ei oleks kõnealust garantiid andnud.
- (327) Seoses eeliseisundi olemasolu ja kasusaaja tuvastamisega järeldeb komisjon, et ükski investor ei oleks ostnud kogu HSYd (st koos tsiviilotstarbelise tegevusega) ilma garantiita. Teine Deloitte'i aruanne kinnitab seda järeldest: „Oma kogemustele ja eespool toodud analüüsile tuginedes usume, et ükski ratsionaalne investor ei oleks nõustunud omandama HSi ja võtma paralleelselt enda kanda võimalikke riigiabiga seonduvaid täiendavaid riske (mis tol ajal ei olnud kindlad ega EK poolt kvantifitseeritud) ettevõtte eest, mis a) oli palju aastaid olnud riigile kuuluva ettevõtte (ETVA pank) omanduses ja halduse all, ning millel b) oli oluliselt negatiivne omakapital, lisaks muudele talitlusprobleemidele (st madal tootlikkus, suured tegevuskulud, liiga palju töötajaid jne).” Seda järeldest kinnitab ka asjaolu, et Kreeka, eeldades, et vastav garantii on vajalik erainvestorite ligimeelitamiseks, lubas selle pakkumiskutse dokumentides parimale pakkujale⁽¹⁶⁰⁾. Järeldus, et kõnealune garantii on HSY-le ostja leidmiseks vajalik, on loogiline, sest HSY nõuetele vastavuse kontrollimisel oleks iga investor avastanud, et HSY on saanud kasu mitme meetme arvelt, mis võivad endast kujutada abi, mille tagastamist võib komisjon edaspidi taotleda⁽¹⁶¹⁾. Vastupidiselt tehtud järeldusele väidab Elefsis, et kõnealune garantii ei olnud vajalik, väites muu hulgas, et ta oleks olnud valmis ostma HSY ilma niisuguse garantiita, mille tõenduseks on asjaolu, et oma pakkumises HSY ostmiseks ei määratlenud Elefsis garantiid HSY omandamise eeltingimusena. Komisjon leiab, et Elefsise väide on väheusutav. Esiteks tuletab komisjon meelde, et isegi juhul, kui Elefsis niisugust garantiid oma pakkumises tõepoolest ei taotlenud, ei tõenda see seda, et kui Elefsis oleks eelistatava pakkujana välja valitud, ei oleks ta taotlenud vastavat garantiid müüjaga peetavate läbirääkimiste hilisemas etapis⁽¹⁶²⁾. On väga tõenäoline, et Elefsis oleks nõnda toiminud.

Niipea, kui HSY oli HDW/Ferrostaalile müüdnud, alustas Elefsis kaebuste esitamist komisjonile, väites, et HSY oli kasu saanud mitmest suurest abimeetmest, mida komisjon peaks tagasi nõudma. Investor, kes on veendunud selles, et ettevõtte on saanud mitmekümne miljoni euro ulatuses kokkusobimatut abi, ei riskiks seda ettevõtet osta, välja arvatud garantii olemasolu korral. Seetõttu jätab komisjon Elefsise väite kõrvale ja leiab, et ilma kõnealuse garantiita ei oleks ükski turumajanduslik investor ostmud HSYd tervikuna, st HSY-d koos tsiviilotstarbelise tegevusega. Nagu eespool osutatud, kui HSYd ei oleks müüdnud, oleks Kreeka võinud jätkata sõjaotstarbelise tegevuse toetamist asutamislepingu artikli 296 kohaselt. Vastupidiselt, asutamislepingu artikli 87 tõttu ei oleks Kreekal olnud õigust rahalise toe osutamiseks tsiviilotstarbelisele tegevusele. Komisjon märgib, et HSY rahanduslik olukord halvenes dramaatilisel aastatel 1998–2002. Ehkki HSY ei avalda eraldi aruandeid tsiviilotstarbelise tegevuse kohta, on mõistlik eeldada, et see tegevus oli osutatud aastatel väga kahjumlik. Lisaks laevaremonditegevusele olid kolmeks peamiseks nende aastate vältel teostatud mittesõjaliseks lepinguks lepingud ISAPi, OSE ja Strintzisega. Nagu käesolevas otsuses selgitatud (vt meetme E12c kirjeldus ja hindamine), viidi lepingud ISAPi ning OSEga ellu oluliste viivitustega, mistõttu HSY oli sunnitud tasuma suuri trahve ja tarnima veeremit tasuta, millega samuti kaasnesid suured kulud HSY jaoks. Seetõttu on ilmne, et kõnealused lepingud olid väga kahjumlikud. Nagu samuti käesolevas otsuses juba selgitatud, kujutas Strintzisega 1999. aasta alguses sõlmitud leping endast HSY jaoks suurt läbikukkumist. Leping tühistati 2002. aastal, HSY oli sunnitud tasuma Strintzisele lepingujärgseid hüvitisi ja müüma laevakered 2004. aastal hinnaga, mis moodustas vaid murdosa HSY poolt laevakerede ehitamisega seoses kantud mitmekümne miljoni euro suurustest kuludest. Ka see leping oli eeltoodust tulenevalt väga kahjumlik. Viimaseks tsiviilotstarbeliseks tegevuseks on laevade remontimine. Tegu on madala kasumimarginaaliga äritegevusega, sest laevatehaste vahel valitseb tihe konkurents. Seetõttu kahtleb komisjon selle tegevuse kasumlikkuses, ning igal juhul ei saanud sellest kindlasti piisata ISAPi, OSE ja Strintzise lepingutest tulenevate suurte kahjumite hüvitamiseks. Seetõttu on mõistlik oletada, et tsiviilotstarbeline tegevus oli kuni 2002. aastani tugevalt kahjumlik. Nagu käesolevas otsuses osutatud, on seda tegevust pidevalt toetatud riigiabiga, millest osa kuulub nüüd tagastamisele. Eelkõige on suutmatud ISAPi, OSE ja Strintzise lepinguid nõuetekohaselt ellu viia tõenduseks sellest, et kui ei oleks toimunud müüki suurele ettevõttele ja sellest tulenevat kasusaamise võimalust viimase oskustest tehnika ning projektijuhtimise alal, olek tsiviilotstarbeline tegevus kahjumlikuks jäänudki. Teine Deloitte'i aruanne kinnitab, et HSY-l olid „talitlusprobleemid (st madal tootlikkus, suured tegevuskulud, liiga palju töötajaid jne)”. Eeltoodust tulenevalt oleks tsiviilotstarbeline tegevus juhul, kui seda ei oleks õnnestunud müüa, ilmselt kiiresti hääbunud (välja arvatud juhul, kui Kreeka oleks jätkanud ebaseadusliku ja kokkusobimatu abi andmist sellele tegevusele). Kokkuvõttes on komisjon selles jaos tõendanud, et garantii puudumisel ei oleks ükski investor HSY tsiviilotstarbelist tegevust ostmud, ja kui mainitud tegevus oleks ostmata jäänud, oleks see peatselt hääbunud. Komisjon järeldab, et garantii kasusaajaks on HSY, ning et eelisseisundiks on tsiviilotstarbelise tegevuse jätkumise võimaldamine.

(328) Elefsis ei nõustu eelneva järeldusega kasusaaja tuvastamise osas. Elefsis väidab, et lisaks HSY-le oli ETVA antud garantii kasusaajaks ka HDW/Ferrostaal. Komisjon ei nõustu sellise hinnanguga. Nagu eespool tõendatud, oli juba pakkujatele esitatud pakkumiskutse dokumendis osutatud, et neil on riigiabi tagasinõudmise korral HSY-lt õigus hüvitisele. Eeltoodust tuleneb, et kui HDW/Ferrostaal esitas oma pakkumise HSY omandamiseks, eeldas HDW/Ferrostaal, et ükskõik millise abi tagasinõudmise korral HSY-lt saab ta ETVA-lt vastava hüvitise⁽¹⁶³⁾. Teisisõnu oli hüvitisgarantiidid HDW/Ferrostaali poolt pakutud ostuhinnas juba arvesse võetud. Seetõttu ei andnud garantii HDW/Ferrostaalile eelisseisundit.

(329) Komisjon järeldab, et ETVA garantii HDW/Ferrostaalile kujutab endast riigiabi asutamislepingu artikli 87 lõike 1 tähenduses, ja et selle abi kasusaajaks on HSY. Kuivõrd abist eelnevalt ei teatatud, mis on vastuolus asutamislepingu artikli 88 lõikes 3 sätestatud nõudega, on tegemist ebaseadusliku abiga.

(330) Mis puutub Kreeka riigi garantiisse Piraeus Bankile, kujutab seegi endast abi. Tegemist on riigi vahenditest rahastatava valikulise meetmega. Turumajanduslik investor ei oleks ETVA-t müües niisugust garantiid võimaldanud. Tegelikult oli kõnealuse garantii andmise ainsaks õigustuseks ETVA garantii HDW/Ferrostaalile. Kui viimatinimetatud garantiid ei oleks antud, ei oleks tarvis olnud garantiid Piraeus Bankile. Nagu eespool selgitatud, kuna ükski turumajanduslik investor ei oleks nõustunud andma ETVA antud garantiid, mille näol on tegu riigiabiga, ei oleks ükski turumajanduslik investor andnud garantiid Piraeus Bankile (sest viimatinimetatud garantii ei oleks olnud vajalik, st oleks olnud ebaoluline). Seoses riigi poolt Piraeus Bankile antud garantii kasusaaja tuvastamisega tuleb komisjon meelde, et käesolev menetlus käsitleb võimalikku riigiabi HSY-le. Ühtki muud potentsiaalset kasusaajat ei ole laiendamisotsuses mainitud. Seega saab käesoleva menetluse raames uurida vaid abi HSY-le. Kui riigi garantii Piraeus Bankile kujutaks endast

abi HSY-le, ei oleks tegu täiendava riigiabiga lisaks riigiabile, mis kuulub ETVA poolt HDW/Ferrostaalile antud garantii alla. Just tänu viimatinimetatud garantiile nõustus erainvestor HSYd ostma, mille tulemusena pääseti HSY tsiviilotstarbelised tegevused. Teisisõnu ei anna riigi garantii Piraeus Bankile HSY-le lisaelist ega saa seetõttu endast kujutada täiendavat abi HSY-le: kogu eelis HSY jaoks lähtub ETVA garantiist HDW/Ferrostaalile. Käesoleva menetluse raames, mis seondub potentsiaalse riigiabiga HSY-le, ei ole komisjon seega kohustatud võtma lõplikku seisukohta Kreeka riigi poolt Piraeus Bankile antud garantii kasusaaja suhtes, samuti ei ole komisjon kohustatud viimatinimetatud garantiid põhjalikumalt uurima. Piisab esimesena mainitud garantii – ETVA garantii HDW/Ferrostaalile – uurimisest ja selle tühistamisest juhul, kui tegu on kokkusobimatu abiga HSY-le.

teatatud ja mis oli kokkusobimatu. Otsusega C 10/94 kiideti heaks laevatehasele antav ümberkorraldusabi, kuid selle tingimustest ei peetud kinni.

- (332) Et ETVA garantii HDW/Ferrostaalile kujutab endast kokkusobimatut abi HSY kasuks, on komisjon seisukohal, et abi andmine tuleb viivitamatult peatada.

4.16.5.3. Kokkusobivus ühisturuga

- (331) Seoses ETVA garantiiga HDW/Ferrostaalile jääb komisjonile arusaamatuks, kuidas kõnealust abi saab pidada kokkusobivaks asutamislepingu artikli 87 lõigete 2 ja 3 kohaselt. Seoses asutamislepingu artikli 87 lõike 3 punktiga c märgib komisjon, et HSY oli raskustes. Komisjon on juba osutanud, et laevaehitusele antavat abi reguleerib 1. jaanuarist 1999. aastast nõukogu määrus (EÜ) nr 1540/98. Artiklis 5 sätestatakse, et ümberkorraldusabi võib „erandkorras pidada ühisturuga kokkusobivaks tingimusel, et abi on kooskõlas raskustes olevate ettevõtete päästmiseks ja ümberkorraldamiseks antavat riigiabi käsitlevate ühenduse suunistega”. Garantii andmise ajal kohaldatavateks suunisteks olid 1999. aasta ühenduse suunised. Garantii ei vastanud selgelt kõigile kõnealuste suuniste lõikes 3.2.2 sätestatud abi võimaldamise tingimustele. Näiteks tingimuse b „Elujõulisuse taastamine” kohaselt on „abi andmise tingimuseks ümberkorralduskava rakendamine, mille komisjon kinnitab iga abimeetme kohta eraldi”. Komisjon märgib, et garantii andmine ei sõltunud ümberkorralduskava läbiviimisest. Lisaks ei ole komisjon vastavat kava heaks kiitnud, sest seda ei ole talle esitatud. Samuti näevad suunised ette, et „komisjonile tuleb esitada üksikasjalik kava”. Niisugune komisjoni eelkonsultatsioon oli kõnealusel juhul eriti vajalik, sest komisjon oli 1997. aastal juba kiitnud heaks ümberkorralduskava, mille abil ei õnnestunud taastada HSY elujõulisust. Samuti oli garantii vastuolus 1999. aasta ühenduse suuniste lõikes 3.2.3 sätestatud ühekordse abi põhimõttega. Komisjon oli otsusega N 401/97 nõukogu direktiivi 90/684/EMÜ alusel juba heaks kiitnud investeringutoetuse, mis kujutas endast teatavat liiki ümberkorraldusabi⁽¹⁶⁴⁾. Nagu märgitud meetme P1 analüüsis, võimaldas riik kõnealuse abi 1997. aasta detsembris (kuid ei maksnud seda välja). Nagu osutatud käesolevas otsuses, sai ettevõtte erastamisele eelnenud aastatel 2001–2002 lisaks mitu korda abi, millest ei

4.16.5.4. Garantii andmise keeld iseene- sest

- (333) Nagu osutatud laiendamisosuses, on HDW/Ferrostaalile antud garantii ühisturuga kokkusobimatu teisel põhjusel. Komisjon leiab, et see on iseeneest kokkusobimatu, sest ei võimalda nn *effet utile* HSY-lt mis tahes abi tagasinõudmisel, takistades riigiabi eeskirjade rakendamist.
- (334) TKMS/GNSH ja HSY selle seisukohaga ei nõustu. Eelkõige tuletavad nad meelde, et HSY ei ole ühegi hüvitismakse saajaks. ETVA antud garantii kindlustab HDW/Ferrostaali ja mitte HSY-d. Seetõttu peaks HSY juhul, kui komisjon nõuab abi tagastamist, abi tagasi maksma, taastades nõnda algse olukorra. TKMS/GNSH-le jääb arusaamatuks, miks TKMS/GNSH-le (kui HDW/Ferrostaali õigusjärglasele) hüvitise maksmine selle järelduse kehtetuks muudaks. TKMS/GNSH ei ole ju kohustatud saadud hüvitist HSY-sse reinvesteerima.
- (335) Komisjon märgib, et 100 % HSY aktsiatest osteti HDW/Ferrostaali poolt ja need kuuluvad nüüd TKMS/GNSH-le. Eeltoodu tähendab seda, et isegi kui HSY ja tema aktsionär on kaks erinevat juriidilist isikut, moodustavad nad ühe tervikliku majandusüksuse. Tänu garantiile hüvitatakse kõnealusele majandusüksusele 100 % mis tahes abist, mida see võib olla sunnitud riigile tagasi maksma. Seetõttu on komisjon arvamusel, et tegu on mis tahes tagasinõudmisotsuse *effet utile* kõrvaldamisega.

- (336) Seoses õigusnormi puudumisega, mis sunniks TKMS/GNSHd mis tahes saadud hüvitist HSYsse reinvesteerima, jääb komisjonile arusaamatuks, kuidas peaks see eelneva järelduse kehtetuks muutma. Lisaks märgib komisjon, et see ei ole küll kohustuslik, kuid ei ole ka keelatud. Seega võiks TKMS/GNSH saadud hüvitise HSYsse investeerida. Veelgi enam, mõistlikkuse piires võib eeldada, et kuna TKMS on edukas eraettevõtjate kontsern, on tema rahalised ressursid optimaalselt jaotatud kontserni erinevate juriidiliste isikute vahel. Seetõttu on mõistlik eeldada, et kui rühma üks juriidiline isik on sunnitud maksma trahvi ja teine juriidiline isik saab selle trahvi eest hüvitist, otsustab kontserni juhatus kanda vastava summa üle esimesena nimetatud juriidilisele isikule, taastades nõnda ressursside optimaalse jaotuse kontserni erinevate juriidiliste isikute vahel. Teisisõnu, isegi kui TKMS/GNSH ei ole kohustatud vahendeid HSYsse reinvesteerima, näib tõenäoline, et juhtkond otsustab seda teha.
- (337) Komisjon jäeldab et ETVA garantii HDW/Ferrostaalile on iseenesest kokkusobimatu riigiabi eeskirjadega.

5. JÄRELDUS

- (338) Komisjon on tuvastanud, et kuueatekümnest ametliku uurimismenetluse raames käsitletud meetmest ei ole mõne puhul tegemist riigiabiga artikli 87 lõike 1 tähenduses, mõned kujutavad endast kokkusobivat abi, mitu kujutab endast kokkusobimatut abi ja mitut komisjoni poolt varem heakskiidetud meedet on väärkasutatud. Juhtumite puhul, kus abi on antud vastuolus asutamislepingu artikli 88 lõike 3 sätetega ja kus abi on väärkasutatud, jäeldas komisjon, et selline abi tuleb tagastada.
- (339) Komisjon leiab, et järgmine probleem võib takistada kõnealuse abi tulemuslikku tagasinõudmist, ning et selle vältimiseks on nõutav täiendavate tingimuste kehtestamine. Selgitused esitatakse järgmises jaos.

5.1. Vajadus tagada, et HSY tsiviilotstarbelise tegevuseks antud abi tagastamist ei rahastataks osaliselt sõjaotstarbelise tegevuse arvelt

- (340) Nagu selgitatud jaos 3.3 ja kohaldatud asjaomaste meetmete suhtes, on komisjon nõustunud sellega, et kui laevatehasele võimaldati riigi toetus ilma teatava tegevuse rahastamise kohustusega, võib arvestada, et 75 % toetu-

sest tõi kasu sõjaotstarbelisele tegevusele ja 25 % tsiviilotstarbelisele tegevusele. See järeldus tuleneb asjaolust, et HSY ei pea eraldi raamatupidamisarvestust, mistõttu vahendite kasutamise üle ei saa teostada järelevalvet.

- (341) Kui komisjon nõustub sellega, et 75 % riigi vahenditest saadavast rahastatakse laevatehase sõjaotstarbelise tegevuse rahastamiseks, peab komisjon samuti jäeldama, et 75 % laevatehasest raha väljavoolust leiab aset HSY sõjaotstarbelise tegevuse toel. Teisisõnu hüvitatakse 75 eurosentit igast HSY-lt tagasinõudut eurost HSY sõjaotstarbelise tegevuse arvelt. Tsiviilotstarbelisele tegevusele kulutatud abi tagasinõudmine HSY-lt taastab laevatehase tsiviilotstarbelise tegevuse algse olukorra vaid juhul, kui Kreeka esitab komisjonile kaalukad tõendid selle kohta, et kõnealust tagastust rahastati üksnes laevatehase tsiviilosa arvelt.

- (342) Teisisõnu, et enamik HSY tegevusest on sõjaotstarbeline ja HSY ei pea eraldi raamatupidamisarvestust tsiviilotstarbelise tegevuse osas, on ilmne risk, et tsiviilotstarbelisele tegevusele kulutatud abi tagastamist rahastatakse peamiselt vahendite arvelt, mida muidu oleks kasutatud sõjaotstarbelise tegevuse rahastamiseks. Tagastamist, mida oleks pidanud täies ulatuses kandma laevatehase tsiviilosa, kannaks tegelikkuses peamiselt sõjaline osa. See, et riik on võimaldanud HSY sõjaotstarbelisele tegevusele suurt ja korduvat rahalist abi ning finantseerimist,⁽¹⁶⁵⁾ kasutades vahendeid, millega muidu oleks rahastatud sõjaotstarbelist tegevust, HSY tsiviilotstarbelise tegevuse kasuks, on sisuliselt samaväärne riigiabi andmisega laevatehase tsiviilotstarbelisse tegevusse. Teisisõnu toetaks osa riigi poolt sõjaotstarbelise tegevuse alalhoidmiseks antud rahalisest toetusest tegelikkuses HSY tsiviilotstarbelist tegevust (ega kuuluks seetõttu asutamislepingu artikli 296 kohaldamisalasse. Vastavaid vahendeid ei saa pidada vajalikuks sõjaotstarbelise tootmise rahastamise seisukohast, sest neid ei kasutata sel eesmärgil). Seega ei taastuks tsiviilturgudel algne olukord, lisaks saaksid HSY tsiviilotstarbeline tegevus automaatselt täiendavat kokkusobimatut abi.

- (343) Eeltoodust tulenevalt peab Kreeka niisuguse olukorra taastamiseks, mis oleks valitsenud riigiabi puudumise korral, ja tsiviilotstarbelisele tegevusele täiendava abi osutamise vältimiseks tagama, et abi nõutakse tagasi ainult laevatehase tsiviilosalts⁽¹⁶⁶⁾.

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

Abi investeerimiskulude katteks, mida HSY kandis enne 31. detsembrist 2001 ja mis seonduvad komisjoni 15. juuli 1997. aasta otsuses kirjeldatud juhtumi N 401/97 (käesoleva otsuse preambulis nimetatakse seda meetmeks P1) investeerimiskavaga, kuulub komisjoni 15. juuli 1997. aasta otsuse reguleerimisalasse.

Mis tahes muude HSY investeerimiskulude jaoks antud abi, eelkõige pärast 31. detsembrist 2001 investeerimiskulude jaoks antud abi, ei kuulu 15. juuli 1997. aasta otsuse reguleerimisalasse ja on ühisturuga kokkusobimatu.

Artikkel 2

Garantii, mille Kreeka andis ETVA-le 8. detsembri 1999. aasta otsusega ja mis katab ETVA 4,67 miljardi Kreeka drahmi (13,72 miljoni euro) suurust laenu HSY-le (käesoleva otsuse preambulis nimetatakse seda meetmeks P1), kujutab endast abi, mis on antud vastuolus asutamislepingu artikli 88 lõikega 3 ja on ühisturuga kokkusobimatu.

Kui riigigarantii on käesoleva otsuse kuupäeva seisuga kasutamata, tuleb see viivitamatult peatada. Lisaks tuleb abi tagasi nõuda ajavahemiku eest, mis algab garanteeritud laenu väljamaksmisest HSY-le ja lõpeb garantii tähtaja saabumisega.

Tagasinõutav abi võrdub 600 baaspunkti võrra suurendatud Kreeka viitemäära ja garanteeritud laenu kogumaksumuse (intressimäär pluss HSY makstud garantiitasu) vahega.

Artikkel 3

1,56 miljardi Kreeka drahmi (4,58 miljoni euro) suurune laen, mille ETVA andis HSY-le 1999. aasta juulis ja mis tagastati 2004. aastal (käesoleva otsuse preambulis nimetatakse seda meetmeks P3), kujutab endast abi, mis on antud vastuolus EÜ asutamislepingu artikli 88 lõikega 3 ja on ühisturuga kokkusobimatu.

Laenu HSY-le väljamaksmisest algava ja laenu tagasimaksmisega lõppeva ajavahemiku eest tagastatav abi võrdub 600 baaspunkti võrra suurendatud Kreeka viitemäära ning laenu intressimäära vahega.

Artikkel 4

13,75 miljoni euro suurune kaheaastase tähtajaga laen, mille kohta ETVA ja HSY sõlmisid lepingu 31. mail 2002 ning mida HSY-le kunagi välja ei makstud (käesoleva otsuse preambulis nimetatakse seda meetmeks P4), ei kujuta endast abi.

Artikkel 5

54 miljardi Kreeka drahmi (160 miljoni euro) suurust abi, mis kiideti heaks komisjoni 15. juuli 1997. aasta otsusega seoses riigiabi juhtumiga C 10/94 (käesoleva otsuse preambulis nimetatakse seda meetmeks E7), on väärkasutatud ja see tuleb tagastada.

Artikkel 6

29,5 miljoni euro suurust abi, mis kiideti heaks komisjoni 5. juuni 2002. aasta otsusega seoses juhtumiga N 513/01 (käesoleva otsuse preambulis nimetatakse seda meetmeks E8), on väärkasutatud ja see tuleb tagastada.

Artikkel 7

75 % ETVA 8,72 miljardi Kreeka drahmi (25,6 miljoni euro) suurusest kapitalisüstist HSYsse aastatel 1996 ja 1997 (käesoleva otsuse preambulis nimetatakse seda meetmeks E9) kuulub asutamislepingu artikli 296 reguleerimisalasse. Ülejäänud 25 % kujutab endast abi, mis on antud vastuolus asutamislepingu artikli 88 lõikega 3 ja mis on kokkusobiv ühisturuga.

Artikkel 8

ETVA 800 miljoni Kreeka drahmi (2,3 miljoni euro) suurune kapitalisüst HSYsse, mis tehti 20. mail 1998 (käesoleva otsuse preambulis nimetatakse seda ja kaht järgnevat kapitali suurendamist meetmeks E10), ei kujuta endast abi.

ETVA 321 miljoni Kreeka drahmi (0,9 miljoni euro) ja 397 miljoni Kreeka drahmi (1,2 miljoni euro) suurused kapitalisüstid HSYsse, mis tehti vastavalt 24. juunil 1999 ning 22. mail 2000, kujutavad endast abi, mida on antud vastuolus EÜ asutamislepingu artikli 88 lõikega 3 ja mis on ühisturuga kokkusobimatu. Kõnealune abi tuleb tagastada.

Artikkel 9

Riigi vastugarantiid ETVA garantiide tagamiseks, mis anti ETVA poolt HSY ja Hellenic Railway Organizationi (OSE) ning Athens-Piraeus Electric Railwaysi (ISAP) vahel sõlmitud lepingute raames (käesoleva otsuse preambulis nimetatakse neid meetmeks E12b), kujutavad endast abi, mis on antud vastuolus EÜ asutamislepingu artikli 88 lõikega 3 ja mis on ühisturuga kokkusobimatu.

ISAPi lepingutega seonduvate vastugarantiide korral võrdub abi 480 baaspunkti (st 4,8 %) suuruse aastatasu ja HSY poolt teelikult makstud tasude (st ETVA-le makstud garantiitasu pluss riigile makstud garantiitasu) vahega. Kõnealune abi tuleb tagastada ajavahemiku eest kuni riigi vastugarantiide aegumiseni.

Kui OSE lepingutega seonduvad vastugarantiid on endiselt kasutamata, tuleb nad viivitamatult peatada. Lisaks tuleb kõnealune abi tagastada vastugarantiide jõustumisest algava ajavahemiku eest. Tagastatav abi võrdub 680 baaspunkti (st 6,8 %) suuruse aastatasu ja HSY poolt tegelikult makstud tasude (st ETVA-le makstud garantiitasu pluss riigile makstud garantiitasu) vahega.

Artikkel 10

Ühelt poolt HSY ja teiselt poolt OSE ning ISAPi vahel olemasolevate lepingute elluviimine ja nende lepingute OSE poolt 2002.–2003. aastal heakskiidetud muudatused (käesoleva otsuse preambulis nimetatakse neid meetmeks E12c) ei kujuta endast abi.

Artikkel 11

16,9 miljardi Kreeka drahmi (49,7 miljoni euro) suurune laen, mille ETVA andis HSY-le 29. oktoobril 1999 ja mis tagastati 2004. aastal (käesoleva otsuse preambulis nimetatakse seda meetmeks E13a), kujutab endast abi, mis on antud vastuolus asutamislepingu artikli 88 lõikega 3 ja mis on ühisturuga kokkusobimatu.

2001. aasta juuniga lõppeva ajavahemiku eest tagastatav abi võrdub 600 baaspunkti võrra suurendatud Kreeka viitemäära ja HSY poolt ETVA-le tegelikult makstud intressimäära vahega.

Sellele järgneva ja laenu tagasimaksmisega lõppeva ajavahemiku eest tagastatav abi võrdub 400 baaspunkti võrra suurendatud Kreeka viitemäära ja HSY poolt ETVA-le tegelikult makstud intressimäära vahega.

Artikkel 12

3,26 miljoni euro ja 3,38 miljoni euro suurused garantiid, mille ETVA andis vastavalt 4. märtsil 1999 ning 17. juunil 1999 ja mis tühistati 2002. aastal (käesoleva otsuse preambulis nimetatakse neid meetmeks E13b), kujutavad endast abi, mis on antud vastuolus asutamislepingu artikli 88 lõikega 3 ja mis on ühisturuga kokkusobimatu.

Garantiide tühistamisega lõppeva ajavahemiku eest tagastatav abi võrdub 480 baaspunkti (st 4,8 %) suuruse garantiitasu aastamäära ja HSY tegelikult makstud garantiitasu vahega.

Artikkel 13

75 % riigi garantiist, mis anti 8. detsembril 1999 laenule, mille ETVA andis HSY-le summas 10 miljardi Kreeka drahmi (29,3 miljoni euro) (käesoleva otsuse preambulis nimetatakse seda meetmeks E14), kuulub asutamislepingu artikli 296 reguleerimisalasse.

Ülejäänud 25 % kõnealusest riigigarantiist ei kuulu asutamislepingu artikli 296 reguleerimisalasse ja kujutab endast abi, mis on antud vastuolus asutamislepingu artikli 88 lõikega 3. 750 miljonit Kreeka drahmi (2,20 miljonit eurot) sellest abist oli

ühisturuga kokkusobiv 31. märtsini 2002. Pärast seda kuupäeva sobis ühisturuga kokku vaid 1,32 miljonit eurot. Ülejäänud abi on kokkusobimatu.

Kui riigigarantii on veel kasutamata, tuleb viivitamatult peatada garantii see osa, mis kujutab endast kokkusobimatut abi (st 25 % veel kasutamata garantiist miinus 1,32 miljonit eurot, mis on kokkusobiv).

Lisaks tuleb garanteeritud laenu HSY-le väljamaksmisest algava ja kokkusobimatu riigigarantii tühistamisega lõppeva ajavahemiku eest tagastada abi summas, mis võrdub 600 baaspunkti võrra suurendatud Kreeka viitemäära ning garanteeritud laenu kogumaksumuse (intressimäär pluss HSY makstud garantiitasu) vahega.

Vastav abi arvutatakse välja riigigarantii selle osa suhtes, mis kujutas endast kokkusobimatut abi.

Artikkel 14

75 % ETVA 1,99 miljardi Kreeka drahmi (5,9 miljoni euro), 10 miljoni USA dollari ja 5 miljoni USA dollari suurustest laenudest HSY-le vastavalt 25. juulil 1997, 15. oktoobril 1997 ning 27. jaanuaril 1998 (käesoleva otsuse preambulis nimetatakse neid meetmeid meetmeks E16) kuulub asutamislepingu artikli 296 reguleerimisalasse.

Ülejäänud 25 % laenudest kujutavad endast abi.

Esimeses, drahmides antud laenus sisalduv abi võrdub 400 baaspunkti võrra suurendatud Kreeka viitemäära ja HSY makstud intressimäära vahega. USA dollarites antud teises ja kolmandas laenus sisalduv abi võrdub 475 baaspunkti võrra suurendatud US LIBORi ning HSY makstud intressimäära vahega.

Nende kolme juhtumi puhul on abi antud vastuolus asutamislepingu artikli 88 lõikega 3 ja on ühisturuga kokkusobimatu.

Seetõttu tuleb abi tagastada.

Artikkel 15

25 % 81,3 miljonist eurost ja 40 miljonist eurost, mille puhul on tegemist Kreeka mereväe 2000. ja 2001. aastal tehtud hinnanguliste ettemaksetega, mis ületasid HSY poolt antud perioodi vältel vastavate lepingute täideviimisega seoses kantud kulusid (käesoleva otsuse preambulis nimetatakse neid meetmeks E17), kujutab endast abi ühe aasta vältel.

Abi on antud vastuolus asutamislepingu artikli 88 lõikega 3 ja on ühisturuga kokkusobimatu. Tagastatav abi võrdub 600 punkti võrra suurendatud Kreeka viitemääraga, mida arvestatakse ühe aasta jooksul.

Artikkel 16

ETVA hüvitisgarantii HDW/Ferrostaalile, mis näeb ette üksikõik millise HSY-lt tagasinõutava riigiabi hüvitamist ETVA poolt HDW/Ferrostaalile (see meede on meetme osaks, mida käesoleva otsuse preambulis nimetatakse meetmeks E18c), kujutab endast abi, mis on antud vastuolus asutamislepingu artikli 88 lõikega 3 ja on ühisturuga kokkusobimatu. Lisaks on niisugune garantii iseenesest ühisturuga kokkusobimatu. Seetõttu tuleb kõnealune garantii viivitamatult peatada.

Artikkel 17

Kuna tagastatav abi, mis on määratletud artiklites 2, 3, 5, 6, 8, 9 ja 11–15, on toonud kasu üksnes HSY tsiviilotstarbelisele tegevusele, tuleb see tagastada HSY tsiviilotstarbelise tegevuse arvelt. Sellega seoses peab Kreeka esitama üksikasjaliku tõendusmaterjali, sealhulgas raamatupidamist auditeeriva sõltumatu ettevõtte kinnituse, mille kohaselt abi tagastamist on rahastatud ainuüksi HSY tsiviilosa arvelt.

Artikkel 18

1. Kreeka peab artiklites 2, 3, 5, 6, 8, 9 ja 11–15 osutatud abi HSY-lt tagasi nõudma.
2. Tagasinõutavatelt summadelt arvestatakse intressi ajavahe- miku eest, mil nimetatud summad HSY käsutusse anti kuni nende täieliku tagasimaksmiseni.
3. Intressid arvutatakse liitintressina kooskõlas komisjoni määruse (EÜ) nr 794/2004⁽¹⁶⁷⁾ V peatükiga.
4. Abi nõutakse tagasi viivitamata ja tulemuslikult.

5. Kreeka tagab, et käesolev otsus rakendatakse nelja kuu jooksul pärast otsuse teatavakstegemise kuupäeva.

Artikkel 19

1. Kahe kuu jooksul pärast käesoleva otsuse teatavakstege- mist edastab Kreeka komisjonile järgmise teabe:
 - a) kasusaajalt tagasinõutav summa (põhisumma ja intressid);
 - b) täpne kirjeldus meetmetest, mis on selle otsuse täitmiseks võetud või kavatsetakse võtta;
 - c) dokumendid, millest selgub, et kasusaajale on ametlikult edastatud abi tagasimaksmise nõue.
2. Kreeka teavitab komisjoni selle otsuse rakendamiseks võetud riiklikest meetmetest, kuni abi tagasinõudmine on lõpule viidud. Komisjoni taotlusel esitab Kreeka viivitamatult teabe meetmete kohta, mis on selle otsuse täitmiseks võetud või mida kavatsetakse võtta. Lisaks edastab Kreeka üksikasjalikud andmed abisummade ja intresside kohta, mille kasusaaja on juba tagasi maksnud.

Artikkel 20

Käesolev otsus on adresseeritud Kreeka Vabariigile.

Brüssel, 2. juuli 2008

Komisjoni nimel
komisjoni liige
Neele KROES

- (¹) Menetluse algatamisest teatati ELTs C 202, 10.8.2004, lk 3. Menetluse pikendamisest teatati ELTs C 236, 30.9.2006, lk 40.
- (²) EÜT C 47, 12.2.1998, lk 3. Otsus saadeti Kreekale 1. augustil 1997. aastal (kiri SG(97)D 6556).
- (³) EÜT L 83, 27.3.1999, lk 1.
- (⁴) ELT C 202, 10.8.2004, lk 3.
- (⁵) Vt allmärkus 1.
- (⁶) Vt allmärkus 1.
- (⁷) Vt allmärkus 1.
- (⁸) Tõepoolest tuleb meelde tuletada, et kõik huvitatud isikute märkused tuli Kreekale märkuste esitamiseks edasi saata. Kreekal oli aega vastata üks kuu. Mõne üsna mahuka märkuse korral oleks Kreeka saanud paluda vastamiseks rohkem aega. Kui mõni väide ei olnud piisavalt põhjendatud, võis komisjon paluda lisadokumente kõnealuste väidete kinnitamiseks. Komisjon võis samuti esitada Kreekale täpseid küsimusi huvitatud isikute märkustes tõstatatud uute teemade kohta.
- (⁹) Kõnealune kiri koosneb 65 leheküljest (pluss 290 lehekülge lisasid), 24. aprilli kiri koosneb 35 leheküljest (pluss 900 lehekülge lisasid) ja 2. juuni kiri koosneb 63 leheküljest (pluss 1 750 lehekülge lisasid).
- (¹⁰) Kõnealuses lõigus esitatud teave on valdavalt pärit dokumendist „Hellenic Shipyards S.A. – konfidentsiaalne teabekiri – Alpha Finance/Kreeka Kommertspank/KPMG/Elias SP. Paraskevas” (märts 2001), mis esitati kõigile huvitatud pakkujatele. Kõnealuse aruande koopia esitasid TKMS/GNSH oma 21. juuni 2007. aasta kirjas.
- (¹¹) EÜT L 380, 31.12.1990, lk 27. Kreekale osutavad erisätted sisalduvad artiklis 10.
- (¹²) EÜT C 88, 30.3.1993, lk 6.
- (¹³) EÜT C 138, 20.5.1994, lk 2.
- (¹⁴) PV(95) 1258, 26.7.1995, SEC(95) 1322/2, 24.7.1995.
- (¹⁵) EÜT C 68, 6.3.1996, lk 4.
- (¹⁶) EÜT C 80, 13.3.1997, lk 8.
- (¹⁷) EÜT L 148, 6.6.1997, lk 1.
- (¹⁸) EÜT C 306, 8.10.1997, lk 5.
- (¹⁹) Komisjon kiitis ühinemise heaks ühinemisotsuse M.2772 kohaselt (25.4.2002), EÜT C 143, 15.6.2002, lk 7.
- (²⁰) Komisjon kiitis ühinemise heaks ühinemisotsuse M.3596 kohaselt (10.12.2004), ELT C 103, 29.4.2006, lk 30.
- (²¹) Komisjon kiitis ühinemise heaks ühinemisotsuse M.3932 kohaselt (10.11.2005), ELT C 287, 18.11.2005, lk 5.
- (²²) EÜT C 186, 6.8.2002, lk 5.
- (²³) ELT L 75, 22.3.2005, lk 44.
- (²⁴) Kreeka ametiasutused kinnitasid seda hinnangut 20. oktoobri 2004. aasta kirjas.
- (²⁵) 20. oktoobri 2004. aasta kirja punkt 2.1.
- (²⁶) Firma omavahendite hindamisel on neto omakapital palju olulisem kui aktsiakapital. Tõepoolest võetakse neto omakapitali all arvesse eelmiste aastate jaotamata kasumit ja kahjumit, mis vastavalt siis suurendab või vähendab firma omavahendeid.
- (²⁷) EÜT C 273, 9.9.1997, lk 3.

- (²⁸) Komisjon märgib, et HSY püüdis turult laenu saada madalama intressimääraga, kuid tulutult. See fakt selgub HSY direktorite juhatuse 1. detsembri 1998. aasta ja 27. jaanuari 1999. aasta koosolekuprotokollidest, mille koopiad esitasid TKMS/GNSH oma 21. juuni 2007. aasta kirjaga. Turult laenu saamise katsest räägiti samuti ajakirjanduses („Hellenic Shipyards plaanib esimest euroturu laenu”, Reuters News, 19. märts 1999).
- (²⁹) Tänu võlgade kustutamisele riigi poolt ei olnud ettevõtjal HSY peaaegu üldse võlgu, mistõttu olid intressikulud (st intressimäärad, mida maksti laenu andnud pankadele) 1997. ja 1998. aastal väga väikesed (need suurenesid oluliselt järgmistel aastatel). Kui intressikulud oleksid 1997. ja 1998. aastal olnud tavapärasel tasemel, oleksid majandustulemused olnud halvemad ja tõenäoliselt ei oleks siis 1998. aastal kasumist teatatud.
- (³⁰) Ümberkorralduskavas kavandati samuti laevade ümberehitamistegevuse märkimisväärset suurenemist pärast 1998. aastat. HSY-l ei õnnestunud seda eesmärki saavutada.
- (³¹) See oli tegelikult esimene laevaehitusleping, mis sõlmiti eraettevõttega viimase kahekümne aasta jooksul.
- (³²) Esimesest aastast alates sisaldasid HSY aruanded reserve eeldatava kahjumi jaoks mis tuleneb kõnealuse lepingu täitmisest. Järgmistel aastatel kasvas kõnealuste reservide summa igal aastal. Lisaks näib, et kõnealused reservid ei olnud piisavad, sest ettevõtjad TKMS/GNSH algatasid kõnealuses küsimuses menetluse HSY müüja vastu. Sellise lepingu sõlmimise põhjuste kohta, mis tegelikult ei ole tulutoov, märgib komisjon, et lepingu sõlmimisel lootis juhatus tõenäoliselt katta osa laevatehase püsikuludest (laevaehituse tellimusraamat oli tollal tühi) ja seeläbi vähendada laevatehase eeldatavat kahjumit.
- (³³) Sellest lepingust räägiti ajakirjanduses. Vt näiteks „Hellenic sai kätte tähtsa allveelaevalepingu”, Lloyd's List International, 30. juuli 1999.
- (³⁴) Vastavalt ettevõtja Deloitte Financial Advisory Services aruande leheküljele 5–12 (edaspidi „esimene Deloitte'i aruanne”), mille HSY esitas pikendamisotsuse kohta esitatud märkuste kinnitamiseks, oleks allveelaevade ehitamine alanud alles 2003. aastal.
- (³⁵) Vastavalt leheartiklitele hoiatas HSY juhatus aktsionäre juba 1998. aasta oktoobris eelseisvate raskuste eest (vt ajakirjanduses ilmunud artikleid, millele on osutatud allmärkuses nr 38). Vastavalt HSY direktorite nõukogu 1. detsembri 1998. aasta protokollile prognoositi 1999. aastaks kahjumit. HSY juhtkond tunnistas 1999. aasta detsembri algul avalikult, et laevatehas kavatab 1999. aastal ja 2000. aastal registreerida 10 miljardit Kreeka drahmi (29 miljonit eurot) kahjumit („Hellenici juht loodab kasumit 2001. aastal”, Lloyd's List, 6. detsember 1999). Sellise suure kahjumi võimalikkusest 1999. aastal räägiti ajakirjanduses 1999. aasta novembris („Brown & Rooti meeskond aeti Hellenicist välja”, Lloyd's List, 19. november 1999).
- (³⁶) Välja arvatud juhul, kui riik annab täiendavat (kokkusbimatut) abi, et toetada laevatehase tsiviiltegevust ja toetada ulatuslikult sõjalist tegevust.
- (³⁷) Seetõttu seisib laevatehas silmitsi ohuga, et ei saa Kreeka ametiasutustelt lubatud investeerimisabi, kes olid sätestanud kava rakendamistähtjaks 31. detsembri 1999. Kreeka õiguse kohaselt oleks kõnealuse tähtaja pikendamisel tulnud kanda vähemalt 50 % kuludest.
- (³⁸) Dokumendis „Hellenic Shipyards S.A. – konfidentsiaalne teabekiri – Alpha Finance/Kreeka kommertspank/KPMG/Elias SP. Paraskevas” (märts 2001), mis esitati huvitatud pakkujatele (selle dokumendi koopia esitasid ettevõtjad TKMS/GNSH oma 21. juuni 2007. aasta kirjas), on kirjas: „Ometi muutusid 1999. aastal ettevõtte majandustulemused taas negatiivseks. Brown & Root nõudsid struktuursete personalikärbete jätkamist. Aktsionärid (ETVA pank ja töötajad) ei kiitnud selliseid kärpeid heaks ning Brown & Rooti leping tühistati” (lk 15). Leheartiklid on selgesõnalisemad: „Arvatakse, et juhtkond teavitas Hellenici laevatehase omanikke juba varakult möödunud aasta oktoobris, et tänavune aasta tuleb halb, kui ei astuta samme ratsionaliseerimaks tööjõudu, kes koos riigipangaga on laevatehase omanikeks. Esimest korda ajaloos kulutati raha laevatehase ajakohastamisele ning uus seadmestik muutis üleliigsete inimressursside probleemi veelgi teravamaks, ent aktsionärid on siiani lükanud tagasi ettepanekud likvideerida vähemalt 250 töökohta, millest enamik tuleks kontoritöötajate arvelt. Samas on juhtkond püüdnud võtta kasutusele suuremat paindlikkust laevatehase töötavades. Ent näib, et peamise tulemusena saavutati võõrandumine ametiühingute liidritest, kes püüdsid tõrjuda välja kaheksaliikmelise juhtkonna, mida juhatab hr Groves, kes on lähetatud siahendkuningriigi ettevõttest Brown & Root.”

- (³⁹) Komisjoni 16. juuni 2004. aasta otsuse (milles käsitletakse Hispaania poolt Siderúrgica Añón SA suhtes rakendatud meetmeid) põhjendus 68 (ELT L 311, 26.11.2005, lk 22); komisjoni 11. detsembri 2002. aasta otsuse (milles käsitletakse Hispaania poolt Sniace SA-le antud riigiabi) põhjendus 42 (ELT L 108, 30.4.2003, lk 35).
- (⁴⁰) Vt allmärkus 34.
- (⁴¹) Aruande lehekülj 5-19.
- (⁴²) Vt allmärkus 28.
- (⁴³) Komisjon kirjeldab siinkohal mõningaid vigu, mis nähtuvad Deloitte'i esimese aruande peatükist 5.0 „Hellenic Shipyards S.A. krediitvõime“.
- Esiteks, mis puudutab „Investeerimiskava rakendamist (olukord ja areng)“, väidetakse esimese Deloitte'i aruande leheküljel 5-4, et 30. juunil 1999.ületas kinnitatud summa 50 % koguinvesteeringust“. Tegelikult moodustas 30. juunil 1999. aastal kinnitatud summa 18 % investeerimiskava kogumaksumusest. See näitab, et investeerimiskava rakendamine edenes aeglaselt. Kava „Olukord ja areng“ oli seetõttu pigem „negatiivne“ tegur aruande leheküljel 5-2 toodud tabelis.
- Teiseks, mis puudutab kriteeriumi „Hüpoteegiga koormatava vara olemasolu“ (leheküljed 5-5 ja 5-6), on komisjon seisukohal, et kõnealune element on ebaoluline selle hindamisel, kas erapank oleks andnud laenu ja garantiisid, mida andsid ETVA ja riik. Tõepoolest ei olnud viimased laenu ja garantiid antud vara omandiõiguse vastu. Selle hindamisel, kas riigi antud laenu või garantii kujutab endast riigiabi, tuleb hinnata, kas see konkreetne tehing oleks olnud vastuvõetav erainvestorile. Komisjon ei pea hindama, kas HSY, kui ta oleks sõlminud teistsuguse lepingu, mis annab laenuandjale rohkem õiguseid, oleks saanud neid laenu ja garantiisid. Isegi kui hüpoteegiga koormatava vara olemasolu oleks olnud oluline, märgib komisjon, et olemasolev vara oli koormatud hüpoteegiga juba 199 miljoni euro väärtuses kuni 1998. aastani ja 51 miljoni euro väärtuses 2003. aastani. Seetõttu oleks potentsiaalne laenuandja saanud üksnes teatavate varade omandiõiguse. Lisaks oli ettevõtja HSY materiaalne vara madala likvideerimisväärtusega. Seda kinnitas ettevõtja Deloitte Financial Advisory Services isegi oma teise aruande lehekülgedel 8-8 ja 8-9, mis koostati 18. juunil 2007 (edaspidi „teine Deloitte'i aruanne“), mille ettevõtjad TKMS/GNSH esitasid komisjonile tõestuseks oma 21. juuni 2007. aasta kirjas. Seetõttu on komisjon seisukohal, et „Hüpoteegiga koormatava vara olemasolu“ on meetmete hindamisel ebaoluline ja isegi kui see oleks oluline, ei oleks potentsiaalne laenuandja pidanud seda elementi nii positiivseks, nagu osutas sellele ettevõtja Deloitte oma esimeses Deloitte'i aruandes.
- Kolmandaks ei paku „Hüpoteegiga koormatavate pooleliolevate töödega seotud ehitiste olemasolu“ (lehekülj 5-7) piisavat kaitset laenuandjale, kui HSY ei täida oma kohustusi ja lõpetab tegevuse. Tõepoolest on pooleliolevate tööde turuväärtus tavaliselt madal võrreldes rahaliste vahenditega, mis on laenatud nende teostamiseks ja võrreldes lepingu väärtusega. Seda näitlikustavad Strintzise liinide tellitud kahe parvlaeva kered, mis müüdi väikese hinnaga ja alles (st mitte varem kui) kaks aastat pärast laevaehituslepingu tühistamist. Mis puudutab HSY nõuete ülekantavust laenu andnud pangale, ei ole see piisav kaitse, kuna juhul, kui laevatehas lõpetab oma tegevuse, ei saa ostja tellitud toodet ning ei pea seetõttu ostuhinda maksma. See tähendab, et garantii oleks väärtusetu just selles stsenaariumis, kui seda vaja läheb. Nõuetega seotud lepingute loovutamine ei võimalda seetõttu saada laenu andval pangal ettevõtja HSY pankroti korral tagasi just väga palju raha (vt näiteks käesoleva otsuse allmärkuseid 128 ja 131). Järelikult ei oleks potentsiaalne laenuandja pidanud seda elementi nii positiivseks kui ettevõtja Deloitte osutas sellele oma esimeses Deloitte'i aruandes.
- Neljandaks, mis puutub punktidesse „Akttsionäride pangalaenu kogusumma. Omakapitali määra ja tasumata võlakohustused antud ajahetkel“, „Allkirjastatud kliendilepingud (HSY tellimusraamat)“, „Tulude suurendamise areng“ ja „Kasumlikkuse areng“, viitab komisjon oma märkustele, mis on toodud eespool käesolevas otsuses. Muu hulgas tuleb komisjon meelde, et hiljemalt 1998. aasta neljandas kvartalis oleks saanud prognoosida, et HSY teatab 1999. aastal kahjumist. Järgmistel kuudel selgus, et kahjum tuleb suur ning suurt kahjumit oodatakse samuti 2000. aastaks, mille tagajärjel HSY netoväärtus läheneb peaaegu nullile. Kokkuvõtteks on komisjon seisukohal, et esimeses Deloitte'i aruandes ei võeta arvesse negatiivseid finantstulemusi 1999. ja 2000. aastal, mis olid prognoositavad kõnealuste aastate alguses.
- Viiendaks ja viimaseks, nagu juba selgitatud, oleks iga potentsiaalne laenuandja käsitlenud negatiivse tegurina tingimusi ja põhjuseid, millega HSY juhtkond välja tõrjuti. Seetõttu ei nõustu komisjon liigitusega „Määratlematu“ leheküljel 5-2.

- (⁴⁴) Seda küsimust käsitletakse järgmises punktis (punkt 3.2), kus komisjon analüüsib riigi seotust ETVA käitumisega. Arengupangana tegutsemine oli tol hetkel ETVA ainus pädevus. Kreeka ametiasutused osutavad allmärkuses 63 oma reaktsioonile pikendamisohtsuse suhtes. „ETVA oli Kreeka ainus arengupank ning seega ei saa selle arendustegevust võrrelda teiste krediitiasutuste tegevusega.”
- (⁴⁵) Vt allmärkus 52.
- (⁴⁶) Pärast 30. juunit 1999 alanud perioodi kontekstis ei õnnestunud komisjonil teada saada, milline oli HSY aktsiate „väärtus”, mida ETVA püüdis säilitada. Tegelikult oli finantsolukord nii halb, et ei ole arusaadav, kuidas said aktsiad üldse olla mingi märkimisväärse väärtusega.
- (⁴⁷) Juhtum C-482/99 Prantsusmaa vs. komisjon („Stardust”), EKL [2002], I-4397, lõige 52.
- (⁴⁸) 5. oktoobri 2006. aasta kiri, lõige 156.
- (⁴⁹) 5. oktoobri 2006. aasta kiri, lõige 156.
- (⁵⁰) Aktsiate ostu-müügileping allkirjastati 18. detsembril 2001 ja seda muudeti müügi lõppemise päeval 20. märtsil 2002.
- (⁵¹) Mitmed ajakirjanduses ilmunud artiklid tõestavad valitsuse seotust kõnealuse otsusega. Vt näiteks: „Kreeka laevatehase tähtaeg/Valitsus otsustab osta laevatehase Hellenic Shipyards”, Financial Times, 19. aprill 1985; „Kreeka majandus- ja laevandusministri G. Arsenise sõnusti avaldatakse valitsusele survet ettevõtja Hellenic Shipyards ostmiseks Kreeka tööstuse struktuuri tõttu”, Lloyd’s List International, 29. juuni 1985; „Valitsus ostab pödüra Kreeka laevatehase”, Financial Times, 17. juuli 1985; „Kreeka kaitseminister A. Drossoyannis teatas, et tulevased uued laevaehitustellimused esitatakse ettevõtjale Hellenic Shipyards”, Lloyd’s List International, 26. juuli 1985; „Töötud laevatehase töölised marsivad Ateenas”, The Wall Street Journal, 12. juuli 1985.
- (⁵²) 25. novembri 1986. aasta kirjas teavitas Kreeka komisjoni 58,3 miljoni USA dollari suurusest kapitalisüstitist, mille ETVA tegi ettevõtjasse HSY. Juhtum registreeriti numbriga N 230/86. 20. märtsi 1987. aasta kirjaga (viide SG (87) D/3738) teatas komisjon Kreekale, et on otsustanud käsitleda ETVA kapitalisüsti riigiabina, mis on ühisturuga siiski kokkusobiv.
- (⁵³) Seaduse nr 2367/1995 peatükk E (artiklid 12–15).
- (⁵⁴) Näiteks nähakse seaduse 2367/1995 artiklis 13 ette 600 töökoha kaotamine ettevõttes ja täpsustatakse töölt lahkumise soodustust. Samuti kustutatakse kõnealuse seaduse artikli 14 kohaselt ettevõtja HSY tollastest võlast 99 %.
- (⁵⁵) Nagu eespool osutatud, hakkas riik tegelikult andma suurtes summas abi ettevõtjale HSY kohe pärast selle ostmist.
- (⁵⁶) Nagu eespool kirjas, puudus HSY-l pankadele juurdepääs alates 30. juunist 1999. Kuna HSY ei saanud turult laenu ja kuna ta oli ebakindlas finantsolukorras, oleks ETVA keeldumine laenu andmisest või kõrgemate intressimäärade nõudmine teravdanud HSY probleeme (või isegi andnud tõuke pankrotile), mis oleks riigi jaoks olnud vastuvõetamatu. Seega ei olnud ETVA-l, arvestades riigi mõju, muud võimalust kui anda laenu, mida HSY küsis.
- (⁵⁷) Komisjoni teatis vastavalt EÜ asutamislepingu artikli 93 lõikele 2 teistele liikmesriikidele ja huvitatud isikutele abi kohta, mida Kreeka otsustas anda ettevõtjale Hellenic Shipyards, EÜT C 80, 13.3.1997, lk 8.
- (⁵⁸) Juhtum C-482/99 Prantsusmaa vs. komisjon („Stardust”), EKL [2002], I-4397, lõige 56.
- (⁵⁹) Kreeka ametiasutuste 18. septembri 2002. aasta kiri (registreeritud komisjonis 23. septembril 2002. aastal numbriga A/36895), saadetud juhtumi CP 101/02 raames.
- (⁶⁰) Juhtum C-482/99 Prantsusmaa vs. komisjon („Stardust”), EKL [2002], I-4397, lõige 56.

- (⁶¹) Kreeka ametiasutuste 20. novembri 2003. aasta kiri, saadetud juhtumi CP 101/02 raames.
- (⁶²) Need anti lisaks ETVA olemasolevale osalusele ettevõtjas HSY, mille tulemusel oli ETVA kogupanus HSYsse märkimisväärne. Selle panuse olulisust tõestab see, et ETVA 2000. aasta aruandes tunnistatakse kahjusid, mida tekitas pangale selle seotus ettevõtjaga Hellenic Shipyards (lk-d 42 ja 43).
- (⁶³) Kreeka 15. juuni 2006. aasta kiri (sissenõudmismenetlus on registreeritud numbri CR 40/02 all).
- (⁶⁴) Otsuses C 10/94 ei hinda komisjon võlgade kustutamist, mis tulenevad „sõjaväelaevade ehitamisest”, kuna see on „tegevus, mis jääb EÜ asutamislepingu reguleerimisalast välja”. Sarnaselt ei hinda otsuses N 513/01 komisjon 75 % riigi toetust summas 118 miljonit eurot, kuna see on seotud sõjalaevade ehitamisega.
- (⁶⁵) Tuletatakse meelde, et HSY ei pidanud kõnealuste aastate jooksul eraldi raamatupidamisarvestust sõjalise ja tsiviiltegevuse kohta. Seetõttu ollakse seisukohal, et meetmega rahastatakse konkreetset tegevust üksnes siis, kui abi andmise otsuses osutatakse täpselt sellele, millist tegevust rahastatakse.
- (⁶⁶) EÜT C 288, 9.10.1999, lk 2.
- (⁶⁷) Samal aastal ei hinnanud komisjon laevatehase sõjalise tegevusega seotud võlgade kustutamist riigiabi eeskirjade kohaselt.
- (⁶⁸) See selgub samuti otsuse C 10/94 sõnastusest.
- (⁶⁹) See teave edastati samuti huvitatud pakkujatele 2001. aasta erastamisprotsessi ajal, nagu võib järeldada 19. juuni 2001. aasta aruandest „Nõuetele vastavus” (Due Diligence), mille Arthur Andersen esitas ettevõtjatele HDW ja Ferrostaal, lk 23 (ettevõtjate TKMS ja GNSH 21. juuni 2007. aasta kirjas esitatud aruande lisa C).
- (⁷⁰) Komisjon tuletab meelde, et komisjonile ei esitatud taotlust aastatel 2001–2002 toimunud erastamise ning veel vähem investeerimisprogrammi külmutamise kohta kõnealuse protsessi ajal.
- (⁷¹) 20. oktoobri 2004. aasta kirja punkt 1.3.b.
- (⁷²) Kreeka ametiasutused esitasid summa eurodes.
- (⁷³) Kõnealune teave on esitatud Kreeka 20. oktoobri 2004. aasta kirja punktis 1.3 ja lisades 4, 5 ja 6.
- (⁷⁴) EÜT C 71, 11.3.2000, lk 14.
- (⁷⁵) Vt Kreeka 20. oktoobri 2004. aasta kirja allmärkus 14.
- (⁷⁶) Garantiide teatise punktis 2.1.2 on osutatud, et „isegi kui selgub, et riik ei tee ühtegi garantiiga seotud väljamakset, võib ikkagi olla tegemist riigiabiga asutamislepingu artikli 87 lõike 1 kohaselt. Abi andmine toimub garantii andmise hetkel, mitte selle kasutamise või garantii tingimuste kohaste väljamaksete tegemise ajal. Seda, kas garantii kujutab endast riigiabi või mitte, ning kui kujutab, siis kui suur võiks olla selle summa, tuleb hinnata garantii andmise ajal.”
- (⁷⁷) Näiteks on dokumendi „Hellenic Shipyards S.A. – konfidentsiaalne teabekiri – Alpha Finance/Kreeka kommertsbank/KPMG/Elias SP. Paraskevas” (märts 2001), mis esitati huvitatud pakkujatele, leheküljel 10 mainitud HSY konkurendina ettevõtet „Portugal shipyards”. Kõnealuse aruande koopia esitasid TKMS/GNSH oma 21. juuni 2007. aasta kirjas.
Komisjon märgib samuti, et komisjoni ühinemisotsuse COMP/M.2772 – HDW/FERROSTAAL/HELLENIC SHIPYARD rubriigis „Geograafiline turu määratlemine” on osutatud, et „osapooled väidavad, et turg igat liiki kaubalaevade ehitamiseks, remontimiseks ja ümberehitamiseks hõlmab geograafiliselt kogu maailma, kuna laevade transpordikulud on võrdlemisi väikesed ja puuduvad olulised kaubandustõkked”.
- (⁷⁸) Komisjon märgib samuti, et komisjoni ja nõukogu eelnevate otsuste kohaselt HSY-le antud riigiabi kohta sõltus HSY konkurentsimoonutuste ja kaubandusmõju olemasolust. Neid otsuseid ei ole kunagi vaidlustatud. Seega ei ole kõnealuste meetmete hindamisel, mis rakendati sama perioodi jooksul, vaja ulatuslikult tõestada kõnealuse kahe kriteeriumi täitmist.

- (⁷⁹) EÜT L 202, 18.7.1998, lk 1.
- (⁸⁰) EÜT C 288, 9.10.1999, lk 2.
- (⁸¹) Teabe esitas Kreeka 20. oktoobri 2004. aasta kirja punktis 1.3.a ja lisas 4.
- (⁸²) Kui laevatehas oleks tegevuse lõpetanud, oleksid pädevad kontrolliasutused võinud otsustada jätta teostamata kõik kava elluviimise kontrolltoimingud, millisel juhul oleks esimese osa väljamaksmise eeltingimus jäänud täitmata.
- (⁸³) Kreeka ametiasutused selgitavad oma 20. oktoobri 2004. aasta kirja lõikes 1.2.2 „Esimene pädevate asutuste poolt teostatud kontrollimine” (inglisekeelne tõlge), et rahvamajanduse ministeerium on hilinevad kontrollivormi koostamisega, mistõttu Kreeka valitsuse heakskiiduotsuses kehtestatud tähtaeg, 31. detsember 1999, on ületatud. Abi väljamaksmiseks selle kuupäeva järel pidid Kreeka ametiasutused kinnitama investeerimiskava elluviimise ajavahe- miku pikendamise. Pikendusotsuse vastuvõtmine eeldas otsustuskomitee volituste pikendamist, mille muutsid keeru- liseks seadusandluses tehtud muudatused.
- (⁸⁴) EÜT C 368, 23.12.1994, lk 12.
- (⁸⁵) Erinevus kahe intressimäära vahel tuleb korrutada laenu tasumata (st seni tagastamata) põhisummaga asjaomase aasta vältel.
- (⁸⁶) Sarnasel viisil näitab garantiisid käsitlev teatis abi andmist garantii andmise ajal ja mitte mingil kuupäeval tulevikus (vt allmärkus 79).
- (⁸⁷) Laenu turuväärtus sõltub tulevaste rahavoogude nüüdisväärtusest, mida diskonteeritakse intressimääraga, mis peegeldab laenuga seonduvat riski. Kui laenulepingus sätestatud intressimäär on sellest intressimäärast väiksem, langeb turuväärtus laenu nominaalväärtusest allapoole.
- (⁸⁸) Kui ETVA uus omanik oleks erastamise järel otsustanud pikendada riigigarantiita laenu kauemaks kui selle esialgne tähtaeg, oleks esialgsele tähtajale järgneval ajavahemikul puudunud igasugune abi riigi ressursside puudumise tõttu äsja selgitatud põhjustel.
- (⁸⁹) Teabe esitas Kreeka 20. oktoobri 2004. aasta kirja punktis 1.3 ja lisas 6.
- (⁹⁰) Vt allmärkus 86.
- (⁹¹) Võib tekkida küsimus, miks ETVA allkirjastas laenulepingu 31. mail 2002, kui puudus kavatsus vastav summa HSY- le välja maksta. Komisjon märgib, et lepingu kuupäev langeb kokku HSY müügi lõpuleviimise allkirjastamiskuu- päevaga. Seetõttu on tõenäoline, et HSY ostjad avaldasid ETVA-le survet täiendava rahastamise võimaldamiseks HSY- le, ähvardades vastasel juhul keelduda müügi lõpuleviimisest. Antud olukorras nõustus ETVA tõenäoliselt vastava laenulepingu sõlmimisega, kuid lisas lepingusse sätteid, mis võimaldasid ETVA-l keelduda laenu väljamaksmisest juhul, kui HSY taotleb vastava makse sooritamist. Nagu selgitatakse meetme E18c hindamisega seoses, eeldati Piraeus Bankilt kooskõlas 20. märtsi 2002. aasta lepingu lõikega 8.2.2 riigi abistamist HSY müügi lõpuleviimisel. Seda arvesse võttes avaldas ka riik tõenäoliselt kõnealuse laenulepingu allkirjastamiseks HSY müügi lõpuleviimise lihtsus- tamise eesmärgil ETVA-le survet.
- (⁹²) HSY esitas laiendamisotsust käsitlevad märkused 30. oktoobri 2006. aasta kirjas. Selle kirja lõikes 4 osutatakse: „Võttes arvesse asjaolu, et HSY on teinud Kreeka riigiga tihedat koostööd riigi vastuse osas Euroopa Komisjonile, ei usu ettevõtte, et Kreeka riigi poolt juba esitatud teabe uuesti esitamine või samade põhjenduste toomine, mille sisu ettevõtte täielikult toetab, oleks vajalik, kuid vastusele lõpliku kuju andmiseks ja komisjoni abistamiseks oma ülesande täitmisel võtab ettevõtte kokku seniesitatud põhjendused, esitab uue tõendusmaterjali, mis koguti Kreeka riigi vastusest käesoleva vastuseni möödunud aja vältel, ning toob uued või täiendavad argumendid.” Eeltoodust tulenevalt liidetakse HSY ja Kreeka märkused laiendamisotsuses ning samu põhjendusi ei korrata.
- (⁹³) Direktiivi 90/684/EMÜ kohaselt jaguneb ümberkorraldusabi (peatükk III) investeringuabiks (artikkel 6), sulgemis- abiks (artikkel 7), uurimis- ja arendusabiks (artikkel 8) ning tegevusabiks ümberkorraldamise jaoks (artiklid 9 ja 10).
- (⁹⁴) Kreeka ametiasutuste 15. veebruari 2008. aasta kiri, lõige 26.

- (⁹⁵) Kreeka ametiasutuste 19. märtsi 2007. aasta kiri. Seda korrati 29. juuni 2007. aasta kirjas, lõiked 62 ja 63.
- (⁹⁶) Üksikasjalik teave vastava osalemise kohta esitatakse meetme E10 analüüsis.
- (⁹⁷) Kreeka ametiasutuste 31. märtsi 2003. aasta kiri, väljavõte vastusest küsimusele 5.
- (⁹⁸) Kreeka ametiasutuste 29. juuni 2007. aasta kiri, väljavõtted lõigetest 49, 50 ja 51.
- (⁹⁹) Komisjon ei võinud jätta ega jätnud tähelepanuta seda, et töötajatel on teatavad eesmärgid, näiteks töökoha säilitamine, mistõttu nad üritavad vastavaid eesmärke neile kuuluva ettevõtte juhtimisel kaitsta. Samas tähendas kõrge ostuhind seda, et oma aktsiate väärtuse säilitamine ja suurendamine oleks muutunud töötajate jaoks samuti tähtsaks eesmärgiks.
- (¹⁰⁰) Tähelepanu pööratakse asjaolule, et ostuhinna tasumine töötajate poolt nende töötasude ja toetuste osalise kinnipidamise kaudu oli lisaks 1995. aasta lepingule sätestatud ka seaduse 2367/1995 artikliga 12.
- (¹⁰¹) Tuletatakse meelde, et EVTA oleks võinud jõustada oma pandi aktsiate suhtes juhul, kui töötajad ei olei oleks tasunud ostuhinda kooskõlas 1995. aasta septembri lepingu sätestatuga.
- (¹⁰²) Tähelepanu pööratakse asjaolule, et ostuhinna tasumine töötajate poolt nende töötasude ja toetuste osalise kinnipidamise kaudu oli lisaks 1995. aasta lepingule sätestatud ka seaduse 2367/1995 artikliga 12.
- (¹⁰³) 1995. aasta septembri lepingus oli selgelt välja toodud, et töötajad peavad paralleelselt tasuma ostuhinna ja panuse kapitali suurendamisse. Seega ei kujuta niisugune topeltmaks endast midagi ootamatut. Tegu on 1995. aasta septembri lepingu olulise osaga. Kreeka oleks pidanud kontrollima, kas lepingu põhisätted on teostatavad, enne selle esitamist komisjonile erastamistehinguna. Kui Kreeka poolt komisjonile esitatud lepingu olulised sätted osutuvad jõustamatuks, tuleb järeldada, et otsus C 10/94 põhines Kreekalt saadud eksitaval teabel ja kuulub tühistamisele.
- (¹⁰⁴) Kreeka ametiasutuste 29. juuni 2007. aasta kirja lõiked 59 ja 60.
- (¹⁰⁵) Kreeka 5. oktoobri 2006. aasta kirja lõige 191 osutab: „Alates 31.12.1998 kuni HSY aktsiate müüginini konsortsiumile HDW/FS (11.10.2001) peeti kinni osa töötajatest aktsionäride töötasudest, nagu eespool selgitatud, 49 % aktsiate ostuhinna tasumiseks ETVA-le.” Sarnase väite esitas HSY oma 31. oktoobri 2006. aasta kirja lõigetes 35 ja 36. Enne laiendamisotsust olid Kreeka ametiasutused esitanud sarnaseid väiteid oma 26. mai 2005. aasta kirja kaheksandas peatükis. Lisaks on Kreeka mitmes kirjas osutanud, et töötajatele kuulus 49 % aktsiatest. Seega jättis Kreeka mulje, et 1995. aasta septembri leping on ellu viidud. Komisjon avastas üksnes menetluse algatamise järel, et Kreeka polnud rakendanud omaenese seadust (st seadust 2367/1995), andes töötajatele üle 49 % HSY omandiõigusest, kuid jättes lepingu muus osas ellu viimata, nimelt loobudes ostuhinna tasumise nõudmisest töötajatelt. Vastupidiselt eeltoodule sisaldus Kreeka ametiasutuste 31. märtsi 2003. aasta kirjas kaudne vihje sellele, et töötajad (osa töötajatest) ei ole tasunud (osa) aastastest osamaksetest kavandatud viisil.
- (¹⁰⁶) Komisjoni 27. aprilli 2007. aasta kiri Kreekale (küsimus 3) ja 23. augusti 2007. aasta kiri HSY-le.
- (¹⁰⁷) Komisjoni 27. aprilli 2007. aasta kiri Kreekale (küsimus 4) ja 23. augusti 2007. aasta kiri HSY-le. Viimatimainitud kiri saadeti Kreekale märkuste esitamiseks 13. novembril 2007. aastal, andes Kreekale teistkordselt võimaluse esitada märkusi.
- (¹⁰⁸) Kreeka 29. juuni 2007. aasta kirja punktid 2.3.c ja 2.4, HSY 9. oktoobri 2007. aasta kiri ning Kreeka 14. detsembri 2007. aasta ja 15. veebruari 2008. aasta kirjad.
- (¹⁰⁹) Seoses KEYMARi remondiga 2003. aasta esimeste kuude vältel väidab Kreeka, et kuivõrd remonditööd olid muude juhtumitega võrreldes märksa keerukamad, on mõistlik eeldada, et vahetute tundide protsent oli mitte 20 %, vaid 25 %.
- (¹¹⁰) Kreeka 5. oktoobri 2006. aasta kirja lõige 144.
- (¹¹¹) Komisjoni 27. aprilli 2004. aasta kiri (küsimus 2.2), millele Kreeka vastas 29. juuni 2007. aasta kirjaga.

(¹¹²) Kõige tõenäolisemalt näitab antud väärtus ära HSY töötajate tootliku töötunni tunnihinna HSY jaoks vastaval aastal. Töötaja tootlike töötundide arv moodustab vaid murdosa vastava töötaja HSY poolt tasustatud tundide arvust. Kõnealune väärtus sõltub paljudest teguritest, muu hulgas laevatehase struktuurist ja tõhususest. Alltöövõtjad aga konkureerivad omavahel. Seetõttu peavad nad olema konkurentsivõimelised ja paindlikud. Nende püsikulud (st alalised töötajad) on piiratud ja nende väljaminekud peavad olema väikesed. Laevatehased kasutavad alltöövõtjaid just sellepärast, et alltöövõtjate kasutamine on täiendava tööjõu palkamisest odavam.

(¹¹³) Konsultant märgib:

„Alltöövõtjate inимtundide arvu saab tuletada kulude järgi, kasutades inимtunni keskmist maksumust, mis on võrreldav sama valdkonna ja riigi alltöövõtjate vahel.

Euroopa Elu- ja Töötingimuste Parandamise Fondi poolt avaldatud aruande „Palga areng 2006” („Pay development 2006”) kohaselt on brutokuupalga alammäär Kreekas 625,97 eurot ning Prantsusmaal 1 254,28 eurot.

Keskmine inимtunni turuhind laevaremondi valdkonnas jääb Prantsusmaal 40 ja 50 euro vahele; rakendades Prantsusmaa ja Kreeka palga alammäärade erinevusest tulenevat suhtarvu 2, võiks eeldada, et inимtunni turuhind laevaremondi valdkonnas jääb Kreekas vahemikku 20–25 eurot.

Meie poolt tehtud järelepärimiste tulemusena näib, et 2007. aasta alguses jäi kõnealune määr vahemikku 30–36 eurot. Antud hinna näol on tegu iga otseste inимtunni arvejärgse maksumusega, mis hõlmab kõiki kaasnevaid kulusid: kaudsed töötunnid, juhtkonna töötunnid ja üldkulud.

Kuivõrd me ei tuvastanud laevaremondi sektori keskmise palga suurusjärku võrdluses palga alammääraga mõlemas riigis, eelistame kasutada konservatiivset väärtust, mistõttu rakendame oma kalkulatsioonides inимtunni hindu vahemikus 30–36 eurot tunnis.

Kreeka poolt komisjonile esitatud materjalide lisa 6 mainitud alltöövõtjate inимtunnimäärad on järgmised.

(EUR)

Aasta	Otsesed	Sealhulgas kasum (1 %) ja kaudsed kulud (20 %), kooskõlas Kreeka esitatud materjalide lisa 6 sisalduva metodoloogiaga
2002	25,97	40
2003	27,49	42,3
2004	[...]	[...]
2005	[...]	[...]
2006	[...]	[...]

Kui arvutame allhangitud inимtundide arvu inимtunni kulude põhjal, mis jäävad vahemikku 30–36 eurot aastal 2006, ning tuletame nendest eelnevate aastate näitajad, kasutades EUROSTATi avaldatud eskalatsioonindeksit, saame tulemuseks järgnevad arvud:

INDEKS: Im-Ici-tot	2002	2003 (9 m)	2004	2005	2006
EL-27 indeks	108,9	112,8	116,5	119,7	121,6
Kreeka indeks	113,5	116,6	127,0	127,7	133,9
Alltöövõtu bilanss	3 804 891	16 471 323	[...]	[...]	[...]
Konsultandi hinnang					
Inимtunni maksumus (min. väärtus)	25,4	26,1	28,5	28,6	30
Alltöövõtja otsesed inимtunnid (maks. hinnang)	149 598	630 388	[...]	[...]	[...]
Konsultandi hinnang					
Inимtunni maksumus (maks. väärtus)	30,5	31,4	34,2	34,3	36
Alltöövõtja otsesed inимtunnid (min. hinnang)	124 665	525 324	[...]	[...]	[...]
Hellenic Shipyardi näitajad					
Inимtunni maksumus	25,97	27,49	[...]	[...]	[...]
Inимtunni maksumus + kaudsed näitajad + kasum	40,0	44,5	[...]	[...]	[...]
Alltöövõtja otsesed inимtunnid	95 232	370 142	[...]	[...]	[...]

- (¹¹⁴) Komisjoni 27. aprilli 2004. aasta kiri (küsimus 2.2.d), millele Kreeka vastas 29. juuni 2007. aasta kirjaga.
- (¹¹⁵) Juhtum T-296/97 Alitalia vs. komisjon EKL [2000] II-3871, lõiked 82 ja 84.
- (¹¹⁶) Muu hulgas ei saa ETVA ühelt poolt jätta jõustamata 1995. aasta septembri lepingu seda osa, mis käsitleb ostuhinna tasumist (st hoiduda meetmete rakendamisest vastavate aastamaksete kättesaamiseks) ja teiselt poolt väita, et ta oli sama lepingu alusel kohustatud osalema kapitali suurendamises. Teisisõnu – et ETVA ja Kreeka otsustasid hoiduda lepingu oluliste tingimuste õigest jõustamisest, ei saa nad samal ajal valikuliselt tuua esile lepingu muid sätteid väitmaks, et ETVA oli lepinguliselt kohustatud teatud asju tegema (st osalema kapitali suurendamises).
- (¹¹⁷) HSY töötajad osalesid kapitali suurendamises. Samas aga ei olnud nende olukord võrreldav ETVA olukorraga. Nad olid juba rikkunud 1995. aasta septembri lepingut, jättes ostuhinna ETVA-le tasumata. Lisaks oli nende olukord ETVA ja turumajandusliku investoriga võrreldes erinev. Nad tundsid muret oma töökohtade säilimise pärast, mis innustas neid investeerima HSY-sse isegi juhul, kui eeldatav rahaline tasuvus oleks turumajandusliku investori jaoks olnud investeerimiseks ebapiisav.
- (¹¹⁸) Kreeka esitas kõnealuse seaduse koopia oma 5. oktoobri 2006. aasta kirja lisana 10.
- (¹¹⁹) Kreeka ja HSY esildistest (sh Deloitte'i aruandest) ei selgu üheselt, kas lisatasu suurus oli 0,4 % aastas, kuid see tasuti kvartalipõhiselt, või 0,4 % kvartalis. Ehkki oluline tagasinõudmismenetluse raames, ei muuda see otsuse lõppjärel-dust.
- (¹²⁰) Loend esitati aruande lehekülgedel 3–11 ja 3–12, 10 miljardi Kreeka drahmi suuruse laenu, mida võimaldati riigi-garantii seaduse 2322/1995 alusel (käesoleva otsuse meede E14), analüüsi raames.
- (¹²¹) Komisjon on kinnitanud abi mittesisaldavad garantiiskeemid laevaehituse jaoks Saksamaal (ELT C 62, 11.3.2004, lk 3), Madalmaades (ELT C 228, 17.9.2005, lk 10), Prantsusmaal (ELT C 259, 27.10.2006, lk 14) ja Soomes (ELT C 152, 6.7.2007, lk 6). Kaks viimast skeemi hõlmavad otseselt ettemaksetele antavaid garantiisid.
- (¹²²) Kuna ETVA oli sissemaksegarantiide andmise ajal 100 % riigi valduses, kujutas juba HSY poolt ETVA-le makstud garantiitasu endast tasu riigile.
- (¹²³) Muudatused olid järgmised:
Programmileping 33a – SD 33a (20 HA/A tarnimine): trahve arvestati kuni 31. detsembrini 2002 ja talletati muudatustes kindlate summadena. Lepiti kokku, et vastavad summad kuuluvad maksmisele 10 osamaksega, esimene osamakse esimese sõiduki üleandmisel ja ülejäänud üheksa osamakset vastavalt iga üheksa ülejäänud tarne üleand-misel. Lepiti kokku, et trahvide juurdekasv peatub alates 1. oktoobrist 2003. aastal, tingimusel, et konsortsium (Siemens AG, Siemens SA ja HSY) tarnib OSE-le samaväärsse veeremi. Konsortsium täitis antud tingimuse vaid osaliselt, mistõttu OSE arvestas kokku ja nõudis välja trahvisummad kogu perioodi eest.
Programmileping 39 – SD 39 (24 elektriveduri tarnimine): trahve arvestati kuni 31. detsembrini 2002. aastal ja talletati muudatustes kindlate summadena. Lepiti kokku, et vastavad summad kuuluvad maksmisele 10 osamaksega, esimene osamakse esimese sõiduki üleandmisel ja ülejäänud üheksa osamakset vastavalt iga üheksa ülejäänud tarne üleandmisel. Tarneaja pikendusena võimaldati trahvivaba ajavahemik. PA 39 SD 39 korral ei kehtestatud sätteid samaväärsse veeremi kohta, kuid tarnegraafikut muudeti. OSE nõudis konsortsiumilt (Siemens AG, Siemens SA ja HSY) sisse karistusklause põhjal määratletud summad 31. detsembri 2002 seisuga.
Programmileping 35 – SD 35 (29 rööbasbussi tarnimine): trahvivaba perioodi ei võimaldatud, mistõttu OSE nõudis trahviklauslite põhjal määratletud summad sisse. Trahvisummadelt arvestatud viivis nõuti välja ajavahemiku eest, mille vältel vastavaid summasid ei tasutud.
- (¹²⁴) Kreeka 5. oktoobri 2006. aasta kirja seisuga oli kinni peetud 9 932 511,99 euro suurune summa ja kinnipidamist ootas veel 826 556 euro suurune summa.
- (¹²⁵) Selle programmilepingu konsortsiumi kuulusid HSY, Siemens AG ja ABB Daimler-Benz Transportation (alates 1. maist 2001. aastal Bombardier Transportation). Lepingu elluviimise protsendid nägid ette, et 22,06 % summaar-sest lõpphinnast tasutakse HSY-le ja 77,94 % muudele ettevõtetele.

- (¹²⁶) Sama leping nägi lisaks ette automaatse rongide kaitse- ja tuvastussüsteemi konfigureerimise ning paigaldamise viiekümnesse mootorrongi. Graafik nägi ette tööde lõpetamise 2004. aasta jaanuaris. Juhatus otsustas oma otsusega nr 578/4/4-9-2002 ühehäälselt pikendada üleandmisega 19. maini 2004. aastal, võttes arvesse asjaolu, et viivitus polnud tekkinud konsortsiumi süü läbi. Töö viidi lõpule 4. juunil 2004. aastal. Programmilepingu lõike 14 kohaselt pidi kokkulepitud üleandmisaja rikkumise eest määratavate trahvide arvestus algama neljakümne päeva möödumisel lepingujärgsest üleandmiskuupäevast ja üksnes juhul, kui rikkumise süüdlaseks on tarnija. Eeltoodust tulenevalt puudus alus trahvide ja viiviste rakendamiseks kõnealuse viivituse tõttu.
- (¹²⁷) Kreeka ja HSY esildistest (sh Deloitte'i esimesest aruandest) ei selgu üheselt, kas laen oli algselt antud drahmides või eurodes. Kreeka vastuses algatamisotsusele on osutatud vaid summad eurodes ja kolme kuu Euriboril põhinev intressimäär. Samas osutab esimene Deloitte'i aruanne, et laenusummaks oli 16,92 miljardit drahmi ja intressimäär põhines Liboril. Antud küsimusse saab selgust tuua tagasinõudmismenetluse raames.
- (¹²⁸) 21. juuni 2007. aasta kirjas esitasid TKMS ja GNSH teise Deloitte'i aruande. Selle aruande Lisa C on „Hellenic Shipyards S.A. nõuetele vastavuse aruanne pealkirjaga „Esitlemiseks mõeldud koopia” ja selle kommenteeritud kokkuvõtte, koostaja Arthur Andersen, kuupäev 19. juuni 2001” („The Due Diligence Report on Hellenic Shipyards S.A. titled „Copy for Presentation Purposes” and its Executive Summary prepared by Arthur Andersen, dated 19 June 2001”). Antud nõuetele vastavuse aruande leheküljel 7 analüüsitakse HSY debitoorset võlgnevust ja osutatakse, et Strintzis Linesi kommertsvõlg „on sissenõutav vaid aluste üleandmisel 2002. aastal”. Eeltoodu kinnitab seda, et arvestamata piiratud ettemakseid, mis olid vastavaks ajaks juba makstud ja seetõttu sissenõutamatud, ei olnud ostuhinna ülejäänud osa sissenõutav enne aluste üleandmist.
- (¹²⁹) 21. oktoobri 2004. aasta ja 17. detsembri 2004. aasta kirjades juhtumis Case CP 71/02 kohta kinnitasid Kreeka ametiasutused, et HSY esitas taotluse tegevusabi saamiseks 9 % ulatuses kahe laeva jaoks, mille pädev ministeerium heaks kiitis. Samas kinnitasid Kreeka ametiasutused, et lõppkokkuvõttes abi väljamaksmist ei toimunud, sest HSY ei viinud laevade ehitamist lõpule. Heakskiitvad otsused tühistati. Antud teemat käsitleb laiendamisotsuse meede 13(c).
- (¹³⁰) Vt allmärkus 127.
- (¹³¹) Seoses tulude sissenõudmise võimalusega lepingu teostamise käigus (st enne kohaletoometamist) viitab komisjon taas käesoleva otsuse allmärkuses 131 tsiteeritud dokumendile, mis näitab, et 31. detsembri 2000. aasta seisuga oli OSE-ga sõlmitud lepingutega seonduva kommertsvõla summaks vaid 0,5 miljonit eurot. Lisaks osutab dokument, et „see debitoorne võlgnevus tasaarveldatakse vastavate saadud eelistega”. Eeltoodu tõendab, et OSE-lt polnud hetkeseisuga võimalik raha saada.
- (¹³²) Esialgseks marginaaliks oli 25 baaspunkti, mida suurendati 1. aprillil 2000. aastal 125 baaspunktini. Komisjon lähtub esimesest Deloitte'i aruandest.
- (¹³³) Järgnev ajaleheartikkel viitab sellele, et laevaremonditegevuses ei esinenud olulisi tõrkeid: „Contracts – Hellenic declares business as usual after Athens earthquake”, Lloyd's List International, 14. september 1999.
- (¹³⁴) Kiri, millega Kreeka esitas märkused algatamisotsuse suhtes.
- (¹³⁵) Arv pärineb Kreeka 29. juuni 2007. aasta kirjast.
- (¹³⁶) 19. mail 1999. aastal arvestati see krediidiilin USA dollarilt eurole ümber.
- (¹³⁷) Seoses võimalusega raha sissenõudmiseks enne toodete üleandmist viitab komisjon allmärkuses 131 tsiteeritud dokumendile, millele viidatakse ka allmärkuses 123. See nõuetele vastavuse aruanne käsitleb ajavahemikku, mis järgneb antud hindamise objektiks olevate laenude tagasimaksmisele. Samas on kõnealusest aruandest kasu näitena selle kohta, et raha sissenõudmine enne toote üleandmist on peaaegu võimatu. Muu hulgas osutab nõuetele vastavuse aruande, et 31. detsembril 2000. aastal oli Strintzisel, Kreeka mereväelt, OSE-lt ja ISAPilt sissenõutav raha peaaegu olematu.
- (¹³⁸) Vt komisjoni teatis viite- ja diskontomäärade kindlaksmääramise kohta (EÜT C 273, 9.9.1997, lk 3).
- (¹³⁹) Kõnealune bilanss kuulub TKMS-i ja GNSH esitatud dokumentide koosseisu, mida on kirjeldatud selle otsuse allmärkuses 128.
- (¹⁴⁰) Allveelaevade korral viisid Kreeka riigi esitatud tingimused selleni, et esimene allveelaev ehitatakse täielikult Kielis (Saksamaa), samas kui kahe järgmise allveelaeva koostetööd teostatakse HSYs (vt selle otsuse põhjendus 44). Suure tõenäosusega oleks kõigi kolme allveelaeva tootmine Saksamaal odavamaks ja tõhusamaks osutunud. Samuti oleks mõistlikum olnud mitte kaasata konsortsiumi koosseisu HSYd, raskustes ettevõtet, millel lisaks puudusid kogemused allveelaevadega.

- (¹⁴¹) Teatud ajahetkel läks neid vahendeid ilmselt tarvis asjaomaste sõjaliste lepingute täideviimisega seoses tekkinud kulude katmiseks. Sel ajahetkel ei olnud kõnealused vahendid enam saadaval HSY muu tegevuse rahastamiseks. Teisisõnu oli osa riigi poolt võimaldatud eelisest selleks ajahetkeks tagasi võetud. Säilinud eeliseks oli asjaolu, et eelnevate kvartalite vältel olid laevatehase käsituses tasuta rahalised vahendid, mille laenamine pankadelt oleks olnud võimatu.
- (¹⁴²) 30. oktoobri 2006. aasta kirja lehekülj 30.
- (¹⁴³) Näiteks mainiti 15. juuli 1997. aasta otsuses C 10/94 väga suurt sõjaotstarbelise tegevusega seonduvat võlgade tühistamist, mida aga ei hinnatud riigiabi eeskirjade alusel; sõjaotstarbelise tegevusega seonduvaid sulgemiskulusid mainiti otsuses N 513/01, kuid ei hinnatud riigiabi eeskirjade alusel, ning sama peab paika mitme meetme korral laiendamisotsuses.
- (¹⁴⁴) Näiteks osutab 2. juuli 2001. aasta kutse siduvate pakkumiste esitamiseks Hellenic Shipyards S.A. aktsiate omandamise eesmärgil: „käesolevaga sätestatakse, et juhul, kui riigiabiga seonduvate ELi õigusaktide võimaliku rikkumise eest peaks määratama trahv, ei ole parima pakkumise tegija taolise trahvi tasumise eest vastutav. Antud kinnitus on ülimuslik aktsiate ülemineku suhtes.”
- (¹⁴⁵) 14. septembril 2001. aastal peetud kohtumise protokoll, mille osapooled allkirjastasid, osutab: „[o]n kokku lepitud, et ELi nõusolek on tingimuseks, mis eelneb lepingu sõlmimisele selle allkirjastamise järel. Alternatiivselt, kui EL vastava otsuse vastuvõtmisega viivitab [...] või kui see ei ole rahuldav, on pooled kokku leppinud selles, et ETVA pank võtab endale kohustuse anda HDW-Ferrostaalile garantii ükskõik milliste ELiga seonduvate lahendamata küsimuste suhtes, mis puudutavad võimalikke HSY-ga seonduvaid varasemaid ja praeguseid riigitoetusi.”
- (¹⁴⁶) Näiteks osutab Alpha Finance, riigi ja ETVA nõustaja, oma 6. detsembri 2001. aasta kirjas, mis on adresseeritud HDW-le ning mille koopia saadeti Ferrostaalile: „Areguminiisteerium ja ETVA pank on andnud meile juhised, mis näevad ette lisatud sõnastuse, mille väljapakkujaks on ETVA pank, esitamist teile [...] garantiikirja jaoks ETVA pangalt HDW/Ferrostaalile juhuks, kui lepingu punkti 1.2.3 ei täideta.” 23. jaanuari 2002. aasta, 31. jaanuari 2002. aasta ja 8. märtsi 2002. aasta faksisõnumitega edastas HDW Alpha Finance'ile märkused garantii täpse sõnastuse osas.
- (¹⁴⁷) Piraeus Bank esitas mitu ajakirjandusartiklit, mis käsitlevad ajavahemikku 2001. aasta oktoobrist 2002. aasta maini ja viitavad valitsuse vahetule osalemisele HSY erastamisprotsessis.

(¹⁴⁸) 23. mai 2005. aasta kiri osutab:

„HSY müük viidi ellu denatsionaliseerimismenetluse (seadus 2001/1990) kaudu. Avaldamismenetlus, mis eelnes esmalt 11. oktoobri 2001. aasta kohustuslepingu ja seejärel täideviimislepingu (31. mai 2002) sõlmimisele, hõlmas võõrandamise kõiki olulisi tingimusi ning finantsnõustaja analüütilise memorandumi (dateeritud aprillis 2001) üleandmist ja pakkumiste esitamist. Garantiitingimust nähti ette kõigi nende etappide kestel, mille vältel kõigil huvitatud isikutel (sealhulgas kaebuse esitajal) oli juurdepääs teabele. Eeltoodust lähtuvalt, nagu rõhutatud ka 17. detsembri 2004. aasta kirjas, ei seendu see üksnes juriidilise ja rahandusliku üldtingimusega, vaid ka tingimusega, mis on kaasatud laevatehase erastamislabirääkimistesse algusest peale ning kriitilise (*sine qua non*) tingimusena, millela ei oleks HSY aktsiate müügi lõpuleviimine võimalik olnud. On iseloomulik, et nagu eespool nimetatud, võib seda tingimust erinevate sätetega, kuid alati sama eesmärgiga, st tehingu mõistlikuks lihtsustamiseks turureeglite raames, erastamismenetluse algusest saadik kohata järgnevates tekstides:

Nõustaja avaldus

Kutse siduvate pakkumiste esitamiseks

Ostva ühissettevõtte pakkumine (eriti oma tingimusest loobumise avaldusse kaasamata)

Läbirääkimiste tekstid ning, lõpetuseks,

11. oktoobri 2001. aasta aktsiate ostuleping.

Eeltoodust lähtuvalt oli garantiivaldus, mis sisaldub lisan 31. mai 2002. aasta garantiilepingule, algusest peale adresseeritud pakkujakandidaadile ega kujuta seetõttu endast riigiabi lõplikule ostjale. Sama tingimus oleks kehtinud iga pakkuja korral, sest nagu juba märgitud, sisaldub see denatsionaliseerimismenetluses. Samuti on ilmne, et kuna denatsionaliseerimisprotsess algas 2001. aasta veebruaris (ajal, mil tollase müüjapanga ETVA põhiaktsionäriks oli Kreeka riik), oleks riik kui ETVA müüja Piraeus Bankile pidanud andma ja andiski omapoolse garantii talle kuulunud ETVA aktsiate ostjale (Piraeus Bankile) müügileva vara, st laevatehase suhtes, sest müüja pidi niisuguse garantii andma. Need garantiid, mis, nagu juba rõhutatud, on absoluutse läbipaistvuse ja selgusega kaasatud kõikidesse denatsionaliseerimisega seonduvatesse lepingutekstidesse ning peamiselt 11. oktoobri 2001. aasta kohustuslepingusse, seonduvad tehingu liigiga (kindla vara müük), on kehtivad kõigi pakkujakandidaatide jaoks ega anna kellelegi mingisuguseid täiendavaid eeliseid. Eespool nimetatust tulenevalt on kõnealuse garantii tegelik iseloom (tingimus, mis on tehingu jaoks nõutav ja turureeglite järgi tavaline) ning siduv olemus tõendatud kõigi erastamisele eelnenud menetluste põhjal, kuid ka HSY aktsiate 11. oktoobri 2001. aasta müügilepingu põhjal, millele järgnesid ETVA aktsiate 18. oktoobri 2001. aasta müügileping ja 18. märtsi 2002. aasta esimene muutev õigusakt ETVA ning Kreeka riigi vahel. Samas on põhiaspektiks – ja seda rõhutatakse otsustavalt – et garantiitingimus on kaasatud kogu denatsionaliseerimismenetlusesse ning seda ei ole esmakordselt kehtestatud lepingu sõlmimise järel. Seega ei ole eeltoodust tulenevalt tegu viimase minuti „leitudisega”, nagu soovib näidata kaebuse esitaja, kelle eesmärgiks on hoida kõrvale ühenduse eeskirjadest riigiabi seaduslikkuse osas.

ETVA aktsiate müüjana peaks Kreeka riik, mitte üksnes 18. oktoobri 2001. aasta lepingu sõlmimise ajal, vaid ka kooskõlas seadustega, võõrandama Piraeus Bankile oma osaluse ETVAs ilma igasuguste kohustusteta. Võttes arvesse asjaolu, et Piraeus Bank ei olnud mingil viisil kaasatud HSY denatsionaliseerimismenetlusesse, peaks Piraeus Bank seaduste ja tehingutavade kohaselt olema kaitstud ükskõik milliste kohustuste eest, mis tulenevad HSY üleandmislepingust, milles ta ei osalenud. Just niisuguse kaitse tagab talle Kreeka riigi 18. märtsi 2002. aasta garantii. Kõnealune garantii oli enesestmõistetav ja seaduslik. Kreeka riik andis selle oma vastava lepingulise kohustuse tõttu, käitudes Piraeus Banki suhtes lepingu osapoolena, st maksuhalduri ja mitte avaliku võimu esindajana.”

Komisjon tuletab meelde, et selle kirja edastamise ajal seoses märkuste esitamisega vastuseks Elefsise väitele, et garantii kujutas endast abi HDW/Ferrostaalile, soovis Kreeka näidata, et kõnealuse garantii korral ei olnud tegu valikuliselt HDW/Ferrostaalile võimaldatud eelise, vaid et seda pakuti kõikidele pakkujatele, kes HSY erastamisprotsessis osalesid (sealhulgas Elefsisele). Oma järgnevates esildistes komisjonile üritas Kreeka, olles mõistnud, et komisjon võib käsitleda kõnealust garantiid abina HSY-le, seada kahtluse alla meetme seostatavuse riigiga, väites, et garantii sõlmiti alles 2002. aasta mais, mis on täielikus vastuolus 23. mai 2005. aasta kirjas esitatud väidetega.

(¹⁴⁹) Nagu osutatud käesoleva otsuse põhjenduses 59, kiideti erastamine heaks asjaomase ministereiumidevahelise erastamiskomitee otsusega nr 14/3–1-2001.

- (¹⁵⁰) Komisjon tunnustab, et 20. märtsi 2002. aasta lepingu sõnastus ja ülesehitus tekitavad segadust. 20. märtsi 2002. aasta lepingu artikkel 8.2.4 näeb ette, et seaduse 2941/2001 artiklites 3–6 sätestatud abiga seoses (kõnealuse seaduse kirjeldus – vt käesoleva otsuse punkti 33) tasub riik Piraeus Bankile 100 % ETVA poolt HDW/Ferrostaalile makstavast summast. Samas aga ei kehti 20. märtsi 2002. aasta artikkel 8.2.4 seaduse 2941/2001 artiklite 3–6 alla mittekuuluva abi tagasinõudmise korral. Seega oleks kohaldatav artikkel 8.2.1. Antud artikkel näeb ette, et riik maksab Piraeus Bankile vaid 57,7 % ETVA poolt HDW/Ferrostaalile makstavast summast. Samas märgib komisjon, et lepingu artikli 8.2.2 kohaselt on vaatamata ETVA enamusaktsiate müügile Piraeus Bankile just riik – ja mitte Piraeus Bank ega ETVA – määratud juhtima HSY käimasolevat müüki. Kõnealune artikkel, eelkõige selle punkt 8.2.2.d, osutab, et riik kohustub välistama ükskõik milliste kahjude kandmise ostja (st Piraeus Banki) poolt seoses Hellenic Shipyardi erastamisega. Kuna leping põhines eeldusel, et Piraeus Bank ja ETVA ühinevad peatselt, nagu selgub artiklist 8.2.4 (ning 18. detsembri 2001 lepingu artiklist 7.4), rikuks riik oma artiklis 8.2.2 sätestatud kohustust juhul, kui ta tasuks Piraeus Bankile ainult 57,7 % ETVA poolt HDW/Ferrostaalile makstud summast. Teisisõnu peab artiklis 8.2.4 sätestatud mehhanism artiklis 8.2.2 võetud kohustuse elluviimiseks – nimelt selle tagamiseks, et Piraeus Bank HSY müügiga seoses kahju ei kannaks – kehtima kõigi abi tagastamisjuhtude suhtes, ja mitte üksnes seadusest 2941/2001 tulenevate abi tagastamisjuhtude suhtes.
- (¹⁵¹) 28. mai 2002. aasta kirjas konsulteeri Piraeus Bank valitsust garantii sõnastuse osas, mida ETVA HDW/Ferrostaalile võimaldada kavatses, ning palus kinnitust sellele, et garantii rakendumise korral kehtivad 20. märtsi 2002. aasta lepingu artikli 8.2.4 sätted. 31. mai 2002. aasta kirjas andis valitsus nõusoleku kõnealuse garantii andmisele ETVA poolt ja kinnitas, et garantii rakendumise korral kehtivad artikli 8.2.4 sätted. Eeltoodu tähendab seda, et isegi kui 20. märtsi 2002. aasta leping oleks vastupidiselt eelnevale järeldusele kohustanud riiki tasuma Piraeus Bankile vaid 57,7 % ETVA poolt HDW/Ferrostaalile makstud summast, on seda muudetud valitsuse 31. mai 2002. aasta kirjaga, mis kinnitab üheselt 20. märtsi 2002. aasta lepingu artikliga 8.2.4 sätestatud mehhanismi (st 100 % hüvitise) kehtivust.
- (¹⁵²) Vastuseks komisjoni konkreetsele küsimusele 12. veebruari 2008. aasta kirjas kinnitas Kreeka oma 3. märtsi 2008. aasta kirjas, et ta oleks kohustatud maksma Piraeus Bankile kogu (st 100 % ja mitte 57,7 %) ETVA poolt HDW/Ferrostaalile tasutava summa.
- (¹⁵³) Nagu osutatud meetme E7 hinnangus, olid töötajad nende aktsiate omanikeks, kuid polnud tasunud ETVA-le ostuhinda, mida nad oleksid pidanud tasuma.
- (¹⁵⁴) Mainitud seaduse kirjeldus – vt põhjendus 33.
- (¹⁵⁵) Juhtum C-334/99 Saksa Föderatiivne Vabariik vs. komisjon, lõiked 133–141.
- (¹⁵⁶) Lisaks märgib komisjon, et talle teadaolevalt ei vasta ükski artikli 296 alla kuuluvatest laenudest ja garantiidest käesoleva otsuse jaos 3.1 sätestatud tingimustele. Seega ei oleks need turumajanduslikule investorile vastuvõetavad olnud.
- (¹⁵⁷) Võttes arvesse majandussubjektide soovimatust riskida, oleks HSY müüki eelistatud HSY likvideerimisele vaid juhul, kui garantiist tulenevate maksete statistiliselt ootuspärane maht oleks olnud tunduvalt väiksem kui 6 miljonit eurot.
- (¹⁵⁸) Mainitud seaduse kirjeldus – vt põhjendus 33.
- (¹⁵⁹) Komisjon on seda laiendamisotsuses juba analüüsinud, muu hulgas meetme 18 punkti a kirjelduses ja hindamises. Samuti märgib komisjon, et teine Deloitte'i aruanne osutab: „Punkt d eespool, mis käsitleb tasude jaotamist aktsiakapitali suurendamiseks mõeldud summa ja olemasolevate aktsiate omandamise eest pakutud hinna vahel kindlaksmääratud suhet 2:1 järgides, ei ole meie sarnaste tehingutega seoses omandatud kogemustele tuginedes väga levinud tingimus. Samas, võttes arvesse ettevõtte olulisi talitlushäireid ning halvenevat rahanduslikku olukorda, usume, et müüjate (ja nende nõustajate) tehtud otsus vastavate tingimuste kehtestamise osas oli nii ratsionaalne kui ka mõistlik.” (lk 9–2). Komisjon tõlgendab seda tsitaati kinnitusena selle kohta, et ostuhinna taoline jaotus oli riigi seisukohast ratsionaalne ja mõistlik juhul, kui võtta arvesse, et riigi eesmärgiks oli tagada HSY tegevuse jätkumine pika aja vältel (eesmärk avaliku võimu kandjana), mitte müügist saadava tulu maksimeerimine (eesmärk turumajandusliku investorina).
- (¹⁶⁰) Vt allmärkus 148.
- (¹⁶¹) Komisjon on väidud, et nõuetele vastavuse kontrollimine oleks võimaldanud tuvastada kõiki meetmeid, mis käesoleva otsuse kohaselt tagasinõudmisele kuuluvad – küll aga mõningaid neist. Oma 21. juuni 2007. aasta kirjas on TKMS/GNSH esitanud mõned 2001. aastal Arthur Anderseni poolt HDW/Ferrostaali nimel läbiviidud nõuetele vastavuse kontrollimiste aruanded. Neis aruannetes märgib Arthur Andersen, et ei ole välistatud, et HSY on saanud riigiabi, mis kuulub tulevikus tagastamisele.

- (¹⁶²) Muu hulgas, kuna ETVA ja Kreeka olid andnud kõnealuse garantii võimaldamise lubaduse pakkujatele esitatud dokumendis, ei oleks fakt, et garantiid ei mainitud tingimusena Elefsise esitatud pakkumiskutse dokumentides, takistanud Elefsist seda nõudmast hiljem, läbirääkimiste protsessi käigus.
- (¹⁶³) Seda aspekti on rõhutatud teises Deloitte'i aruandes, kus väidetakse, et kui HDW/Ferrostaal oleks olnud sunnitud võtma arvesse HSY-le varasematel aastatel antud riigiabi tagasinõudmise riski, ei oleks HDW/Ferrostaal HSYd ostnud.
- (¹⁶⁴) See ilmneb seitsmenda laevaehitusdirektiivi tekstist ja struktuurist, kus „Investeeringutoetus” kuulub „Peatiikk III Ümberkorraldusabi” alla.
- (¹⁶⁵) Vt võlgade tühistamine väga suures ulatuses, mida on mainitud otsuses C 10/94, otsuses N 513/01 nimetatud sulgemiskulud ja kogu riigi osutatud rahaline toetus, mis kuulub artikli 296 alla ning mida mainiti laiendamisotsuses.
- (¹⁶⁶) Näiteks leidis komisjon riigi rahalise toetuse puhul, mis anti HSY-le ilma konkreetse tegevuse rahastamise kohustuseta, et ainult 25 % kõnealusest riigi toetusest kulutati tsiviilotstarbeliseks tegevuseks. Kui tagasi nõutakse ainult 25 % riigi toetusest, saadakse tsiviilotstarbelise tegevuse arvelt tagasi vaid 6,25 % (st 25 % 25 %-st) riigi toetusest. See ei taastaks HSY tsiviilotstarbelise tegevuse algset olukorda, sest nad tagastaksid saadud 25 % riigi toetusest vaid 6,25 %.
- (¹⁶⁷) ELT L 140, 30.4.2004, lk 1.
-

KOMISJONI OTSUS,

8. juuli 2008,

meetmete C 58/02 (ex N 118/02) kohta, mida Prantsusmaa on rakendanud ettevõtte Société Nationale Maritime Corse-Méditerranée (SNCM) kasuks

(teatavaks tehtud numbri K(2008) 3182 all)

(Ainult prantsuskeelne tekst on autentne)

(EMPs kohaldatav tekst)

(2009/611/EÜ)

EUROOPA ÜHENDUSTE KOMISJON,

16. jaanuari ning 5. ja 21. veebruari 2003. aasta kirjaga Prantsusmaale kommentaaride saamiseks.

võttes arvesse Euroopa Ühenduse asutamislepingut, eelkõige selle artikli 88 lõike 2 esimest lõiku,

(6) Prantsuse ametiasutused esitasid komisjonile oma kommentaarid ettevõtjate CFF ja Stef-TFE märkuste kohta 13. veebruaril 2003⁽⁹⁾ ja 27. mail 2003⁽¹⁰⁾.

võttes arvesse Euroopa Majanduspiirkonna lepingut, eelkõige selle artikli 62 lõike 1 punkti a,

(7) Komisjoni talitused esitasid 16. jaanuaril 2003 taotluse lisateabe saamiseks, millele Prantsuse ametiasutused vastasid 21. veebruaril 2003.

olles kutsunud huvitatud isikuid esitama märkusi vastavalt kõnealustele artiklitele⁽¹⁾ ja võttes neid märkusi arvesse(8) Prantsuse ametiasutused esitasid 10. veebruari 2003. aasta kirjaga⁽¹¹⁾ argumendid, mille eesmärk oli näidata, et kõnealuse abikava puhul oli igas punktis kinni peetud ühenduse suunistest raskustes olevate äriühingute päästmiseks ja ümberkorraldamiseks antava riigiabi kohta⁽¹²⁾ (edaspidi „1999. aasta suunised“).

ning arvestades järgmist:

1. MENETLUS

(1) Prantsuse Vabariik teatas 18. veebruaril 2002 komisjonile kavast anda ümberkorraldusabi ettevõttele Société Nationale Maritime Corse-Méditerranée (edaspidi „SNCM“),⁽²⁾ mida täiendati 3. juulil 2002⁽³⁾. Kõnealune ümberkorraldusabi seisnes SNCMi rekaptaliseerimises 76 miljoni euro ulatuses ettevõtja Compagnie Générale Maritime et Financière (edaspidi „CGMF“)⁽⁴⁾ kaudu.(9) Komisjoni taotlusel esitasid Prantsuse ametiasutused 25. veebruaril 2003⁽¹³⁾ koopia SNCMi ja kontserni Stef-TFE siduvast aktsionäride lepingust.(2) Komisjon teatas 19. augusti 2002. aasta kirjaga Prantsuse ametiasutustele oma otsusest algatada nõukogu 22. märtsi 1999. aasta määruse nr 659/1999 (millega kehtestatakse üksikasjalikud eeskirjad EÜ asutamislepingu artikli 93 kohaldamiseks)⁽⁵⁾ artikliga 6 ette nähtud ametlik uurimismenetlus kooskõlas EÜ asutamislepingu artikli 88 lõikega 2.(10) Komisjon kiitis 9. juuli 2003. aasta otsusega 2004/166/EÜ (edaspidi „2003. aasta otsus“)⁽¹⁴⁾ teatavatel tingimustel heaks SNCMile kahes jaos makstava ümberkorraldusabi andmise, millest esimene osa on 66 miljonit eurot ja teine osa kuni 10 miljonit eurot, sõltuvalt sellest, kui suur on pärast 2003. aasta otsuse vastuvõtmist põhivara võõrandamisest saadud puhastulu.(3) Prantsuse ametiasutused edastasid 8. oktoobril 2002⁽⁶⁾ komisjonile oma märkused 19. augusti 2002. aasta otsuse⁽⁷⁾ kohta.

(11) CFF esitas 13. oktoobril 2003 Euroopa Ühenduste Esimese Astme Kohtule (edaspidi „esimese astme kohus“) taotluse 2003. aasta otsuse tühistamiseks (kohtuasi T-349/03).

(4) Prantsuse ametiasutuste taotlusel korraldati komisjoni talitustega töökoosolekud 24. oktoobril 2002, 3. detsembril 2002 ja 25. veebruaril 2003.

(12) Komisjon otsustas 8. septembril 2004 arvestada, et Prantsusmaa 23. juunil 2004 taotletud muudatused, nimelt laevade Aliso ja Asco ümbervahetamine nende laevade loetelus, mida SNCMil on lubatud kasutada pärast 2003. aasta otsuse vastuvõtmist, ning laeva Aliso müümine laeva Asco asemel, ei seadnud kahtluse alla 2003. aasta otsusega⁽¹⁵⁾ lubatud ümberkorraldusabi vastavust ühisturu nõuetele.(5) Menetluse algatamise raames esitas komisjonile oma märkused kaks ettevõtjat, nimelt Corsica Ferries France (edaspidi „CFF“) 8. jaanuaril 2003⁽⁸⁾ ja kontsern Stef-TFE 7. jaanuaril 2003, samuti mitu Prantsusmaa haldusüksust 18. detsembril 2002 ning 9. ja 10. jaanuaril 2003. Komisjon edastas need märkused 13. ja

- (13) Komisjon kiitis 16. märtsi 2005. aasta otsusega (edaspidi „2005. aasta otsus”) heaks ümberkorraldusabi teise osa maksmise 3,3 miljoni euro ulatuses, mille tulemusel kasvas lubatud ümberkorraldusabi kogusumma 69 292 400 eurole.
- (14) Kohtuasjas T-349/03 tühistas esimese astme kohus 2003. aasta otsuse 15. juunil 2005 miinimumiga piirduva abi ebaõige hindamise tõttu. Selle kohtuotsuse tulemusel sattus komisjon uuesti 19. augusti 2002. aasta otsusega algatatud ametliku uurimismenetluse etappi ning tühistatud 2003. aasta otsusel põhinevad 8. septembri 2004. aasta ja 16. märtsi 2005. aasta otsused muutusid kehtetuks.
- (15) Prantsuse ametiasutused edastasid 25. oktoobril 2005⁽¹⁶⁾ komisjonile teavet ettevõtte finantsolukorra kohta alates ümberkorraldusabi kavast teatamisest 18. veebruaril 2002.
- (16) Prantsuse ametiasutused esitasid 17. novembril 2005⁽¹⁷⁾ teavet 2002. aasta ümberkorralduskava ajakohastamise ning SNCMi omakapitali taastamise kohta⁽¹⁸⁾.
- (17) Prantsuse ametiasutused edastasid 15. märtsil 2006 komisjonile kokkuvõtliku teatise turu, äriplaani (tulude osa) ja eeldatava kasumiaruande kohta⁽¹⁹⁾. Muud dokumendid esitati komisjoni talustele 28. märtsil 2006 ja 7. aprillil 2006⁽²⁰⁾. Viimati nimetatud kirjaga kutsusid Prantsuse ametiasutused komisjoni muu hulgas üles järeldama, et kuna osa 2002. aasta ümberkorraldusabist, eelkõige selle 53,48 miljoni euro suurune summa, on oma olemuselt „avaliku teenindamise hüvitamine”, ei saa seda liigitada ümberkorralduskava raames võetavaks meetmeks ning seda ei tuleks abina käsitada Altmarki kohtupraktika⁽²¹⁾ alusel või siis tuleks see EÜ asutamislepingu artikli 86 lõike 2 alusel liigitada iseseisvaks ja ümberkorralduskavast sõltumatuks meetmeks.
- (18) 21. aprillil 2006 sai komisjon nõukogu määruse (EÜ) nr 139/2004⁽²²⁾ artikli 4 kohase teatise kavandatava koondumise kohta, mille raames ettevõtjad Veolia Transport (edaspidi „VT”)⁽²³⁾ ja Butler Capital Partners (edaspidi „BCP”) omandavad SNCMi üle ühiskontrolli⁽²⁴⁾. Komisjon võttis 29. mail 2006. vastu seda koondumist heakskiitva otsuse⁽²⁵⁾.
- (19) Prantsuse ametiasutused esitasid 21. juunil 2006⁽²⁶⁾ komisjonile majandus-, rahandus- ja tööstusministri 26. mai 2006. aasta otsuse, millega kiidetakse heaks ettevõtja CGMF finantstehingud, 26. mai 2006. aasta dekreedid nr 2006-606, milles käsitletakse SNCMi üleviimist erasektorisse ning 26. mai 2006. aasta otsuse, millega kiidetakse heaks SNCFi finantstehingud.
- (20) 7. juunil 2006 edastati komisjonile teave avaliku teenindamise delegerimise ja Korsika transporditeenusega seotud sotsiaalabi kohta⁽²⁷⁾.
- (21) Komisjon otsustas 13. septembril 2006 algatada EÜ asutamislepingu artikli 88 lõikes 2 sätestatud menetluse SNCMi kasuks rakendatud uute meetmete kohta, käsitledes selles menetluses ka 2002. aastal teatatud ümberkorralduskava⁽²⁸⁾ (edaspidi „2006. aasta otsus”).
- (22) Prantsusmaa esitas 16. novembril 2006 komisjonile oma märkused 2006. aasta otsuse raames⁽²⁹⁾.
- (23) Kuna teatavad huvitatud isikud olid komisjonilt taotlenud oma märkuste esitamise tähtaja pikendamist ühe kuu võrra,⁽³⁰⁾ otsustas komisjon anda seda lisaega kõikidele huvitatud isikutele⁽³¹⁾.
- (24) Komisjon sai ettevõtjatelt CFF⁽³²⁾ ja STIM d'Orbigny (edaspidi „STIM”)⁽³³⁾ märkused, mille ta edastas Prantsuse ametiasutustele 20. veebruari 2007. aasta kirjaga. Samuti esitas üks kolmas huvitatud isik oma kommentaarid, mis samuti edastati Prantsuse ametiasutustele ning mille kõnealune kolmas isik võttis 28. mail 2008 tagasi.
- (25) Prantsuse ametiasutused esitasid 30. aprillil 2007 oma märkused kolmandate huvitatud isikute kommentaaride kohta⁽³⁴⁾.
- (26) 20. detsembril 2007 esitas CFF lisaks 15. juunil 2007 ja 30. novembril 2007 saadetud teabele kaebuse SNCMile antava riigiabi kohta. See kaebus on esitatud seoses 2007. aasta juunis Korsika territoriaalühenduse ja kontserni Compagnie Méridionale de Navigation-SNCMi vahel ajavahemikuks 2007–2013 alla kirjutatud uue avaliku teenindamise delegerimislepingu artikliga 3. CFFi arvates annaks nimetatud klausli rakendamine SNCMile 2007. aastaks uusi finantsvahendeid 10 miljoni euro ulatuses. Samuti oleks SNCMile avaliku teenindamise kohustuste alusel makstav hüvitis riigiabi ning pealegi ebaseaduslik, kuna sellest ei ole komisjonile teatatud.
- (27) Pärast seda, kui algselt 13. veebruariks 2007 kindlaks määratud tähtpäevaks oli komisjonile edastatud teatav hulk teavet,⁽³⁵⁾ teavitas komisjon huvitatud isikuid oma otsusest pikendada kolmandate isikute märkuste esitamise tähtaega 14. märtsini 2008.
- (28) Komisjon edastas 26. märtsil 2008 huvitatud kolmandate isikute märkused Prantsusmaale, kes esitas oma kommentaarid 28. märtsil 2008, 10. aprillil 2008 ja 28. aprillil 2008.

2. KÄESOLEVA OTSUSEGA HÕLMATUD MEETMETEST KASUSAAJATE KINDLAKSMÄÄRAMINE

- (29) Käesoleva otsusega hõlmatud meetmetest kasusaaja on Société Nationale Maritime Corse-Méditerranée (SNCM), kellele kuulub merendussektoris mitu tütarettevõtet ning kes teostab reisijate, kerg- ja raskeveokite merevedu Prantsusmaa mandriosa ja Korsika, Itaalia (Sardiinia) ning Magriibi riikide (Alžeeria ja Tuneesia) vahel.
- (30) SNCM on äriühing, mis loodi 1850. aastal asutatud ettevõtjate Compagnie générale transatlantique ja Compagnie de navigation mixte ühinemisel 1969. aastal. Varem Compagnie générale transméditerranéenne'i nime kandnud äriühingule anti 1976. aastal nimi Société nationale maritime Corse-Méditerranée, pärast seda kui Société nationale des chemins de fer (SNCF) oli selles äriühingus omandanud kapitaliosaluse. Prantsuse valitsus oli kõnealuse ettevõtja valinud Korsikaga territoriaalse järjepidevuse põhimõtte rakendamiseks, nimelt mereveotariifide ühtlustamiseks SNCFi raudteetranspordi tariifidega 31. märtsil 1976. aastal 25 aastaks sõlmitud kokkuleppe alusel. Prantsuse valitsus oli juba varasema, 23. detsembril 1948 sõlmitud kokkuleppega teinud ettevõtjale Compagnie générale transatlantique ülesandeks Korsika liinide teenindamise.
- (31) SNCMi rekapiitalseerimisest teatamise ajal 2002. aastal oli SNCFil selles 20 %-line ja CGMFi 80 %-line osalus. SNCMi kapitali avamisel 30. mail 2006 (vt käesoleva otsuse punkti 18) kuulusid äriühingutele BCP ja VT vastavalt 38 % ja 28 % SNCMi kapitalist, CGMFi jäi kapitaliosalusest kuni 25 % (9 % kapitalist on reserveeritud palgatöötajatele).
- (32) SNCMi peamised tütarettevõtted on Compagnie Méridionale de Navigation (edaspidi „CMN“),⁽³⁶⁾ Compagnie Générale de Tourisme et d'Hôtellerie (CGTH),⁽³⁷⁾ Aliso Voyage,⁽³⁸⁾ Sud-Cargos,⁽³⁹⁾ Société Aubagnaise de Restauration et d'Approvisionnement (SARA),⁽⁴⁰⁾ Ferrytour⁽⁴¹⁾ ja Les Comptoirs du Sud⁽⁴²⁾.
- (33) Pärast kiir-laevade Aliso ja Asco⁽⁴³⁾ võõrandamist vastavalt 2004. aasta septembris ja 2005. aasta mais kuulub SNCMi laevastikku kümme laeva (viis praamlaeva,⁽⁴⁴⁾ neli reisi- ja kaubalaeva (last ja reisijad)⁽⁴⁵⁾ ning üks kiir-laev, mis väljuvad peamiselt Nice'ist)⁽⁴⁶⁾, millest seitse on eraomandis⁽⁴⁷⁾.
- (34) Täielikkuse huvides tuleb meenutada, et regulaarseid mereveoteenuseid Prantsusmaa mandriosa ja Korsika sadamate vahel on alates 1948. aastast osutatud avaliku teenindamise raames ning SNCM ja CMN olid asjaomase kontsessiooni valdajad aastatel 1976–2001 esialgselt 25 aastaks sõlmitud raamlepingu alusel. Kooskõlas kehtivate

ühenduse eeskirjadega⁽⁴⁸⁾ ning Korsika territoriaalühenduse⁽⁴⁹⁾ korraldatud Euroopa riigihanke⁽⁵⁰⁾ tulemusel võitsid SNCM ja CMN ühiselt avaliku teenindamise delegerimislepingu Korsika liinide teenindamiseks lähtekohaga Marseille'st, mille eest makstakse ajavahemikul 2002–2006 rahalist hüvitist.

- (35) Kõnealune avaliku teenindamise delegerimisleping lõppes 2006. aasta lõpus ning pärast Euroopa tasandil uue riigihanke korraldamist⁽⁵¹⁾ anti eespool nimetatud mereveoteenuse osutamise õigus rühmale SNCM-CMN alates 1. maist 2007 kuni 31. detsembrini 2013 umbes 100 miljoni euro suuruse toetuse eest aastas.
- (36) Samal ajal on kõigile Toulonist ja Nice'ist väljuvaid Korsika liine teenindavatele ettevõtjatele pandud kohustused seoses ülesõitude sagedusega. Nendel liinidel saavad Korsika elanikud ning teised reisijad alates 2002. aastast kuni 2013. aastani komisjoni 2. juuli 2002. aasta⁽⁵²⁾ ja 24. aprilli 2007. aasta⁽⁵³⁾ otsuste alusel makstavat sotsiaalabi.

3. KONKURENTSIALANE TAUST

- (37) SNCM tegutseb peamiselt kahel eraldiseisval turul nii reisijate- kui ka kaubaveo valdkonnas: esiteks transpordiühendus Korsika ja Magriibi riikidega Prantsusmaast lähtuvalt ning teiseks kõrvaltegevusena transpordiühendus Itaalia ja Hispaaniaga.

3.1. Transpordiühendus Korsikaga

Reisijatevedu

- (38) Reisijateveo vallas on Korsika transpordiühenduse turg suurel määral hooajalise iseloomuga. Seda turgu iseloomustab veoteenuse tihe kasutus kõrghooajal, mis võib olla kuni kümme korda suurem kui kõige vaiksemal kuul, mis nõuab ettevõtjalt nende kõrghooaegadega toimetulekuks suuremat laevastikku. Pool käibest saadakse juulis ja augustis. Peale selle on koormus isegi kõrghooaja siseselt jaotunud ebahühtlaselt sõltuvalt sõidusuunast: näiteks juulis väljuvad laevad mandrilt täislastis, tagasi tulles on need aga peaaegu tühjad. Seetõttu on laevade aastased keskmised täitvusemäärad suhteliselt madalad.
- (39) SNCM on esimene Korsikat Prantsusmaa mandriosa ühendav ettevõtja. Üldjoontes toimub kaks kolmandikku tema tegevusest Marseille' ja Korsika vahelisel suunal avaliku teenindamise delegerimise raames ja tegevuse viimase kolmandiku moodustavad transpordiühendused, millel on mõni muu lähte- või sihtkoht (Nice-Korsika, Toulon-Korsika, rahvusvahelised liinid Sardiiniasse või Magriibi riikidesse).

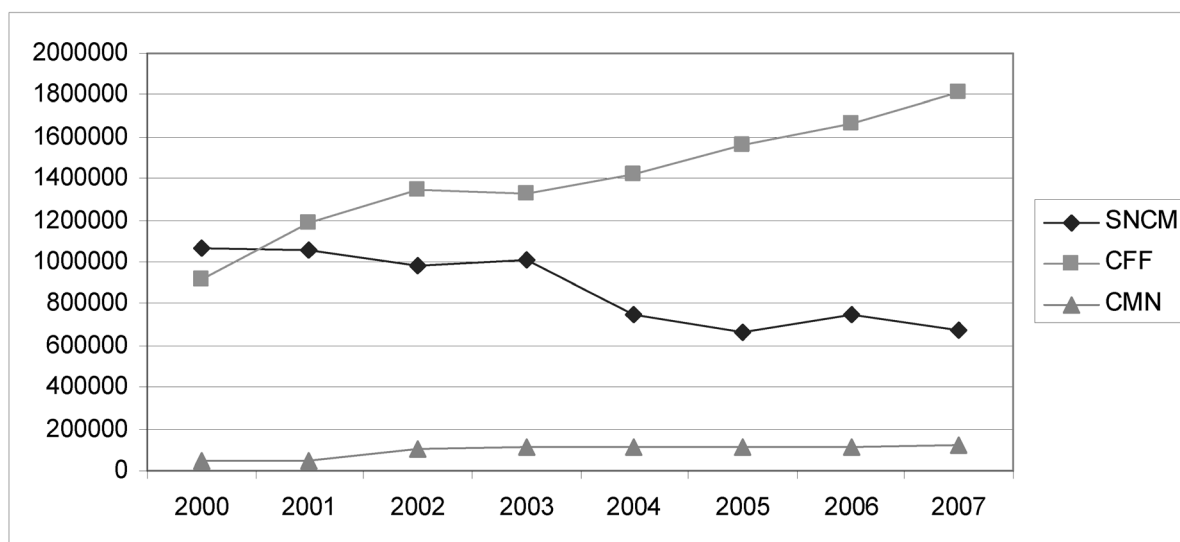
(40) SNCM on oma põhitegevusalal olnud pikka aega monopoolses seisundis. Alates 1996. aastast on talle siiski hakatud pakkuma konkurentsi, mis on väga kiiresti arenenud. Seega on mandri ja Korsika vaheliste mereühenduste vallas praegu suurim ettevõtja äriühing Corsica Ferries France (CFF) ning tema turuosa kasvab. Kuigi CFF on turul olnud alles alates 1996. aastast, on tema reisijateveoga seotud tegevus kasvanud aastatel 2000–2005 [...] (*) aastas ning see kasv jätkub. Praegu sõidab peaaegu [...] mandri ja Korsika vahel liikuvatest mererei-

sijatest CFFi laevaga, samas kui ainult [...] sõidab SNCMi laevaga; ülejäänud reisijad ehk [...] veab CMN.

(41) CFFi seitse aastat tagasi saavutatud positsioon asjaomasel turul väljendub ka hooegade kaupa Korsika ja Prantsusmaa mandriosa vahel veetud reisijate arvus. Alljärgnevalt esitatud graafikust ilmneb, et CFFi turuosa on kasvanud 45 %-lt 2000. aastal [...] %-le 2007. aastal ning SNCMi turuosa on samal ajavahemikul vähenenud 53 %-lt [...] %-le, kusjuures erinevus ületab üks miljon veetud reisijat.

1. graafik

Hooajal (mai–september) Prantsusmaa mandriosa ja Korsika vahel veetud reisijate arv – aastad 2000–2007

Allikas: Korsika transpordi piirkondlik vaatluskeskus

(42) SNCMi teised väiksemad konkurendid Korsika liinidel on Compagnie Méridionale de Navigation (CMN), Moby Lines, Happy Lines ja TRIS.

ettevõtte on käest andnud märkimisväärse turuosa oma ainsa konkurendi kasuks, kelle turuosa on nüüd oluliselt suurem.

(43) Kahel viimasel aastal on SNCMi pakkumine ja turuosad Korsika liinidel vähenenud, seejuures on reisijakohtade pakkumine vähenenud [...] % (–[...] % Nice'ist väljuvatel sõitudel ja –[...] % Marseille'st väljuvatel sõitudel).

(45) Reisijate mereveo turg mandri ja Korsika vahel on viimase 15 aasta jooksul kasvanud keskmiselt 4 %; see kasv peaks jätkuma, kusjuures 2008. aastaks on kavandatud samuti [...] %-line kasv ning seejärel mõeldud kasv järgmisteks aastateks. Siiski tundub, et uued ettevõtjad ei püüa kõnealusele turule siseneda. Korsika transpordiameti ajavahemikuks 2007–2013 avaliku teenindamise delegerimise lepingu sõlmimiseks algatatud riigihankes Korsika teatavatest sadamatest väljuvate mereveoliinide teenindamiseks olid ainsad kandideerijad CFF ja SNCM-CMN, kuigi võimalik oli isegi asjaomase liini osaline teenindamine.

(44) Sellegipoolest ilmneb turuosa jätkuvast vähenemisest, et väga aeglaselt taastub reisijate usaldus, mida kahjustasid tugevalt 2004. ja 2005. aasta sotsiaalsetest konfliktidest põhjustatud streigid ja rahutused, eelkõige seoses ettevõtte erastamisega. Reisijate usalduse taastumist on vaja SNCMi turuosa viimastel aastatel täheldatud vähenemise pidurdamiseks. Sellega seoses annab ettevõtte elujõulisuse kohta kinnitust käibe suurenemine 2007. aastal, ehkki

(46) SNCMi peamise konkurendina on CFF oluliselt suurendanud oma reisijakohtade arvu 500 000 kohalt [...] miljonile kohale ajavahemikul 1999–2007 (kusjuures [...] % suurenes kohtade arv 2006. ja 2007. aasta vahel), mis on võimaldanud suurendada nii käivet ([...] miljonilt 2005. aastal [...] miljonile 2007. aastal) kui ka turuosa. Seejuures on täituvusmäär CFFi puhul siiski struktuuriliselt madalam kui SNCMil, kõrvalekaldega [...] protsendipunkti 2007. aastal. SNCMi puhul oli 2007. aastal keskmine täituvusmäär [...] %, mis on asjaomase turu märkimisväärselt hooajalist iseloomu arvesse võttes normaalne (vt põhjendused eespool).

Kaubavedu

(47) Korsikaga kaubaveo puhul kuulus SNCMile 2005. aastal umbes [...] % Marseille'st ja Toulonist Korsikale suunduvat kaubaveoturust.

(48) Üldise kaubaveo puhul (saatjata kaubavedu) on SNCM ja CMN pooleldi monopoolses seisundis. Avaliku teenindamise delegerimislepingu raames tagavad need kaks ettevõtjat Marseille'st suunduvad sagedased sõidud kõikidesse Korsika sadamatesse.

(49) Nende treileritega seoses, mis lastitakse parvlaevadele koos saatjaga ning mis moodustavad jooksvates meetrites mõõdetud üldisest kaubaveost kokku 24 %, on reisijateveoga tegelevate ettevõtjate vahel konkurents. SNCMi ja CMNi käes on ka suurem osa saatjaga toimuvast kaubaveost. Teistele ettevõtjatele, eelkõige CFFile kuulub sellest 10 % ehk 2 % koguturust.

(50) Parvlaevadele koos saatjaga lastitud sõidukite puhul⁽⁵⁴⁾ (umbes 24 % üldisest kaubaveost 2003. aastal) kuulub SNCMile ja CMNile samuti suurem osa kõnealusest turust. Alates 2002. aastast on CFF siiski välja töötanud pakkumise ning talle kuulub ligikaudu [...] turust.

3.2. Transpordiühendus Magribi riikidega

(51) Tuneesia ja Alžeeria on oluline turg ligikaudu viie miljoni, eelkõige õhuteed kasutava reisijaga. Selles kontekstis kasutab mereveoteenust umbes 15 % reisijatevoost. Kui Alžeeria on 560 000 reisijaga suur mereveoturg, siis Tuneesia turuosa oma 250 000 reisijaga on väiksem.

(52) Mereveoturg Prantsusmaalt Magribi riikidesse on viimastel aastatel oluliselt kasvanud, 2001. ja 2005. aasta vahel oli kasv 13 %. Pidades silmas asjaomasesse piirkonda suunduva turismi kasvuperspektiivi, peaks 2010. aastaks mereveo aastane kasvumäär olema 4 %.

(53) Alžeerias on SNCM turul suuruselt teine ettevõtja pärast Alžeeria riigiettevõtet Entreprise Nationale de Transport Maritime de Voyageurs (ENTMV). SNCMi turuosa on kasvanud 24 %-lt 2001. aastal [...] %-le 2005. aastal.

(54) Tuneesias on SNCM ettevõtja Compagnie tunisienne de navigation (CTN) järel suuruselt teine ettevõtja turul. Ehkki alates 2001. aastast on SNCM kaotanud oma turuosa CTNi kasuks, langedes 44 %-lt [...] %-le 2004. aastal, võib 2005. aastal siiski täheldada mõningat kasvu ([...] %).

4. KÄESOLEVA OTSUSEGA HÕLMATUD MEETMETE KIRJELDUS

4.1. SNCMi rekapiitalseerimine 2002. aastal

4.1.1. Meetme kirjeldus

(55) Pärast komisjoni 17. juuli 2002. aasta otsust, millega lubatakse anda ettevõttele SNCM päästmisabi,⁽⁵⁵⁾ teatasid Prantsuse ametiasutused 18. veebruaril 2002 komisjonile kavast anda ettevõttele SNCM ümberkorraldusabi. See meede seisnes SNCMi rekapiitalseerimises ematettevõtte CGMF kaudu 76 miljoni euro ulatuses, millest 46 miljonit eurot moodustasid ümberkorralduskulud⁽⁵⁶⁾. Selle kapitali suurendamise eesmärk oli tõsta SNCMi omakapital 30 miljonilt eurolt 106 miljonile eurole.

(56) Kooskõlas 1999. aasta suunistega esitasid Prantsuse ametiasutused komisjonile SNCMi ümberkorralduskava,⁽⁵⁷⁾ milles käsitleti viit küsimust:

i) ülesõitide arvu vähendamine ja laevade ümberpaigutamine eri liinide vahel (liinide arvu vähendamine Korsika suunal ja Magribi riikidesse suunduvate liinide arvu suurendamine)⁽⁵⁸⁾;

ii) laevastiku vähendamine nelja laeva võrra, mis pidi tooma sisse 21 miljonit eurot;

iii) teatava kinnisvara võõrandamine;

iv) tööjõu vähendamine⁽⁵⁹⁾ ligikaudu 12 %, mis pidi koos mõistliku palgapoliitikaga võimaldama vähendada meeskonnakulusid 61,8 miljonilt eurolt 2001. aastal keskmiselt [...] miljonile eurole aastatel 2003–2006 ja sadamamakse 50,3 miljonilt eurolt 2001. aastal [...] miljonile eurole samal ajavahemikul;

v) kahe tütarettevõtte, Compagnie Maritime Toulonnaise'i ja äriühingu Corsica Marittima tegevuse lõpetamine; järelejäänud tegevuse võtab üle SNCM.

- (57) Pärast komisjoni 19. augusti 2002. aasta otsuses esitatud märkusi kirjeldasid Prantsuse ametiasutused oma 31. jaanuari 2003. aasta kirjas muudatusi, mis tehti ümberkorralduskavas järgmiste punktide kohta:
- kohustused ja täpsustused palgapoliitikas,
 - vahetarbimisega seonduvate kulude vähendamise kava,
 - võetud kohustus, mille kohaselt ei alusta SNCM oma konkurentidega Korsika liinil hinnasõda.
- (58) Viimase punkti kohta täpsustasid Prantsuse ametiasutused, et „SNCM võtab endale selle kohustuse tingimusteta, kuna leiab, et hinnasõda ei sobiks kokku ei tema strateegilise positsiooni ega huvidega, sest see põhjustaks tema tulude vähenemist, samuti ei oleks see kokkusobiv tema tavade ega oskusteabega”.
- (59) Prantsuse ametiasutused esitasid oma ümberkorralduskavas komisjonile üksikasjaliku finantsmudeli ajavahemikuks 2002–2007, tuginedes mitmete muutujatega seotud keskmistele eeldustele⁽⁶⁰⁾. Muu hulgas näitavad finantsprognosid, et alates 2003. aastast teenitakse taas jooksvat kasumit.

1. tabel

Finantsmudel ajavahemikuks 2002–2007

(miljonites eurodes)

	2000	2001	2002	2002	2003	2004	2005	2006	2007
	realiseeritud	realiseeritud	kavandatud	realiseeritud	kavandatud	kavandatud	kavandatud	kavandatud	kavandatud
Käive	204,9	204,1	178	205,8	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
Tegevustoetused	85,4	86,7	74,5	77,7	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
Jooksev kasum/kahjum	- 14,7	- 5,1	1,2	- 5,8	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
Netotulemus	- 6,2	- 40,4	23	4,2	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
Omahendid	67,5	29,7	119	33,8	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
Rahalised netolaenud (välja arvatud liisingud)	135,8	134,5	67,7	144,8	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
Finantssuhtarvud					[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
Kasum/kahjum/käive + toetused	- 5 %	- 2 %	0 %	- 2 %	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]
Omahendite/võlgnevuse bilanss	50 %	22 %	176 %	23 %	[...]	[...]	[...]	[...]	[...]

2000., 2001. ja 2002. aasta andmed SNCMi 2001. ja 2002. aasta aruandest.

(60) Kapitalitoetus 76 miljoni euro ulatuses ning plaan teenida alates 2003. aastast taas kasumit pidid Prantsuse ametiasutuste arvates tõstma omakapitali 2001. aasta lõpu ligikaudu 30 miljoni euro tasemelt lühiajalises perspektiivis tasemele 120 miljonit eurot (2003) ja seejärel ümberkorralduskava lõpuks (2006–2007) tasemele [...] miljonit eurot. See pidi võimaldama vähendada 145 miljoni euro suurust finantsvõlga 2002. aastal [...] miljonilt eurolt [...] miljonile eurole aastatel 2003–2005. Ümberkorralduskava viimasteks aastateks oli ettevõtte kavandanud võla suurenemist seoses ühe või kahe täies omanduses oleva laeva renoveerimisega.

(61) Samuti esitasid Prantsuse ametiasutused oodatavate tulemuste tundlikkuse uuringu seoses eri laevaliine käsitlevate eeldustega. Sellel alusel näitavad eri simulatsioonid, et SNCM peaks kavandatud olukordades taas kasumisse jõudma.

4.1.2. Rekapitalizeerimise summa kindlaksmääramine

- (62) Meetodi ⁽⁶¹⁾ puhul, mida Prantsuse ametiasutused kasutavad rekapitalizeerimise summa kindlaksmääramiseks, tuginetakse rahastamisvajaduse arvutamisel Euroopa viie laevandusettevõtja omavahendite ja finantsvõla keskmisele suhtele 2000. aastal. Vaatamata nende ettevõtjate bilansierinevustele arvestasid Prantsuse ametiasutused kõnealuseks keskmiseks suhteks 79 %. Prantsuse ametiasutused leiavad, et ajavahemikuks 2002–2007 tehtud finantsprognosisid annavad omavahendite ja finantsvõla keskmiseks suhteks 77 %, kusjuures omavahendid ulatuvad 2007. aastaks 169 miljoni euroni. Omavahendite sellise taseme pidi saavutama 76 miljoni euro suuruse rekapitalizeerimise ning ümberkorralduskavas ettenähtud tegevuse eduka elluviimisega.

4.2. Pärast 2002. aasta rekapitalizeerimist rakendatud meetmed

4.2.1. Üldine märkus

- (63) 2002. aasta rekapitalizeerimine ja ümberkorralduskava ei andnud oodatud tulemusi ning alates 2004. aastast on SNCMi majanduslik ja finantsolukord märgatavalt halvenenud. Sellele halvenemisele on kaasa aidanud nii ettevõttesisesed tegurid (sotsiaalsed konfliktid, tootlikkuse märkide ebapiisav ja hilinevud elluviimine, turuosade kaotamine) kui ka SNCMist sõltumatud tegurid (sihtkoha Korsika vähenenud ligiõmbavus, turuosa omandamine CFFi poolt, riigipoolsed juhtimisvead) ⁽⁶²⁾ ning kütusehinna tõus.
- (64) Nii oli SNCMi jooksev kahjum 2004. aastal 32,6 miljonit eurot ja 2005. aastal 25,8 miljonit eurot. Puhaskahjum oli 2004. aastal 29,7 miljonit eurot ja 2005. aastal 28,8 miljonit eurot.
- (65) SNCMi majandusliku ja finantsolukorra halvenemise tõttu pidid Prantsuse ametiasutused võõrandama aktsiaid odavamalt, kui oli ette nähtud 2002. aasta ümberkorralduskavaga ja nõutud 2003. aasta otsusega, ning algatama menetluse eraõiguslike partnerite leidmiseks.

2. tabel

SNCMi alates 2002. aastast võõrandatud aktsiate loetelu ⁽⁶³⁾

	Võõrandamise puhastulu	Kuupäev
2002. aasta teatises kavandatud võõrandamised (eurodes)	25 165 000	
Aliso (Asco asemel, kooskõlas komisjoni 8. septembri 2004. aasta otsusega)	[...]	30.9.2004
Napoléon	[...]	6.5.2002
Monte Rotondo	[...]	31.7.2002
Liberté	[...]	27.1.2003
Kinnisvaraüksus Schuman	[...]	20.1.2003
Komisjoni 9. juuli 2003. aasta otsusega nõutud lisavõõrandamised (eurodes)	5 022 600	
SCI Espace Schuman	[...]	24.6.2003
Southern Trader	[...]	22.7.2003
Someca	[...]	30.4.2004
Amadeus	[...]	12.10.2004
CCM	[...] (!)	—

	Võõrandamise puhastulu	Kuupäev
Pärast 2003. aasta juulikuu otsust tehtud lisavõõrandamised (miljonites eurodes)	12,6	
Asco	[...]	24.5.2005
Sud Cargos	[...]	15.9.2005
SNCMi kinnisvaraportfelli kuuluvate korterite müük (varem SNCMi töötajatele kuulunud korterid)	[...]	september 2003 kuni 2006
Kokku (miljonites eurodes)	42,385	
⁽¹⁾ [...]		

4.2.2. Pärast 2002. aasta rekapiitalseerimist rakendatud meetmed

(66) Pärast avatud, läbipaistvat ja mittediskrimineerival alusel peetud valikuprotsessi (64) jõudsid riik, BCP ja VT väga raskes sotsiaalses ja rahalises olukorras 13. oktoobril 2005 lõpuks kokkuleppele. VT on seega SNCMi tööstusettevõtja (osalus 28 %) ja BCP tema kontrolliv aktsionär 38 %-lise osalusega. Riik on eelkõige palgatöötajate ees võtnud endale kohustuse jääda ettevõtte aktsionäriks 25 %-lise osalusega (65). BCP ja VT koostasid SNCMi jaoks ärikava, mis edastati 7. aprillil 2006 Euroopa Komisjonile.

Vastastikuse mõistmise memorandumi sisu

(67) 16. mail 2006 kirjutasid osalised (BCP, VT ja CGMF) alla vastastikuse mõistmise memorandumile, mille kohaselt võõrandati 75 % SNCMi kapitalist eraõiguslikele ülevõtjatele.

(68) Vastastikuse mõistmise memorandumi II jaos sätestatakse, et CGMF võtab endale kohustuse kiita heaks, allkirjastada ja täielikult vabastada SNCMi kapitali suuremine kogusummas 142,5 miljonit eurot.

(69) Pärast kapitali suurendamist nähakse ette SNCMi aktsiakapitali vähendamine aktsiate tühistamise teel, et see oleks nii väike, kui on lubatud aktsiaseltsi puhul, kelle väärtpaberitega ei kaubelda reguleeritud turul.

(70) Peale kapitali suurendamise kohustub CGMF andma SNCMi käsutusse jooksevkontole ettemakse vormis 38,5 miljonit eurot. See ettemakse jooksevkontole, mille SNCM annab hoiule sekvestri kätte (pank CIC), on ette nähtud n-ö suuremeelsusega seotud kulude katmiseks, mis lisanduvad õiguslike ja lepinguliste sätete kohaldamisel nõutavatele summadele ülevõtjate rakendatava töötajate arvu vähendamise kava korral (66). Õiguslike ja lepinguliste sätete kohaldamise alusel makstavatele hüvitistele lisanduvaid hüvitusi makstakse individuaalsel ja

nimelisel alusel palgatöötajatele, kes on ettevõttest lahkunud ning kelle tööleping on katkestatud.

(71) Nende toimingute järel võõrandab CGMF vastastikuse mõistmise memorandumi III jaos kohaselt eraõiguslikele ülevõtjatele oma aktsiad, mis moodustavad 75 % ettevõtte aktsiakapitalist ja [...], mis on mõeldud selleks, et rahastada seda osa sotsiaalkavast, mis läheb kaugemale lepingulistest ja õiguslikest kohustustest.

(72) Samuti nähakse vastastikuse mõistmise memorandumi III jaoga ette, et ülevõtjad ja CGMF märgivad uusi aktsiaid ühiselt ja samaaegselt kokku 35 miljoni euro ulatuses, ning 8,75 miljoni euro suurune jooksevkonto toetus BCP/VT-lt, mis antakse SNCMi kasutusse vastavalt tema sularahanõudlusele. Vastastikuse mõistmise memorandumi lõikes III.2.7 sätestatakse, et CGMFi aktsiate väärtus on mis tahes ajal võrdne nende algse nimiväärtusega, mida suurendatakse [...] % võrra nende vabaks lastud nimiväärtusest, mida korrutatakse näitajaga P/365, kus P on päevade arv alates aktsiate realiseerimise kuupäevast, millest on maha arvestatud kõik laekunud summad (näiteks dividendid). Kõnealust korda ei rakendata äriühingu tervendamise või juriidilise likvideerimise korral.

(73) Vastastikuse mõistmise memorandum (jagu III.5) sisaldab SNCMi võõrandamise äramuutvat tingimust, mida ülevõtjad võivad samaaegselt rakendada ühe alljärgnevalt nimetatud sündmuse korral, juhul kui need sündmused võiksid seada kahtluse alla ülevõtjate ärikavade usaldusväärsuse ja mõjutada äriühingu elujõu taastamist:

— avaliku teenindamise delegeerimislepingu mittesõlmimine Korsika mereliinide teenindamiseks alates 1. jaanuarist 2007 algavaks ajavahemikuks [...];

— Euroopa Komisjoni, esimese astme kohtu või Euroopa Kohtu mis tahes negatiivne otsus, näiteks tegevuse keelamine või tingimuste esitamine, millel on äriühingu väärtusele oluline mõju [...].

- (74) Vastastikuse mõistmise memorandumi VII jaos sätestatakse, et CGMF võtab enda kanda osa SNCMi sotsiaalsest kohustustest seoses selle pensionile jäänud töötajate vastastikuste kindlustusmaksetega hinnanguliselt 15,5 miljoni euro ulatuses alates ettevõtte omandiõiguste ülevõtmise päevast.
- (75) Vastastikuse mõistmise memorandumi IV jaos täpsustatakse ettevõtte juhtimiskorda. Nähakse ette SNCMi juhtimisviisi muutmine, mille järel saab SNCMist juhatuse ja järelevalvenõukoguga aktsiaselts. Järelevalvenõukogu koosneb esialgu kümnest, hiljem neljateistkümnest liikmest. Järelevalvenõukogu eesistujaks määratakse ajutiselt riigi esindaja. Kui avaliku teenindamise delegerimisleping sõlmitakse SNCMiga, saab järelevalvenõukogu eesistujaks BCP esindaja. Juhatuse ülesanne on tagada SNCMi operatiivjuhtimine.
- (76) Prantsuse valitsus kiitis 26. mail 2006 heaks SNCMi võõrandamise ja eespool osutatud meetmed.

Meetmed

- (77) Eeltoodud arvesse võttes sisaldab vastastikuse mõistmise memorandum kolme liiki riiklikke meetmeid, mis põhjendavad läbivaatamist seoses riigiabi käsitleva ühenduse korraga:
- SNCMi täielik võõrandamine 158 miljoni euro suuruse negatiivse hinna eest (142,5 miljonit eurot kapitalitoetust ning vastastikuste sotsiaalkindlustusmaksete katmine 15,5 miljoni euro ulatuses),
 - CGMFi ettemakse jooksevkontole 38,5 miljoni euro ulatuses SNCMist koondatud töötajate jaoks,
 - kapitali suurendamine 8,75 miljoni euro võrra, mille CGMF märkis ühiselt ja samaaegselt VT ja BCP tehtud 26,25 miljoni euro suuruse toetusega.

5. KÄESOLEVA OTSUSE REGULEERIMISALA

- (78) Käesolevas lõplikus otsuses käsitletakse meetmeid, mida Prantsusmaa on rakendanud SNCMi kasuks alates 18. veebruarist 2002, nimelt:
- CGMFi SNCMile antud kapitalitoetus 76 miljoni euro ulatuses 2002. aastal (millest 53,48 miljonit eurot avaliku teenindamise kohustuste alusel ning ülejäänud ümberkorraldusabina),
 - CGMFi SNCMile määratud negatiivne müügihind 158 miljoni euro ulatuses,
 - CGMFi toetus 8,75 miljoni euro ulatuses;

— teatavate sotsiaalsete lisameetmete katmine CGMFi poolt 38,5 miljoni euro ulatuses.

- (79) Käesolevas otsuses ei käsitleta nende rahaliste hüvitiste läbivaatamist, mida SNCM sai või saab tulevikus avaliku teenindamise kohustuste alusel ajavahemikul 2007–2013 – neid käsitletakse eraldi menetluses.

6. KOMISJONI 2002. JA 2006. AASTA OTSUSTE VASTUVÕTMISE PÕHJUSED

6.1. 2002. aasta ametliku uurimismenetluse algatamine

- (80) Oma 19. augusti 2002. aasta otsuses menetluse algatamise kohta tunnustas komisjon SNCMi küll raskustes oleva äriühinguna, kuid väljendas kahtlusi selle kohta, kas teatatud meede on kokkusobiv sel ajal jõus olnud 1999. aasta suuniste punktis 3.2.2. nimetatud kriteeriumidega.
- (81) Komisjon väljendas teatavaid kahtlusi ümberkorralduskava suhtes, võttes arvesse, et ettevõtte kahjumi põhjuseid ei olnud analüüsitud. Eelkõige hõlmasid komisjoni küsimused kahjumi ja avaliku teenindamise kohustuste vahelisi seoseid, SNCMi laevade ostupoliitika mõju kasumiaruannetele ning ettevõtte tootlikkuse suurendamiseks kavandatavaid meetmeid.
- (82) Peale selle rõhutas komisjon, et ümberkorralduskavas on teatavaid lünki, eelkõige asjaolu, et vahetarbimise summa vähendamiseks puuduvad konkreetsed meetmed ning et ei käsitleta SNCMi tulevast hinnapoliitikat.
- (83) Samuti olid komisjoni arvates küsitavad Prantsuse ametiasutuste poolt rekapitalizeerimise summa kindlaksmääramiseks kasutatud arvutamismeetodi asjakohasus ning teatavad finantssimulatsioonide koostamiseks kasutatud hüpoteesid.

6.2. 2006. aasta ametliku uurimismenetluse laiendamine

- (84) Komisjon otsustas oma 13. septembri 2006. aasta otsusega laiendada 2002. aasta ametlikku uurimismenetlust SNCMi erasektorile võõrandamise raames ettenähtud meetmetele.
- (85) Esiteks, arvestades seda, et Prantsuse ametiasutustel paluti 7. aprillil 2006 (vt käesoleva otsuse punkti 17) läbi vaadata osa 2002. aasta kapitalitoetuse summast Altmarki kohtupraktikat silmas pidades, väljendas komisjon sellega seoses kahtlusi ühenduse kohtuniku nimetatud kohtuotsuses esitatud tingimustest (eelkõige teisest ja neljandast tingimusest) kinnipidamise osas⁽⁶⁷⁾.

- (86) Oma 2006. aasta otsuses leidis komisjon, et juhul kui kõnealune summa oleks liigitatud EÜ asutamislepingu artikli 86 lõikega 2 vastavuses olevaks abiks, oleks uus abisumma, mida tuleb hinnata ümberkorraldusabi käsitlevaid suuniseid silmas pidades, 15,81 miljonit eurot. Komisjon avaldas kahtlust seoses sellega, kas juhul, kui ümberkorraldusabi suurus on 2002. aastal teatatud ja 2003. aastal heaks kiidetud summast tunduvalt väiksem, on asjakohane säilitada kõik 2003. aasta otsusega SNCMile pandud kohustused.
- (87) Samuti väljendas komisjon kahtlust selliste 2003. aasta otsusega sätestatud tingimuste täitmise suhtes, mis käsitlevad hinnaliidri põhimõtet ja Korsikale tehtavate ülesõitude arvu.
- (88) Seoses SNCMi võõrandamise negatiivse hinnaga väljendas komisjon kahtlust, kas riigipoolne rekapiitaliseerimine enne SNCMi võõrandamist on vastavuses turumajandusliku erainvestori põhimõttega. Eelkõige väljendas komisjon kahtlust nende likvideerimiskulude arvutamise paikapidavuse suhtes, mida riik peab aktsionärina SNCMi likvideerimise korral maksma.
- (89) Komisjon kahtles, kas päästmis- ja ümberkorraldusabi käsitlevad suunised võiksid põhjendada finantsmeetmete võtmist.
- (90) Muu hulgas oli komisjonil kahtlusi 8,75 miljoni euro suuruse teise rekapiitaliseerimise kohta seoses era- ja avaliku sektori investeringute samaaegsuse põhimõtettest kinnipidamise ning aktsiate märkimise tingimuste asjakohasuse kohtaupraktika tähenduses.
- (91) Lõpuks avaldas komisjon kahtlust selle üle, kas 38,5 miljoni euro ulatuses võetavad sotsiaalsed lisameetmed isikutoetuste maksmiseks võiksid anda ettevõtjale kaudse eelise. Samuti rõhutas komisjon vasturääkivuse ohtu, kui koondamisega seotud lisahüvitised arvestatakse teadlikult investori kantavate riskide hulka.
- (92) Prantsuse ametiasutused kutsusid oma 7. aprilli 2006. aasta kirjas ning pärast 2006. aasta otsuse vastuvõtmist esitatud kommentaarides komisjoni üles sedastama, et 2002. aasta kapitali suurendamise üks osa, nimelt 53,48 miljoni euro suurune summa ei ole oma „avalikku teenindamist hüvitava” iseloomu tõttu ajavahemikul 1991–2001 Altmarki kohtupraktikat silmas pidades käsitletav riigiabina, leides, et nimetatud kohtupraktikas sätestatud neli tingimust on kõnealusel juhul täidetud.
- (93) Konkreetsemalt Altmarki teise tingimuse puhul rõhutavad Prantsuse ametiasutused, et Altmarki kohtuotsuse põhjal peab eelnevalt objektiivsel ja läbipaistval viisil kindlaks määrama üksnes arvutamiseks kasutatavad parameetrid. Seega märgivad Prantsuse ametiasutused käesoleval juhul, et 53,48 miljonit eurot maksti 2003. aasta novembris nende arvutusparameetrite alusel, mis olid asjaomase ajavahemiku (1991–2001) kohta eelnevalt kindlaks määratud ⁽⁶⁸⁾.
- (94) Seega ei sea Prantsusmaa arvates asjaolu, et ebapiisava hüvitamise ümberhindamiseks tehti makse tagantjärele, kahtluse alla tema järelt, mille kohaselt olid need parameetrid, mille alusel 53,48 miljoni euro suurune hüvitis arvutati, enne avaliku teenindamise kohustuste täitma asumist objektiivsel ja läbipaistval viisil kindlaks määratud.
- (95) Altmarki neljanda tingimuse puhul leiavad Prantsuse ametiasutused, et selles osutatakse sellise avaliku teenindamise kohustust täitva ettevõtja tunnustele, keda võib liigitada tüüpiliseks hästi juhitud ettevõtteks, kuid seevastu ei osutata kordagi mis tahes nõudele seoses kõnealuse ettevõtja minimaalse või keskmise tasuvusega.
- (96) Sellega seoses leiavad Prantsuse ametiasutused, et ajavahemiku 1991–2001 kohta võib SNCMi puhul kasutada „hästi juhitud ettevõtte presumptsiooni” ning et kõnealuse ettevõtja suhtes ei saa rakendada ühtegi „halvasti juhitud ettevõtte presumptsiooni” üksnes seetõttu, et ajavahemikul 1991–2001 kandis ta rahalist kahju. Prantsuse ametiasutuste arvates ei saa SNCMi kahjumit seostada halva juhtimisega, vaid see on tingitud 1991. ja 1996. aastal alla kirjutatud lepingute jäikusest ning kõnealuse ettevõtja traditsioonilise turu äkilisest vapustusest, mille põhjustas üleminek monopoolsest seisundist kiüllalt tihedatele konkurentsitingimustele. Seega käitus SNCM tüüpiliselt hästi juhitud ettevõtena.
- (97) Prantsusmaa rõhutab, et kohustusi oli aastaringselt ja nõutava sagedusega võimeline täitma üksnes avalikõiguslik ettevõtja, ning seda hoolimata sellest, et 1996. aastal sisenes turule eraettevõtja, kes teenindas üksnes teatavaid liine ja ainult kõrghooajal. Rangemas tähenduses ei ole olemas ettevõtjat, kelle kulusid võiks võtta aluseks selle kindlaksmääramisel, kas SNCMile antud hüvitise tase ületab avaliku teenindamise kohustuste täitmiseks vajalikke kulusid või mitte. Seetõttu on Prantsuse ametiasutuste arvates keeruline võrrelda SNCMi kulude struktuuri teiste laevandusettevõtete omaga, võttes arvesse SNCMi tegevuse ning asjaomase turu spetsiifilisust.

7. PRANTSUSE AMETIASUTUSTE SEISUKOHT

7.1. Seisukoht 2002. aasta rekapiitaliseerimise kohta

7.1.1. Seisukoht 53,48 miljoni euro kohta, arvestades Altmarki kohtupraktikat

7.1.1.1. Altmarki kohtuasja neljast kriteeriumist kinnipidamine

- (92) Prantsuse ametiasutused kutsusid oma 7. aprilli 2006. aasta kirjas ning pärast 2006. aasta otsuse vastuvõtmist esitatud kommentaarides komisjoni üles sedastama, et 2002. aasta kapitali suurendamise üks osa, nimelt 53,48 miljoni euro suurune summa ei ole oma „avalikku teenindamist hüvitava” iseloomu tõttu ajavahemikul 1991–2001 Altmarki kohtupraktikat silmas pidades käsi-

- (98) Vaatamata sellele, et praktikas ei ole võimalik leida ettevõtjat, keda võiks kõnealuse ajavahemiku kohta kasutada võrdlusalusena, leiab Prantsusmaa, et 2005. ja 2006. aastal komisjoniga peetud teabevahetuse käigus kohustati teda esitama objektiivseid ja põhjendatud argumente, mille alusel oleks võimalik määratleda SNCMi kui „tüüpilist, hästi juhitud ja piisavalt varustatud ettevõtet”, ning sedastada, et Altmarki kohtuotsuses esitatud neljas kriteerium on täidetud ⁽⁷⁰⁾.
- (99) Peale selle leiab Prantsusmaa, et võrdlus, mis põhineb CFFi ja SNCMi kulude struktuuri kohta kättesaadavatel andmetel, ei lükka kaugeltki ümber SNCMi hea juhtimise presumptsiooni, eelkõige seetõttu, et see ei võimalda üldse arvesse võtta seda olulist osa avaliku teenindamise kuludest, mis on seotud kaubaveoga.
- (100) Muu hulgas kinnitab Prantsusmaa, et sellisel juhtumil nagu käesolev võib järeldada, et Altmarki kohtuotsuse (ja eelkõige Ferringi kohtuotsuse) aluseks olev kohtupraktika peab olema mõistetav üksnes ülemäärase hüvitise puudumise tõestusena. Sellega seoses leiavad Prantsuse ametiasutused, et makstud toetused ei ületanud SNCMi tegelikult kantud kulude suurus seoses talle pandud avaliku teenindamise kohustustega, nagu seda osutas komisjon oma 30. oktoobri 2001. aasta otsuses ⁽⁷⁰⁾.
- (101) Lõpuks kinnitavad Prantsuse ametiasutused, et asjaolu, et Altmarki kohtupraktikat kohaldatakse aastate 2002–2006 kohta sõlmitud avaliku teenindamise delegerimislepingu suhtes, peaks aitama hajutada kahtlusi selles osas, kas kõnealune kohtupraktika on kohaldatav avaliku teenindamisega seotud kulude hüvitamise suhtes ajavahemikul 1991–2001. Prantsusmaa arvates on aastatel 1991–2001 ja 2002–2006 makstud hüvitised ühesuguse iseloomuga, kuna nende kindlaksmääramiseks kasutatavad parameetrid on sarnased, nimelt avaliku teenindamisega seotud ranged nõuded, neid nõudeid ainsana täita suutva ettevõtja olemasolu ning tegevuskulude arvesse võtmise skeem.
- (102) Kokkuvõtteks on Prantsusmaa seisukohal, et Altmarki kohtuasjas esitatud neljast tingimusest kinnipidamist kinnitab avaliku teenindamise kohustuste olemasolu ning tõsiasi, et ajavahemiku 1991–2001 kohta ei toimunud ülemäärast hüvitamist.
- 7.1.1.2. 53,48 miljoni euro kokkusobivus ühisturu nõuetega, võttes arvesse EÜ asutamislepingu artikli 86 lõiget 2
- (103) Kui komisjon peaks järeldama, et kõnealuse sekkumise puhul on tegemist riigiabiga EÜ asutamislepingu artikli 87 lõike 1 tähenduses, leiavad Prantsuse ametiasutused, et see iseseisev ja 2002. aasta ümberkorralduskavast sõltumatu meede on kokkusobiv EÜ asutamislepingu artikli 86 lõikega 2, kuna esimese astme kohus seda kokkusobivuse alust oma 2005. aasta otsuses ei vaidlustanud.
- (104) Prantsuse ametiasutused rõhutavad asjaolu, et käesoleval juhul on kõnealuse summa puhul tegemist meetmega, mida ei tohiks hinnata 1999. või 2004. aasta ümberkorraldusabi käsitlevate suuniste valguses ning mida eelkõige ei peaks arvesse võtma 2002. aasta kavast esitatud tingimuste hindamisel. Prantsusmaa arvates ei saaks 2004. aasta ümberkorraldusabi suunistega (punkt 68) põhjendada 53,48 miljoni euro arvestamist ümberkorraldusabi hulka.
- (105) Sellega seoses kinnitab Prantsusmaa, et 53,48 miljoni euro suurune summa, mis katab hüvitised avaliku teenindamise kohustuste täitmise eest ajavahemikul 1991–2001, ei ole ümberkorralduse ajal võetud meede, olgu siis tegemist 2002. aastal teatatud ümberkorralduskava või selle ajakohastatud versiooniga, vaid et see võeti enne kõnealuseid ümberkorralduskavasid. Samuti väidavad Prantsuse ametiasutused, et meede, mille eesmärk on hüvitada ettevõtjate avaliku teenindamise kohustuste täitmise tõttu kantud kulud, ei ole oma iseloomult ümberkorraldusabi kõnealustes suunistes määratletud tähenduses.
- (106) Prantsuse ametiasutused leiavad, et isegi kui sellest summast teatati ümberkorraldusabina antava üldise rahalise panuse raames, ei ole komisjon seotud liikmesriikide vastuvõetud määratlustega, vaid et komisjoni ülesanne on hoopis vajaduse korral klassifitseerida asjaomane meede ümber meetmena, mis ei ole riigiabi, või vastupidi, liigitada meede riigiabiks, isegi juhul, kui asjaomane liikmesriik ei ole seda sellena esitanud.
- 7.1.2. Seisukoht ümberkorraldusabi alusel teatatud saldo kohta
- (107) Eeltoodut arvesse võttes leiab Prantsusmaa, et kui 53,48 miljoni euro suuruse summa puhul otsustatakse, et sellel puuduvad riigiabi tunnused, või kui see liigitatakse EÜ asutamislepingu artikli 86 lõikega 2 kokkusobivaks riigiabiks, ei ole 2002. aastal teatatud ümberkorraldusabina käsitatava abi suurus enam mitte 76 miljonit eurot, vaid 15,81 miljonit eurot.
- 7.2. Seisukoht pärast 2002. aasta rekapiitalseerimist rakendatud meetmete kohta
- (108) Kõigepealt tuleb Prantsusmaa meelde, et aastatel 2004–2005 toimunud sotsiaalsete liikumiste tõsiduse ning SNCMi majandusliku ja finantsolukorra halvenemise tõttu algatas riik aktsionärina 2005. aasta jaanuaris erainvestorite valikumenetluse ning rakendas erakorralisi meetmeid (eelkõige laeva Asco ja ettevõttes Sud Cargos osaluse võõrandamine) ⁽⁷¹⁾.

- 7.2.1. Seisukoht SNCMi negatiivse võõrandamishinna kohta
- (109) Kohaldades kõnealuses valdkonnas ühenduse kohtupraktikat, kutsuvad Prantsuse ametiasutused komisjoni üles võtma seisukoha, et SNCMi 158 miljoni euro suurune negatiivne võõrandamishind ei sisalda ühtegi meedet, mida saaks liigitada abina EÜ asutamislepingu artikli 87 lõike 1 tähenduses, kuna Prantsuse riik käitus turumajandusliku erainvestorina.
- (110) Kõigepealt osutab Prantsusmaa, et 158 miljoni euro suurune lõplik hind, mis oli väiksem sellest negatiivsest hinnast, mida ülevõtjad SNCMi auditeerimise põhjal algselt küsisid, on avatud, läbipaistva ja mittediskrimineeriva hankemenetluse raames kontrolli võõrandamise üle peetud läbirääkimistel saavutatud tulemus ning et seetõttu on tõepoolest tegemist turuhinnaga.
- (111) Prantsusmaa leiab, et kuna SNCMile otsiti eraõiguslikku partnerit avatud, läbipaistva ja mittediskrimineeriva hankemenetluse käigus, mille järel valiti välja parim pakkumine, on võõrandamishinna puhul tegemist turuhinnaga.
- (112) Prantsuse ametiasutuste arvates toimus võõrandamine 158 miljoni euro suuruse negatiivse hinna eest riigi jaoks kõige soodsamates tingimustes kooskõlas ühenduse kohtupraktika ning komisjoni otsustuspraktikaga ega sisalda seega mingeid abile omaseid tunnuseid. Prantsusmaa leiab, et kõnealune negatiivne hind on madalam likvideerimiskuludest, mida riik oleks pidanud ettevõtte likvideerimise korral kandma.
- (113) Sellisele järeldusele jõuab Prantsusmaa nii Euroopa Ühenduste Kohtu praktikas (edaspidi Gröditzeri kohtupraktika) ⁽⁷²⁾ kasutatud lähenemisviisi kui ka SNCMi tegelike likvideerimiskulude analüüsil põhinevat lähenemisviisi (ABXi otsus) ⁽⁷³⁾ kohaldades.
- (114) Esimese meetodi puhul, mis põhineb Gröditzeri kohtupraktikal, väidab Prantsusmaa, et kõnealune kohtuotsus kinnitas komisjoni 8. juuli 1999. aasta otsuses esitatud hinnangut, mille kohaselt „võetakse likvideerimiskuludena arvesse üksnes varade likvideerimisväärtust“ ⁽⁷⁴⁾.
- (115) Selles osas on CGMFi ⁽⁷⁵⁾ ja Oddo-Hastingsi ⁽⁷⁶⁾ aruannetes varade likvideerimisväärtus 30. septembril 2005 hinnatud vähemalt [...] miljoni euro suuruseks ⁽⁷⁷⁾.
- (116) Kuna riik on äriühingu aktsiakapitali omanikuna vastutav asjaomase äriühingu võlgade eest ainult selle äriühingu varade likvideerimisväärtuse ulatuses (Hytasa kohtupraktika), ⁽⁷⁸⁾ kinnitab Prantsusmaa, et ettevõtte vähemalt [...] miljoni euro suuruseks hinnatud vara likvideerimisväärtus on selgelt suurem kui 158 miljoni euro suurune negatiivne võõrandamishind.
- (117) Teise meetodi kohta märgib Prantsusmaa, et see lähtub komisjoni otsusest, mis käsitleb riigiabi, mida Belgia andis ABX Logisticsile, milles komisjon uuris negatiivset võõrandamishinda, mille puhul, nagu käesoleval juhulgi, oli tegemist turuhinnaga, ja võrdles seda hinda kuludega, mida riik aktsionärina oleks sõltumatu kolmanda isiku hinnangul pidanud realselt kandma kokkuleppelise likvideerimise või pankrotimenetluse korral. Prantsusmaa arvates tunnustab komisjon kõnealuses otsuses eelkõige teatavate kulude kehtivust, mille tulemuseks võib olla kreditoride ettevõtte juhtide vastu algatatud menetlus võlgade ja kohustuste katmiseks või oma tütarettevõtet likvideeriva kontserni teiste harude likvideerimine.
- (118) Tuginedes eespool osutatud CGMFi ja Oddo-Hastingsi aruannetele leiavad Prantsuse ametiasutused, et kokku oleksid tegelikud kulud, mida Prantsuse Vabariik aktsionärina oleks pidanud kandma, jäänud 30. septembril 2005 [...] miljoni euro ja [...] miljoni euro vahele.
- (119) Selle meetodi puhul võetakse eelkõige arvesse riski, et Prantsuse riiki oleks kohustatud katma võlgu ja kohustusi, kui kohus oleks pidanud teda käsitava SNCMi *de facto* juhina. Prantsuse ametiasutused leiavad, et võlgade ja kohustuste katmiseks algatatava menetluse riski ei saa kõrvale jätta, eelkõige arvestades ühte kassatsioonikohtus (Cour de Cassation) käsitletud pretsedenti Prantsusmaal ⁽⁷⁹⁾. Seega väitsid Prantsuse ametiasutused paljudes komisjonile saadetud kirjades, et võimalus, et riiklik kohtunik kohustab riiki katma tema juhitava ettevõtte võlgu ja kohustusi, on vägagi tõenäoline, ning et seda võimalust tuleb võtta arvesse SNCMi võimaliku likvideerimise tegelike kulude arvestamises.
- (120) 30. septembril 2005 oleks SNCMi vara jääkväärtus (ehk [...] miljonit eurot) pärast eesõigusnõudega võlgade tagasimaksmist [...] miljonit eurot. Teiste kulude hulgas, mida riigi vastu algatatud võlgade ja kohustuste katmise menetluses arvesse võetakse, on eelkõige peamiste käitamislepingute lõpetamise kulud, laevade liisingutingimuste ülesütleamisega seotud kulud ning tagatiseta laenude maksmine, mille tulemusel kasvaks vara puudujääk [...] miljoni euron. Prantsuse ametiasutused leiavad, et riiki oleks kohustatud katma sellest summast [...]–[...] %.
- (121) Samuti leiavad Prantsuse ametiasutused, et sõltuvussuhte tõttu SNCMiga ja Prantsuse muust kohtupraktikast ⁽⁸⁰⁾ lähtudes oleks kohtunik ettevõtte likvideerimise tõttu võinud anda korralduse töötajatele kahjutasu ja intresside maksmiseks. Nimetatud kohtupraktika põhjal leiavad Prantsuse ametiasutused, et oleks enam kui tõenäoline, et kohtunik oleks määranud kindlaks lisahüvitiste suuruse nende hüvitiste alusel, mida oleks makstud enne likvideerimist esitatud sotsiaalkava raames.

- (122) Kohaldatakse käesoleval juhul Aspocompi kohtupraktikat, leiab Prantsusmaa, et riiki oleks kohustatud maksma koondamise lisahüvitisi kogusummas [...]–[...] miljonit eurot, mille tulemusel oleks riigi kanda jääva likvideerimise kogukulu olnud kokkuvõttes [...]–[...] miljonit eurot.
- (123) Selle lähenemisviisi kohaselt näitab nende tegelike kulude analüüs, mida riik oleks pidanud aktsionärina kandma, et SNCMi 158 miljoni euro suuruse negatiivse hinna eest müümise kulud on riigi jaoks väiksemad kui need tegelikud kulud, mida riik oleks pidanud kandma ettevõtte pankroti korral.
- (124) Kokkuvõttes leiavad Prantsuse ametiasutused, et seda summat ei peaks liigitama riigiabiks.

7.2.2. Seisukoht aktsionäride ühise kapitalitoetuse kohta

- (125) Prantsusmaa leiab, et kõnealuse osaluse võtmisega käitus ta teadliku investorina, kuna esiteks oli riigi sekkumine ettevõtjatega BCP ja VT samaaegne ning viimaste panusest väiksem ning teiseks saab see osalemine kindlat tulu [...] % aastas, mis võtab riigilt ärikava rakendamise seotud riski. Prantsusmaa leiab, et nimetatud tasuvusmäär on erainvestorile väga vastuvõetav⁽⁸¹⁾. Prantsusmaa täpsustab siiski, et SNCMi saneerimise või pankroti korral või juhul, kui ülevõtjad kasutavad äramuutvat tingimust, ei maksta mingit tulu.

7.2.3. Seisukoht sotsiaalsete lisameetmete kohta (isikutoetus)

- (126) Prantsusmaa leiab komisjoni otsustuspraktikale, eelkõige SFP (Société française de production) toimikule⁽⁸²⁾ viidates, et kõnealuse rahastamise puhul on tegemist isikutoetusega, millest ettevõtja kasu ei saa. Seetõttu on riiklike vahendite abil sotsiaalsete lisameetmete võtmine koondatud isikute kasuks, ilma et need meetmed vähendaksid tööandja tavapäraseid kohustusi, hõlmatud liikmesriikide sotsiaalpoliitikaga ega kujuta endast riigiabi.

7.2.4. Kokkuvõte

- (127) Kui komisjon peaks kõnealused uued meetmed tervikuna või osaliselt sellegipoolest riigiabiks liigitama, juhivad Prantsusmaa komisjoni tähelepanu asjaolule, et need uued meetmed võimaldaksid SNCMi elujõulisust taastades säilitada konkurentsi tingimused kõnealustel turgudel, eelkõige Korsika transpordiühendusega seonduval turul. See asjaolu on Prantsusmaa arvates üheks raskustes oleva äriühingu päästmist käsitlevate suuniste põhimõtteks, nagu seda on käesolevas toimikus meelde tuletanud komisjon (komisjoni tühistatud otsuse punkt 283) ja esimese astme kohus oma 15. juuni 2005. aasta otsuses. Eelkõige tuletatakse kohus meelde, et komisjon võis oma ulatuslikku kaalutusõigust kasutades hinnata, et ühe ette-

võtja kohalolek oli vajalik selleks, et vältida asjaomastel turgudel tugevdatud oligopoolse struktuuri tekkimist.

- (128) SNCMi pandavate võimalike omapoolsete kohustuste kindlaksmääramise osas soovib Prantsusmaa komisjonil võtta arvesse turu struktuuri. Seega oleks SNCMi võimsuse vähendamise tagajärjeks CFFi niigi domineeriva positsiooni tugevdamine Korsikaga transpordiühendusega seotud turul⁽⁸³⁾.
- (129) Prantsuse ametiasutuste arvates on ümberkorralduskava oma ajakohastatud kujul vastavuses komisjoni 1999. ja 2004. aasta suunistes sätestatud kokkusobivuse kriteeriumidega. Samuti võimaldaksid kõik SNCMi erastamisega seoses võetud meetmed alates 2009. aasta lõpust pikajärgelises perspektiivis taastada SNCMi elujõulisuse ning piirduksid selliseks elujõulisuse taastamiseks vajaliku miinimumiga.

7.3. Seisukoht 2003. aasta tühistatud otsuses sätestatud piirangute kaotamise kohta

- (130) Esiteks tulevad Prantsuse ametiasutused meelde, et ajavahemikul 2003–2006 rakendati kõiki 2003. aasta otsuses sätestatud tingimusi ning peeti nendest tingimustest kinni. Teiseks leiavad Prantsuse ametiasutused, et need meetmed ei ole enam konkrentsimoonutuste vältimiseks vajalikud ning et nende säilitamine oleks vastuolus proportsionaalsuse põhimõttega seoses ümberkorraldusabi suuruse piiramisega, mida nüüdsest on vähendatud 15,81 miljoni euron. Eelkõige leiavad Prantsuse ametiasutused, et tuleks kaotada need tingimused, mis võiksid veel kohaldamist leida, nimelt tingimused, mis käsitlevad SNCMi laevastiku ajakohastamise keeldu, hinnaliidri põhimõtte järgimist tarifitseerimise küsimuses ning ülesõitude teatava arvu säilitamist.

8. HUVITATUD ISIKUTE MÄRKUSED

8.1. Märkused 2002. aasta ametliku uurimismenetluse algatamist käsitleva otsuse kohta

8.1.1. Ettevõtja Corsica Ferries (CFF) märkused

- (131) Vaidlustades kõigepealt selle, et SNCM on raskustes äriühing asjaomaste suuniste tähenduses,⁽⁸⁴⁾ seab CFF kahtluse alla SNCMi suutlikkuse jõuda kasumisse nendel liinidel, millele toetust ei maksta. Muu hulgas sedastab CFF, et vastupidiselt sellele, mida teatatakse ümberkorralduskavas,⁽⁸⁵⁾ teenindatakse endiselt Livourne'i liini.
- (132) Kulude vähendamise küsimuses väljendab CFF kahetsust selle üle, et tal ei ole juurdepääsu ümberkorralduskava teatavatele elementidele, mida tema esindajad olid kritiseerinud⁽⁸⁶⁾.

(133) CFFi arvates on Prantsuse ametiasutuste arvutus, mille tulemusena saadi 76 miljoni euro suurune summa, ⁽⁸⁷⁾ täiesti fiktiivne, samas kui Prantsuse ametiasutuste kindlaksmääratud omavahendite ja finantsvõlgade suhe 79 % tundub CFFile liialdatud ⁽⁸⁸⁾. SNCMi osaluste kohta märgib CFF, et mõni tütarettevõtte ei ole laevandusettevõtja tegevuste jaoks vajalik ⁽⁸⁹⁾.

(134) Kokkuvõttes on CFFi arvates abikava eesmärk kalduda kõrvale merekabotaazi määrusest ning muuta mõttetuks Marseille'ist Korsikale suunduvate liinide teenindamiseks väljakuulutatud hankemenetlus. CFF soovib tungivalt, et kavandatav abi ei võimaldaks SNCMil esitada agressiivsemat äripakkumist. Ta teeb ettepaneku, et ümberkorraldusabi antaks ainult 2007. aastal ning ainult juhul, kui SNCM peaks kaotama järgmisel hankemenetlusel 2006. aastal, mis oleks CFFi arvates ainus asjade käik, mille korral kõnealune riiklik laevandusettevõtja tõepoolest raskustesse satuks.

8.1.2. Kontserni Stef-TFE märkused ⁽⁹⁰⁾

(135) Kontserni Stef-TFE väidab, et SNCMi osalusi CMNis peab analüüsima puhtalt finantsvaradena. Kontserni Stef-TFE arvates on CMN ja SNCM sõltumatud ettevõtjad ning konkureerivad omavahel nende liinide puhul, mis ei välju Marseille'ist, vaatamata sellele, et mõlemad on avaliku teenindamise delegerimislepingu osalised.

(136) Kirjas märgitakse, et kontserni Stef-TFE kohustub „kas täielikult või osaliselt tagasi ostma eelistatavalt kõik SNCMi osalused CMNis”, mille väärtus on tema hinnangul 15–17 miljonit eurot, kui komisjon peaks oma lõplikus otsuses sätestatavatel tingimustel hindama, et „selline võõrandamine on vajalik ümberkorralduskava tasakaalustatuse eesmärgil”.

8.1.3. Kohalike ametiasutuste esindajate märkused

(137) Marseille'i linnapea, Bouches-du-Rhône'i departemangu üldnõukogu eesistuja ja Provence-Alpes-Côte d'Azur'i piirkondliku nõukogu eesistuja rõhutavad SNCMi majanduslikku tähtsust kõnealuse piirkonna majanduses.

(138) Provence-Alpes-Côte d'Azur'i piirkondliku nõukogu eesistuja lisab, et tema arvates on täidetud need tingimused, mille olemasolul tagab SNCMi ümberkorralduskava kõnealuse ettevõtja elujõulisuse.

(139) Korsika assamblee täidesaatva nõukogu esimees esitas teabe nimetatud assamblee 18. detsembri 2002. aasta arutelu kohta, mille käigus võttis Korsika assamblee SNCMi ümberkorralduskava suhtes pooldava seisukoha.

8.1.4. Korsika transpordiameti märkused

(140) Korsika transpordiamet ⁽⁹¹⁾ rõhutab, et avaliku teenindamise delegerimislepingu sõlmimiseks algatatud hanke-

menetluses laekus ainult üks pakkumine, mille esitajaks olid CMN ja SNCM. Usaldusväärse ja kvaliteetse transpordihenduse säilitamiseks lisas Korsika territoriaallühendus oma lepingusse hüvitamise või parandamise finantsmehhanismid sõltuvalt asjaomaste teenuste tõhususest ja usaldusväärsest. Lõpuks tuleb Korsika transpordiamet meelde, et Korsika territoriaallühendus võttis arvesse Prantsusmaa mandriosa sadamatest lähtuva transpordihenduse vallas alates 1996. aastast toimunud pakkumise arengut, et mitte piirduda avaliku teenindamise kohustuste juures üksnes Marseille'ist väljuvate liinidega.

(141) Samuti märgib Korsika transpordiamet, et kuna SNCM on praegu ainuke ettevõtja, kes on võimeline lepingu tingimusi reisijateveo vallas täitma, tooks selle ettevõtja kadumine „kohe kaasa teenuste märkimisväärse vähenemise”. Peale selle tuleb ta meelde SNCMi olulisust Korsika majanduse jaoks.

8.2. Seisukoht 2006. aasta menetluse laiendamist käsitleva otsuse kohta

8.2.1. Ettevõtja Corsica Ferries (CFF) märkused

(142) CFF rõhutab kõnealuste summade suurust, nende ebaproportsionaalsust SNCMi käibega võrreldes ning asjaolu, et neid maksti SNCMile enne seda, kui komisjon oli teinud teatavaks oma seisukoha nende liigitamise suhtes EÜ asutamislepingu artikli 87 lõike 1 alusel.

(143) CFF juhib komisjoni tähelepanu asjaolule, et Prantsuse riigi SNCMile antaval toetusel on CFFi arengu seisukohalt strateegiline iseloom. Need meetmed, mille suhtes pole luba antud, võimaldavad SNCMil rakendada väga agressiivset hinnapoliitikat liinidel, kus CFF on juba kümme aastat tegutsenud ja kus ta esimest korda pärast turule sisenemist on hakanud oma turuosa kaotama.

(144) CFF leiab, et SNCMi kohalolekuks kõikidel kõnealustel liinidel on olemas muid viise nii avaliku teenindamise delegerimislepingu raames kui ka väljaspool seda, millel oleks palju eeliseid nii SNCMi kui ka üldise konkurentsi jaoks. Avaliku teenindamise delegerimislepingu ⁽⁹²⁾ kohta leiab CFF, et SNCM peaks vähendama oma pakkumist nimetatud lepingu raames teenindatavatel liinidel, et ta ei saaks kasutada oma juhtpositsiooni asjaomasel turul, et vältida uusi investeeringuid ning seada sisse piiratud sotsiaalkava 120 hooajalise töökohaga, ilma et peaks lõpetama tähtajatult sõlmitud lepinguid, mis osutuks kulukamaks. Väljaspool avaliku teenindamise delegerimislepingut teenindatavate liinide kohta teeb CFF ettepaneku, et SNCM kõrvaldaks kasutusest ühe hooajalise laeva.

8.2.1.1. Märkused 2002. aasta rekapi- seerimise kohta

- (145) 53,48 miljoni euro puhul peab CFF võimalikuks komisjoni 2001. aasta otsusega lubatud 787 miljoni euro suuruse hüvitise arvestamises tehtud topeltarvestamist.
- (146) CFF leiab, et vaatamata sellele, et Altmarki kohtupraktika on avaliku teenindamise delegerimislepingu allkirjutamisest hilisem, tuleb selle lepingu raames makstud hüvitised läbi vaadata nimetatud kohtupraktikas sätestatud kriteeriume silmas pidades. Selles osas leiab CFF, et kui esimene tingimus välja arvata, pole Altmarki kriteeriumidest kinni peetud.
- (147) Eelkõige Altmarki neljanda kriteeriumi puhul jagab CFF komisjoni kahtlusi selle üle, kas SNCMi võiks käsitada kui hästi juhitud ja piisavalt varustatud ettevõtet. Sellega seoses juhib CFF komisjoni tähelepanu asjaolule, et peaaegu 50 % SNCMi kahjumist on seotud aastatega 2000–2001, mis annab alust arvata, et SNCMi kahjumit ei saa seostada üksnes avaliku teenindamise kohustuste täitmisega.
- (148) Võimaluse kohta hinnata seda summat EÜ asutamislepingu artikli 86 lõike 2 valguses leiab CFF, et esimese astme kohus oleks palunud komisjonilt hinnangut, mis piirdunuks kõnealuse summa liigitamisega riigibiks, ning mitte selle abi põhjendamist nimetatud artikli alusel. Komisjon peaks kontrollima, kas see summa ei ole ülemääraselt suur, võrreldes avaliku teenindamise kohustuste täitmisest tulenevate lisakuludega.

8.2.1.2. Märkused pärast 2002. aasta rekapitaliseerimist võetud meet- mete kohta

- (149) CFF ei pea ettevõtte võõrandamiseks algatatud hankemenetlust täielikult läbipaistvaks, kuna väljavalitud ettevõtja, nimelt BCP, ei juhi enam SNCMi tegevust, vaid on loovutanud oma koha kontsernile VT. Peale selle seab CFF ostjate jaoks palju soodsamateks muutunud finantstingimuste osas kahtluse alla investorite võrdse kohtlemise põhimõtte, mida oleks pidanud kogu toimingu juures järgima.
- (150) 158 miljoni eurose negatiivse võõrandamishinna puhul kahtleb CFF, kas käesoleval juhul kohaldati teadliku turumajandusliku investori kriteeriumit. Ühest küljest kahtleb CFF, kas saab arvestada, et riik tegi kõnealuse toimingu paralleelselt asjaomaste eraettevõtjate märkimisväärse ja samaaegse sekkumisega võrreldavates tingimustes, samas kui riik oli ettevõtte rekapi-
seerimise eesmärgi täitmisel enne aktsionäridega ühist rekapi-
seerimist ja uue ümberkorralduskava vastuvõtmist. Teisest küljest leiab CFF, et SNCMi tõsise finantsolukorra juures oleks teadlik investor sekkunud

varem, et mitte lasta oma investeringul väärtust kaotada⁽⁹³⁾.

- (151) CFFi arvates ei ole viide ABX Logisticsi kohtuasjale asjakohane. Peale selle, et nimetatud kohtuasja asjaolud ei ole käesolevale juhtumile ülekantavad, rõhutab CFF selles kohtuasjas abisaaja olulist panust, mis ilmselt ei kehtiks SNCMi puhul. Samuti ei oleks CFFi arvates võetud komisjoni 2006. aasta otsuses asjaomase ettevõtte likvideerimise raames arvesse kohtumenetlusega seotud kulud. Selle kohta leiab CFF, et Prantsusmaa osutatud riiklik kohtupraktika ei ole käesoleval juhul SNCMi likvideerimisega seonduvate kulude põhjendamises kohaldatav⁽⁹⁴⁾.
- (152) CFFi arvates saab ühenduse Gröditzeri ja Hytasa kohtupraktika kohaldamisel käesoleva juhtumi suhtes üksnes järeldada, et riik ei käitunud erainvestorina, kuna nimetatud kohtupraktikast lähtuvalt oli riigipoolne kapitalitoetus seotud sellega, et ta müüb 75 % oma osalusest SNCMis, vähendades samaväärselt väljavaadet saada omapoolset kasu.
- (153) Viimaks leiab CFF, et likvideerimise ja rekapi-
seerimise kulude võrdlemisel peaks võtma arvesse vara väärtust, mis mõlemal juhul on üle kantud ostjale. CFFi hinnangul kõigub ülevõtjatele võõrandatud vara väärtus 640 miljoni euro ja 755 miljoni euro vahel,⁽⁹⁵⁾ võttes arvesse SNCMi kasutatud laevastiku müügiväärtust, mis oli CFFi hinnangul 2006. aasta augustis 644–664 miljonit eurot.
- (154) Seoses sellega, et pärast 2002. aasta rekapi-
seerimist võetud meetmed liigitatakse ümberkorraldusabiks, leiab CFF, et kui SNCM vastas 2004. aasta suunistes esitatud raskustes oleva äriühingu tingimustele enne esimest, 142,5 miljoni euro ulatuses tehtud rekapi-
seerimist, on selline liigitamine ülimalt vaieldav ajavahemiku suhtes, mis eelneb teisele kapitali suurendamisele 8,75 miljoni euro võrra, arvestades, et ettevõtte omavahendid olid taastatud.
- (155) Ettevõtte elujõulisuse kohta rõhutab CFF, et SNCMi võõrandamine on üksnes osaline ning see ei ole tühistamatu, arvestades ülevõtjatega kokkulepitud äramuutvaid tingimusi. Need asjaolud osutavad sellele, et SNCMi seisu taastamise puhul on ülevõtjate valmisolekus ja suutlikkuses suuri ebakindluse märke ning seetõttu seab need asjaolud kahtluse alla ettevõtte kestva elujõulisuse väljavaadet. Peale selle märgib CFF, et vastupidiselt 2004. aasta suunistes nõutule ei ole Prantsuse ametiasutused kavandanud nendest tegevustest loobumist, mis oleksid isegi pärast ümberkorraldamist struktuurse puudujäägiga⁽⁹⁶⁾. Samuti väljendab CFF oma skeptilisust seoses kulude vähendamise kavaga, samas kui SNCMi laevastiku suurendatakse,⁽⁹⁷⁾ ning töötajate arvu vähendamise kavaga, pidades eelkõige silmas 2002. aasta sotsiaalkava ebaõnnestumist.

- (156) CFF väljendab kahtlust selle üle, kas uute abimeetmete puhul piirduakse mõistliku miinimumiga, kuna esiteks puudub selgus selles osas, mida need sotsiaalkulud hõlmavad, ja teiseks tekitab kahtlusi SNCMi assamblee 28. aprilli 2006. aasta protokollis sisu, millest ilmneb, et üht osa kõnealusest abist kasutatakse ettevõtte 2006. ja 2007. aasta tegevuskahjumi katmiseks. Samuti leiab CFF, et SNCMi ülevõtjad ei osale sisuliselt ettevõtte ümberkorraldamises.
- (157) Soovimatute konkurentsimoonutuste vältimiseks peab CFF vajalikuks korrata ja täpsustada 2003. aastal SNCMile pandud kohustusi ning lisada neile uusi kohustusi, mis seonduksid SNCMi kohaloleku vähendamisega turul⁽⁹⁸⁾. Samuti leiab CFF, et osa 2003. aasta otsusega SNCMile pandud meetmetest ei ole täidetud⁽⁹⁹⁾.
- (158) 8,75 miljoni euro suuruse teise rekapitalizeerimise olemuse kohta leiab CFF, et peale avaliku ja erasektori investeeringute samaaegsuse peab erasektori sekkumine riigi sekkumise kinnitamiseks olema märkimisväärse suurusega ning tehtud võrreldavates tingimustes. Kõnealusel juhul ei ole neid kahte tingimust täidetud. Esiteks ei ole märkimisväärne ülevõtjate osalus, mis on seotud üksnes esimese kapitali suurendamisega 142,5 miljoni euro võrra. Teiseks ei toimunud ülevõtjate sekkumine riigi sekkumisega võrreldavates tingimustes, eelkõige äramuutvate tingimuste ning CGMFi vähemusosaluse oodatava tasuvuse tõttu.
- (159) 38,5 miljoni euro suuruste sotsiaalmeetmete puhul vaidlustab CFF selle summa liigitamise isikutoetuseks. Kõnealusest summast saavad küll otseselt kasu SNCMi töötajad, kuid CFF rõhutab, et sel meetmel võib SNCMi jaoks olla kaudne positiivne mõju, eelkõige ettevõtte sisekliima paranemise näol.
- (163) Samuti juhivad STIM komisjoni tähelepanu erasektorisse üleviimise äramuutva tingimuse liialdavale olemusele.
- (164) Lõpuks vaidlustab STIM selle, et negatiivse hinnaga müümist põhjendatakse sotsiaalselt raske likvideerimise eeldusega, mis tundub talle vähetõenäoline.
- (165) 8,75 miljoni euro suuruse teise rekapitalizeerimise kohta leiab STIM, et see kapitalitoetus ei vasta turumajandusliku erainvestori põhimõttele, arvestades, et investeeringult saadava tulu kohta ei ole piisavalt tagatist. STIM vaidlustab era- ja avaliku sektori investeeringu samaaegsusega seonduva argumendi, millega põhjendatakse selle toetuse juures riigiabi tunnuste puudumist. Selline samaaegsus, juhul kui seda on rakendatud, on vaid üks märk ega saa üksinda olla liigitamise kriteerium⁽¹⁰²⁾. Viimaks kinnitab STIM, et kõnealuse toetuse andis Prantsuse valitsus ülevõtjatele tagatiseks selle kohta, et SNCMiga sõlmitakse Korsika transpordihenduse kohta avaliku teenindamise delegerimisleping.

8.2.2. STIM d'Orbigny (kontsern Stef-TFE) märkused

8.2.2.1. Märkused 2002. aasta rekapitalizeerimise kohta

- (160) STIM rõhutab, et makstes avaliku teenindamise kohustuste hüvitamisena 53,48 miljonit eurot, hüvitas riik SNCMile kaks korda samad avaliku teenindamise kohustused. Samuti leiab STIM, et see hüvitis ei vasta Altmarki kohtupraktikas sätestatud kriteeriumidele.
- (166) 38,5 miljoni euro suuruse isikutoetuse kohta leiab STIM, et tegelikult on selle summa eesmärk anda SNCMile vahendeid, et pidada kinni komisjonile esitatud ümberkorralduskava teatavatest peamistest aspektidest, mida ei ole rakendatud, eelkõige seoses töötajate arvu vähendamisega.
- (161) Eelkõige Altmarki teise ja neljanda kriteeriumi puhul vaidlustab STIM ühest küljest eelnevalt objektiivsel ja läbi paistval viisil kindlaksmääratud parameetrite olemasolu ja teisest küljest SNCMi ja CMNi näitajate võrreldavuse ajavahemikul 1991–2001⁽¹⁰⁰⁾ ning väidab sellega seoses, et komisjoni esitatud andmed olid ilmselgelt tasakaalust väljas⁽¹⁰¹⁾.

8.2.2.2. Märkused pärast 2002. aasta rekapitalizeerimist võetud meetmete kohta

- (162) 158 miljoni euro suuruse negatiivse võõrandamishinna kohta leiab STIM, et selle hinna puhul ei ole tegemist
- 8.2.2.3. Märkused 2004. aasta suunistega kokkusobivuse kohta
- (167) STIM on seisukohal, et SNCMile antud abi puhul ei ole piiratud miinimumiga. SNCMi ja ülevõtjate panus ümberkorralduskavasse on ebapiisav, võrreldes 2004. aasta suunistes sätestatud tingimustega, ning ei ole tõendatud, et SNCMi olukord oleks olnud sedavõrd erakorraline, et sellega võiks põhjendada tema väiksemat panust. Samuti rõhutab STIM 2006. aastal antud abi ebaproportsionaalset iseloomu, kuivõrd see võimaldas SNCMil luua reserve tulevase kahjumi katmiseks. Asjaolu, et SNCM ei ole kavandanud sellise vara võõrandamist, mis ei ole ettevõtte eksisteerimiseks hädavajalik, on vastuolus 2004. aasta suunistes sätestatud nõudmistega.

(168) STIM leiab, et makstud summadega on rikutud 2004. aasta suunistega kehtestatud ühtsuse põhimõtet. Ettevõtja finantsolukorra halvenemist ja sotsiaalseid konflikte ei saa käsitada erakorraliste, ettenägematute ja abi saavast ettevõtjast sõltumatute asjaoludena.

(169) Seetõttu soovib STIM lisahüvitsi, mille suurus oleks pool osutatud abist ehk 98,25 miljonit eurot, võõrandades veel ühe laeva ning SNCMi otsesed ja kaudsed osalused CMNis. Sellega seoses kinnitab STIM, et kõnealused osalused ei ole strateegilised ümberkorraldusabi käsitlevate suuniste tähenduses, kuna need ei ole „ettevõtte püsijäämiseks hädavajalikud” ning neil ei ole võõrandamatu vara tunnuseid.

(170) Samuti väidab STIM, et väidetavaid koostoimeid SNCMi ja CMNi vahel ei ole olemas, kuna SNCMil ei ole CMNi juhtimises ega arendamises mingit tegelikku rolli. Lõpuks rõhutab STIM, et alates 15. märtsist 2006 ei kehti enam kahte ettevõtjat ühendav aktsionäride leping, kuna sellel kuupäeval taganes sellest CMN ning seda kinnitas Cour d'Appel de Paris (Pariisi apellatsioonikohus).

8.2.3. SNCMi märkused

(171) SNCM esitas komisjonile toimiku, mis sisaldab kokkuvõtet tema majanduslikust ja konkurentsialasest olukorrast, koos juriidilise arvamusega, milles hinnatakse likvideerimismenetluse raames riski, et kohus käsitab riigi sekkumist erastamisele eelneval ajavahemikul sekkumisenähtena ettevõtte *de facto* juhina.

(172) Pärast SNCMiga konsulteerimist jõuab [...] büroo järeldusele, et tuginedes äriühingu sotsiaaldokumentidele, mis on liigitatud kirjavahetuse, sekkumiste ja kontrolliorganite protokollide kaupa, on Prantsuse riigil [...] ⁽¹⁰³⁾ ⁽¹⁰⁴⁾ ⁽¹⁰⁵⁾. Peale selle rõhutatakse selles aruandes seda, et [...] ⁽¹⁰⁶⁾. Viimaks kinnitatakse samas aruandes, et [...].

(173) Sellele alusele tuginedes teeb SNCMi ekspert järelduse, et Marseille'i kaubanduskohus oleks väga tõenäoliselt otsustanud, et Prantsuse riik oli asjaomase ettevõtte *de facto* juht.

(174) Samuti ilmneb asjaoludest, eelkõige nendest, mis on esitatud kontrollikoja aruannetes, et Prantsuse riigile, SNCMi *de facto* juhile omistatavad juhtimisvead ⁽¹⁰⁷⁾ on seotud SNCMi vara puudujäägi tekkimisega. Riigi juhtimisvigadest põhjustatud kahjum ulatub [...].

(175) Sellega seoses on SNCMi eksperdi arvates väljaspool kahtlust see, et Prantsuse riiki kohustatakse võlgade ja kohus-

tuste katmiseks algatatud menetluse raames vara puudujääki täielikult või osaliselt katma, võttes arvesse riigi tihedat seotust SNCMi juhtimisega, tema ilmseid juhtimisvigu ning tema finantsvahendite ulatust.

(176) Asjaomase kohtupraktika alusel teeb SNCMi ekspert järelduse, et juhul, kui SNCM oleks likvideeritud, oleks riiki väga tõenäoliselt kohustatud võtma enda kanda kõik SNCMi sotsiaalsed võlad. Seetõttu oleks jäetud riigi kui aktsionäri kanda tuvastatud vara puudujäägist (ehk [...]–[...] miljonist eurost) hinnanguliselt [...]–[...] % suurune osa. Seega käitus Prantsuse riik teadliku investo- rina, kui ta otsustas SNCMi erastada, olles eelnevalt selle omavahendeid 158 miljoni euro võrra suurendanud.

9. PRANTSUSMAA KOMMENTAARID HUVITATUD ISIKUTE MÄRKUSTE KOHTA

9.1. Prantsusmaa kommentaarid huvitatud isikute märkuste kohta seoses 2002. aasta ametliku uurimismenetluse algatamist käsitleva otsusega

9.1.1. Kommentaarid ettevõtte Corsica Ferries märkuste kohta

(177) Prantsuse ametiasutused märkisid, et osa CFFi poolt SNCMi pakkumise kohta esitatud andmetest oli ebatäpne.

(178) Vastupidiselt CFFi väidetule leiab Prantsuse riik, et ümberkorralduskava koostati viisil, mis võimaldas SNCMi elujõulisuse võimalikult kiiresti taastada ning luua tingimused selle püsimiseks keskpikas ja pikaajalises perspektiivis. Prantsuse ametiasutused tuletavad meelde, et suur osa kulude vähendamise kavast oli juba ellu viidud ⁽¹⁰⁸⁾. Peale selle jättis SNCM 2001. aastal reservi 21,3 miljonit eurot, mis oli ette nähtud ümberkorraldusmeetmete ja eelkõige töökohtade säilitamise kava rahastamiseks.

(179) Seoses abisumma kindlaksmääramisega kinnitavad Prantsuse ametiasutused, et omavahendite määr 0,79 koguvõlgnevuses on üsna tüüpiline enamiku laevandusettevõtjate bilansi puhul, välja arvatud erandolukorras ⁽¹⁰⁹⁾.

9.1.2. Kommentaarid Stef-TFE märkuste kohta

(180) Prantsuse ametiasutused leiavad, et see, kuidas Stef-TFE kirjeldab SNCMi ja CMNi vahelisi suhteid avaliku teenindamise lepingu täitmise raames, ei vasta tõele.

(181) Vastupidiselt Stef-TFE märkustele ei muutnud Prantsuse ametiasutuste arvates „konsultatsiooni üldine olemus kuidagi kohustuslikuks” SNCMi ja CMNi otsust moodustada ühisettevõtte, milles nad on ühiselt ja mitte solidaarselt vastutavad. Otsus moodustada ühisettevõtte SNCM-CMN sündis kahe ettevõtte tehtud analüüsi tulemusel,

mille kohaselt tagaks nende traditsioonilise ja loomuliku partnerluse sellisel kujul jätkumine neile hankemenetluse raames parimad eelised, eelkõige konkurentsivõime seisukohalt. CMNi kuulumine sellesse ühissettevõttesse tuleneb seega tema vabast ja isiklike huvide hindamisel põhinevast valikust ning mitte hankemenetluse seatud kohustusest.

(182) Prantsuse ametiasutused täpsustavad, et vastupidiselt Stef-TFE märkustele ei ole ettevõtjad SNCM ja CMN ei sõltumatud ega ka otseses konkurentsivõimes. Selline olukord oleks vastuolus isegi ühtse avaliku teenindamise delegerimislepingu põhimõttega, mille osalised nad on.

(183) Prantsuse ametiasutused jäävad seisukohale, et SNCMi osalust CMNi kapitalis ei saa käsitada puhtalt finantsvarana, nagu seda tundub kinnitavat Stef-TFE. Prantsusmaa kaitseb seisukohta, mille kohaselt on SNCMi osalustel CMNis väga strateegiline iseloom. Nende osaluste võõrandamine oleks Prantsusmaa arvates mitte üksnes tööstuslikust seisukohast mõttetu, vaid ka suur strateegiline vig.

9.1.3. Prantsusmaa kommentaarid kohalike asutuste esindajate märkuste kohta

(184) Prantsusmaa kiidab Provence-Alpes-Côte d'Azur'i piirkondliku nõukogu esistuja kirja sisu üldiselt heaks, kuid peab siiski vajalikuks märkida, et vastupidiselt sellele, mida on kinnitatud nimetatud kirja punktis 2, ⁽¹¹⁰⁾ ei ole Prantsusmaa mandriosa ja Korsika vahelise transpordiühendusega seotud pakkumine „nõudlusega võrreldes ülemääraselt suur” ning et SNCMi hinnapolitika on vastavuses SNCMi võetud kohustustega mitte olla hinnasõja algataja ega hinnaliider.

9.2. Prantsusmaa kommentaarid huvitatud isikute märkuste kohta seoses 2006. aasta otsusega

(185) Üldiselt märgib Prantsusmaa, et suur osa STIMI ja CFFi märkustest sarnanevad nende kommentaaridega, mille kõnealused äriühingud esitasid komisjonile 2003. aastal. Eelkõige rõhutavad nad, et CFFi kommentaarid esitati esimese astme kohtule selle hagi raames, millega taotleti komisjoni 9. juuli 2003. aasta otsuse tühistamist, ning nii komisjon kui ka esimese astme kohus on need väited suuremas osas juba tagasi lükanud.

(186) Marseille'i-Korsika liinide kohta sõlmitud avaliku teenindamise delegerimislepingu suhtes vaidlustab Prantsusmaa kõik argumentid, millega tahetakse osutada sellele, et nimetatud lepingu sõlmimiseks peetud menetlus ei vastanud nõuetele. Peale selle näitab Prantsusmaa arvates nende riiklike menetluste olemasolu pädevates riiklikes kohtutes kui üldises ühenduse kohtus, et avaliku teenindamise delegerimislepingu sõlmimise menetlusega seotud küsimuste läbivaatamisel ei ole komisjoni jaoks ühenduse huve.

9.2.1. Kommentaarid esimese ümberkorralduskavaga ja selle muudatustega ettenähtud meetmete ennetähtaegse rakendamise kohta

(187) Vastuseks üldisele märkusele seoses riigiabi liigitatavate meetmete ennetähtaegse rakendamisega teatavad Prantsuse ametiasutused, et nimetatud rakendamist põhjendab kõnealuse menetluse eripära, nimelt selleks luba andva komisjoni 9. juuli 2003. aasta otsuse tühistamine ning mitte Prantsuse ametiasutuste soovimatus tunnistada oma EÜ asutamislepingu järgseid kohustusi. Muu hulgas täpsustab Prantsusmaa, et on hoidnud komisjoni kogu aeg kursis selle toimiku ning alates 2005. aasta jaanuarist vastuvõetud eri meetmete arenguga kooskõlas liikmesriikide ja komisjoni vahelise lojaalse koostöö põhimõttega.

(188) Viimati nimetatud meetmetega seoses leiavad Prantsuse ametiasutused, et kuna ükski nendest meetmetest ei ole riigiabi, ei ole EÜ asutamislepingu artikli 88 lõige 3 kokkuvõttes nende suhtes kohaldatav ning seetõttu ei ole ühtegi kohustust, mille tõttu tuleks nende rakendamine peatada.

9.2.2. Kommentaarid 2002. aasta rekapiitaliseerimise kohta

(189) Esiteks täpsustavad Prantsuse ametiasutused, et nad ei ole kahtluse alla seadnud Altmarki kohtuotsuse kohaldatavust, osutades seevastu siiski teatavatele raskustele selle otsusega seotud katse rakendamisel, kuna kõnealune summa maksti enne selle kohtuotsuse vastuvõtmist ning seetõttu ei saanud seejuures neid uusi kriteeriume arvesse võtta.

(190) Prantsusmaa täpsustab, et kõnealused 53,48 miljonit eurot kuuluvad nende 69,3 miljoni euro hulka, mille komisjon tunnistas 2003. aastal ühisturu nõuetega kokkusobivaks. Seetõttu ei puuduta menetluse algatamist käsitlevas komisjoni 2006. aasta otsuses väljendatud kahtlused nende meetmete kokkusobivust, mida ei ole seatud kahtluse alla, nagu seda tundub oma märkustes väitvat STIM, vaid need kahtlused on seotud küsimusega selle kohta, millise iseloomuga abi on avaliku teenindamise kulude hüvitisena makstud summa.

(191) Prantsusmaa arvates ei sea CFFi ja STIMI märkused kahtluse alla Altmarki esimese ja teise tingimuse kohaldatavust kõnealuse juhtumi suhtes.

(192) Altmarki kolmanda kriteeriumi puhul lükkavad Prantsuse ametiasutused ümber CFFi ja STIMI esitatud väite, mille kohaselt põhjustaks selle summa maksimine tingimata ülemäärast hüvitamist, kuna komisjon oli oma 30. oktoobri 2001. aasta otsusega lubanud 787 miljoni euro maksmist avaliku teenindamise kulude hüvitamisena. Sellega seoses täpsustab Prantsusmaa, et komisjon oli oma 2003. aasta otsuses tõepoolest sedastanud, et nende kohustuste eest oli makstud liiga vähe hüvitist ning et 53,48 miljoni euro suurune summa on avaliku teenindamise hüvitamisena põhjendatud.

- (193) Altmarki neljanda tingimuse kohta rõhutavad Prantsuse ametiasutused, et vaatamata võrdlusettevõtja puudumisele ning sellele, et SNCMi ja muud ettevõtjaid ei ole seega võimalik üldiselt võrrelda, nagu seda on märkinud ka CFF, on nad teinud jõupingutusi, et esitada andmeid, mis võimaldavad SNCMi võimalikult täpselt võrrelda sarnaste ettevõtjatega, nimelt peamiselt CMNiga. Samuti vaidlustab Prantsusmaa STIMI ja CFFi väite, mille kohaselt on SNCMi struktuurikulud suuremad kui CMNi omad. Isegi kui see nii peaks olema, on SNCMi tootlikkuse määrad Prantsuse ametiasutuste arvates CMNi vastavate määradega väga sarnased. Kokkuvõtteks oli SNCM sama hästi juhitud nagu CMN, mida STIM ei liigita kordagi halvasti juhitud ettevõtteks.
- (194) Prantsusmaa täpsustab, et aastatel 1991–2001 tekkinud kahjum ei ole seotud avaliku teenindamise delegerimislepinguga, nagu CFF tundub seda soovivat kinnitada, vaid et avaliku teenindamise kohustused takistasid SNCMil konkurentsialaste muutustega kohanduda. Samuti täpsustavad Prantsuse ametiasutused, et see kahjum ei ole koondunud ajavahemikku 2000–2001, vaid et nimetatud ajavahemikul kiirenes kahjumi tekkimine CFFi tehtavate edasi-tagasi sõitude arvu suurendamise tõttu.
- (195) Seoses avaliku teenindamise kulude hüvitamisena makstud 53,48 miljoni euro kokkusobivusega ühisturu nõuetega tuletavad Prantsuse ametiasutused EÜ asutamislepingu artikli 86 lõiget 2 kohaldades meelde, et esiteks oli komisjon oma 2003. aasta otsuses tunnistanud selle summa kokkusobivust nimetatud artikliga ning teiseks ei olnud esimese astme kohus seda oma 15. juuni 2005. aasta otsuses kahtluse alla seadnud.
- 9.2.3. *Kommentaariid pärast 2002. aasta rekapitalizeerimist rakendatud meetmete kohta*
- (196) Võõrandamisprotsessi kohta täpsustab Prantsusmaa, et juba selle protsessi alguses nägi ta ette klassikalised valikukriteeriumid, mis põhinevad peamiselt SNCMi väärtpaperite hindamisel pakutud hinnal ning teiseks muudel parameetritel (tööstusprojekt, sotsiaalprojekt jne), sealhulgas summal, mida kandidaadid olid valmis äriühingusse rekapitalizeerimise alusel investeerima. Prantsusmaa vaidlustab otsustavalt kolmandate isikute väite, mille kohaselt ei olnud müüki panemise protsess läbipaistev, ning tuletab meelde, et kõnealusel juhul läks riik isegi kaugemale nendest niigi suurtest ning siduvatest õiguslikest ja seadusjärgsetest kohustustest, mis on riiklike osaluste võõrandamise korral ette nähtud. Prantsusmaa tuletab meelde, et areng, mis toimus pärast BCP pakkumist võtta üle kõik SNCMi väärtpaperid, toimus väga rasketes rahalistes ja sotsiaalsetes tingimustes, ning et VT liitumine BCP pakkumisega ei muutnud toimingut ärilisi ja rahalisi tingimusi (peale kapitali jagunemise).
- (197) 158 miljoni euro suuruse negatiivse hinna puhul tuletavad Prantsuse ametiasutused meelde, et arvestades SNCMi finantsolukorda 30. septembril 2005, müüdi ettevõtte turuhinna eest ning et majanduslikult oli ettevõtte müümine selle likvideerimisest soodsam. Sellega seoses täpsustavad Prantsuse ametiasutused, et erainvestori kriteeriumi kohaldamist likvideerimisele lähedal seisva ettevõtte võõrandamise korral ei tule käsitada mitte püüdena muuta „riiklik sekkumine tasuvaks”, vaid suurema kahjumi vältimisena, mida aktsionär oleks kulumata likvideerimise korral kandnud.
- (198) Makstud hinnaga seoses vaidlustab Prantsusmaa väite, mille kohaselt võõrandati SNCM hinna eest, mis ei vastanud tema tegelikule väärtusele⁽¹¹²⁾.
- (199) Samuti lükkavad Prantsuse ametiasutused ümber CFFi väite, et nad on alahinnanud SNCMi laevastiku müügi-väärtust, mis CFFi hinnangul jääb 406,5 ja 426,5 miljoni euro vahele. Prantsuse ametiasutused selgitavad, et CFFi arvutuses arvesse võetud laevad ei vasta 30. septembril 2005 SNCMile kuulunud laevadele. Laevade müügihinna suhtes allahindlusi kohaldamata jättes ei võeta arvesse seda konteksti, milles SNCMi varade võimalik pankrotimenetlus oleks toimunud, ning samuti ei ole selle müügi-väärtuse arvutamisel aluseks võetud tähtaja, nimelt 2006. aasta augusti puhul tegemist SNCMi võimaliku likvideerimise tähtajaga, millele tuleks tugineda, sest asjaomane tähtaeg on 30. september 2005. Muu hulgas märgib Prantsusmaa, et CFFi esitatud arvutus kasutades oleks negatiivne hind kolm korda kõrgem Gröditzeri kohtupraktika kohaselt nõutavast varade likvideerimisväärtusest, mis oleks seega soodsam, kui näevad ette Prantsuse ametiasutuste poolt komisjonile esitatud eeldused.
- (200) CFFi väite peale, millega seatakse kahtluse alla Gröditzeri kohtupraktika kohaldamine, viidates asjaolule, et riigilt SNCMile antud kapitalitoetus oli seotud tema osaluse müügiga 75 % ulatuses, mis selle võrra vähendas saadava kasumi väljavaateid, tuletavad Prantsuse ametiasutused meelde, et 158 miljoni euro suurune negatiivne võõrandamishind vastab kogu SNCMi kapitali võõrandamisele, mille järel tegi riik uue investeeringu 25 % ulatuses, millelt saadav kasum on [...] % aastas. Seega leiab Prantsusmaa, et investeeringult saadav kasum jääb tagama tema osalust ettevõtte aktsiakapitalis 25 % ulatuses, kuna sellel osalusel on kasumi saamiseks väga suur tagatis.
- (201) Samuti vaidlustab Prantsusmaa CFFi väite selle kohta, et ABXi lähenemisviis ei ole käesoleval juhul kohaldatav, tuginedes eelkõige SNCMi likvideerimise tegelike kulude analüüsile ning riskile, et ettevõtte võlgade ja kohustuste katmiseks algatatud menetluse raames oleks riiki võidud pidada nende eest vastutavaks, nagu see on ette nähtud Prantsuse ühismenetlustega ning nagu seda kinnitab riiklik kohtupraktika (Roueni apellatsioonikohtu 22. märtsi 2005. aasta otsus). Kuigi Prantsuse ametiasutused leiavad, et nende käitumist SNCMi juhina ei saa selle menetluse alusel liigitada „ekslükiks”, rõhutavad

- nad, et on väga suur risk, et juhtimisvea määratlemise paindlike kriteeriumide tõttu äriseadustiku artikli L. 651–2 tähenduses ning eespool nimetatud kohtupraktika alusel, mis on käesolevale juhtumile ülekantav, oleks riiklik kohus süüdistanud riiki SNCMi varade puudujäägis.
- (202) 8,75 miljoni euro suuruse rekapitalizeerimise puhul tuleb Prantsusmaa meelde, et vastupidiselt CFFi ja STIMI väidetele ei ole selle kapitalitoetuse puhul tegemist riigiabiga, kuna see investering oli erainvesteeringutega samaaegne, selle märkimise tingimused olid sarnased ning riigi poolt CGMFi kaudu saadud tasuvus oli keskmisest suurem.
- (203) Eelkõige täpsustavad Prantsuse ametiasutused, et investori võrde kohtlemise põhimõtet ei saa seada kahtluse alla äramuutvate tingimuste olemasolu tõttu, kuivõrd viimased olid ette nähtud SNCMi 100 %-lise võõrandamise korral ning mitte sellele järgnenud 35 miljoni euro suuruse rekapitalizeerimise raames.
- (204) Peale selle tuleb Prantsusmaa meelde, et tema investering oli ülevõtjate omast väiksem, kuna ülevõtjate investeeringuga (26,25 miljonit eurot) tuleks võrrelda ainult 8,75 miljoni euro suurust summat. Esimest rekapitalizeerimist 142,5 miljoni euro ulatuses tuleks uurida üksnes likvideerimishinnaga võrdlemisel.
- (205) Viimaks vaidlustab Prantsusmaa STIMI väite selle kohta, et kõnealuse kapitalitoetuse näol oli tegemist eraõiguslikele ülevõtjatele antud tagatisega, et SNCMiga sõlmitakse avaliku teenindamise delegerimisleping Korsika liinide teenindamiseks. Prantsuse ametiasutused väidavad, et see kapitali suurendamine tehti teadlikult ja ettevõtte tootlikkusest sõltumatult ning et avaliku teenindamise delegerimislepingu sõlmimine SNCMiga ei võimaldaks suurendada sellelt investeeringult oodatavat kasumit.
- (206) Seoses sotsiaalmeetmetega 38,5 miljoni euro ulatuses kordab Prantsusmaa oma väidet, mille kohaselt on nende meetmete puhul tegemist isikutoetusega ning nende katmist riigi poolt ei saa käsitada ettevõtjale kaudse eelise andmisena, kuna need meetmed lisanduvad SNCMi kanda olevatele õiguslikele ja lepingulistele kohustustele. Peale selle tuleb Prantsusmaa meelde, et need meetmed ei võimalda palgatöötajate lahkumist, kellega seonduvad kulud jääksid kõnealuste meetmete puudumisel SNCMi kanda.
- (207) Vastupidiselt CFFi esitatud väitele täpsustavad Prantsuse ametiasutused, et need 38,5 miljonit eurot ei vasta 2003. aasta sotsiaalkava raames ette nähtud töötajate arvu vähendamise elluviimisele, kuna see vähendamine on hilinemisele vaatamata juba tehtud. Seega täiendab uus sotsiaalkava 2003. aasta esimesi sotsiaalmeetmeid.
- 9.2.4. Märkused suunistega kokkusobivuse kohta
- (208) Prantsusmaa leiab, et eeltoodud silmas pidades on abisumma, mida tuleks kõnealuseid suuniseid arvestades hinnata, 15,81 miljonit eurot.
- (209) Vastupidiselt CFFi väidetule leiavad Prantsuse ametiasutused seoses 2004. aasta suuniste punktiga 11, et ehkki esimene rekapitalizeerimine võimaldas SNCMil oma omavahendid taastada, jäi ta sellele vaatamata raskustes olevaks äriühinguks, kuna selle rekapitalizeerimise eesmärk oli tagada äriühingu tegevuse jätkumine.
- (210) Prantsusmaa lükkab ümber CFFi väited, mille kohaselt ei oleks ta pidanud ettevõttesse uusi rahalisi panuseid tegema, arvestades, et SNCM oleks võinud pangalaenu võtta. Sellega seoses tuleb Prantsuse ametiasutused meelde, et 24. augustil 2005 olid pangad keeldunud SNCMile uusi krediidiilini avamast ning et seetõttu oli ainus mõeldav alternatiiv ettevõtte erastamine või likvideerimine.
- (211) Prantsusmaa vaidlustab CFFi ja STIMI esitatud väited 2002. aasta ümberkorralduskava ebaõnnestumise kohta, mis vaatamata teatavale hilinemisele ellu viidi ning mis võimaldas eesmärgid saavutada 2005. aastal. SNCMi majandusliku ja finantsolukorra halvenemine ettevõttest sõltumatute tegurite tõttu oleks seejärel nõudnud 2002. aastal teatatud kava pikendamist ja uute meetmete võtmist.
- (212) Prantsusmaa leiab, et SNCMil on saneerimiseks head väljavaated ning et uute aktsionäride kavandatavad meetmed, eelkõige sotsiaalkava rakendamine, transpordihenduste ümberkorraldamine ja teatavate laevade uuendamine, võimaldavad ettevõtte elujõulisuse taastada. Sellega seoses märgib Prantsusmaa, et avaliku teenindamise delegerimislepingust saadud kasumist tulenevalt (umbes [...] SNCMi käibest) ja arvestades kindlaksmääratud kulude suurust ning raskusi Marseille'i-Korsika liinil kasutatava kuue laeva ümberpaigutamisel, on avaliku teenindamise delegerimisleping ettevõtte strateegia ja selle elujõulisuse peamine element.
- (213) Abi miinimumiga piirdumise kohta leiab Prantsusmaa, et ta on vajalike ümberkorralduskulude puhul piirdunud rangelt miinimumiga, et võimaldada ümberkorraldused ellu viia. Sellega seoses tuleb Prantsuse ametiasutused meelde, et nii nagu komisjon oma 2003. aasta otsuses tunnistas, on ettevõtte ise omavahenditest ümberkorralduskavasse piisavalt panustanud, võõrandades vara 30,2 miljoni euro ulatuses. Samuti, arvestades SNCMi muid võõrandamisi 12,2 miljoni euro ulatuses, on ettevõtte omapoolne panus kokku 42,4 miljonit eurot. Prantsusmaa leiab, et see summa on tunduvalt suurem omavahenditest antavast panusest, mis on vajalik ümberkorraldusabi heakskiitmiseks, mille suurus oleks lõpuks 15,81 miljonit eurot, kui muude meetmete puhul ei oleks tegemist riigiabiga.

- 9.2.5. Märkused komisjoni 2003. aasta otsusega sätestatud tingimuste ning uute võimalike omapoolsete kohustuste kohta
- (214) Vastupidiselt STIMi ja CFFi väidetule kinnitavad Prantsuse ametiasutused, et on kinni pidanud kõikidest 2003. aasta otsusega sätestatud tingimustest, mida Prantsusmaa peab kuni 2006. aasta lõpuni täitma, olles eelkõige hoidnud laevastikku 11 laeva suurusena ning kohaldanud oma konkurentidega võrreldes madalamaid hindu.
- (215) Muu hulgas leiab Prantsusmaa, et uue lõpliku otsuse raames tuleks SNCMile pandavaid omapoolseid kohustusi kohandada, kuna ümberkorraldusabi suurus on nüüdsest 69,3 miljoni euro asemel 15,81 miljonit eurot.
- (216) Sellega seoses vaidlustab Prantsusmaa STIMi märkused võimaluse kohta, et komisjon määrab SNCMile omapoolse kohustuse võõrandada oma osalus CMNis. Prantsusmaa vaidlustab STIMi esitatud väite, mille kohaselt on võrreldes 1999. aasta suunistega seatud 2004. aasta suunistes kahtluse alla strateegilise vara määratlus.
- (217) Nende CFFi osutatud meetmete kohta, mille eesmärk on vähendada SNCM-i turulviibimist, tulevad Prantsuse ametiasutused meelde, et nagu seda on muu hulgas osutanud komisjon oma 2003. aasta otsuses (punkt 87), ei ole asjaomastel turgudel (Prantsusmaa – Korsika ja Magribi riigid) ülepakkumist ning et Korsika transpordiliinide ümberkorraldamine nii avaliku teenindamise delegerimislepingu raames kui ka väljaspool seda seaks ohtu ettevõtte elujõulisuse.
- (218) CFFi esitatud väite kohta, mille kohaselt tooks eespool kirjeldatud meetmete rakendamine SNCM-i suhtes kaasa tõsise riski tõrjuda Prantsusmaa mandriosa ja Korsika vaheliselt turult välja tema peamine konkurent, nimelt CFF, väidavad Prantsuse ametiasutused, et arvestades asjaomase turu praegust jaotust, kus CFFile kuulub nüüdsest suurim turuosa, sõltub konkurentsitingimuste säilitamine SNCM-i ümberkorralduskava rakendamise lubamisest ning SNCM-i kohalolekust kõnealusel turul.
- (220) Riikliku meetme liigitamiseks riigiabina EÜ asutamislepingu artikli 87 lõike 1 tähenduses peavad asutamislepingu kohaselt olema täidetud järgmised kumulatiivsed tingimused: 1) kõnealuse meetmega antakse valikuline majanduslik eelis; 2) seda eelist rahastatakse riiklikest vahenditest; 3) see eelis moonutab või võib moonutada konkurentsi; 4) see eelis mõjutab liikmesriikidevahelist kaubavahetust⁽¹¹²⁾.
- (221) Komisjon sedastab, et SNCM sai täielikult Prantsuse riigi omanduses oleva CGMFi kaudu riiklike vahendeid kokku 274,54 miljoni euro ulatuses.
- (222) Kuna SNCM tegutseb meretranspordi valdkonnas, mis on avatud Euroopa-sisesele konkurentsile, võib SNCM-i saadud võimalik majanduslik eelis moonutada konkurentsi ja mõjutada liikmesriikidevahelist kaubavahetust.
- (223) Asjaolu, et merekabotaaži turu suhtes koos Vahemere saartega ei kohaldatud kuni 1. jaanuarini 1999 ajutiselt nõukogu 7. detsembri 1992. aasta määrust (EMÜ) nr 3577/92 teenuste osutamise vabaduse põhimõtte kohaldamise kohta merevedudel liikmesriikides (merekabotaaž),⁽¹¹³⁾ ei võimalda põhimõtteliselt välistada, et avaliku teenindamise delegerimislepingu raames Vahemere saartega kabotaažiühendusele makstud toetus võis mõjutada liikmesriikidevahelist kaubavahetust ja moonutada konkurentsi.
- (224) Igal juhul, isegi kui kabotaažiliinidele makstud toetus ei pruukinud mõjutada kaubavahetust ega põhjustanud konkurentsimoonutusi enne 1. jaanuari 1999, on olukord pärast seda kuupäeva muutunud, kuna määruse (EMÜ) nr 3577/92 põhjal on kabotaažiühendused nüüd avatud kõikidele ühenduse ettevõtjatele. Peale selle tuleb rõhutada, et SNCM ei osuta mitte üksnes kabotaažiühendust, vaid tegutseb ka rahvusvahelisel mereveoturul, mis on liberaliseeritud nõukogu 22. detsembri 1986. aasta määrusega (EMÜ) nr 4055/86 teenuste osutamise vabaduse põhimõtte kohaldamise kohta liikmesriikide ning liikmesriikide ja kolmandate riikide vahelises mereveos⁽¹¹⁴⁾.

10. MEETMETE HINDAMINE

- (219) EÜ asutamislepingu artikli 87 lõikes 1 on sätestatud, et „kui käesolevas lepingus ei ole sätestatud teisiti, on igasugune liikmesriigi poolt või riigi ressurssidest ükskõik missugusel kujul antav abi, mis kahjustab või ähvardab kahjustada konkurentsi, soodustades teatud ettevõtjaid või teatud kaupade tootmist, ühisturuga kokkusobimatu niivõrd, kuivõrd see kahjustab liikmesriikidevahelist kaubandust”.
- (225) Seetõttu leiab komisjon, et käesoleval juhul on täidetud EÜ asutamislepingu artikli 87 lõikes 1 sätestatud viimased kolm tingimust, mis on esitatud punktis 2200. Alljärgnevates jagudes vaadatakse iga meetme kohta üksteise järel läbi valikulise majandusliku eelise olemasolu ning vajaduse korral riigiabiks liigitatud meetmete kokkusobivus ühisturu nõuetega.

10.1. Kapitalitoetus 53,48 miljoni euro ulatuses avaliku teenindamise hüvitamisena

- (226) Ehkki komisjon on oma 2003. aasta otsuses Korsika liinidega ajavahemikul 1991–2001 seotud avaliku teenindamise hüvitamisena tunnustanud ühte osa sellest 76 miljonist eurost, nimelt 53,48 miljoni euro suurust summat, hindas komisjon ümberkorraldusabina kõnealust kapitalitoetust tervikuna ehk 76 miljonit eurot, kuna sellisest summast olid Prantsuse ametiasutused ümberkorraldusabina teatanud. Ühenduse kohus kutsus oma 15. juuni 2005. aasta otsuses, millega tühistati komisjoni 2003. aasta otsus, komisjoni üles läbi vaatama 53,48 miljoni euro suurune summa, võttes arvesse Euroopa Kohtu 24. juuli 2003. aasta otsust Altmarki kohtuasjas.
- (227) Peale selle palusid Prantsuse ametiasutused komisjoni võtta seisukoha, et „avaliku teenindamise hüvitamise” tunnuste tõttu ei käsitata ühte osa 2002. aasta ümberkorraldusabist riigiabina Altmarki kohtupraktikat arvestades.
- (228) Kuna Prantsuse ametiasutused on käesoleval juhul osutanud Altmarki kohtupraktika kohaldamisele ning vajaduse korral EÜ asutamislepingu artikli 86 lõikes 2 sätestatud erandile, peab komisjon selles küsimuses esitama oma seisukoha, kuna need väited on Prantsusmaa põhjendustes olulise tähtsusega ⁽¹¹⁵⁾.

10.1.1. Üldised märkused

Märkused Altmarki kohtupraktika kohaldamise kohta käesoleval juhul

- (229) Kõigepealt tuleb komisjon meelde, et vaatamata sellele, et Altmarki kohtuotsus kuulutati välja pärast eespool nimetatud meetme rakendamist, on ühenduse kohtu poolt selles otsuses kehtestatud kriteeriumid käesoleva juhtumi suhtes kohaldatavad.

- (230) Nagu esimese astme kohus hiljuti meelde tuletas, ⁽¹¹⁶⁾ ei ole Euroopa Kohus ajalisel piiranud Altmarki kohtuotsuse järelduste kohaldamisala. Kuna sellist ajalist piirlust pole kindlaks määratud, on EÜ asutamislepingu artikli 87 lõike 1 tõlgendamisest tulenevad järeldused seega täielikult kohaldatavad käesoleva kohtuasja faktilise ja õigusliku olukorra suhtes.

Märkused avaliku teenindamise alusel saadud hüvitise suuruse kindlaksmääramise kohta

- (231) Kõigepealt tuleb märkida, et vaatamata komisjoni 2001. aasta otsusega lubatud riigiabile ⁽¹¹⁷⁾ oli SNCMil aastatel 1991–2001 suuri puudujääke kõikidel avaliku teenindamise kohustusega hõlmatud Korsika liinidel. Komisjon sedastas tõesti nimetatud otsuse punktis 105, et nagu see on kindlaks määratud komisjoni volitatud eksperdi aruandes, ulatus ajavahemikus 1991–1999 Korsika transportteenusega seotud maksueelne kumulatiivne kahjum ⁽¹¹⁸⁾ koos saadud toetustega 217 miljoni Prantsuse frangi ehk 33,08 miljoni euroni.
- (232) 2000. ja 2001. aasta puhul ⁽¹¹⁹⁾ järgis komisjon sama lähenemisviisi, mida on järgitud eespool nimetatud eksperdi aruandes, ning arvestas esitatud analüütilistest aruannetest lähtuvalt ümber maksueelse tulemuse, lahutades ümberkorraldamiseks juba arvesse võetud vahendid teatatud ümberkorralduskuludest. Muu hulgas võis komisjon ettevõtja aastaaruannete põhjal kindlaks teha, et nendel kahel aastal laevandusvahendeid ei võõrandatud.
- (233) Komisjon on seisukohal, et 2002. aasta kahjumit Marseille'i-Korsika liinil ei saa arvesse võtta, arvestades asjaolu, et alates 1. jaanuarist 2002 määratleti Marseille'ist lähtuva Korsika liini eksploatatsioonikulud ja rahaliste hüvitiste suurus ametiasutuste ja SNCMi vahel lepinguliselt, erinevalt 1991. ja 1996. aasta kokkulepetest.
- (234) Seega jõuab komisjon kooskõlas 2001. aasta otsuse lähenemisviisi ja põhjendusega järgmistele järeldustele:

3. tabel

Analüütiline kasumiaruanne ajavahemiku 1991–2001 kohta

Korsika võrgustik	2001		2000		1991– 1999 ⁽¹⁾		1991–2001 kokku	
	Miljonit Prantsuse franki	Miljonit eurot	Miljonit Prantsuse franki	Miljonit eurot	Miljonit Prantsuse franki	Miljonit eurot	Miljonit Prantsuse franki	Miljonit eurot
Tulemus enne maksude mahaarvamist	- 302,575	- 46,127	- 40,256	- 6,137	- 216,98	- 33,078	- 559,811	- 85,343
Eraldatud toetus/Liamone väärtuse vähenemine ⁽²⁾	96,895	14,771	0,000	0,000	0,000	0,000	96,895	14,771
Eraldatud toetus/sotsiaalkava	112,110	17,091	0,000	0,000	0,000	0,000	112,110	17,091

Korsika võrgustik	2001		2000		1991– 1999 ⁽¹⁾		1991–2001 kokku	
	Miljonit Prantsuse franki	Miljonit eurot	Miljonit Prantsuse franki	Miljonit eurot	Miljonit Prantsuse franki	Miljonit eurot	Miljonit Prantsuse franki	Miljonit eurot
Korrigeerimine seoses laevade lisandväärtusega	0,000	0,000	0,000	0,000	182,100	27,761	182,100	27,761
Tulemus enne maksude mahaarvamist, ilma lisandväärtuse ning ümberkorralduseta	- 93,571	- 14,265	- 40,256	- 6,137	- 216,980	- 33,078	- 350,807	- 53,480

⁽¹⁾ Andmed on võetud otsusest 2002/149/EÜ.

⁽²⁾ Kiirlaeva Liamone kohta eraldati 2001. aastal vahendeid summas 14,8 miljonit eurot. Nende vahendite eesmärk on tuua kõnealuse laeva aastased ülalpidamiskulud samale tasemele kui laeval, mis on kohandatud selle liini suhtes kehtestatud uutele piirangutele ning mida rahastatakse samadel tingimustel. Need vahendid eraldati kooskõlas raamatupidamiseskirjadega, mille alusel peab ettevõtja korrigeerima oma bilansi vara väärtuse erakorralist vähenemist arvesse võttes niipea, kui ta tuvastab, et tema teatava vara tegelik väärtus või müügiväärtus on selle arvestuslikust väärtusest madalam.

- (235) Kokku ulatub SNCMi Marseille'i-Korsika liini kohta registreeritud kumulatiivne kahjum, millesse on arvestatud 2001. aasta otsusega lubatud riigiabi ning mida on korrigeeritud selle ajavahemiku jooksul müüdnud laevadelt saadud lisandväärtuse ja ümberkorralduskulude võrra, 53,48 miljoni euroni kogu ajavahemiku 1991–2001 kohta.
- (236) Eelmainitud silmas pidades leiab komisjon, et 2002. aastal teatatud 76 miljoni euro suurusest kapitalitoetusest ⁽¹²⁰⁾ võib avaliku teenindamise hüvitisena käsitada 53,48 miljoni euro suurust summat.
- 10.1.2. Märkused majandusliku eelise olemasolu kohta Altmarki kohtupraktikat arvestades
- (237) Euroopa Kohus on seisukohal, et kui riiklikku sekkumist tuleb pidada hüvitiseks abi saava ettevõtja avaliku teenindamise kohustuse täitmiseks osutatud teenuste eest, nii et see ettevõtja tegelikkuses rahalist kasu ei saa ning nimetatud sekkumine ei aseta teda konkureerivate ettevõtjatega võrreldes soodsamasse konkurentsiolekorda, ei ole selline sekkumine vastuolus EÜ asutamislepingu artikli 87 lõikega 1.
- (238) Selleks et mitte käsitada sellist hüvitamist riigiabina, peab siiski olema täidetud mitu kumulatiivset tingimust (vt käesoleva otsuse joonealune märkus nr 68).
- (239) Eelkõige seoses Euroopa Kohtu Altmarki kohtuasjas sätestatud neljanda kriteeriumiga tuleks sedastada, et SNCMi ei valitud välja avaliku hankemenetluse tulemusel, mis võimaldab valida üldsusele kõige väiksemate kuludega teenuseid osutava pakkuja.
- (240) Avaliku hankemenetluse puudumisel leiab komisjon kooskõlas Euroopa Kohtu praktika nõuetega, et liikmesriik peab tõendama, et SNCMile makstud hüvitise tase ei ületa tüüpilise hästi juhitud ja piisavalt varustatud ettevõtte kantud kulusid, võttes arvesse asjaomaseid tulusid ning mõistlikku kasumit kõnealuste kohustuste täitmise eest.
- (241) Käesoleval juhul tunnistavad Prantsuse ametiasutused oma 16. novembri 2006. aasta kirjas ise, et on enamvähem võimatu leida ettevõtjat, keda saaks ajavahemiku 1991–2001 kohta käsitada võrdlusalusena seoses SNCMile pandud avaliku teenindamise kohustustega, kuna SNCM on ainus ettevõtja, kes on suuteline neid kohustusi täitma. Nendel asjaoludel tegid Prantsuse ametiasutused jõupingutusi, et esitada andmeid, mis võimaldaksid teha võimalikult täpse võrdluse sarnaste ettevõtjate, eelkõige CMNiga, rõhutades siiski, et kõnealused ettevõtjad ei tegutsenud SNCMile 1991. ja 2001. aasta vahelise avaliku teenindamise kohustust käsitlevate lepingutega sätestatud tingimustega samadel tingimustel.
- (242) Sellega seoses leiab komisjon, et võttes arvesse Prantsuse ametiasutuste väiteid, ei ole nad tõestanud, kuidas nende sarnaseks hinnatud ettevõtjad saavad olla võrdlusaluseks ühenduse kohtupraktikaga nõutaval kujul. Seetõttu leiab komisjon, et Prantsusmaa edastatud andmed nende ettevõtjate kohta ei võimalda komisjonil hinnata osutatud sarnasuse määra ega ka analüüsida osutatud tegevustingimuste erinevuste mõju võrdlusele, mida tuleks teha eespool nimetatud neljanda kriteeriumi kohaldamiseks.
- (243) Nendel asjaoludel leiab komisjon, et Prantsuse ametiasutuste käesoleva menetluse raames esitatud teabe ja andmete alusel ei ole nad tõendanud Altmarki neljanda kriteeriumi täitmist.

(244) Eespool esitatud kaalutlusi silmas pidades leiab komisjon, et kõnealune meede andis SNCMile majandusliku eelise. Kuna kõnealusest meetmest sai kasu üksnes SNCM, on tegemist valikulise majandusliku eelisega. Seetõttu on SNCMile 1991. ja 1996. aasta lepingute raames antud 53,48 miljoni euro suurune hüvitis riigiabi EÜ asutamislepingu artikli 87 lõike 1 tähenduses.

10.1.3. Kõnealuse meetme kokkusobivus ühisturuga vastavalt EÜ asutamislepingu artikli 86 lõikele 2

(245) Kuna Prantsuse ametiasutused osutasid EÜ asutamislepingu artikli 86 lõikega 2 sätestatud erandile, kasutab komisjon kõnealuse meetme hindamiseks sama lähemisviisi ja sama põhjendust kui oma 2001. aasta otsuses.

(246) Seda artiklit arvestades võib riigiabi maksmine jääda EÜ asutamislepingu artiklis 87 sätestatud keelust väljapoole tingimusel, et kõnealuse abi eesmärk on hüvitada üksnes need lisakulud, mida üldist majandushuvi pakkuvat teenust osutavale ettevõtjale põhjustab mingi konkreetse ülesande täitmine, ning et abi osutamine on vajalik selleks, et nimetatud ettevõtja saaks täita oma avaliku teenindamise kohustusi majandusliku tasakaalustatuse tingimustes.

(247) Võttes arvesse ajavahemiku 1991–2001 suhtes kohaldatavat kohtupraktikat,⁽¹²¹⁾ peab komisjon, nagu ta tegi oma 2001. aasta otsuses:

— kontrollima, et teenuseid, mille haldamine on tehtud ülesandeks SNCMile, saab liigitada üldist majandushuvi pakkuvateks teenusteks; ning

— kontrollima, kas Korsika mereühendusega seotud avaliku teenindamise kohustuse raames SNCMile antud abi on asjakohase suurusega, arvestades neid lisakulusid, mida SNCM avaliku teenindamise lepingu põhinõudmistele täitmiseks kannab.

Avaliku teenindamise põhjendamine

(248) Kuna käesoleval juhul on tegemist ajavahemiku 1991–2001 kohta makstud hüvitistega, nagu komisjon seda oma 2001. aasta otsuses sedastas, tulenevad SNCMile ja CMNile pandud avaliku teenindamise kohustused kahest viieaastasest lepingust, mille nad sõlmisid Korsika transpordiametiga. Nende lepingutega, mille

õiguslik alus on aastate 1976–2001 raamleping, täpsustati avaliku teenindamise rakenduskord vastavalt ajavahemikuks 1991–1996 ja 1996–2001. Samuti määratleti nende lepingutega kindlasummalise toetuse maksmise põhimõtted, mida kõnealuste kohustuste täitmise eest eraldatakse territoriaalse järjepidevuse dotatsioonist.

(249) Seoses küsimusega, kas need kohustused vastavad avaliku teenindamise tegelikule vajadusele, sedastas komisjon oma eespool nimetatud 2001. aasta otsuses, et raamleping ja viieaastased lepingud vastavad territoriaalse järjepidevuse põhimõttele, mille eesmärk on vähendada saarelisest asendist tulenevat ebasoodsat olukorda ning tagada Korsika transporditühendus korra alusel, mis oleks võimalikult sarnane ainult mandri piires käitatavatele liinidele. Samuti märgib komisjon, et seda õiguspärast avalikku huvi pakkuvat eesmärki ei ole varem saavutatud turujõudude lihtsa ümberpaigutamise teel⁽¹²²⁾.

(250) Seetõttu leiab komisjon, et raamlepingu ja viieaastaste lepingutega ette nähtud transpordisüsteem vastab avaliku teenindamise tegelikule vajadusele.

Asjaolu, et hüvitis ei ole kindlasummaline

(251) Nagu komisjon oma 2001. aasta otsuses sedastas, sai SNCM eespool kirjeldatud õigusliku raamistiku alusel ajavahemiku 1991–2001 kohta iga-aastast kindlasummalist toetust, mille suurus oli viieks aastaks kindlaks määratud ning mis vaadati igal aastal läbi sisemajanduse koguprodukti muutumise ning SNCMi esitatud teabe ja lepingujärgsete analüütiliste aruannete alusel.

(252) Komisjon võtab oma 2001. aasta otsuse punktis 30 teadmiseks asjaolu, et „1976. aasta lepingu⁽¹²³⁾ artikli 4 alusel makstakse iga-aastast toetust 12 võrdse suurusega igakuise osamaksenda. Toetuse lõpliku maksmise võimaldamiseks peab SNCM hiljemalt iga aasta 1. juuliks esitama riigikontrolõri tõestatud aruanded eelmise eelarveaasta kohta. Võimalikud SNCMi kanda olevad maksed arvestatakse maha jooksva eelarveaasta eest tehtava(te)st osamakse(te)st. Osamakseid reguleeriva meetmega on ette nähtud ka riigi makstavad võimalikud lisasummad. Järgnevalt sõlmitud lepingutega nähakse ette ka karistused juhuks, kui ühe aasta jooksul ületab SNCMi tegemata jäetud põhivedude arv 2 % lepinguga sätestatud põhivedude arvust. Lepingut sõlmiv asutus võib SNCMile teatada ka territoriaalse järjepidevuse kindlasummalise toetuse kinnipidamisest oluliste intsidentide korral, mille tõttu avaliku teenindamise ülesannete täitmine katkeb”.

(253) Sama otsuse punktis 82 märgib komisjon, et selle punkti IV teises osas sätestatakse, et „juhul, kui toetuse arvutamise aluseks olnud majanduslikud tingimused ja eelkõige tegevuskulude ning sõitude tase olulisel määral halvenevad, tulevad SNCM ja Korsika transpordiamet kokku, et ühiselt analüüsida meetmeid, mida rakendada ettevõtte finantstasakaalu taastamiseks transpordiühenduse, hindade või toetusesumma suurendamise küsimuses”.

(254) Komisjon leiab eelmainitud silmas pidades, nagu ta ka oma 2001. aasta otsuses järeldas, et mehhanismi tõttu, mis võimaldab kõrvaldada finantsilise tasakaalustamatuse, mis tuleneb tegelike tegevuskulude ja toetuse arvutamise aluseks olnud kulude vahelisest erinevusest, ei ole riigi makstud 53,48 miljoni euro suuruse hüvitise puhul tegemist kindlasummalise toetusega.

Avaliku teenindamisega seotud kulude hüvitamise adekvaatsus

(255) Nagu komisjon oma 2001. aasta otsuses⁽¹²⁴⁾ sedastas, ei võimaldanud 1991. ja 1996. aastal sõlmitud viieaastaste lepingute kohaldamisel saadud rahalised hüvitised SNCMile täielikult katta avaliku teenindamise kohustustega seonduvat kahjumit. Komisjon leidis, et ebapiisavast hüvitamisest tulenev puudujääk ulatus 53,48 miljoni euroni.

(256) Komisjon järeldeb, et riigi makstud 53,48 miljoni euro suurune summa on võrdne ajavahemiku 1991–2001 kohta täheldatud ebapiisavast hüvitamisest tuleneva puudujäägiga ning järelikult on see piisav, arvestades SNCMile pandud avaliku teenindamise ülesandest tulenevaid puhaskulusid.

10.1.4. Järeldus

(257) Eespool mainitule tuginedes leiab komisjon, et kõnealuse meetme puhul on tegemist riigiabi, mis on EÜ asutamislepingu artikli 86 lõike 2 alusel ühisturu nõuetega kokkusobiv. 14. novembril 2003 rakendatud meetme kohta märgib komisjon, et see riigiabi on ebaseaduslik.

(258) Sellega seoses ulatub 2002. aastal teatatud ümberkorraldusabina käsitatava abi suurus 22,52 miljoni euroni⁽¹²⁵⁾. See summa lisandub 2006. aastal teatatud meetmetele niivõrd, kui need meetmed sisaldavad ümberkorraldusabi (vt käesoleva otsuse jagu 10.5).

10.2. SNCM-i võõrandamine 158 miljoni euro suuruse negatiivse müügihinna eest

(259) Käesoleval juhul peab komisjon uurima, kas riigi antud kapitalitoetusel suurusjärgus 158 miljonit eurot enne SNCM-i võõrandamist eraõiguslikele ülevõtjatele, st

kokkuvõttes ettevõtte negatiivsel müügihinna samaväärse summa eest, puuduvad riigiabi tunnused.

(260) Avatud, läbipaistev ja mittediskrimineeriv hankemenetlus, mille alusel riik pärast eelnevat rekapitalizeerimist (müügihinna suuremas summas) ettevõtte võõrandab, ei võimalda tingimata välistada riigiabi olemasolu, millest võiks kasu saada nii erastatud ettevõtte kui ka selle ostja⁽¹²⁶⁾.

10.2.1. Õiguslik raamistik

(261) Selleks et kindlaks teha, kas ettevõtja on riigi antud kapitalitoetusest saanud majandusliku eelise, kohaldab komisjon põhiliselt turumajanduses tegutseva erainvestori kriteeriumit (edaspidi „erainvestori kriteerium”). Erainvestori kriteerium tuleneb EÜ asutamislepingu artikli 295 kohasest avaliku ja erasektori võrdse kohtlemise põhimõttest. Selle põhimõtte kohaselt ei saa riigi poolt tava-pärasele turutingimustele vastavatel tingimustel otseselt või kaudselt ettevõtja käsutusse antavat kapitali pidada riigiabiks⁽¹²⁷⁾.

(262) Sel eesmärgil saab komisjon eelkõige hinnata, kas vahendite andja käitus erainvestorina, kes järgib teatavat struktuurilist, üldist või valdkonnapõhist poliitikat ning juhindub investeeritud kapitali tasuvuse väljavaadetest pikaajalises perspektiivis. Sellise lähenemisviisi paikapidavust on ühenduse kohtus mitmes kohtuasjas tunnustatud⁽¹²⁸⁾.

(263) Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt käsitatakse riigiabina kapitalitoetust, mille riiklik investor annab siis, kui isegi pikaajalises perspektiivis puuduvad igasugused väljavaated kasumi saamiseks⁽¹²⁹⁾.

(264) Samuti sätestas ühenduse kohus, et erainvestor, kes järgib teatavat struktuurilist, üldist või valdkonnapõhist poliitikat, mis juhindub pikaajalise tasuvuse väljavaadetest, ei saa endale pärast mitut järjestikust kahjumisse jäänud aastat mõistlikult võttes lubada kapitalitoetuse andmist, mis ei osutu majanduslikul alusel mitte üksnes varade likvideerimisest kulukamaks, vaid on peale selle ka seotud ettevõtte müügiga, mis võtab talt kõik väljavaated kasumi saamiseks isegi pikaajalises perspektiivis⁽¹³⁰⁾.

(265) Täpsemalt leidis Euroopa Kohus oma Gröditzeri kohtuasjas tehtud otsuses, et selleks et määrata kindlaks, kas ettevõtte negatiivse müügihinna eest erastamisel on riigiabi tunnuseid „tuleb hinnata, kas avaliku sektori juhtivate asutustega võrreldavate mõõtmega erainvestorit oleks suudetud nimetatud ettevõtte müümise raames veenda tegema sama suuri kapitalitoetusi või oleks otsustatud selle ettevõtte likvideerimise kasuks”⁽¹³¹⁾.

10.2.2. Kohaldamine käesoleval juhul

(266) Eelmainitud arvestades peab komisjon selleks, et määrata kindlaks, millise abimeetmega on käesoleval juhul tegemist, „hindama, kas riigi valitud lahendus on tervikuna ning mis tahes muu lahenduse, sealhulgas mittesekkumisega võrreldes vähem kulukas, millisel juhul saaks teha järelduse, et riik käitus erainvestorina”⁽¹³²⁾.

10.2.2.1. Turumajandusliku erainvestori põhimõttest kinnipidamine

(267) Sellega seoses tuleb märkida, et suured ettevõtjate kontsernid ei saaks praegu tootmisrajatiste sulgemisel või tütarettevõtete likvideerimisel jätta tähelepanuta sotsiaalseid tagajärgi, mida sellised sulgemised või likvideerimised kaasa toovad.

(268) Seega rakendavad nad kõige sagedamini sotsiaalkavasid, mis võivad hõlmata meetmeid töötajate ümberõppeks, abi töökohtade leidmiseks, koondamishüvitisi, isegi kohaliku majandusstruktuuri tasandil võetavaid meetmeid, mis lähevad kaugemale seaduse ja kollektiivlepingutega sätestatust.

(269) Käesoleval juhul sedastab komisjon, et SNCM on äriühing, mida riik kontrollib kontserni CGMF (Compagnie Maritime Générale et Financière) kaudu.

(270) Komisjon leiab, et SNCMi likvideerimise eeldusel⁽¹³³⁾ oleks selliseid meetmeid võetud õiguspäraste kohustuste kõrval, et mitte kahjustada valdusettevõtja ja tema ainsa aktsionäri kuvandit⁽¹³⁴⁾.

(271) Komisjon tuletab meelde, et ettevõtte likvideerimine 2004. aastal põhjustas hulgaliselt suuri sotsiaalseid rahuusi. Näiteks blokeeris 2004. aasta septembris aset leidnud jõuline sotsiaalne konflikt SNCMi laevastiku 16 päevaks. Komisjon lisab, et Prantsuse ametiasutused on aruannetele tuginedes näidanud, et need 2004. aasta sotsiaalsed liikumised tõid valdusettevõtja kuvandile klientide silmis varju heites olulisel määral negatiivseid tagajärgi paljudele SNCMi poolt veetud reisijatele ning sellest tulenevalt kahjustasid need ka ettevõtte käivet. Samuti rõhutab komisjon, et SNCMi finantsolukorda 2004. aasta suvel kahjustanud sotsiaalse kliima tõttu koostasid ettevõtte aktsionärid 2005. aasta kevadel sotsiaalkava, mille rakendamine 2005. aasta aprillis ametiühingutega kooskõlastades peatati. Eelmainitule tuginedes leiab komisjon, et on tõendatud, et SNCMi likvideerimise korral oleks see, kui CGMF poleks enda kanda võtnud koondamisega seotud lisahüvitisi, tõenäoliselt kahjustanud valdusettevõtja ja tema ainsa aktsionäri kuvandit.

(272) Seetõttu leiab komisjon, et nende meetmetega seonduvad kulud peab arvestama likvideerimiskulude hulka. Nimeetatud kulud oleks seega maha arvestatud SNCMi likvideerimisväärtusest, kui see oleks olnud positiivne, ja/või need oleks otseselt katnud CGMF või riik aktsionärina. Komisjon leiab, et mis tahes muu lahenduse korral ei võetaks arvesse sotsiaalseid reaalasust, millega suurte ettevõtete kontsernid peavad tänapäeval silmitsi seisma⁽¹³⁵⁾.

(273) Likvideerimiskulu väljaarvestamiseks aktsionäri kohta järgib komisjon minimaalset eeldust, mille puhul võetakse arvesse üksnes koondamise lisahüvitisi.

(274) Sellega seoses leiavad Prantsuse ametiasutused, et 2005. aasta sotsiaalkava alusel, mis omakorda tugineb 2002. aasta sotsiaalkavale, tuleks hüvitisi arvestada vahemikus [...]–[...] eurot palgatöötaja kohta, mis on kokkuarvutatuna [...]–[...] miljonit eurot. Prantsuse ametiasutused täpsustavad, et eespool nimetatud vahemiku alampiiri puhul võetakse arvesse asjaolu, et võrdlusaluse sotsiaalkava kulusid suurendatakse pensionieale lähenevate töötajate väga suure osakaalu tõttu, kes lahkuvad töölt eriti soodsatel tingimustel. Muu hulgas võetakse arvesse ka asjaolu, et äriühingu likvideerimise ja kõikide töötajate koondamisega seotud olukord ei ole võrreldav töötajate ümberõppe olukorraga, mis võimaldab tegevust jätkata nagu võrdlusaluse sotsiaalkava puhul.

(275) Komisjoni ekspert koostas võrdleva analüüsi Prantsuse ametiasutuste esitatud andmete ja Prantsusmaa varem rakendatud sotsiaalkavade kohta. Hewlett Packardi sotsiaalkava läks 2003. aastal maksma 214 000 eurot inimese kohta ning 2005. aastal vahemikus 50 000 ja 400 000 eurot. 2004. aastal läks Péchiney pärast Alcaniga ühinemist rakendatud sotsiaalkava maksma 128 000 eurot inimese kohta. Ettevõtte Giat Industries 2004. aasta sotsiaalkava puhul oli kogukulu töötaja kohta suurusjärgus 162 000 eurot, Gemplusil seevastu oli asjaomane summa 2002. aastal 71 000 eurot ja Danone'il (küpsisetootmise haru) 2001. aastal 69 000 eurot. Yves Saint Laurent Haute Couture teatab 2002. aastal sotsiaalkavast, milles on arvestatud 115 000 eurot töötaja kohta. Airbus France'i 2007. aasta veebruaris teatatud kavaga Power 8 nähakse ette 68 000 euro suurune kulu töötaja kohta⁽¹³⁶⁾. 2008. aastal ulatub Michelini sotsiaalkava kulu 157 400 euronit töötaja kohta.

(276) Sadamatöötajate kohta täpsustab komisjon, et kontrollikoda tuletab oma 2006. aasta juulikuu avalikus temaatilises aruandes „Prantsuse sadamad silmitsi muutustega meretranspordis: kiireloomulised meetmed” meelde 2004. aasta sotsiaalkavas arvestatud kogukulu inimese kohta, milleks on 145 000 eurot, kui lähtekohaks on sõltumatud sadamad, ning 209 000 eurot lähtekohaga Marseille'i sadamast.

(277) Komisjon tuletab meelde, et tema 17. juuli 2002. aasta otsus ettevõtte Société Française de Production kohta võimaldab tuua näite n-õ suuremeelsuse kuludest raskustes oleva äriühingu erastamise korral. Kõnealusel juhul olid riigi jaoks suuremeelsusega seotud kulud 43,1 miljonit eurot (ehk 151 000 eurot töötaja kohta; kavaga nähti ette 285 töötaja lahkumine), mis lisandusid õiguspärastele ja lepingujärgsetele kohustustele suurusjärgus 5,3 miljonit eurot (ehk kogukulu 169 000 eurot ühe töötaja kohta).

(278) Seda võrdlevat analüüsi arvestades leiab komisjon, et oletatavalt [...] euro suuruse summa maksmine igale töötajale koondamise lisahüvitistena on vastavuses kuludega, mis maksti samal ajavahemikul eraaktsionäride rakendatud sotsiaalkavade alusel ühe koondatud töötaja kohta.

(279) Lõpuks leiab komisjon, et kõige tõenäolisem on eeldus kogu SNCMi personali koondamise kohta ettevõtte likvideerimise käigus, eelkõige kuna ajavahemikuks 2007–2013 avaliku teenindamise delegerimislepingu sõlmimiseks ei olnud veel välja kuulutatud hankemenetlust ega seega ka vastu võetud lõplikku otsust. Samuti ei ole SNCMi murettekitavat finantsolukorda arvestades tõenäoline, et välja oleks töötatud tegevuse jätkumise kava, mille korral oleks ettevõtte suhtes algatatud pankrotivara haldamise menetlus ning koondamisi oleks saanud vältida.

(280) Eelmainitud arvestades on komisjon seisukohal, et kokku oleks CGMF (riik) pidanud koondamise lisahüvitistena maksma [...] miljoni euro suuruse summa.

(281) Analüüsi käesolevas etapis peab komisjon määrama kindlaks SNCMi likvideerimisväärtuse, millest on maha arvestatud koondamise lisahüvitised. Tegelikult tuleb selleks, et teha kindlaks, kas riik käitus turumajandusliku erainvestorina, võrrelda müügist tulenevat negatiivset hinda selle likvideerimisväärtuse (juhul kui see väärtus on positiivne) ja koondamise lisahüvitiste vahega. Selleks tugineb komisjon ümberhinnatud netovara kalkulatsioonile. Ümberhinnatud netovara meetodi põhjal on vara puudujääk tuvastatud siis, kui tegeliku vara majanduslik väärtus (mis üldiselt on arvestuslikust netoväärtusest suurem) ei kata tegelike võlgade majanduslikku väärtust.

(282) Selleks et teha kindlaks vara puudujääk käesoleval juhul, kontrollis komisjon oma eksperdi abil, ⁽¹³⁷⁾ nagu seda on

alljärgnevalt selgitatud, et 30. septembril 2005 ei olnud SNCMi vara väärtus piisav selleks, et rahuldada eesõigusnõudega võlausaldajate ja eesõigusnõudeta võlausaldajate nõuded (nende hulka on tavapäraste nõuete alusel arvestatud palgatöötajad).

Hindamise meetodi valik

(283) Komisjon leiab, et netovara hindamine on meretranspordi valdkonna äriühingute väärtuse hindamiseks laialdaselt kasutatav meetod. Muu hulgas arvab komisjon, et see meetod on eriti kohane SNCMi olukorras, kui võrd tema kontrollival aktsionäril on võõrandamise kõrval ainus valik pankrotiavalduse esitamine likvideerimisele mineva äriühingu kohta.

(284) Muude hindamise meetodite, eelkõige diskonteeritud vabade rahavoogude meetodi kohta leiab komisjon, et võttes arvesse seda, et nende meetodite puhul eeldatakse äriühingu tegevuse jätkumist, mis aga SNCMi puhul ei kehti, ei ole see meetod kõnealusel juhul asjakohane.

Märkused võrdluskupäeva kohta

(285) Komisjon võtab SNCMi hindamise võrdluskupäevaks 30. septembri 2005, arvestades, et selleks tähtpäevaks oli tegelikult tehtud valik, kas nõustuda ülevõtmise pakkumisega või äriühing likvideerida, kuna 27. septembril 2005 oli otsustatud välja valida BCP pakkumine.

Märkused SNCMi vara väärtuse kohta

(286) Komisjon märgib eelkõige, et SNCMi aktsionär hindas koostöös Ernst & Youngi bürooga ettevõtte likvideerimisväärtuse suurust (eespool nimetatud CGMFi aruanne) 30. septembril 2005, mille kohta tegid Oddo Corporate Finance ja Paul Hastingsi büroo uue arvestuse. Komisjon tuletab meelde, et eespool nimetatud Oddo-Hastingsi aruandes on SNCMi vara hinnatud [...] miljonile eurole.

(287) Kuna eraomandis oleva laevastiku hindamise puhul ⁽¹³⁸⁾ oli BRSi spetsialiseerunud maakler SNCMi laevade müügi brutoväärtuse 30. septembril 2005 hinnanud [...] miljonile eurole, on Oddo aruandes SNCMi laevastiku väärtus hinnatud [...] miljonile eurole pärast allahindluse, ⁽¹³⁹⁾ komisjonitasu ⁽¹⁴⁰⁾ ja õiguskindlusetuse ⁽¹⁴¹⁾ (*aléa judiciaire*) arvesse võtmist.

4. tabel

Võimalused SNCMi vara hindamiseks 30. septembri 2005. aasta seisuga

(miljonites eurodes)

	Vara väärtus, Oddo aruanne,	Vara väärtus, komisjoni ekspert,
Immateriaalne põhivara	—	—
Materiaalne põhivara		
— Eraomandis laevastik	[...]	[...]
— Kinnisvara ⁽¹⁾	[...]	[...]
Finantspõhivarad ⁽²⁾	[...]	[...]
<i>Põhivara</i>	[...]	[...]
Varud	—	—
Ettemaksed ja osamaksed	—	—
Kliendivõlad	[...]	[...]
Muud võlad ⁽³⁾	[...]	[...]
Netovahendid	[...]	—
Viitvõlad ja ettemakstud tulud	—	—
Muu vara	[...]	[...]
Vara kokku	[...]	[...]

⁽¹⁾ Kinnisvara (sealhulgas SNCMi peakontor) kohta täpsustavad Prantsuse ametiasutused, et arvestatud likvideerimisväärtus põhineb kinnisvaraeksperti 2003. aasta novembris tehtud hindamisel, mida on hinnatõusu arvessevõtmiseks ajakohastatud +[...] % ulatuses.

⁽²⁾ Finantspõhivarade puhul on peamiselt tegemist SNCMi osalustega ettevõtetes Sudcargos, Aliso, CGTH, CMN ja Ferrytour.

⁽³⁾ See punkt hõlmab peamiselt nõudeid riigile, eelkõige avaliku teenindamise kohustuste hüvitamist 2005. aasta septembris ning töötajate sotsiaalkindlustusmaksete hüvitamist Assedici poolt 2004. eelarveaasta kohta.

Allikad: Oddo-Hastingsi aruanne ja komisjoni eksperti aruanne

(288) Eespool esitatud tabelit analüüsid sedastab komisjon, et laevastik on peamine element ettevõtte vara hindamisel. Sellega seoses otsustas komisjoni ekspert, olles võimaluse korral teostanud võrdleva analüüsi, et laevade müügi brutoväärtusele kohaldatud allahindlus ja menetluse ebakindluse arvessevõtmine olid asjakohased. Sellel alusel otsustas komisjoni ekspert, et tal puuduvad argumendid, mille toel vaidlustada Prantsuse riigi hinnang laevastiku väärtuse kohta.

(289) Allahindluse kohta leiab komisjon, et selle tase on kooskõlas laevade pankrotimenetluse korral müümisel tehtavate allahindlustega. Komisjoni eksperti sõnul võõrandas näiteks Belgia riiklik äriühing Régie des Transports Maritimes, kes teenindab Ostende-Ramsgate'i liini, 1997. aastal kaks praamilaeva hinnanguliselt 35–45 %-lise allahindlusega. Hiljem võõrandas äriühing Festival Cruises kolm kruisilaeva keskmiselt 20 %-lise allahindlusega. Sarnastel juhtumitel kohaldatud allahindlused on seega

vastavuses Prantsuse ametiasutuste käesoleval juhul kohaldatud allahindlustega.

(290) Kuna õiguskindlusetuse seisukohalt ei ole turul ühtegi võrreldavat tehingut toimunud, leiab komisjon, et õiguskindlusetuse kohaldamist põhjendavad argumendid on kooskõlas küllalt spetsiifiliseks kasutuseks mõeldud laevade kitsa turuga.

(291) Muu hulgas märgib komisjon, et tema sõltumatu ekspert hindas finantspõhivarad suuremaks, eelkõige SNCMi osaluse CMNis ([...] miljonilt eurolt [...] miljonile eurole). Selle taustal, võttes arvesse pakkumist kõnealuse osaluse tagasiostmiseks [...] miljoni euro eest, mille SteFTFE esitas komisjonile käesoleva uurimise raames, leiab komisjon, et SNCMi osaluse hindamine CMNis [...] miljonile eurole on äriühingu likvideerimise kontekstis mõistlik.

(292) Vara hindamise muude punktide kohta ei esitanud komisjoni ekspert erilisi vastuväiteid. Ometi ei jätnud komisjoni ekspert aruandesse alles punkti „Netovahendid”, kuna need on puudujäägis. Komisjon leiab, et tegelikult tuleks see punkt ümber liigitada SNCMi võlgadeks ja kohustusteks.

(293) Tehtud kohandusi arvesse võttes hindab komisjon SNCMi vara 30. septembri 2005. aasta seisuga [...] miljonile eurole.

Märkused SNCMi võlgade ja kohustuste hindamise kohta

(294) Komisjon sedastab, et Prantsuse ametiasutused hindavad eesõigusnõudega võlgade suuruseks [...] miljonit eurot ja eesõigusnõudeta võlgade suuruseks [...] miljonit eurot (peale koondamise lisahüvitiste).

(295) Eelkõige sotsiaalse iseloomuga võlgade ja kohustuste puhul hindavad Prantsuse ametiasutused kokkuleppelise sotsiaalkava kuludeks [...] miljonit eurot. Kokkuleppelise sotsiaalkavaga seotud kulud määrati kindlaks individuaalsel alusel, võttes arvesse lepingu liiki (tähtajatu ja tähtajaline leping), kohaldatavat põhikirja ja kollektiivlepinguid (laevapersonal, sadamatöötajad ja peastaap), iga töötaja tööstaaži, ametijärku ning töötasu. See summa katab eelteate hüvitised ([...] miljonit eurot), eelteatud tasulise puhkuse hüvitised ([...] miljonit eurot), koonda-

mise kokkuleppelised hüvitised ([...] miljonit eurot) ja Delalande'i panuse ([...] miljonit eurot) ⁽¹⁴²⁾.

(296) Kokkuleppevälise sotsiaalkava kulude suuruseks hindavad Prantsuse ametiasutused [...] miljonit eurot. See sotsiaalkava koondab kõiki SNCMi õiguslike ja seadusjärgsete kohustustega seonduvaid lisameetmeid koondamise vallas ⁽¹⁴³⁾ ning kokkuleppelise sotsiaalkavaga seotud kaudseid kulusid ⁽¹⁴⁴⁾.

(297) Peamiste käitamislepingute lõpetamise kulud on eelkõige seotud SNCMi avaliku teenindamise kohustuste nõuetekohase täitmise tagamiseks antud [...] miljoni euro suuruse pangatagatisega, millele lisandub nimetatud kokkuleppes sätestatud rahatrahv, mille suurus on [...] % [...] miljoni euro suurusest alushüvitissummast 2005. aasta kohta ehk [...] miljonit eurot, juhul kui volitatud ettevõtja ei täida oma kohustusi.

(298) Liisingusse võetud laevade ⁽¹⁴⁵⁾ võõrandamisega seotud netokohustuste puhul rõhutavad Prantsuse ametiasutused, et teatavate eelduste alusel ⁽¹⁴⁶⁾ hindas BRSi spetsialiseerunud maakler võõrandamise puhastulu pärast allahindluse, komisjonitasu ja tehingukulude mahaarvamist 30. septembri 2005. aasta seisuga [...] miljonile eurole. Kuna maksusäästud ja laenukohustused pankade ees ulatuvad [...] miljoni euroni, jääb seoses liisingusse võetud laevadega tagasi maksta [...] miljoni euro suurune laenukohustuste jääk pankade ees.

5. tabel

Võimalused SNCMi võlgade ja kohustuste hindamiseks 30. septembri 2005. aasta seisuga

(miljonites eurodes)

	Võlgade ja kohustuste väärtus, Oddo aruanne,	Võlgade ja kohustuste väärtus, komisjoni ekspert,
Eesõigusnõudega laenud, sealhulgas		
— sotsiaal- ja maksuvõlad	[...]	[...]
— varaga tagatud finantskohustused ⁽¹⁾	[...]	[...]
Kokkuleppelise sotsiaalkava maksumus	[...]	[...]
Pensionäride vastastikuste kindlustusmaksetega seotud kulu ⁽²⁾	[...]	[...]
Likvideerimisprotsessi maksumus	[...]	[...]
Vahepealne tegevuskahjum ⁽³⁾	[...]	[...]
Eesõigusnõudega võlausaldajate nõuete rahuldamine	[...]	[...]
Tagatiseta laenud ⁽⁴⁾	[...]	[...]
Sotsiaalkava maksumus lisaks kokkulepitud ulatusele	[...]	[...]
Peamiste käitamislepingute lõpetamise kulu	[...]	[...]

(miljonites eurodes)

	Võlgade ja kohustuste väärtus, Oddo aruanne,	Võlgade ja kohustuste väärtus, komisjoni ekspert,
Liisingusse võetud laevade võõrandamisega seonduv lisakulu	[...]	[...]
Eesõigusnõudeta võlausaldajate nõuete rahuldamine	[...]	[...]

(¹) Laevad Napoléon Bonaparte ja Paglia Orba on nende rahastamiseks võetud laenude tagatiseks.

(²) Selles punktis käsitletakse SNCMi võetud kohustust katta oma pensionäride eest üks osa täiendavatest vastastikustest kindlustusmaksetest.

(³) Kuni likvideerimise lõpetamiseni. Vahepealse kahjumi arvutamisel eeldatakse, et palka makstakse vaid ühe kuu kohta. Samuti sisaldab see eraomandis olevate laevade desarmeerimiskulu, mida ei arvestata maha varade väärtusest. See kulu vastab laevade kai ääres kuni laevade võõrandamiseni kinnipidamise kuludele.

(⁴) Tagatiseta laenud on jaotatud järgmisel viisil: riski- ja kulueraldised ([...] miljonit eurot), seotud võlad/osalused ([...] miljonit eurot), tarnevõlad ([...] miljonit eurot), üldine esindatus ([...] miljonit eurot), kontserni ja sidusettevõtete võlad ([...] miljonit eurot), viitvõlad ([...] miljonit eurot).

Allikad: Oddo-Hastingsi aruanne ja komisjoni eksperdi aruanne

(299) Komisjon märgib, et SNCMi nõuete ja kohustuste peamine osa on sotsiaalse iseloomuga nõuded ja kohustused. Eesõigusnõudega sotsiaalsete nõuete ja kohustuste puhul, st kokkuleppelise sotsiaalkava kulude puhul kontrollis komisjoni ekspert pisteliselt kava kõigi koostisosade arvutamise valemit ega tuvastanud ühtegi lahknevust ega viga. Seda kontrollimist arvesse võttes peab komisjon Prantsuse ametiasutuste kokkuleppelise sotsiaalkava alusel esitatud [...] miljoni euro suurust summat mõistlikuks.

(300) Vahepealse tegevuskahjumi kohta leiab komisjon, et hinnang on ettevaatlik, arvestades õigusakte, eelkõige äriseadustiku artiklit L.622–10 ja 27. detsembri 1985. aasta dekreeidi nr 85-1388 artiklit 119–2, mille alusel võiks pädev kaubanduskohus SNCMi kohustada avaliku teenindamise kohustuste tõttu oma tegevust jätkama kahe kuu pikkuse ajavahemiku jooksul, mis on prokuratuuri nõudel pikendatav.

(301) Tagatiseta laenude kohta ei esitanud komisjoni ekspert erilisi märkusi. Komisjoni ekspert korrigeeris siiski varade jaos punkti „Netovahendid” muutmise seonduvat summat [...] miljonit eurot [...] miljonile eurole. Komisjon leiab, et see korrigeerimine on kooskõlas SNCMi varade hindamises tehtud muudatustega.

(302) Sotsiaalkava kokkuleppeväliste kulude (välja arvatud koondamise lisahüvitised) kohta leiab komisjoni ekspert, et kohtuvaidlustega seotud kulud, mille summaks esitasid Prantsuse ametiasutused [...] miljonit eurot, tuleks vähendada [...] miljonile eurole. Kuigi komisjon leiab selle punkti kohta, et ametiühingute organisatsioonid nõuavad kindlasti tähtjaliste lepingute muutmist tähtajatuteks lepinguteks, (¹⁴⁷) on ta sellegipoolest seisukohal, et kõnealusel arvutuses tuleb arvesse võtta üksnes tähtjalise

lepinguga töötajaid, kelle puhul on see oht peaaegu kindel (ehk [...] tähtjalist lepingut). Arvestades kuu brutotasuna [...] eurot, millele lisandub üheksa kuu hüvitis esimese [...] tähtjalise lepingu puhul ning kuue kuu hüvitis [...] järgmiste tähtjaliste lepingute puhul, on asjaomane summa suurusjärgus [...] miljonit eurot.

(303) Liisingusse võetud laevade võõrandamisega seotud netokohustuste kohta leiab komisjon, et arvutamise aluseks võetud eeldused on põhjendatud, eelkõige majandushuviühingute lepingulise formalismi tõttu, mis piirab SNCMi asendamist mis tahes kolmanda isikuga ja seab maksusoodustused laevade Prantsuse lipu all kasutamise eeltingimuseks. Muu hulgas on põhjendatud ka see, et õiguskindlusetust ei kohaldata liisingu alusel kasutatavate laevade puhul, kuna need laevad võõrandavad majandushuviühingute kreditorpangad. Sellega seoses leiab komisjon, et tehingukulude arvessevõtmine ajavahemikul 30. septembrist 2005 kuni laeva tegeliku võõrandamiseni on põhjendatud.

(304) Eelmainitud silmas pidades leiab komisjon, et 30. septembril 2005 ulatusid SNCMi eesõigusnõudega kohustused [...] miljoni euroni ja eesõigusnõudeta kohustused [...] miljoni euroni.

Märkused varade puudujäägi tuvastamise kohta

(305) Eelmainitud silmas pidades leiab komisjon, et 30. septembril 2005 ei olnud SNCMi vara väärtus (ehk [...] miljonit eurot) piisav eesõigusnõudega võlausaldajate nõuete (ehk [...] miljonit eurot) ja eesõigusnõudeta võlausaldajate nõuete (ehk [...] miljonit eurot) rahuldamiseks.

Järeldus

(306) Kontekstis, kus ei ole algatatud menetlust võlgade ja kohustuste katmiseks (vt allpool), ning võttes arvesse käesoleva otsuse punkti 0 ja varade puudujääki, piirduvad kulud, mida CGMF kannaks SNCMi likvideerimise korral, koondamise lisahüvitiste kulude ehk [...] miljoni euroga.

(307) Sellest järeldub, et Prantsuse ametiasutuste tehtud otsust võõrandada SNCM 158 miljoni euro suuruse negatiivse hinna eest võrrelduna likvideerimise miinimumkuluga suurusjärgus [...] miljonit eurot võib pidada kokkusobivaks otsusega, mille oleks teinud turumajanduslike eraettevõtjate kontsern.

10.2.2.2. SNCMi pankrotimenetluse tagajärjed

(308) Samuti vaatas komisjon läbi Prantsuse ametiasutuste väite, mille kohaselt oleks riiki võidud suurima aktsionärina kohustada katma ettevõtte likvideerimise korral selle võlad ja kohustused (vt allpool). Sellisel juhul peab Prantsuse ametiasutuste arvates nende likvideerimiskulude arvutamisel, mida riik peab aktsionärina kandma, võtma arvesse riiklikku õigust, nagu komisjon oma ABX Logisticsi otsuses on tunnistanud, ⁽¹⁴⁸⁾ ning hindama nende kulude suurust igal üksikjuhtumil eraldi, võttes arvesse asjaomase valdkonna eripära ⁽¹⁴⁹⁾ ja juhtumi asjaolusid.

(309) Käesoleval juhul võtab komisjon arvesse, et Prantsuse ametiasutused esitasid talle 28. märtsil 2006 dokumendid, mis kinnitavad, et SNCMi aktsionär oli otsinud enda jaoks kõige vähem kulukat lahendust, vaadates algusest peale samaaegselt läbi kaks tegevusvõimalust – ettevõtte likvideerimine ja selle müümine negatiivse hinna eest.

(310) Komisjoni esitatud eespool nimetatud eksperdiarvamuste alusel leidsid Prantsuse ametiasutused, et tegelikud kogukulud, mida Prantsuse Vabariik oleks pidanud CGMFi kaudu aktsionärina kandma, jäid 30. septembril 2005 vahemikku [...]–[...] miljonit eurot. Selles hinnangus on eelkõige arvesse võetud riski, et Prantsuse riiki oleks kohustatud „katma võlgu ja kohustusi“, kui kohus oleks teda käsitanud SNCMi *de facto* juhina, samuti riski, et riiki

oleks kohustatud maksma koondatud töötajatele koondamise lisahüvitisi. Prantsuse ametiasutused on seisukohal, et neid riske peab arvesse võtma SNCMi võimaliku likvideerimise tegeliku kulu arvutamisel.

(311) Siinkohal tekib küsimus kõigi tegelike kulude hindamise kohta, mida Prantsusmaa oleks aktsionärina SNCMi pankrotimenetluse korral võib-olla pidanud kandma, et määrata kindlaks, kas teadlik eraaktsionär oleks, võttes arvesse võimalust, et teda kohustatakse kõnealuseid kulusid kandma, ning arvestades nende kulude ulatust, ⁽¹⁵⁰⁾ eelistanud oma tütarettevõtte 158 miljoni euro suuruse negatiivse hinna eest kohe müüa või oleks ta pigem sellele riskile välja läinud.

a) Märkused võimaluse kohta kohustada riiki võlgu ja kohustusi katma

(312) Prantsusmaa õiguses on pankrotimenetluses äriühingu volitatud pankrotihalduril päästmiskava lõpetamise, pankrotivara haldamise menetluse või pankrotimenetluse korral õigus algatada nn võlgade ja kohustuste katmise menetlus asjaomase äriühingu endiste juhtide vastutusele võtmiseks ⁽¹⁵¹⁾.

(313) Pankrotistunud äriühingu endiste juhtide vastu hagi esitamist võlgade ja kohustuste katmiseks põhjendab vajadus taastada asjaomase äriühingu vara, mis on üks volitatud pankrotihaldurile usaldatud ülesannetest.

(314) Prantsuse ametiasutused olid paljudes komisjonile saadetud kirjades seisukohal, et võimalus, et riiklik kohus kohustab riiki katma tema juhitava ettevõtte võlgu ja kohustusi, on vägagi tõenäoline, ning et seda võimalust tuleb võtta arvesse SNCMi võimaliku likvideerimise tegelike kulude arvestamises.

(315) SNCM esitas oma 28. veebruari 2008. aasta kirjaga eksperdiaruande, milles hinnatakse Prantsuse riigi vastu võlgade ja kohustuste katmiseks esitatud hagi juriidilisi tagajärgi. Selles aruandes tehakse järeldus, et asjaomast kohtuasja menetlev kaubanduskohus oleks väga tõenäoliselt käsitanud riiki ettevõtte juhina ning kohustanud teda katma täies ulatuses SNCMi sotsialvõlad.

- (316) Käesoleval juhul on komisjon seisukohal, et võttes arvesse SNCMi tuvastatud vara puudujääki (vt eespool) ning ajutise pankrotihalduri tsiviilvastutuse võimalikku kehtestamist tegevusetuse korral 1985. aasta seaduse kehtivuse ajal ning võlausaldajate tegevusõigust alates 2005. aastast, oleks SNCMi pankrotimenetluse korral väga tõenäoliselt esitatud Prantsuse riigi vastu hagi võlgade ja kohustuste katmiseks ⁽¹⁵²⁾.
- (317) Asjaomaste õigusaktidega nähakse ette, et likvideerimisele mineva äriühingu sotsiaalvõlad võib määrata selle endiste *de jure* või *de facto* juhtide kanda, tingimusel, et täidetud on neli kumulatiivset tingimust.
- i) Riigi tunnustamine pankrotimenetluses ettevõtte *de jure* või *de facto* juhina ⁽¹⁵³⁾
- (318) Käesoleval juhul märgib komisjon, et SNCMi ekspert esitas üksikasjaliku analüüsi, mille põhjal saab järeldada, et Prantsuse riiki oleks väga tõenäoliselt loetud SNCMi *de facto* juhiks. Peamiselt näitas eespool nimetatud eksperdiaruanne kooskõlas asjaomase kohtupraktikaga, ⁽¹⁵⁴⁾ et riik oli pikal ajavahemikul võtnud haldus- ja juhtimis-meetmeid, mis ilmselt ei kuulunud seadusega sätestatud halduskontrolli alla. Eelkõige oli riik SNCMi eksperdi aruande kohaselt võtnud vastu otsuseid enda kehtestatud järelevalvapädevuse raames, kasutades seega oma järelevalvapädevust selleks, et võtta ettevõtte nimel vastu otsuseid selle juhtide asemel, kellele kuuluvad volitused nimetatud otsuste vastuvõtmiseks. Peale selle tundub, et SNCMi juhtorganid ei olnud ettevõtte juhtimises riigist tegelikult sõltumatud. Riik võttis endale SNCMi juhtorganite rolli, võttes üksinda vastu strateegilisi otsuseid, ilma et oleks nimetatud juhte neist otsustest teavitatud.
- (319) Komisjon sedastab, et Prantsuse ametiasutused ei esitanud oma 28. märtsi 2008. aasta kirjaga reservatsioone Prantsuse riigi käsitamise kohta SNCMi *de facto* juhina. Oma 20. novembri 2006. aasta kirjaga märkisid Prantsuse ametiasutused ise, et kohus käsitaks riiki SNCMi aktsionärina kindlasti kõnealuse ettevõtte *de facto* juhina. Sellepöolest on ilmne, et selline riigiabimenetluse raames esitatud avaldus ei saa olla iseenesest piisav, et tõendada õiguslikult nõutaval määral, kas kohus oleks käsitanud riiklikke ametiasutusi kõnealustest meetmetest kasu saava ettevõtte *de facto* juhtidena, ning eelkõige sellise võimaluse tõenäosuse määra.
- (320) Käesolevatel asjaoludel ei ole komisjonil vaja pikemalt väljendada oma seisukohta Prantsuse ametiasutuste esitatud andmete hindamise kohta, võttes arvesse järeldusi, millele ta jõudis eespool jaotises 10.2.2.1.
- ii) Prantsuse riigi ettevõtte *de facto* juhina tehtud ühe või mitme juhtimisvea olemasolu pankrotimenetluses
- (321) Käesoleval juhul osutab komisjon tõsiasjale, et SNCMi eksperdi aruandes on asjaolude mittetäieliku loetelu alusel nimetatud rida elemente, mis näitavad, et riik on SNCMi *de facto* juhina teinud juhtimisvigu.
- (322) Eelkõige on märgitud, et Prantsuse riik tegi vigu investeeringute küsimuses [...]. Samuti tegi riik mitu juhtimisvigu [...] valdkonnas.
- (323) Sellega seoses [...] ⁽¹⁵⁵⁾. Prantsuse ametiasutused hindasid oma 30. aprilli 2007. aasta kirjas väga kõrgeks riski, et vastutus pannakse riigile, võttes arvesse kriteeriume juhtimisvea liigitamisel [...] äriseadustiku artikli L.651–2 tähenduses. Ometi on ilmne, et selline riigiabimenetluse raames esitatud avaldus ei saa olla iseenesest piisav, et tõendada õiguslikult nõutaval määral, kas kohus oleks leidnud, et riiklikud ametiasutused on teinud väiksemaid vigu, ning eelkõige sellise võimaluse tõenäosuse määra.
- iii) Vara puudujäägi tuvastamine
- (324) Käesoleval juhul sedastab komisjon, et Prantsuse ametiasutused esitasid oma 16. novembri 2006. aasta kirjaga SNCMi vara puudujäägi hindamise, tuginedes eespool nimetatud CGMFi ja Oddo-Hastingsi eksperdiaruannetele. Komisjon võtab teatavaks, et komisjonile 2008. aasta veebruaris esitatud SNCMi eksperdiaruamus võlgade ja kohustuste katmiseks algatatava menetluse kohta tugineb samadele aruannetele, mille põhjal võib tuvastada vara puudujäägi olemasolu ettevõtte pankrotimenetluse korral. Eelkõige ilmneb Oddo-Hastingsi aruandest vara puudujääk suurusjärgus [...] miljonit eurot 30. septembri 2005. aasta seisuga, mis on arvutatud samal viisil kui SNCMi vara väärtuse ([...] miljonit eurot) ning võlgade ja kohustuste väärtuse (eesõigusnõudega ja eesõigusnõudeta võlad, mis on hinnatud vastavalt [...] miljonile eurole ja [...] miljonile eurole) vahe.

- (325) Komisjon märgib, et eespool nimetatud Prantsusmaa õigusaktide alusel on vara puudujääk tuvastatav siis, kui äriühingu ajutise pankrotihalduri käsutuses ei ole piisavalt vara, et rahuldada võlausaldajate nõuded, olgu need siis eesõigusnõudega või ilma. Konkreetsemalt ettevõtte sotsiaalvõlgade puhul koosnevad ettevõtte võlad ja kohustused minimaalselt tavapäraest töötasuga seotud võlgadest, st nendest, mis lähtuvad otseselt töölepingust, kollektiivlepingust või seadusest ning mille volitatud pankrotihaldur kirjendab automaatselt ettevõtte passivasse⁽¹⁵⁶⁾.
- (326) Komisjon oli eelnevalt hinnanud SNCMi vara puudujäägi 30. septembri 2005. aasta seisuga [...] miljonile eurole.
- iv) Põhjusliku seose olemasolu juhtimisvigade ja tuvastatud vara puudujäägi vahel
- (327) Prantsuse ametiasutuste sõnul ei pea Prantsusmaa õiguses hageja võlgade ja kohustuste katmise menetluses kindlaks määrama, millises ulatuses on võlad ja kohustused juhi juhtimisvigade tõttu suurenenud. Äriühingu juhi võib tunnistada vastutavaks äriseadustiku artikli L.624–3 alusel isegi siis, kui tema tehtud juhtimisviga on vaid üks vara puudujäägi tekkimise põhjustest, ning kõnealust juhti võib kohustada sotsiaalvõlgu täielikult või osaliselt katma isegi siis, kui tema vea tõttu on tekkinud vaid osa asjaomastest võlgadest⁽¹⁵⁷⁾.
- (328) Käesoleval juhul võtab komisjon teadmiseks, et SNCMi eksperdi hinnangul on juhtimisvigade ja tuvastatud vara puudujäägi vahel ilmne seos. Nimetatud eksperdi esitatud hinnangute alusel ulatub käesoleva otsuse punktis 322 osutatud riigipoolsete juhtimisvigade mittetäielikust loetelust tulenev rahaline kahju [...] miljoni euroni⁽¹⁵⁸⁾.
- (329) Prantsuse ametiasutused [...] (159).
- (330) Samuti sedastab komisjon, et Prantsuse ametiasutused olid oma 16. novembri 2006. aasta kirjaga, 27. aprilli 2007. aasta kirjaga ja 28. märtsi 2008. aasta kirjaga [...] (160). Prantsuse ametiasutused [...] (161). Prantsuse ametiasutused on ise oma 16. novembri 2005. aasta kirjaga tunnistanud, et „oli selge, et tõenäoliselt oleks riiki aktsionärina, keda kohus oleks kindlasti käsitanud piiratud vastutusega äriühingu SNCMi de facto juhina, kohustatud äriseadustiku artikli L.651–2 alusel katma täielikult SNCMi varade puudujäägi”.
- (331) Käesolevatel asjaoludel ei ole komisjonil vaja pikemalt väljendada oma seisukohta Prantsuse ametiasutuste esitatud andmete hindamise kohta, võttes arvesse järeltule, millele ta jõudis eespool jaotises 10.2.2.1..
- b) SNCMi pankrotimenetluse hinnanguline kogukulu
- Vara puudujäägis *de facto* juhi kanda jääva osa kindlaksmääramine
- (332) Eelmainitud arvesse võttes ei saa komisjon toimiku praeguses seisus kindlaks määrata tegelikku majanduslikku kulu, mille eest aktsionär vastutab.
- (333) Sellega seoses märgib komisjon, et sellistel asjaoludel kohustatakse likvideerimisele mineva äriühingu *de jure* või *de facto* juhti äriseadustiku artikli L.624–3 alusel täies ulatuses või osaliselt katma tuvastatud vara puudujääki.
- (334) Komisjon sedastab, et eespool nimetatud artikliga on kohtunikele jäetud täielik vabadus otsustada selle üle, kas kohustada äriühingu juhti katma sotsiaalvõlad täielikult või osaliselt. Väljakujunenud kohtupraktikat silmas pidades ilmneb, et kohtud võtavad suures osas arvesse asjaomase juhi käitumist ning varieerivad oma süüdimõistvaid otsuseid vastavalt sedastatud asjaoludele.
- (335) Nagu eespool märgitud, leiavad Prantsuse ametiasutused, et Prantsuse riiki oleks kohustatud katma tuvastatud vara puudujäägist hinnanguliselt [...]–[...] % ehk vahemikus [...]–[...] miljonit eurot.
- (336) Komisjon rõhutab, et BRGMi (avalik-õiguslik tööstus- ja äriamet) (162) all-tütarettevõtte, äriühingu Mines de Salsignes puhul, mille juhtum oli SNCMi omaga sarnane, kohustas kassatsioonikohtu kaubanduskolleegium (Chambre commerciale de la Cour de cassation) BRGMi ja selle tütarrettevõtteid *de facto* juhina katma solidaarselt äriühingu Mines de Salsignes'i teiste juhtidega kogu vara puugujäägi (163). Äriühingu Coframines ja BRGMi ning seega kokkuvõttes riigi kanda jäänud sotsiaalvõlgade osa oli 73,6 %. Selle otsuse alusel osutas kohus, et haldusnõukogu oli seatud kahest teisest asjaomasest üksusest sõltuvusse.
- (337) Komisjon leiab sellegipoolest, et Prantsuse ametiasutused ei ole riigiabi käsitlevaid eeskirju arvesse võttes tõendanud, millises osas saab eespool nimetatud riigipoolseid, ettevõtet kahjustavaid juhtimisvigu käsitada vigadena, mida oleks võinud teha ükskõik milline teine turumajanduslik eraaktsionär. Sellega seoses tuleb rõhutada, et üksnes selliseid vigu, mis on nõuetekohaselt kindlaks tehtud, saab võtta arvesse kindlaksmääramisel, kas asjaomaste kulude kandmise riski ning nende kulude ulatust (st netoväärtust, milles on arvesse võetud tulevase süüdimõistmise riski) arvestades oleks teadlik eraettevõtja eelistanud maksta kohe 158 miljoni euro suuruse negatiivse hinna või oleks pigem läinud kõnealusele riskile. Ei saa väita, et erainvestor oleks pidanud tegema vigu, mille taga oleksid mitte ettevõtlusalased, vaid üldise iseloomuga kaalutlused (näiteks sotsiaalsed või piirkondliku arenguga seotud kaalutlused).

(338) Komisjon ei eita, et mõnel erandjuhul nähakse kolmandatele isikutele teatavate riikide õigusaktidega ette võimalus esitada nõudeid likvideeritud äriühingu aktsionäride vastu, eriti kui neid aktsionäre võib käsitada *de jure* või *de facto* juhtidena, kes on teinud ettevõtet kahjustavaid juhtimisvigu. Ehkki selline võimalus on Prantsusmaa õiguses olemas, leiab komisjon ometi, et Prantsuse ametiasutused ei ole käesoleval juhul hajutanud piisavalt komisjoni kahtlusi väidete puhul, mis seonduvad riskiga, et SNCMi likvideerimise korral oleks Prantsuse riiki kohustatud selle ettevõtte võlgu ja kohustusi katma. Käesolevas otsuses ei ole komisjonil vaja sellegipoolest selle aspekti kohta järeldusi teha, arvestades järeldust, millele ta jõudis eespool jaotises 10.2.2.1..

SNCMi pankrotimenetluse eeldusel koondamise lisahüvitiste võimaliku maksmise kindlaksmääramine

(339) Lisaks vara puudujäägile oleks kohus Prantsuse ametiasutuste sõnul asjaomast kohtupraktikat arvestades⁽¹⁶⁴⁾ kindlasti mõistnud Prantsuse riigi kanda ka koondamise lisahüvitised (ehk [...]–[...] miljonit eurot). Prantsuse ametiasutuste arvates ulatuvad tegelikud kulud, mida Prantsuse Vabariik oleks aktsionärina pidanud kandma, kokku [...] miljonist eurost [...] miljoni euron.

(340) Prantsuse ametiasutused täpsustavad, et viimastes kohtuotsustes on Prantsusmaa kohtud kohustanud *de jure* või *de facto* juhti katma peale vara puudujäägi ka koondamise lisahüvitised, mille arvutamisel tuginetakse sotsiaalkavale, mille ettevõtte koostas enne likvideerimisele minemist.

(341) Prantsuse ametiasutused osutavad eelkõige asjaolule, et Aspocompi kohtuasjas oli Prantsuse äriühing Aspocomp SAS, kes on Soome äriühingu Aspocomp Group Oyj 99 %-line tütarettevõtte, 18. jaanuaril 2002 alla kirjutanud ettevõtte lepingule, milles sätestatakse sotsiaalkava hüvitamise tingimused, mis puudutavad kokku 550 töötajast 210 töötajat. Selles lepingus on eelkõige sätestatud hüvitiste ja lisahüvitiste, samuti omal soovil töölt lahkumise korral antavate toetuste suurus. Pärast kontserni strateegia muutmist otsustas emaettevõtte Aspocomp Group Oyj 21. veebruaril 2002 oma tütarettevõtte Aspocomp SASi rahastamine lõpetada, mistõttu viimane pankrotistus. See otsus takistas tütarettevõtet *de facto* täitmast oma ettevõtte lepingu raames võetud kohustusi ning sundis teda koondama kõik teised töötajad.

(342) Sellega seoses kinnitas Roueni apellatsioonikohus oma otsuses Evreux' töökohtu (conseil des Prud'hommes) otsust ning kohustas 99 % ulatuses oma tütarettevõtte juhtimist kontrollivat äriühingut Aspocomp Group Oyj maksma: i) ettevõtte lepinguga seotud töötajatele selle

ainsa ettevõtte lepinguga ette nähtud hüvitised ja lisahüvitised ning kahjustasu ilma tegeliku ja tõsise põhjusega koondamise eest; ii) Aspocompi pankrotiavalduse esitamise raames koondatud töötajatele samaväärseid hüvitisi, arvestades, et oma võetud kohustused täitmata jättes käitus emaettevõtte ebaloojaalselt ja laiduväärselt.

(343) Käesoleval juhul märgib komisjon, et toimiku dokumentidest ilmneb, et kokkulepitud sotsiaalkava, mis põhineb 2002. aasta sotsiaalkaval ning mida rakendati 2005. aasta kevadel, peatas SNCMi aktsionär 25. aprillil 2005 ilma ettevõtte juhatuselga kooskõlastamata. Samuti sedastab komisjon, et kõnealune sotsiaalkava töötati välja enne riigi otsust SNCMi müümise kohta.

(344) Komisjon leiab, et kui SNCM oleks likvideeritud, oleksid selle ettevõtte töötajad kindlasti asjaomase sotsiaalkava sätetega seoses kohtusse pöördunud.

(345) Selleks et sellised sammud võiksid käesolevale juhtumile sarnasel juhul olla asjakohased, peaks komisjon hindama, i) kas kohus oleks mõistnud liikmesriigi süüdi selle eest, et too peatas ilma ettevõtte juhatuselga kooskõlastamata kõnealuse sotsiaalkava, ii) kui suurt summat oleks liikmesriiki sellisel juhul võidud maksta kohustada ning iii) sellise võimaluse tõenäosuse määra⁽¹⁶⁵⁾.

(346) Komisjon märgib, et Aspocompi kohtupraktikaga samas suunas läheb ka kassatsioonikohtu kaubanduskolleegeiumi (Chambre commerciale de la Cour de cassation) otsus, milles kohus märgib, et on valmis vastu võtma hagi sellise turul valitseval positsioonil oleva ettevõtja vastutusele võtmiseks, kelle ekslik käitumine on põhjendanud tütarettevõtte hävimise ning selle tulemusel ka kollektiivse koondamise⁽¹⁶⁶⁾.

(347) Sellega seoses märgib komisjon siiski, et Roueni apellatsioonikohtu otsusest lähtuvat põhimõtet ei ole tänaseni kõrvutatud muude sama liiki kohtuotsustega. Seetõttu leiab komisjon, et Prantsuse ametiasutused ei ole piisavalt hajutanud komisjoni kahtlusi selle kohta, kas kõnealusele kohtupraktikale tuginedes oleks piisava kindlusega hakatud käsitama SNCMi aktsionäri vastutust ning kohustatud teda maksma koondamise lisahüvitisi. Käesolevas otsuses ei ole komisjonil siiski vaja selle aspekti kohta järeldusi teha, arvestades järeldust, millele ta jõudis eespool jaotises 10.2.2.1..

10.2.2.3. Järeldus

(348) Eelmainitud silmas pidades leiab komisjon, et otsus võõrandada SNCM 158 miljoni euro suuruse negatiivse hinna eest vastab otsusele, mida oleks teinud turumajanduslik erakontsern, võttes arvesse ettevõtte likvideerimisega kaasnevat sotsiaalseid kulusid.

(349) Eelneva analüüsi rajas komisjon ainult nendele eeldustele, mis tundusid talle mõistlikud ja piisavalt põhjendatud. Nende hinnangute põhjal võib asuda seisukohale, et erinevus Prantsuse ametiasutuste valitud tegevuskäigu ning alternatiivse lahenduse vahel oleks olnud vähemalt [...] miljonit eurot, mis peaks kaugelt ületama analüüsist tulenevate hinnangute võimaliku veamäära.

(350) Peale selle leiab komisjon, et 158 miljoni euro suurune negatiivne hind määrati riigi ja eraõiguslike ülevõtjate vahel kindlaks äriatel läbirääkimistel pärast avatud, läbi- paistvat, mittediskrimineerivat ja tingimusteta hankemenetlust. Sellega seoses leiab komisjon, et kõnealuse hinna puhul, mis on nii vähe negatiivne kui võimalik, on tegemist turuhinnaga.

(351) Vaatamata käesoleva otsuse punktis 284 nimetatud piiridele märgib komisjon, et komisjoni ekspert kontrollis SNCMi väärtuse hindamise võimalusi diskonteeritud vabade rahavoogude meetodi alusel, mis on võetud panga HSBC Prantsuse ametiasutuste tellitud aruandest. Komisjoni ekspert leiab, et HSBC arvutused on tehtud õigesti. Nende simulatsioonide tulemuste alusel võib järeldada, et SNCMi eest makstud hind on kooskõlas ettevõtte väärtusega, mida on hinnatud tehingu toimumise ajal diskonteeritud vabade rahavoogude meetodi alusel.

(352) Ilma et oleks vaja teha järeldusi eespool esitatud jaotises 10.2.2.1. esitatud andmete kohta, tuleneb eespool esitatud jaotisest 10.2.2.1., et nimetatud meetmega ei anta majanduslikku eelist ei SNCMile ega eraõiguslikele ülevõtjatele. Sellest tulenevalt ei ole 158 miljoni euro suurune kapitalitoetus enne ettevõtte võõrandamist eraõiguslikele ülevõtjatele, st 158 miljoni euro suurune negatiivne müügihind, riigiabi EÜ asutamislepingu artikli 87 lõike 1 tähenduses.

10.3. CGMFi kapitalitoetus 8,75 miljoni euro ulatuses

10.3.1. Õiguslik raamistik

(353) Kui kõnealune riigiametite sekkumine oleks toimunud samaaegselt eraettevõtjate olulise sekkumisega ning võrreldavates tingimustes, oleks majandusliku eelise olemasolu saanud algusest peale välistada (¹⁶⁷).

(354) Komisjoni otsustuspraktika kohaselt, mida on kinnitanud ühenduse kohus, välistatakse sellistel asjaoludel riigi tehtud kapitalitoetuse puhul selle riigiabina käsitlemine, kui on täidetud kolm järgmist tingimust:

— eraõiguslik sekkumine peab tulenema ettevõtjalt. Nii ei ole see juhul, kui töötajad saavad osaluse asjaomase ettevõtte kapitalis (¹⁶⁸);

— eraettevõtjate sekkumine peab olema märkimisväärne. Nii ei ole see näiteks eraõigusliku sekkumise puhul,

mis puudutab üksnes 3,3 % asjaomasest kogusummast (¹⁶⁹);

— samuti peab eraõiguslik sekkumine olema avalikõigusliku sekkumisega samaaegne. Seega kinnitas Euroopa Kohus komisjoni analüüsi, mille kohaselt võib riikliku toetuse puhul olla tegemist riigiabiga, kui erainvesteeringud tehakse samasse ettevõttesse alles pärast riiklike toetuste maksmist (¹⁷⁰). Sellegipoolest nõustub komisjon teatavatel juhtudel võtma vaatluse alla erasekkumise, mis toimus veidi aega pärast riiklikku sekkumist, eriti juhul, kui erainvestor oli riikliku sekkumise ajal juba eellepingule alla kirjutanud (¹⁷¹).

10.3.2. Kohaldamine käesoleval juhul

(355) Kõigepealt sedastab komisjon, et SNCMi aktsiad võõrandati ettevõtjatele BCP ja VT. Võõrandamistehingu järel pidi riik maksma ettevõttesse samaaegselt 8,75 miljonit eurot, et tema 25 %-line osalus SNCMis säiliks kooskõlas kohustustega, mida ta oli võtnud eelkõige palgatöötajate ees.

(356) Seejärel tuleb Prantsuse riigi toetust suurusjärgus 8,75 miljonit eurot võrrelda eraõiguslike ülevõtjate makstud toetuse ehk 26,25 miljoni euroga. Nagu eespool märgitud, tuleneb selline jaotus Prantsuse ametiasutuste võetud kohustusest säilitada asjaomasel ettevõttes 25 %-line osalus. Kuna erasekkumine ulatus 75 %-ni kogusummast, peab komisjon seda märkimisväärseks. Samuti märgib komisjon, et erapartneritel on olemas kindel finantsstruktuur, et SNCMi soetamine sobib täielikult kokku nende ettevõtlusstrateegiaga ning et nimetatud ülevõtjate ärikavas on ette nähtud, et ettevõtte jõuab kasumisse 2009. aasta lõpuks.

(357) Kahe kapitalitoetuse samaaegsuse puhul kontrollis komisjoni ekspert, et nimetatud kapitalitoetusi maksid kõik SNCMi aktsionärid, sealhulgas CGMF.

(358) On kindlaks tehtud, et SNCMi haldusnõukogu sedastas 31. mail 2006, et kõik eespool nimetatud tehingud on ellu viidud. Eelkõige suurendasid kõik aktsionärid 31. mail 2006 ühiselt ja samaaegselt kapitali 35 miljoni euro ulatuses. See suurendamine toimus kahes samaaegses etapis: i) esimese kapitali suurendamise [...] aktsia võrra märkisid täies ulatuses ülevõtjad sularahas ja nimiväärtuses ([...] eurot) ning ii) teise kapitali suurendamise [...] aktsia võrra (neljandik on sisse nõutud) märkisid osaliselt ülevõtjad ([...] aktsiat ehk 26,25 miljonit eurot) ja osaliselt Prantsuse riik CGMFi kaudu ([...] aktsiat ehk 8,75 miljonit eurot), tehes seda samadel tingimustel, nimelt märkides sularahas [...] eurot nimiväärtuses.

- (359) Seega on riiklik ja eraõiguslik kapitalitoetus rangelt samaaegsed.
- (360) Eelmainitud silmas pidades leiab komisjon, et kohtupraktikaga sätestatud kriteeriumid riigiabi tunnuste välistamiseks kõnealuse meetme puhul on täidetud. Seetõttu leiab komisjon, et Prantsuse riigi kapitalitoetus suurusjärgus 8,75 miljonit eurot ei anna SNCMi majanduslikku eelist, kuna kõnealune toetus tehti samaaegselt eraettevõtjate kapitalitoetusega ühenduse kohtupraktika tähenduses võrreldavates tingimustes.
- (361) Igal juhul on komisjon seisukohal, et riigipoolse toetuse tasuvuse määr, mis on [...] % aastas, on erainvestori jaoks investeeritud kapitali puhul pikaajalises perspektiivis piisav.
- (362) Sellega seoses nendib komisjon, et riigi poolt SNCMi investeeritud kapitali fikseeritud tasuvus võtab riigilt igasuguse ärikava rakendamise riski, kuna see tasuvus on ettevõtte (nii kasvavast kui ka kahanevast) tootlikkusest täielikult sõltumatu. Seega ei anna avaliku teenindamise delegeerimislepingu sõlmimine SNCMiga riigile võimalust oma osaluselt oodatavat kasumit suurendada.
- (363) Komisjoni ekspert tegi sellest järelduse, et Prantsuse riigile avalduvad kapitali suurendamise riskid sarnanesid pigem fikseeritud määraga obligatsiooni kui aktsiate omamisega. Sellest järeldub, et [...] %-list tasuvusmäära peab võrdlema Prantsuse erasektori obligatsioonide tasuvusmääraga tehingu hetkel. Komisjoni eksperdi sõnul oli kõnealune määr 2006. aasta maikuu lõpus 4,15 %.
- (364) Lõpuks leiab komisjon, et SNCMi võõrandamise äramuutva tingimuse olemasolu ei sea kahtluse alla investorite võrdse kohtlemise põhimõtet. Nimetatud tingimus käsitleb SNCMi täielikku võõrandamist eraõiguslikele ülevõtjatele ning mitte erastatud SNCMi tehtavaid samaaegseid investeeringuid (35 miljonit eurot) eraõiguslike ülevõtjate (26,25 miljonit eurot) ja riigi (8,75 miljonit eurot) poolt.
- (365) Eelmainitud silmas pidades leiab komisjon, et kõnealune meede ei ole riigiabi EÜ asutamislepingu artikli 87 lõike 1 tähenduses.
- 10.4. Isikutoetuse meetmed (38,5 miljonit eurot)**
- 10.4.1. Õiguslik raamistik**
- (366) Selleks et hinnata, kas meede annab ettevõtjale majandusliku eelise, „tuleb [...] kindlaks teha, kas abi saavale ettevõtjale anti majanduslik eelis, mida ta ei oleks tavalistes turutingimustes saanud”,⁽¹⁷²⁾ või vastupidi, kas need võimaldavad ettevõtjal „vältida kulusid, mida ta peaks tavaliselt kandma ettevõtja eelarvevahenditest, ja kas meetmed takistavad seega turujõudude tavalist toimimist”⁽¹⁷³⁾.
- (367) Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt on tavalised kulud need, mida ettevõtja peab tavaliselt kandma oma igapäevase halduse või tavapärase tegevuse raames⁽¹⁷⁴⁾. Euroopa Kohus märkis täpsemalt, et sotsiaalkulude vähendamine on riigiabi, kui kõnealuse meetme „eesmärk on osaliselt vabastada ühe majandusharu ettevõtjad tavalisest sotsiaalmaksusüsteemist tulenevatest rahalistest kohustustest, ilma et see vabastus oleks vastava süsteemi olemuse või ülesehituse seisukohalt põhjendatud”⁽¹⁷⁵⁾. Selle kohtuotsusega osutas Euroopa Kohus selgelt, et majandusliku eelise olemasolu peab olema kindlaks määratud üldise sotsiaalkindlustussüsteemi suhtes, kohaldades seega maksundusküsimustes kasutatavale arutluskäigule sarnast arutluskäiku.
- (368) Euroopa Kohus kinnitas seda lähenemisviisi 20. septembril 2001: „abi seisneb selliste kulude vähendamises, mis koormavad tavaliselt ettevõtte eelarvet, võttes arvesse kulusüsteemi laadi või ülesehitust, samas kui erilised maksekohustused kujutavad endast tavaliste maksekohustuste võrreldes lisamaksekohustust”⁽¹⁷⁶⁾.
- (369) Seega on riigiabi mõistet käsitleva kohtupraktika tähenduses eelise olemuse tuvastamiseks vaja vastava õigusliku korra raames kindlaks määrata võrdlusraamistik või kohaldatavad ühiseeskirjad, millest lähtudes kõnealust eelist hinnata⁽¹⁷⁷⁾. Sellega seoses leidis Euroopa Kohus muu hulgas, et õigusliku raamistiku kindlaksmääramisel on suurem tähtsus maksundusalaste meetmete korral, kuna eelise olemasolu on võimalik tuvastada üksnes nn tavalise maksustamise suhtes, milleks on geograafilises võrdluspiirkonnas kehtiv maksustamise määr⁽¹⁷⁸⁾.
- (370) Muu hulgas ei ole väljakujunenud kohtupraktika kohaselt „EÜ asutamislepingu artikli 92 kohaldamisel vahet, kas võrreldes varasema õigusliku olukorraga on eeldatava abisaaja olukord paranenud, halvenenud või jäänud hoopis samaks [...]. Välja tuleb selgitada üksnes see, kas konkreetses õiguslikus raamistikus soodustab asjaomane meede „teatud ettevõtjaid või teatud kaupade tootmist” EÜ asutamislepingu artikli 92 lõike 1 tähenduses teiste ettevõtjatega võrreldes, kes on asjaomase meetmega taotletava eesmärgi osas võrreldavas faktilises ja õiguslikus olukorras”⁽¹⁷⁹⁾.

10.4.2. Kohaldamine käesoleval juhtumil

- (371) Komisjon peab kohtupraktikast ja oma otsustuspraktikast⁽¹⁸⁰⁾ lähtudes selleks, et välistada kõnealuse meetme puhul riigiabi tunnused, kontrollima, et see meede ei vähendaks SNCMi igapäevase haldusega seonduvaid kulusid, st käesoleval juhul kulusid, mis tulenevad asjaomases valdkonnas töölepingu katkestamise korral kohaldatavate sotsiaalõigusaktide tavapärasest kohaldamisest.
- (372) Sellega seoses sedastab komisjon, et poolte allkirjastatud vastastikuse mõistmise memorandumiga kohaselt võib sekvestri arvet kasutada ainult nende isikutele hüvitiste maksmiseks, kelle tööleping SNCMiga on eelnevalt lõpetatud. Seega pole kõnealuste meetmete eesmärk ega tagajärg nende töötajate lahkumise võimaldamine, kellega seotud kulud oleksid nende meetmete puudumise korral võinud jääda SNCMi kanda.
- (373) Samuti märgib komisjon, et neid hüvitisi nõustus SNCMi võõrandamise järel koondatud isikutele maksma riik ning mitte ettevõtja.
- (374) Peale selle märgib komisjon, et need sotsiaalsed lisameetmed lähevad kaugemale sotsiaalõigusaktidega ja kohaldatavate kollektiivlepingutega ette nähtud hüvitistest. Seega jäävad viimaste kohaldamisest tulenevad kulud täielikult SNCMi kanda.
- (375) Viimaks märgib komisjon, et neid sotsiaalseid lisameetmeid oleks rakendatud juhul, kui ülevõtjad oleksid pärast SNCMi müümist ellu viinud tööjõu vähendamise kava. Teisisõnu ei vasta need hüvitised 2002. aasta ümberkorralduskava raames ette nähtud tööjõu vähendamise kavade rakendamisele.
- (376) Sellest tulenevalt leiab komisjon, et sotsiaalsete lisameetmete kulu ei ühti riigi poolt enne võõrandamist kaetud sotsiaalkavade maksumusega ega ka eespool hinnatud sotsiaalse kuluga SNCMi pankrotimenetluse korral.
- (377) Seepärast ei kujuta sotsiaalsed lisameetmed endast kulu, mis tuleneb töölepingu lõpetamise raames kohaldatava sotsiaalõigusakti tavapärasest kohaldamisest.
- (378) Samuti sedastab komisjon, et isegi kui lisada 38,5 miljonit eurot riigipoolsele kapitali suurendamisele 142,5 miljoni euro võrra, jääks kohandatud negatiivne müügihind ehk 196,50 miljonit eurot SNCMi pankrotimenetluse kulust (vt käesoleva otsuse punkt 3) oluliselt väiksemaks.
- (379) Eelmainitud arvesse võttes ning oma otsustuspraktikast⁽¹⁸¹⁾ lähtudes leiab komisjon, et riiklike vahendite

abil sotsiaalsete lisameetmete võtmine koondatud isikute kasuks, ilma et need meetmed vähendaksid tööandja tavapäraseid kohustusi, on hõlmatud liikmesriikide sotsiaalpoliitikaga ega kujuta endast otsest riigiabi EÜ asutamislepingu artikli 87 lõike 1 tähenduses. Komisjon leiab, et need meetmed ei kujuta endast kaudset abi, kuna töötajad saavad neist kasu alles pärast koondamist.

10.5. Ümberkorraldusabina teatatud saldo 22,52 miljonit eurot

- (380) Eelmainitule tuginedes ning kooskõlas käesoleva otsuse punktiga 258 on toetuse summa, mida tuleb hinnata väljaspool avaliku teenindamise kohustuste hüvitamist antud riigiabina, 22,52 miljonit eurot⁽¹⁸²⁾ ning moodustab osa Prantsuse ametiasutuste 2002. aastal teatatud kapitalitoetusest.
- (381) Komisjon leiab, et kõnealune summa annab SNCMile valikulise majandusliku eelise ning et seetõttu on kõnealuse toetuse puhul tegemist riigiabiga EÜ asutamislepingu artikli 87 lõike 1 tähenduses.

10.5.1. Meetme kokkusobivus ühisturu nõuetega päästmis- ja ümberkorraldusabi käsitlevate suuniste alusel

- (382) Prantsuse ametiasutused teatasid 2002. aastal kõnealusest meetmest 1999. aasta päästmis- ja ümberkorraldusabi käsitlevate suuniste alusel⁽¹⁸³⁾.
- (383) Ühenduse suunistes meretranspordile antava riigiabi kohta⁽¹⁸⁴⁾ osutatakse laevandusettevõtjate ümberkorraldusabi hindamiseks eespool nimetatud suunistele. Kõnealuste suuniste punkti 19 kohaselt on „raskustes olevate äriühingute päästmiseks või ümberkorraldamiseks antava abi ühisturuga kokkusobivuse ainus alus artikli 87 lõike 3 punkt c”.
- (384) Ümberkorralduseks antava riigiabi kokkusobivuse puhul EÜ asutamislepingu artikli 87 lõike 3 punktiga c ilmneb kohtupraktikast, et komisjon peab oma otsuses nimetama põhjused, mille alusel ta leiab, et abi on kõnealuste suunistega sätestatud tingimuste osas põhjendatud. Tingimused on eelkõige ümberkorralduskava olemasolu, pikaajalises perspektiivis elujõulisuse piisav tõendamine ja abi proportsionaalsus võrreldes selle saaja panusega.

Raskustes oleva äriühingu tunnused

- (385) Ümberkorraldusabi saamiseks peab ettevõtet olema võimalik liigitada raskustes olevaks äriühinguks 1999. aasta suuniste tähenduses⁽¹⁸⁵⁾.

- (386) Käesoleval juhul tuleb komisjon meelde, et ta sedastas, et see kriteerium oli täidetud nii komisjoni 17. juuli 2002. aasta otsuses SNCMile antava päästmisabi kohta⁽¹⁸⁶⁾ kui ka komisjoni 19. augusti 2002. aasta otsuses, millega algatatakse SNCMi 2001. aasta aruande tuginedes ametlik uurimismenetlus rekapitalizeerimise kava suhtes.
- (387) Käesoleva otsuse vastuvõtmiseks kontrollis komisjon, et SNCM täitis kõnealuse tingimuse ettevõtte 2002. aasta aruande põhjal. Seega jäävad omavahendid pärast kattevarade⁽¹⁸⁷⁾ mahaarvamist endiselt negatiivseks, olles pärast 2001. aasta -30,7 miljonit eurot 2002. aastal -26,5 miljonit eurot. See tase kajastub ettevõtte aktsiakapitalist rohkem kui poole kaotamises, millest üle veerandi kadus teatamisele järgnenud viimase 12 kuu jooksul, kinnitades seega suuniste punkti 5 alapunktis a kirjeldatud piisava, kuid mitte vajaliku tingimuse olemasolu.
- (388) Peale aktsiakapitali muutumise sedastab komisjon muu hulgas järgmist:
- aastatel 2001–2002 kasvas jooksev kahjum enne maksude mahaarvamist 5,1 miljonilt eurolt 2001. aastal 5,8 miljonile eurole 2002. aastal, seejuures sai 2002. aasta puhaskahjumit vähendada üksnes teatavate laevade müümise abil;
 - SNCMi rahakäive, mis 2001. aasta lõpus ulatus 39,2 miljoni euroni, langes 2002. aasta lõpuks 35,7 miljoni eurole;
 - finantsvõlad, välja arvatud liisingud, kasvasid 2000. ja 2002. aasta vahel 135,8 miljonilt eurolt 144,8 miljoni eurole;
 - finantskulud (intressid ja muud sarnased kulud) kasvasid 7,0 miljonilt eurolt 2000. aastal 9,503 miljoni eurole 2002. aastal.
- (389) Muu hulgas kinnitasid Prantsuse ametiasutused komisjonile, et pangad keelduvad SNCMile edaspidi tema võlgnevuste tõttu raha laenamast, vaatamata sellele, et SNCM oli teinud ettepaneku anda tagatiseks oma viimased hüpoteekide ja muude sarnaste servituutidega koormamata laevad.
- (390) Avaliku teenindamise kohustuste delegerimisleping ei avalda sellele analüüsile mingit mõju. Kuigi kõnealune leping peab kahtlemata võimaldama SNCMil saavutada ümberkorralduskava õnnestumisega lõpuks tegevuskasumit, on sellegipoolest ilmne, et ettevõtte omavahendite terav puudus, kasvav laenukoormus ja ümberkorralduskava tegevusmeetmete kulu peaksid teatava aja jooksul põhjustama ettevõtte maksejõuetust.
- (391) Eelmainitud silmas pidades leiab komisjon, et SNCM vastab ühtaegu nii 1999. aasta suuniste punkti 5 alapunktis a kui ka punktis 6 sätestatud tingimusele. Seetõttu sedastab komisjon, et 2002. aastal oli SNCM raskustes olev äriühing nimetatud suuniste tähenduses.
- Elujõulisuse taastamine (suuniste punktid 31–34)
- (392) Kooskõlas 1999. aasta suunistega on riigiabi andmise tingimuseks komisjoni kinnitatud ümberkorralduskava rakendamine. Nagu on märgitud 2006. aasta ametliku uurimismenetluse laiendamist käsitleva otsuse punktis 79 ning arvestades, et komisjon on leidnud, et pärast 2002. aasta teatamist võetud meetmete puhul ei ole tegemist riigiabiga, leiab komisjon, et 22,52 miljoni euro suuruse kapitalitoetuse kokkusobivus 1999. aasta suunistega tuleb läbi vaadata 2002. aasta ümberkorralduskava arvestades. „Hinnangute koostamisel tuleb võtta arvesse konteksti, milles kõnealused rahalised toetusmeetmed võeti, et [...] vältida mis tahes hinnangute koostamist hilisema olukorra põhjal”⁽¹⁸⁸⁾.
- (393) Prantsuse ametiasutuste esitatud teabe põhjal sedastab komisjon, et vaatamata sellele, et 2002. aasta ümberkorralduskavaga nähakse ette kasumlikkuse taastumine alates 2003. aastast tänu peamiselt aastatest 2002–2003 tulevatele meetmetele, saavutab SNCM omavahendite „piisava” taseme sellegipoolest alles aastate 2005–2006 paiku. Seega määrab komisjon ümberkorralduse ajavahe miku lõppkuupäevaks 31. detsembri 2006.
- (394) Marseille'i ja Korsika vahelise transpordiühenduse kasumlikkuse taastumine on ette nähtud lähemal ajal ning transpordiühendus Magribi riikidega ongi juba kasumlik. Ainult Niceist väljuv liin on veel ebakindlam, kuid selle osakaal väheneb, ning Liamone eeldatav väärtuse vähenemine 2001. aastal hõlbustab kasumlikkuse taastamist kõnealusel liinil. Komisjon nõustub muu hulgas väitega, mille kohaselt on Nice'ist väljuva liini olemasolu isegi vähendatud kujul vajalik ettevõtja positsiooni jaoks kogu asjaomasel turul. Magribi riikidega transpordiühenduse ümberkorraldamine aitab vähendada ettevõtja sõltuvust traditsioonilisest transpordiühendusest ning peaks samuti kaasa aitama elujõulisuse taastamisele, võttes arvesse et [...].
- (395) Pikaajalise kasumlikkuse kohta, st pärast praeguse avaliku teenindamise kohustuste delegerimislepingu lõppemist, leiab komisjon, et kõnealuse kava rakendamine peab ettevõtjal võimaldama lepingute pikendamisel tõhusalt konkureerida. Viimaks märgib komisjon, et isegi osalise kahjumi korral (üks praamlaev) peaks see leping võimaldama ettevõtjal oma kasumit säilitada. Kui kõnealuse lepingu kaotamise tõttu peaks ettevõtja tulud oma traditsioonilisel turul langema 40 % ulatuses või rohkem, nagu seda on eeldatud ka teise stsenaariumi korral, oleks

sellisel juhul komisjoni arvates tegemist juhtumiga, mida vähesed ümberkorralduskavad, riigitoetusega või ilma selleta, oleksid võimalised lahendada, ning et käesolevas etapis oleks selle käsitlemine ennatlik.

(396) „Tulevaste tegevuseeldustega seotud realistlike oletuste” puhul peab komisjon turu-uuringut tõsiselt võetavaks ning leiab, et see on hea alus ettevõtja arengutsenaariumite koostamisele.

(397) Komisjon sedastab, et selleks, et tagada ettevõtte elujõulisuse taastamine, nähakse ümberkorralduskavaga ette elujõulisuse suurendamine peamiselt ettevõttesisestest meetmetega, näiteks parem kontroll oma tootmiskulude üle ning suurem tootlikkus. Samuti, kui SNCMi finantsolukord paraneb tema tegevuse ümberkorraldamise kaudu Magribi riikide liinidel, arvestades väljavaateid asjaomase turu kasvuks, sisaldab 2002. aasta ümberkorralduskava ka meetmeid, mis on mõeldud teatava tegevuse lõpetamiseks, eelkõige seoses tema Itaalia tütaretevõttega Corsica Marittima.

(398) Komisjon leiab, et teatatud kavas sisalduvate meetmete mõju ning selle kava edukus ei sõltu turuarengust, välja arvatud areng Magribi riikide liinidel, mille puhul on tegemist eelkõige selle positsiooni tagasisaamisega, mis SNCMil oli kuni 1990. aastate keskpaigani.

(399) Peale selle võtab komisjon teadmiseks asjaolu, et ümberkorralduskavas võetakse arvesse nõudluse ja pakkumise olukorda ning tulevikuväljavaateid asjaomasel tooteturul vastavalt stsenaariumidele, mis põhinevad optimistlikel, pessimistlikel ja vahepealsetel oletustel ning SNCMi erilistel tugevatel ja nõrkadel külgedel.

(400) Viimaks leiab komisjon, et ümberkorralduskavaga tehakse ettepanek SNCMi muutmiseks sellisel viisil, et viimasel oleks pärast ümberkorraldamise lõppemist võimalik kõik kulud, sealhulgas amortisatsiooni- ja finantseerimiskulud, ise kanda.

(401) Eelmainitud arvestades sedastab komisjon, et tuginedes teabele, mis oli kättesaadav ajal, kui kõnealused rahalised toetusmeetmed vastu võeti, on ettevõtte elujõulisusega seotud kriteerium täidetud.

Soovimatute konkurentsimoonutuste välistamine (suuniste punktid 35–39)

(402) Kõnealuste suuniste punkti 35 kohaselt peab võtma meetmeid, et leevendada võimalikult suurel määral abi kahjulikku mõju konkurentidele. Vastasel juhul tuleks abi lugeda ühiste huvidega vastuolus olevaks ning seega ühisturuga kokkusobimatuks.

(403) Käesoleval juhul tähendab see tingimus ettevõtja jaoks kehtestatud piirangut seoses sellega, kui suures mahus

võib ta tegutseda oma traditsioonilisel turul, milleks on Korsika transpordiühendus, mis on ühtlasi ka turg, kus ta konkureerib teiste ühenduses asuvate ettevõtjatega, mis ei ole nii transpordiühenduse puhul Magribi riikidega.

(404) Komisjon on seisukohal, et Korsika meretranspordi turul ei valitse ülevõimsust, võttes arvesse asjaomase liikluse märkimisväärselt hooajalist iseloomu ja suurt kasvu. Samuti märgib komisjon, et SNCMi peamise konkurendi laevade keskmine täituvusmäär on madalam kui asjaomasel riigiettevõttel. Kuna turul ei valitse suuniste tähenduses ülevõimsust, ei ole vaja kaasa aidata olukorra paranemisele. Laevade müümine nende lammutamise asemel tundub kõnealuseid suuniseid silmas pidades seega vastu võetav tootmisvõimsuse vähendamise meede.

(405) Turuosa kohustuslik piiramine või vähendamine asjaomasel turul või asjaomastel turgudel, kus kõnealune ettevõtja tegutseb, on tema konkurentide kasuks rakendatavad kompenseerivad meetmed, mille ulatus peab olema tasakaalus konkurentsimoonutuste mõjuga, mida ümberkorraldusabi põhjustab või põhjustada võib.

(406) Ümberkorralduskava aitab järgmiste elementide rakendamise kaudu olulisel määral kaasa ettevõtja turuosa vähendamisele asjaomasel turul tema konkurentide otseseks kasuks:

— Itaalia ja Korsika vahelisi liine teenindanud tütaretevõtte Corsica Marittima (82 000 reisijat 2000. aastal) sulgemine, seega SNCMi kontserni lahkumine Itaalia ja Korsika vahelise transpordiühendusega seotud turult,

— SNCMi osaline lahkumine Touloni ja Korsika vahelistelt liinidelt; sellel turul oli 2002. aastal vähem kui 460 000 reisijat,

— alates 2003. aastast reisijakohtade koguarvu ning SNCMi igal aastal tehtavate edasi-tagasi sõitude arvu vähendamine, eelkõige Nice'i ja Korsika vahelisel liinil,

— nelja laeva müümine.

(407) Kogu Genova ja Touloni lähel vähendab SNCM reisijakohtade arvu 2001. aastaga võrreldes rohkem kui miljoni koha võrra, mis tähendab oma konkurentide vahetuks kasuks tehtud rohkem kui kahekordset vähendamist, kuigi just kõnealustel liinidel on kasv kõige suurem.

(408) Ehkki osutatud meetmed on olulise ulatusega, lisati neile SNCMi kohustus mitte rahastada ümberkorraldusperioodil muid uusi investeeringuid peale ümberkorralduskavas sisalduva tegevuse taaskäivitamise kulude Magribi riikide suunal.

- (409) Eelmainitud arvestades leiab komisjon, et soovimatute konkurentsimoonutuste vältimisega seotud kriteerium on täidetud.
- Minimimumiga piirduv abi (suuniste punktid 40 ja 41)
- (410) Abisumma peab rangelt piirduma ümberkorraldamiseks vajamineva miinimumiga, pidades silmas äriühingu, selle aktsionäride või seda hõlmava ärikontserni rahalisi vahendeid, vähendamata seejuures selle võimalusi elujõulise taastamiseks.
- (411) Komisjon oli oma 19. augusti 2002. aasta otsuses väljendanud kahtlusi Prantsuse ametiasutuste abisumma kindlaksmääramiseks esitatud arvutamismeetodi kohta. Vaatamata Prantsusmaa esitatud lisaselgitustele viis komisjon läbi omapoolse hindamise.
- (412) Prantsuse ametiasutuste kasutatud lähenemisviisi kohta, mis põhines omavahendite ja võlgade vahelisel suhtel, leiab komisjon järgmist:
- Prantsuse ametiasutuste hindamises kasutatud viiest ettevõtjast koosnev rühm ei ole merekabotaazi valdkonna puhul piisavalt esinduslik valik;
 - selle ettevõtjate rühma puhul kindlaksmääratud omavahendite ja finantsvõlgade suhe 79 % ei ole muu hulgas mingil viisil usaldusväärne näitaja ettevõtte heast seisust;
 - Prantsuse ametiasutused ei selgitanud, mida nende viie ettevõtja finantsvõlgade summa täpselt hõlmab ega saanud seega tagada, et need andmed on ümberkorralduskavas esitatud SNCMi laenusummaga võrreldavad;
 - Prantsuse ametiasutused ei tõendanud, et selle ettevõtjate rühma kohta kindlaksmääratud omavahendite ja finantsvõlgade suhet 79 % on ümberkorralduskavas aastate 2002–2007 kohta koostatud finantsmudelil tõe poolest arvestatud.
- (413) Seoses Prantsuse ametiasutuste esitatud muude lähenemisviisidega kapitalitoetuse puhul miinimumiga piirumise tõestamiseks kahtleb komisjon nende asjakohasuses⁽¹⁸⁹⁾.
- (414) Komisjon on seisukohal, et kapitalitoetuse esmane eesmärk ei pea olema suurendada ettevõtja omavahendeid (lihtne rahaline ümberkorraldamine), vaid aidata ettevõtjal 1976. aasta lepingupõhisest monopoolsest seisust üle minna konkurentsitingimustesse. Seetõttu on komisjonil keeruline mõõta abi suurust Prantsuse ametiasutuste kasutatud meetodi kohaselt, arvestades raskusi SNCMi omavahendite asjakohase taseme kindlaksmääramisel. Komisjon märgib, et lisades Prantsuse ametiasutuste valitud rühma veel mõne ettevõtte või jättes sellest mõne ettevõtte välja, võib omavahendite ja võlgade keskmine suhe olulisel määral varieeruda.
- (415) Komisjon leiab, et ümberkorraldusabi võib hõlmata ümberkorralduskavas ette nähtud eri meetmeid (operatiivne ümberkorraldus), mis on tingitud ettevõtte juriidilise ja konkurentsialase konteksti muutumisest. Ümberkorralduse operatiivmeetmetega seotud kulude puhul jääb komisjon 46 miljoni euro suuruse summa juurde (vt käesoleva otsuse punkt 55)⁽¹⁹⁰⁾.
- (416) SNCMi abivajaduse täpse arvutamise puhul tuleb komisjon meelde, et „hinnangute koostamisel tuleb võtta arvesse konteksti, milles kõnealused rahalised toetusmeetmed võeti, et [...] vältida mis tahes hinnangu koostamist hilisema olukorra põhjal”⁽¹⁹¹⁾.
- (417) Käesoleval juhul märgib komisjon suuniste punkti 40 silmas pidades, et ajavahemikul 18. veebruarist 2002, kui Prantsuse ametiasutused teatasid ümberkorraldusabist, kuni 9. juulini 2003, kui komisjon võttis vastu otsuse ümberkorraldusabi lubamise kohta, müüdi märkimisväärses ulatuses vara, peamiselt laevasid, mis tähendab 26,25 miljonit eurot puhaskasumit pärast seonduvate finantsvõlgade mahaarvamist⁽¹⁹²⁾.
- (418) Ometi ei piisa nendest müükidest SNCMi (mille finantsolukorda mõjutavad pärast kõnealust tehingut endiselt märkimisväärsed võlad (19,75 miljonit eurot)) elujõulisuse taastamiseks. Kuna SNCMile ei oleks pangalaenu antud, isegi kui ettevõtte oleks tagatiseks pakkunud oma viimaseid hüpoteekide ja muude sarnaste servituutidega koormamata laevu, leiab komisjon, et ettevõtte ei ole suuteline leidma oma ümberkorraldamise rahastamiseks muid omavahendeid.
- (419) Eelmainitud arvestades jõuab komisjon seega järeldusele, et 19,75 miljoni euro suuruse summa maksmine on põhjendatud selleks, et võimaldada ettevõttel lühiajalises perspektiivis oma elujõulisus taastada.
- (420) Seega leiab komisjon, et algselt ümberkorraldusabina teatatud 22,52 miljoni euro suurusest summast võib üksnes 19,75 miljonit eurot olla põhjendatud SNCMi likviidsusvajaduste ja 9. juulil 2003 teostatud varade müügi alusel, tingimusel et võetakse arvesse kasumit, mis saadi võõrandamistest (vt allpool), mida komisjon oma 2003. aasta otsuses nõudis ning mida tehti lisaks ümberkorralduskavaga ette nähtud võõrandamistele.

Ühekordsuse põhimõttest kinnipidamine

- (421) Suunistes⁽¹⁹³⁾ on sätestatud, et ettevõtja, kes on juba ümberkorraldusabi saanud, ei või üldjuhul saada uut abi kümne aasta jooksul pärast ümberkorraldusperioodi lõppu. SNCMile juba antud abi loetelus ei ole ühtegi ümberkorraldusabi. Tegemist on SNCMile antud esimese ümberkorraldusabiga pärast tema asutamist 1976. aastal.

10.5.2. Kompenseerivate meetmete säilitamine

- (422) Nagu esimese astme kohus oma 2005. aasta otsuses soovitas ning nagu on märgitud 2006. aasta laiendamist käsitleva otsuse punktis 137 ning võttes arvesse 1999. aasta suuniste alusel kinnitatud abisumma vähendamist, tõstatub küsimus komisjoni 2003. aasta otsuses sätestatud kompenseerivate meetmete säilitamise kohta.

- (423) Meeldetuletuseks, komisjon oli oma 2003. aasta otsuses heaks kiitnud 76 miljoni euro suuruse kapitalitoetuse 1999. aasta suuniste alusel, kui on täidetud järgmised tingimused⁽¹⁹⁴⁾:

i) kuni 31. detsembrini 2006 ei tohi SNCM soetada uusi laevu ega sõlmida uute või renoveeritud laevade peale ehitus-, tellimus- või prahtimislepinguid;

ii) SNCM võib kuni 31. detsembrini 2006 kasutada üksnes neid 11 laeva, mis juba on tema omanduses;

iii) SNCM võõrandab igasuguse otsese ja kaudse osaluse järgmistes äriühingutes: Amadeus France, Compagnie Corse Méditerranée, Société Civile Immobilière (SCI) Schuman, Société méditerranéenne d'investissements et de participations, Someca;

iv) kuni 31. detsembrini 2006 hoidub SNCM igasugusest hinnapoliitikast avaldatud hindade osas, mille eesmärk on pakkuda konkurentidest madalamaid hindasid võrdväärsete sihtpunktide ja teenuste eest samadel kuupäevadel;

v) kuni 31. detsembrini 2006 piiratakse iga-aastast laevade edasi-tagasi sõitude arvu mitme Korsika laevaihenduse puhul.

- (424) Komisjoni ekspert kontrollis kõigi komisjoni 2003. aasta otsusega seotud tingimuste täitmist.

- (425) Ta kinnitas, et laevade soetamise keeluga seotud tingimustest on kinni peetud (tingimus i eespool). Sellega

seoses peab rõhutama, et äriühing VT soetas laeva Superfast, mille uueks nimeks sai Jean Nicoli, ning see laev anti rendilepinguga SNCMi käsutusse alates 2007. aasta veebruarist, pärast 2003. aasta otsusega kindlaksmääratud ajavahemiku lõppu⁽¹⁹⁵⁾.

- (426) SNCMi olemasoleva laevastiku kasutamise kohta (tingimus ii eespool) kinnitas komisjoni ekspert, et pärast Aliso asendamist Ascoga 2004. aastal⁽¹⁹⁶⁾ ning Asco võõrandamist 24. mail 2005 oli SNCM hoidnud oma laevastiku suuruse 10 laeva piires, mis on ühe laeva võrra vähem 2003. aasta otsuses sätestatud 11 laevast.

- (427) Aliso asendamise kohta Ascoga märgib komisjon eelkõige, et laevade Asco ja Aliso puhul on tegemist sõsarlaevadega (*sisterships*), st kahe sama klassi laevaga, mis on ühe ja sama projekti järgi ehitatud samas laevatehases. Need on täpselt samade mõõtmete, sama kuju ja sama võimsusega. Komisjon leiab, et kahe laeva vahetamise tulemusel SNCMi võimsus ei suurenenud. Muu hulgas tuleb komisjon meelde, et SNCMi lubatud laevastiku koosseisu muutmise võimalust võib kasutada üksnes SNCMi tahtest sõltumatutel põhjustel. Käesoleval juhul on komisjon seisukohal, et probleemid, mida SNCM laeva Asco võõrandamisel koges, ei sõltunud kõnealuse ettevõtja tahtest. Samuti leiab komisjon, et kui SNCM leidis ostja Asco asemel Alisole, oli Aliso müügil SNCMi võimsusele samasugune mõju nagu oleks olnud Asco müügil, ning et Prantsuse ametiasutuste võetud kohustused pidada kinni ümberkorralduskavast olid SNCMi töös oleva laevastiku nelja laeva müügi puhul täidetud.

- (428) Muu hulgas sedastas ekspert raamatupidamisdokumentide alusel, et kõik 2003. aasta otsusega nõutavad varade võõrandamised olid teostatud (tingimus iii eespool). Võõrandamisest saadud puhastulu ulatub 5,02 miljoni euronile⁽¹⁹⁷⁾. Komisjon rõhutab, et peale 2002. aasta ümberkorralduskavaga ette nähtud või 2003. aasta otsusega nõutud võõrandamiste võõrandas SNCM vara,⁽¹⁹⁸⁾ mille teostamist komisjoni ekspert kontrollis, 12,6 miljoni euro suuruse võõrandamise puhastulu eest.

- (429) Hinnaliidri põhimõttest loobumisega⁽¹⁹⁹⁾ seotud tingimuse puhul kontrollis komisjoni ekspert esiteks seda, kas SNCMi siseselt oli kehtestatud menetlus nimetatud tingimuse täitmise kontrollimiseks. Teiseks kontrollis komisjoni ekspert, kas SNCM on kõnealust tingimust kohaldanud eri liinide suhtes ajavahemikul 16. märtsist 2005 kuni 31. detsembrini 2006⁽²⁰⁰⁾. Kõnealuse kontrollimise põhjal tegi komisjoni ekspert järelduse, et [...] %-l juhtudest oli SNCMi väljastatud piletite puhul peetud kinni eespool esitatud tingimusest iv. Komisjon märgib, et Prantsuse ametiasutuste esitatud teabe põhjal jätkab SNCM tänaseni tingimuste iv ja v kohaldamist, ehkki 2003. aasta otsuses sätestati nende lõpetamise tähtpäevaks 31. detsember 2006.

(430) Tingimuse v kohta sedastas ekspert, et SNCM oli kinni pidanud edasi-tagasi sõitude arvu suhtes kohaldatavast tingimusest eelarveaastate 2005–2006 kohta. Seevastu oli SNCM 2005. ja 2006. aastal ületanud reisijakohtade maksimaalse arvuga seotud määrad Marseille'i liinil ning väga väheses ulatuses ka kaubaveo jooksvate meetrite maksimaalse arvuga seotud määrad Touloni liinil 2005. ja 2006. aastal ning Marseille'i liinil 2006. aastal.

(431) Viimase punkti kohta märgib komisjon aga, et reisijakohdade puhul muudab lubatud määrade ületamise täpse hindamise keeruliseks ühele perele mõeldud kajutite mõiste. Seetõttu ei saa ainuüksi kõnealuse tingimuse põhjal sedastada, et SNCM ei täitnud talle 2003. aasta otsusega pandud tingimusi.

(432) Eelmainitud arvesse võttes teeb komisjon järelduse, et SNCM rakendas 2003. aasta otsusega sätestatud kompensereivaid meetmeid.

10.5.3. Järeldus

(433) Komisjon märgib, et peaaegu kõigist 2003. aasta otsusega sätestatud kompenseerivatest meetmetest on kinni peetud. Võttes arvesse 1999. aasta suuniste alusel heakskiidetud toetussumma olulist vähenemist võrreldes 2003. aastal heakskiidetud summaga, mille alusel komisjon kõnealused tingimused sätestas, ei pea komisjon vajalikuks sätestada lisatingimusi ega -kohustusi selleks, et vältida konkurentsimoonusi ühenduse huvidele mittevastavas ulatuses.

(434) Eelmainitud silmas pidades ning võttes arvesse 2005. aasta otsuse vastuvõtmise ajal kindlaksmääratud võõrandamise puhastulu täpset suurust, leiab komisjon, et riigiabi 15,81 miljoni euro suuruse kapitalitoetusena ⁽²⁰¹⁾ on vastavuses EÜ asutamislepingu artikli 87 lõike 3 punktiga c.

11. KOKKUVÕTE

(435) Kokkuvõtteks leiab komisjon, et käesolevas otsuses käsitletavate meetmete puhul ei ole tegemist riigiabiga EÜ asutamislepingu artikli 87 lõike 1 tähenduses või on see riigiabi ühisturuga kokkusobiv.

(436) Komisjon kutsub Prantsusmaad üles:

— andma komisjonile võimalikult kiiresti ning hiljemalt 15 tööpäeva jooksul alates käesoleva otsuse kättesaamise kuupäevast teada, millist teavet ta peab ametis-

laduse hoidmise kohustuse alla kuuluvaks vastavalt määruse (EÜ) nr 659/1999 artiklile 25;

— teavitama abisaajat võimalikult kiiresti käesolevast otsusest, jättes vajaduse korral välja teabe, mis tema arvates kuulub ametisladuse alla ja mille abisaajale teatavakstegemine võib kahjustada huvitatud isikute huve. Vajaduse korral võib abisaajale saadetud versioonis esitada muid elemente, mis kuuluvad ametisladuse alla, kuid mida ei jätud välja.

(437) Komisjon tuletab Prantsusmaale meelde, et välja arvatud erakorralistel, ettenägematutel ning ettevõtjast sõltumatul asjaoludel, ei või kõnealuste suuniste alusel teist ümberkorraldusabi tavaliselt kavandada kümne aasta jooksul pärast ümberkorraldusperioodi lõppu, st käesoleval juhul pärast 31. detsembrit 2006,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

Prantsuse riigi poolt SNCMile makstud 53,48 miljonit eurot avaliku teenindamise kohustuste hüvitise ajavahemiku 1991–2001 kohta on ebaseaduslik riigiabi EÜ asutamislepingu artikli 88 lõike 3 tähenduses, kuid ühisturuga kokkusobiv kõnealuse lepingu artikli 86 lõike 2 alusel.

SNCMi 158 miljoni euro suurune negatiivne müügihind, töötajatega seotud sotsiaalmeetmete katmine CGMFi poolt 38,5 miljoni euro ulatuses ning SNCMi ühine ja samaaegne rekapi-taliseerimine CGMFi poolt 8,75 miljoni euro ulatuses ei ole riigiabi EÜ asutamislepingu artikli 87 lõike 1 tähenduses.

Prantsusmaa poolt ettevõtjale Société Nationale Maritime Corse-Méditerranée (SNCM) antud ümberkorraldusabi 15,81 miljoni euro ulatuses on ebaseaduslik riigiabi EÜ asutamislepingu artikli 88 lõike 3 tähenduses, kuid ühisturuga kokkusobiv kõnealuse lepingu artikli 86 lõike 2 alusel.

Artikkel 2

Käesolev otsus on adresseeritud Prantsuse Vabariigile.

Brüssel, 8. juuli 2008

Komisjoni nimel
asepresident
Antonio TAJANI

- (1) EÜT C 308, 11.12.2002, lk 29.
- (2) Kõnealune ümberkorralduskava võeti vastu pärast seda, kui Prantsuse ametiasutused olid 20. detsembril 2001 teatanud ettevõtja Compagnie Générale Maritime et Financière (CGMF) poolt SNCMile päästmisabina tehtud 22,5 miljoni euro suurusest sularaha ettemaksest. Komisjon lubas 17. juuli 2002. aasta otsusega (ELT C 148, 25.6.2003, lk 7, edaspidi „2002. aasta otsus“) anda SNCMile päästmisabi EÜ asutamislepingu artikli 88 lõikes 3 sätestatud abi esialgse uurimismenetluse raames. Prantsuse ametiasutused edastasid 19. novembril 2002 komisjonile koopia SNCMi ja CGMFi vahelistest kokkulepetest sularaha ettemakse kohta ning tõendid CGMFi SNCMile tehtud ettemakse tagastamise kohta kahe ülekandega 13. mail ja 14. juunil 2002.
- (3) Registreeritud viitenumbri TREN A/61846 all.
- (4) CGMF on 100 % Prantsuse riigi omanduses olev valdusettevõte, kelle vahendusel teostab Prantsuse riik Vahemerele kõik mereveo, laevade seadistamise ja prahtimise seotud toimingud.
- (5) EÜT L 83, 27.3.1999, lk 1. Kuna Prantsuse ametiasutused olid 11. septembril 2002 palunud parandada 19. augusti 2002. aasta otsuses teatavad faktead, võttis komisjon 27. novembril 2002 vastu otsuse, millega muudetakse 19. augusti 2002. aasta otsust (avaldatud: EÜT C 308, 11.12.2002, lk 29). Huvitatud isikutel paluti esitada oma märkused kõnealuse abikava kohta alates nimetatud kuupäevast.
- (6) 11. septembril 2002 palusid Prantsuse ametiasutused 19. augusti 2002. aasta otsuse kohta märkuste esitamiseks lisaaega, millega komisjoni talitused nõustusid 17. septembril 2002.
- (7) Registreeritud viitenumbri SG(2002) A/10050 all.
- (8) Registreeritud 15. jaanuaril 2003 viitenumbri DG TREN A/10962 all.
- (9) Registreeritud viitenumbri SG(2003) A/1691 all.
- (10) Registreeritud viitenumbri TREN A/21531 all.
- (11) Registreeritud viitenumbri SG(2003) A/1546 all.
- (12) EÜT C 288, 9.10.1999, lk 2.
- (13) Registreeritud viitenumbri TREN A/21701 all.
- (14) ELT L 61, 27.2.2004, lk 13. Komisjon tegi 8. septembri 2004. aasta otsusega (edaspidi „2004. aasta otsus“) 2003. aasta otsusesse väikese muudatuse, lubades SNCMil vajaduse korral 2003. aasta otsuse artikli 2 muutmise alusel laevad Aliso ja Asco omavahel vahetada.
- (15) ELT L 19, 21.1.2005, lk 70.
- (16) Registreeritud viitenumbri TREN A/27546 all.
- (17) Registreeritud viitenumbri TREN A/30842 all.
- (18) Lisateavet esitati 30. novembri 2005. aasta kirjaga (SG(2005) A/10782), 14. detsembri 2005. aasta kirjaga (SG(2005)A/11122) ja 30. detsembri 2005. aasta kirjaga (TREN A/10016).
- (19) Registreeritud viitenumbri TREN A/16904 all.
- (20) Registreeritud viitenumbri TREN A/19105 all.
- (21) Euroopa Kohtu 24. juuli 2003. aasta otsus kohtuasjas Altmark Trans GmbH v. Nahverkehrsgesellschaft Altmark GmbH, (280/00, EKL, lk 7747).
- (22) Veolia Transport on 100 % Veolia Environnement'i tütarettevõte. Connexi nime all osutab ta reisijateveoteenuseid omavalitsusüksustele (linnasisene, linnadevaheline ja piirkondlik ühistransport) ning haldab sellega seoses maantee- ja raudteevõrgustikke ning vähemal määral mereveoteenuseid.
- (23) ELT C 103, 29.4.2006, lk 28.

- (²⁴) ELT L 24, 29.1.2004, lk 1.
- (²⁵) ELT C 148, 24.6.2006, lk 42.
- (²⁶) Registreeritud viitenumbri TREN A/25295 all.
- (²⁷) Registreeritud viitenumbri TREN A/24111 all.
- (²⁸) ELT C 303, 13.12.2006, lk 53.
- (²⁹) Registreeritud viitenumbri TREN A/37907 all.
- (³⁰) Kontsern *Stef-TFE* taotles tähtaja pikendamist 28. detsembril 2008 (A/20313) ja Corsica Ferries 27. detsembril 2006 (A/20056).
- (³¹) 4. jaanuaril 2007 kontsernile *Stef-TFE* (D 2007 300067) ja kontsernile Corsica Ferries (D 2007 300068) saadetud kirjad.
- (³²) 11. jaanuari, 16. jaanuari ja 9. veebruari 2007. aasta kirjad, mis registreeriti vastavalt viitenumbrite TREN/A/21142, A/21669 ja A/23798 all.
- (³³) 13. veebruari 2007. aasta kirjad, mis registreeriti viitenumbrite TREN/A/24473 ja TREN/A/23981 all.
- (³⁴) Registreeritud komisjoni talituste poolt numbri TREN/A/30979 all. Prantsuse ametiasutused taotlesid 15. märtsi 2007. aasta ja 19. aprilli 2007. aasta kirjadega, mis registreeriti viitenumbrite TREN/A/27002 ja A/29928 all, oma kommentaaride esitamiseks kaht ühekuulist lisatähtaega, mida komisjon neile ka andis.
- (³⁵) Selle teabe esitas CFF 15.3.2007 (TREN/A/27058), 27.09.2007 (registreeritud 1.10.2007 numbri TREN/A/43510 all), 30.11.2007 (registreeritud 6.12.2007 numbri TREN/A/49918 all), 20.12.2007 (registreeritud 26.12.2007 numbri TREN/A/51600 all), 14.3.2008 (TREN/A/87084), Stim 20.12.2007 (TREN/A/51391) ning SNCM 28.2.2008 (TREN/A/85681). Prantsusmaa edastas samuti teabe 21.12.2007 (TREN/A/51441), 7.1.2008 (TREN/A/86344) ja 8.2.2008 (TREN/A/83661). Muud dokumendid esitasid Prantsuse ametiasutused 29. veebruari 2008. aasta töökoosolekul.
- (³⁶) SNCMile kuulub otsene vähemusosalus 45 % ulatuses äriühingus CMN ja kaudne vähemusosalus ettevõtja Compagnie Générale de Tourisme et d'Hôtellerie (CGTH) kaudu 24,1 % ulatuses. Alates 1992. aastast teostab tegelikku kontrolli kontsern *Stef-TFE* oma kuni 49 %-lise osaluse kaudu ettevõttes Compagnie Méridionale de Participations (CMP). SNCM ja CMN olid avaliku teenindamise delegerimislepingu raames partnerid ajavahemikul 2001–2006 ning võtsid ühiselt uue avaliku teenindamise delegerimislepingu ajavahemikuks 2007–2012/2013.
- (³⁷) CGTH on täielikult SNCMile kuuluv valdusettevõtte.
- (³⁸) Aliso Voyage on SNCMi turustuskanal. Selle äriühingu moodustavad 17 bürood üle terve Prantsusmaa ning see haldab meretranspordi piletimüüki, millest 49,9 % moodustavad SNCMi piletid.
- (³⁹) 2003. aasta otsuse vastuvõtmise ajal kuulus SNCMile transpordikontserniga Delmas võrdne osalus Prantsuse merekaubaveo ettevõttes Sud-Cargos, mis oli spetsialiseerunud transpordiühendusele Marokoga. Seejärel võõrandati kõnealune osalus 2005. aasta lõpus [...] miljoni euro eest (ametisaldusega hõlmatud teave), nagu ilmneb Prantsuse ametiasutuste 28. märtsil 2006 edastatud 2005. aasta investeerimiskavast.
- (⁴⁰) Selle SNCMi laevade varustamise eest vastutava äriühingu täisomanik on SNCM.
- (⁴¹) Täielikult SNCMile kuuluv täisühing Ferrytour tegeleb reise korraldamisega. Ferrytour pakub reise mereteed pidi Korsikale, Sardiiniasse ja Tuneesiasse, kuid samuti lende paljudesse sihtkohtadesse. Kõrvaltegevusena pakub ta ka minikruise ja äriturismiteenuseid.
- (⁴²) 1996. aastal loodud ja täielikult SNCMile kuuluv tütarettevõtte Comptoirs du Sud haldab kõiki laevade pardal asuvaid poode.
- (⁴³) Vt joonealune märkus nr 12.

- (44) Suur luksuslik praamlaev Napoléon Bonaparte (mahutavus 2 150 reisijat ja 708 sõidukit, võimsus 43 MW, kiirus 23,8 sõlme); uus Danielle Casanova, samuti suur luksuslik praamlaev, mis lasti vette 2002. aasta mais (mahutavus 2 204 reisijat ja 700 sõidukit, võimsus 37,8 MW, kiirus 23,8 sõlme); l'Île de Beauté (mahutavus 1 554 reisijat ja 520 sõidukit, võimsus 37,8 MW, kiirus 21,5 sõlme), mis võeti kasutusele 1979. aastal ja renoveeriti aastatel 1989–1990; Méditerranée (mahutavus 2 254 reisijat ja 800 sõidukit, võimsus 35,8 MW, kiirus 24 sõlme) ja Corse (mahutavus 2 150 reisijat ja 600 sõidukit, võimsus 27,56 MW, kiirus 23,5 sõlme)
- (45) Paglia Orba (mahutavus 500 reisijat, 2 000 jooksvat meetrit kaupa ja 120 sõidukit, võimsus 19,7 MW, kiirus 19 sõlme); Monte d'Oro (mahutavus 508 reisijat, 1 615 meetrit kaupa ja 130 sõidukit, võimsus 14,8 MW, kiirus 19,5 sõlme); Monte Cinto (mahutavus 111 reisijat, 1 200 meetrit kaupa, võimsus 8,8 MW, kiirus 18 sõlme); alates 2003. aasta maist Pascal Paoli (mahutavus 594 reisijat, 2 300 meetrit kaupa ja 130 sõidukit, võimsus 37,8 MW, kiirus 23 sõlme).
- (46) Kiirlaev Liamone (mahutavus 1 116 reisijat ja 250 sõidukit, võimsus 65 MW, kiirus 42 sõlme), mis teeb ülesõite ka Touloni.
- (47) Kõik laevad, välja arvatud Danielle Casanova, Pascal Paoli ja Liamone, on võetud liisingusse.
- (48) Nõukogu määrus (EMÜ) nr 3577/92, 7. detsember 1992, teenuste osutamise vabaduse põhimõtte kohaldamise kohta merevedudel liikmesriikides (merekabotaaz) (EÜT L 364, 12.12.1992, lk 7).
- (49) Avaliku teenindamise kohustuste järelevalveasutus alates 1991. aastast vastavalt Prantsusmaa 13. mai 1991. aasta seadusele nr 91-428.
- (50) ELT S 2001/10 – 007-005.
- (51) ELT 2006/S 100–107350.
- (52) Komisjoni 2. juuli 2002. aasta otsusega (EÜT C 186, 6.8.2002, lk 3) lubatud riigiabi nr 781/2001.
- (53) Komisjoni 24. aprilli 2007. aasta otsusega lubatud riigiabi nr 13/2007, mis on avaldatud komisjoni veebisaidil: http://ec.europa.eu/community_law/state_aids/transport_2007.htm
- (*) Ametisaladusega hõlmatud teave.
- (54) Juht saadab sõidukite rühma ülesõidu vältel. Mõnel juhul laadib üks juht sõiduki enne väljumist peale ning teine laadib selle sihtkohas maha. Seda käsitatakse saatjaga veona, vastupidiselt ro-ro kaubaveole, mille puhul veetakse treilerit ilma vedukita.
- (55) ELT C 148, 25.6.2003, lk 7.
- (56) See summa jagunes järgmiselt: 20,4 miljonit eurot tegeliku ümberkorralduskava jaoks, 1,8 miljonit eurot realiseeritavate laevade desarmeerimiseks, 14,8 miljonit eurot Liamone väärtuse vähendamiseks ja 9 miljonit eurot tegevuse ümberpaigutamiseks Magribi riikidesse.
- (57) Selle kava võttis 17. detsembril 2001 vastu SNCMi haldusnõukogu.
- (58) Ümberkorralduskavaga nähti ette ülesõitude arvu vähendamine 4 138 ülesõidult (3 835 SNCMi ja 303 tema tütarettevõtte Corsica Marittima puhul) 3 410 ülesõidule 2003. aastal, kusjuures liinides tehakse järgmised muudatused:
— Marseille ja Korsika vaheliste liinide muutmine kooskõlas aastateks 2001–2006 sõlmitud avaliku teenindamise lepingu dokumentidega,
— Touloni ja Korsika vaheliste liinide sisuline sulgemine,
— Nice'i ja Korsika vaheliste liinide arvu vähendamine,
— Livourne'i-Bastia liini teenindamise lõpetamine asjaomase varustusega, tegelik sulgemine 2003. aastal,
— Alžeeria ja Tuneesiaga transpordiühenduse tugevdamine laevadega Méditerranée, Ile de Beauté ja Corse ning Genua-Tunise liini sulgemine.
- (59) Tööjõudu kavatseti vähendada vanusekriteeriumide alusel tavapäraselt või ennetähtaegselt pensionile jäämise (tegevuse ennetähtaegse lõpetamise), liikuvuspuhkuse ja tähtajaliste lepingute pikendamata jätmise kaudu. Siiski pidi tööjõu vähendamine põhjustama SNCMile kulu hinnanguliselt 20,4 miljoni euro ulatuses.
- (60) Näiteks liikluse maht, sisemajanduse koguprodukti eeldatav kasv (1,5 %), laenumäär (5,5 %), finantstoodete tootlus (4,5 %) ja lühiajaliste laenude määr (5 %).

- (61) Prantsuse ametiasutused nimetasid ka kaks alternatiivset meetodit, mille nad olid kõrvale jätnud, kuna need olid liiga kulukad.
- Esimene hindamismeetod* seisnes kõikide ümberkorraldusmeetmete kulude kokkuliitmises. Nii arvutati välja 90,9 miljoni euro suurune laenuvajadus, arvestades maha:
- aastate 1991–2001 jaotamata kahjumi ehk 41,7 miljonit eurot. (Ehk 29 miljonit eurot, mis on komisjoni 30. oktoobri 2001. aasta otsusega nr 2002/149/EÜ (EÜT L 50, 21.2.2002, lk 66) kinnitatud summa; 6,1 miljonit eurot 2000. aasta alusel ja 6,6 miljonit eurot enne ümberkorralduskulude mahaarvamist 2001. aasta alusel);
 - amortisatsioonist tuleneva tulude vähenemise samal ajavahemikul ehk 24 miljonit eurot (see punkt vähendab bilansi asjaomasel ajavahemikul 86 miljonilt eurolt 62 miljonile eurole, kajastades amortiseerimisperioodi pikendamist 12 aastalt 20 aastale, asjaomase vahendi vähest kasutamist ja viimaste tarnitud laevade liisingusse võtmist);
 - selle ümberkorralduse ajal võõrandamisest saadud lisandväärtuse ehk 21 miljonit eurot, mis tuleneb laenuvajaduse vähenemisest; ning
 - ümberkorralduskulude kumulatiivse mõju, mis ulatub 46,2 miljoni euroni (vt joonealune märkus nr 55).
- Teise hindamismeetodi* puhul määratakse kindlaks, kui suures summas nõuavad pangad kogu laevastiku kohta omavahendeid, arvestades, et üldiselt nõuavad pangad laeva ostmise rahastamiseks, et omavahendid moodustaksid 20–25 % laeva maksumusest. Prantsuse ametiasutused tuginesid oma arvutustes laevastiku 843 miljoni euro suurusele omaaegsele soetusmaksumusele, mis andis nõutavate omavahendite suuruseks 157–196 miljonit eurot. Arvestades sellest maha 2001. aasta lõpus olemasoleva omakapitali, andis kõnealune lähenemisviis vajaliku rekapiitalseerimise suurusks 101–140 miljonit eurot.
- (62) Vt allpool.
- (63) Oma 2002. aasta ümberkorralduskavas nägi SNCM ette nelja laeva desarmeerimise ja müügi: Napoléon, Liberté, Monte Rotondo ja kiirlaev Asco, viimane vahetati tegelikult oma sõsarlaeva Aliso vastu. Nimetatud laevad on nüüdseks kõik müüdnud. Võõrandamise puhastulu ulatub 25 165 000 euroni.
- Kooskõlas 2003. aasta otsusega võõrandas SNCM oma osalused ettevõtetes SCI Espace Shuman, Southerna Trader, Someca, Amadeus ja CCM, saades võõrandamise puhastulu 5,02 miljonit eurot.
- Pärast 2003. aasta otsuse vastuvõtmist on SNCM müüdnud oma osaluse ettevõttes Sud Cargos, laeva Asco ja SNCMi kinnisvaraportfelli kuuluvad korterid 12,2 miljoni euro eest.
- (64) Eraõiguslike partnerite valikuprotsess toimus 26. jaanuarist 2005 kuni 2005. aasta septembrikuu lõpuni.
26. jaanuaril ja 17. veebruaril 2005 teatas Prantsuse valitsus, et algatab menetluse SNCMi kapitalile eraõigusliku partneri leidmiseks, et tugevdada SNCMi finantsstruktuuri ja toetada teda tema arenguks vajalike muudatuste elluviimises.
- Olles määranud valikuprotsessi kontrollima ühe sõltumatu isiku, volitas riigiosaluse amet nõustavat pank („HSBC“) võimalike ülevõtjatega ühendust võtma.
- Selle protsessi käigus võeti ühendust 72 tööstus- ja finantsinvestoriga, et määrata kindlaks sellise pakkumise finantstingimused, mille eesmärk oli tugevdada ettevõtte tööstusprojekti ning säilitada avaliku teenindamise nõuetekohane toimimine. Teiste hulgas väljendasid oma huvi [...], kirjutati alla [...] konfidentsiaalsuskokkulepet ning saadeti [...] teabekirja. [...] ettevõtjat tegi pakkumise esimeses voorus 5. aprillil 2005 ning kolm pakkumist ([...], [...] ja [...]) saadi teises voorus 17. juunil 2005, samuti ilmutati huvi vähemusosaluse vastu ([...]). Kolmandaks vooruks 28. juulil 2005 laekus kolm pakkumist.
14. septembril 2005 paluti kõigil ettevõtjail esitada kindel ja lõplik pakkumine enne 15. septembrit 2005. Kuna äriühing [...] oli pakkumisest loobunud, said riigitalitused nimetatud kuupäevaks kaks kindlat pakkumist kapitalitoetuseks ja kogu kapitali ülevõtmiseks Prantsuse kontsernidel Butler Capital Partners (BCP) ja [...].
- Prantsusmaa avaldas 27. septembril 2005 pressiteate, milles märkis, et nende kahe pakkumise põhjaliku läbivaatuse põhjal võeti vastu kontserni BCP pakkumine, kuna peale selle, et see oli kõige vastuvõetavam finantsilisest aspektist, vastas see ka kõige paremini ettevõtte, avaliku teenindamise ja tööõhõivega seotud huvidele. BCP esialgses pakkumises pakuti negatiivset hinda [...] miljonit eurot ning selles oli negatiivne hind hinnatud kõige madalamaks.
- Selles võimalike ülevõtjate esialgses pakkumises nähti selgesõnaliselt ette võimalus kohandada oma algset pakkumist tehtud audititele. Prantsuse ametiasutused märkisid, et algset hinda suurendati pärast 16. detsembrit 2005 tehtud auditeid objektiivsete asjaolude tõttu, mis mõjutavad seda õiguslikku ja majanduslikku konteksti, milles SNCM tegutseb, ning mis ilmnedid pärast pakkumise esitamist 15. septembril 2005. Seega tõsteti negatiivne hind [...] miljonile eurole.
- Prantsuse ametiasutuste ja tulevaste ülevõtjate vahelised läbirääkimised võimaldasid vähendada seda summat 142,5 miljoni euroni, mida suurendas SNCMi pensionile jäänud töötajate vastastikuste kindlustusmaksetega seotud kulude osaline katmine (ehk 15,5 miljonit eurot).
- (65) SNCMi siseprotsess seoses rekapiitalseerimise ja erastamise toimingute rakendamisega algas ametlikult 12. aprillil 2006 ning lõppes 31. mail 2006. Rõhutada tuleb, et 27. novembriks 2007 ei ole palgatöötajate kapitalis osalemise põhimõtet veel rakendada hakatud.

- (⁶⁶) See mehhanism on ette nähtud 16. mai 2006. aasta võõrandamisprotokolli artikliga II.2, milles sätestatakse, et see konto on ette nähtud „võimalike vabatahtlike töölt lahkumiste või töölepingu katkestamisega seotud kulude rahastamiseks [...], mis lisanduvad igat liiki summadele, mida tööandja peab maksma õiguslike ja lepinguliste sätete kohaldamisel”. Sekvestri ülesanne on „vabastada vahendeid sedamööda, kuidas asjaomased palgatöötajad, keda kontserni SNCM siseselt teisele tööle ümber ei paigutata, äriühingust realselt lahkuvad, ning vabastada hoiule antud summa jääk oma volituste lõppemisel”. [...].
- (⁶⁷) Altmarki neli kriteeriumit on järgmised:
- i) abi saaval ettevõtjal peavad realselt olema avaliku teenindamise kohustused ning need kohustused peavad olema selgelt määratletud;
 - ii) parameetrid, mille alusel kulude hüvitamine arvutatakse, peavad olema eelnevalt objektiivsel ja läbipaistval viisil kindlaks määratud, et vältida majanduslike eeliste andmist, mis võiks abi saavat ettevõtjat konkureerivate ettevõtjate ees soodustada;
 - iii) hüvitis ei tohi ületada avaliku teenindamise kohustuste täitmisega seotud kulude täielikuks või osaliseks katmiseks vajalikku summat, võttes arvesse ka asjaomast tulu ning mõistlikku kasumit kõnealuste kohustuste täitmise eest;
 - iv) kui konkreetsel juhul ei toimu selle ettevõtja valimiseks, kellele määratakse avaliku teenindamise kohustused, hankemenetlust, mis võimaldaks valida üldsusele kõige väiksemate kuludega teenuseid osutava pakkuja, tuleb vajaliku hüvitise suurus kindlaks määrata nende kulude analüüsi põhjal, mida asjaomaste avaliku teenindamise kohustuste täitmiseks oleks kandnud tüüpiline hästi juhitud ja transpordivahenditega piisavalt varustatud ettevõtja, võttes arvesse ka asjaomast tulu ning mõistlikku kasumit kõnealuste kohustuste täitmise eest.
- (⁶⁸) Samuti tulevad Prantsuse ametiasutused sellega seoses meelde, et hüvitiste arvutamisel tugineti täpselt võetud kohustustele (ülesõitute ja reisirajakohtade arv, alternatiivne meede, maksimaalne tariftseerimine jne), seega parameetritele, mis on esitatud 1991. ja 1996. aastal SNCMi ja pädeva riigiasutuse vahel sõlmitud viieaastastes avaliku teenindamise lepingutes, ning et nimetatud lepingutega nähakse ette ka hüvitiste kohandamine saadud tulule.
- (⁷⁰) Eelkõige esitasid Prantsuse ametiasutused oma 8. oktoobri 2002. aasta kirjaga (TREN/A/10050) andmeid, mis võiksid tõestada, et SNCMi tegevuskulude struktuur oli ajavahemikul 1991–2001 võrreldav samalaadsete reisijate mereveeteenust osutavate ettevõtete, näiteks Brittany Ferries, Seafrance'i ja CMNi omadega. Viimase puhul oleksid Prantsuse ametiasutused hinnanud SNCMi tõhusust reisi- ja kaubalaevade tegevust võrreldes. Kõnealused kaks ettevõtjat tegutsevad tööpoolest sarnases kontekstis peaaegu võrdsete laevadega (CMNil on kolm reisi- ja kaubalaeva ning SNCMil neli) ning osutavad mereveeteenust samadesse sihtkohtadesse. Ajavahemiku 1991–2001 kohta kogutud andmed oleksid võimaldanud kindlaks teha, et reisi- ja kaubalaevade tootlikkuse määrad (suhe ühelt poolt palgakulude ning teiselt poolt käibe, ülesõitute ja laevade arvu vahel), mis 1993. aastal erinesid, on vaatlusalusel ajavahemikul märgatavalt ühtlustunud. Seega oleksid need andmed näidanud, et kõnealuse ajavahemiku jooksul lähenesid SNCMi tootlikkuse määrad asjaomases valdkonnas tegutseva tüüpilise ettevõtja omadele.
- (⁷⁰) EÜT L 50, 21.2.2002, lk 66. Prantsuse ametiasutused tulevad meelde, et pärast seda, kui komisjoni määratud ekspert esitas aruande Prantsuse ametiasutuste esitatud raamatupidamis- ja juhtimisandmete kohta, tegi komisjon oma 30. oktoobri 2001. aasta otsuse punktis 98 järelduse, et „avaliku teenindamise hüviti ei ole kasutatud SNCMi konkurentide avatud tegevuse hüvitamiseks. Eraldi raamatupidamisarvestus nimetatud teenuse osutamise kohta ning piirkondlike ja riiklike kontrolliasutuste tehtud auditid võimaldavad samuti tagada, et territoriaalse järjepidevuse hüvitise kasutamist käsitlevates aastaaruannetes antakse tõetruu ülevaade avaliku teenindamisega seotud kuludest”.
- (⁷¹) Prantsuse ametiasutused olid 2002. aastal kaitsnud SNCMi osaluse strateegilist iseloomu ettevõttes Sud-Cargos. Kaubaveo arenemine (konteinervedude laialdasem kasutusele võtmine veeremilaevade asemel), Delmase, Sud-Cargose teise aktsionäri ülevõtmine CMA CGM poolt ja Sud-Cargose majandusraskused on tegurid, mis selgitavad, et seda osalust ei käsitleta enam strateegilisena ning SNCM võis selle 2005. aastal võõrandada.
- (⁷²) Euroopa Kohtu 28. jaanuari 2003. aasta otsus kohtuasjas Saksamaa Liitvabariik v. komisjon (334/99, EKL, lk I-1139).
- (⁷³) Komisjoni 7. detsembri 2005. aasta otsus riigiabi kohta, mida Belgia andis ABX Logisticsile (nr C 53/2003 (ex NN 62/03)) – ELT L 383, 28.12.2006, lk 21.

- (74) Komisjoni 8. juuli 1999. aasta otsus riigibi kohta, mida Saksamaa andis ettevõtjale Gröditzter Stahlwerke GmbH ja tema tütarettevõtjale Walzwrk Burg GmbH (EÜT L 292, 13.11.1999).
- (75) See aruanne esitati komisjonile 2006. aasta märtsis ning selle koostas CGMF koostöös SNCMi õigusliku audiitoriga Ernst & Young (edaspidi „CGMFi aruanne“).
- (76) Oddo Corporate Finance'i ja Paul Hastingsi büroo 29. märtsil 2006 koostatud aruanne (Oddo aruanne) edastati komisjonile 7. aprillil 2006. See aruanne sisaldab riigiosaluse ameti soovitud kriitilist ülevaadet, CGMFi aruandeid ja ühenduse tasemel vastuvõetavaks hinnatud likvideerimiskulude käsitlust.
- (77) Võttes arvesse materiaalet vara ([...] miljonit eurot) ja finantsinvesteeringuid ([...] miljonit eurot), klientidele antud krediite ([...] miljonit eurot), muid krediite ([...] miljonit eurot) ja sularahavajadust – [...] miljonit eurot. Prantsusmaa täpsustas, et realistlikuma hindamise korral, milles võetakse arvesse hilisemaid finantsandmeid, oleks kõnealune likvideerimisväärtus [...] miljonit eurot.
- (78) Euroopa Kohtu 14. septembri 1994. aasta otsus kohtuasjas Hispaania v. komisjon (278/92, 279/92 ja 280/92, EKL, lk I-4103).
- (79) Kassatsioonikohtu 6. veebruari 2001. aasta otsus nr 98-15129. Kohtuasi käsitleb riigiettevõtet BRGM (Bureau de Recherches Géologiques et Minières (geoloogiliste ja kaevandusuuringute büroo)), keda kohustati katma kogu oma tütarettevõtte Mines de Salsignes vara puudujäägi, põhjendusel, et *de facto* juht BRGM oli käitunud ekslikult, kuna oli vaatamata sellele, et ta oli teadlik tegevuse väärtuse vähenemise tingimustest ja antud hoiatustest, lasknud ettevõtet tegevust jätkata.
- (80) Kohtuasi Aspocomp Group Oyj; Cour d'Appel de Rouen'i (Roueni apellatsioonikohus) 22. märtsi 2005. aasta otsus.
- (81) Võrdluseks, 31. oktoobril 2006 on võlakirja OAT (*Obligation Assimilable du Trésor* – sularaha vastu vahetatav võlakiri, mida emitteerib Prantsuse riik) tasuvusmäär 30, 10, 5 ja 2 aasta kohta vastavalt 3,95 %, 3,82 %, 3,75 % ja 3,72 %.
- (82) Komisjoni 17. juuli 2002. aasta otsus äriühingu Société Française de Production kohta, K(2002) 2593 (lõplik), ELT C 71, 25.3.2003, lk 3.
- (83) Prantsusmaa esitatud sõltumatu turu-uuringu kohaselt kuulub CFFile praegu peaaegu [...] % reisijateveo turust, samas kui SNCMi turuosa on langenud 82 %-lt 2000. aastal [...] %-le 2005. aastal, samuti on CFFi osalus märkimisväärselt kasvanud kaubaveoturul, kus SNCM on praegu veel peamine vedaja tänu oma osalusele ettevõttes CMN.
- (84) CFF tuletab meelde, et avaliku teenindamise delegerimislepinguga antakse ettevõtjale riiklikku toetust keskmiselt 64,3 miljonit eurot aastas, mis teeb viie aasta peale kokku 321,5 miljonit eurot. CFFi arvates tagab avaliku teenindamise delegerimisleping SNCMile 72,8 miljoni euro suuruse rahavoo. Muu hulgas rõhutab CFF, et SNCMi 2001. aasta kohta registreeritud 40,6 miljoni euro suurusest kahjumist tuleb 15 miljonit eurot kiirlaeva Liamone suhtes rakendatud väärtuse vähendamisest.
- (85) Menetluse algatamist käsitlevas otsuses märgitakse, et muu hulgas nähakse ümberkorralduskavaga ette „Bastia-Livourne'i liini teenindamise lõpetamine asjaomase varustusega“.
- (86) CFF kritiseerib järgmisi punkte: töötajate arvu tegelikult ei vähendata, SNCMi osalusi ei mobiliseerita ümberkorralduseks tehtavateks jõupingutusteks, arvesse ei võeta laevade lisandväärtust.
- (87) CFFi arvates vastab 76 miljoni euro suurune summa 500 miljonile Prantsuse frangile (FRF), mis tuleks ettevõtja uueks ajavahemikuks 2002–2006 makstavast territoriaalse järjepidevuse dotatsioonist maha arvata.
- (88) Võrreldes nende suhetega, mida CFF ise kümnest laevandusettevõtjast koosneva paneeli kohta arvutas. Need suhted on vahemikus 23,69 % (Moby Lines) kuni 55,09 % (Grimaldi), jäädes CMNi puhul 49,7 % juurde.
- (89) CFF nimetab 50 %-list osalust laevandusettevõttes Sud-Cargos, 13 %-list osalust lennutranspordi broneerimissüsteemidele spetsialiseerunud ettevõttes Amadeus, osalust ettevõttes CMN ja CGTH kinnisvara.

- (⁹⁰) CMNi kontrolliv aktsionär.
- (⁹¹) Meeldetuletuseks, Korsika transpordiamet on asutus, kes koos Korsika territoriaalühendusega sõlmib avaliku teenindamise delegerimislepingu.
- (⁹²) Marseille'i ja Korsika vahelist ühendust käsitleva avaliku teenindamise delegerimislepingu suhtes on enamik CFFi märkusi esitatud uue avaliku teenindamise delegerimislepingu sõlmimise kohta ajavahemikuks 2007–2012/2013 ning riiklikes kohtutes CFFi algatatud kohtumenetluste kohta, mille need kohtud seejärel tagasi lükkasid.
- (⁹³) Sellega seoses tuletab CFF meelde, et 2005. aasta teisel poolel oli Tribunal de commerce de Marseille (Marseille'i kaubanduskohus) algatanud hoiatava menetluse ning et pankrotistumist oleks võinud juba 2005. aasta sügisel ette näha, arvestades 2005. aastal 30 miljonile eurole hinnatud kahjumit.
- (⁹⁴) CFFi arvates ei viita kassatsioonikohus kohtuasjas Mines et produits chimiques de Salsignes (Salsignes'i kaevandused ja keemiatooted) sugugi riigi otsesele vastutusele aktsionärina selle ettevõtte likvideerimise korral, mille aktsionäriks ta on, vaid pigem võimalusele esitada hagi sotsiaalsete võlgade maksmiseks avalik-õigusliku tööstus- ja äriasutuse vastu ning sellele, et asjaomase asutuse juhtidel ei ole võimalik riigipoolsele sekkumisele viidates oma kohustustest kõrvale hoida.
Seoses sellega, kas käesoleval juhul saab kohaldada Roueni apellatsioonikohtu (Cour d'appel de Rouen) praktikat Aspocompi kohtuasjas, väidab CFF, et kõnealuse kohtupraktika objekt, milles kohustati emaattevõtet maksma oma tütarettevõtte töötajatele sotsiaalhüvitisi emaattevõtte valideeritud lepingu mittetäitmise tõttu, on väga erinev SNCMi toimiku asjaoludest. Seega puudub kindel oht, et CGMFi või riiki võiks pankroti korral kohustada koondamishüvitisi maksma. Muu hulgas kahtleb CFF muude sotsiaalkulude hinnangulistest summades, kuna need tunduvad erinevat vastavalt sellele, millisel eksperdil on palutud need koostada.
- (⁹⁵) Sellega seoses leiab CFF, et laevade tegelikku väärtust, mida SNCM nimetas oma avaliku teenindamise delegerimislepingu raames esitatud pakkumises, oleks tulnud Oddo ja CGMFi aruannetes SNCMi varade hindamisel arvesse võtta.
- (⁹⁶) CFFi arvates rõhutab Prantsusmaa Nice'i transpordiühenduse terviklikkuse olulisust, laevastiku säilitamist praegusel tasemel ja seda, et SNCMi osalemisel kontsernis CMN on eeldatavalt strateegiline iseloom.
- (⁹⁷) 1. jaanuaril 2007, kui lisandus Superfast X.
- (⁹⁸) CFF teeb ettepaneku piiritleda veomahud 2005. aasta tasemel kõikidel konkurentsi pakkuvatel turgudel (Nice, Tuneesia ja Alžeeria), loobuda mis tahes uute liinide avamisest ning teha kulude vähendamise eesmärgil muudatusi Marseille-Korsika liinidel reisi- ja kaubalaevade puhul.
- (⁹⁹) SNCM olevat soetanud uusi laevu, rikkudes komisjoni 2003. aasta otsuse artiklit 2. Muu hulgas ei olevat SNCM võõrandanud oma osalust CCMis, rikkudes komisjoni otsuse artiklit 3. SNCM rakendavat alates 2003. aastast agressiivset hinnapoliitikat, pakkudes madalamaid hindu kui CFF, rikkudes sellega nimetatud otsuse artiklit 4 (kuni 30 % odavamad piletid samade või võrreldavate teenuste eest).
- (¹⁰⁰) Ühest küljest seetõttu, et puudusid teadmised kahe ettevõtte raamatupidamismeetoditest ja analüütilisest arvele kirjendamise meetoditest ning teisest küljest seetõttu, et CMN ei osalenud sellises uuringus.
- (¹⁰¹) STIMi arvates hindas SNCM oma finantstulemused tahtlikult väiksemaks. Sõltumatu eksperdi poolt Korsika transpordiameti jaoks tehtud auditi kohaselt oli SNCMi kumulatiivne puudujääk Korsika transpordivõrgu puhul 125 miljonit Prantsuse franki (umbes 19 miljonit eurot) aastatel 1996–2001, jättes välja 2001. aasta erandliku tulemuse.
- (¹⁰²) Euroopa Kohtu 8. mai 2003. aasta otsus kohtuasjas Itaalia ja SIM 2 Multimedia v. komisjon (328/99 ja 399/00, EKL, lk I-4035).
- (¹⁰³) Selles aruandes esitatud asjaoludest ilmneb, et [...].
- (¹⁰⁴) Tuginedes kontrollikoja aruandele, märgitakse aruandes näiteks seda, et [...].

- (105) Selles aruandes esitatud asjaoludest ilmneb, et [...].
- (106) Riigil on näiteks [...].
- (107) Muu hulgas tuuakse aruandes välja järgmised juhtimisvead: [...].
- (108) Laevandusvahendeid on vähendatud ning varade võõrandamise programmi viiakse ellu kooskõlas tööstusprojektiga. Transpordiliinid on uuesti avatud ja vahetarbimise vähendamise tegevuskava annab esimesi tulemusi. Järk-järgult rakendatakse tööstusprojekti tööhõivet käsitlevat osa.
- (109) Määr 0,497, millest Corsica Ferries 2001. aastal CMNi kohta teatas, on ebatäpne, kuna selles ei võeta arvesse bilansi varade kättesaadavust. Pärast selle vea parandamist on CMNi asjaomane määr 0,557. Prantsuse ametiasutuste arvates jääb selline määr CMNi puhul igal juhul ebapiisavaks ning seda näitab ilmekalt ka CMNi raske sularahaolukord 2002. aastal. CMN pidi laenama Stef-TFE-lt kuni 8 miljonit eurot, et rahastada pankade katmata sularaha puudujääki.
- (110) Provence-Alpes-Côte d'Azur'i piirkondliku nõukogu 9. jaanuari 2003. aasta kirjas tsiteeritakse tõepoolest turu-uuringut, mis esitati komisjonile teavitamise käigus ning mille kohta nõukogul oli ilmselt koopia, rõhutades järgmist tähelepanekut: „Pakkumine [Korsika ja Prantsusmaa mandriosa vahelise transpordiühenduse kohta] on nõudlusega võrreldes ülemääraselt suur. Laevade täituvusmäär varieerub keskmiselt 20 %-lt talvel 50 %-ni suvel”.
- (112) Eelkõige lükkab Prantsusmaa ümber STIMI hinnangu, et ettevõtte väärtus oli ligemale 350 miljonit eurot, kuna selles hinnangus võetakse arvesse üksnes neid bilansi andmeid, mis väärtust arvestuslikest omavahenditest lähtuvalt tõstavad (väärtust vähendav amortiseerumine, laevade allesjäänud lisandväärtus jne), ilma et võetaks arvesse andmeid võlgade ja kohustuste kohta, mis seda väärtust vähendaksid. See puhtalt raamatupidamisalane arvutamismeetod ei vasta SNCMi sarnase laevandusettevõtja majanduslikule tegelikkusele, kellele makstav toetus kajastub bilansis, kuid kellel on seejuures ka piiratud tasuvus ning suured bilansivälised võlad ja kohustused.
- (112) Vt näiteks Euroopa Kohtu 10. jaanuari 2006. aasta otsus kohtuasjas Ministero dell'Economia e delle Finanze v. Cassa di Risparmio di Firenze (222/04, EKL, lk I-289, punkt 129).
- (113) EÜT L 364, 12.12.1992, lk 7.
- (114) EÜT L 378, 31.12.1986, lk 1.
- (115) Komisjon ei pea võtma seisukohta kõikide väidete suhtes, mille huvitatud isikud on talle esitanud, piisab vaid, kui ta toob välja otsuse ülesehituse seisukohalt olulised asjaolud ja õiguslikud kaalutlused (esimese astme kohtu 8. juuni 1995. aasta otsus kohtuasjas Siemens v. komisjon (4495/93, EKL, lk II-1675, punkt 31) ja 13. juuni 2000. aasta otsus kohtuasjas EPAC v. komisjon (204/97 ja 270/97, EKL, lk II-2267, punkt 35).
- (116) Esimese astme kohtu 12. veebruari 2008. aasta otsus kohtuasjas BUPA e.a v. komisjon (289/03).
- (117) Vt selle kohta komisjoni 30. oktoobri 2001. aasta otsus riigiabi kohta, mida Prantsusmaa andis SNCMile, EÜT L 50, 21.2.2002, lk 66.
- (118) Tulemusest on maha arvestatud laevade võõrandamisest saadud lisandväärtus.
- (119) 1996. aasta kokkuleppe kohaldamise kahe viimase aasta kohta ei saanud selleaegses eksperdiaruandes sel ajal kättesaadavate andmete puudumise tõttu arvestada analüütilises raamatupidamises saadud tulemust Korsika transporditeenuse osas.
- (120) Oma otsustuspraktikast lähtudes ei huvita komisjoni liikmesriigi kasutatav hüvitamisviis, kui tal on võimalik kontrollida, et konkureerivad tegevusi ei ristsubsideerita. Vt eelkõige komisjoni 12. märtsi 2002. aasta otsus riigiabi kohta, mida Itaalia andis Poste Italiane SpA-le (EÜT L 282, 19.10.2002, lk 29), ja komisjoni 23. juuli 2003. aasta otsus ettevõtjale La Poste Belge/De Post 297,5 miljoni euro ulatuses tehtud kapitali suurendamise kohta (ELT C 241, 8.10.2003, lk 13).
- (121) Muu hulgas tuleks meelde tuletada, et komisjon koostas 1997. aastal ühenduse suunised meretranspordile antava riigiabi kohta, milles täpsustas tingimusi, mille korral avaliku teenindamise kohustuste täitmise eest osutatavat riigiabi käsitletakse ühisturu tingimustega kokkusobivana (EÜT C 205, 5.7.1997, lk 5).
- (122) Vt komisjoni otsus 2002/149/EÜ (EÜT L 50, 21.2.2002, lk 66).

- (123) Riigi rahalise panuse reguleerimise tingimused, mida korratatakse SNCMi ja Korsika transpordiameti vahel ajavahemikuks 1996–2001 sõlmitud viieaastase lepingu punktis IV.
- (124) Eelkõige kontrollis komisjon eraldi raamatupidamisarvestuse olemasolu nimetatud teenuste osutamise kohta vaatlusalusel ajavahemikul, nagu komisjon käesoleva otsuse joonealuses märkuses 71 märkis.
- (125) See summa tuleneb esialgselt teatatud summa (76 miljonit eurot) ja avaliku teenindamise kohustuste alusel makstud summa (53,48 miljonit eurot) vahest.
- (126) Euroopa Kohtu 28. jaanuari 2003. aasta otsus kohtuasjas Saksamaa Liitvabariik v. komisjon (334/99, EKL, lk I-1139, punkt 142).
- (127) Komisjoni teatis liikmesriikidele: EÜ asutamislepingu artiklite 92 ja 93 ning komisjoni direktiivi 80/723/EMÜ artikli 5 kohaldamine riigi osalusega äriühingute suhtes tootmissektoris, EÜT C 307, 13.11.1993, lk 3, punkt 11. Selles teatises käsitletakse tootmissektorit, kuid seda saab analoogia põhjal samal viisil kohaldada kõikide teiste majandussektorite suhtes.
- (128) Vt eelkõige esimese astme kohtu 6. märtsi 2003. aasta otsus kohtuasjas Westdeutsche Landesbank Girozentrale v. komisjon (233/99, EKL, lk II-435).
- (129) Esimese astme kohtu 21. jaanuari 1999. aasta otsus kohtuasjas Neue Maxhütte Stahlwerke GmbH et Lech-Stahlwerke GmbH v. Euroopa Ühenduste Komisjon (2/96 ja 129/95, EKL, lk II-17, punkt 116).
- (130) Euroopa Kohtu 14. septembri 1994. aasta otsus kohtuasjas Hispaania v. komisjon (278/92, 279/92 ja 280/92, EKL, lk I-4103).
- (131) Euroopa Kohtu 28. jaanuari 2003. aasta otsus kohtuasjas Saksamaa Liitvabariik v. komisjon (334/99, EKL 2003, lk I-139).
- (132) Komisjoni 30. juuli 1997. aasta otsus nr 98/204/EÜ, millega kiidetakse tingimuslikult heaks Prantsusmaa poolt ettevõtjale GAN antud abi (EÜT L 78, 16.3.1998, lk 1).
- (133) Vt selle kohta komisjoni 7. detsembri 2005. aasta otsus nr 2006/947/EÜ riigiabi kohta, mida Belgia andis ABX Logisticsile (ELT L 383, 28.12.2006, lk 21).
- (134) Vt selle kohta Euroopa Kohtu 21. märtsi 1991. aasta otsus kohtuasjas Itaalia v. komisjon (EKL 1991, lk I-1433).
- (135) Vt näiteks komisjoni 27. novembri 1991. aasta otsus 92/266/EMÜ, mis käsitleb Prantsuse suurte tööstuskontsernide tootmise ümberkorraldamist, välja arvatud raua- ja terasetööstuse ning kivisöetööstuse kontsernid ning Compagnie générale maritime, võttes arvesse EÜ asutamislepingu artikleid 92–94 (EÜT L 138, 21.5.1992, lk 24). Vt ka sotsiaalkavad, millele viidatakse alljärgnevalt.
- (136) Sellegipoolest tuleks märkida, et pooli asjaomaseid töökohti täitsid ajutised töötajad või alltöövõtjad. Seega võib eeldada, et Airbusi alaliste töötajatega seotud 5 000 ametikoha puhul oli kulu ühe töötaja kohta oluliselt suurem.
- (137) Hankemenetluse tulemusel volitas komisjon sõltumatu eksperdi Moore Stephens, Chartered Accountants, kelle lõpparuanne esitati 25. jaanuaril 2008.
- (138) Tegemist on järgmise seitsme laevaga: Corse, Ile de Beauté, Méditerranée, Napoléon Bonaparte, Paglia Orba, Monte d'Oro ja Monte Cino.
- (139) Seda allahindlust, mis on suurusjärgus [...] miljonit eurot (ehk keskmiselt [...]–[...] % müügi brutoväärtusest), põhjendab muu hulgas SNCMi laevade spetsiifilisus, mis on kohandatud kõnealuse ettevõtja käitatavatele transpordiliinidele, laevade seisukord ja asjaolu, et turule viiakse kogu laevastik (eelkõige müüja positsiooni nõrkus). BRS tugines oma hindamises eelkõige eeldusele, et tavalistel turutingimustel müüakse täielikult korras ja ajakohastatud laevad, mis on korralikult hooldatud ja heas töökorras.
- (140) Hinnanguliselt [...] miljonit eurot.
- (141) Õiguskindlustust põhjendab tõenäosus, et volitatud pankrotihaldur on sunnitud laevad väga kiiresti võõrandama ning turul tekib piiratud vastuvõtuvõimest tulenev ülepakkumine.
- (142) Tegemist on tööseadustiku artiklis L.321–13 sätestatud kohustusega, mille kohaselt maksab tööandja hüvitist vähemalt 50-aastase töötaja koondamisel.

- (¹⁴³) Tööturu taaselustamise kulu ([...] miljonit eurot), töötajate teisele tööle ümberpaigutamise kokkulepete kulu ([...] miljonit eurot), nõustamise ja teisele tööle ümberpaigutamise toetuse ehk nn liikuvuse kulu ([...] miljonit eurot).
- (¹⁴⁴) Töötajate koondamise kulu nende lepingute lõpetamise alusel, mida SNCM on sõlminud sidusettevõtetega ning likvideeritud tütarettevõtete töötajatega ([...] miljonit eurot), ning töölepingute lõpetamise ning nende ümberkvalifitseerimise taotlustega seotud kohtuvaidluste kulud ([...] miljonit eurot).
- (¹⁴⁵) 30. septembril 2005 kasutas SNCM kolme liisitud laeva: kiirlaev Liamone (majandushuviühingu Véronique Bail omanduses), Danielle Casanova (majandushuviühing Joliette Bail) ja Pascal Paoli (majandushuviühing Castellane Bail).
- (¹⁴⁶) Selle hindamise aluseks on järgmised eeldused:
- SNCM lõpetab 30. septembril 2005 oma liisingulepingud, mis tähendab, et laevad lähevad tagasi nende omanikele (majandushuviühingutele) ning mingit renti ei maksta,
 - optioone ei saa kasutada,
 - majandushuviühingute kreditorpangad võõrandavad laevad 30. septembril 2005; laevade müügist saadav puhastulu läheb eelkõige panga- ja maksuvõlgade hüvitamiseks.
- (¹⁴⁷) Võttes arvesse tõsiasja, et SNCM on sageli tähtjalisi lepinguid uuesti sõlminud.
- (¹⁴⁸) Oma 7. detsembri 2005. aasta otsuses 2006/947/EÜ riigiabi kohta, mida Belgia andis ettevõtja ABX Logisticsile (ELT L 383, 28.12.2006, lk 21), märkis komisjon: „Komisjon ei eita, et teatavatel erandjuhtudel nähakse mõne riigi riiklike õigusaktidega ette kolmandatele isikutele võimaluse esitada nõudeid likvideeritud äriühingu aktsionäride vastu, eriti kui neid aktsionäre võib käsitleda kui [...] või kui nad on toime pannud juhtimisvigu. Kuigi Prantsusmaa õiguses on selline võimalus olemas ja kuigi Belgia ametiasutused on toonud välja teatava hulga sellise riski tunnuseid, ei ole nad käesolevas menetluses siiski piisavalt hajutanud 2005. aasta aprillis toimunud menetluse laiendamisel väljendatud kahtlusi. Komisjon teeb sellest järelduse, et käesoleval juhul ei ole õiguspärane selle lahenduse kulude hulka arvata Belgia ametiasutuste sõnul [...] riskiga seotud 58 miljonit eurot.”
- (¹⁴⁹) Komisjoni teatis riigiabi kohta, mida Prantsusmaa otsustas anda ettevõtjale Société Marseillaise de crédit (EÜT C 49, 19.2.1997, lk 2).
- (¹⁵⁰) St netoväärtus, milles on arvesse võetud tulevase süüdimõistmise riski, arvestades asjaolu, et isikud, keda võlgade ja kohustuste suhtes vastutavateks peetakse, kaitseksid ennast sellise väite vastu.
- (¹⁵¹) 25. jaanuari 1985. aasta seadus nr 85–98 ettevõtete saneerimise ja juriidilise likvideerimise kohta, mis on äriseadustikus kodifitseeritud artiklis L620-1 ja sellele järgnevatel artiklites; 26. juuli 2005. aasta seadus nr 2005-845 ettevõtete päästmise, saneerimise ja likvideerimise kohta, mis on äriseadustikus kodifitseeritud artiklites 620–1 kuni 670–8.
- (¹⁵²) Päästmiskava lõpetamise võimalus ei ole käesoleval juhul kohaldatav, kuna eespool nimetatud 2005. aasta seadus jõustus pärast päästmiskava vastuvõtmist, samas kui komisjoni käsutuses olevate andmete alusel ei ole mingit alust arvata, et SNCMi võimalik pankrotivara haldamise menetlus oleks ebaõnnestunud.
- (¹⁵³) Asjaomaste seaduste kohaselt kuuluvad eraõiguslikult doteeritavad riigiettevõtted eespool osutatud, juriidilist likvideerimist käsitlevate seaduste kohaldamisalasse. Peale selle võimaldavad õigusaktid avalik-õiguslike juriidiliste isikute vastutuse kehtestamist ettevõtte juhtidena võlgade ja kohustuste katmiseks algatatud menetluse raames.
- (¹⁵⁴) Prantsuse kohtupraktika nõuab, et *de facto* juht oleks järjepidevalt võtnud positiivseid haldus- või juhtimismeetmeid.
- (¹⁵⁵) Prantsuse ametiasutuste kommentaarid teatavate SNCMi esitatud märkuste kohta (vt käesoleva otsuse punkt 172).
- (¹⁵⁶) Huvitav on märkida, et peale tavapärase töötasuga seotud võlgade on olemas ka juriidilised töötasuga seotud võlad, mis lähtuvad töökohtute otsusest. Käesoleval juhul kutsub palgatöötaja kokku töökohtu, et võtta vastu otsus tema taotluse põhjendatuse kohta, ning kui see taotlus võetakse vastu, kirjendatakse see ettevõtte võlgade loetellu.
- (¹⁵⁷) Kassatsioonikohtu 30. novembri 1993. aasta otsus nr 91–20554, tsiviilbülletään IV, nr 440, lk 319.

- (¹⁵⁸) Selle hinnangu koostas rahaliste investeeringute alane nõustaja Sorgem Evaluation. Hinnangu autor, Maurice Nussenbaum, on Pariisi apellatsioonikohtu finantseksperdi ning kinnitatud kassatsioonikohtus.
- (¹⁵⁹) Prantsuse ametiasutuste kommentaarid teatavate SNCMi esitatud märkuste kohta (vt käesoleva otsuse punkt 174).
- (¹⁶⁰) Prantsuse ametiasutuste kommentaarid teatavate SNCMi esitatud märkuste kohta (vt käesoleva otsuse punktid 175 ja 176).
- (¹⁶¹) Prantsuse ametiasutuste kommentaarid teatavate SNCMi esitatud märkuste kohta (vt käesoleva otsuse punktid 175 ja 176).
- (¹⁶²) Vt näiteks kassatsioonikohtu 6. veebruari 2001. aasta otsus nr 98-15129.
- (¹⁶³) Bureau de Recherches Géologiques et Minières (BRGM).
- (¹⁶⁴) Vt eelkõige Roueni apellatsioonikohtu kaks 22. märtsi 2005. aasta otsust – kohtuotsus nr RG 04/02549 (Aspocomp Group Oyj) ja kohtuotsus nr RG 01/02667 – 04/02675.
- (¹⁶⁵) Võttes arvesse seda, et kõnealuse kava ekslikus peatamises süüdistatavad isikud kaitseksid end tõenäoliselt jõuliselt, et mitte isiklikku vastutust võtta.
- (¹⁶⁶) Kassatsioonikohtu kaubanduskolleegium, 19. aprill 2005, Métaleurop.
- (¹⁶⁷) EÜ asutamislepingu artiklite 92 ja 93 kohaldamine riigiametite poolt osaluse omandamise suhtes, EÜ bülletään 9/1984, punkti 3.2 alapunkt iii.
- (¹⁶⁸) Esimese astme kohtu 12. detsembri 2000. aasta otsus kohtuasjas Alitalia v. komisjon (296/97, EKL, lk II-3871).
- (¹⁶⁹) Vt näiteks esimese astme kohtu 12. detsembri 1996. aasta otsus kohtuasjas Air France v. komisjon (358/94, EKL, lk II-2109, punkt 70).
- (¹⁷⁰) Vt Euroopa Kohtu 14. veebruari 1990. aasta otsus kohtuasjas Prantsusmaa v. komisjon (301/87, EKL, lk I-307, punkt 40).
- (¹⁷¹) Vt teatis, mis käsitleb Klöckner Stahl'i kapitali tehtavate riiklike kapitalitoetuste kavas sisalduvat võimalikku abi, EÜT C 390, 31.12.1994, lk 1.
- (¹⁷²) Euroopa Kohtu 11. juuli 1996. aasta otsus, SFEI (39/94, EKL, lk I-3547, punkt 60).
- (¹⁷³) Euroopa Kohtu 14. veebruari 1990. aasta otsus kohtuasjas Prantsusmaa v. komisjon (301/87, EKL, lk I-307, punkt 41).
- (¹⁷⁴) Esimese astme kohtu 29. septembri 2000. aasta otsus kohtuasjas Confederación Española de Transporte de Mercancías (CETM) v. komisjon (55/99, EKL, lk II-03207, punkt 82).
- (¹⁷⁵) Euroopa Kohtu 2. juuli 1974. aasta otsus kohtuasjas Itaalia v. komisjon (173/73, EKL 709, punkt 33).
- (¹⁷⁶) Euroopa Kohtu 20. septembri 2001. aasta otsus, HJ Banks (390/98, EKL, lk I-6117, punkt 33).
- (¹⁷⁷) Esimese astme kohtu 1. juuli 2004. aasta otsus kohtuasjas Salzgitter v. komisjon (308/00, EKL, lk II-1933, punkt 79). Vt ka komisjoni teatis riigiabi eeskirjade kohaldamise kohta äriühingute otsese maksustamisega seotud meetmete suhtes (EÜT C 384, 10.12.1998, lk 3, punkt 16).
- (¹⁷⁸) Euroopa Kohtu 6. septembri 2006. aasta otsus kohtuasjas Portugal v. komisjon (88/03, EKL, lk I-7115, punkt 56).
- (¹⁷⁹) Euroopa Kohtu 8. novembri 2001. aasta otsus, Adria-Wien Pipeline GmbH (143/99, EKL, lk I-8365, punkt 41).

- (¹⁸⁰) Vt näiteks komisjoni 10. oktoobri 2007. aasta otsus Kreeka pangandussektoris pensionide rahastamise reformi kohta (ELT C 308, 19.12.2007, lk 9) ja komisjoni 10. oktoobri 2007. aasta otsust riigiabi kohta, mida Prantsusmaa andis kontserniga La Poste seotud riigiteenistujate pensionide rahastamise reformi jaoks (ELT L 63, 7.3.2008, lk 16).
- (¹⁸¹) Vt komisjoni 17. juuli 2002. aasta otsus ettevõtja Société française de production kohta (ELT C 71, 25.3.2003, lk 3). „Tööjõu vähendamise kava riiklik rahastamine, mis võimaldab ettevõtjal teatav arv töötajaid koondada ilma sellega seonduvaid kulusid täies ulatuses kandmata, on valikuline eelis, mille võib keelustada riigiabina. Seevastu on riiklike vahendite abil sotsiaalsete lisameetmete võtmine koondatud isikute kasuks, ilma et need meetmed vähendaksid tööandja tavapäraseid kohustusi, hõlmatud liikmesriikide sotsiaalpoliitikaga ega kujuta endast riigiabi EÜ asutamislepingu artikli 87 lõike 1 tähenduses. [...] SFP kannab täielikult kõnealuse kulu. Seega ei vabasta SFP koondatud töötajate kasuks võetavad sotsiaalsed lisameetmed, mida rakendatakse pärast kõnealuste töötajate ettevõttest lahkumist, ettevõtet ühestki tema kohustusest ega kujuta endast SFP-le antavat riigiabi.”
- (¹⁸²) See summa tuleneb tegelikult teatatud summa (76 miljonit eurot) ja avaliku teenindamise kohustuste hüvitamise alusel heakskiidetud summa (53,48 miljonit eurot) vahest.
- (¹⁸³) EÜT C 288, 9.10.1999, lk 2.
- (¹⁸⁴) EÜT C 205, 5.7.1997, lk 5.
- (¹⁸⁵) Vt 2002. aasta suuniste punkt 30.
- (¹⁸⁶) Eespool osutatud otsus.
- (¹⁸⁷) Kattevarad on maksunduseeskirjade kohaldamisel raamatupidamises kirjendatud kulud.
- (¹⁸⁸) Euroopa Kohtu 16. mai 2002. aasta otsus kohtuasjas Prantsusmaa v. komisjon (482/99, EKL 2002, lk I-4397, punkt 71).
- (¹⁸⁹) Esimene alternatiivne meetod, mis tugineb olemasoleva laevastiku rahastamise tagamiseks vajalikul omakapitalil, tundub ebakohane, kuna Prantsuse ametiasutused on kasutanud selles arvutuses laevastiku 2002. aasta müügiäärtuse asemel selle soetamisväärtust. Kui uus äriühing peaks alustama tegevust sama laevastikuga, nagu seda on SNCMi laevastik selle praegusel kujul, peaks see äriühing leidma omakapitali, mis oleks proportsionaalne kõigi nende laevade ostuväärtusega ning mitte nende ehitamise väärtusega. Muu hulgas ei võetud sellise lähenemisiivi puhul arvesse teisi olulisi varasid, nagu broneerimissüsteem või peakontori hooned.
Teine alternatiivne meetod, mis põhineb SNCMi kantud kuludel, tundub komisjonile asjakohasem. Komisjon soovib sellegipoolest hinnata varasema kahjumiga seotud summa ümber 41,7 miljoni euro suuruseks, et võtta eelkõige arvesse 2002. aasta tulemust ning ainsaid Korsika liiniga seotud kahjumeid enne 1999. aastat.
- (¹⁹⁰) Tuleb märkida, et komisjoni sõltumatu ekspert hindas SNCMi raamatupidamise alusel 2002. aasta ümberkorralduskava tegelikuks maksumuseks [...] miljonit eurot.
- (¹⁹¹) Euroopa Kohtu 16. mai 2002. aasta otsus kohtuasjas Prantsusmaa v. komisjon (482/99, EKL 2002, lk I-4397, punkt 71).
- (¹⁹²) Vt käesoleva otsuse 2. tabel. See summa sisaldab 2003. aasta otsuse vastuvõtmise ajal võõrandatud vara, nimelt laevade Napoleon, Monte Rotondo ja Liberté müümist ning hoonete võõrandamist (kinnisvaraüksus Schumanja SCI Espace Schuman).
- (¹⁹³) Vt suuniste punkt 48.
- (¹⁹⁴) Vt 1. lisa.
- (¹⁹⁵) Tuleb märkida, et 11. detsembril 2007 kirjutasid VT ja kolmas soetaja Jean Nicoli kohta alla müügikompromissile omandi üleandmiseks, mis toimus 2008. aasta aprillis.
- (¹⁹⁶) Komisjonile teatati sellest 23. juuni 2004. aasta kirjaga.
- (¹⁹⁷) Selle summa puhul võetakse arvesse SCI Espace Schumani müüki ([...] miljonit eurot) 24. juunil 2003, kuid mitte laeva Aliso müügiga 30. septembril 2004 seotud võõrandamise puhastulu ([...] miljonit eurot).
- (¹⁹⁸) Laev Asco, osalus äriühingus Sudcargos ja kinnisvaraportfell.

- (¹⁹⁹) Komisjon leiab, et hinnates 2003. aasta otsuse artikli 4 täitmist, tuleb arvesse võtta pakutud hindu, st mis tahes reklaamikandjal või muul avalikul teabekandjal esitatud hindu, mida SNCM võiks levitada. See tingimus ei ole seotud SNCMi broneerimissüsteemi hindadega, kuna kõnealused tariifid on nii SNCMi kui ka tema konkurentide puhul dünaamiliselt kindlaks määratud vastavalt järelejäänud kohtade arvule (*yield management*). Süsteemide konfiguratsioon ei võimalda võtta arvesse SNCMi konkurentide eritariifide kättesaadavust ning sellest tulenevalt kontrollida, ega SNCMi tariifid pole hinnaliidrid.
- (²⁰⁰) Prantsuse ametiasutuste esitatud teabe põhjal ilmneb tõepoolest, et SNCM ei ole 9. juulist 2003 kuni 16. märtsini 2005 kordagi esitanud ettevõtte teabevahendite, reklaamikampaaniate või muude avalikustatud dokumentide kaudu hindu, mis oleksid tema konkurentide pakutud hindadest madalamad.
- (²⁰¹) See summa on SNCMi sularahavajaduse (ehk 19,75 miljonit eurot) ja 2003. aasta otsuse alusel võõrandatud varast saadud puhastulu (ehk [...] miljonit eurot, mis vastab laeva Aliso müügile ning osaluste võõrandamisele äriühingutes Southern Trader, Someca ja Amadeus) vahe. Selle tulemusel on riigilt SNCMile antud kapitalitoetus kokku 69,29 miljonit eurot.
-

I LISA

2003. AASTA OTSUSE RESOLUTIIVOSA*Artikkel 1*

Ümberkorraldusabi, mida Prantsusmaa kavatseb eraldada ettevõttele Société Nationale Maritime Corse-Méditerranée (SNCM), on kokkusobiv ühisturuga artiklites 2–5 esitatud tingimuste järgimisel.

Artikkel 2

Alates käesoleva otsuse teatavaks tegemisest kuni 31. detsembrini 2006 ei tohi SNCM omandada uusi laevu ega sõlmida uute või renoveeritud laevade peale ehitus-, tellimus- või prahtimislepinguid.

SNCM võib käesoleva otsuse teatavaks tegemisest kuni 31. detsembrini 2006 kasutada üksnes neid ühtteist laeva, mis juba on SNCMi omanduses: Napoléon Bonaparte, Danielle Casanova, Île de Beauté, Corse, Liamone, Aliso, Méditerranée, Pascal Paoli, Paglia Orba, Monte Cinto ja Monte d'Oro.

Kui SNCM peab temast sõltumatutel põhjustel mõne oma laeva välja vahetama enne 31. detsembrit 2006, võib komisjon anda selleks loa Prantsusmaa esitatud põhjalikult argumenteeritud teatise alusel.

Artikkel 3

SNCM grupp võõrandab igasuguse otsese või kaudse osaluse järgmistes äriühingutes:

— *Amadeus France,*

— *Compagnie Corse Méditerranée,*

— *société civile immobilière Schuman,*

— *Société Méditerranéenne d'Investissements et de Participations,*

— *Someca.*

Äriühingus Société Méditerranéenne d'Investissements et de Participations osaluse võõrandamise asemel võib SNCM selle äriühingu ainsa aktiva Southern Traderi müüa ja selle tütarettevõtja sulgeda.

Võõrandamised võivad toimuda Prantsuse ametiasutuste valikul kas avalikul müügipakkumisel või kutsudes eelneva kuulutuse teel huvi üles näitama, andes vastamiseks aega vähemalt kaks kuud.

Prantsusmaa edastab komisjonile tõendid kõigi nende võõrandamiste kohta. SNCMile tehtud pakkumiste nõrkust ei või tuua ettekäändeks võõrandamistest loobumiseks. Kui pakkumisi ei esitata ja kui Prantsusmaa suudab tõendada, et võeti kõik vajalikud avalikustamise meetmed, loetakse esimeses lõigus esitatud tingimus täidetuks.

Artikkel 4

Kõigi Korsikale suunduvate liinide puhul hoidub SNCM alates käesoleva otsuse teatavaks tegemisest kuni 31. detsembrini 2006 igasugusest hinnapoliitikast avaldatud hindade osas, mille eesmärk on pakkuda konkurentidest madalamaid hindasid võrdväärsete sihtpunktide ja teenuste eest samadel kuupäevadel.

Komisjon jätab endale õiguse algatada uurimismenetlus igasuguse käesoleva otsuse tingimuste ja eelkõige esimeses lõigus esitatud tingimuse tuvastatud rikkumise kohta.

Esimeses lõigus esitatud tingimus on täidetud, kui SNCMi avaldatud kõige madalamad hinnad on kõrgemad tema konkurentide kõige madalamatest soodushindadest võrdväärsete sihtpunktide ja teenuste eest.

Esimeses lõigus esitatud tingimus ei kohaldu enam, kui kõnealuste konkurentide hinnad tõusevad kõrgemale võrdlusaastal 1996 kehtinud SNCMi hindadest, mida inflatsiooniga korrigeeritakse.

Prantsusmaa edastab komisjonile igal aastal enne 30. juunit kõik vajalikud andmed tõendamaks, et see tingimus on eelneval majandusaastal kõigi Korsikale minevate või Korsikalt tulevate ülesõitude osas täidetud.

Artikkel 5

Vastavalt Prantsuse ametiasutuste ümberkorraldamiskavas võetud kohustustele piiratakse iga-aastast laevade edasi-tagasi sõitude arvu erinevate Korsika laevaihenduste vahel kuni 31. detsembrini 2006 käesoleva otsuse tabelis 3 esitatud ülempiiriga, ⁽¹⁾ välja arvatud erakordsetel ja SNCMist sõltumatutel põhjustel, mis tingivad teatavate edasi-tagasi sõitude üleviimise teistesse sadamatesse, ja välja arvatud ettevõtjal lasuvate avaliku teenuse osutamise kohustuste muutmise korral.

Artikkel 6

Prantsusmaa võib SNCMi kapitali tõsta esmase maksega 66 miljoni euro võrra alates käesoleva otsuse teatavaks tegemisest.

Ümberkorraldamisperioodi lõpuni, st 31. detsembrini 2006, võib komisjon Prantsuse ametiasutuste taotluse korral anda loa hilisemaks teiseks makseks SNCMile, mis vastab järelejäänud 10 miljoni euro ning artiklis 3 nõutud ja selles artiklis esitatud tingimustel võõrandamiste tulu erinevusele.

Sellise otsuse võib vastu võtta vaid siis, kui artiklis 3 nõutud toimingud on tehtud, kui võõrandamiste tulu ei ületa 10 miljonit eurot ja kui artiklites 2, 4 ja 5 esitatud tingimused on täidetud, ilma et see piiraks komisjoni pädevust algatada vajaduse korral ametlik uurimismenetlus mõne kõnealuse tingimuse täitmatajätmise korral. Kui need tingimusi on täitmata, siis jäetakse teine pool abist maksmata.

Artikkel 7

Prantsusmaa teavitab komisjoni kuue kuu jooksul käesoleva otsuse teatavaks tegemisest meetmetest, mida ta on käesoleva otsuse täitmiseks võtnud.

Artikkel 8

Käesolev otsus on adresseeritud Prantsuse Vabariigile.

⁽¹⁾ Vt käesoleva otsuse II lisa.

II LISA

2003. AASTA OTSUSE 3. TABEL

SNCMi pakkumise areng

	Ülesõitude arv		Reisijakohad		Kaubaveo jooksvad meetrid	
	2001	> 2003	2001	> 2003	2001	> 2003
Marseille-Korsika	1 881	[...]	1 723 050	[...]	1 469 000	[...]
Toulon-Korsika	187	[...]	303 650	[...]	0	[...]
Genua laht	1 768	[...]	1 708 700	[...]	0	[...]
Vahesumma Euroopa kohta	3 836	3 067	3 735 400	2 357 500	1 469 000	[...]
Magribi riigid	302	372	444 000	635 000	0	0
Kokku	4 138	3 439	4 179 400	2 992 500	1 469 000	[...]

Tellimishinnad aastal 2009 (ilma käibemaksuta, sisaldavad tavalise saatmise kulusid)

<i>Euroopa Liidu Teataja</i> L- ja C-seeria väljaanne ainult paberkandjal	ELi 22 ametlikus keeles	1 000 eurot aastas (*)
<i>Euroopa Liidu Teataja</i> L- ja C-seeria väljaanne ainult paberkandjal	ELi 22 ametlikus keeles	100 eurot kuus (*)
<i>Euroopa Liidu Teataja</i> L- ja C-seeria paberkandjal + CD-ROMil aastane väljaanne	ELi 22 ametlikus keeles	1 200 eurot aastas
<i>Euroopa Liidu Teataja</i> L-seeria väljaanne ainult paberkandjal	ELi 22 ametlikus keeles	700 eurot aastas
<i>Euroopa Liidu Teataja</i> L-seeria väljaanne ainult paberkandjal	ELi 22 ametlikus keeles	70 eurot kuus
<i>Euroopa Liidu Teataja</i> C-seeria väljaanne ainult paberkandjal	ELi 22 ametlikus keeles	400 eurot aastas
<i>Euroopa Liidu Teataja</i> C-seeria väljaanne ainult paberkandjal	ELi 22 ametlikus keeles	40 eurot kuus
<i>Euroopa Liidu Teataja</i> L- ja C-seeria igakuiselt ja kumulatiivselt CD-ROMil	ELi 22 ametlikus keeles	500 eurot aastas
<i>Euroopa Liidu Teataja</i> lisa (S-seeria – avalikud hanked ja pakkumismenetlused) CD-ROMil, kaks väljaannet nädalas	mitmekeelne: ELi 23 ametlikus keeles	360 eurot aastas (s.o 30 eurot kuus)
<i>Euroopa Liidu Teataja</i> C-seeria – värbamiskonkurss	konkursi keel(ed)	50 eurot aastas

(*) Üksiknumbri müük: kuni 32 lehekülge: 6 eurot
33-64 lehekülge: 12 eurot
alates 64 leheküljest: hind määratakse iga väljaande puhul eraldi

Euroopa Liidu Teatajat saab tellida Euroopa Liidu 22 ametlikus keeles. Teataja on jaotatud L-seeriaks (õigusaktid) ja C-seeriaks (teave ja teatised).

Iga keeleversioon tuleb tellida eraldi.

Vastavalt nõukogu määrusele (EÜ) nr 920/2005, mis avaldati ELTs L 156 18. juunil 2005 ja milles sätestatakse, et Euroopa Liidu institutsioonid ei ole ajutiselt kohustatud koostama ja avaldama kõiki õigusakte iiri keeles, müüakse ELT iirikeelseid väljaandeid eraldi.

Euroopa Liidu Teataja lisa (S-seeria – avalikud hanked ja pakkumismenetlused) tellimus sisaldab kõiki 23 keeleversiooni ühel mitmekeelsel CD-ROMil.

Soovi korral saab koos *Euroopa Liidu Teataja* tellimusega mitmesuguseid *Euroopa Liidu Teataja* kaasandeid. Kaasannete ilmumisest teavitatakse tellijaid teadaande vahendusel, mis avaldatakse *Euroopa Liidu Teatajas*.

Müük ja tellimused

Väljaannete talituse avaldatud tasulisi väljaandeid saab osta meie trükiste edasimüüjatelt. Edasimüüjate nimekiri on kättesaadav järgmisel veebilehel:

http://publications.europa.eu/others/agents/index_et.htm

EUR-Lexi (<http://eur-lex.europa.eu>) kaudu pakutakse otsest ja tasuta juurdepääsu Euroopa Liidu õigusaktidele. Nimetatud veebilehel saab tutvuda *Euroopa Liidu Teatajaga* ning ka lepingute, õigusaktide, kohtupraktika ja ettevalmistatavate õigusaktidega.

Lisateavet Euroopa Liidu kohta saab veebilehelt <http://europa.eu>